

Izvērtējuma ziņojums „ES fondu ieguldījumu izvērtēšana informācijas un komunikāciju tehnoloģiju pasākumu atbalstam 2007.–2013. gada plānošanas periodā un šo ieguldījumu ietekmes noteikšana”

Pasūtītājs:
Finanšu ministrija
Reģ. Nr. 90000014724
Smilšu ielā 1,
Rīgā, LV-1919

Izpildītājs:
“PricewaterhouseCoopers”
SIA
Reģ. Nr. 40003142793
Kr. Valdemāra ielā 21-21,
Rīgā, LV-1010

2018.gada 30.jūlijā

*Ziņojums
Versija 1.2*

Saturs

Kopsavilkums	9
Paziņojums par atbildības ierobežošanu	17
Saīsinājumi un terminu skaidrojumi	18
Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma	19
1. Izvērtējumā ietvertie projekti	21
2. Darba izpildes metodoloģija	23
2.1. Projektu PIR analīze	23
2.2. Investīciju ietekmes izvērtējums	25
2.3. Ārvalstu pieredzes analīze	28
2.4. ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda aktivitātes	28
2.5. Rekomendācijas ES fondu plānošanas periodam pēc 2020.gada	28
3. Projektu apraksti	29
3.1. LV Aizsardzības ministrijas padotības iestādes Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras (LĢIA) īstenotais projekts “Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide”	29
3.2. LV Ekonomikas ministrijas īstenotais projekts “Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde”	30
3.3. LV Finanšu ministrijas padotības iestāžu īstenotie projekti	31
3.3.1. Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas izstrāde, pilnveidošana un uzturēšana	31
3.3.2. Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana	32
3.4. LV Iekšlietu ministrijas padotības iestādes PMLP īstenotais projekts “Pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai”	33
3.5. LV Izglītības un zinātnes ministrijas īstenotie projekti	34
3.5.1. Portāla www.skolas.lv attīstība – 2.kārta	34
3.5.2. Valsts izglītības informācijas sistēmas 2. un 3. kārtas	34
3.5.3. Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta	35
3.6. LV Kultūras ministrijas padotības iestāžu īstenotie projekti	35
3.6.1. Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai	35
3.6.2. Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma	36
3.6.3. Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē	36
3.6.4. Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes un ieviešanas 2.kārta	36
3.6.5. Digitālās bibliotēkas izveides 2.kārta un digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība	37
3.7. LV Labklājības ministrijas un tās padotības iestādes VDI īstenotie projekti	37
3.7.1. Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana	37
3.7.2. Latvijas Republikas Labklājības ministrijas projekts “Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība”	38

3.7.3.	Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana	39
3.8.	LV Satiksmes ministrijas un tās padotības iestādes Civilās aviācijas aģentūras īstenotie projekti	39
3.8.1.	Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas izveide	39
3.8.2.	V/a Civilās aviācijas aģentūra informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija	40
3.9.	LV Tieslietu ministrijas padotības iestāžu īstenotie projekti	40
3.9.1.	Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide	40
3.9.2.	Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide	41
3.10.	Vides un reģionālās attīstības ministrijas padotības iestādes VRAA īstenotie projekti	42
3.10.1.	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1. un 2. kārtas	42
3.10.2.	Elektronisko iepirkumu sistēmas attīstība	43
3.10.2.1.	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība	43
3.10.2.2.	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība	43
3.10.2.3.	EIS attīstības ietekme uz tautsaimniecību	43
3.10.3.	E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība	44
3.10.4.	Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu	46
3.10.5.	Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide	47
3.10.6.	Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados – 1. un 2. kārtas	48
3.11.	LV Veselības ministrijas padotības iestāžu īstenotie projekti	48
3.11.1.	Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) – 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana	49
3.11.2.	Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide – 1.posms	49
3.11.3.	E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība	50
3.11.4.	Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides – 1.posms	50
3.11.5.	Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde – 1.posms	51
3.12.	LV Zemkopības ministrijas īstenotie projekti	51
3.12.1.	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide	51
3.12.2.	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide	51
4.	Horizontāli integrētas investīcijas IKT atbalstam nozarēs	53
4.1.	Kopējā IKT investīciju sociālekonomiskā ietekme	53
4.2.	IKT kultūras nozarē	58
4.3.	IKT Izglītības nozarē	61
4.4.	IKT Veselības nozarē	63
4.5.	IKT Labklājības nozarē	66
4.6.	IKT valsts pārvaldei	67
4.7.	IKT reģionālajai attīstībai	73
4.8.	IKT investīcijas korupcijas mazināšanai	75

4.9.	IKT investīcijas ārvalstu tiešo investīciju piesaistes uzlabošanai	77
5.	IKT projektu ietekme elektroniskās pārvaldes ieviešanā	79
5.1.	Valsts pārvaldes procesu integrācija no gala lietotāja perspektīvas	81
5.2.	Datu pieejamība trešajām personām – pašvaldībām, komersantiem, NVO u.c. (atvērtie dati)	81
5.3.	Principa “informē vienreiz” ieviešana	82
5.4.	Digitālā vienotā tirgus (DVT) principu ieviešana Latvijā	82
5.5.	E-pārvaldes salīdzinājums ar citām valstīm	83
5.6.	IKT infrastruktūra	86
6.	Kopējie secinājumi no projektu izvērtējuma	88
6.1.	Projektu mērķu sasniegšana	88
6.2.	Projektā īstenotās darbības	90
6.3.	Finansējums projektu realizācijai un risinājumu uzturēšanai	93
6.3.1.	Finansējums projektu realizācijai	93
6.3.2.	Finansējums risinājumu uzturēšanai	95
6.4.	Plānotie un sasniegtie rādītāji	97
6.4.1.	Projektu ietvaros ieviesto informācijas sistēmu izmantošanas plānotie rādītāji un to faktiskā izpilde	98
6.4.2.	Elektronisko pakalpojumu izmantošanas plāns un tā faktiskā izpilde	99
6.5.	Projektu pārvaldība	103
6.6.	Valsts IKT koplietošanas risinājumi	105
6.6.1.	Risinājumu izveide un izmantošana	105
6.6.2.	Ieteikumi koplietošanas risinājumu attīstībai	107
7.	IKT projektu ieguldījumu salīdzinājums ar citām valstīm	110
7.1.	Tiešās investīcijas IKT nozarē	110
7.2.	Darba vietas un produktivitāte IKT nozarē	112
7.3.	IKT nozares bruto izlaide	114
7.4.	E-komercijas rādītāji	115
7.5.	IKT ieguldījumi nozarēs	117
7.5.1.	IKT ieguldījumi loģistikā	117
7.5.2.	IKT ieguldījumi būvniecībā	118
7.5.3.	Ieguldījumi e-veselībā	118
7.5.4.	IKT ieguldījumi kultūrā	119
7.5.5.	IKT ieguldījumi reģionālā attīstībā	119
7.5.6.	IKT koplietošanas risinājumi	119
7.5.7.	IKT ieguldījumi vides nozarē	121
7.6.	Kopējie secinājumi par IKT ieguldījumiem ārvalstīs 2007.-2013.gadā	122

8. Ieteikumi IKT investīcijām	123
8.1. Projektu realizācijas ieteikumi ES fondu 2014. -2020.gada un 2021.-2027.gada plānošanas periodiem	123
8.1.1. Komersantu izveidoti e-pakalpojumi, izmantojot publiskās pārvaldes datus	124
8.1.2. Koplietošanas risinājumu obligāta izmantošana	124
8.1.3. Kompetences centru izveide	125
8.1.4. Gala lietotāju iesaiste	125
8.1.5. Normatīvo aktu izmaiņu un sistēmu ieviešanas nodalīšana	126
8.1.6. Procesu optimizācija pēc būtības, izmantojot IKT iespējas	126
8.1.7. Pakalpojumu elektronizēšanas lietderības novērtēšana	127
8.1.8. Starpiestāžu sadarbības optimizācija un iespējas uzņēmējiem izmantot publiskās pārvaldes datus	128
8.1.9. Izmaksu –ieguvumu analīze un investīciju plānošana	128
8.1.10. Lietotāju apmierinātības pētīšana par IKT risinājumiem, t.sk. e-pakalpojumiem, ierobežotas atgriezeniskās saites sniegšanas iespējas	129
8.1.11. IKT risinājumu lietojamības uzlabošana	130
8.1.12. Esošo risinājumu atkalizmantošanas iespēju izpēte un IKT risinājumu faktiskā atkalizmantošana un koplietošana	130
8.1.13. Atvērto datu publicēšana	131
8.1.14. Valsts risinājumu izmantošana - obligāta	131
8.1.15. IKT risinājumu sadarbība	132
8.1.16. Lietotāju apmācība	132
8.1.17. E-pakalpojumu izmantošanas veicināšana	133
8.1.18. Projektu īstenotāju iesaiste projektu īstenošanā	133
8.1.19. Projektu mērķu saskaņotība ar nozares attīstības tendencēm	133
8.1.20. Projektu struktūras plānošana	134
8.1.21. Pārmaiņu vadība pēc IKT risinājuma ieviešanas	134
8.1.22. Ģeotelpiskās informācijas izmantošanas paplašināšana	135
8.1.23. Sinerģijas nodrošināšana starp dažādiem ieguldījumu veidiem	136
8.2. Ieteikumi IKT investīciju virzieniem ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā	136
8.2.1. Jēgpilnu datu kopu atvēršana	140
8.2.2. Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem, uzņēmējiem	140
8.2.3. Skolu izglītības satura digitalizācija	141
8.2.4. Publiskās pārvaldes efektivitātes uzlabošana	141
8.2.5. Kultūras mantojuma, bibliotēku digitalizācija	142
8.2.6. Arhīvu digitalizācija	142
8.2.7. E-veselības attīstība	142
8.2.8. Atbalsts MVU digitalizācijai	142
8.2.9. Pašvaldību darba efektivitātes uzlabošana	143
8.2.10. Publiskās pārvaldes iestāžu sistēmu pielāgošana koplietošanas risinājumu izmantošanai	143

8.2.11. Aktivitātes informācijas drošības uzlabošanai/nodrošināšanai publiskās pārvaldes IKT risinājumiem, e-pakalpojumiem	143
8.2.12. Inovatīvu uzņēmējdarbības modeļu atbalsts	143
Pielikums I. Projektu PIR novērtējumam izmantotie informācijas avoti	144
Pielikums II. Projektu PIR novērtējuma rezultāts pa atsevišķiem projektiem	147
Kultūras informācijas sistēmu centrs	147
Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai (hugo.lv)	147
Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes ieviešanas 2. kārtā	149
Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē	151
Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma	153
Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras īstenotais projekts “Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide”	156
Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas īstenotais projekts “Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde”	158
Latvijas Republikas Labklājības ministrijas īstenotais projekts “Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība”	161
Valsts kases īstenotais projekts “Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana”	163
Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas īstenotais projekts “Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana”	164
Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes īstenotais projekts “Pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai”	166
LV Satiksmes ministrijas īstenotais projekts “Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas izveide”	167
Uzņēmumu reģistra īstenotais projekts “Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide”	171
LV Izglītības un zinātnes ministrija	172
Valsts izglītības informācijas sistēmas (turpmāk- VIIS) 2.kārtā	172
Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) attīstība	174
Portāla www.skolas.lv attīstība – 2.kārtā	175
Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārtā	176
Veselības inspekcijas īstenotais projekts “Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde – 1.posms”	178
Latvijas Nacionālā bibliotēka	180
Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība	180
Digitālās bibliotēkas izveide – 2.kārtā	182
LNB īstenoto projektu rezultāts	184
Valsts Reģionālās Attīstības Aģentūra	184
Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība	184
Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība	187

Pašvaldību teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas – 1.kārta	188
Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados – 2.kārta	190
Valsts Zemes dienests	192
Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide	192
Projekta rezultāts	194
Valsts Ieņēmumu Dienests	195
Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas izstrāde, pilnveidošana un uzturēšana	195
Projekta rezultāts	196
Valsts Vides Dienests	197
Vienotas vides informācijas sistēmas izveide – 2.etaps	197
Civilās Aviācijas Aģentūra	199
V/a Civilās aviācijas aģentūra informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija	199
Nacionālais veselības dienests	201
Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) – 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana	201
Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide – 1.posms	203
E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība	205
Intervijas rezultāts	207
Zemkopības Ministrija	208
Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide	208
Projekta rezultāts	211
Pielikums III. IKT koplietošanas risinājumi (projektu iesniegumos norādīts, ka tiks veidots koplietošanas risinājums)	215
Valsts darba inspekcija	215
Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana	215
Valsts Reģionālās Attīstības Aģentūra	217
Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta	217
Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas 2.kārta	220
E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība	222
Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu	223
Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide	225
Zemkopības ministrija	227
Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide	227
Projekta rezultāts	229

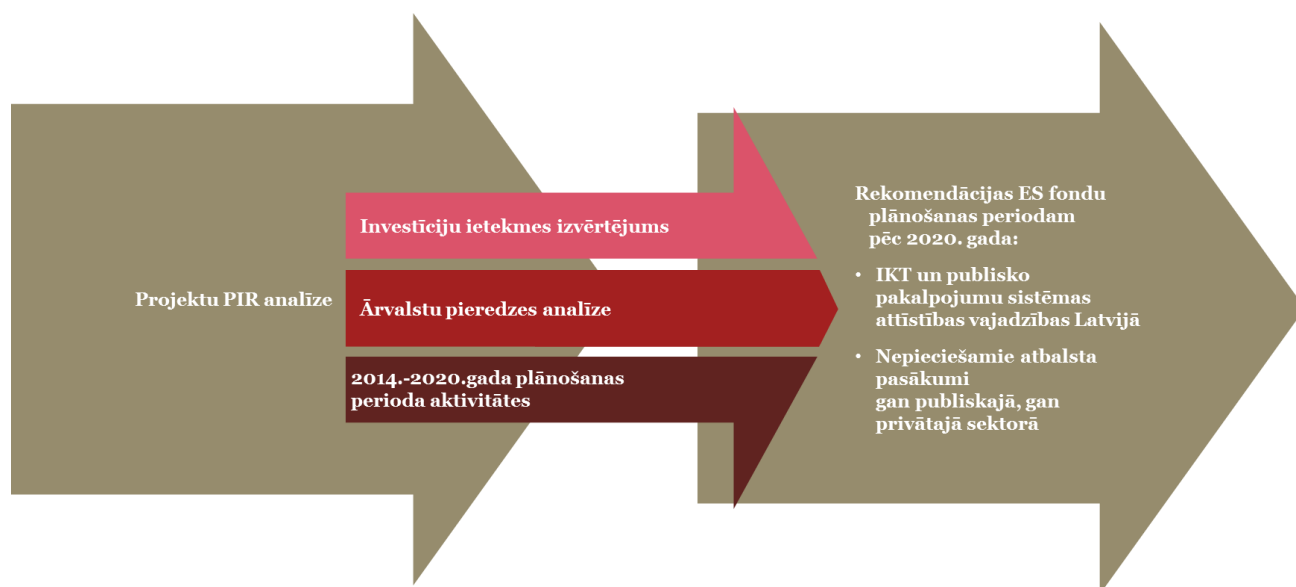
Nacionālais veselības dienests	232
Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides pirmais posms	232
Pielikums IV. PwC ienākumi no izvērtētajiem projektiem	235
Pielikums V. Projektu ietvaros īstenoto aktivitāšu apkopojums	236
Pielikums VI. Projektu budžeta sadalījums pa gadiem	238
Pielikums VII. Uzturēšanas izmaksas	240
Pielikums VIII. Uzņēmēju aptaujas par e-pakalpojumu izmantošanas pieredzi un fokusgrupu diskusiju rezultāti	242
Pielikums IX. IKT projektu kā horizontāli integrētu investīciju ietekme uz Latvijas tautsaimniecību (PwC un Latvijas Bankas Makroekonomikas un IT ekspertu tikšanās)	252
Pielikums X. Fokusgrupu izvēles metodoloģija un rezultāti	254
Fokusgrupu izvēles metodoloģija	254
Fokusgrupu diskusiju rezultāti	256
Būvnieki	256
Augstskolas	258
Transporta un loģistikas nozare	261
Pielikums XI. eSuomi.fi pieejamie koplietošanas risinājumi	263

Kopsavilkums

Šis izvērtējuma ziņojums izstrādāts saskaņā ar līgumu, kas 2017.gada 21. novembrī noslēgts starp LV Finanšu ministriju un PwC. Izvērtējuma mērķis bija novērtēt ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk – IKT) jomas ieguldījumu, kas īstenoti darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes "Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība" (turpmāk – apakšaktivitāte) ietvaros, efektivitāti un ietekmi uz ilgtspējīgu valsts pārvaldes attīstību, ņemot vērā Valsts stratēģiskajā ietvardokumentā 2007.–2013. gada plānošanas periodam noteiktos mērķus un prioritātes, kā arī identificēt IKT un publisko pakalpojumu sistēmas attīstības vajadzības Latvijā nākamajam ES fondu plānošanas periodam pēc 2020. gada un atbalsta pasākumu un perspektīvāko atbalsta pasākumu identificēšana gan publiskajā, gan privātajā sektorā.

Izvērtējuma tvērumā tika iekļauti 39 apakšaktivitātes ietvaros īstenotie projekti no apakšaktivitātes ietvaros apstiprinātajiem 63 projektiem. Pētījuma apjomā ietvertie projekti aptver 93,36 milj. EUR investīcijas no kopējām apakšaktivitātes investīcijām – 138,12 milj.EUR. Izvērtējuma tvērumu veidojusi FM, ietverot projektus, kuru ietvaros pilnveidota nozares (vairākas institūcijas) e-pārvaldes infrastruktūra, nodrošinot nozares resursu lietderīgāku izmantošanu, un veicināta e-pārvaldes koplietošanas infrastruktūras attīstība.

Izvērtējums sagatavots trijos posmos (skat. *Ilustrācija 1*). PIR analīzes (Projekta pēcieviešanas pārbaude (Post-implementation review)) ietvaros izvērtēta individuālo projektu mērķu sasniegšana, to devums Latvijas tautsaimniecībai. Izmantojot PIR analīzes rezultātus, veikts IKT kā horizontāli integrētu investīciju ietekmes izvērtējums nozarēs, kur projekti īstenoti, un vērtēts projektu rezultātā radīto pakalpojumu efekts uz tautsaimniecību un kāds ir tā apjoms. IKT ieguldījumi, to radītā ietekme un sasniegtais rezultāts Latvijā salīdzināts ar situāciju kaimiņvalstīs – Igaunijā un Lietuvā, kā arī divās ES valstīs – Nīderlandē un Somijā. Analizētas 2014.-2020.gada plānošanas perioda aktivitātes ar mērķi saprast, kas no šajā pētījumā identificētajiem uzlabojumiem jau ņemts vērā plānojot IKT investīcijas. Ieteikumi ES fondu investīcijām IKT gatavotas gan 2014.-2020.gada plānošanas periodam (ko vēl var paspēt īstenot), gan plānošanas periodam pēc 2020.gada.

Ilustrācija 1: Izvērtējuma sagatavošanas posmi

Analizējot pētījuma tvērumā iekļautos projektus un to rezultātus, redzams, ka:

1. Ja kā projekta mērķis tikusi izvirzīta efektivitātes uzlabošana tiešajā pārvaldē, šis mērķis ir sasniegts (37 projektiem izvirzīts šāds mērķis, 31 (86%) – sasniegts un 6 (14%) sasniegts daļēji);

2. Ja kā projekta mērķis tikusi izvirzīta efektivitātes uzlabošana pašvaldībās, ar šī mērķa sasniegšanu gājīs grūtāk (23 projektiem izvirzīts šāds mērķis, 19 (82%) – sasniegts un 2 (9%) sasniegts daļēji (Būvniecības IS), 2 (9%) – nav sasniegti (PVIS, ģeotelpisko datu apstrāde)). Mašintulkošanas risinājumam netika izvirzīts mērķis par izmantošanu pašvaldībās, tomēr tās šo risinājumu lieto;
3. Kopumā 31 projektā tika izvirzīts mērķis – administratīvā sloga samazināšana uzņēmējiem un iedzīvotājiem. Šis mērķis sasniegts vai daļēji sasniegts pārsvarā projektu;
4. Valsts informācijas atkalizmantošana kā mērķis izvirzīts 33 projektos. Mērķis sasniegts vai gandrīz sasniegts visos projektos, izņemot skolas.lv.

Sākotnēji izvirzītie mērķi sasniegti projektiem, kuros:

1. Darba efektivitātes uzlabošanai tiešās pārvaldes iestādēs bija nepieciešama pāreja uz informācijas apriti elektroniski, neveicot būtiskas izmaiņas iestādes darbības procesos. Piemēram, Elektronisko iepirkumu sistēmas EIS izmantošana, publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide (DIV), pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai, Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē, daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai.
2. Projekta laikā nav notikušas būtiskas izmaiņas likumdošanā.
3. Projekta realizācijas laikā projekta komanda bijusi stabila, proti, par projekta realizāciju atbildīgā iestāde nav mainījusies, projekta laikā bijis viens un tas pats projekta vadītājs (vai arī ne vairāk kā viena projekta vadītāja maiņa), projekta partneri iesaistījušies projekta realizācijā.
4. Projekti, kuru rezultātam skaidri nedefinējama mērķauditorija – risinājuma/produkta lietotājs. Piemēram, būtiskākie ieguvumi tautsaimniecībai no 2009.-2013.gada 14,671 milj.EUR IKT investīcijām kultūras nozarē ir mašintulkošanas risinājuma hugo.lv realizācija, kultūras mantojuma, un arhīva digitalizācija, kā arī digitālās bibliotēkas izveide.

Sākotnēji izvirzītie mērķi nav sasniegti projektiem, kuros konstatēts viens vai vairāki no zemāk minētajiem apstākļiem:

1. Projektus uzsākot bija pieejami unificēti, lietošanā ērti risinājumi, ar kuriem projektu ietvaros izstrādātajiem risinājumiem būtu jākonkurē;
2. Darba efektivitātes uzlabošanai, papildus sistēmu ieviešanai, bija jāveic būtiskas izmaiņas tiešās pārvaldes iestāžu, pašvaldību procesos, normatīvos;
3. Projekta laikā notikušas būtiskas izmaiņas saistītajā likumdošanā, kas izsaukušas būtiskas izmaiņas jaunveidojamās sistēmās, e-pakalpojumos, datu apmaiņā;
4. Projekta laikā mainījušies projekta vadītāji, atbildīgās iestādes vadība, mainījusies atbildīgā iestāde.

Projektu ietvaros ieviestās sistēmas un e-pakalpojumi tiek uzturēti. Ieviestās sistēmas tiek izmantotas aktīvi – plānotajā apjomā vai pat to pārsniedzot. 83% projektu īstenotāju sākotnēji izvirzījuši mērķi pāriet uz darbu sistēmā un to arī izdarījuši.

Pētījumā ietvertu projektu ietvaros izveidoti 170 e-pakalpojumi, no kuriem tiek izmantoti¹ 148 (87%). No izmantotajiem e-pakalpojumiem plānotais elektronisko pieprasījumu skaits sasniegts 82 e-pakalpojumiem (55%), nav sasniegts – 67 e-pakalpojumiem (45%). 72% no tiem e-pakalpojumiem, kuru elektronisko pieprasījumu skaits nesasniedz plānoto, dati par e-pakalpojumu izmantošanu pieejami par 1 – 2 gadu pēc projekta beigām. Projektu PIR analīze parāda, ka e-pakalpojumu izmantošana pieaug laika gaitā, iestādēm informējot iedzīvotājus/uzņēmējus par iespējam pakalpojumus saņemt elektroniski.

E-pakalpojumus, kuru elektronisko pieprasījumu skaits sasniedz un pārsniedz plānoto izmantošanu, raksturo:

¹ E-pakalpojumi, kuriem faktiskais lietotāju skaits ir vismaz 1

1. Plānotais elektronisko pieprasījumu skaits bijis pieticīgs. Piemēram, VDI izstrādātais e-pakalpojums “Darba vietas higiēniskais raksturojums” (plāns – 61, fakts – 1800);
2. Digitalizēts kultūrvēsturiskais materiāls. Piemēram, KISC e-pakalpojums “Audiovizuālo materiālu katalogs un piekļuve tiešsaistē” (plāns – 10 000 lietotāju, fakts – 17 000 lietotāju);
3. E-pakalpojumi, kuru galvenā mērķauditorija ir publiskā pārvalde. Piemēram, VRAA izstrādātais e-pakalpojums “Standartizētu preču iegāde, izmantojot e-iegādes sistēmu” (plāns – 3 400 000, fakts – 59 451 202);
4. E-pakalpojumi, kas paredz attālinātu iespēju iedzīvotājiem/uzņēmējiem pildīt paziņošanas pienākumu pret valsti. Piemēram, VVD e-pakalpojums “Datu ievadīšana ikgadējam Valsts statistikas pārskatam Nr.3-Atkritumi” (plāns – 850, fakts – 11 543);
5. Ar maksājumiem saistīti e-pakalpojumi. Piemēram, VK e-pakalpojums “Informācija par valsts budžetā veiktā maksājuma statusu” (plāns – 11 500, fakts – 28 126), VID e-pakalpojums “Muitas maksājumu veikšana tiešsaistes režīmā” (plāns – 10 000, fakts – 30 391);
6. Informatīvi e-pakalpojumi. Piemēram, VRAA e-pakalpojums “Informācija par piešķirtās pensijas/pabalsta/atlīdzības apmēru (EP51)” (2016.g. dati: plāns – 9956, fakts – 18 139, datu avots CFLA);
7. E-pakalpojumi, kas var kalpot par elementiem citos e-pakalpojumos. Piemēram, VRAA e-pakalpojums “Iedzīvotāju autentifikācija VID EDS portālā”, (2016.g. dati: plāns – 951 526, fakts – 2 297 410, datu avots CFLA).

E-pakalpojumus, kuru elektronisko pieprasījumu skaits nesasniedz plānoto izmantošanu, raksturo:

1. Elektronizēta izziņas saņemšana. Šis rādītājs saistīts ar kopējo publiskās pārvaldes iniciatīvu atteikties no izziņām, realizējot “informē vienreiz” principu;
2. E-pakalpojumi, kuru izmantošanas apjoms saistīts ar tendencēm ekonomikā un/vai nozares politikā. Piemēram, VID e-pakalpojums “Sistēmā noformēto un apstrādāto muitas dokumentu skaits” (plāns-857 000, fakts – 720 617), kas saistīts ar kritumu tranzītbiznesā kopumā;
3. E-pakalpojumi, kur vēsturiski bijis iespējams dokumentus/informāciju nosūtīt nestrukturētu e-pastā un tāpat saņemt pakalpojuma rezultātu. Piemēram, UR e-pakalpojums “Elektroniskā reģistrācijas pieteikuma (t.sk.dokumentu) aizpildīšana un iesniegšana” (plāns – 60 000, fakts – 40 488);
4. Specifiski, uz šauru mērķauditoriju orientēti e-pakalpojumi. Piemēram, ZM e-pakalpojums “Ganāmpulka datu izmaiņa ganāmpulka reģistrā” (plāns – 20, fakts – 9).

PIR analīzes ietvaros identificēti 9 valsts IKT koplietošanas risinājumi. Visi apskatītie risinājumi ir ieviesti, tiek izmantoti un to izmantošanas apjoms palielinās. Analīzes ietvaros esam identificējuši sešas koplietošanas risinājumu priekšrocības pa koplietošanas komponentēm (skat. *Tabula 1*). Ar zaļu krāsu atzīmētas tās priekšrocības, kuras faktiski izpildās, ar dzeltenu – tās, kuru izpilde ir uzlabojama.

Tabula 1: Valsts koplietošanas komponentu kopējie izmantošanas ieguvumi

Koplietošanas komponente/ Ieguvumi	Centralizēta uzturēšana, pieejams lietotāju atbalsts	Nav nepieciešami sadarbības līgumi ar ārpakalpojumu sniedzējiem	Nodrošināta droša sasaiste ar citām sistēmām	Risinājumu piedāvātā funktionalitāte iestādēm ir nepieciešama	Samazinātas izstrādes un uzturēšanas izmaksas	Komponente ir pieejama koplietošanai arī komersantiem
---------------------------------------	--	--	--	--	---	--

Koplietošanas komponente/ Ieguvumi	Centralizēta uzturēšana, pieejams lietotāju atbalsts	Nav nepieciešami sadarbības līgumi ar ārpakalpojumu sniedzējiem	Nodrošināta droša sasaiste ar citām sistēmām	Risinājumu piedāvātā funkcionalitāte iestādēm ir nepieciešama	Samazinātas izstrādes un uzturēšanas izmaksas	Komponente ir pieejama koplietošanai arī komersantiem
Pakalpojumu katalogs	●		●	●	●	
Vienotās pieteikšanās modulis	●	●	●	●	●	
Maksājumu modulis	●	●	●	●	●	
E-pakalpojumu uzturēšanas un darbināšanas vide	●		●	●	●	
Ģeoportāls un tā komponentes	●		●	●	●	●
Dokumentu integrācijas vide	●		●	●	●	
VISS datu apmaiņas risinājumi	●			●	●	●
Datu izplatīšanas tīkls	●			●	●	●
Mašintulkošanas serviss (Hugo.lv)	●			●	●	

Koplietošanas risinājumu izmantošana saistīta ar šādiem galvenajiem veiksmes faktoriem:

- Risinājumu obligātas izmantošanas noteikšana – daļa risinājumu izmantošanas 2007.-2013.gadu plānošanas periodā tika noteikta kā obligāts priekšnosacījums iestāžu IKT projektu apstiprināšanai, daļu risinājumu obligātu izmantošanu nosaka normatīvie akti (piemēram, Pakalpojumu katalogs);
- Risinājuma funkcionalitātes nepieciešamība un ērtas izmantošanas iespējas pakalpojumu veidā (piemēram, Vienotās pieteikšanās modulis).

Neveiksmes faktori koplietošanas risinājumu izmantošanā saistīti ar nepietiekamu risinājumu popularizēšanu (piemēram, hugo.lv) un uzlabojamu lietojamību (piemēram, E-pakalpojumu izpildes vide).

IKT kā horizontāli integrētu investīciju ietekmes izvērtējums nozarēs parāda, ka 2007.-2013.gada IKT investīcijas stimulējušas IKT nozares izaugsmi, jaunu IKT darbavietu radīšanu. 2009.-2016.gadā kopumā tika investēti 93,36 milj.EUR, kas ir vidēji 3,36 % no IKT nozares uzņēmumu apgrozījuma šajā laika periodā. Kultūras nozarē radītie publiski pieejamie e-pakalpojumi ļauj izmantot kultūru kā resursu darba tirgus produktivitātes (hugo tulkošana) un zinātnes un pētniecības attīstības veicināšanā (letonika, digitalizētie audiovizuālie un arhīvu materiāli, digitalizētās grāmatas). IKT projektu risinājumi izglītības nozarē, galvenokārt, paplašina resora centrālo izglītības informācijas sistēmu funkcionalitāti, nodrošina informācijas uzkrāšanu par izglītības iestādēs studējošajiem, elektronizē izglītības pakalpojumus, attīsta datu apmaiņu ar citu iestāžu informācijas sistēmām. Labklājības nozares IKT projektu ietekmei uz tautsaimniecību, galvenokārt, ir sociāls raksturs – tie ir padarījuši pieejamāku informāciju iedzīvotājiem par sociālo nodrošināšanu un iespējām saņemt valsts atbalstu, tādējādi mazinot nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvaru. Veselības nozarē radītajiem pakalpojumiem ir potenciāls atvieglot komunikāciju starp pacientu un veselības iestādi, paaugstināt veselības aprūpes un nozares iestāžu sadarbības efektivitāti. Tāpat IKT investīcijas mazinājušas korupcijas riskus un atbalstījušas ārvalstu tiešo investīciju ienākšanu Latvijā.

Kopš 2014.gada, kad tiek veikti Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksa² (DESI) mērījumi, Latvija ir atzīstami progresējusi digitālo publisko pakalpojumu sniegšanas un izmantošanas ziņā; pēc DESI indeksa Latvija ieņem 8. vietu ES dalībvalstu vidū valsts pārvaldes tiešsaistes pakalpojumu pieejamības ziņā. To iedzīvotāju skaits, kuri izmanto e-pārvaldes pakalpojumus, ir 38%, kas ir mazliet virs ES vidējā (34%). Iespējas saņemt valsts pārvaldes pakalpojumus elektroniski, ļauj samazināt administratīvo slogu gan iedzīvotājiem, gan komersantiem un ļauj sabiedrībai kopumā efektīvāk izmantot laiku un resursus. Iedzīvotāju vidū elektronisko pakalpojumu lietojumam ir divējāda ietekme – tādu obligāto saistību kā nodokļu vai maksājumu izpilde elektroniskā vidē ievērojami atvieglo iedzīvotāju ikdienu un lietojuma vienkāršības dēļ arī veicina ienākumu palielināšanos valsts un pašvaldību budžetos. Savukārt, elektroniskie pakalpojumi, kas saistīti ar dzīves situācijām – izglītību, nodarbinātību, veselību – paaugstina iedzīvotāju dzīves kvalitāti neatkarīgi no to teritoriālās piederības. Bez tam, pieeja aktuālam un kvalitatīvam digitālajam saturam - bibliotēku resursiem, arhīvam, kultūrvēsturiskais mantojumam - veicina zināšanu sabiedrības attīstību.

Ārvalstu pieredzes analīze parāda, ka IKT nozare ir būtiska visās izvērtējuma ziņojumā salīdzinātajās valstīs (Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Somijā un Nīderlandē) un tās nozīme valstu ekonomikā tikai pieaug. Par to liecina IKT nozarē nodarbināto darbinieku īpatsvara pieaugums. Latvijā šim rādītājam ir visstraujākais kāpums no 1,64% līdz 2,84%, lai gan tas joprojām atpaliek no salīdzinājuma līderiem - Igaunijas un Somijas (attiecīgi 3,78% un 3,8%).

Arī tiešām investīcijām IKT nozarē ir tendence pieaugt. Aplūkojot investīciju apjomu gadā uz vienu iedzīvotāju, novērojama joprojām liela atšķirība starp “vecajām” ES dalībvalstīm (Somiju un Nīderlandi) un Baltijas valstīm, kurās investīciju apjoms vidēji 5-8 reizes mazāks. Šo atšķirību grūti novērtēt, jo Baltijas valstu vidū ir ļoti dažādi rādītāji – no 221 EUR uz vienu iedzīvotāju Latvijā līdz 497 EUR Igaunijā.

Ņemot vērā, ka valsts pārvaldes investīcijas IKT jomā, tajā skaitā ES fondu finansētie IKT projekti 2007.-2013.gada plānošanas periodā, veido tikai nelielu daļu no šīm investīcijām, tad iepriekš minētie dati vairāk liecina par valstu privātā sektora vadītu nepieciešamību un gatavību attīstīt IKT nozari. Latvijas gadījumā novērojama komersantu ļoti zemā iesaistīšanās e-komercijā (piemēram, tikai 10% komersantu saņem pieprasījumus tīmeklī vai lietotnē un tikai 11% komersantu pārdod tiešsaistē), lai gan IKT infrastruktūras ziņā Latvijā 99% komersantiem ir pieslēgums platjoslas datu pārraidei. E-komercijas aktivizēšana Latvijā ir virziens, kas noteikti jāizvērtē, ņemot vērā, ka gandrīz 4/5 mājāsaimniecību jau tagad ir pieslēgums platjoslas datu pārraidei.

Skaidrs, ka investīcijas IKT nozarē, tajā skaitā arī Eiropas Struktūrfondu finansētie IKT projekti, ir sekmējušas jaunu darba vietu radīšanu, tomēr būtiski vērtēt arī šo IKT darbinieku efektivitāti un produktivitāti. Šajā rādītājā Latvijai ir ļoti lielas izaugsmes iespējas, kam jāpievērš liela uzmanība nākotnē, jo darba produktivitātes novērtējums EUR par nostrādāto stundu Latvijā atpaliek ne tikai no Somijas un Nīderlandes, bet arī no abām kaimiņvalstīm. Latvijas gadījumā darba produktivitātes kritums ir saistāms ar finanšu un ekonomiskās krīzes iestāšanos 2008.gadā, kam bija ietekme uz atalgojuma līmeņa samazināšanos. Tomēr Igaunijas un Lietuvas spēja darba produktivitātes līmeni IKT nozarē noturēt vai pat nedaudz palielināt, tomēr liecina, ka svarīgs faktors ir arī darba efektivitāte. Jāatzīmē, ka IKT nozares darba produktivitāte joprojām visās valstīs ir augstāka par vidējo darba produktivitāti valstī kopumā (piemēram, Latvijas gadījumā 19,92 EUR/h IKT nozarē un 13.89 EUR/h kopīgā darba produktivitāte valstī kopumā).

Attiecībā uz darba efektivitāti valsts pārvaldē, kā kopīga tendence visās salīdzināmajās valstīs jāmin IKT resursu centralizācija un koplietošanas pakalpojumu sniegšana. Piemēram, Valtori valdības IKT centrs³, kas Somijas centrālās valdības institūcijām nodrošina dažādus darba vides (datu pārraide, balss pārraide, drukāšana), informācijas sistēmu (identitātes un piekļuves kontrole, integrācija) un ekspertīzes pakalpojumus, Igaunijas Republikas Informācijas sistēmu iestāde⁴, kas sniedz identitātes karšu risinājumus, datu savietotāja, elektronisko dokumentu apmaiņas pakalpojumus, platjoslas datu pārraides pakalpojumu Igaunijas valsts pārvaldei, IKT infrastruktūru datu un pakalpojumu izmitināšanai u.c.

² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

³ <http://www.valtori.fi/en-US/Services>

⁴ <https://www.riaa.ee/en/>

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā ieguldīts būtisks darbs, lai izvairītos no iepriekšējā periodā konstatētajām nepilnībām un uzlabotu kopējo IKT investīciju plānošanu un pārvaldību projektu līmenī:

1. Izveidota Valsts IKT konceptuālā arhitektūra⁵ un mērķarhitektūra⁶, kas iekļauj kopējos principus valsts IKT risinājumu izveidei un attīstībai. Izveidotas arhitektūras pārvaldības vadlīnijas. Plānošanai ņemta vērā gan ārvalstu pieredze, gan starptautiskas arhitektūras pārvaldības metodoloģijas (piemēram, TOGAF), arī EK ieteikumi un paraugmodeļi (piemēram, EIRA paraugmodelis⁷). Tādējādi faktiski turpinās investīcijas koplietošanas risinājumos, kas jau iepriekšējā plānošanas periodā uzrāda ieguvumus publiskajai pārvaldei;
2. Izstrādāti Ministru kabineta 2015.gada 17.novembra noteikumi Nr.653 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākuma "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" īstenošanas noteikumi", kas nosaka kārtību, kādā īsteno darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākumu "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" - kas, cita starpā, iekļauj kārtību IKT projektu pieteikumu izveidei, novērtēšanai un iekļaušanai IKT mērķarhitektūrā;
3. Izstrādāti Ministru kabineta 2016.gada 8.marta noteikumi Nr.151 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" īstenošanas noteikumi", kas nosaka kārtību, kādā īsteno darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākumu "Kultūras mantojuma digitalizācija", kas, cita starpā, iekļauj kārtību IKT projektu pieteikumu izveidei, novērtēšanai un iekļaušanai IKT mērķarhitektūrā;
4. E-pakalpojumu jomā ir izveidoti Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.402 "Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi", kas nosaka kārtību, kādā tiek veikta valsts pārvaldes pakalpojumu elektronizācija un nodrošināta e-pakalpojumu pieejamība (cita starpā ietverot prasības klientu orientētu e-pakalpojumu izveidei).
5. Izveidoti vairāki metodiskie materiāli IKT projektu pieteikumu un iesniegumu izveidei, vērtēšanai, projektu realizācijas kontrolei u.c.

Rekomendējam turpināt uzlabojumus nākamajos ES fondu periodos, turpinot fokusēties uz lietotājiem orientētu pieeju, procesu automatizāciju un iestāžu sadarbības līmeņa paaugstināšanu, izmantojot IKT risinājumus. Prioritāri rekomendējam turpmāk investēt šādu valsts IKT risinājumu izveidē:

1. Investēt "gudro" E-pakalpojumu attīstībā valsts līmenī, kam pamatā tiek izmantotas datu analīzes un/vai mākslīgā intelekta iespējas (proгноzēšanai, ieteikumiem, lēmumu pieņemšanai), piemēram:
 - 1.1. vienotie jeb starpiestāžu pakalpojumi – klientam tiek nodrošināta iespēja ar vienu e-pakalpojuma formas aizpildīšanu pieteikties vairāku pakalpojumu saņemšanai, tie tiek izpildīti secīgi vai paralēli (tiek veidotas starpiestāžu darba plūsmas atbilstoši pakalpojumu loģikai). Piemēram, uzņēmējs ar vienu pieteikumu var pieteikties uzņēmuma reģistrācijai, nodokļa maksātāja statusa iegūšanai,

⁵ VARAM informatīvais ziņojums "Informatīvais ziņojums par publiskās pārvaldes informācijas sistēmu konceptuālo arhitektūru", apstiprināts Ministru kabinetā 10.03.2015.

⁶ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Eiropas Sociālā fonda projekts Nr. 1DP/1.5.1.2.0/08/IPIA/SIF/002 "Publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidošana". Ar pakalpojumiem saistīto informācijas sistēmu arhitektūras rekomendējamā modeļa izstrāde. Mērķarhitektūra un tās ieviešanas ceļa karte, 2014

⁷ <https://joinup.ec.europa.eu/solution/european-interoperability-reference-architecture-eira>

komercdarbības atļaujām vai licencēm u.c., tiklīdz viens pakalpojuma rezultāts ir saņemts, tiek izveidots pieteikums/darba uzdevums nākamā pakalpojuma saņemšanai (ja izpildās tā saņemšanas nosacījumi);

- 1.2. proaktīvie pakalpojumi - automatizētas datu analīzes izmantošana (ieteikumu sistēmas) pakalpojumu piedāvājumu izveidei. Tiek analizēti klienta dati (ja klients ir piekritis) un konteksta dati un pie noteiktu nosacījumu iestāšanās uz klienta E-adresi tiek nosūtīts aicinājums pieteikties pakalpojumam;
 - 1.3. bezkontakta pakalpojumi – pakalpojuma saņemšana bez klienta iesaistes, piemēram, automātiska atlaižu piešķiršana, ja izpildīti noteikti kritēriji, atsevišķu pabalstu piešķiršana (piemēram, vecāku pabalsts) u.c..
 - 1.4. pakalpojumi ar reālā laika lēmumu pieņemšanu – balstoties uz klienta aizpildīto pakalpojumu pieteikumu un valsts pārvaldes rīcībā esošo datu analīzi lēmumi tiek pieņemti reālā laikā bez pakalpojumu turētāju iesaistes (piemēram, uzņēmuma reģistrēšanai, atsevišķu pabalstu piešķiršanai u.c.).
2. Investēt risinājumus, kas izmanto atvērto kodu, kas samazinātu licenču izmaksas (piemēram, satura pārvaldības risinājumiem, integrācijas risinājumiem). Atvērtā koda risinājumu izmantošana Eiropas publiskajās administrācijās pēdējos gados palielinās un to rekomendē vairākas Eiropas līmeņa organizācijas^{8, 9}. Komerccproduktiem rekomendējam veikt licenču iegādi un pārvaldību valsts līmenī.
 3. Sadarboties ar privāto sektoru e-pakalpojumu izveidē - valsts uztur un atver datus, komersanti veido saskarnes, iespējama apmaksa par transakcijām. Minētais veicinātu pakalpojumu lietojamību, konkurenci, kā arī potenciāli samazinātu e-pakalpojumu izmaksas.
 4. Neinvestēt tādu risinājumu izveidē, kas jau ir pieejami kā valsts koplietošanas risinājumi. Minētais īpaši attiecināms uz standarta risinājumiem, kas tiek izmantoti datu apmaiņai, analīzei un tīmekļa satura pārvaldībai. Piemēram, integrācijas platformās, kas tiek veidotas nozaru risinājumu integrācijai, tīmekļvietnes, ko iestādes joprojām veido decentralizēti, kaut gan 2014. – 2020.plānošanas periodā paredzēts izveidot koplietošanas risinājumu valsts un pašvaldību tīmekļvietņu izveidei.
 5. Veidot kompetences (ekselences) centrus, kuros tiktu koncentrēti tehniskie un cilvēku resursi kādas noteiktas jomas IKT risinājumu ieviešanā un kas nodrošinātu noteiktus pakalpojumus citām iestādēm (tas var būt viena resora ietvaros vai visas valsts mērogā). Kompetences (ekselences) centri būtu virziens, kā paaugstināt valsts pārvaldes IKT efektivitāti un taupīt finanšu līdzekļus IKT risinājumu ieviešanai.
 6. Izvirzot projekta mērķi administratīvā sloga mazināšanai, iegūtais rezultāts jāpamato ar aprēķiniem, katram projektam sagatavojot lietderības novērtējumu.
 7. IKT investīcijas būtu jāvirza efektivitātes paaugstināšanai, darba organizācijai un modernu, inovatīvu tehnoloģiju izmantošanai gan publiskajā pārvaldē, gan uzņēmējdarbībā. Inovāciju ieviešana IKT nozarē ir cieši saistīta ar finansējumu IKT izpētei un attīstībai. Šajā jomā Latvija nav atguvusies no finanšu un ekonomiskās krīzes ietekmē samazinātā finansējuma, kas vēl 2014.gadā bija zem 2006.gada līmeņa un, piemēram, 2 reizes atpalika no Igaunijas līmeņa. Lielā mērā šo faktu jāsaista ar politiskiem lēmumiem, jo pretstatā Latvijai, Lietuvai, kas arī izjuta krīzes ietekmi, finansējumu IKT izpētei un attīstībai ir palielinājusi.

Plānojot IKT investīciju virzienus ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā, jāņem vērā gan ES politikas mērķi pēc 2020.gada, gan 2007.-2013.gadā veiktās investīcijas, lai nodrošinātu to aizsardzību un ilgtspēju, kā arī publiskās pārvaldes reformu plānu 2020 un investīcijas IKT, kas jau uzsāktas ES fondu 2014.-2020. plānošanas periodā. Tādējādi rekomendējam šādus galvenos IKT investīciju virzienus:

Nr.	Investīciju virziens
1.	Jēgpilnu datu kopu atvēršana (nederīgo dokumentu reģistrs, PMLP dati u.c.), izveidojot sadarbības kārtību

⁸ ISA programma, https://ec.europa.eu/isa2/home_en

⁹ EPSU pozīcija gudru digitālu publisko pakalpojumu izveidē, <https://www.epsu.org/article/epsu-position-paper-smart-public-services-digital-age>

Nr.	Investīciju virziens
	atvērto datu izmantošanai, stimulējot uzņēmējus izmantot atvērtos datus un būvēt e-pakalpojumus. Integrētas ģeotelpiskās informācijas uzkrāšana (gan valsts, gan pašvaldību rīcībā esošās), ģeotelpisko datu atvēršana
2.	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem, uzņēmējiem, izstrādājot uz lietotājiem orientētus, 'gudros' e-pakalpojumus C2G, B2G sadarbībai
3.	Skolu izglītības satura digitalizācija (e-mācības, mācību e-grāmatas)
4.	Publiskās pārvaldes efektivitātes uzlabošana
5.	Kultūras mantojuma, bibliotēku digitalizācijas turpināšana, padarot digitalizēto saturu pieejamu pilnībā elektroniski jebkurā vietā
6.	Arhīvu digitalizācija, pārejot uz pilnībā digitālu arhīvu
7.	E-veselības attīstība, nodrošinot sistēmas pieejamību un lietojamību iedzīvotājiem, komersantiem un veselības aprūpes speciālistiem
8.	Atbalsts MVU digitalizācijai
9.	Pašvaldību darba efektivitātes uzlabošana, administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem, uzņēmējiem sadarbībā ar pašvaldībām
10.	Publiskās pārvaldes iestāžu sistēmu pielāgošana koplietošanas risinājumu izmantošanai (datu apmaiņas nolūkā)
11.	Aktivitātes informācijas drošības uzlabošanai/nodrošināšanai publiskās pārvaldes IKT risinājumiem, e-pakalpojumiem
12.	Valsts IKT arhitektūras koplietošanas elementu attīstība, to iekļaušana ES koplietošanas risinājumu katalogā (skat. 6.6.2. Ieteikumi koplietošanas risinājumu attīstībai)
13.	Inovatīvu uzņēmējdarbības modeļu atbalsts

Paziņojums par atbildības ierobežošanu

Šo ziņojumu ir izstrādājis PricewaterhouseCoopers SIA (turpmāk – „PwC”) Latvijas Republikas Finanšu ministrijas (turpmāk – FM) vajadzībām saskaņā ar līgumu, kas 2017.gada 21. novembrī noslēgts starp FM un PwC (turpmāk – „Līgums”).

Mūsu ziņojumā ietverta informācija, kas iegūta no dažādiem avotiem, kas detalizēti aprakstīti ziņojumā. PwC nav mēģinājis nodrošināt šādu avotu uzticamību vai pārbaudīt šādi sniegto informāciju. Tādējādi PwC nevienai personai, izņemot FM, saskaņā ar noslēgto Līgumu, nesniedz nekāda veida apsolījumus vai garantijas (tiešas vai netiešas) par ziņojuma pareizību vai pilnīgumu.

Mēs vēršam Jūsu uzmanību uz mūsu ziņojumā iekļautiem būtiskiem komentāriem par mūsu darba apjomu, nodevuma izmantošanas mērķi, mūsu pieņēmumiem un ierobežojumiem attiecībā uz informāciju, kas ir mūsu nodevuma pamatā.

Jūs nedrīkstat nodot šī ziņojuma kopijas citām personām, izņemot gadījumus, kas aprakstīti Līgumā un tikai saskaņā ar Līgumā aprakstītajiem nosacījumiem. PwC neuzņemas nekādu atbildību pret citām personām (izņemot pret FM saskaņā ar Līgumu) par ziņojuma izstrādāšanu. Tādējādi normatīvajos aktos pieļautajos gadījumos un neatkarīgi no darbības formas un no tā, vai atbildība ir radusies no līguma pārkāpuma vai delikta, PwC neuzņemas nekādu atbildību par citām personām nodarītiem zaudējumiem (izņemot zaudējumiem, kas radušies FM uz iepriekš minētajiem pamatiem) vai par jebkādiem lēmumiem, kas pieņemti vai nav pieņemti, balstoties uz šo ziņojumu.

Ja Jums ir kādi jautājumi saistībā ar šo ziņojumu, lūdzu, sazinieties ar PwC Konsultāciju daļas direktori Baibu Apini, e-pasts: baiba.apine@pwc.com.

Saīsinājumi un terminu skaidrojumi

Lai nodrošinātu vienotu izpratni par dokumentā lietotajiem saīsinājumiem, tabulā ietverti to skaidrojumi.

Tabula 2: "Saīsinājumi un to skaidrojumi"

Saīsinājums	Skaidrojums
ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
BKUS	Bērnu klīniskās universitātes slimnīca
BIS	Būvniecības informācijas sistēma
BVKB	Būvniecības valsts kontroles birojs
CAA	Valsts aģentūra "Civilās aviācijas aģentūra"
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DESI	Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss
DIT	Datu izplatīšanas tīkls
DIV	Datu izplatīšanas vide
DVT	Digitālais vienotais tirgus
DVS	Dokumentu vadības sistēma
EDS	Elektroniskās deklarēšanas sistēma
EIS	Elektronisko iepirkumu sistēma
EM	Ekonomikas ministrija
EMDAS	Elektroniskā muitas datu apstrādes sistēma
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
EPS	Elektronisko pakalpojumu sistēma
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
Eurostat	Eiropas Savienības statistikas birojs
EVK	Elektroniskā veselības karte
EVSSP	e-Veselības sadarbības platforma
IeM IC	Iekšlietu ministrijas Informācijas centrs
IeVP	Ieslodzījumu vietu pārvalde
IKT	Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
IS	Informācijas sistēma
IUB	Iepirkumu uzraudzības birojs
IZM	Izglītības ministrija
ĢIS	Ģeogrāfiskās (ģeotelpiskās) informācijas sistēma
KAD	Krasta apsardzes dienests
KISC	Kultūras informācijas sistēmu centrs
KM	Kultūras ministrija
LabIS	Vienotās Labklājības informācijas sistēmas
LĢIA	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LJA	Latvijas Jūras administrācija
LM	Labklājības ministrija
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LVGMC	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
LVRTC	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs
MK	Ministru kabinets
MM	Maksājumu modulis
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVD	Nacionālais veselības dienests
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas
PADIS	Personu apliecinošu dokumentu informācijas sistēma
PEF	Pasaules Ekonomikas Forums
PMLP	Pilsonības un migrāciju lietu pārvalde
PREDA	Ar noteiktām slimībām slimojošu personu reģistrs
PSPP	Pakalpojumu sniegšanas un pārvaldības platforma

Saīsinājums	Skaidrojums
PVIS	Pašvaldību vienotā informācijas sistēma
PwC	PricewaterhouseCoopers SIA
RAKUS	Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīca
SaM	Satiksmes ministrija
SIVA	Sociālās integrācijas valsts aģentūra
SKLOIS	Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēma
TA	Tiesu administrācija
TAPIS	Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma
TLA	Teritorijas līdzsvarota attīstība
UR	Uzņēmumu reģistrs
URIS	Uzņēmumu reģistra informācijas sistēma
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VDEĀVK	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija
VDC	Ventspils Digitālais centrs
VDEĀVK	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija
VDI	Valsts darba inspekcija
VI	Veselības inspekcija
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VIIS	Valsts izglītības informācijas sistēma
VIRSIS	Valsts informācijas resursu, sistēmu un sadarbības reģistrs
VIS 2007-2013 DAR	ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2007.-2013.gada plānošanas perioda vadības informācijas sistēmas datu analīzes rīks
VIS 2014-2020 DAR	ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības informācijas sistēmas datu analīzes rīks
VISS	Valsts informācijas sistēmu savietotājs
VISUMS	Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma
VK	Valsts kanceleja
VKase	Valsts kase
VM	Veselības ministrija
VMIS	Vienotās migrācijas informācijas sistēma
VPD	Valsts probācijas dienests
VPIS	Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas
VPM	Vienotās pieteikšanās modulis
VRAA	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VTMEC	Valsts tiesu medicīnas ekspertīzes centrs
VUGD	Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests
VVAIS	Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas
VVD	Valsts vides dienests
VVIS	Vienotas e-veselības informācijas sistēma
VZD	Valsts zemes dienests
ZM	Zemkopības ministrija
WEF	Pasaules ekonomiskais forums

Tabula 3: "Termini un to skaidrojumi"

Nr.	Termins	Skaidrojums
1.	E-pakalpojums	Pakalpojuma sniegšanas veids, kas nodrošina viena vai vairāku pakalpojumu vai atsevišķu tā posmu (pieprasīšana vai pakalpojuma rezultāta saņemšana) izpildi elektroniskā veidā, tai skaitā izmantojot tīmekļvietnes, mobilās lietotnes, īsziņas vai e-pastu
2.	E-pārvalde	Valsts un pašvaldību pārvaldes efektīva īstenošana, izmantojot informācijas un komunikāciju tehnoloģijas.
3.	Koplietošanas risinājums	IKT risinājums, kuru lieto vismaz trīs vai vairākas valsts iestādes.
4.	Projekta budžets	Projekta budžets šī pētījuma ietvaros ir projekta realizācijai piešķirtais ERAF finansējums un valsts budžeta līdzfinansējums no informācijas sistēmas VIS 2007 – 2013 DAR. Dati izgūti 2018.gada 7.martā.
5.	Sadarbspēja	Vismaz divu komponentu, kas var būt gan cilvēki, gan iekārtas, gan programmu moduļi u.c., spēja sadarboties kāda noteikta mērķa sasniegšanai vai funkcijas pildīšanai. Pilnīga sadarbība ietver spēju savstarpēji sadarboties satura (semantikas), formāta (sintakses) un procesu (organizācijas) ziņā.

1. Izvērtējumā ietvertie projekti

Izvērtējumā iekļaujamo projektu sarakstu noteica Iepirkuma komisija, balstoties uz 3.2.2.1.1. apakšaktivitātes projektiem, tos grupējot izmantojot iepirkuma komisijas sastādītus atlases kritērijus un kategorijas (skat. *Tabula 4*). Šajā izvērtējumā iekļauti projekti, kuri atbilda 2. kategorijai un vismaz vienam no kritērijiem.

Tabula 4: "Projektu kategorijas un kritēriji"

1. Projekti, kas saistīti ar ES direktīvu ieviešanu un starptautiskajās vienošanās uzņemtajām saistībām	2. Projekti, kuru ietvaros pilnveidots nozares (vairākas institūcijas) e-pārvaldes infrastruktūra, nodrošinot nozares resursu lietderīgāku izmantošanu, veicina e-pārvaldes koplietošanas infrastruktūras attīstību	3. Projekti, kuru īstenošana vienas nozares vienas institūcijas ietvaros Tiek panākta nozares resursu lietderīgāka izmantošana
Projekta aktivitāte noteikta ES direktīvās vai starptautiskajās vienošanās	Projektam jāatbilst vismaz vienam no šādiem kritērijiem: - Tiek veikta vairāku iestāžu informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) infrastruktūras konsolidācija; - Tiek nodrošināta nozares koplietojamās informācijas sistēmas izveide vai attīstība; - Tiek nodrošināta nozares augstas intensitātes specializēto pakalpojumu vai slēgtas lietotāju kopas pakalpojumu piegādes sistēmas izveide vai attīstība. - Elektronizētais pakalpojums pieejams iedzīvotājiem vai komersantiem; - Pakalpojuma lietošanas intensitāte neelektroniskajā vidē ir vismaz 10 000 reizes gadā; - Pakalpojums tiek elektronizēts vismaz līdz trešajam elektronizācijas līmenim. - Tiek nodrošināta valsts pamatreģistra* attīstība; - Tiek nodrošināta nozares reģistra koplietojamās valsts informācijas sistēmu savietotajā pieejamās starpsistēmu integrācijas saskarnes izveide vai attīstība; - Tiek nodrošināta elektronisko pakalpojumu sniegšanas koplietošanas infrastruktūras attīstība; - Tiek nodrošināta pakalpojumu apmaksas koplietošanas infrastruktūras attīstība; - Tiek nodrošināta koplietošanas elektronisko pakalpojumu piegādes sistēmu attīstība; - Tiek nodrošināta koplietošanas lietotāju identifikācijas un autentifikācijas infrastruktūras attīstība; - Tiek nodrošināta elektronisko dokumentu aprites koplietošanas infrastruktūras attīstība.	Projektam jāatbilst vismaz vienam no šādiem kritērijiem: - Tiek konsolidēti iestādes informācijas resursi; - Tiek modernizēta iestādes IKT infrastruktūra; - Tiek izveidota vai attīstīta iestādes informācijas sistēma; - Tiek veikta cita aktivitāte, kas nodrošinās resursu ekonomiju.

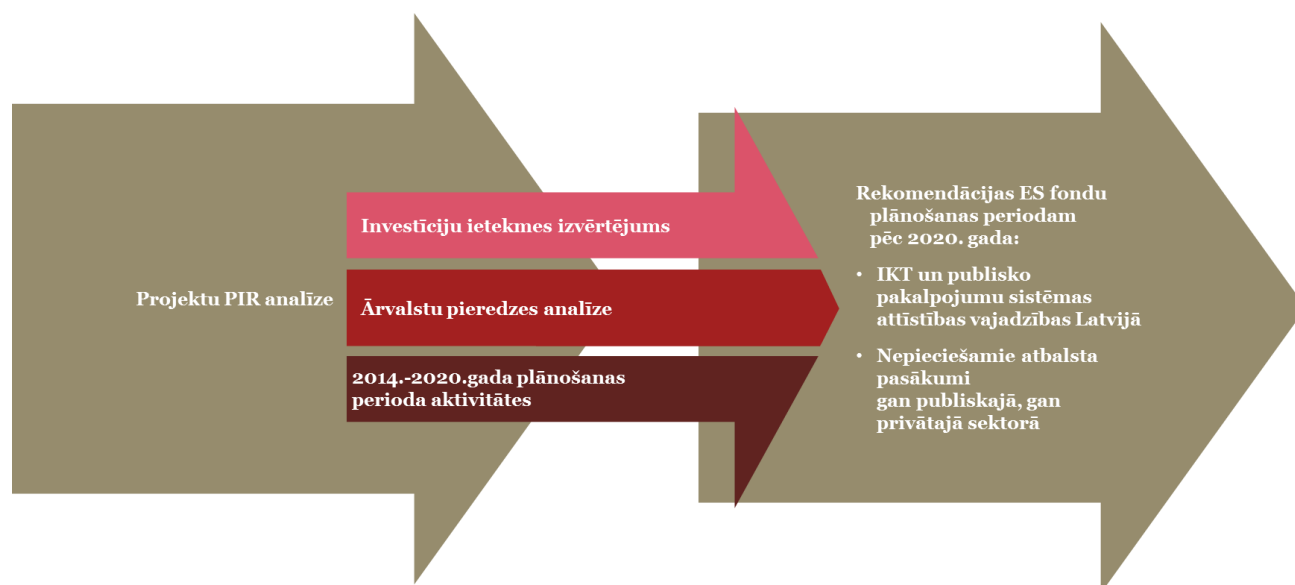
Tabula 5: "Izvērtējumā ietvertie projekti"

Nr.	Projekta nosaukums	Iestāde
1	Valsts izglītības informācijas sistēmas 2.kārta	Izglītības un zinātnes ministrija
2	Portāla www.skolas.lv attīstība – 2.kārta	Izglītības un zinātnes ministrija
3	Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde	Ekonomikas ministrija
4	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
5	Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide	Valsts zemes dienests
6	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
7	Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana	Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija
8	Digitālās bibliotēkas izveide – 2.kārta	Latvijas Nacionālā bibliotēka

Nr.	Projekta nosaukums	Iestāde
9	V/a Civilās aviācijas aģentūra informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija	Civilās aviācijas aģentūra
10	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide	Zemkopības ministrija
11	Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes un ieviešanas 2.kārta	Kultūras informāciju sistēmu centrs
12	E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
13	Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru GIS sasaiste ar portālu	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
14	Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides pirmais posms	Nacionālais veselības dienests
15	Pašvaldību teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas – 1.kārta	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
16	Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde – 1.posms	Veselības inspekcija
17	Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
18	Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra
19	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas 2.kārta	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
20	Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana	Valsts darba inspekcija
21	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide	Zemkopības ministrija
22	Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) – 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana	Nacionālais veselības dienests
23	Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība	Latvijas Nacionālā bibliotēka
24	Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados – 2.kārta	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
25	Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide – 1.posms	Nacionālais veselības dienests
26	Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta	Izglītības un zinātnes ministrija
27	Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma	Kultūras informāciju sistēmu centrs
28	Vienotas vides informācijas sistēmas izveide – 2.etaps	Valsts vides dienests
29	Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas izstrāde, pilnveidošana un uzturēšana	Valsts ieņēmumu dienests
30	Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide	Uzņēmumu reģistrs
31	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
32	Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai	Kultūras informāciju sistēmu centrs
33	Pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
34	Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas izveide	Satiksmes ministrija
35	E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība	Nacionālais veselības dienests
36	Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) attīstība	Izglītības un zinātnes ministrija
37	Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība	Labklājības ministrija
38	Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana	Valsts kase
39	Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē	Kultūras informāciju sistēmu centrs

2. Darba izpildes metodoloģija

Izvērtējums sagatavots trijos posmos (skat. Ilustrācija 2). PIR analīzes (Projekta pēcieviešanas pārbaude (Post-implementation review)) ietvaros izvērtēta individuālo projektu mērķu sasniegšana, to devums Latvijas tautsaimniecībai. Izmantojot PIR analīzes rezultātus, veikts IKT kā horizontāli integrētu investīciju ietekmes izvērtējums nozarēs, kur projekti īstenoti, un vērtēts projektu rezultātā radīto pakalpojumu efekts uz tautsaimniecību un kāds ir tā apjoms. IKT ieguldījumi, to radītā ietekme un sasniegtais rezultāts Latvijā salīdzināts ar situāciju kaimiņvalstīs – Igaunijā un Lietuvā, kā arī divās ES valstīs – Nīderlandē un Somijā. Analizētas 2014.-2020.gada plānošanas perioda aktivitātes ar mērķi saprast, kas no šajā pētījumā identificētajiem uzlabojumiem jau ņemts vērā plānojot IKT investīcijas. Ieteikumi ES fondu investīcijām IKT gatavotas gan plānošanas periodam 2014.-2020.gada plānošanas periodam (ko vēl var paspēt īstenot), gan plānošanas periodam pēc 2020.gada.

Ilustrācija 2: Izvērtējuma sagatavošanas posmi

2.1. Projektu PIR analīze

Projektu izvērtējums balstīts uz Projektu pēcieviešanas pārskata metodi (PIR) (skat. *Ilustrācija 3*). PIR metode izvēlēta, jo tā ļauj:

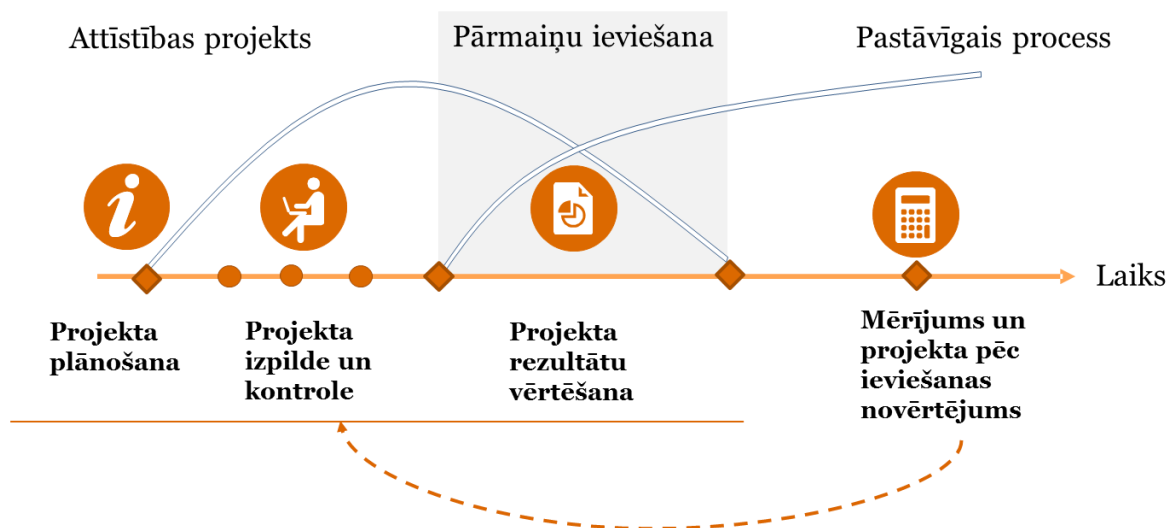
- Noskaidrot katra projekta veiksmes pakāpi, ciktāl tas sasniedza savus mērķus, sniedza plānotos ieguvumus un risināja sākotnēji identificētās problēmas;
- pārbaudīt ieviestā risinājuma elementu efektivitāti, lai noskaidrotu, vai var un nepieciešams veikt turpmākus uzlabojumus, lai optimizētu sniegto labumu;
- apkopot pieredzi no projekta realizācijas, ka būtu izmantojama nākotnē, lai uzlabotu turpmāko projektu darba organizāciju un sasniedzamos rezultātus.

PIR metodi kā efektīvu rīku projektu rezultātu izvērtējumam rekomendē gan projektu vadības metodoloģija PMI¹⁰, gan zinātniskā literatūra^{11,12}.

¹⁰ <https://www.pmiwdc.org/sites/default/files/presentation201007PMTTools.pdf>, avota datums: 26-Apr-2018

¹¹ https://link.springer.com/chapter/10.1007%2F3-540-45752-6_2, avota datums: 26-Apr-2018

¹² <http://waset.org/publications/10003262/the-importance-of-project-post-implementation-reviews>, avota datums: 26-Apr-2018

Ilustrācija 3: "Projektu pēc-ieviešanas pārskata metode (PIR)"

Lai novērtētu IKT projektu realizācijas rezultātus pēc projekta ieviešanas un to atbilstību projektu sākumā izvirzītajiem mērķiem no lietotāju skatu punkta, analizējam VARAM veiktās aptaujas:

1. Pētījums "Latvijas iedzīvotāju reprezentatīva aptauja", projekta "Integrēts Publisko pakalpojumu sniegšanas un gala lietotāju vajadzību monitorings" ietvaros.
2. Pētījums "VPVKAC Noslēpumainā klienta vizītes".
3. Pētījums "VPVKAC klientu aptauja", projekta "Integrēts Publisko pakalpojumu sniegšanas un gala lietotāju vajadzību monitorings" ietvaros
4. Pētījums "Reģionālas nozīmes VPVKAC VID, VSAA, VZD darbinieku aptauja".
5. Pētījums "VID un VSAA iestāžu darbinieku, kuri strādā ar VPVKAC pieņemtajiem iesniegumiem, aptauja", projekta "Integrēts Publisko pakalpojumu sniegšanas un gala lietotāju vajadzību monitorings" ietvaros.

Pētījumi aptvēra lietotāju apmierinātību ar publiskajiem pakalpojumiem, kas ietver arī e-pakalpojumus. Šīs aptaujas aptvēra uz iedzīvotājiem vērstus pakalpojumus, uz uzņēmējiem vērstos pakalpojumus ļoti ierobežotā apjomā (2 pakalpojumi). Tādēļ projekta ietvaros veicām uzņēmēju aptauju par šī pētījuma apjomā ietverto e-pakalpojumu izmantošanu, izmantojot:

1. PwC finanšu vadības un nodokļu portāla MindLink abonentu datu bāzi (~3,000 MVU).
2. LTRK biedrus.

Aptaujā atbildes iesnieguši 38 respondenti (Pielikums VIII. Uzņēmēju aptaujas par e-pakalpojumu izmantošanas pieredzi un fokusgrupu diskusiju rezultāti). Atbildētāju aktivitāti pētījuma ietvaros uzskatījām par zemu, tādēļ organizējām uzņēmēju fokusgrupu diskusijas par projekta tvērumā iekļauto e-pakalpojumu izmantošanu. Fokusgrupu izvēlei identificējām galvenās ieinteresētās puses pēc projekta apraksta un PIR analīzes rezultātiem, katrai ieinteresētai pusei tika novērtēta tās ietekme uz tautsaimniecību un ieguldījums attiecīgās informācijas sistēmas attīstībā, izvēloties būtiskākās uzņēmēju grupas. Fokusgrupu diskusiju ietvaros jautājām par izveidoto e-pakalpojumu izmantošanu un ko tas devis uzņēmējdarbībai, kā arī kādai būtu jābūt šo e-pakalpojumu turpmākai attīstībai. Tika organizētas šādu fokusgrupu diskusijas:

1. Fokusgrupa, kas aptver būvvaldes, būvniekus, teritorijas plānošanas speciālistus, mērnīkus un ģeodēzistus, lai uzklautu lietotāju viedokli par Būvniecības informācijas sistēmu (BIS), Teritorijas attīstības un plānošanas informācijas sistēmu (TAPIS) un ģeotelpiskās informācijas sistēmām.

2. Fokusgrupa, kas aptver transportu un loģistiku, lai uzklautu viedokli par LV Satiksmes ministrijas izveidotajiem e-pakalpojumiem (SKLOIS) un muitas e-pakalpojumiem.
3. Fokusgrupa, kas aptver augstskolas, lai uzklautu viedokli par LV Izglītības ministrijas izveidotajiem e-pakalpojumiem (VIIS augstākās izglītības sadaļa).

Ziņojumā ietverti PIR izmantošanas rezultātā gūtie secinājumi, interviju rezultāti ietverti pielikumā “Pielikums II. Projektu PIR novērtējuma rezultāts pa atsevišķiem projektiem”.

Projektu rezultātīvo rādītāju izvērtējumam un salīdzināšanai izmantoti ikgadējā pēc-projekta pārskata pielikumi 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes projektiem (N.2.1.-SF-04.1), kurus VARAM iesnieguši projektu īstenotāji 2017.gadā. Tādējādi projektu rezultātīvo rādītāju sasniegšana/nesasniegšana atspoguļo situāciju par 2016.gadu.

2.2. Investīciju ietekmes izvērtējums

Veicot IKT kā horizontāli integrētu **investīciju ietekmes** izvērtējumu projektu vides kontekstā, lietderīgi norobežot projektu iznākumus, rezultātus un ietekmi atbilstoši pārmaiņu intervences loģikai¹³ (skat. Ilustrācija 4). Projektos veiktās aktivitātes, iznākums un rezultāti izvērtēti PIR analizē, 7. nodaļā izvērtēta kopējo projektu investīciju ietekme nozarēs un vērtēta projektu rezultātā radīto pakalpojumu efekts uz tautsaimniecību un kāds ir tā apjoms.

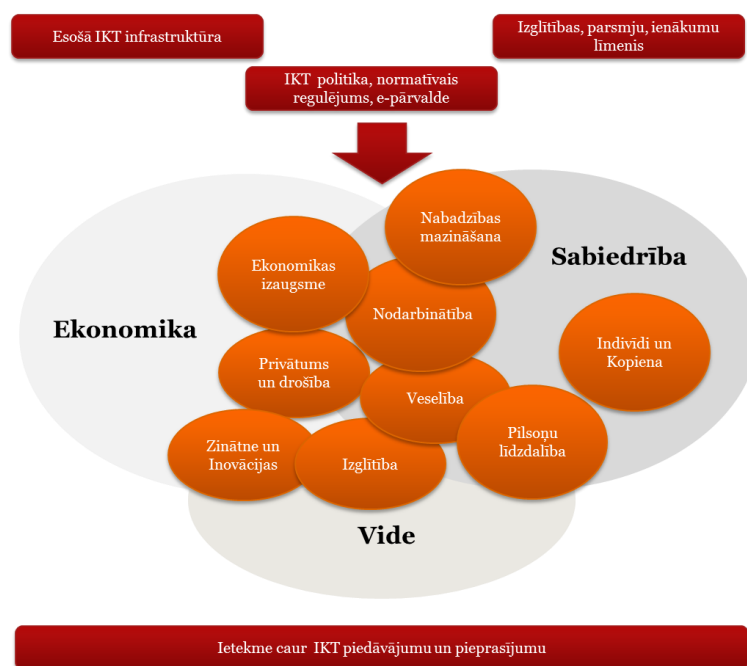

Ilustrācija 4: “Pārmaiņu ietekmes izvērtējums pēc intervences loģikas”

Lai apzinātu IKT projektu ietekmi kā horizontāli integrētas investīcijas nozarēs, kā analītiskais ietvars tiek piemērots ANO Tirdzniecības un Attīstības Konferences¹⁴ identificētās IKT investīciju ietekmes sfēras - ekonomika, sabiedrība un vide.

¹³ http://m.esfondi.lv/upload/Petijumi_un_izvertejumi/apraksti/Izvertesanas_vadlinijas_31012014_final.pdf

¹⁴ http://unctad.org/en/Docs/dtlstict2011d1_en.pdf

Ilustrācija 5: "IKT Investīciju ietekmes sfēras, Avots UNCTAD"

Atbilstoši Pasūtītāja uzdevumam, izvērtējumā iekļauta ekonomiskā un sociālā ietekme, kuru izvērtēšanas parametrus, savukārt, iezīmē Eiropas Komisijas¹⁵ uzdevumā veiktie Londonas Ekonomikas Augstskolas, Siegenas un Oxfordas Universitāšu pētījumi. Par IKT ekonomiskās¹⁶ ietekmes rādītājiem uzskatāmi tādi rādītāji, kā ekonomiskā izaugsme, konkurētspēja, produktivitāte, tehnoloģiju adaptācija. IKT ietekme sociālajā sfērā¹⁷ vērtējama izglītībā, veselībā, nodarbinātībā, politikas līdzdalībā, patēriņā, attiecībās ģimenēs un kopienās.

IKT ekonomiskā un sociālā ietekme ir cieši saistīta ar IKT izplatību un pielietojumu dažādos sektoros, kā arī tehnoloģiju dažādību. IKT ir "tīkla" tehnoloģija – jo vairāk lietotāju to izmanto, jo lielāks efekts un ietekme. Lai arī atsevišķos gadījumos ir novērojama pozitīva korelācija starp IKT investīcijām un tādiem sociālekonomiskās ietekmes rādītājiem kā nodarbinātība, jāatzīst, ka ir samērā sarežģīti pierādīt IKT investīciju un ietekmes cēloņsakarību. Arī stingra ietekmes klasifikācija nav korekta, jo ietekmes sfēras vispārpieņemtajos ietekmes novērtējuma virzienos – ekonomiskais, sociālais un vides – var pārklāties un radīt, piemēram, gan tiešu ekonomisku, gan netiešu sociālu ietekmi. Kā norāda OECD¹⁸, IKT ietekmei ir divas dimensijas – piedāvājuma ietekme (IKT nozarē radītie produkti, pakalpojumi un to ražošana) un pieprasījuma ietekme (lietotāji un lietojums). 3.2.2.pasākuma ietvaros īstenotie projekti ietilpst pieprasījuma dimensijā, veicinot IKT lietojumu, līdz ar to radot tiešu (ekonomisku) ietekmi uz IKT sektora apgrozījuma pieaugumu un netiešu ietekmi uz IKP izaugsmi. Pie šādiem secinājumiem nonācām gan pētījuma gaitā, gan to pamato Latvijas Bankas ekonomistu vērtējums (Pielikums IX. IKT projektu kā horizontāli integrētu investīciju ietekme uz Latvijas tautsaimniecību (PwC un Latvijas Bankas Makroekonomikas un IT ekspertu tikšanās)).

Lai analizētu IKT investīciju ietekmi uz tautsaimniecību kopumā, izmantota metode: statistikas datu analīze, kas balstīta secinājumos pēc PIR analīzes un projektu dokumentu analīzes. Statistikas datu analīzes mērķiem ir izmantotas, galvenokārt, CSP, Eurostat, OECD un WEF statistikas datu bāzes, papildinot tajās atrodamos datus ar datiem no iepriekš veiktajiem pētījumiem.

¹⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-agenda-investment-digital-economy-holds-key-europes-future-prosperity-says-commission>

¹⁶ http://cep.lse.ac.uk/textonly/new/research/productivity/Management/PDF/breugel_cStudyTheImpactofICTLSE.pdf

¹⁷ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/965570c3-a6ff-44ea-b2c9-6feb7e24de7c/language-en>

¹⁸ http://unctad.org/en/Docs/dtlstict2011d1_en.pdf

Ietekmes izvērtējuma analītisko ietvaru veido ‘no mikro uz makro’ pieeja, kas sakņojas atsevišķas iestādes IKT investīciju ietekmes analītiskā novērtējumā un tiek akumulēta nozares līmenī. Šīs pieejas priekšrocība – informācijas tvērums, lai novērtētu ietekmi uz iesaistītajām un ieinteresētajām pusēm, kā arī apzinātu potenciālos blakus efektus (spillover effects).

3.2.2.1.1. apakšaktivitātes projektu IKT investīciju ietekme mikroekonomikas līmenī ir vērtēta pēc atsevišķiem attiecināmiem e-indeksa rādītājiem. Ņemot vērā projektu realizācijas un ieviešanas laiku, kas sniedzas 2015-2016 gadā, tādu ietekmju kā piemēram, efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē, valsts informācijas atkalizmantošana, novērtēšanai ir piemērojams 2014.gadā izstrādātais un ieviestais e-vides novērtējums valsts pārvaldes institūcijās un pašvaldībās. E-indekss atspoguļo e-pārvaldes efektivitāti 5 jomās:

- iestāžu iekšējos procesus, tos nodrošinošās informācijas sistēmas,
- situāciju dokumentu, tostarp lietvedībā,
- starpiestāžu dokumentu aprites novērtējumu,
- situāciju publisko pakalpojumu jomā, informācijas pieejamībā un pakalpojumu elektronizācijā, datu pieejamība (Open Data) un atvērto saskarņu attīstība publisko pakalpojumu piegādei, valsts iestāžu sadarbību ar uzņēmējiem un iedzīvotājiem

2017. gadā tika būtiski pārskatīta e-indeksa metodika¹⁹, t.sk. tā tematiskās grupas, kā arī e-indeksā izmantoto rādītāju ieguves instrumentārijs, tādējādi 2017. gada rezultāti nav tiešā veidā salīdzināmi ar iepriekšējo periodu rezultātiem. Analizējot e-indeksa rezultātus valsts iestāžu griezumā, attiecīgajās tabulās ir atspoguļoti pieejamie dati par iekšējo procesu efektivitāti un atvērto datu pieejamību, taču 2017.gada dati nav ņemti vērā analizējot rādītāju tendences.

Makroekonomiskā līmenī IKT investīciju ietekme tiek vērtēta ņemot vērā izmaiņas kopējā tautsaimniecības produktivitātē²⁰ (OECD rādītāji), uzņēmējdarbības vides konkurētspējā²¹ (Doing business, WorldBankGroup rādītāji) un digitālās sabiedrības rādītājos²² (DESI).

IKT investīciju ietekmes izvērtēšanā ir ņemti vērā vairāki ierobežojumi – nozares raksturs, IKT piesātinājums, IKT izplatība, politika, attīstības dinamika, papildinošās pārmaiņas, piemērošanās izmaksas, bez tam, produktivitātes veicināšanas potenciāls dažādās nozarēs atšķiras. IKT ietekmi var aizēnot citu ekonomisku pārmaiņu efekti. Tā piemēram, izvērtējumā iekļautie projekti īstenoti paralēli citām aktivitātēm – 3.2. pasākums papildina un ir cieši saistīts ar Darbības Programmu „Cilvēkresursi un nodarbinātība” un „Uzņēmējdarbība un inovācijas” Darbības Programmas pasākumiem. Īpaši jāņem vērā laika faktors – IKT investīciju ieguvumi nav tūlītēji, bet to radīto pārmaiņu dēļ ir novērojami ar laika nobīdi. Programmas darbība aptver laika periodu no 2007. līdz 2013.gadam. Tomēr jāatzīmē, ka neviens no projektiem 3.2.2.1.1. apakšaktivitātes ietvaros, kas ir ietverts šajā izvērtējumā, nav uzsākts agrāk par 2009.gadu, un 22 no 39 projektiem ir pabeigti pēc 2013.gada. Tādēļ par ietekmes atskaites bāzes gadu ir izvēlēts 2009.gads (pirms projekta ieviešanas situācija) un ietekmes rādītāji analizēti laika posmā no 2014.gadam līdz 2017.gadam, kad ir sagaidāma un novērojama projekta rezultātu ietekme.

IKT investīciju ietekmes novērtēšanai pa nozarēm Pasūtītāja uzdevumā izvēlētas šādas nozares: kultūra, izglītība, veselības aprūpe, labklājība, reģionālā attīstība, valsts pārvalde kopumā (lielākoties, koplietošanas risinājumi). Projektu piekritība kādai no nozarēm noteikta, balstoties projekta ieviešana iestādes resoriskās piederības. Tomēr analīzes ietvaros jāņem vērā, ka, pamatojoties uz projektos veiktajām investīcijām, makroekonomisko datu analīze un makro tendenču izvērtējums nav lietderīgs, jo šāda ietekme praktiski nebūs atšķirama no citu faktoru ietekmes. Ieguvumi ir vērtējami konkrēto projektu kontekstā un secinājumi par ietekmi izdarāmi projektu līmenī.

¹⁹ http://www.eindekss.lv/userfiles/files/Valsts_iest_e-indekss.pdf

²⁰ <http://www.oecd.org/sdd/productivity-stats/oecd-compendium-of-productivity-indicators-22252126.htm>

²¹ <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/latvia>

²² <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/latvia>

2.3. Ārvalstu pieredzes analīze

IKT ieguldījumi, to radītā ietekme un sasniegtais rezultāts Latvijā salīdzināts ar situāciju kaimiņvalstīs – Igaunijā un Lietuvā, kā arī divās ES valstīs – Nīderlandē un Somijā. Ārvalstu pieredzes analīzē salīdzinātas:

1. Kopējās valstu investīcijas IKT, sākot no 2007.gada, un to devums valstu ekonomikām kopumā;
2. Šī pētījuma tvērumā iekļautajiem projektiem analoģu projektu realizācija kaimiņvalstīs un Nīderlandē un Somijā, apskatot projektu apjomu, risinātās problēmas un sasniegtos rezultātus.

2.4. ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda aktivitātes

Analizētas 2014.-2020.gada plānošanas perioda aktivitātes ar mērķi saprast, kas no šajā pētījumā identificētajiem uzlabojumiem jau ņemts vērā plānojot IKT investīcijas. Analīze balstīta uz MK noteikumu analīzi, kas nosaka ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda finansējuma piesaisti IKT:

3. Ministru kabineta 2015.gada 17.novembra noteikumi Nr.653 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākuma "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" īstenošanas noteikumi".
4. Ministru kabineta 2016.gada 8.marta noteikumi Nr.151 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" īstenošanas noteikumi".
5. Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.402 "Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi".
6. Metodiskie materiāli IKT projektu pieteikumu un iesniegumu izveidei, vērtēšanai, projektu realizācijas kontrolei u.c.

2.5. Rekomendācijas ES fondu plānošanas periodam pēc 2020.gada

Rekomendācijas ES fondu plānošanas periodam pēc 2020.gada izstrādātas, pamatojoties uz:

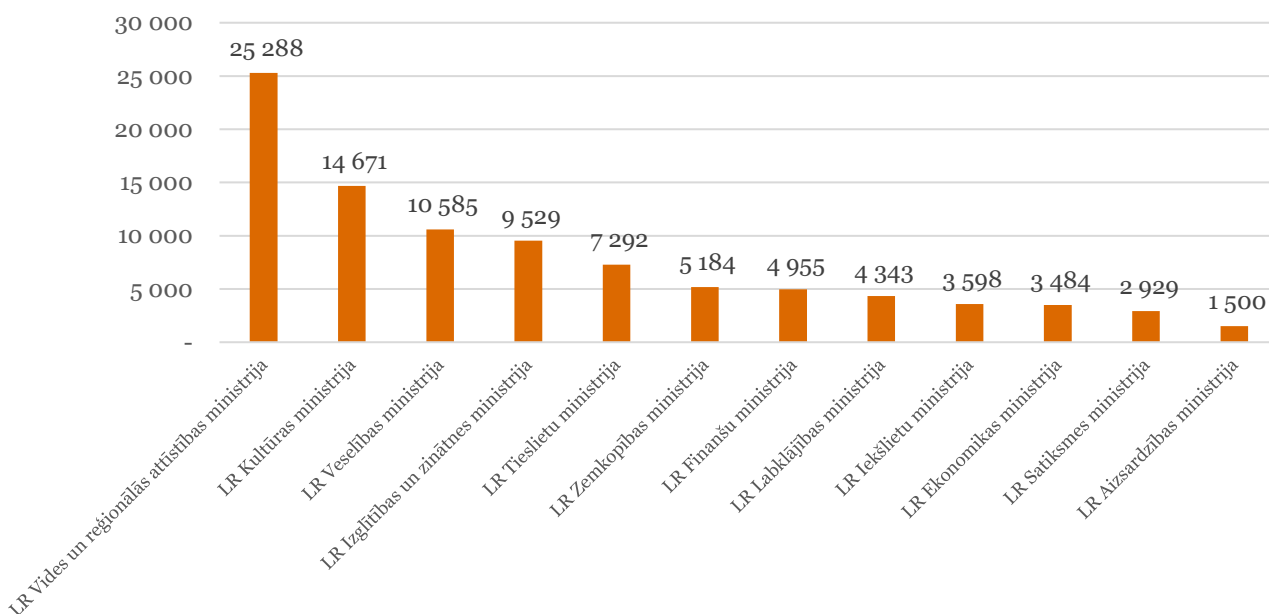
1. Eiropas komisijas publicētajiem ES fondu plānošanas perioda 2021.–2027. gadam politikas mērķiem - gudrāka Eiropa un zaļāka Eiropa.
2. "Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam", kuras izpildes progress pēdējo reizi vērtēts 2015.gadā. Šis ir vienīgais plānošanas dokuments, kas saistošs laikā pēc 2020.gada.
3. ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda investīcijas IKT.
4. Valsts pārvaldes reformu plāns 2020.
5. PIR analīzes ietvaros iegūtajiem secinājumiem projektu līmenī, jo IKT kapitālam ir raksturīgs īss dzīvescikls, lai panāktu ievērojamu ietekmi uz tautsaimniecību, tehnoloģijās ir ilgstoši jāinvestē un tās jāatjauno.

3. Projektu apraksti

Šajā nodaļā ietverti ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā īstenoto un šī pētījuma apjomā ietverto projektu apraksti – projekta realizācijai izvirzītie mērķi no CFLA iesniegtajiem projektu iesniegumiem, novērtējums par mērķu sasniegšanu, projektu realizācijas gaitas un/vai rezultātu izmantošanas būtiskākie aspekti. Informācija par projektu ietvaros veiktajām aktivitātēm, projekta pārvaldības struktūrām u.c. ietverta “Pielikums II. Projektu PIR novērtējuma rezultāts pa atsevišķiem projektiem”.

Pētījuma apjomā ietvertie projekti aptver 93,36 milj.EUR investīcijas. IKT investīciju sadalījums pa ministrijām, kuras pašas vai kuru padotības iestādes realizējušas pētījumā ietvertos projektus, parādīts *Ilustrācija 6*.

Projektu budžets, tūkst. EUR

Ilustrācija 6: “Faktiskie projektu budžeti pa ministrijām, kas projektus realizējušas (ERAF finansējums un līdzfinansējums)”, avots: CFLA Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēma (VIS 2007-2013 DAR)

3.1. LV Aizsardzības ministrijas padotības iestādes Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras (LĢIA) īstenotais projekts “Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide”

Pirms projekta uzsākšanas nepastāvēja vienotas, standartizētas platformas, kurā jebkuram būtu pieejama nepieciešamā ģeotelpiskā informācija. Projekta mērķis bija izveidot valsts ģeotelpisko pamatdatu infrastruktūru, ieviešot vienotu ģeotelpisko pamatdatu izveides, apstrādes un izplatīšanas informācijas sistēmu, kā arī nodrošināt efektīvu ģeotelpisko pamatdatu aprites procesu, uzlabojot tā kvalitāti un samazinot procesa izmaksas. Projektu realizēja Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra (LĢIA).

Projekta īstenošanas laikā izveidotās sistēmas kalpo gan klientu, gan iestādes iekšējām vajadzībām. LĢIA uzskata šo projektu par nozīmīgu soli iestādes attīstībā, jo sakārtotie procesi palīdz ietaupīt laiku un uzlabot gan kopējo pakalpojuma kvalitāti, gan pakalpojuma izpildes ātrumu. Ieviestie risinājumi – datu ražošanas

(sagatavošanas) sistēma, datu publicēšanas sistēma un darba vadības sistēma – tiek izmantoti citu valsts iestāžu sistēmām un to sniegtajiem pakalpojumiem, jo uz citu valsts iestāžu sistēmām (piemēram, kadastrs.lv, karte.lad.gov.lv, u.c.) tiek padotas LĢIA karšu pamatnes.

Projekta rezultatīvie rādītāji liecina, ka projekts veiksmīgi izpilda un pat pārsniedz plānotos rādītājus. Sākotnēji, 1. gadā pēc projekta īstenošanas, vairākus mērķa rādītājus neizpildīja e-pakalpojumi “Valsts ģeodēziskā tīkla informācijas sistēma” un “Koordinātu pārrēķina kalkulators”, nesasniedzot plānoto elektronisko pieprasījumu skaitu un kopējo pieprasījumu skatu. Izteikti neveiksmīgs projektam ir bijis 2. gads pēc projekta īstenošanas, kurā bez jau minētajiem e-pakalpojumiem arī e-pakalpojumi “Ģeotelpiskie metadati” un “Ģeotelpiskie pamatdati” nesasniedza plānotos darbības rādītājus, neizpildot plānoto pieprasījumu un lietotāju skaitu. Sākot no 3. gada pēc projekta īstenošanas, visi plānotie projekta darbības rādītāji tiek izpildīti un atsevišķiem e-pakalpojumiem šie rādītāji ir pat krietni pārsniegti. Neizpildi e-pakalpojumiem “Valsts ģeodēziskā tīkla informācijas sistēma” un “Koordinātu pārrēķina kalkulators” 2013. un 2014. gadā lielā mērā var skaidrot ar ģeodēzijas un kartogrāfijas nozares nogaidošo reakciju pirms 2015. gadā veiktās augstuma atskaites sistēmas maiņas, pēc kuras pieprasījumu skaits pakalpojumiem vairāk kā divkārsējās. Savukārt e-pakalpojumiem “Ģeotelpiskie metadati” un “Ģeotelpiskie pamatdati” neizpildi 2014. gadā (2. gadā pēc projekta pabeigšanas) var skaidrot ar pārāk optimistisko pieauguma prognozi, jo šī pakalpojuma lielais pieprasījums 2013. gadā apmierināja lietotāju vajadzības ilgākā termiņā nekā bija plānots.

Ģeotelpisko datu izmantošana portālā geolattvija.lv nav starp pirmās nepieciešamības iedzīvotāju un uzņēmēju e-pakalpojumiem – tas nav minēts VARAM veiktajā iedzīvotāju aptaujā “Integrēts Publisko pakalpojumu sniegšanas un gala lietotāju vajadzību monitorings”²³, aptaujātie uzņēmēji pārsvarā neizmanto šos e-pakalpojumus, ja nav tādas vajadzības (skat. “Pielikums VIII. Uzņēmēju aptaujas par e-pakalpojumu izmantošanas pieredzi un fokusgrupu diskusiju rezultāti”).

3.2. LV Ekonomikas ministrijas īstenotais projekts “Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde”

Projekta mērķis bija būvniecībā iesaistīto pušu – būvniecības pārvaldes un kontroles institūciju un būvniecības dalībnieku darba atvieglošana, nodrošinot vienkāršāku būvniecības dokumentu apriti no ieceres līdz nodošanai ekspluatācijā. Visas būvniecībā iesaistītas puses nodrošināt ar tām nepieciešamo ar būvniecību saistīto informāciju un vienotu pieeju lēmumu pieņemšanai visās pašvaldībās, panākt būvniecības procesa ‘caurspīdīgumu’, lai nodrošinātu operatīvas kontroles un uzraudzības iespējas ar mērķi samazināt pārkāpumu skaitu būvniecībā, ka arī ēku ekspluatācijas procesā iesaistītie dalībnieki tiktu nodrošināti ar tiem nepieciešamo informāciju.

Projekta ietvaros izveidota vienota valsts būvniecības informācijas sistēma (BIS), kas aptver informāciju par būvniecības plānošanu, būvniecību (dokumentiem, lēmumiem, sludinājumiem, aptaujām, konkursiem u.c.), ēku ekspluatāciju, un kalpo gan valsts un pašvaldību, gan būvniecības dalībnieku vajadzībām. BIS izveidotas saskarnes ar valsts nozīmes informācijas sistēmām. BIS pieejama lietotājiem www.bis.gov.lv.

BIS izveidots būvniecības procesā iesniedzamo dokumentu reģistrs, kurā tiek uzglabāti būvniecības dokumenti, kā arī iespējams pieprasīt būvniecības dokumentus. BIS izmantošanu regulē Ministru kabineta 2015. gada 28. jūlija noteikumi Nr. 438 “Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi”, kas nosaka BIS izmantošanu kā obligātu būvvaldēs no 2016. gada 1. marta. BIS pārzinis un tehnisko resursu turētājs ir Būvniecības valsts kontroles birojs (BVKB). Kopš 2017. gada BVKB pārņēmusi BIS no LV EM, kura izstrādāja un ieviesa BIS. LV EM BIS realizācijas laikā organizēja ieviešanu saskaņā ar projekta pieteikumā minēto, tomēr praksē tikai atsevišķas pašvaldības aktīvi iesaistījās BIS realizācijā. Šīm pašvaldībām arī izveidotā sistēma ir ērtāka

²³

http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/petijums_VARAM_Latvijas_iedzivotaju_reprezentativa_aptauja_nodevums.pdf, avota datums: 09-Apr-2018

praktiskā izmantošanā. To neizmanto Rīgas Domes Būvvalde, kurai ir sava sistēma būvniecības procesa atbalstam (Rīgā ir vislielākā būvniecības aktivitāte Latvijā), kā arī procesa atšķirības.

BVKB nodrošina BIS uzturēšanu (faktiski tikai izmaiņas atbilstoši likumdošanai), pirmā līmeņa lietotāju atbalstu, kā arī apmāca pašvaldības BIS izmantošanā (2017.gadā veiktas pēdējās apmācības jau no valsts budžeta līdzekļiem). BIS lietotāju atbalstā un uzturēšanā iesaistīti BVKB trīs cilvēki, kas šobrīd nodrošina BIS darbību. Lai sistēmu turpinātu attīstīt, nepieciešami vēl 4 cilvēki (sistēmu analīze, biznesu procesu vadība, pirmā līmeņa atbalsta sniedzējs). Sistēmu aktīvi izmanto, par ko liecina 2017.gadā 1,737 apstrādāti problēmu pieteikumi (nav bijušas kritiskas kļūdas, kā arī nav identificēti drošības incidenti)²⁴.

BIS ieviešanu būtiski apgrūtināja Būvniecības likuma būtiskas izmaiņas, kas stājās spēkā 2014.gadā, gan paredzot papildus dokumentus, gan iespējas veikt atzīmes jau esošos dokumentos u.c. Šādā situācijā, mainot likumdošanu, būtu jāņem vērā arī sistēmas tehniskās iespējas. Ja līdzekļi jau faktiski tiek tērēti sistēmas ieviešanai, veicot izmaiņas likumdošanā tā, lai būtu saskaņoti ar topošās sistēmas iespējām un nebūtu jāveic apjomīgas izmaiņas jau gandrīz gatavā produktā.

Būvniecībā nepieciešamo dokumentu aprīte elektronizēta atbilstoši likumdošanai, visas būvniecībā iesaistītās puses nodrošinātas ar tām nepieciešamo informāciju un vienotu pieeju lēmumu pieņemšanai visās pašvaldībās, ieskaitot pašvaldību apvienotās būvvaldes. Patlaban, kad būvniecības process būvvaldēs unificēts BIS, apstrādāto dokumentu skaits aug, iespējams to optimizēt, piemēram, izvērtējot procesā iekļautās informācijas apjomu. Tomēr administratīvais slogs faktiski nav mazinājies ne iedzīvotājiem, ne uzņēmējiem – sistēmā faktiski tiek uzkrāti jau apstiprināti būvniecības procesa dokumenti (šo pašu secina arī Valsts Kontrole²⁵).

Būvniecības lietas, kas uzsāktas pirms 2016.gada 1.marta, ja netiek pieņemti procesuālie lēmumi vai sastādīts atzinums par būves pārbaudi, BIS nav pieejamas. Diemžēl, nevar spriest par to, vai būvvaldes lieto BIS pilnā apmērā, jo BIS var redzēt tikai to informāciju, kuru pašvaldības ir ievadījušas, tādējādi nav iespējams izdarīt secinājumu, ka visa informācija ir iekļauta BIS un daļa no lietām netiek kārtota “papīra” formā. Lai nodrošinātu, ka visa informācija par būvniecības iecerēm ir BIS, ir sagatavoti grozījumi Būvniecības likumā, saskaņā ar kuriem paredzēts noteikt, ka visas būvniecības lietas jākārtot BIS un arī lēmumi jāpieņem BIS strukturētu datu veidā, tādējādi nodrošinot, ka būvvaldes būvniecības lietas ved BIS un informācija ir pieejama vienkopus.

Kopš BIS izmantošanas uzsākšanas 2016.gadā izsniegto būvatļauju skaits krities par 17,8% 2016.gadā pret 2015.gadu²⁶, bet 2017.gadā novērojams pieaugums pret 2016.gadu²⁷ (ietver gan papīra formā, gan BIS izdotās būvatļaujas, gan Rīgas Domes izdotās). Projekta realizācijai nav tieša ietekme uz būvniecības apjoma palielināšanos/samazināšanos, to būtiskāk ietekmē kopējā ekonomikas izaugsme valstī. Par pārkāpumu skaita samazināšanos/palielināšanos būvniecībā un/vai pārkāpumu atklāšanas laika samazināšanos/palielināšanos informācija nav pieejama, tāpat nav pieejama informācija par būvniecības dokumentācijas saskaņošanas ilguma palielināšanos/samazināšanos BIS ieviešanas un izmantošanas uzsākšanas rezultātā. Šādi dati pakāpeniski tiks uzkrāti BIS un būs pieejami analīzei gan BVKB, gan EM.

3.3. LV Finanšu ministrijas padotības iestāžu īstenotie projekti

3.3.1. Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas izstrāde, pilnveidošana un uzturēšana

²⁴ Avots: BVKB sniegtā informācija, 24-Jan-2018

²⁵ Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?, Valsts Kontrole, 2017.gads

²⁶ http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/nr_22_buvnieciba_latvija_2016_gada_4_cet_17_01q_lv.pdf, avota datums: 21-Feb-2018

²⁷ <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/buvnieciba-galvenie-raditaji-30294.html>, avota datums: 21-Feb-2018

Projekta ietvaros tika izveidota integrēta elektroniska muitas datu apstrādes sistēma (EMDAS) un pilnveidotas citas saistītās VID sistēmas, kas paaugstināja muitas kontroles un riska analīzi, samazināja krāpniecības iespējas un vienkāršoja muietošanas procesu, samazinot muitas formalitāšu kārtošanai nepieciešamo laiku un izmaksas gan komersantiem, gan valsts iestādēm. Projektā ieviešanas rezultātā tika izveidota vienota Elektroniskā muitas datu apstrādes sistēma, kas nodrošina visu muitas deklarāciju veidu un ar to saistītās informācijas elektronisku iesniegšanu un apstrādi. Ieviešot sistēmu tiek nodrošināta iespēja klientiem pašiem kārtot muitas formalitātes neatkarīgi no atrašanās vietas. Projekts uzskatāms par veiksmīgu – pārsniegti gan plānotie e-pakalpojumu lietojuma skaita rādītāji (piem., e-pakalpojumu lietotāju skaits divus gadus pēc projekta beigām “Muitas deklarāciju un citu muitas dokumentu elektroniska iesniegšana un apstrāde” – 5771 pret 4000 plānotajiem, “Muitas maksājumu veikšana tiešsaistes režīmā” – 30 391 pret 10 000 plānotajiem, “Muitas maksājumu izpildes statusa pārbaude” – 19 515 pret 10 000 plānotajiem). Tāpat pārsniegts EMDAS plānotais lietotāju skaits (7067 pret 4800 plānotajiem). Kopējais EMDAS apstrādāto dokumentu skaits divus gadus pēc projekta beigām nesasniedz plānoto (720 708 pret 857 000 plānotajiem). Tomēr tas nav saistīts tikai ar EMDAS funkcionalitāti, bet ar kopējām izmaiņām preču importam/eksportam Latvijā. Latvijas kopējais preču ārējās tirdzniecības apjoms faktiskajās cenās 2016. gadā bija 22 611,6 milj.EUR – par 243,8 milj.EUR jeb 1,1 % mazāk salīdzinājumā ar 2015. gadu. Tai skaitā eksporta apjoms samazinājās par 30,9 milj.EUR jeb 0,3 % un importa – par 212,9 milj.EUR jeb 1,7 %²⁸.

VID darbinieki, saskaņā ar intervijā sniegto informāciju, apmierināti ar sistēmu, tās uzturēšanai, lietotāju atbalstam ir pietiekams cilvēku skaits. Būtiskākie riski, ar ko VID saskārās projekta realizācijā, bija saistīti ar izmaiņām iesaistīto pušu darbā, piemēram, muitas noteikumu izmaiņu izstrādes termiņu kavēšanās EK.

3.3.2. Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana

Projektu uzsākot, valsts budžeta maksājumus administrējošajām institūcijām nebija iespējams saņemt operatīvu informāciju par valsts budžeta kontos ienākošajiem maksājumiem. Tās pieprasīja maksātājam uzrādīt maksājumu apliecināšanu dokumentu kā samaksas apliecinājumu un nesniedza pakalpojumu, kamēr nav pārliecinājušās par saņemto maksājumu attiecīgajā valsts budžeta kontā Valsts kasē, radot pārāk augstu administratīvo slogu iedzīvotājiem un komersantiem.

Projekta rezultātā maksājumu datu apmaiņa starp Valsts kasi un budžeta maksājumu administrējošajām institūcijām notiek Valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēmā eKase, kas paredzēta maksājuma rīkojumu izpildes nodrošināšanai, samazinot informācijas saņemšanas un apstrādes laiku un informācijas apmaiņā un apstrādē iesaistītos cilvēkresursus, kā arī nodrošinot iespēju pārliecināties par to, ka veiktais maksājums ir ieskaitīts attiecīgajā valsts budžeta kontā un maksātājs varēs saņemt pieprasīto pakalpojumu. Izveidoti trīs servisi:

1. eKasē ieviests tiešsaistes datu apmaiņas modulis, kas nodrošina automatizētu maksājumu datu informācijas apmaiņu starp Valsts kasi kā informācijas turētāju un valsts budžeta maksājumus administrējošo institūciju kā informācijas lietotāju. Tiešsaistes datu apmaiņas modulis nodrošina ne tikai maksājumu datu pieprasīšanu, bet arī maksājumu rīkojumu ielādi eKasē tiešsaistes režīmā;
2. eKasē ieviesta lietotāja saskarne, ar kuras palīdzību valsts budžeta maksājumus administrējošās institūcijas darbinieki var veikt maksājumu datu pieprasījumus Valsts kasei, tai skaitā veikt maksājumu meklēšanu un saņemt pieprasītos datus tiešsaistē ar Interneta pārlūkprogrammas starpniecību;
3. Valsts kases tīmekļa vietnē sadaļā „Budžetā veiktā maksājuma pārbaude” <https://www.kase.gov.lv/noderigi/budzeta-veikta-maksajuma-parbaude> izveidota maksājumu datu pārbaudes forma, kurā jebkurš maksātājs, norādot maksājuma numuru, var pārliecināties, ka veiktais maksājums ir ieskaitīts valsts budžetā (iegrāmatots valsts budžeta kontā Valsts kasē) un maksātājs ir tiesīgs saņemt pakalpojumu.

²⁸ Centrālā statistikas pārvalde, Latvijas ārējā tirdzniecība. Svarīgākās preces un partneri. 2016. gadā

Valsts kases Klientu apkalpošanas un pakalpojumu attīstības departaments nodrošina 1. un 2.līmeņa lietotāju atbalsta sniegšanu (cilvēkresursi ir pietiekami). Izveidotais risinājums strādā stabili, lietotāji nesūdzas par sistēmas darbību. Izveidotā risinājuma izmantošana vairākkārt pārsniedz sākotnēji prognozēto izmantošanu (piemēram, maksājumu datu apmaiņas ar Valsts kasi servisa lietotāju skaits: plānotais 180, faktiskais 3565, datu avots: CFLA). Šis risinājums tieši ietekmē iedzīvotāju/uzņēmēju apmierinātību ar publiskajiem pakalpojumiem, konkrēti, pakalpojumu saņemšanas ātrumu. VARAM 2017.gada apmierinātības pētījums ar publiskajiem pakalpojumiem²⁹ arī uzrāda apmierinātības pieaugumu.

3.4. LV Iekšlietu ministrijas padotības iestādes PMLP īstenotais projekts “Pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai”

Projekta ietvaros attīstīta Pasu sistēma un vienotā migrācijas informācijas sistēma (VMIS), izveidojot Personu apliecināšanu dokumentu informācijas sistēmu (PADIS) un veicot papildinājumus VMIS apakšsistēmās – iedzīvotāju reģistrs, uzturēšanās atļauju reģistrs, lietu apakšsistēma, kā arī izveidojot jaunu apakšsistēmu – darba atļauju reģistrs.

Attīstot sistēmu, tika nodrošināts IT atbalsts personu apliecināšanu dokumentu izsniegšanai, iedzīvotāju uzskaitē un ar migrācijas pārvaldību saistītiem procesiem (PMLP funkciju izpildei). Tomēr būtiskākais šķērslis izveidotā risinājuma pilnvērtīgai izmantošanai, tai skaitā uzņēmējiem, ir patreizējais datu apmaiņas institucionālais ietvars – individuāli līgumi ar katru apmaiņā iesaistīto pusi. Saskaņā ar Valsts kontroles ziņojumu³⁰, PMLP 2017.gadā bija noslēgti 686 līgumi, publiskās pārvaldes iestādēm līgumu slēgšana ar PMLP aizņem gadu un vairāk. Tieši datu apmaiņas līgumu slēgšanas ilgums un līgumu dažādība padara izveidotā risinājuma un uzkrāto datu izmantošanu uzņēmējiem praktiski neiespējamu, lai gan projekta mērķos datu izmantošana uzņēmējiem bija ietverta. Projekta rezultātu plašākai izmantošanai PMLP būtu specializētajā normatīvajā aktā (MK noteikumos) jānosaka datu sniegšanas kārtību (tai skaitā mērķus, apjomu) gan publiskās pārvaldes iestādēm, gan uzņēmējiem.

PMLP uzskata projektu par veiksmīgu, pārsniegti plānotie e-pakalpojuma “Pieteikšanās personu apliecināšanu dokumenta izsniegšanai” rezultātie rādītāji trešajā gadā pēc projekta (2017.gadā), piemēram, elektronisko pieprasījumu skaits sasniedzis 10 294 pret plānotajiem 4000. Tomēr, ja salīdzina šo pašu rādītāju 2016.gadā ar PMLP kopējo izsniegto personu apliecināšanu un ceļošanas dokumentu skaitu 466 727³¹, redzams, ka elektronisko pieprasījumu skaits tika plānots 3500 (0,7% no kopējā pieprasījumu skaita), un saņemti – 8567 pieprasījumi (1,8% no kopējā pieprasījumu skaita). PMLP e-pakalpojums “Pieteikšanās personu apliecināšanu dokumenta izsniegšanai” VARAM veiktajā iedzīvotāju aptaujā “Integrēts Publisko pakalpojumu sniegšanas un gala lietotāju vajadzību monitorings”³² saņēmis augstu lietotāju apmierinātības novērtējumu – 9 punktus no 10 iespējamajiem.

Projekta ietvaros izstrādāto sistēmu lietotāju skaits nesasniedz plānoto (izsniegtās personas apliecības (eID un eUA) VMIS un PADIS aktīvie lietotāji) – 2375 pret plānotajiem 5941 (datu avots CFLA), skaidri uzrādot kapacitāti PMLP iekšējo procesu optimizēšanā un elektronizēšanā. Šī kā prioritāte izvirzīta arī PMLP stratēģijā

²⁹ Integrēts Publisko pakalpojumu sniegšanas un gala lietotāju vajadzību monitorings, iepirkuma identifikācijas numurs VARAM 2017/4

³⁰ Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?, Valsts Kontrole, 2017.gads

³¹ <http://www.pmlp.gov.lv/lv/sakums/statistika/pases.html>, avota datums: 09-Apr-2018

³²

http://petijumi.mk.gov.lv/sites/default/files/title_file/petijums_VARAM_Latvijas_iedzivotaju_reprezentativa_aptauja_nodevums.pdf, avota datums: 09-Apr-2018

2017.-2019.gadam³³ – veicināt dokumentu elektronisku apriti ne tikai PMLP centrālajās, bet arī teritoriālajās nodaļās.

3.5. LV Izglītības un zinātnes ministrijas īstenotie projekti

3.5.1. Portāla *www.skolas.lv* attīstība – 2.kārta

Projektā bija plānota portāla *www.skolas.lv* 1.kārtā izstrādātās funkcionalitātes papildināšana, kā arī jaunas skolu portāla funkcionalitātes izstrāde ar mērķi nodrošināt vienotu vidi ar izglītības procesu saistītās informācijas iegūšanai un vairāku e-pakalpojumu saņemšanai un sniegšanai. Projekta mērķis netika sasniegts, visas projekta izmaksas CFLA atzina par neattiecināmām. Projekta neveiksmei saskatām šādus iemeslus:

- jau projektu uzsākot, pastāvēja risinājumi ar līdzīgu funkcionalitāti (*e-klase.lv*), izņemot *skolas.lv* plānoto eksaminācijas un pārbaudījumu funkcionalitāti un pieteikšanās funkcionalitāti dažādu izglītības pakalpojumu saņemšanai;
- projektā tika uzstādīti nereāli projekta uzdevumi – izveidot visu skolu (2009.gadā, kad tika uzsākts projekts, Latvijā bija 877 vispārīgizglītojošās skolas³⁴) prasībām atbilstošu risinājumu ar iespēju brīvprātīgi izvēlēties tā lietošanu. Šo kā būtiskāko iemeslu min arī IZM pārstāvji;
- projekts netika savlaicīgi apturēts, redzot, ka tas nav veiksmīgs.

3.5.2. Valsts izglītības informācijas sistēmas 2. un 3. kārtas

Pirms projekta pastāvošā VIIS funkcionalitāte neaptvēra vairākas izglītības procesa sadaļas un to laikā radītās informācijas apstrādi. Tāpat informācija par augstākajās izglītības iestādēs studējošiem tika uzkrāta katrā augstākās izglītības iestādē atsevišķi, kā arī informācija par bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem nebija centralizēti un operatīvi pieejama.

VIIS attīstības 2. un 3. kārtas mērķis bija paplašināt VISS kā centrālās izglītības resora sistēmas funkcionalitāti, nodrošinot informācijas uzkrāšanu par augstākajās izglītības iestādēs studējošajiem, elektronizējot izglītības pakalpojumus, attīstot VIIS datu apmaiņu ar citu iestāžu IS, kā arī uzlabojot VIIS uzkrāto datu izguves iespējas, lai uzlabotu politikas plānošanu.

Projektā tika uzlaboti un papildināti vairāki VIIS moduļi, lai nodrošinātu plašāku funkcionalitāti un uzlabotu VIIS ātrdarbību. Tika izveidota universāla pārskatu un atskaišu sistēma, kā arī mehānisms papildus atribūtu pievienošanai, kas dod iespēju nodrošināt operatīvas izmaiņas VIIS bez uzturētāja vai izstrādātāja iejaukšanās. VIIS tika papildināts ar jauniem moduļiem: diplomu reģistrs (2.kārtas rezultāts), elektronisko aptauju veikšanas sistēma (2.kārtas rezultāts), nemācošos bērnu kontroles sistēma (2.kārtas rezultāts), studējošo reģistrs, kur dati par studējošajiem ir pieejami no 2018.gada sākuma.

Nemācošos bērnu kontroles sistēma vērtējama atzinīgi, jo pirmajā gadā pēc projekta beigām (2014.gadā) redzams būtisks kāpums skolu neapmeklējošo bērnu skaitā, kas saistīts ar precīzāku uzskaites iespēju (kāpums nevar būt saistīts ar emigrāciju, jo 2014.gadā emigrācija kritusies par 39,3% pret 2013.gadu).

Sadarbība ar VIIS datu apmaiņā ar augstskolām ir nupat uzsākta, un uz problēmām sadarbībā norāda gan IZM, gan augstskolas. Augstskolu sistēmas nav salāgotas ar VIIS, tādējādi augstskolām ir slogs datu sagatavošanai iesniegšanai (piemēram, statistikas datu iesniegšana CSP).

³³ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbības stratēģija 2017. – 2019.gadam

³⁴ http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/nr_23_izglitiba_iestades_2010_11_macibu_gada_sakuma.pdf, avota datums: 09-Apr-2018

Projekta realizācijas rezultātā ir mazināts administratīvais slogs iedzīvotājiem ienākuma nodokļa atvieglojumu saņemšanā, jo nav jāiesniedz VID izziņu no izglītības iestādes, kas apliecina, ka aizgādībā esošā persona ir pilna laika students, ja bērni turpina izglītošanos no 18-24 gadu vecumam.

3.5.3. Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta

Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas (VPIS) 2.kārtas projekta mērķis bija paaugstināt valsts pārbaudījumu vadības un izglītības stratēģiskās plānošanas efektivitāti, standartizējot tipveida operācijas, uzlabojot procesu izpildes uzraudzību un piedāvājot jaunu e-pakalpojumu – izglītojamo reģistrēšana valsts pārbaudījumiem. VPIS bija jāpārņem VISC informācijas sistēmu funkcionalitāti, jāintegrējas ar VIIS un skolas.lv risinājumu.

Projektā tika īstenoti plānotie VPIS papildinājumi, izņemot integrāciju ar skolas.lv risinājumu. Visi dati tiek nodoti no VPIS uz VIIS, no kurienes tie ir pieejami augstskolām, lai tās ar VIIS rīkiem varētu veikt šo datu statistikas analīzi. VPIS nodrošina iespēju skolēniem pieteikties centralizētajam eksāmenam attālināti, automātisku testu izvērtēšanu, eksāmenu rezultātus skolēni redz tiešsaistē, augstskolas saņem eksāmenu rezultātus elektroniski, statistikas pārskatus sagatavo automātiski.

Saskaņā ar VRAA iesniegtajām projekta atskaitēm³⁵, neviens no plānotajiem rezultativajiem rādītājiem nav sasniegts, plānotie e-pakalpojumi nav pieejami latvija.lv. Tomēr, jāņem vērā, ka rezultātos rādītājus var novērtēt 3. gadā pēc projekta beigām (2016.gadā), jo centralizēto eksāmenu organizēšanas process ilgst divus gadus. Rekomendējam VARAM sadarbībā ar CFLA lūgt IZM iesniegt atskaiti par projekta rezultatīvo rādītāju sasniegšanu.

3.6. LV Kultūras ministrijas padotības iestāžu īstenotie projekti

3.6.1. Daudzvalodu korpusa un mašīntulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai

Projekta mērķis bija papildināt Latvijas e-pārvaldes infrastruktūru ar mašīntulkošanas iespēju, ko integrētu jau esošajos un plānotajos e-pakalpojumos ar vairāku valodu paralēlo korpusu un latviešu valodas monolingvālā korpusa izveidi, ar mērķi nodrošināt plašāku lietojuma diapazonu un augstāku valsts pārvaldes kvalitāti, kā arī atvieglot piekļuvi ES valstu informācijai.

Projektā tika izveidota sistēma hugo.lv. Sistēma ir tehnoloģiski vienkārša un intuitīvi saprotama. Sistēma nodrošina, ka iztulkotie materiāli netiek saglabāti sistēmā, kā tas notiek, piemēram, Google Translate, līdz ar to sistēmu var izmantot arī ierobežotas pieejamības un dokumentu dienesta vajadzībām tulkošanai. Hugo.lv ir ieviesta, tomēr tās izmantošana vēl tikai aug. Sistēmu var izmantot tiešsaistē jebkurš, papildus iestādes analizē tās integrācijas iespējas savās sistēmās pakalpojumu nodrošināšanai svešvalodās, piemēram, sistēmu testē VID, Latvijas Vēstnesis.

Šis projekts uzskatāms par veiksmīgu, 2.gadā pēc projekta beigām (2016.gadā) pārsniegti plānotie rezultatīvie rādītāji. Piemēram, kopējais mašīntulkošanas pieprasījumu skaits bija 866,000 pret plānotajiem 600,000.

³⁵ Elektronisko pakalpojumu un informācijas sistēmu izmantošanas plāns un tā faktiskā izpilde, 22-Mai-2017

3.6.2. Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma

Projekta mērķis bija pilnveidot kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēmu, izstrādāt jaunus e-pakalpojumus, kas padarītu pieejamāku kultūras un atmiņas institūcijās pieejamo informāciju. Projektā tika izveidota sistēma (www.kulturaskarte.lv), kas nodrošina informatīvo atbalstu kultūras nozares procesiem un sniedz iespēju valsts un pašvaldību institūcijām, iedzīvotājiem, uzņēmumiem un nevalstiskām organizācijām saņemt uzkrāto informāciju. Tehniskais risinājums ir ieviests un pieejams, tomēr informācija www.kulturaskarte.lv netiek savlaicīgi atjaunota (piem., informācija par arhitektūras gada balvu un objekta atrašanos kartē pieejama par 2015.gadu, lai gan šādas balvas piešķirtas gan 2016., gan 2017.gadā), informācija par tūrisma maršrutiem u.c. informācija dublējas ar pašvaldību mājas lapās pieejamo informāciju (piem., valmiera.lv). Iepriekš minētais neveicina kulturaskarte.lv izmantošanu, ko apliecina portāla apmeklējumu skaita samazinājums – pirmajā gadā pēc projekta realizācijas (2015.gadā) portālu apmeklēja 162 000 lietotāji (plānoti – 120 000), 2016.gadā – 132 837 (kritums par 18% pret iepriekšējo gadu, plānoti – 125 000). KISC vērtē, ka informācijas izvietošana kulturaskarte.lv nav noteikta kā obligāta informācijas sniedzējim, tādējādi tā netiek atjaunota.

3.6.3. Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē

Projekta mērķis bija nodrošināt nozīmīgu kultūrvēsturisku audiovizuālo materiālu saglabāšanu digitālā formā un pieejas nodrošināšanu visiem Latvijas iedzīvotājiem, no jebkuras vietas, kur pieejams interneta savienojums, kā arī nodrošināt augstāku aizsardzības līmeni pret audiovizuālo materiālu zudumu, degradējoties esošajiem datu nesējiem. Digitalizācija nodrošinātu arī iespēju nākotnē bez papildu investīcijām brīvi mainīt datu nesējus, nezaudējot audiovizuālo materiālu kvalitāti un tiem piesaistītos metadatus, kā arī nodrošinātu e-pakalpojuma administrēšanu, publicēšanu, satura papildināšanu, administrētu audiovizuālo materiālu publisko demonstrēšanu, raidīšanu ēterā, reproducēšanu un nekomerciālu izplatīšanu, nodrošinātu iespēju identificēt un atrast lietotāju interesējošo digitalizēto audiovizuālo materiālu no kopējā kataloga un iespēju tiešsaistē piekļūt pieejamajiem digitalizētajiem audio vizuālajiem materiāliem.

Projekta rezultātā tika izveidotas tīmekļa vietnes filmas.lv un diva.lv. Vietnēs ir pieejami digitalizēti audio un video materiāli, kas ir saistīti ar Latvijas kultūru un vēsturi. Vietnēm ir mūsdienīgs dizains, tās ir ērti lietojamas un intuitīvi saprotamas. Iedzīvotājiem no savām ierīcēm ir iespējams apskatīt tikai 30-40% no visa materiāla, pārējie 60-70% no kopējā materiāla pieejami tikai bibliotēkās autortiesību dēļ, kas rada lietotāju neizpratni par piedāvāto pakalpojumu. Tomēr kopumā projekts uzskatāms par veiksmīgu, ko apliecina kuplais un augošais filmas.lv un diva.lv lietotāju skaits, otrajā gadā pēc projekta (2016.gadā) – 23 443 (plānots – 11 000, faktiskais apmeklējuma pieaugums pret 2015.gadu – 27%).

3.6.4. Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes un ieviešanas 2.kārta

Projekta mērķis bija Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas (VVAIS) attīstība un pilnveidošana, attīstot esošos un izstrādājot jaunus sistēmas moduļus nacionālā arhīva fonda dokumentu digitalizācijai un pieejamībai, kā arī valsts un pašvaldību institūciju elektronisko dokumentu un datu centralizētai uzkrāšanai, saglabāšanai un pieejamībai.

VVAIS projekta ietvaros attīstītā funkcionalitāte ir ieviesta un Latvijas Nacionālā Arhīva darbības procesi ir organizēti paredzot sistēmas izmantošanu, kas ir būtisks ieguvums iestādes darbības centralizācijai un elektronizācijai. Sistēma nodrošina gan lietvedības procesu atbalstu, gan uzdevumu pārvaldību. Galvenais ieguvums no sistēmas ieviešanas ir arhīva digitalizācija, kas būtiski uzlabo arhīva efektivitāti.

VVAIS izmantošanas skaitliskie rādītāji sistēmas nodrošinātajiem e-pakalpojumiem nav sasniegti ne pirmajā, ne otrajā gadā pēc sistēmas ieviešanas 8 e-pakalpojumiem, rādītājs pārsniegts e-pakalpojumam “Atļaujas saņemšana darbam lasītavā”. Būtiskākais šķērslis rādītāju sasniegšanai un VVAIS izmantošanai iestādēm un uzņēmumiem ir vajadzība slēgt atsevišķu līgumu par dokumentu nodošanu digitālajā arhīvā.

3.6.5. Digitālās bibliotēkas izveides 2.kārta un digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība

Digitālās bibliotēkas izveides 2.kārta projekta mērķis bija izveidot digitālās bibliotēkas tehnisko infrastruktūru, informācijas sistēmas un e-pakalpojumus iedzīvotājiem, uzņēmējiem un valsts iestādēm. Bibliotēkas e-pakalpojumi ir digitalizēto kultūras mantojuma materiālu piegāde sabiedrībai elektroniskā formātā.

Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstības projekta mērķis bija izstrādāt kvalitatīvi jaunus digitālās bibliotēkas e-pakalpojumus ar nolūku nodrošināt Latvijas iedzīvotājiem, uzņēmējiem un valsts pārvaldes institūciju darbiniekiem ātru un ērtu pieeju digitalizētajiem kultūras mantojuma informācijas resursiem.

Ieviestos risinājumus izmanto, lai arī skaitliski rezultatīvie rādītāji nav sasniegti (piem., trešajā gadā pēc projekta realizācijas (2016.gads) digitalizēto grāmatu piekļuves e-pakalpojuma lietotāju skaits bija 18 070 pret 30 000 plānotajiem, datu avots CFLA). Tomēr kopumā lietotāju skaits katru gadu aug (otrajā pret pirmo – par 19%, trešajā pret otro – par 13%). Esošie lietotāji izmanto e-pakalpojumus intensīvāk nekā plānots – pieprasījumu skaits ievērojami pārsniedz plānoto (piem., trešajā gadā pēc projekta realizācijas (2016.gads) digitalizēto grāmatu piekļuves e-pakalpojuma lietojumu skaits bija 142 139 pret 109 000 plānotajiem, datu avots CFLA).

Projekta rezultatīvie rādītāji atbilst kopējai tendencei bibliotēku attīstībā. Pētījumi parāda, ka esoši lasītāji regulāri izmanto bibliotēkas, jaunu lasītāju skaits pamazām aug³⁶. Jaunu lasītāju piesaistei nepieciešams pētīt iemeslus, kāpēc lasītāji neizmanto bibliotēku pakalpojumus, un plānot pasākumus lasītāju piesaistei, ņemot vērā kopējās bibliotēku attīstības tendences³⁷.

3.7. LV Labklājības ministrijas un tās padotības iestādes VDI īstenotie projekti

3.7.1. Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana

Projekta mērķis bija ieviest sešpadsmit VDI e-pakalpojumus un pilnveidot VDI informācijas sistēmu, savstarpēji integrējot un pilnveidojot esošās VDI informācijas sistēmas apakšsistēmas, kā arī integrējot VDI informācijas sistēmu ar citu valsts iestāžu informācijas sistēmām un reģistriem, t.sk. ar Uzņēmumu reģistru, Iedzīvotāju reģistru, Valsts ieņēmumu dienesta, VSAA, NVA u.c. informācijas sistēmām. Projekta īstenošanas rezultātā tika plānots padarīt VDI sniegtos pakalpojumus plašāk un ērtāk pieejamus e-vidē, būtiski uzlabot VDI informatīvo bāzi, ietaupīt resursus, paaugstināt darba procesu kvalitāti un pārskatāmību, lai nodrošinātu efektīvu darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību uzraudzību un kontroli.

Pilnveidotā integrētā VDI informācijas sistēma tiek pastāvīgi izmantota VDI ikdienas darbā. VDI informācijas sistēma ir veiksmīgi integrēta ar citu valsts iestāžu sistēmām, kas nodrošina, ka darbam nepieciešamie dati ir pastāvīgi pieejami. VDI informācijas sistēmā tiek ievadīti praktiski visi dati par VDI inspektoru veiktajām darbībām, izdotajiem dokumentiem un cita nozīmīga statistiskā informācija, līdz ar to arī visas VDI nepieciešamās atskaites tiek sagatavotas elektroniski, ir iespējas analizēt datus. Tomēr e-pakalpojumu izmantošana varētu būt aktīvāka, jo plānotie e-pakalpojumu izmantošanas rādītāji e-pakalpojumiem, kuru mērķa izmantotāji ir uzņēmēji, nav sasniegti. 2016. gadā VDI kopā izskatīja 3238 iesniegumus, no tiem 331 iesniegums tika saņemts un atbildēts, izmantojot e-pakalpojumu „Iesniegums VDI un VDI atbildes saņemšana”, kas veido 10% no visiem VDI izskatītajiem iesniegumiem. Viens no iemesliem samērā zemajai e-pakalpojumu izmantošanas intensitātei no uzņēmēju puses ir izpratnes un pārliecības trūkums par to, vai, izmantojot e-pakalpojumu, saņemtie dokumenti būs ar tādu pašu likumisko spēku kā manuāli parakstīti dokumenti papīra

³⁶ <http://publiclibrariesonline.org/2017/12/the-2017-public-library-data-service-report-characteristics-and-trends/>, avota datums: 25-Apr-2018

³⁷ <https://princh.com/6-library-trends-of-2017-that-we-noticed/#.WuaeUYiFPic>, avota datums: 26-Apr-2018

formātā. E-pakalpojumi, kur mērķauditorija ir Ārodārstu komisija, izmantošanas rādītāji ir pārsniegti. Piemēram, 2016. gadā VDI kopā saņēma 1230 darba vietas higiēniskā raksturojuma pieprasījumus, no tiem 1012 jeb 82%, izmantojot e-pakalpojumu 'Darba vietas higiēniskais raksturojums'. Tā kā darba vietas higiēnisko raksturojumu pieprasījumus lielākoties izsniedz P. Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas ārodārsti, VDI un Aroda un radiācijas medicīnas centram ir izveidojušies efektīva un laba sadarbība elektroniskās dokumentu aprites jomā.

3.7.2. Latvijas Republikas Labklājības ministrijas projekts "Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība"

Projekta mērķis bija ieviest jaunus elektroniskos pakalpojumus (e-iesniegumus, e-lēmumus) nozarē. Tīktu izveidota nozares centralizēta datu noliktava (LabIS), kurā būs integrēti dati no labklājības nozares informācijas sistēmām un tā tīktu izmantota labklājības politikas veidošanai.

Projekta rezultātā izstrādāta papildus funkcionalitāte un datu analīzes iespējas NVA pamatdarbības atbalsta sistēmai Burvis, NVA darbinieki apmācīti sistēmas izmantošanā. Burvis aktīvi izmanto NVA darbinieki ikdienā. Sistēma labi atbalsta NVA darbu, tomēr tās pārvaldības modelis būtu uzlabojams (darbības atbalstam NVA izveidots pirmā līmeņa palīdzības dienests, kura kapacitāte ir nepietiekama, pārvaldības modelis (atbildības sadalījums starp NVA un izstrādātāju, reakcijas, atbildes laiki u.c.) varētu būt precīzāk noteikts sadarbības līgumos). Norit turpmāka sistēmas attīstība, turpinot to attīstīt līdz ar NVA darbības attīstību.

Projekta rezultātā izstrādāta labklājības nozares datu noliktava LabIS, kurā tiek apkopota informācija no nozares informācijas sistēmām, kā arī citu nozaru IS (UR u.c.), lai informāciju izmantotu nozares politikas plānošanai. LabIS lietotāji apmācīti, sistēmas uzturētājs regulāri apmāca darbiniekus, atbalsta sistēmas lietotājus. LabIS ir sistēma datus balstītu lēmumu pieņemšanai (ietver biznesa intelīģences funkcionalitāti) un tāpēc uzskatāma par pionieri. Datus balstīta lēmumu pieņemšana nav ierasta prakse publiskajā pārvaldē, kas vairāk balstās uz dokumentu apriti un lēmumu pieņemšanu, pamatojoties uz iepriekš noteiktu dokumentu kopu. Tādējādi sistēma netiek pilnvērtīgi izmantota, tāpat LabIS dati netiek publicēti. Lai gan sistēmas izmantošana nav ietekmējusi nozares statistikas rādītājus (pensionāru skaitu, sociālo atvieglojumu apmēru, darba vietu skaitu u.c.), tomēr nozares politikā ir veiktas izmaiņas (minimālā alga, sociālās iemaksas autoratlīdzības saņēmējiem u.c.)³⁸, kur uzkrātā informācija ir izmantota.

Projekta rezultātā ieviesta lietvedības sistēma Doclogix NVA, SIVA, VDEĀVK, taču lietotāji nav apmierināti ar sistēmas funkcionalitāti, darbību, atbalstu, sistēmas darbības kļūdām. Projekta ietvaros ieviestā lietvedības sistēma Doclogix nav veiksmīga, tādējādi nav devusi ieguldījumu NVA, SIVA, VDEĀVK iekšējo procesu efektivitātes uzlabošanā, tomēr sistēmu izmanto, lai nodrošināt projekta rezultātu īlgtspēju.

Projekta rezultātā izveidotais darba tirgus pieprasījuma īstermiņa prognozēšanas rīks³⁹ tiek praktiski izmantots, tā izmantošanas reižu skaits 2016.gadā sasniedzis 11 200.

Projekta ietvaros izveidoti 11 e-pakalpojumi ar dažādu lietojumu skaitu. Piemēram, e-pakalpojumu "Paziņojums par darba devēja zaudējumiem sakarā ar nelaimes gadījumu darbā" izmanto ~1% no potenciālo lietotāju skaita (uzņēmēji), kas skaidrojams ar zemo IKT risinājumu izmantošanas intensitāti uzņēmējdarbībā Latvijā⁴⁰.

³⁸ http://www.lm.gov.lv/upload/infografikas/sociala_joma.jpg, avota datums 12-Feb-2018

³⁹ <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/pakalpojumi/prognozes/>, avota datums: 12-Feb-2018

⁴⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/latvia>, avota datums: 22-Apr-2018

NVA e-pakalpojumu reģistrēto lietotāju skaits sasniedza 9 200 2016.gadā (1.gadā pēc projekta beigām), pārsniedzot sākotnējās prognozes.

3.7.3. Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana

Būtiskākais projekta mērķis bija digitalizēt VDEĀVK arhīva datus, attīstīt VDEĀVK informācijas sistēmu un ieviest divus e-pakalpojumus („Iesniegums VDEĀVK par invaliditātes ekspertīzes veikšanu” un “Ģimenes ārsta pacienta nosūtījums uz VDEĀVK”). Sistēmas attīstība un e-pakalpojumi samazinātu administratīvo slogu iedzīvotājiem un dotu iespēju invalīdiem aktīvāk iesaistīties komunikācijā ar valsts iestādēm un atvieglotu informācijas apmaiņu un pakalpojumu saņemšanu.

Normatīvu izmaiņu un e-veselības attīstības rezultātā e-pakalpojums “Ģimenes ārsta pacienta nosūtījums uz VDEĀVK” ietverts e-veselības risinājumā, bet e-pakalpojumu “Iesniegums VDEĀVK par invaliditātes ekspertīzes veikšanu” šobrīd nevar izmantot, jo normatīvu izmaiņu rezultātā mainījies ievadāmās informācijas apjoms (lauku skaits). VDEĀVK digitālais arhīvs ir izveidots, uzkrātā informācija tiek izmantota un analizēta.

Projekta ietvaros līdzekļu trūkuma dēļ nebija pietiekama lietotāju apmācība, netika veiktas drošības pārbaudes.

3.8. LV Satiksmes ministrijas un tās padotības iestādes Civilās aviācijas aģentūras īstenotie projekti

3.8.1. Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas izveide

Projekta mērķis bija veicināt transporta pakalpojumu operativitāti, precizitāti, kvalitāti un izmaksu samazināšanu un kalpot par pamatu moderna loģistikas pakalpojumu tirgus attīstībai Latvijā, nodrošinot kravu transportēšanas procesā iesaistītās informācijas un dokumentācijas apriti elektroniski. Projekta mērķa grupa ir visi starptautisko kravu pārvadājumu procesā iesaistītie dalībnieki, kas savstarpēji apmainās ar informāciju un dokumentiem.

Projekta rezultātā ieviests valsts informācijas sistēmu savietotājs SKLOIS. SKLOIS pārzinis ir LV Satiksmes ministrija, turētājs - Krasta apsardzes dienests (KAD). SKLOIS mērķi un funkcionalitāte neatbilst KAD funkcijām, tomēr KAD ir nokomplektēts personāls (4 darbinieki), lai nodrošinātu SKLOIS darbu. Ieviešot SKLOIS un nodrošinot tās integrāciju ar līdz šim KAD uzturēto valsts informācijas sistēmu “Safe Sea Net”, ir izpildīta “Single Window” direktīva⁴¹. SKLOIS datus ievada komersanti saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 4.augusta noteikumiem Nr.857 “Kārtība, kādā nodrošināma sakaru tīklu darbība Kuģu satiksmes uzraudzības un informācijas datu apmaiņas sistēmas ietvaros”, sniedzot visus publiskajai pārvaldei nepieciešamos datus elektroniski. SKLOIS nodrošina informācijas apmaiņu ar saistītajām sistēmām elektroniski (VID Muitas pārvaldes informācijas sistēmu EMDAS, Valsts robežsardzes informācijas sistēmu REIS un citām). 2016.gadā SKLOIS ievadītas 111,019 ziņojumi par kuģa ienākšanu vai izešanu no ostas (100% no kopējiem ziņojumiem, parādot, ka sistēma tiek aktīvi izmantota.

SKLOIS nodrošināto e-pakalpojumu skaits pēc SKLOIS ieviešanas (2017.gads) nesasniedz plānoto, piemēram, e-pakalpojums “Kravas statusa un atrašanās vietas noteikšana” izmantots 30 reizes (plānots 10,000), tomēr tie ir 100% no kopējā pieprasījumu skaita. Plānotos rādītājus faktiski nav iespējams sasniegt pasliktinoties kopējai ekonomiskai situācijai loģistikā, jo e-pakalpojumu izmantošanas skaits ir tieši atkarīgs no attiecīgajā gadā

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/65/ES par ziņošanas formalitātēm kuģiem, kuri ienāk dalībvalstu ostās un/vai iziet no tām, un ar ko atceļ Direktīvu 2002/6/EK

apkalpoto kravu apjoma un pasažieru skaita, kā arī no ostās apkalpoto kuģu skaita. 2016.gadā salīdzinājumā ar 2012.gadu ir kravu apjoma kritums par 16,1%⁴².

Saskaņā ar PIR analīzes ietvaros veikto transporta un loģistikas fokusa grupas diskusijas rezultātu, SKLOIS izmantojama, lai nodrošinātu publiskās pārvaldes iestāžu informācijas vajadzības. Tā nav samazinājusi administratīvo slogu loģistikā strādājošiem uzņēmumiem. Turpmāk, attīstot SKLOIS, būtu jāizmanto lietotārstāsti no uzņēmumiem.

3.8.2. V/a Civilās aviācijas aģentūra informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija

Projekta mērķis bija veidot vienotu informācijas sistēmu Civilās aviācijas aģentūras (CAA) procesu atbalstam, un izstrādājot jaunu iestādes interneta mājas lapu, nodrošināt nozīmīgāko CAA pakalpojumu elektronizāciju un aģentūras iekšējo procesu uzlabošanu, tādējādi veicinot pakalpojumu pieejamību, izveidojot efektīvu, klientam pieejamu, konkurētspējīgu aviācijas pakalpojumu sistēmu, kā vienu no instrumentiem attīstot e-aviācijas pakalpojumu grozu.

Projekta rezultātā ieviesta sistēma MPICS, kas nodrošina CAA pamatdarbības atbalstu. Sistēmu izmanto visi 35 CAA sistēmas lietotāji un atbilstoši intervijā ar PwC darbiniekiem sniegtai informācijai ir apmierināti ar MPICS darbu. Arī e-pakalpojumu izmantošanas gadījumu skaits atbilst plānotajam.

3.9. LV Tieslietu ministrijas padotības iestāžu īstenotie projekti

3.9.1. Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide

Projektu uzsākot, gan ekspluatācijā esošā UR informācijas sistēma URIS, gan sistēmā esošie dati bija SIA Lursoft īpašums. 2010.gadā MK lēma neturpināt sadarbību ar SIA Lursoft sākot ar 2011.gada 7.augustu, kad ekspluatācijā būtu jābūt jaunajai URIS, kuras informācijas un tehnisko resursu turētājs būtu UR. MK lēmuma rezultātā jaunas URIS ieviešanai tika atvēlēts viens gads. Ievērojot saspringtos termiņus, informācijas sistēmas iepirkumā tika piedāvāti 2 iespējamie izstrādes scenāriji – izstrādāt jaunu informācijas sistēmu, vai piegādāt jau eksistējošu informācijas sistēmu ar veiktiem pielāgojumiem. Jaunā URIS, analogi iepriekšējai, būtu sistēma UR pamatfunkciju nodrošināšanai (tiesību subjektu un juridisko faktu reģistrācija un informācijas par minētajiem subjektiem sniegšana), UR reģistros esošās informācijas apmaiņai ar citām valsts pārvaldes institūcijām elektroniskā vidē, UR informācijas atkalizmantošanai. Papildus bija plānots izstrādāt e-pakalpojumus – “Elektroniskā reģistrācijas pieteikuma aizpildīšana un iesniegšana” un “Elektroniskā informācijas pieprasīšana un saņemšana”.

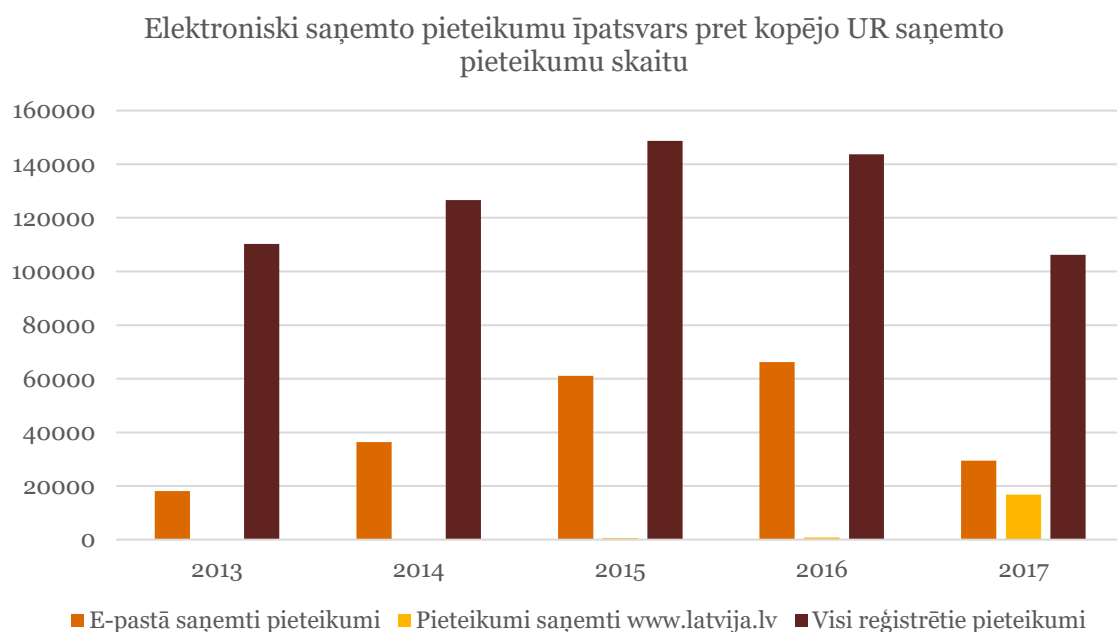
Projekta realizācijas rezultātā izstrādāts:

- URIS darbināšanas organizatoriskais, tehniskais un finansēšanas modelis, ietverot URIS informācijas atkalizmantošanas licences nosacījumu izstrādi;
- Izstrādāta un ieviesta URIS (piegādātājs izvēlējās piegādāt jau esošo informācijas sistēmu, veicot tajā pielāgojumus), nodrošinot integrāciju saskarni ar Valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS) un divi e-pakalpojumi;
- Digitalizēti vēsturiskie UR dokumenti.

Ievērojot saspringtos URIS ieviešanas termiņus, jaunā URIS versija faktiski dublēja vecos procesus, tādējādi UR darbinieki saskata iespējas turpmākai URIS attīstībai. Procesi pakāpeniski tika attīstīti, izmantojot jauno URIS sistēmu.

⁴² LV Satiksmes ministrijas sniegtā informācija “Ikgadējā pēc-projekta pārskata pielikums 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes projektiem”, 27.01.2017

Kopumā e-pakalpojumu izmantošana ir kūtra, tomēr ar pozitīvu tendenci (skat. *Ilustrācija 7*), lai gan kopumā UR e-pakalpojumu izmantošana ceturtajā gadā pēc projekta beigām nesasniedz plānotos izmantošanas rādītājus. Tas daļēji skaidrojams ar pakalpojumu ciešo saistību ar e-paraksta izmantošanu, izmaiņām e-paraksta tehniskajos risinājumos, sarežģītību un neskaidrību ar laika zīmogu izmantošanu/neizmantošanu. Turklāt UR akceptēja arī e-pastā atsūtītus e-parakstītus dokumentus tajos pakalpojumos, kur pieejami strukturēti e-pakalpojumi, kas arī neveicināja izstrādāto e-pakalpojumu izmantošanu. 2017.gadā UR pārtrauca praksi pieņemt dokumentus e-pastā, kur to iespējams iesniegt e-pakalpojumā, tādējādi palielinot e-pakalpojumu izmantošanu. Kopumā elektroniski saņemto pieteikumu īpatsvars pakāpeniski audzis no 13% 2013.gadā līdz 44% 2017.gadā.

Ilustrācija 7: “Elektroniski saņemto UR pakalpojumu pieteikumu skaita īpatsvars, avots: UR sniegtā informācija”

3.9.2. Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide

Projekta mērķis bija izveidot modulāru VZD kadastra, adresu, aizsargjoslas izraisošo objektu un apgrūtināto teritoriju, vērtību zonējumu, būvju kadastrālās uzmērīšanas, topogrāfisko plānu mērogā 1:500 ģeotelpisko datu sistēmu, kuras arhitektūra un saskarne nodrošinātu visu VZD pārziņā esošo ģeotelpisko datu ievadi, uzkrāšanu, apstrādi vienotā veidā, sasaisti ar teksta datiem un šo datu ērtu izmantošanu VZD klientiem un datu apmaiņas partneriem e-pakalpojumu un informācijas servisu veidā atbilstoši INSPIRE direktīvas prasībām.

Projekta rezultātā izveidota VZD darbību atbalstoša sistēma, kas nodrošina iepriekš minēto funkcionalitāti. VZD sistēmu aktīvi izmanto, par ko liecina ievērojami pārsniegtie sistēmas izmantošanas rezultatīvie rādītāji jau 2.gadā pēc sistēmas ieviešanas (2015.gadā). Piemēram, kadastra objektu reģistrēšanas gadījumu skaits sasniedz 114 673 pret plānotajiem 70 000. VZD darbinieku apmierinātības ar sistēmu aptauja 2016.gadā un uzrādīja, ka darbinieki ir apmierināti ar darbu ar sistēmu.

E-pakalpojumu izmantošana arī ir aktīva, plānotais e-pakalpojumu izmantošanas gadījumu skaits sasniedz un pārsniedz plānoto, piemēram, “Valsts zemes dienesta tematisko karšu pārlūkošana” (plānotais elektronisko pieprasījumu skaits – 1000, faktiskais – 1014), “Valsts zemes dienestā reģistrēto pasūtījumu statusu izsekošana un jaunu pasūtījumu noformēšana” (plānotais elektronisko pieprasījumu skaits – 13000, bet faktiskais – 25455). Nesasniegtajiem rādītājiem novirzes ir nebūtiskas.

3.10. Vides un reģionālās attīstības ministrijas padotības iestādes VRAA īstenotie projekti

VARAM projektu ietvaros īstenoti koplietošanas risinājumi un elektronisko iepirkumu sistēma EIS (skat. *Tabula 6*). Visus projektus realizējusi VARAM padotības iestāde Valsts reģionālās attīstības aģentūra.

Tabula 6: “Vides un reģionālās attīstības nozares projekti – koplietošanas risinājumi un EIS”

Nr.	Projekta nosaukums	Projekta budžets (EUR)
1.	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta	2 049 504,83
2.	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas 2.kārta	3 468 108,21
3.	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība	2 952 555,26
4.	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība	3 438 634,72
5.	E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība	2 894 625,34
6.	Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu	3 058 922,95
7.	Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide	3 169 260,98
8.	Pašvaldību teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas – 1.kārta	1 919 779,14
9.	Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados – 2.kārta	1 129 463,65

VRAA šobrīd ir viens no lielākajiem šajā pētījumā analizēto informācijas sistēmu un e-pakalpojumu tehnisko resursu turētājiem. Atsevišķus koplietošanas risinājumus tiešās pārvaldes iestādes un pašvaldības izmanto nelabprāt kā vienu no argumentiem minot VRAA nespēju nodrošināt lietotāju atbalstu, koplietošanas risinājumu pieejamību. Šo argumentu min arī Valsts Kontrole 2017.gada ziņojumā “Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?”. Pēdējā gada laikā VRAA sistēmas (visas VRAA kā tehnisko resursu turētāja sistēmas) nav bijušas pieejamas 4 stundas, sistēmām tiek veikti drošības auditi un veiktspējas testi. Šajā pētījumā ietverto projektu lietotāju atbalstā un nepārtrauktas darbības nodrošināšanā iesaistīti 25 cilvēki.

3.10.1. Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1. un 2. kārtas

Projekta ietvaros bija plānots attīstīt Pašvaldību vienoto informācijas sistēmu (PVIS) kā Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmu, kas nodrošinātu informācijas elektronisku apriti, aizstājot papīra dokumentu apriti, un uzlabot informācijas apriti starp Valsts informācijas sistēmām un pašvaldībām, izmantojot VISS. Projektu uzsākot, pašvaldību funkciju atbalstam bija pieejams ZZ Dats izstrādātais risinājums, kurš šobrīd jau tiek izmantots visas pašvaldībās⁴³. Faktiski bija mērķis novērst ZZ Dats dominējošo stāvokli pašvaldībās, samazinot pašvaldību darba atbalstam nepieciešamās sistēmu funkcionalitātes attīstības/uzturēšanas izmaksas. Šo mērķi neizdevās sasniegt un PVIS tika likvidēta 2015.gadā saskaņā ar MK lēmumu.

Veicot izmaiņas projektā un likvidējot PVIS, projekta ietvaros izstrādātas vairākas VISS koplietošanas komponentes, piemēram, Pakalpojumu katalogs. Izveidotās koplietošanas komponentes strādā stabili un tās praktiski izmanto.

Projekta ietvaros izveidota koplietošanas komponente Vienotās pieteikšanās modulis (VPM). VPM ir VRAA pārziņā esoša VISS koplietošanas komponente, kas nodrošina lietotāju drošu autentifikāciju (identitātes apstiprināšanu) elektroniskā vidē⁷¹. VPM šo identitāti apstiprina (autenticē) izmantojot kādu no lietotājam ērtām metodēm — eID vai eParaksta karti, eParaksts mobile vai kādu no 11 internetbanku autentifikācijas sistēmām. Šo VRAA piedāvāto servisu izmanto lielākā daļa valsts sektora e-pakalpojumu sniedzēju, kuriem

⁴³ <http://www.zzdats.lv/par-mums/klienti/>, avota datums: 21-Mar-2018

pakalpojuma sniegšanai nepieciešams droši atpazīt lietotāju elektroniskajā vidē⁴⁴. Uz 31.03.2018. VPM ir integrēts 48 portālos. Katru gadu serviss tiek izmantots arvien vairāk, 2014. gadā autentifikāciju skaits gadā bija 0,30 milj., 2017. gadā autentifikāciju skaits sasniedza 8,58 milj., uz 31.03.2018. veiktas jau 4,47 milj autentifikācijas. Risinājuma izmantošana nodrošina vienotu identifikāciju un vienreizējās pieteikšanās (“Single sign-on”) iespēju.

Projekta ietvaros izstrādāta koplietošanas komponente Maksājumu modulis (MM). MM ir VRAA pārziņā esoša VISS koplietošanas komponente, kas nodrošina apmaksas veikšanu ar 8 internetbankām, VISA un MasterCard maksājumu kartēm, kā arī maksājumu statusa iegūšanu. Maksājumu modulis ir integrējams gan Latvija.lv e-pakalpojumos, gan publisko pakalpojumu katalogā, gan ārējos portālos⁷¹. MM izmantošana pakalpojumu apmaksai ar katru gadu palielinās – no 6 publiskajiem pakalpojumiem 2013. gadā līdz 44 publiskajiem pakalpojumiem 2018. gadā. Katru gadu palielinās arī veikto maksājumu skaits un maksājumu summas, kas 2018. gada 1.ceturksnī gandrīz sasniedz 40 miljonus EUR.

3.10.2. Elektronisko iepirkumu sistēmas attīstība

3.10.2.1. Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība

EIS e-katalogu funkcionalitāte attīstīta, lai risinātu aktuālās EIS katalogu problēmas – ātrdarbība, preču parametru skaita ierobežojums, novecojušas tehnoloģijas. EIS realizācijas rezultātā faktiski izmainīti iepirkumu procesi tiešās pārvaldes iestādēm - komersanti piedāvājumus iesniedz nevis katrai iestādei atsevišķos iepirkumos, bet gan VRAA organizētajiem centralizēto iepirkumu konkursiem, tādējādi samazinot administratīvo slogu uzņēmējiem.

Projekta rezultātā izstrādāta EIS e-katalogu funkcionalitāte, iegādāti sistēmas ekspluatācijai nepieciešamie tehniskie resursi, EIS izmitināta un uzturēta VRAA. Papildus e-katalogu funkcionalitātes izstrādei, apmācīti gan sistēmas lietotāji (publiskās pārvaldes iestādes), gan EIS administratori, auditēta EIS e-katalogu drošība, kā arī iegādāta sistēmas darbībai nepieciešamā datortehnika.

3.10.2.2. Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība

Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstības mērķis ir iepirkumu procedūru elektronizācija, palielinot to efektivitāti, samazinot iepirkumu procedūras ilgumu un samazinot administratīvo slogu uzņēmējiem, kuri piedalās publiskajos iepirkumos. Izvirzītais mērķis ir sasniegts. Projekta ietvaros izveidota EIS platforma, tā integrēta ar iepriekš izstrādāto e-katalogu sistēmu, izveidotas E-izsoļu un E-konkursu apakšsistēmas, izveidotas EIS saskarnes ar IUB, VID, LV Uzņēmumu reģistru, Iekšlietu ministrijas Informācijas centra Sodū reģistru un pašvaldībām to administrēto nodokļu parādu informācijas saņemšanai.

3.10.2.3. EIS attīstības ietekme uz tautsaimniecību

Kopējā EIS lietojamība EIS sistēmas dalībniekiem (uzņēmējiem) ir apmierinoša (skat. aptaujas rezultātus “O Pielikums VIII. Uzņēmēju aptaujas par e-pakalpojumu izmantošanas pieredzi un fokusgrupu diskusiju rezultāti”).

VRAA darbu organizē, jaunus E-katalogus veidojot reizi 18 mēnešos, kas ierobežo uzņēmēju tiesības piedāvāt savus pakalpojumus. Proti, piedāvāt pakalpojumu/preci klātienē publiskās pārvaldes iestādēm var jebkurā laikā, bet elektroniski jaunas preces/pakalpojumus var piedāvāt tikai reizi 18 mēnešos. 2018.gada 3.aprīlī pieņemti Ministru kabineta 2017.gada 28.februāra noteikumu Nr.108 “Publisko elektronisko iepirkumu noteikumi” grozījumi, kas turpmāk ļauj VRAA veidot ne tikai katalogus, bet arī dinamiskās iepirkumu sistēmas,

⁴⁴ VRAA e-ziņas, Marts, 2018

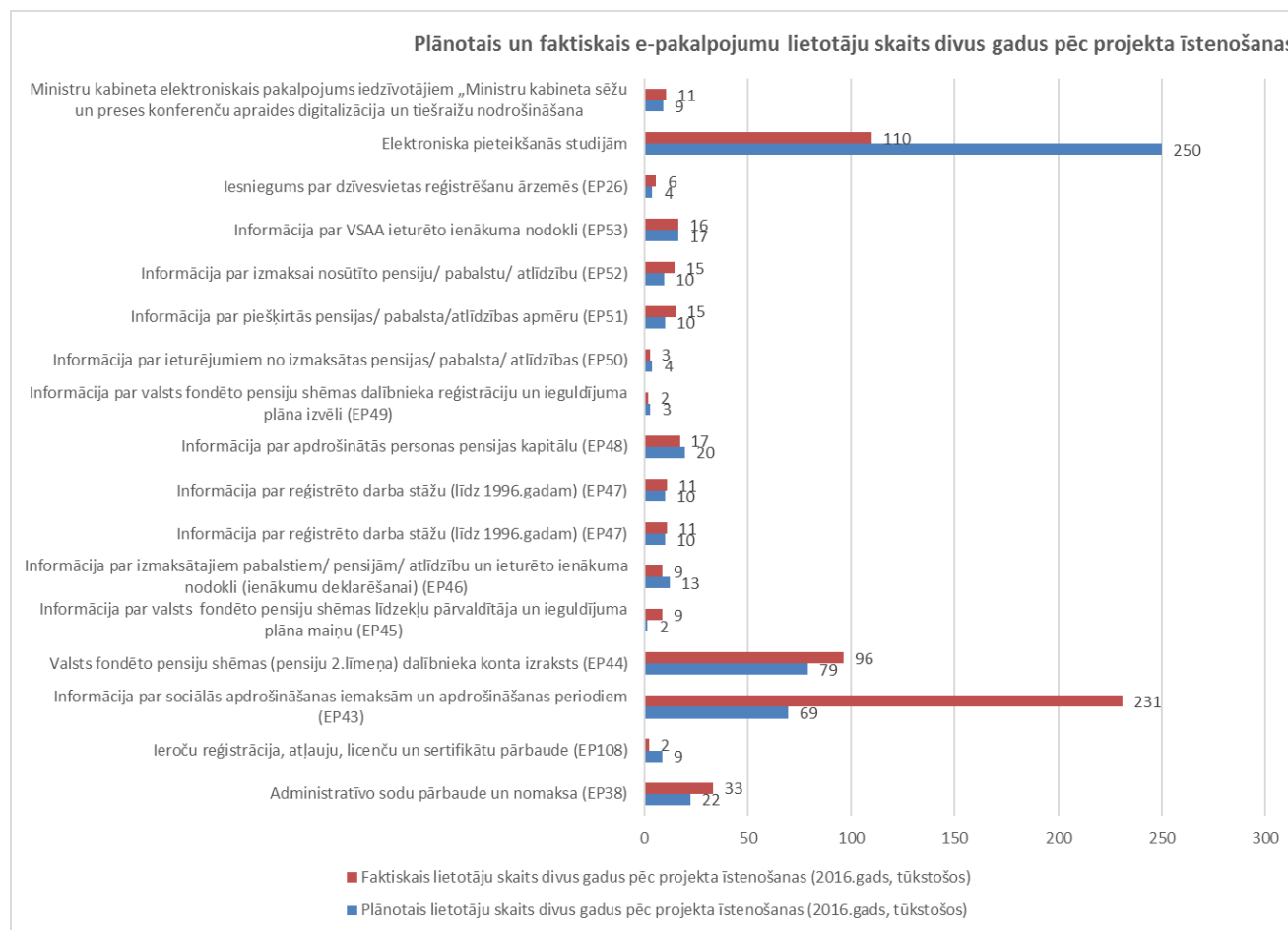
kas ļaus publiskās pārvaldes iestādēm definēt savu specifiku pie katras savas vajadzības/ preču pakalpojumu pasūtīšanas.

Savukārt, publiskās pārvaldes iestādes atzīst, ka EIS izmantošana palielina darba efektivitāti (nav jābūvē iepirkuma procedūras, nav jāizskata papīra formas izziņas) un, saskaņā ar VRAA 2018.gadā veiktu publiskās pārvaldes iestāžu apmierinātības aptauju, kopējo konkursu apakšsistēmu kā apmierinošu vērtē 37,5%, kā labu – 23,6% aptaujāto. Savukārt, e-izziņu apakšsistēmu kā labu vērtē 59%, bet teicamu – 31% aptaujāto.

Kopumā katru gadu palielinās gan EIS darījumu skaits, gan EIS apgrozījums⁴⁵, kas liecina par sistēmas aktīvu izmantošanu tautsaimniecībā. Atbilstoši pēdējās uzņēmēju aptaujas datiem 75,47% EIS piegādātāju uzskata, ka “iepirkumu veikšana EIS ir mazāk pakļauta korupcijas riskiem salīdzinot ar klasiskām iepirkumu procedūrām, kuras veic katra iestāde atsevišķi, neizmantojot centralizētas iepirkumu institūcijas starpniecību”.

3.10.3. E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība

Projekta mērķis bija veicināt valsts e-pakalpojumu pieejamību, izstrādājot un ieviešot jaunus e-pakalpojumus, kā arī turpinot VISS un Latvija.lv attīstību, lai atbalstītu elektroniskās vienas pieturas aģentūras izveidi. Projekta ietvaros izveidoti 14 e-pakalpojumi, kuru mērķauditorija ir iedzīvotāji. Izveidoto e-pakalpojumu izmantošana vidēji pārsniedz sākotnēji plānoto izmantojumu skaitu (skat. *Ilustrācija 8*), kas liecina par veiksmīgu projekta rezultātu sasniegšanu.

Ilustrācija 8: “Projekta ietvaros izveidoto e-pakalpojumu lietotāju skaits divus gadus pēc projekta realizācijas (2016.gads), avots: Ikgadējā pēc-projekta pārskata pielikums 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes projektiem, 27.01.2017.”

⁴⁵ <http://www.vraa.gov.lv/lv/eiepirkumi/statistika/>, avota datums: 29-Apr-2018

Izveidotie e-pakalpojumi vērsti uz iedzīvotājiem (VSAA e-pakalpojumi), uz uzņēmējdarbību vērsts tikai viens e-pakalpojums – “Administratīvo sodu pārbaude un nomaksa (EP38)”. Tādējādi projekta plānotais ieguvums - uz uzņēmējiem orientēta satura izveide nav sasniegts.

Elektroniskās pieteikšanās studijām izmantošanas gadījumu skaits nesasniedz plānoto un tas arī nav iespējams, jo kopš 2007.gada, kad rezultatīvie rādītāji tika plānoti, studentu skaits ir tikai krities (2017.gadā pret 2007.gadu kritums par 37%⁴⁶).

Projekta ietvaros veikti arī citi e-pakalpojumu vides uzlabojumi – iedzīvotāju autentifikācija VID EDS portālā un valsts amatpersonu EDS formu uzlabojumi, kas vērsti uz iedzīvotājiem un publisko pārvaldi. Arī šo uzlabojumu izmantošana būtiski pārsniedz sākotnēji plānoto lietotāju skaitu (plānotie - 951,526, faktiskais rādītājs divus gadus pēc projekta realizācijas – 2 297 410, datu avots CFLA). Šie rādītāji ir ievērojami pārsniegti, jo e-pakalpojumi vērsti uz iedzīvotājiem un pašu publisko pārvaldi, kas ir aktīvākie e-pakalpojumu izmantotāji Latvijā, salīdzinot ar uzņēmējiem un citu ES valstu iedzīvotājiem. To apstiprina 2017.gada DESI indekss⁴⁷, kas ierindo Latviju 8.vietā ES e-pakalpojumu pieejamībā un 13.vietā e-pakalpojumu izmantošanā.

Projekta ietvaros attīstītas E-pakalpojumu izpildes komponentes, kas iestādēm nodrošina iespēju izmitināt e-pakalpojumus portālos www.latvija.lv vai www.viss.gov.lv. E-pakalpojumu izmitināšanas un darbināšanas vide ietver vairākas komponentes – E-pakalpojumu ietvaru, Klienta darba vietu, Iestādes darbinieka darba vietu, valsts pakalpojumu portālu Latvija.lv, VISS portālu, Elektronisku dokumentu krātuvi, E-parakstītāja lietotni. Vide izmanto Maksājumu moduli un Vienotās pieteikšanās moduli. E-pakalpojumu sniedzēju skaits kopš 2007.gada ir palielinājies no 1 iestādes 2007. gadā līdz 27 iestādēm uz 31.03.2018., izņemot 2018. gadu, kad viena iestāde ir beigusi sniegt savus pakalpojumus Latvija.lv. Tas sastāda 24% no iestādēm un pašvaldībām, kas savus pakalpojumus aprakstījušas Latvija.lv. Citām iestādēm vai nu e-pakalpojumu kanāla nav vai arī tie ir izveidoti nozaru vai iestāžu pakalpojumu portālos (piemēram, VID EDS, eCSDD, Zemkopības ministrijas pakalpojumu portāls).

E-pakalpojumu uzsākšanas skaits arī ar katru gadu palielinās. Pēdējo trīs gadu laikā (no 2015. – 2018.) tā ir palielinājusies gandrīz divas reizes. Kopš 2007. gada E-pakalpojumus uzsākuši ~850 000 individuālo lietotāju. Lai gan E-pakalpojumu uzsākšanas skaits ir liels, liela daļa e-pakalpojumu lietotāju uzsāk, bet nepabeidz e-pakalpojumu saņemšanu⁴⁸. Kā problēmas lietotāji min⁸² nepietiekamu lietotāju atbalstu, sarežģītu uztveramību, nevienveidīgu e-pakalpojumu loģiku u. c.

Projekta ietvaros izveidota latvija.lv platforma e-pakalpojumu izvietošanai ar mērķi izveidot klientiem maksimāli ērtu un saprotamu e-pakalpojumu prezentācijas vidi. latvija.lv publicēti gan e-pakalpojumi, gan pakalpojumu apraksti (publisko pakalpojumu katalogs). Platforma iepriekš veiktajos pētījumos⁴⁹ atzīta par turpmāk attīstāmu.

Projekta ietvaros būtiski paplašināta VISS funkcionalitāte ar mērķi valsts iestādēm sniegt iespēju integrēt sistēmas. Lai arī plānotie rezultatīvie rādītāji par lietojumu skaitu ir pārsniegti, ne visas iestādes izmanto VISS sistēmu integrācijai, un VISS izmantošana kā obligāta nav nostiprināta likumdošanā (paredzētas izvēles iespējas, vadoties no tehniskiem apsvērumiem). Piemēram, savietotāja X-Road izmantošana Igaunijā ir obligāta un tas nostiprināts likumdošanā. Tādējādi iestādes vēl joprojām ir tiesīgas izmantot citus datu apmaiņas veidus, ko tās arī aktīvi dara. Saskaņā ar Valsts Kontroles ziņojumu⁵⁰, ~13% no datu apmaiņām starp publiskās pārvaldes informācijas sistēmām tiek īstenota, izmantojot VISS. Visplašāk izplatīta datu apmaiņa tiešsaistē starp sistēmām (~66%), par argumentiem VISS neizmantošanai minot vēsturisku sistēmu attīstību, neizmantojot VISS un nepieciešamās investīcijas pārejai uz VISS, datu apmaiņas unikalitāti un regulējuma trūkumu⁵¹. Tomēr pēdējo divu gadu laikā VISS pieejamība, veiktspēja bijusi atbilstoša specifikācijai.

⁴⁶ http://www.izm.gov.lv/images/izglitiba_augst/Parskats_augstaka_izglitiba_2016.pdf, avota datums:

⁴⁷ http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=43023, avota datums: 02-Feb-2018

⁴⁸ Pakalpojumu sniegšanas un pārvaldības platformas projekta pieteikums

⁴⁹ VARAM Eiropas Sociālā fonda projekts Nr. 1DP/1.5.1.2.0/08/IPIA/SIF/002 „Publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidošana”, Ar pakalpojumiem saistīto informācijas sistēmu arhitektūras rekomendējamā modeļa izstrāde

⁵⁰ Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?, Valsts Kontrole, 2017.gads

⁵¹ Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?, Valsts Kontrole, 2017.gads

Šobrīd VISS datu apmaiņai izmanto 11 iestādes⁵². Lai nodrošinātu investīciju VISS attīstībā aizsardzību, VISS izmantošanu būtu jānosaka kā obligātu datu apmaiņai starp publiskās pārvaldes un pašvaldību informācijas sistēmām. Projekta ietvaros attīstīta valsts koplietošanas komponente - Datu izplatīšanas tīkls (DIT). DIT nodrošina virtuālo vidi, kurā iestādes var reglamentēt autokomunikāciju starp to IS⁵³. Uz 2018. gada 31. martu DIT ir izveidoti 39 datu izmantošanas servisi. Risinājumu izmanto datu sniedzēji un datu ņēmēji. Uz 2018. gada 31. martu DIT datu ņēmēji ir: 26 komersanti, 144 pašvaldības un to iestādes un 16 valsts iestādes un uzņēmumi. Datu devēji ir 11 valsts iestādes. DIT izmantošana ar katru gadu pieaug – kopš 2013. gada ieviestas vairāk kā 2000 datu apmaiņas.

Projekta ietvaros pilnveidots valsts koplietošanas komponente Pakalpojumu katalogs. Pakalpojumu katalogs nodrošina pakalpojumu turētājiestādēm vienotu darba vidi valsts pārvaldes pakalpojumu aprakstīšanai un uzskaitēi⁷⁴. Pakalpojumu reģistrācija pakalpojumu sniedzējiem ir obligāta, tās nepieciešamību un kārtību nosaka Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.399 “Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība”. Pēc pakalpojumu aprakstu reģistrēšanas tie tiek pārpublicēti Latvija.lv portālā un ir pieejami pakalpojumu klientiem.

Pakalpojumu katalogā uz 30.04.2018. reģistrēti vairāk kā 2000 pakalpojumu. Ņemot vērā, ka no 2018.gada pakalpojumu reģistrēšana katalogā ir obligāta, tā izmantošana palielinās. Iestādes norāda, ka pakalpojumu katalogam nepieciešami lietojamības uzlabojumi, ko paredzēts īstenot ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā. Katalogā publicētie Pakalpojumu apraksti tiek pārpublicēti Latvija.lv portālā, radot vienotu vietu pakalpojumu klientiem, kur meklēt un iepazīties ar iestāžu un pašvaldību piedāvātajiem pakalpojumiem. Pakalpojumu katalogā reģistrētie dati tiek izmantoti, lai darbinātu citas koplietošanas komponentes, piemēram, maksājumu moduli.

3.10.4. Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu

Projekta mērķis bija ģeoportāla izveidošana, lai uzlabotu ģeotelpisko datu apmaiņu starp to turētājiem, nodrošinot publiski pieejamus ģeotelpiskos datus elektroniskā formā un elektroniski pieejamus ģeotelpiskās informācijas pakalpojumus. Projekta ietvaros izveidots Vienotais valsts ģeotelpiskās informācijas portāls geolatvija.lv, kurā pieejami:

1. Kartes pārlūks, lai interaktīvā veidā aplūkotu ģeotelpisko informāciju (ģeoproduktus) uz pamatkartes;
2. Ģeoproduktu katalogs nepieciešamās ģeotelpiskās informācijas meklēšanai, aplūkošanai un piekļuves saņemšanai;
3. Karšu galerija iepriekš sagatavotu tematisko karšu aplūkošanai;
4. Teritorijas attīstības plānošanas ģeotelpiskā informācija;
5. Metadatu katalogs, kas kalpo kā ģeotelpiskās informācijas vārti uz Eiropas ģeoportālu.

Latvijā kopš 2015.gada ir izveidots un darbojas valsts vienotais ģeotelpiskās informācijas portāls (ģeoportāls) geolatvija.lv. Par ģeoportāla pārzini ir noteikta Valsts reģionālās attīstības aģentūra⁵⁴. Ģeoportāla mērķis ir nodrošināt valstī vienotu ģeotelpiskās informācijas standartizētu piekļuves punktu, izmantojot modernas IKT tehnoloģijas, kas ļauj šo informāciju integrēt dažādās informācijas sistēmās, lietotnēs vai datu pārlūkos.

Ģeoportāls ir “aisberga” redzamā daļa, kas interesentiem ļauj meklēt pieejamo ģeotelpisko informāciju metadatu katalogā, veikt informācijas priekšapskati iebūvētā karšu pārlūkā, saņemt atļauju (licenci) no datu

⁵² Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?, Valsts Kontrole, 2017.gads

⁵³ Datu izplatīšanas tīkls: ārējās saskarnes, Programmatūras saskarnes projektējums, VRAA-6_15_11_58-VISS_2010-DIT_AS-PPA, 30.06.2017. versija 1.07

⁵⁴ Ģeotelpiskās informācijas likuma 28.pants - <https://likumi.lv/doc.php?id=202999>

turētāja izmantot šos datus un integrēt savās informācijas sistēmās. Tehnoloģisko infrastruktūru šo ģeoportāla funkciju izpildei nodrošina ģeotelpisko datu savietotājs⁵⁵. Kā viens no ģeotelpiskās informācijas integrēšanas rīkiem tīmekļa lapās tiek piedāvāta kartes pārļūka iegultā kontrole⁵⁶. Ģeoportāls ir integrēts ar Teritorijas attīstības un plānošanas informācijas sistēmu⁵⁷, nodrošinot iespēju ģeoportālā saņemt nepieciešamo teksta un grafisko informāciju par teritorijas attīstības plānošanu, tai skaitā, piedalīties plānošanas dokumenta publiskajās apspriešanās iesniedzot priekšlikumus elektroniski.

Ģeoportālā uz 30.04.2018 bija pieejami 18 dažādi ģeoproducti un metadatu katalogā bija 257 ieraksti.

Geolatl.lv izmantošanas rādītāji no iedzīvotāju/uzņēmēju puses pārsniedz sākotnēji plānotos (piem., skatīšanās reižu skaits vienu gadu pēc projekta realizācijas ir 15 523 pret plānotajiem 10 000, datu avots CFLA), kas liecina par ģeotelpiskās informācijas nepieciešamību sabiedrībā. Tomēr iestādes nevēlās izmantot šo risinājumu ģeotelpisko datu izplatīšanai. Iestādes labprātāk izsniedz datus pēc pieprasījuma izziņu veidā kā tas vēsturiski ierasts. To parāda arī geolatl.lv pieejamo datu turētāju skaits, kas datus izplata – pirmajā gadā pēc projekta realizācijas 6 pret plānotajiem 10, otrajā – 12 pret plānotajiem 10. Kāpums noticis, Ministru kabinetā pieņemot zināšanai rīcības plānu, lai resori (ministrijas) nodrošinātu to atbildībā noteiktās ģeotelpiskās informācijas sagatavošanu un piekļuves sniegšanu šai informācijai atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 14. marta Direktīvas 2007/2/EK (INSPIRE direktīvas) ieviešanas laika grafikam un apjomam, tādējādi novēršot pārkāpuma procedūras uzsākšanu pret Latvijas valsti. Ģeotelpiskās informācijas likums paredz geolatl.lv izmantošanu kā obligātu ģeoinformācijas kopīgai izmantošanai starp valsts pārvaldes institūcijām un tās atkalizmantošanai. Pēdējā gada laikā Rīgas pašvaldība uzsākusi geolatl.lv izmantošanu mērniecības datu izplatīšanai.

No iedzīvotāju/uzņēmēju viedokļa plānotais projekta ieguvums bija vienots piekļuves punkts visu institūciju uzkrātajiem ģeotelpiskajiem datiem, kas būtu labāks, ja portālā tiktu ievietoti vairāk ģeotelpisko datu. Plānotā funkcionalitāte - ģeotelpiskās informācijas pamatpakalpojumu brīva pieejamība (meklēšana, skatīšana, lejupielāde un transformēšana) portālā ir pieejama. Līdzīga informācija un funkcionalitāte ir pieejama arī Jāņa Sētas risinājumā kartes.lv, tomēr patlaban tieša konkurence nav saskatāma – Jāņa Sēta strādā uz tematiskajām kartēm (ceļi, skolas u.c.) un uz mērķorientētu tīmekļa produktu radīšanu un pētījumiem, kamēr ģeoportāls domāts ģeodatu pieejamībai, apmaiņai starp institūcijām un INSPIRE direktīvā noteikto datu nodošanai Eiropas Ģeoportālam.

3.10.5. Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide

DIV ir integrēts ar iestāžu DVS, līdz ar to iestādēm nav jāveic manuāla dokumentu reģistrēšana – no DIV saņemtie dokumenti tiek automātiski reģistrēti iestāžu DVS. Minētais ietaupa lietvežu laiku un samazina potenciālās kļūdas (pārrakstīšanās kļūdas u.c.). DIV nodrošina drošu kanālu dokumentu sūtīšanai - tiek nodrošināta sūtītāja un saņēmēja autentifikācija, dokumenta aizsardzība un droša pārraide un dokumentu izsekojamība u.c.. Tiek nodrošināts vienots dokumentu apmaiņas formāts un adrešu katalogs. Projektā ir izstrādāts arī iedzīvotāju vidū populārais E-pakalpojums “Iesniegums iestādei”, kas rada iespēju iedzīvotājiem ērti nosūtīt iesniegumus iestādēm, bet iestādes iesniegumus apstrādā un iedzīvotājiem atbild, izmantojot VISS portāla iestādes darbinieka darba vidi.

Tomēr iestādes ir kūtras DIV izmantotājas - vienu gadu pēc projekta īstenošanas DIV pieslēgušās 74 iestādes, rezultatīvie rādītāji ievērojami atpaliek no plānotā, piemēram, caur DIV transportētās XML aploksnes ir 10,159 pret 1,000,000 plānotajām. DIV izmantošana nav noteikta obligāta normatīvos, ne iedzīvotāji, ne uzņēmēji nav DIV lietotāji, jo jau pašas iestādes un pašvaldības to izmanto kūtri. Saskaņā ar VARAM 2016.gadā apstiprināto vienoto informācijas sistēmu arhitektūru valstī, DIV tiks pārstrādāta par e-adrešu risinājumu, savukārt, e-adrese būs obligāta saskaņā ar Oficiālās elektroniskās adreses likumu.

⁵⁵ https://viss.gov.lv/lv/Informacijai/Dokumentacija/Vadlinijas/Geotelpisko_datu_savietotajs

⁵⁶ https://viss.gov.lv/lv/Informacijai/Dokumentacija/Koplietosanas_komponentes/Kartes_parluka_iegulta_kontrole

⁵⁷ <https://tapis.gov.lv/>

3.10.6. Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados – 1. un 2.kārtas

Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas (TAPIS) izstrādes 1.kārtas sākotnējais mērķis bija izveidot modernu teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības informācijas sistēmu, kas būtu integrēta ar citām sistēmām un ļautu pašvaldībām pašām pilnvērtīgi veikt plānošanas funkciju, atvieglotu būvvalžu darbu, nekustamā īpašuma plānošanu. Savukārt TAPIS 2.kārtas īstenošanas rezultātā bija jānodrošina visu pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes procesa atbalsts TAPIS vidē, jāsamazina administratīvo slogs, jāveicina sabiedrības aktīvāka iesaistīšanās valsts pārvaldē, tai skaitā sabiedrības līdzdalības procesos, izmantojot vairākus e-pakalpojumus, kurus var saņemt izmantojot portālus www.latvija.lv un www.geolatvija.lv (portāla sadaļa *Teritorijas attīstības plānošana* pilda TAPIS publiskā daļas funkciju).

Publiski pieejamie e-pakalpojumi:

- spēkā esošo teritorijas attīstības plānošanas dokumentu (teritorijas plānojumu, lokālplānojumu, detālplānojumu, attīstības programmu, ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, tematisko plānojumu, u.c.) meklētājs;
- informatīva vai pašvaldības apstiprināta izziņa par zemes vienības atļauto izmantošanu saskaņā ar teritorijas plānojumu;
- informācijas (paziņojuma) saņemšana par teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi un sabiedriskās apspriešanas procesu norisi;
- iespēja līdzdalībai publiskās apspriešanas procesā, nosūtot elektronisku priekšlikumu par publiskā apspriešanā nodotu plānošanas dokumentu.

Projekta abu kārtu rezultātā izveidota TAPIS sistēma, kas sastāv no divām daļām – centrālais modulis plānojumu izstrādei www.tapis.gov.lv un publiskā daļa sabiedrībai, kura pieejama portālā geolatvija.lv. Ir izveidots arī teritorijas plānojumu un detālplānojumu meklētājs, e-pakalpojums “Informatīva izziņa par zemes īpašuma atļauto izmantošanu” un sabiedriskās apspriešanas gaitu. Projekta ietvaros izveidots arī modulis Raim.gov.lv- atsevišķa informācijas sistēma reģionālās attīstības rādītāju aprēķinam.

Tomēr praksē izveidotā funkcionalitāte tiek izmantota nepilnīgi. Teritorijas plānojumu un lokālplānojumu izstrāde TAPIS vidē tika uzsākta no 2015. gada 1.maija saskaņā ar Ministru kabineta 2014.gada 8.jūlija noteikumiem Nr.392 “Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas noteikumi”. Divus gadus pēc projekta beigām (2016.gadā) TAPIS vidē ir izveidoti 12 strukturēti teritorijas plānojumi, no kuriem iespējams izgūt automātiski ģenerētu izziņu. Pārējās pašvaldības TAPIS sistēmā ievietoja pdf formāta dokumentus par jau iepriekš, līdz 2015.gada 1.maijam, izstrādātiem plānojumiem, kurus iespējams apskatīt. Tādēļ arī e-pakalpojuma izmantošana ievērojami atpaliek no plānotā (642 lietojumi pret 11,500 plānotajiem divus gadus pēc projekta beigām, datu avots CFLA), sabiedriskā apspriešana un teritorijas plānojuma saskaņošana faktiski tikai daļēji notiek TAPIS.

3.11. LV Veselības ministrijas padotības iestāžu īstenotie projekti

Faktiski e-veselības risinājumu veido visi NVD īstenotie projekti, tādēļ lietderīgi izskatīt visu projektu realizācijas rezultātu kopumā. Visus e-veselības projektus bija plānots pabeigt 2015.gadā, kas ļautu vērtēt projektu plānotos ieguvumus pret faktiskajiem no 2016.gada. Visa plānotā e-veselības funkcionalitāte ir ekspluatācijā kopš 2018.gada sākuma, izmantojot to funkcionalitāti, kas obligāti izmantojama saskaņā ar normatīviem (analogi ir lielākajai daļai šajā pētījumā aplūkoto risinājumiem). Turklāt šī pētījuma sagatavošanas laikā e-veselības risinājums izdzīvo sākotnējās ieviešanas pretestību veselības aprūpes

darbinieku vidū, kas ar laiku mazināsies gan lietotājiem pierodot pie sistēmas, gan sistēmu pakāpeniski uzlabojot. Viens no iemesliem būtiskajai veselības aprūpes speciālistu pretestībai e-veselības izmantošanā ir veselības aprūpes speciālistu vecums, piemēram, mūsu vidējais vecums Latvijā ir 50,5 gadi⁵⁸ un šajā vecuma grupā tikai ~30% iedzīvotāju izmanto elektroniskas formas saziņai ar valsts institūcijām (CSP dati).

3.11.1. Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) – 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana

Projekta ietvaros izveidoti un ieviesti ekspluatācijā šādi risinājumi: elektroniska apmeklējumu rezervēšanas sistēma (e-pieraksts), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizācija (e-nosūtījumi). Abi projekta ietvaros plānotie risinājumi pieejami sabiedrības veselības portālā eveseliba.gov.lv.

Portāls eveseliba.gov.lv ir izveidots un pieejams gan iedzīvotājiem, gan veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem. E-pierakstu šobrīd izmanto nedaudz ārstu, kas izveidojuši savus pieņemšanas sarakstus. E-pierakstu izmantošana nav obligāta, tāpēc funkcionalitāti neizmanto plaši. NVD popularizē šo pakalpojumu, tomēr efektīvāk būtu, ja pacienti paši mudinātu ārstus izmantot šo funkcionalitāti. E-nosūtījumu funkcionalitāte ir pieejama, bet e-veselības statistikā⁵⁹ nav pieejama informācija par šīs funkcionalitātes izmantošanu. Ir izstrādāts plāns e-nosūtījumu izmantošanas uzsākšanai RAKUS, BKUS 2018.gada beigās.

Būtiskākie projekta plānotie ieguvumi – pacientu iespēja elektroniski pieteikties pie ārsta, papīra un laika resursa ekonomija, ārstu ikdienas atvieglošana un mazākas rindas ārstniecības iestādēs šobrīd nav sasniegti, jo pieejamā e-veselības funkcionalitāte netiek pilnvērtīgi izmantota (eveseliba.gov.lv nav pieejama statistika par e-nosūtījumu izmantošanu). E-pieraksta pie ģimenes ārsta funkcionalitātes izmantošana uzsākta, pamazām lietošanas gadījumu skaits palielinās (2018.gada februārī iesniegti 28 pieteikumi, martā – 51⁶⁰).

3.11.2. Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide – 1.posms

Projekta mērķis bija nodrošināt centralizētu pacientu veselības informācijas uzkrāšanu un tās operatīvu pieejamību ārstniecības procesa dalībniekiem, tādējādi palielinot ārstniecības pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti, pilnveidot veselības informācijas apkopošanas un pārsūtīšanas procesus, optimizējot un elektronizējot esošās papīra dokumentu plūsmas un nodrošināt drošu un efektīvu informācijas apmaiņu starp veselības aprūpes informācijas sistēmām, ieviešot centralizētu e-veselības sistēmu sadarbības (integrācijas) platformu.

Projekta ietvaros izveidota elektroniskās veselības kartes informācijas sistēma (EVK IS) un e-Veselības sadarbības platforma (EVSSP). Abas izveidotās risinājumus izmanto e-pieraksta sistēma, kas pieejama eveseliba.lv. Šobrīd gan pacientu EVK ir tukšas, nepieciešams laiks, lai tajās tiktu uzkrāta informācija. Tad arī faktiski varēs mērīt ieguvumus no e-veselības ieviešanas – pacienta iegādātie medikamenti, veiktās manipulācijas.

⁵⁸ http://www.vsm.gov.lv/images/userfiles/cilvres_masas_j_zalite.pdf, avota datums: 31-Mar-2018

⁵⁹ <https://www.eveseliba.gov.lv/sakums/about-portal/e-vesel%C4%ABbas-statistika>, avota datums: 19-Apr-2018

⁶⁰ <https://www.eveseliba.gov.lv/sakums/about-portal/e-vesel%C4%ABbas-statistika>, avota datums: 19-Apr-2018

Kā veiksmīgs risinājums minams HL7 izvēle EVK realizācija, jo HL7 ir Eiropā e-veselībai izmantots standarts, kas atvieglo risinājumu integrāciju.

Projekta ietvaros izveidota arī e-darba nespējas lapu funkcionalitāte, tās izmantošana uzsākta 2018.gada janvārī un 2018.gada 1.martu ir atvērtas 301,960⁶¹ darbnespējas lapas.

Funkcionalitāte, kas nodrošina e-veselības risinājuma sasaisti NMPD un ģimenes ārstu praksēm ir ekspluatācijā no 2013.gada septembra. Ģimenes ārsti saņem paziņojumus par nehospitalizētajiem pacientiem e-pastā, kā arī paziņojumu, ja pacients 5 reizes hospitalizēts (vidēji kopš 2014.gada 500,000 gadā paziņojumi⁶²). Tādējādi ģimenes ārsti var proaktīvi uzraudzīt pacientu stāvokli.

3.11.3. E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība

Projekta mērķis bija nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, operatīvāku un efektīvāku finanšu informācijas un informācijas par pakalpojumiem pārvaldību veselības aprūpes nozarē valsts un iestāžu līmenī, lai nodrošinātu pamatotu nozares stratēģisku un taktisku lēmumu pieņemšanu.

Projekta mērķis tika izvirzīts pietiekami vispārīgs, tādējādi šī projekta ietvaros abiem iepriekš minētajiem projektiem tika īstenota trūkstošā funkcionalitāte un izstrādāta jauna funkcionalitāte:

1. Vienotas e-veselības IS darbības paplašināšana, izstrādājot papildus funkcionalitāti EVK IS, nozares integrācijas risinājumam, e-receptei, eveseliba.lv, VUIS;
2. nozares statistikas IS izstrāde;
3. epSOS sadarbības risinājumu izstrāde veselības informācijas aprītei ES;
4. ar noteiktām slimībām slimojošu personu reģistra PREDA migrācija uz VVIS;
5. valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēmas VISUMS sadarbības risinājuma izstrāde;
6. Vienotās e-veselības informāciju komunikāciju tehnoloģijas infrastruktūras iegāde.

3.11.4. Elektronisko receptu informācijas sistēmas izveides – 1.posms

Projekta mērķis bija elektroniskās receptes informācijas sistēmas izveidošana, lai nodrošinātu dokumentētu receptu apriti starp ārstiem un farmaceitiem, izmantojot elektroniskās datu apmaiņas iespējas, vienlaikus nodrošinot receptu aprites informāciju valstī.

Projekta ietvaros izstrādāti e-pakalpojumi receptu aprītei, izstrādāta un ieviesta e-receptes programmatūra, izveidotas integrācijas ar VVIS. E-receptes risinājuma izmantošana no 2018.gada 1.janvāra ir obligāta kompensējamo medikamentu receptēm, tomēr prakse rāda, ka arvien vairāk ārstu arī parastās receptes izvēlas izrakstīt elektroniski – uz 2018.gada 1.martu izrakstītas 2 104 848 e-receptes⁶³. Faktiski tikai uzsākot e-receptes risinājuma izmantošanu, iespējams noteikt, cik receptes veselības aprūpes sistēmā Latvijā tiek izrakstītas. Saskaņā ar Latvijas Ārstu biedrības datiem, vidējais izrakstāmo receptu (īpašās un parastās) skaits gadā ir 11 865 466⁶⁴, un e-receptu risinājumā uzkrātie dati jau patlaban parāda, ka faktiski receptu ir vairāk.

Kā papildus ieguvums no e-receptes izmantošanas ir farmaceitu iespējas izlasīt recepti, nemēģinot atšifrēt receptē ierakstīto rokraksta dēļ.

⁶¹ <https://eveseliba.gov.lv/sakums/about-portal/e-vesel%C4%ABbas-statistika>, avota datums: 31-Mar-2018

⁶² NVD sniegtā informācija PIR analīzes ietvaros

⁶³ <https://eveseliba.gov.lv/sakums/about-portal/e-vesel%C4%ABbas-statistika>, avota datums: 31-Mar-2018.

⁶⁴ <http://www.arstubiedriba.lv/e-veselibas-sistema-tas-ir-pilnigas-sausmas/>, avota datums: 31-Mar-2018.

3.11.5. Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde – 1.posms

Projekta mērķis bija, izmantojot informācijas tehnoloģijas, izveidot veselības nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmu, kas nodrošinās veselības nozares uzraudzības balstīšanu uz kvalitatīvu informāciju un risku analīzi, nodrošinās saskarni ar veselības nozares informācijas sistēmām, piedāvās uzņēmējiem un iedzīvotājiem elektroniskos pakalpojumus, tādējādi efektīvizējot Inspekcijas un citu nozares institūciju darbu un mazinot administratīvo slogu uzņēmējiem un sabiedrībai.

Projekta rezultātā būtiskākais ieguvums ir VI darba atbalsta sistēma (funkciju atbalsta sistēma, elektroniski izveidoti kontroles akti, uzraudzības objektu reģistrs, elektroniski izveidoti administratīvā pārkāpuma protokoli un lēmumi, kontroļu dokumentācijas elektroniskā sagatave). E-pakalpojumu izpildes rādītāji nesasniedz plānoto izmantojamību. Uzņēmējiem, iedzīvotājiem vēl joprojām ir ērtāk saņemt nepieciešamo informāciju klātienē vai telefoniski, jo uzreiz var uzdot visus neskaidros jautājumus un saņemt konkrētas atbildes, kā arī ir neuzticēšanās e-vidēi. Dažu pakalpojumu saņemšanai ir jāpievieno apjomīga dokumentācija, ko uzņēmēji, iedzīvotāji izvēlas darīt klātienē. Pastāv uzņēmēju neuzticēšanās portālā www.latvija.lv autentifikācijas nosacījumiem, ka e-pakalpojumu izpildei ir jāizmanto personīgie autentifikācijas līdzekļi.

3.12. LV Zemkopības ministrijas īstenotie projekti

3.12.1. Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide

Projekta mērķis bija izveidot klientu apkalpošanas sistēmu, kas darbojas pēc vienas pieturas aģentūras principiem un nodrošina vienotu pakalpojumu sniegšanas un klientu apkalpošanas pārvaldību, kā arī informācijas sistēmu atbalstu pakalpojumu sniegšanas un klientu apkalpošanas procedūrām. IT atbalsta sistēmu bija paredzēts veidot pēc vienotiem pamatprincipiem, izmantojot vienotu arhitektūru, kā arī sniegtot sistēmas lietotājiem iespēju izdarīt saturiskas izmaiņas darba plūsmas vadībā.

Projekta rezultātā izstrādāts nozares portāls, ieviesta klientu attiecību vadības sistēma, vienots autentifikācijas risinājums, izstrādāts nozares sistēmu integrācijas risinājums, Mājas dzīvnieku IS, ZM elektronisko pakalpojumu sistēma (EPS), VTUA integrācijas risinājums un 19 e-pakalpojumi. No šiem 19 e-pakalpojumiem 3 e-pakalpojumi (Augu izcelsmes dzīvnieku barības robežkontrole, Fitosanitārā robežkontrole, Darījumu ar piena kvotām reģistrācija) sakarā ar izmaiņām ES regulās (atcelta piena kvotu sistēma) netiek izmantoti. Ieviestās sistēmas veido vienotu elektronisko pakalpojumu sniegšanas platformu nozarē, ko izmanto nozares klientu apkalpošanas centrs. Izmantojot ieviesto risinājumu, norisinās pakāpeniska iestāžu IKT un informācijas sistēmu centralizācija.

Projekta ietvaros izveidotās sistēmas nozarē izmanto aktīvi, par ko liecina sistēmu izmantošanas rezultatīvie rādītāji 2 gadus pēc projekta beigām (2017.gadā). Piemēram, mājdzīvnieku datu uzkrāšanas funkcionalitāte izmantota 68 700 reižu pret plānotajiem 21 000. Tomēr e-pakalpojumu izmantošana varētu būt aktīvāka, no 17 izveidotajiem e-pakalpojumiem plānoto lietojumu skaitu pārsnieguši tikai 5.

3.12.2. Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide

Projekta mērķis bija izveidot vienotu drošu informācijas telpu ZM un tās padotībā esošajās iestādēs, veidojot to kā vienotu informācijas aprites un komunikāciju rīku. Projekts bija orientēts uz administratīvās slodzes samazināšanu, atvieglojot un automatizējot dokumentu apriti, saskaņošanu, kā arī dokumentu izstrādi iestādēs. Veidojot vienotu drošu informācijas telpu, bija plānots nodrošināt gan privātpersonām, gan valsts pārvaldes

iestādēm iespēju izsekot savu iesniegumu, procesu ierosinošo dokumentu un saņemamo e-pakalpojumu sniegšanas gaitai, tādējādi ļaujot tām prognozēt un plānot savas turpmākās darbības.

Projekta rezultātā zemkopības ministrijā un tās padotības iestādēs ieviesta dokumentu vadības sistēma (ZM DVS) un ieviesti 10 e-pakalpojumi. No tiem 2 e-pakalpojumi (Pārtikas robežkontrole, ievadot preces Eiropas Savienībā no trešajām valstīm, Izziņa par piena kvotu) sakarā ar izmaiņām ES regulās (atcelta piena kvotu sistēma) netiek izmantoti. DVS izmantošana ir ļāvusi pilnībā aizstāt papīra dokumentu apriti gan ministrijā, gan starp padotībā esošajām iestādēm un citām valsts pārvaldes iestādēm. Zemkopības nozarē pieaudzis informācijas un uzdevumu aprites ātrums, uzlabojusies uzdevumu izpildes kontrole un informācijas kvalitāte. Vairums lietotāju pozitīvi vērtē DVS sniegtās iespējas un lietojamību. DVS izmantošanas rezultatīvie rādītāji ir pārsniegti otrajā gadā pēc projekta beigām (2017.gadā). Tomēr e-pakalpojumu izmantošana varētu būt aktīvāka – e-pakalpojumu izmantošanas rādītājs ir sasniegts (pārsniegts) tikai diviem e-pakalpojumiem – “Atbalsts piena un piena produktu piegādei izglītības iestāžu skolēniem (Skolas piens)” (498 pieprasījumi pret 55 plānotajiem) un “Mēslošanas plānu kopsavilkumu iesniegšana” (246 pieprasījumi pret 200 plānotajiem).

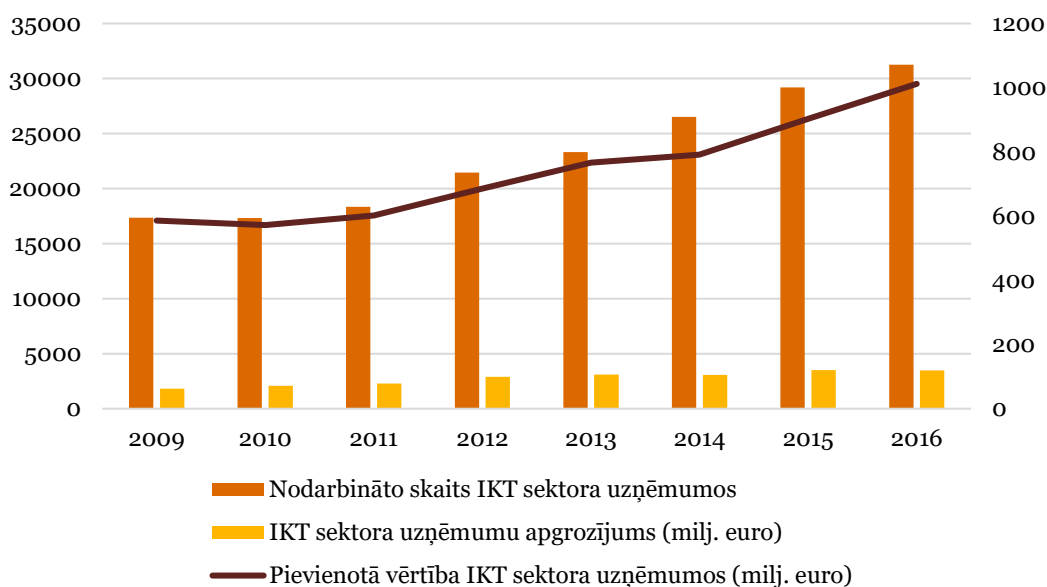
Nesasniegtajiem e-pakalpojumu lietošanas rādītājiem ir vairāki skaidrojumi:

1. Izveidotie e-pakalpojumos pieejama tikai daļa no ZM padotības iestāžu pakalpojumiem. Tādējādi klientiem saglabājas vēlme izmantot klātienē konsultācijas, lai vienuviet atrisinātu visus interesējošos jautājumus;
2. Vairākos gadījumos fiksēto e-pakalpojumu pieteikšanas gadījumu skaits nepilnīgi atspoguļo patieso pakalpojumu izmantotāju skaitu, jo pastāv lauksaimniecības asociācijas un organizācijas, kas saviem biedriem nodrošina pieteikuma sagatavošanu, veicot e-pakalpojumu pieprasījumu, piesaka uzreiz vairākus savas asociācijas dalībniekus.
3. Atsevišķos gadījumos e-pakalpojuma izmantošana ir vienreizējs pasākums ar rezultātu uz vairākiem gadiem (ieteikšanās atbalsta pasākumiem), tādējādi e-pakalpojumu izmantošana regulāri nav nepieciešama.
4. Nozares politikas pārmaiņas izsaukušas izmaiņas e-pakalpojumos. Piemēram, vairs netiek piedāvāts pakalpojums “Skolas piens”.

4. Horizontāli integrētas investīcijas IKT atbalstam nozarēs

4.1. Kopējā IKT investīciju sociālekonomiskā ietekme

Izvērtējumā iekļauto projektu ieviešanas rezultātā IKT risinājumos 2009.-2016.gadā kopumā tika investēti 93,36 MEUR, kas ir vidēji 3,36% no IKT nozares uzņēmumu apgrozījuma šajā laika periodā. Projekti ir devuši tiešu ieguldījumu IKT sektora attīstībā – projektu realizācijai tika piesaistīti IKT nozares eksperti, kas radīja jaunas darba vietas; tika iegādāta infrastruktūra, izstrādāti programmatūras risinājumi, kas kāpināja IKT nozares saražotās produkcijas realizāciju kā arī paaugstināja IKT pievienotās vērtības īpatsvaru iekšzemes kopproduktā.

Ilustrācija 9: “IKT sektora uzņēmumu galvenie darbības rādītāji”, avots: CSP

IKT nozare ir augstu pievienoto vērtību radoša nozare, kas virza tehnoloģisko progresu, veicina ekonomisko izaugsmi un darbavietu radīšanu. Bez tam, IKT risinājumi plašākā sabiedrībā nodrošina iespēju piekļūt informācijai un pakalpojumiem neatkarīgi no dzīvesvietas tādējādi mazinot nevienlīdzību un rosinot pilsonisko iesaisti. Ilgtermiņa prioritātes informācijas sabiedrības attīstībai Latvijā definē Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes. Uz izvērtējumā iekļautajiem projektiem ir attiecināms 2006.–2013.gada politikas dokuments⁶⁵, kas par prioritātēm nosaka piekļuves infrastruktūras paplašināšanu un IKT pieejamības veicināšanu, lietotāju zināšanu un prasmju attīstīšanu, kā arī pakalpojumu un satura attīstīšanu, IKT lietošanas attīstīšanu komercdarbībā un inovācijās, IKT zinātnes un pētniecības attīstīšanu. Savukārt, E-pārvaldes politika, galvenokārt, noteikta Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam⁶⁶.

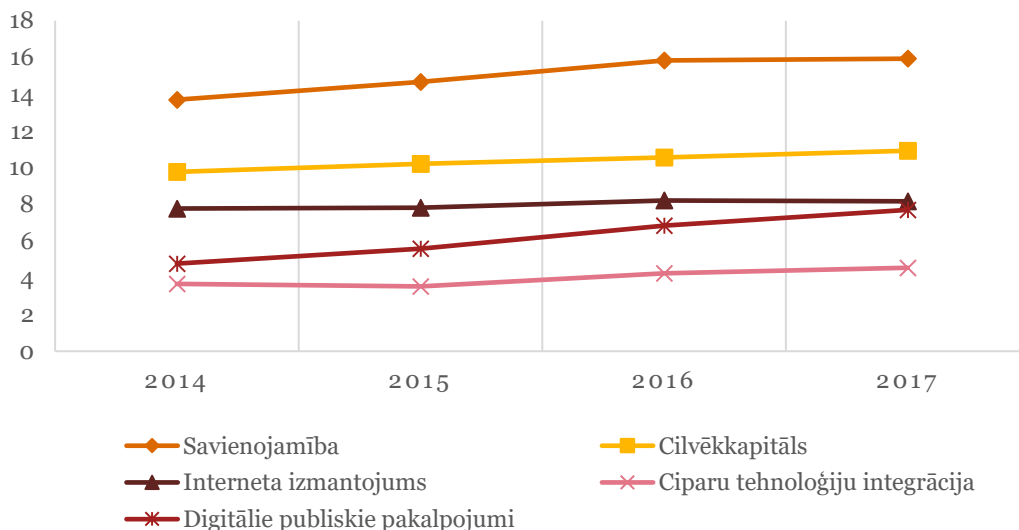
IKT projektu ietekme uz Informācijas Sabiedrības veidošanu, valsts ekonomikas un sabiedrības digitālo progresu atspoguļojas Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksā⁶⁷ (DESI), ko Eiropas Komisija veido kopš 2014.gada. Indekss kvantitatīvus datus apvieno ar kvalitatīvu informāciju par katras valsts politiku piecās IKT

⁶⁵ <https://m.likumi.lv/doc.php?id=140215>

⁶⁶ http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/e_parv/InfSab/?doc=12668

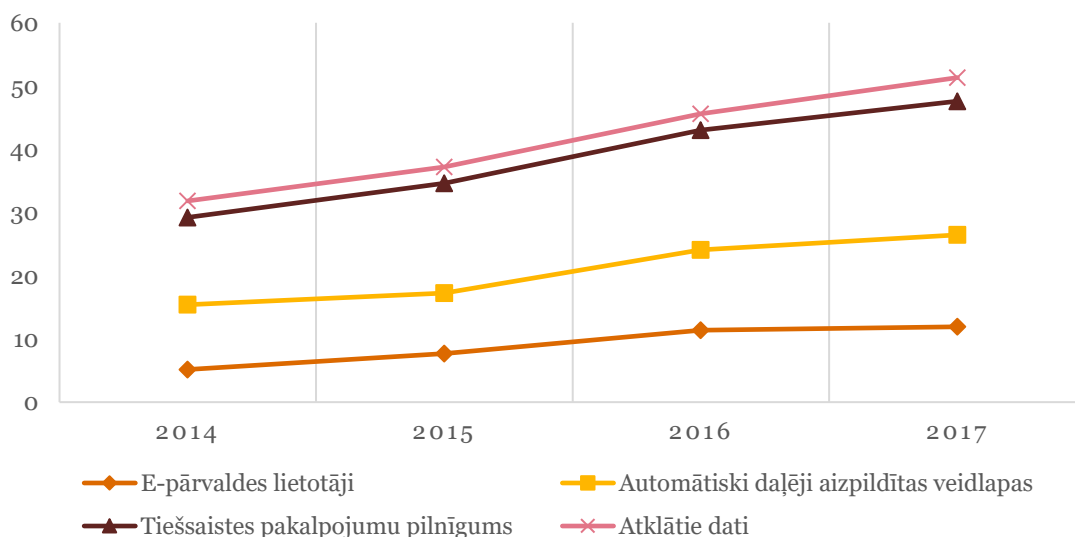
⁶⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>

sfērās – savienojamība, cilvēkkapitāls, interneta lietošana, ciparu tehnoloģijas integrācija un digitālie publiskie pakalpojumi. Izvērtējumā iekļautie projekti ir devuši ieguldījumu digitālo publisko pakalpojumu rādītāja izaugsmē, kas kopš 2014.gada ir palielinājies par 2 punktiem (skat. *Ilustrācija 10*). Kopumā Latvija DESI 2017. gada rangā ieņem 19. vietu un pieder pie to valstu grupas, kuru rezultāti ir vidēji. Salīdzinot ar situāciju iepriekšējos gados, kopējo progresu nosaka ātrdarbīgu platjoslas pieslēgumu īpatsvara pieaugums un uzlabojumi publisko pakalpojumu sniegšanā. Arvien vairāk Latvijas iedzīvotāju lieto internetu un izmanto e-pārvaldes pakalpojumus, taču pusei joprojām nav digitālo prasmju vai tās ir zemas. Latvijas iedzīvotāji aizvien biežāk iepērkas tiešsaistē, taču uzņēmumi tehnoloģiju iespējas izmanto nepilnīgi.

Ilustrācija 10: "Latvijas Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss", avots: Eiropas Komisija

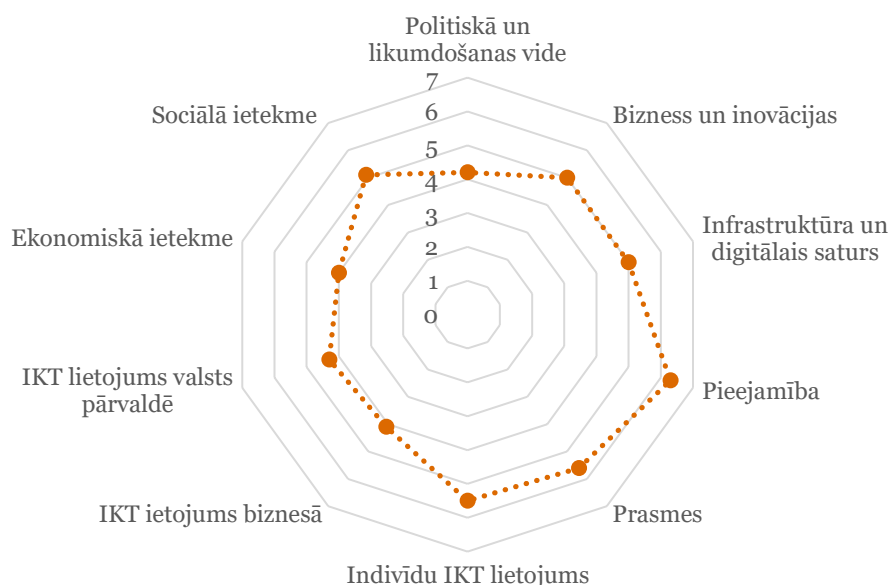
Kopš tiek veikti DESI mērījumi Latvija ir atzīstami progresējusi digitālo publisko pakalpojumu sniegšanas un izmantošanas ziņā, un Latvijas rezultāts ir tikai mazliet zem ES vidējā: Latvijā – 0,51, ES vidēji – 0,55. Latvija ieņem 8. vietu ES dalībvalstu vidū valsts pārvaldes tiešsaistes pakalpojumu pieejamības ziņā. To iedzīvotāju skaits, kuri izmanto e-pārvaldes pakalpojumus, ir 38%, kas ir mazliet virs ES vidējā (34%). Saistībā ar gatavību izmantot atvērto datus, Latvija 2017.gadā atradās pēdējā vietā – galvenokārt tādēļ, ka vēl nebija izveidots valsts atvērto datu portāls (Atvērto datu portāls data.gov.lv tika izveidots 2017.gada septembrī).

Ilustrācija 11: "Digitālie publiskie pakalpojumi Latvijā", avots: DESI, Eiropas Komisija

Līdzīgi Eiropas Komisijas vērtējumam par ekonomikas un sabiedrības digitālo progresu arī Pasaules Ekonomikas Forums (PEF) analizē digitālo tehnoloģiju lomu valstu tautsaimniecībās un ar Tīklojuma Gatavības

Indeksu⁶⁸ (Networked Readiness Index - NRI) palīdzību piedāvā niansētāku ieskatu IKT ekonomiskajā un sociālajā ietekmē analizējot, cik veiksmīgi konkrētās valsts tautsaimniecība izmanto IKT, lai paaugstinātu konkurētspēju un labklājību (skat. *Ilustrācija 12*). IKT tautsaimniecības līmenī indekss aplūko no infrastruktūras, prasmju un pieejamības perspektīvas, savukārt lietojamību – indivīdu, uzņēmumu un valsts pārvaldes līmenī. Papildus gatavībai un lietojamībai indekss novērtē arī IKT ekonomisko un sociālo ietekmi. 2016.gadā Latvijas indekss bija 4.8 (skalā no 1 līdz 7) un tas Latviju ierindoja 32.vietā pasaulē starp 139 pētījumā iekļautajām valstīm.

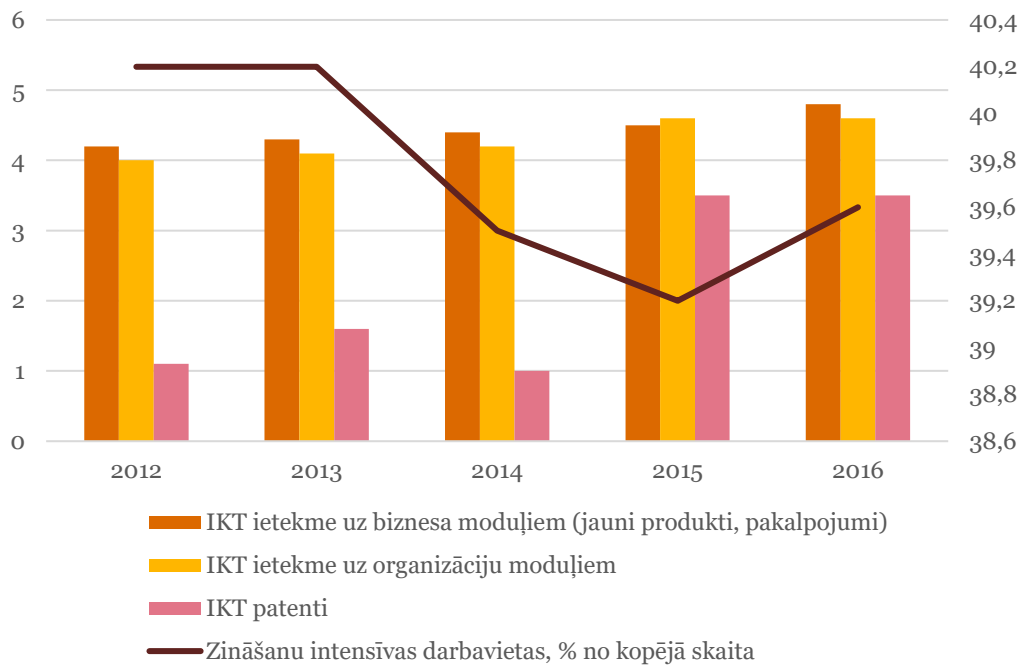

Ilustrācija 12: "Latvijas Tīklojuma gatavības indekss 2016", avots: Pasaules Ekonomikas Forums

Tīklojuma gatavības indekss balstās uz 6 principiem: (1) augstas kvalitātes normatīvais ietvars un uzņēmējdarbības vide ir kritiski faktori pilnīgai IKT potenciāla izmantošanai un ietekmes radīšanai; (2) IKT gatavība/briedums, kas tiek mērīta kā IKT pieejamība, prasmes un infrastruktūra, ir priekšnoteikums ietekmes radīšanai; (3) pilnīga IKT potenciāla apgūšanai ir nepieciešama visas sabiedrības iesaistīšanās – publiskajai pārvaldei, komersantiem un indivīdiem – katram ir būtiska loma; (4) IKT lietojumam nav jābūt pašmērķim – nozīme ir IKT lietojuma ietekmei uz sabiedrību un ekonomiku; (5) ierosinātāji – vide, gatavība/briedums un lietojums – savstarpēji mijiedarbojas, attīstās un papildina viens otru; un (6) tīklojuma gatavības ietvaram jāsniedz vadlīnijas politikas izstrādē.

Tā kā DESI indekss daļēji pārklājas ar NRI indeksu lietojamības un digitālā brieduma un prasmju jomās, tad no NRI indeksa atbilstoši šī izvērtējuma uzdevumam ir vērtīgi izcelt tā unikālos rādītājus – IKT ekonomisko ietekmi (skat. *Ilustrācija 13*) un IKT sociālo ietekmi (skat. *Ilustrācija 15*) un tuvāk aplūkot šo apakšrādītāju tendences.

⁶⁸ <https://www.weforum.org/agenda/2016/07/what-is-networked-readiness-and-why-does-it-matter/>

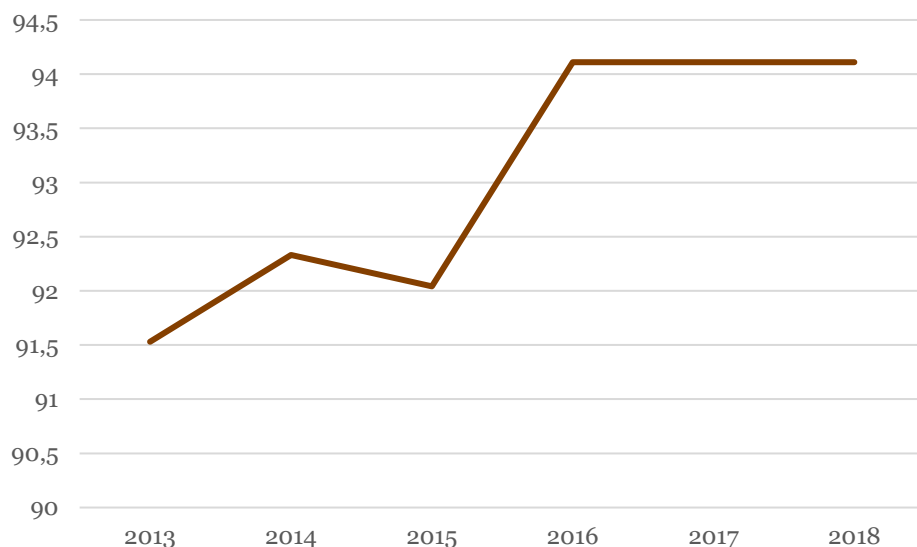
Ilustrācija 13: “IKT ekonomiskā ietekme Latvijā”, avots: Pasaules Ekonomikas Forums

Digitālās tehnoloģijas ierosina jaunu ekonomisko un sociālo dinamiku, kam nepieciešama jauna veida pārvaldība un līderība. Tomēr, kā norāda DESI, NRI indeksa dati un SEB bankas Baltijas biznesa pārskats⁶⁹ Latvijas uzņēmumi ir diezgan piesardzīgi attiecībā uz digitalizācijas piedāvātajām iespējām un pilnībā neizmanto tās potenciālu. SEB pētījumā 44% Latvijas uzņēmumu atbildējuši, ka digitalizācija tiem nav svarīga, kas varētu būt skaidrojams ar izpratni par digitalizācijas jēdzienu, jo tas nozīmē arī procesu pārcelšanu no papīriem uz elektronisko vidi, klientu piesaisti, apkalpošanu internetā, e-pakalpojumus un citus procesus, ko daži uzņēmēji nesaista ar digitalizāciju⁷⁰. Līdz ar to šāda sistēmiska uzņēmēju attieksme pret digitalizāciju netieši kavē pilnīgu e-pārvaldes potenciāla apgūšanu un augstu lietojamību e-pakalpojumos, kas vērsti uz uzņēmējiem, kā piemēram Uzņēmumu reģistra e-pakalpojumus. Uzņēmumu reģistra e-pakalpojumu ietvaros iespējams aizpildīt un iesniegt Uzņēmumu reģistrā pieteikumu jauna subjekta vai juridiskā fakta reģistrācijai, izmaiņu, maksātnespējas procesu, likvidācijas vai juridiskā fakta izbeigšanas reģistrācijai, pievienot nepieciešamos dokumentus, kā arī saņemt valsts notāra lēmumu (un citus dokumentus, ja tādi izsniedzami). Lai arī šī pakalpojuma iedzīvināšana komersantu vidū sākotnēji bija gausa (jo līdz 2017.gadam UR akceptēja arī e-pastā atsūtītus e-parakstītus dokumentus tajos pakalpojumos, kur pieejami strukturēti e-pakalpojumi) tomēr kopumā ir atzīstama to pozitīvā ietekme uz administratīvā sloga mazināšanu komersantiem un formālo procedūru atvieglojumu – samazināts ir ilgums un izmaksas kas saistītas ar uzņēmējdarbības faktu reģistrāciju. Šis fakts atspoguļojas arī Pasaules Bankas *Doing Business*⁷¹ reitingā, kas kvantitatīvi mēra un salīdzina 190 pasaules valstu regulējošos nosacījumus un procedūras, kas attiecas uz vidējo un mazo uzņēmumu 10 dzīves cikla posmiem, izmantojot standartizētus scenārijus. Reitingā tiek vērtētas formālās procedūras, kas veicina uzņēmējdarbības aktivitāti, kā arī tās, kas to ierobežo. *Doing Business* reitings Latvijā tiek izmantots kā reformu novērtēšanas rīks, kas ļauj iezīmēt prasības, kurās administratīvais slogs ir pārāk liels, proti, ļauj salīdzināt administratīvo procedūru skaitu un ilgumu to izpildei un saistītās izmaksas, kā arī novērtēt uzņēmējdarbības vidi kopumā. 2018.gadā Latvijā ir sasniegts augsts rezultāts – 190 valstu konkurencē Latvija ierindota augstajā 19.vietā, aiz sevis atstājot 171 ekonomiku. Uzņēmējiem labvēlīgas vides novērtējumā Latvija atrodas 8.vietā ES dalībvalstu vidū, atzinīgi novērtētas tādas jomas, kā “Uzņēmējdarbības uzsākšana”, kur Latvija no 22.vietas pakāpusies uz 21.vietu.

⁶⁹ https://www.seb.lv/sites/default/files/web/files/webstorage/Parskati/SEB-BBO-2018_LV.pdf

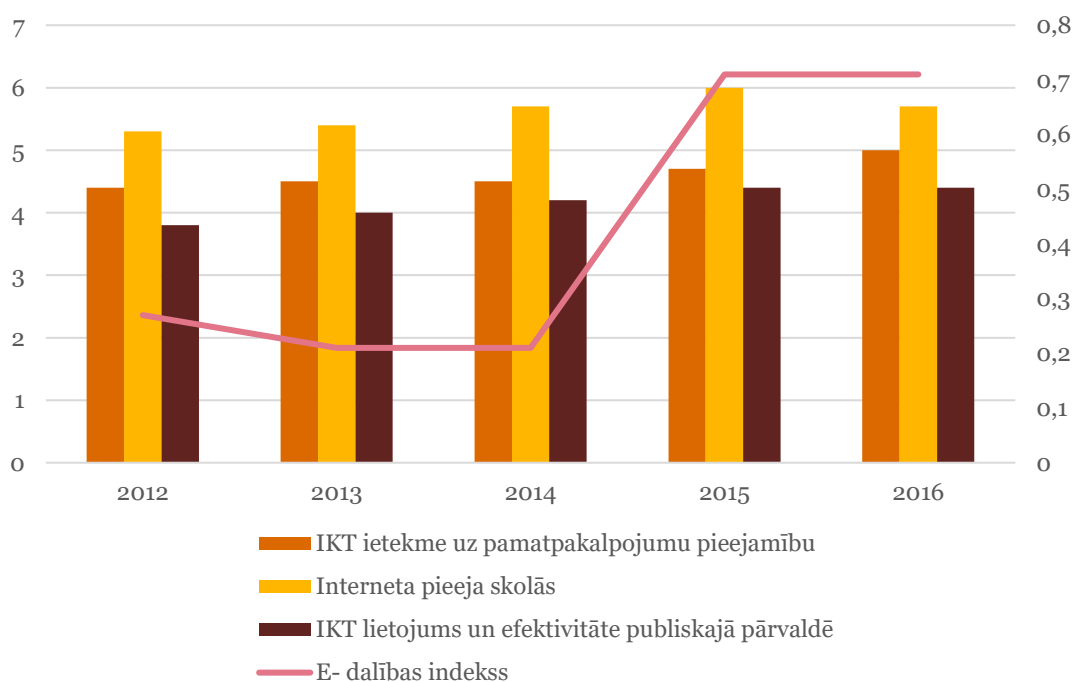
⁷⁰ <https://www.bismart.lv/blogs/gudrais-uznemums/latvija-valda-lielaka-piesardziba-pret-digitalizaciju-uznemuma-508>

⁷¹ <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/latvia>

Ilustrācija 14: Uzņēmējdarbības uzsākšanas reitings, avots: Pasaules Banka Doing Business

Straujo reitinga kāpumu no 2015.gada uz 2017.gadu nodrošināja reformas īpašuma nodošanas, kredītiestāžu, arbitražas un mediācijas normatīvajā regulējumā.⁷² Uzņēmumu reģistra e-pakalpojumi DoingBusiness rādītājā tiešu ietekmi atstāj uz uzņēmējdarbības uzsākšanai nepieciešamo ilgumu – tās jau kopš 2015.gada nemainīgi ir 5.5 dienas⁷³.

Ilustrācija 15: IKT sociālā ietekme Latvijā, avots: Pasaules Ekonomikas Forums

Ja NRI indeksa vērtējumā IKT ekonomiskā ietekme sasniedz 4 punktus no 7 – iespējamā maksimālā vērtējuma un norāda uz neapgūtu potenciālu IKT lietojumam uzņēmējdarbībā, tad kopējā IKT sociālā ietekme ir novērtēta augstāk – ar 5.1 punktu. Pateicoties plašajai interneta pieejamībai un salīdzinoši augstajiem IKT lietojuma un

⁷² <http://www.doingbusiness.org/reforms/overview/economy/latvia>

⁷³ <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/latvia#starting-a-business>

prasmju rādītājiem Latvijas sabiedrībai ir iespējas piekļūt tādiem pamatpakalpojumiem kā izglītība, veselība, finanšu pakalpojumi. Arī IKT lietojums publiskajā pārvaldē 2016.gadā ir novērtēts ar 4,4 punktiem (salīdzinājumā 2012.gadā tas bija 3,8), kas liecina par progresu IKT lietojumā publiskajā pārvaldē - ir ieviesti jauni tiešsaistes pakalpojumi, ir samazinājies pakalpojumu saņemšanas laiks un ir samazinājušās kļūdas, kā arī ir paaugstinājusies caurskatāmība. Jāatzīmē, ka E-dalības indekss tiek mērīts skalā 0-1 un salīdzinot ar 2012.gadu Latvija ir ievērojami pieaudzis no 0,27 līdz 0,71 punktam (skat. *Ilustrācija 15*, indeksa skala grafika labajā pusē). E-dalības indekss vērtē publiskās pārvaldes interneta vietņu kvalitāti, aktualitāti un lietderību sniedzot tiešsaistes informāciju, pakalpojumus un nodrošinājumu publiskās pārvaldes līdzdalības rīkiem.

Kopumā no augstāk aplūkoto starptautisko organizāciju indeksiem secināms, ka izvērtējumā iekļautajiem IKT projektiem ir bijusi salīdzinoši augsta sociālā ietekme – tie ir kāpinājuši Latvijas starptautiskos reitingus gan uzņēmējdarbības vides pievilcībā, jo īpaši uzņēmējdarbības uzsākšanas jomā, gan publiskās pārvaldes efektivitātē, gan e-dalībā.

4.2. IKT kultūras nozarē

Galvenais Kultūras nozares politikas plānošanas dokuments, kas nosaka vadlīnijas IKT infrastruktūras un pakalpojumu attīstībā 2007-2013. gadā, ir Valsts kultūrp politikas vadlīnijas 2006.–2015.gadam „Nacionālā valsts”. Vadlīnijas definē nepieciešamība izveidot kultūrkarti, kultūras mantojuma un atmiņas institūciju vienotu informācijas sistēmu un portālu, digitalizējot kultūras mantojuma resursus.

Pētījuma tvērumā IKT projektu investīciju apjoms kultūras nozarē 2009. – 2015. gadā ir 14,671 1milj.Eur. Ir radīti 40 jauni publiski pieejami e-pakalpojumi, kas ļauj izmantot kultūru kā resursu darba tirgus produktivitātes (hugo tulkošana) un zinātnes un pētniecības attīstības veicināšanā (letonika, digitalizētie audiovizuālie un arhīvu materiāli, digitalizētās grāmatas). Visu kultūras nozaru IKT projektu mērķi orientējas uz zināšanu sabiedrības veidošanu, nodrošinot visiem iedzīvotājiem iespēju piekļūt digitalizētajiem kultūras, informācijas un izglītības resursiem.

IKT projekti Kultūras nozarē risina kultūras produktu un pakalpojumu teritoriālās pieejamības problēmu un sniedz tiešu pozitīvu ieguldījumu horizontālo prioritāšu „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un “Vienlīdzīgas iespējas” realizēšanā. IKT investīcijas kultūras nozarē ir sekmējušas kultūras pakalpojumu dažādību un pieejamību Latvijas reģionos, veicinot sociālās aktivitātes pieaugumu un stimulējot dzīves un darba vides pievilcību citos attīstības centros ārpus Rīgas. Piemēram, Latvijas Nacionālā Bibliotēka, sadarbojoties ar publisko bibliotēku tīklu, nodrošina pieeju saviem resursiem dažādos Latvijas reģionos. Projektu ietvaros visi izstrādātie pakalpojumi ir pieejami cilvēkiem ar īpašām vajadzībām t.sk. ar dzirdes, redzes un kustību traucējumiem. Kultūras nozares IKT projektu ietekmei uz tautsaimniecību galvenokārt ir sociāls raksturs – tie veicina vienlīdzīgu pieeju informācijai un kultūras mantojumam, kas savukārt stimulē izglītību un zinātnes attīstību. Eiropas Savienībā⁷⁴

Tabula 7: “IKT projektu radīto pakalpojumu ietekme kultūras nozarē”, avots: VARAM projektu rezultāti, PwC analīze

Institūcija	Projekts	Invest. milj. Eur	Izveidoti elektroniskie pakalpojumi	Mērķa grupas	Ekonomiskā ietekme	Sociālā ietekme
Kultūras informācijas sistēmu centrs	Daudzvalodu korpasa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai (2012-2014)	1,13	1 (mašintulks hugo.lv)	Sabiedrība globālā mērogā	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem un uzņēmējiem Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē	Latviešu valodas lietojuma izplatības veicināšana digitālajā vidē Integrācija, iekļaušana, Pilsoniskās līdzdalības veicināšana

⁷⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Culture_statistics_-_use_of_ICT_for_cultural_purposes

Kultūras informācijas sistēmu centrs	Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes ieviešanas 2. kārtā (2009-2014)	5,71	8 (arhīva dokumentu pieejamība, e-norēķini)	Sabiedrība globālā mērogā, Latvijas Nacionālais Arhīvs	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem un uzņēmējiem Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē	Kultūras mantojuma digitalizācija Vienlīdzība informācijas pieejamībā
Kultūras informācijas sistēmu centrs	Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē (2012-2015)	1,32	1 (audiovizuālo materiālu katalogs, piekļuve tiešsaistē)	Sabiedrība globālā mērogā, izglītības iestādes, sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi	Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē KIS arhīva kapacitātes palielinājums	Kultūras mantojuma digitalizācija Vienlīdzība informācijas pieejamībā Izglītības un pētniecības veicināšana Izklaide
Kultūras informācijas sistēmu centrs	Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma (2009-2013)	1,27	18 (pakalpojumi digitālajā kultūras kartē)	Sabiedrība, uzņēmēji, NVO, kultūras iestādes	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem un uzņēmējiem Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē	Vienlīdzība informācijas pieejamībā
Latvijas Nacionālā Bibliotēka	Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība (2010-2014)	1,39	8 (Letonikas pakalpojumi)	Sabiedrība nacionālā mērogā	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem un uzņēmējiem	Kultūras mantojuma digitalizācija Vienlīdzība informācijas pieejamībā Zināšanu sabiedrības veidošana Zinātnes attīstības veicināšana
Latvijas Nacionālā Bibliotēka	Digitālās bibliotēkas izveide – 2.kārta (2009-2013)	3,86	4 (digitalizētas grāmatas un periodika)	Iedzīvotāji, uzņēmēji, NVO, kultūras iestādes	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem un uzņēmējiem	Kultūras mantojuma digitalizācija Vienlīdzība informācijas pieejamībā Zināšanu sabiedrības veidošana Zinātnes attīstības veicināšana

IKT lietojums kultūras nozarē tiek uzskatīts par līdzekli un ierosinātāju kultūras līdzdalībā. IKT investīciju tiešā ietekme ir novērojama dažādu kultūras formu izplatīšanā, kultūras dažādības un izteiksmes brīvības veicināšanā. Izmantojot internetu, sabiedrība gūst iespēju piedalīties tādās kultūras aktivitātēs, kā piemēram, kultūras satura apgūšana, dalīšanās tajā, filmu un koncertu straumēšana. Bez tam, IKT ir svarīga loma kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un nodošanā nākamajām paaudzēm. Tā piemēram, pēc CFLA datiem divus gadus pēc projekta beigām uz 2016.gada decembri e-pakalpojumu “Latvijas Kultūras Kanons” kopumā kopš pakalpojuma pieejamības bija izmantojuši 13 000 interneta lietotāji (plānoti bija 12 000 lietotāji), e-pakalpojumu “Latvijas filmas bibliotēkās” bija izmantojuši 171 185 lietotāji (plānoti bija 12 000 lietotāji). Četrus gadus pēc projekta beigām grāmatu tekstu elektronisku meklēšanu, pasūtīšanu un lasīšanu LNB digitālās bibliotēkas grāmatu portālā pēc CFLA datiem izmantoja 18 070 lietotāji (plānoti bija 30 000 lietotāji), un Latvijas periodikas tekstu kopējais lietojums elektroniskajā vidē LNB digitālās bibliotēkas periodikas portālā sasniedza 55 803 (plānoti bija 153 500 lietojumi).

Starp tiešajiem ekonomiskajiem ieguvumiem, pirmkārt, jāmin administratīvā sloga mazināšanās iedzīvotājiem, uzņēmējiem un efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē. Kopējie nozares līdzekļi tiek taupīti arī likvidējot vajadzību centralizēti nodrošināt materializētu informāciju, t.i. papīra formātā, kas līdz ar to samazina papīra patēriņu, telpu, uzglabāšanas izmaksas. Mikroekonomikas līmenī IKT projektu risinājumi ir devuši ievērojamu ieguldījumu iekšējo procesu efektivitātes kāpināšanā un sadarbībā ar iestādēm, iedzīvotājiem un uzņēmējiem – secināms no Valsts Arhīva un Nacionālās Bibliotēkas e-indeksiem.

Tabula 8: “Kultūras nozares valsts iestāžu e-indekss”, avots: e-indekss.lv

Institūcija	Iekšējo procesu efektivitātes indekss			Starpiestāžu sadarbības indekss		Dokumentu aprites elektronizācijas indekss		Pakalpojumu sniegšanas un atvērto datu indekss		
	2014	2015	2017	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2017
Latvijas Nacionālais Arhīvs	22	55	40,52	10	75	3	3	41	37	41,00
Latvijas Nacionālā bibliotēka	45	60	48,81	69	93	0 ⁷⁵	0	79	51	72

⁷⁵ LNB dokumentu aprites elektronizācijas indekss “0” nozīmē to, ka e-indeksta sastādīšanas laikā nav pieejami dati

4.3. IKT Izglītības nozarē

IKT projektu investīcijas Izglītības nozarē atbalsta vienu no 2007.-2013. izglītības attīstības pamatnostādnēs izvirzītajiem mērķiem – stiprināt izglītības kvalitātes nodrošināšanu un vadības kapacitāti. IKT projektu rezultāti iekļaujas rīcības virzienu realizēšanā – Izglītības kvalitātes vērtēšanas sistēmas pilnveide un savlaicīgas un kvalitatīvas informācijas nodrošinājums izglītības attīstības politikas veidošanai⁷⁶.

Kopumā 2009.-2016.gadā IKT projektu rezultātā izglītības nozarē ir investēti 9,52 miljoni eiro. IKT projektu risinājumi izglītības nozarē galvenokārt paplašina resora centrālo izglītības informācijas sistēmu funkcionalitāti, nodrošina informācijas uzkrāšanu par izglītības iestādēs studējošajiem, elektronizē izglītības pakalpojumus, attīsta datu apmaiņu ar citu iestāžu informācijas sistēmām, kā arī uzlabo uzkrāto datu izguves iespējas, tādējādi sekmējot normatīvajos aktos un politikas plānošanas dokumentos fiksēto rīcības virzienu un mērķu izpildi. Izglītības resora iekšienē ir optimizēti izglītības iestāžu procesi, kas vērsti uz izglītības kvalitātes uzraudzību un savstarpēju datu apmaiņu. Projektos ir mazināts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un uzlabota efektivitāte publiskajā pārvaldē. Ar negatīvu ekonomisko ietekmi izceļas projekts “Portāla skolas.lv attīstība 2.kārta”, kas 2015.gadā tika apturēts.

Tabula 9: “IKT projektu radīto pakalpojumu ietekme izglītības nozarē”, avots: VARAM projektu rezultāti, PwC Analīze

Institūcija	Projekts	Investīcijas milj Eur	Izveidoti elektroniskie pakalpojumi	Mērķa grupas	Ekonomiskā ietekme	Sociālā ietekme
Izglītības un Zinātnes Ministrija	Valsts izglītības informācijas sistēmas 2.kārta (2009-2013)	2,33	4 (informācija par izglītības procesu, mācību programmām, iestādēm)	Skolnieki, vecāki, pedagogi, Izglītības nozares iestādes	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē Valsts informācijas atkalizmantošana	Nevienlīdzības mazināšana (bērnu, kas nemācās, kontroles sistēma) Izglītības procesa kvalitāte Darbinieku IKT prasmju attīstība
Izglītības un Zinātnes Ministrija	Valsts izglītības informācijas sistēmas attīstība (VIIS) (2015-2016)	1,22	3 (informācija par studējošiem, auklēm, izziņa VID)	Izglītības iestādes, valsts institūcijas, vecāki	Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem Valsts informācijas atkalizmantošana	Izglītības procesa kvalitāte Darbinieku IKT prasmju attīstība
Izglītības un Zinātnes Ministrija	Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta (2010-2013)	2,27	3 (reģistrācija pārbaudījumiem, rezultāti, statistika)	Skolnieki, vecāki, pedagogi, Izglītības nozares iestādes	Projekts ir īstenots, bet nav faktisko rādītāju par pakalpojumu izmantošanu. IZM norāda: rezultātos rādītājus būs iespējams apgūt 3.gadā pēc projektu īstenošanas (t.i. 2016-2017.g.) jo centralizēto eksāmenu organizēšanas process ilgst 2 gadus	

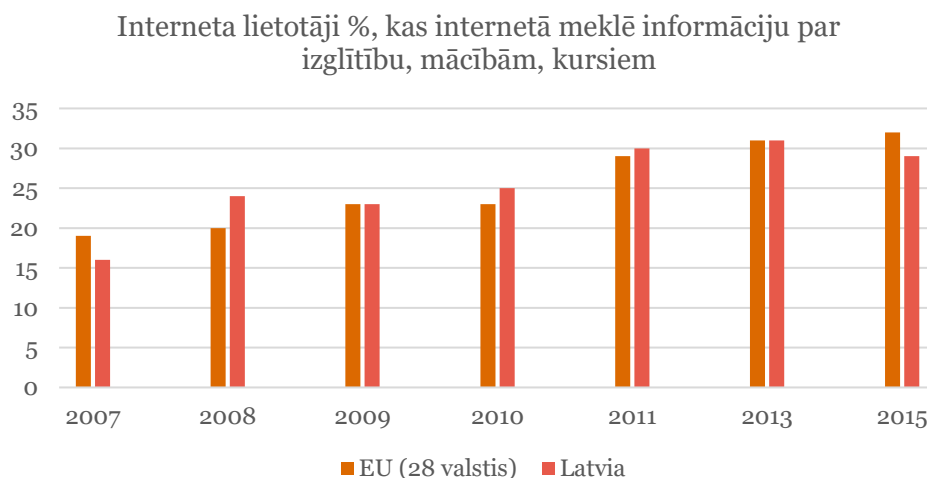
Lai arī VIIS attīstība turpinās līdz 2016.gadam, no e-indeksa datiem secināms, ka izglītības resorā kopumā jau 2015. gadā ir ievērojami uzlabojumi starpiestāžu informācijas aprītē un dokumentu aprites elektronizācijā starp iestādēm un iedzīvotājiem.

⁷⁶ http://www.izm.gov.lv/images/aktualitates/2015/14122015/3_Evija_Papule.pdf

Tabula 10: "Izglītības resora e-indeks " , avots: e-indeks.lv

Institūcija	Iekšējo procesu efektivitātes indekss			Starpiestāžu sadarbības indekss		Dokumentu aprites elektronizācijas indekss		Pakalpojumu sniegšanas un atvērto datu indekss		
	2014	2015	2017	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2017
Izglītības un Zinātnes Ministrijas resors	35	25	-	57	66	10	11	28	27	-

Kā liecina arī Eurostat apkopotā informācija⁷⁷, interneta resursu lietojums ar izglītību saistītos jautājumos pieaug gadu no gada, aptuveni 30% no interneta lietotājiem Latvijā un Eiropas Savienībā vidēji izmanto internetu, lai iegūtu ar izglītību saistītu informāciju.

Ilustrācija 16: "Interneta lietojums izglītībā", avots: Eurostat.

Ir atzīstami, ka izglītības nozarē īstenotie IKT projekti ir devuši pienesumu lietotājiem būtiskā saturā. Starp populārākajiem IKT projektu izveidotajiem pakalpojumiem 1 gadu pēc to izveidošanas (Avots: VARAM projektu rezultāti) ir minami informācijas pakalpojumi par izglītības procesu (50,000 pieprasījumi) un mācību procesu licencēšanu, akreditāciju, izglītības iestāžu akreditāciju (10 000 pieprasījumi).

Lai arī starp 3.2.1.1.1 apakšaktivitātes projektu tiešajiem ieguvumiem nav minēta izglītības darbinieku IKT lietošanas prasmju attīstība un arī kvantitatīvi dati nav pieejami, Izglītības ministrija⁷⁸ atzīst, ka ilgtermiņā struktūrfondu ieguldījumi ir ievērojami pilnveidojuši un paaugstinājuši pedagogu profesionālo kompetenci, starp tām arī IKT prasmes. Jaunu tehnoloģiju ieviešana darbā nes līdzī arī jaunu prasmju iegūšanu – darbavietā apgūtās IKT prasmes ir jo īpaši svarīgas plašākā kontekstā dzīves kvalitātes paaugstināšanā Digitālās ekonomikas⁷⁹ laikmetā.

Valsts izglītības informācijas sistēmas 2.kārtas projekts izceļams arī - nemācošos bērnu kontroles sistēmu. Kopš 2012.gada beigām bērnu uzskaitē notiek Valsts izglītības informācijas sistēmā. Pašvaldības atbildīgais darbinieks konkrētā bērna statusu un komentāru par obligātās izglītības ieguves nodrošināšanu var ievadīt VIIS sadaļā „bērna individuālie dati”. Pirmajā gadā pēc projekta beigām (2014.gadā, UNESCO⁸⁰) konstatējams būtisks kāpums skolu neapmeklējošo bērnu skaitā, ko izglītības kvalitātes dienests skaidro ar no valsts

⁷⁷ <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tin00034>

⁷⁸ http://www.izm.gov.lv/images/aktualitates/2015/14122015/3_Evija_Papule.pdf

⁷⁹ <http://www.oecd.org/internet/oecd-digital-economy-outlook-2017-9789264276284-en.htm>

⁸⁰ <http://uis.unesco.org/country/LV>

izbraukušo bērnu skaita pieaugumu. Tomēr 2014.gadā emigrācija ir kritusies par 39,3% pret 2013.gadu un ir secināms, ka skolu neapmeklējošo bērnu skaits ir saistīts ar precīzāku uzskaites iespēju, kas, savukārt, atbildīgajām institūcijām sniedz iespēju atbilstoši reaģēt un piemērot instrumentus, lai mazinātu bērnu nevienlīdzības un sociālās atstumtības risku.

4.4. IKT Veselības nozarē

"E-Veselības" pamatnostādnes, ko izstrādāja Veselības ministrija un 2005.gada 16.augustā pieņēma Ministru Kabinets ir galvenais dokuments, kas nosaka stratēģiskos virzienus informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju attīstībai veselības aprūpes jomā 2005-2015. gadā. (Ministru kabineta 2005.gada 17.augusta rīkojums Nr.560 „Par pamatnostādnēm „e-Veselība Latvijā”). E-Veselības mērķis ir operatīva veselības aprūpes informācijas apmaiņa starp sabiedrību, pacientu, veselības aprūpes profesionāļiem un politikas veidotājiem un īstenotājiem, izmantojot moderno informācijas tehnoloģiju sniegtās iespējas, lai uzlabotu veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti.

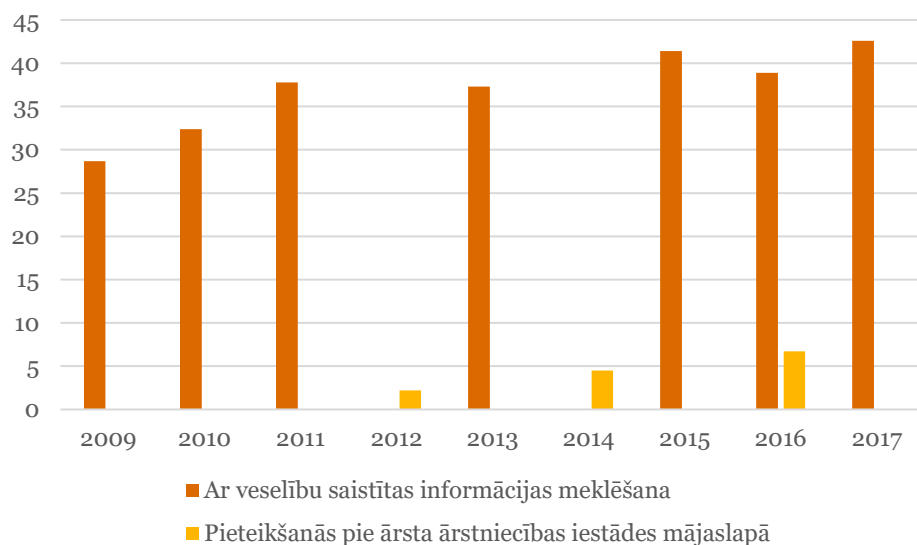
Kopējais IKT investīciju apjoms veselības nozarē 2009. – 2015. gadā ir 10,585 milj. Eur. Kopumā izveidoti 40 jauni publiski pieejami e-pakalpojumi, kas galvenokārt ir vērsti uz veselības aprūpes efektivitātes paaugstināšanu, nozares iestāžu sadarbības efektivitātes paaugstināšanu, procesu un dokumentu aprites elektronizāciju. Radītajiem pakalpojumiem ir potenciāls atvieglot komunikāciju starp pacientu un veselības iestādi, tomēr ne visi no īstenotajiem projektiem un izveidotajiem pakalpojumiem ir sasnieguši sākotnēji izvirzītos mērķus un atrisinājuši identificētās problēmas.

Tabula 11: “IKT projektu radīto pakalpojumu ietekme veselības nozarē”, avots: VARAM projektu rezultāti, PwC Analīze

Institūcija	Projekts	Investīcija s milj Eur	Izveidoti elektroniskie pakalpojumi	Mērķa grupas	Ekonomiskā ietekme	Sociālā ietekme
Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija	Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana (2009-2012)	0,78	6 (iesniegumi par invaliditāti, datu pārbaude, ārstu nosūtījumi)	Cilvēki ar īpašām vajadzībām, Valsts iestādes, Ārsti	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem un uzņēmējiem Papīra un laika ietaupījums iestādēm un klientiem	Sociālā iekļaušana
Veselības inspekcija	Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde – 1.posms (2009-2013)	0,33	8 (iesniegumi, pieteikumi, paziņojumi, skaidrojumi, katalogs)	Nozares komersanti (34% no LV reģistrētajiem), Iedzīvotāji	Pārbaudes procesu elektronisks monitorings Administratīvā sloga samazināšana uzņēmējiem Laika ietaupījums	Veselības aprūpes kvalitātes paaugstināšana
NVD	Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides pirmais posms (2010-2015)	0,44	5 (elektroniskā recepšu aprīte)	Farmaceiti, ārsti, apdrošināšanas nozare, pacienti	Papīra, laika un cilvēku resursu ekonomija Aptieku finansiālo risku samazināšana Procesu elektronizācija, optimizācija	Krāpšanas mēģinājumu samazināšana

Institūcija	Projekts	Investīcija s milj Eur	Izveidoti elektroniskie pakalpojumi	Mērķa grupas	Ekonomiskā ietekme	Sociālā ietekme
NVD	Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) – 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana (2009-2014)	2,30	13	Pacienti, ārsti, veselības iestāžu darbinieki	Papīra un laika resursu ekonomija Klientu (pacientu) laika ekonomija	Vienlīdzība veselības pakalpojumu pieejamībā
NVD	Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide – 1.posms (2010-2015)	3,49	8	Veselības aprūpes sistēmas dalībnieki	Ārstniecības pakalpojumu efektivitāte un kvalitāte Papīra, laika un cilvēku resursu ekonomija Nozares kvalitātes un efektivitātes uzlabošana	Veselības aprūpes kvalitāte Kvalitatīva nozares politikas plānošana Datu pieeja zinātniskajam, pētnieciskajam darbam
NVD	E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība (2013-2015)	3,33	1. kārtas funkcionalitātes attīstīšana			

Visi NVD īstenotie projekti faktiski veido vienoto e-veselības risinājumu, kura funkcionalitāte ir ekspluatācijā tikai kopš 2018.gada sākuma, tādēļ tās sociālās un ekonomiskās ietekmes izvērtējums ir ierobežots. E-veselības risinājumi faktiski aptver gan valsts institūcijas, gan uzņēmējus, gan iedzīvotājus un to funkcionalitāte saskaņā ar normatīviem (analogi ir lielākajai daļai šajā pētījumā aplūkotojumiem) ir izmantojama obligāti – pēc jauno risinājumu un darba metožu pilnīgas adaptācijas paredzamas būtiskas izmaiņas veselības aprūpes informācijas pieejamībā un kvalitātē. Lielākais ieguvums gan pacientiem, gan ārstniecības iestādēm un ārstniecības personām no šo informāciju sistēmu izmantošanas būs to vispusība – e-veselības informācijas sistēmās var tikt ietverta daudz vispusīgāka informācija par pacientiem nekā drukātajās veselības kartēs. Tas palīdzēs daudz labāk izprast pašreizējo pacienta veselības stāvokli, jo ir iespējams izpētīt visu slimības vēsturi pārskatāmā veidā un sniegt kvalitatīvāku veselības aprūpi. Tomēr no CSP datiem secināms, ka līdz šim interneta lietojums lielākajai daļai Latvijas iedzīvotāju nav populārs rīks ar veselību saistītas informācijas iegūšanai. Ja e-veselības lietojumu iestādēs var veicināt ar normatīvo aktu palīdzību, tad iedzīvotāju vidū tās piedāvātie pakalpojumi būtu jāpopularizē ar informatīviem pasākumiem, lai nodrošinātu e-veselības “iedzīvošanos” un tās potenciāla apgūšanu arī iedzīvotāju vidū.

Ilustrācija 17: Iedzīvotāju skaits (%), kas lieto internetu ar veselību saistītos jautājumos, avots: CSP

Kā jau minēts iepriekš projektu izvērtējumā (6. nodaļā), e-pierakstu izmantošana ārstiem nav obligāta un tādēļ netiek plaši izmantota, kas atspoguļojas arī CSP datos. E-nosūtījumu funkcionalitāte ir pieejama, bet praktiski netiek izmantota. NVD popularizē šo pakalpojumu, un ir izstrādāts plāns e-nosūtījumu izmantošanas uzsākšanai 2018.gada beigās. Jāņem arī vērā, ka Latvijā interneta izmantošana dažādu veselības jautājumu risināšanā un informācijas meklēšanā ir jauna parādība un vēl nav uzkrāta pietiekoši liela informatīvā bāze, kas būtu veidota uz zinātniski pamatotiem pētījumiem par šīs informācijas lomu kopējā veselības aprūpes kontekstā un kā tā iespaido personas uztveri un attieksmi pret savu veselību.

IKT investīciju projekti Veselības inspekcijas un Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas informāciju sistēmās tika pabeigti jau 2012./2013.gadā un pēc iestāžu e-indeksiem 2014.-2015.gadā ir secināms, ka šajos projektos izveidotie informācijas sistēmu risinājumi ir devuši pienasumu gan iestāžu iekšējo procesu efektivitātes uzlabošanā gan arī izveidotie e-pakalpojumi ir stimulējuši elektronisko dokumentu apriti starp iestādēm, komersantiem un iedzīvotājiem.

Tabula 12: "Veselības nozares valsts iestāžu e-indeks", avots: e-indeks.lv

Institūcija	Iekšējo procesu efektivitātes indekss			Starpiestāžu sadarbības indekss		Dokumentu aprites elektronizācijas indekss		Pakalpojumu sniegšanas un atvērto datu indekss		
	2014	2015	2017	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2017
Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija	25	54	15,00	70	77	0	11	46	49	0,00
Veselības inspekcija	99	70	39,06	80	77	0	32	66	62	42,00
NVD	86	77	57,08	94	63	4	5	44	43	49,00

4.5. IKT Labklājības nozarē

Kopējais IKT investīciju apjoms labklājības nozarē 2009. – 2015. gadā ir 4,343 milj. Eur. Ir radīti 17 jauni publiski pieejami e-pakalpojumi, kas sniedz tiešu pozitīvu ieguldījumu horizontālo prioritāšu „Teritorijas līdzsvarota attīstība” un “Vienlīdzīgas iespējas” realizēšanā.

Projekta “Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība” rezultātā radītie publiski pieejamie e-pakalpojumi sekmē nozares politikas realizēšanu sociālajā apdrošināšanā, sociālajā iekļaušanā, iekļaujoša darba tirgus veidošanā, valsts sociālo pabalstu sniegšanas nodrošināšanā. Savukārt pilnveidojot Valsts Darba Inspekcijas informatīvo sistēmu ir ieviesti publiski pieejami pakalpojumi, kas nodrošina darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības uzraudzību.

Tabula 13: “IKT projektu radīto pakalpojumu ietekme labklājības nozarē”, avots: VARAM projektu rezultāti, PwC Analīze

Institūcija	Projekts	Investīcijas milj. Eur	Izveidoti elektroniskie pakalpojumi	Mērķa grupas	Ekonomiskā ietekme	Sociālā ietekme
Labklājības Ministrija	Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība (2012-2015)	3,43	11 (iesniegumi VSAA, nodarbinātības statuss, karjeras konsultācijas, reģistrēšanās apmācībām, vakanču piedāvājumi)	Iedzīvotāji, Nozares iestādes	Valsts informācijas atkalizmantošana Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē Klientu ikdienas atvieglošana Samazināts administratīvais slogs Nodarbinātības veicināšana	Sociālā iekļaušana Kvalitatīvi dati labklājības politikas veidošanai
Valsts darba inspekcija	Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana (2009-2014)	0,92	16 (iesniegumi, izziņas, paziņojumi)	Nodarbinātie, komersanti, valsts pārvaldes iestādes	Samazināts administratīvais slogs darba devējiem, nodarbinātajiem, iestāžu darbiniekiem	Darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības uzraudzība Darba un cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošana

Labklājības nozares IKT projektu ietekmei uz tautsaimniecību galvenokārt ir sociāls raksturs – tie ir padarījuši pieejamāku informāciju iedzīvotājiem par sociālo nodrošināšanu un iespējām saņemt valsts atbalstu tādējādi mazinot nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvaru. Pēc portāla Latvija.lv 2017.gada statistikas datiem⁸¹ LabIS izveidotie pakalpojumi ir starp populārākajiem e-pakalpojumiem – 2017.gadā pēc uzsākšanas skaita pakalpojums “E-iesniegums VSAA” (pakalpojumam) ierindojas 4.vietā ar 138 186 pieprasījumiem. Arī starp visvairāk skatītākajiem pakalpojumiem atbilstoši dzīves situācijām portālā Latvija.lv secināms, ka LabIS ir radījis sabiedrībai nozīmīgus pakalpojumus – “kā pieprasīt bezdarbnieka pabalstu” 2017.gadā ir skatīts 4117 reizes un tas ir starp 15 visvairāk skatītajiem dzīves situāciju aprakstiem.

Septiņu no LabIS radītajiem e-pakalpojumiem sniedz netiešu ieguldījumu nodarbinātības veicināšanā – NVA mājaslapā ir radīta iespēja pieteikties karjeras konsultācijām, bezdarbnieku apmācībām un sekot aktuālajiem vakanču piedāvājumiem. Nodarbinātības veicināšana ir komplekss pasākumu kopums, kas neaprobežojas tikai ar vakanču vai mācību kursu informācijas pieejamības nodrošināšanu, taču tas ir pirmais solis, lai rosinātu potenciālos darba ņēmējus aktīvi iesaistīties darba meklēšanā vai prasmju atjaunošanā. 2015.gadā izdevību

⁸¹ http://www.vraa.gov.lv/uploads/documents/latvijalv10/4_ceturksnis_vraa_e_zinas.pdf

pieteikties NVA organizētajām apmācībām ar kuponu metodi izmantoja 48 310 bezdarbnieki (49,2%% no kopējā bezdarbnieku skaita 2015.gadā⁸² un 83 704 potenciālie darba ņēmēji izmantoja pakalpojumu “mani vakanču piedāvājumi”.

Savukārt iestāžu līmenī IKT projektu radītie risinājumi ir devuši ieguldījumu efektivitātes paaugstināšanā tikai VSAA, kas ir ievērojami uzlabojusi elektronisko dokumentu apriti ar iedzīvotājiem un iestādēm (Starpiestāžu sadarbības indekss 2015. gadā ir palielinājies par 22 punktiem), kā arī ievērojami uzlabojusi pakalpojumu sniegšanas efektivitāti.

Lai arī Valsts Darba Inspekcija ir veikusi visus projekta ieviešanas plānā paredzētos pasākumus, tomēr e-indekss⁸³ neatspoguļo projektā plānotos efektivitātes uzlabojumus. Valsts pārvaldes iekārtas likuma 54.pants paredz, ka iestādes sadarbojoties nepieciešamo informāciju sniedz elektroniskā veidā, tomēr Valsts Darba Inspekcija norāda, ka sadarbības iestādes par ērtāku informācijas elektroniskās apmaiņas viedu uzskata e-pastu un VDI nav padarījusi par pienākumu citām iestādēm, iedzīvotājiem lietot e-pakalpojumus.

4.6. IKT valsts pārvaldei

Galvenie Latvijas politikas plānošanas dokumenti, kas attiecināmi uz 2007-2013. gadu, un nosaka investīcijas IKT infrastruktūras un pakalpojumu attīstībā valsts pārvaldē, ir Latvijas E-pārvaldes koncepcija (2002.). Tā par prioritāru uzdevumu izvirza valsts pārvaldes modernizāciju un IKT iespēju efektīvu izmantošanu pārvaldē. Latvijas E-pārvaldes attīstības programma 2005.-2009.gadam paredz pasākumus, lai ar IKT infrastruktūras palīdzību veidotu pieejamāku, lētāku un demokrātiskāku publisko pārvaldi, attīstītu elektroniskos pakalpojumus, attīstītu un integrētu publiskās pārvaldes informācijas sistēmas.

Kopējais IKT investīciju apjoms valsts pārvaldē 2009.-2015. gadā ir 28,82milj.Eur, līdzās ieguldījumiem infrastruktūrā un informāciju sistēmu attīstībā ir radīts 41 publiski pieejams e-pakalpojums. Attīstītajās valstīs⁸⁴ publiskā sektora izdevumi IKT sastāda apmēram 1-1,5% no IKP. Pēc Valsts Kontroles ziņām⁸⁵, Latvijā 2013.gadā 6% no kopējiem valsts pārvaldes iestāžu izdevumiem sastādīja IKT izdevumi. Šie izdevumi ir attaisnojami ar pieaugošo tehnoloģiju nozīmi valdības galveno uzdevumu veikšanā – nodokļu sistēmas pārvaldībā un labklājības veicināšanā. Publiskās pārvaldes ieguldījumi IKT var rosināt arī privāto sektoru ieguldīt IKT attīstībā; piemēram, obligāts nosacījums uzņēmumiem iesniegt valsts institūcijām datus elektroniskā formātā, aizpildīt nodokļu deklarācijas tiešsaistē var netieši veicināt uzņēmēju ieguldījumus IKT, lai nodrošinātu darbības atbilstību normatīvajam regulējumam.

Valsts pārvaldes IKT projektu ekonomiskā ietekme ir ievērojami plašāka kā IKT projektu ietekme atsevišķās nozarēs, kas skaidrojams ar pakalpojumu raksturu un mērķa grupām –galvenokārt uzņēmējiem un publiskās pārvaldes iestādēm.

Tabula 14: “IKT projektu radīto pakalpojumu ietekme valsts pārvaldē”, avots: VARAM projektu rezultāti, PwC Analīze

Institūcija	Projekts	Investīcijas milj Eur	Izveidoti elektroniskie pakalpojumi	Mērķa grupas	Ekonomiskā ietekme	Sociālā ietekme
-------------	----------	--------------------------	---	--------------	-----------------------	--------------------

⁸² <http://www.csb.gov.lv/notikumi/2015-gada-latvija-bezdarbnieku-skaita-samazinajies-par-95-tukstosiem-44273.html>

⁸³ e-indekss.lv, avota datums: 25/07/2018

⁸⁴

<https://warwick.ac.uk/fac/soc/economics/staff/mdraca/cstudytheeconomicimpactofictlondonschoolofeconomics.pdf>

⁸⁵ http://www.lrvk.gov.lv/uploads/Jaunumi/2016/lrvk_zinojums_09032016_cilveks_informācijas_sistemas_valsts_padome_finala.pdf

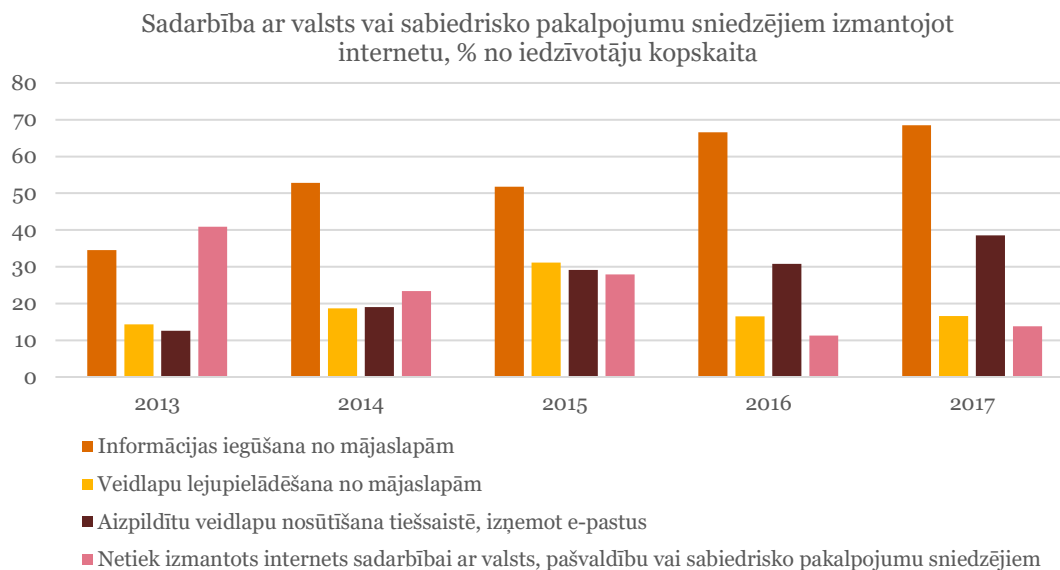
Institūcija	Projekts	Investīcijas milj Eur	Izveidoti elektroniskie pakalpojumi	Mērķa grupas	Ekonomiskā ietekme	Sociālā ietekme
Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra	Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide (2009- 2012)	1,50	7 (datubāzes, koordinātu kalkulators)	Valsts, pašvaldību institūcijas, iedzīvotāji, uzņēmēji	Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē Valsts informācijas atkalizmantošana	
LV Ekonomikas ministrija	Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde (2010-2016)	3,48	4	Būvniecības pārvaldes, kontroles institūcijas, būvniecības dalībnieki (<i>nelieto Rīgā</i>)	Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē Daļēja valsts informācijas atkalizmantošana	Pārkāpumu skaita samazināšana būvniecībā (ekonomiskās noziedzības mazināšanās)
Valsts kase	Valsts Kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana (2011-2013)	0,65	1 (maksājuma statuss)	Budžeta iestāžu grāmatveži un vadītāji	Administratīvā sloga mazināšana iedzīvotājiem un uzņēmējiem Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē	
Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde	Pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai (2011- 2013)	3,60	1 (pieteikšanās personu apliecinoša dokumenta izsniegšanai)	LV iedzīvotāji, trešo valstu pilsoņi	Administratīvā sloga mazināšana iedzīvotājiem Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē	
Uzņēmumu reģistrs	Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide (2011-2015)	3,87	2 (reģistrācijas pieteikums, info pieprasījums)	Komersanti, iedzīvotāji, valsts un pašvaldības	Administratīvā sloga samazināšana uzņēmējiem Valsts informācijas atkalizmantošana	
VRAA	Elektronisko iepirkumu sistēmas e- katalogu funktionalitātes attīstība (2009-2012)	2,95	2 (preču iegāde, statistikas atskaites)	Publiskās pārvaldes iestādes, uzņēmēji	Administratīvā sloga samazināšana uzņēmējiem Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē	
VRAA	E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība (2009-2013)	2,46	18 (sertifikātu, licenču, soc. apdr. informācija, sodu nomaksa, pieteikšanās studijām)	Profesionālās mērķgrupas, klienti, uzņēmumi, valsts iestādes	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem un uzņēmējiem Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē Valsts informācijas atkalizmantošana	Prasmju un izpratnes attīstīšana profesionālajās mērķgrupās

Institūcija	Projekts	Investīcijas milj Eur	Izveidoti elektroniskie pakalpojumi	Mērķa grupas	Ekonomiskā ietekme	Sociālā ietekme
VRAA	Elektronisko iepirkumu sistēmas konkurss un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība (2013-2015)	3,44	3	Uzņēmēji, sabiedrisko pakalpojumu veicēji	Administratīvā sloga mazināšana uzņēmējiem Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē	Vienlīdzība konkurencē Uzņēmējdarbības vides pievilcība
VRAA	Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru GIS sasaiste ar portālu (2009-2015)	3,53	2 (skatīšanās, lejuplādes pakalpojums)	Uzņēmēji transporta loģistikas, nekustamā īpašuma, būvniecības, mežsaimniecības, lauksaimniecības nozarēs	Administratīvā sloga & samazināšana Komersantu ikdienas atvieglošana Nozaru attīstības veicināšana	
VRAA	Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide (2009-2015)	3,34	1	Publiskās pārvaldes iestādes, iedzīvotāji, uzņēmēji	Efektivitātes uzlabošana publiskajā pārvaldē Valsts informācijas atkalizmantošana	

Pēc Latvija.lv portāla e-ziņām par 2017.gada populārākajiem e-pakalpojumiem secināms, ka VRAA īstenotais projekts “e-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība” ir izveidojis ne tikai valsts pārvaldei bet arī plašākai sabiedrībai nepieciešamus pakalpojumus - 2017.g. 3.populārākais pakalpojums pēc uzsākšanas reižu skaita ir” Informācija par sociālās apdrošināšanas iemaksām un apdrošināšanas periodiem” (225 769 uzsākšanas reizes) un 6.populārākais – elektroniskā pieteikšanās studijām (118 743 uzsākšanas reizes.)

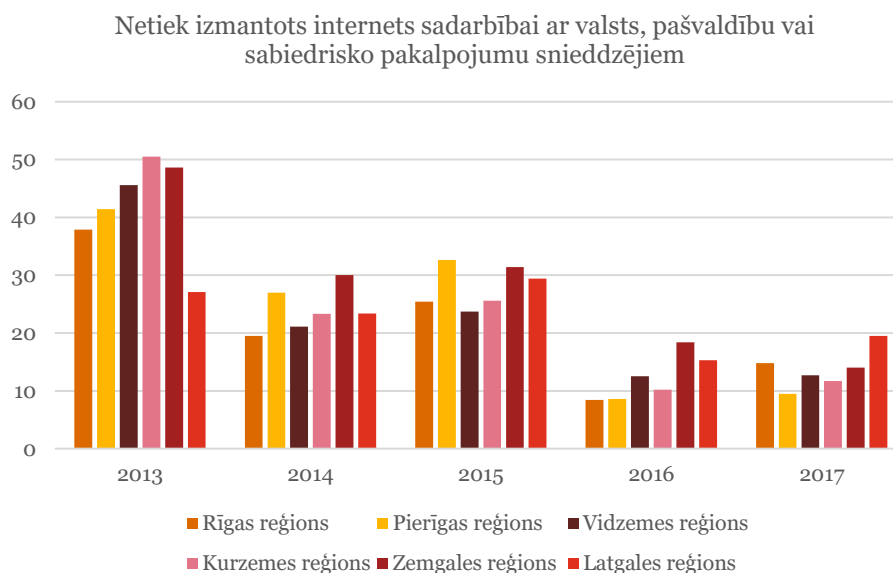
CSP dati liecina, ka Latvijā ar katru gadu palielinās Interneta lietošana sadarbībā ar valsts un sabiedriskām iestādēm. Izteikti pieaudzis to interneta lietotāju skaits, kas elektroniski nosūta aizpildītas veidlapas valsts un sabiedriskām iestādēm – 2008. gadā to veica katrs desmitais Interneta lietotājs, bet 2015. gadā – jau katrs trešais (37%). Trīskāršojies Interneta lietotāju skaits, kas lejuplādē iestāžu veidlapas - 2008. gadā tie ir 12% no visiem lietotājiem, bet 2015. gadā – 39%⁸⁶

⁸⁶ http://www.vraa.gov.lv/uploads/documents/latvijalv10/latvija_lv_10_gadi_e-zinas-jan.pdf

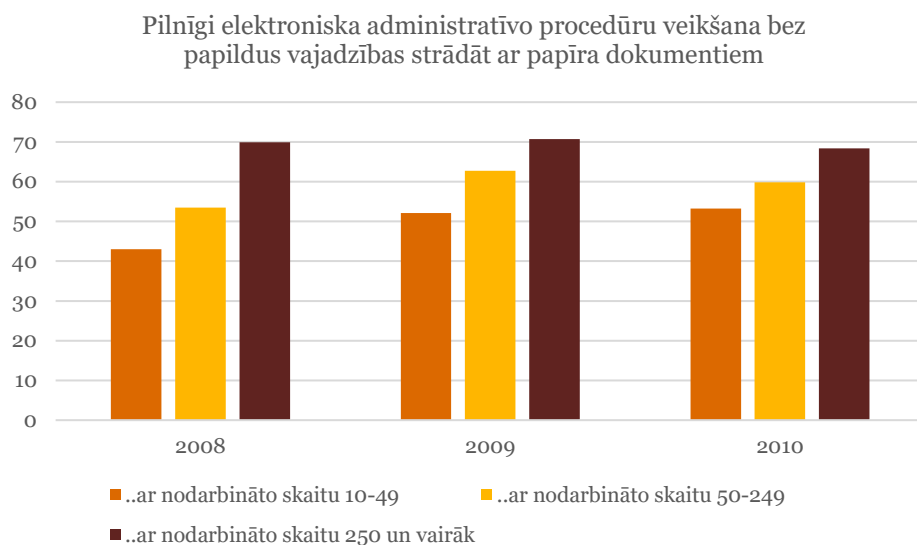
Ilustrācija 18: Interneta izmantošana sadarbībai ar valsti vai pašvaldību, avots: CSP

Jāatzīmē, ka visiem projektu rezultātiem ir pozitīva ietekme uz programmas horizontālo prioritāti “Teritorijas līdzsvarota attīstība” – projektu rezultātā visu Latvijas reģionu un teritoriju iedzīvotājiem palielinās iespējas izmantot e-pakalpojumus sadarbībā ar valsti. Tā kā projekti nodrošina IKT infrastruktūras attīstību valsts un pašvaldību institūcijās un publisko pakalpojumu attīstību un elektronizāciju visā valsts teritorijā, tad ir lietderīgi novērtēt datus par epakalpojumu saņēmējiem Latvijas statistiskajos reģionos. Pēc CSP datiem secināms, ka laika posmā no 2013.gada līdz 2017 par 50% ir samazinājies to interneta lietotāju skaits, kas neizmanto internetu saziņai un sadarbībai ar publisko pārvaldi.

Ilustrācija 19: Internetu neizmanto sadarbībai ar valsti vai pašvaldību, avots: CSP

Vērtējot pieejamos CSP datus par uzņēmēju sadarbību ar valsts vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem 2008-2010.gadā, secināms, ka jau 2010.gadā, kad vēl lielākā daļa IKT projektu bija izstrādes stadijā, 50-70% no uzņēmumiem jau bija pārgājuši uz pilnīgu elektronisko saziņu un administratīvo procedūru veikšanu ar valsti.

Ilustrācija 20: Elektroniska saziņa sadarbībai ar valsti vai pašvaldību, avots: CSP

Viens no valsts sektora elektronisko pakalpojumu attīstību veicinošiem faktoriem ir bijusi likumdošana – 2010.gada 13.aprīlī valdība apstiprināja noteikumus „Kārtība, kādā iestādes sadarbojoties sniedz informāciju elektroniskā veidā, kā arī nodrošina un apliecina šādas informācijas patiesumu”, kas nosaka kārtību, kādā iestādes sadarbojoties veic informācijas apmaiņu elektroniski, kā arī nodrošina un apliecina šādas informācijas patiesumu. Tas nozīmē, ka valsts un pašvaldību iestādēm jau no 2010.gada ir pienākums savstarpēji sadarboties un ir pašām jāiegūst informāciju, kas tām ir nepieciešama lēmumu pieņemšanai, ja šī informācija jau ir citu iestāžu rīcībā. Līdz ar to, iestādēm nav tiesības pieprasīt izziņas no iedzīvotājiem par informāciju, kas jau ir valsts pārvaldes rīcībā.

Šajā kontekstā ir lietderīgi atgriezties pie IKT projektu mikroekonomiskās ietekmes novērtējuma iestāžu līmenī un atbilstošo e-indeksa rādītāju izvērtēšanas – visas IKT projektus realizējošās iestādes norāda, ka projektu risinājumi ir uzlabojuši efektivitāti publiskajā pārvaldē un nodrošinājuši valsts informācijas atkalizmantošanu. Lielāko iekšējo procesu efektivitātes pieaugumu ir izdevies sasniegt VRAA (22 procentpunkti). Dokumentu aprites un elektronizācijas indeksa lielāko kāpumu ir izdevies sasniegt Uzņēmumu reģistram un Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrai.

Tabula 15: Valsts iestāžu e-indeks, avots: e-indeks.lv

Institūcija	Iekšējo procesu efektivitātes indekss			Starpieštāžu sadarbības indekss		Dokumentu aprites elektronizācijas indekss		Pakalpojumu sniegšanas un atvērto datu indekss		
	2014	2015	2017	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2017
Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra	34	37	40,64	57	84	5	69	74	54	30,00
Valsts kase	69	79	69,73	96	89	31	60	63	37	42,00
Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde	50	56	27,52	84	88	3	11	58	51	62,00
Uzņēmumu reģistrs	44	51	50,85	87	84	46	69	67	71	67,00

Institūcija	Iekšējo procesu efektivitātes indekss			Starpiestāžu sadarbības indekss		Dokumentu aprites elektronizācijas indekss		Pakalpojumu sniegšanas un atvērto datu indekss		
	2014	2015	2017	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2017
Valsts Reģionālās Attīstības Aģentūra	30	52	77,81	Nav datu	93	36	31	72	81	73,00

Valsts iestāžu e-indekss sniedz ieskatu iestāžu iekšējo procesu, dokumentu aprites un pakalpojumu sniegšanas efektivitātē, kas ir arī galvenās IKT projektos risināmās problēmas. Aplūkotie indeksi norāda un pozitīvām pārmaiņām, taču tie neuzrāda tiešos finansiālos ieguvumus. Gan valsts pārvaldē gan arī kultūras, izglītības, labklājības un reģionālās attīstības nozarēs IKT projektu rezultātā radītie elektroniskie pakalpojumi ievērojami samazina nepieciešamo papīra daudzumu, kas atspoguļojas arī e-indekss pārskaņos 2014-2017.gadā. Uzsākot 3.2.2.1.1. apakšaktivitātes realizāciju VRAA uzdevumā tika veikta valsts un pašvaldību iestāžu anketēšana nolūkā identificēt, analizēt un apkopot informāciju par valsts pārvaldes un pašvaldību institūciju dokumentu apmaiņas apjomu un aptuvenajām izmaksām (Avots: Papīru pētījums). Valsts Kontroles (Avots: VK E-dokumentu glabāšana) aplēses liecina, ka viena papīra dokumenta aprites izmaksas ir 0,81Eur un 1 elektroniskā dokumenta aprites izmaksas – 0,23Eur.

Tabula 16: Papīra izmaksu ietaupījumu novērtējums (e-indekss un VK dati, PwC aplēse)

Valsts pārvaldē	2009 (VRAA pētījums)	2013 (e indekss15)	2014 (eindekss15)	2016 (eindekss17)
Kopā saņemto un nosūtīto dokumentu skaits	12 196 666	5 186 397	4 387 528	3 838 223
Elektroniski saņemto un nosūtīto dokumentu īpatsvars	6,28 %	14%	27%	33,4%
Papīra izmaksu novērtējums*	9 736 603	4 065 710	3 333 201	2 870 130
Elektronisko dokumentu izmaksu novērtējums*	176 169	167 002	272 465	294 852

Lielākais ienākošo un izejošo dokumentu apjoms ir tajās valsts pārvaldes iestādēs, kas nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem vai uzņēmējiem (piem. Uzņēmumu reģistrs, VSAA, NVA – skat. E-indeksu). Tomēr elektroniski nosūtīto dokumentu īpatsvars ministrijās un iestādēs turpina augt – 2015.gadā sasniedzot 33,4% no kopējā dokumentu skaita (Avots: e-indekss 2017). Palielinot elektronisko dokumentu apriti un proporcionāli samazinot papīra dokumentu apriti pat par vienu procentu, valsts katru gadu ietaupītu 113 tūkstošus EUR.

Privātajā sektorā galvenais efektivitātes un produktivitātes paaugstināšanās rādītājs ir darbinieku skaita izmaiņas. Tomēr pieejamie dati par darbinieku skaitu un lietvežu noslodzēm valsts pārvaldē (e-indekss 2015-2016) neuzrāda būtiskas efektivitātes un produktivitātes izmaiņas darbinieku skaita izteiksmē (skat. *Tabula 20*).

Tabula 17: Darbinieku skaits un lietvežu noslodzes valsts iestādēs

Iestāde	Darbinieku skaits		Lietvežu skaits	
	2014	2015	2014	2015
Latvijas Nacionālais arhīvs	423	424	16	10
Latvijas Nacionālā Bibliotēka	360	369	3	4
Izglītības un Zinātnes Ministrija	185	198	13	11
Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija	129	118	3	3
Veselības inspekcija	194	201	7	6
NVD	188	200	10	11
Labklājības Ministrija	161	170	3	10
Uzņēmumu reģistrs	157	182	9	3
VRAA	115	158	2	2
Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra	173	230	1	1
LV Ekonomikas ministrija	200	230	8	6
Valsts kase	181	190	5	5
Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde	615	684	9	15

Londonas Ekonomikas Augstskola (turpmāk LEA) Eiropas Komisijas pasūtītajā pētījumā⁸⁷ par IKT ekonomisko ietekmi norāda, ka veiksmīgam IKT pielietojumam nepieciešamas papildinošas organizatoriskās un vadības prakses – īpaši svarīgs šis priekšnosacījums ir publiskajā pārvaldē. Publiskās pārvaldes sarežģītā organizatoriskā uzbūve un ievērojamais izmērs var kļūt par šķērslī veiksmīgā IKT ieviešanā, kā arī vilcināšanās samazināt ierēdņu skaitu ko daļēji iespējams aizstāt ar tehnoloģijām. LEA secina, ka IKT investīcijas publiskajā pārvaldē bez pārmaiņām organizatoriskajās praksēs nesniedz gaidīto produktivitātes paaugstināšanās efektu. Tāpat vairumā gadījumu ieguvumus aizēno augstas pielāgošanās izmaksas. Ņemot vērā Latvijas publiskās pārvaldes praksi IKT izstrādi un ieviešanu nodot ārpalpojuma, organizāciju iekšienē nereti ir IT prasmju trūkums, un neelastīga pieeja IKT jaunievedumu apgūšanā, kas bremzē efektivitātes potenciāla realizēšanu. Arī salīdzinoši nelielā konkurence IKT pakalpojumu piedāvājumā Latvijā ietekmē IKT risinājumu kvalitāti un efektivitāti.

4.7. IKT reģionālajai attīstībai

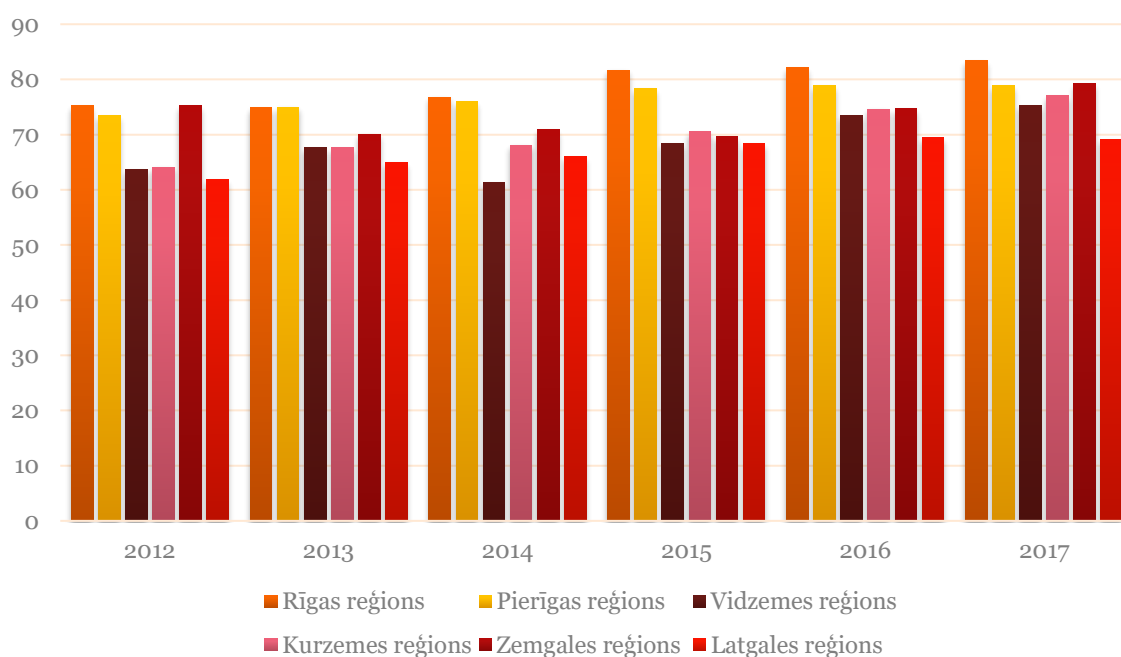
Šajā izvērtējumā iekļauto IKT projekti ir radījuši publiskus pakalpojumus, kas aptver visu Latvijas teritoriju un nav piesaistāmi konkrētam reģionam – to darbība un ietekme attiecināma uz visu Latvijas teritoriju. Projektu rezultātā radītie publiski pieejami pakalpojumi, t.i. pakalpojumi, kas ir brīvi pieejami sabiedrībai, sniedz būtisku ieguldījumu horizontālās prioritātes „Teritorijas līdzsvarota attīstība” mērķu sasniegšanā. Horizontālās prioritātes „Teritorijas līdzsvarota attīstība” (turpmāk – TLA) mērķis ir nodrošināt sociālās un ekonomiskās attīstības līmeņu un tempu sabalansēšanu atsevišķās valsts teritorijās, efektīvi izmantojot tajās pieejamos resursus izaugsmes sekmēšanai un nodrošinot iedzīvotājiem kvalitatīvus dzīves apstākļus un izaugsmes priekšnosacījumus neatkarīgi no to piederības konkrētai teritorijai. Izmantojot IKT publiskajā un reģionālajā pārvaldē viens no svarīgākajiem uzdevumiem ir veicināt sociālo iekļaušanu un samazināt reģionālo atšķirību radītos šķēršļus, tai skaitā, atvieglojot pieeju apmācībai un zināšanām, organizējot darbu un darba attiecības, veicot publiskās pārvaldes un privātā sektora pakalpojumu pieejamību, daudzveidīgāku brīvā laika pavadīšanu, kā arī sniegt iedzīvotājiem iespēju aktīvāk piedalīties lēmumu pieņemšanā valsts un pašvaldību līmenī un piedalīties sabiedriskajos procesos.

⁸⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/digital-agenda-investment-digital-economy-holds-key-europes-future-prosperity-says-commission>

Projektu rezultātā radītie pakalpojumi ar teritoriālu ietekmi nodrošina vienlīdzīgas iespējas interneta lietotājiem informācijas un zināšanu ieguvē (Nacionālās Bibliotēkas pakalpojumi) kā arī kvalitatīvā izklaidē (Kultūras un informācijas centra radītie pakalpojumi). Tādi sociālie pakalpojumi kā e-veselība, nodarbinātība nodrošina vienlīdzību sociālo pakalpojumu saņemšanā neatkarīgi no teritoriālās piederības. Savukārt uz komersantiem vērstie e-pakalpojumi (elektronisko iepirkumu sistēma, uzņēmumu reģistrs) sekmē vienlīdzīgu konkurenci un kopumā uzlabo uzņēmējdarbības vidi.

Valsts Stratēģiskajā ietvara dokumentā “Informācijas sabiedrība” ir norādīts, ka piekļuvei zināšanām kā galvenajam valsts attīstības resursam ir cieša saistība ar virzību uz zināšanu ietilpīgu ekonomiku un zināšanu sabiedrību. Līdz ar to secināms, ka augstāk minētie pakalpojumi ir devuši ieguldījumu informācijas sabiedrības veidošanā. Veidojot informācijas sabiedrību, svarīgi ir nodrošināt, lai ikviens iedzīvotājs varētu gūt labumu no IKT piedāvātajām iespējām, tai skaitā, veicinot IKT izmantošanu mājsaimniecībās, nodrošinot visiem iedzīvotājiem vienādas iespējas izmantot IKT, piekļūt informācijai un pakalpojumiem, kā arī uzlabojot iedzīvotāju iemaņas IKT lietošanā. Līdz ar publisko pakalpojumu digitalizāciju nebūtu pieļaujama „digitālās plaisas” palielināšanās Latvijas sabiedrībā, kad daļai no sabiedrības nav pieejami digitalizētie resursi, e-pakalpojumi ierobežotu ienākumu vai nepilnīgu IKT prasmju dēļ.

CSP dati⁸⁸ liecina, ka 2017. gada sākumā Latvijā 78,5 % iedzīvotāju vecumā no 16-74 gadiem regulāri (vismaz reizi nedēļā) lietoja internetu. Kā secināms no CSP datiem par interneta lietotājiem Latvijas reģionos, vidēji 70% no iedzīvotājiem lieto datoru/ internetu. Lai arī starp Rīgas un Latgales reģiona lietotājiem vērojama 10% atšķirība, tā neliecina par būtisku vertikālo digitālo plaisu (atšķirību starp lietotājiem un ne-lietotājiem).

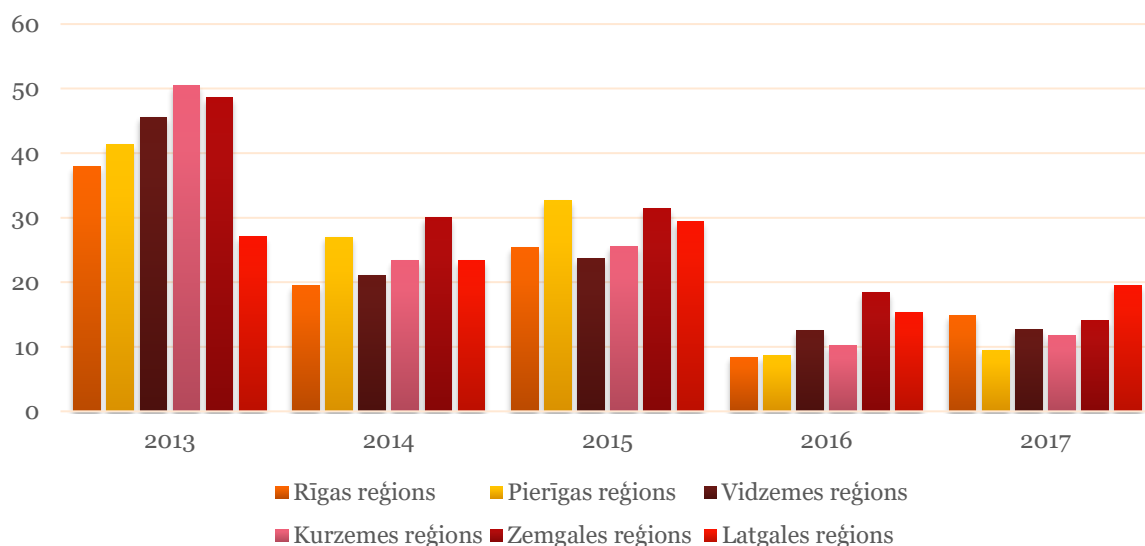
Ilustrācija 21: Iedzīvotāji, kuri lieto datoru/ internetu gada sākumā, % no iedzīvotāju kopskaita attiecīgajā reģionā, Avots: CSP

Tomēr nepieciešams niansētāks pētījums sociālekonomisko grupu griezumā, lai izvērtētu digitalizēto pakalpojumu pieejamību mērķa grupās. Tā piemēram, būtiski atšķiras interneta lietotāju īpatsvars dažādās vecuma grupās, kurām atbilstoši dzīves situācijām ir aktuāli dažādi izglītības, veselības, nodarbinātības pakalpojumi. Ja vecumā no 16 līdz 44 gadiem gandrīz katrs jeb 96 % iedzīvotāju regulāri lieto internetu, tad 45-64 gadu vecumā tādu ir 71,3 %, savukārt vecumā no 65 līdz 74 gadiem tikai katrs trešais iedzīvotājs (35,5 %) vismaz reizi nedēļā lieto internetu. Sievietes ievērojami biežāk nekā vīrieši izmanto internetu ar veselību saistītas informācijas meklēšanai, bet lielāka daļa vīriešu lieto internetu, lai lasītu un izvietotu viedokļus par

⁸⁸ <http://www.csb.gov.lv/notikumi/ar-katru-gadu-pieaug-interneta-lietotaju-skaitis-45915.html>

pilsoniskām vai politiskām problēmām, kā arī piedalītos tiešsaistes konsultācijās vai balsošanā. Augsti teicama ir visu 119⁸⁹ pašvaldību iniciatīva novērst digitālās plaisas riskus un pašvaldības telpās iedzīvotājiem nodrošināt brīvi pieejamus datorus, kur viņiem intereses/ nepieciešamības gadījumā būtu iespēja pašiem veikt kādas darbības saistībā ar pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem (piemēram, bibliotēkās, tūrisma informācijas centrā, klientu centrā u.tml. vietās) Arī visās republikas nozīmes pilsētu pašvaldību centrālajās administrācijās ir brīvi publiski pieejams bezvadu internets.

Kā liecina CSP dati, tad iedzīvotāji novērtē gan valsts gan pašvaldību radītos digitālos pakalpojumus un salīdzinot ar 2013.gadu uz pusi ir samazinājies to iedzīvotāju skaits, kas neizmanto internetu saziņai /sadarbībai ar valsts un pašvaldības iestādēm.

Ilustrācija 22: Netiek izmantots internets sadarbībai ar valsts, pašvaldību vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem, % no iedzīvotāju kopskaita reģionos, Avots: CSP

Elektroniskās pārvaldes ieviešanā liela loma ir pašvaldībām – tieši pašvaldības, realizējot deleģētās tiešās pārvaldes funkcijas, ir galvenais iedzīvotāju saskarsmes punkts ar valsti un pārvaldi kopumā. Šajā izvērtējumā ir iekļauti 4 projekti ar ietekmi uz pašvaldību darbu, no kuriem divi – Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.un 2.kārta – saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada lēmumu tika apturēti un to radītie risinājumi tika likvidēti. Pašvaldību teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas projekta abu kārtu rezultātā izveidota TAPIS sistēma, kura pieejama portālā geolatvija.lv. – ir izveidots teritorijas plānojumu un detālplānojumu meklētājs, e-pakalpojums “Informatīva izziņa par zemes īpašuma atļauto izmantošanu” un sabiedriskās apspriešanas gaitu. Projekta ietvaros izveidots arī Raim.gov.lv- atsevišķa informācijas sistēma reģionālās attīstības rādītāju aprēķinam. Attīstoties informācijas un komunikāciju tehnoloģijām, Latvijas pašvaldībām aktuāla ir elektroniskās pārvaldes ieviešana un pašvaldību darba optimizācija, lai celtu sava darba efektivitāti, nodrošinot iedzīvotājiem vai komerciestādēm sniegto pakalpojumu kvalitāti un savlaicīgumu. TAPIS sistēmai ir potenciāls piesaistīt vairāk pašvaldības, samazināt administratīvo slogu uz iedzīvotājiem un komersantiem kā arī veicināt iedzīvotāju un komersantu aktīvāku iesaistīšanos valsts pārvaldes darbā un sabiedriskajos procesos, izmantojot vairākus e-pakalpojumus portālā www.latvija.lv un www.telpa.gov.lv.

4.8. IKT investīcijas korupcijas mazināšanai

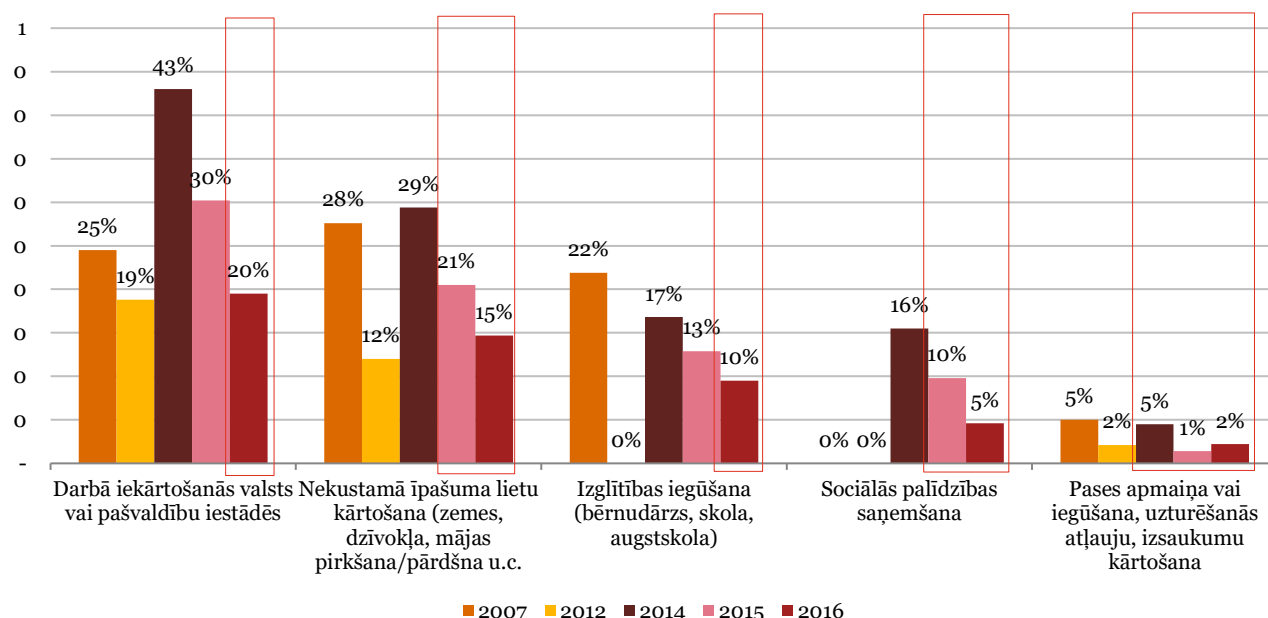
Publiskās pārvaldes saskarsmes ar iedzīvotājiem, uzņēmējiem, kā arī publiskās pārvaldes procesu elektronizācija samazina korupcijas riskus, jo samazinās personīgo kontaktu intensitāte^{90,91}. Tādējādi būtu

⁸⁹ http://www.eindekss.lv/userfiles/files/Latvijas_pasvaldibu_e-indekss_210418.pdf

⁹⁰ <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2016/may/26/nine-ways-to-use-technology-to-reduce-corruption>, avota datums: 04-Jun-2018

sagaidāms, ka šī pētījuma ietvaros veiktās IKT investīcijas devušas ieguldījumu korupcijas risku mazināšanā tajās iestādēs, kur projekti īstenoti. Ilustrācija 23 parādīta iedzīvotāju attieksmes pret korupciju dinamika pakalpojumu grupās, kurus sniedz iestādes, kuras realizējušas šī pētījuma tvērumā iekļautos projektus. *Tabula 18* iekļauti tie pētījuma tvērumā esošie projekti, kuru rezultātā digitalizētie procesi un e-pakalpojumi varēja ietekmēt respondentu attieksmi pret korupciju. Lai arī skaidri saskatāms kritums visās pakalpojumu grupās, par kurām pieejama informācija, tomēr jāsaprot, ka korupcijas samazināšanos ietekmē arī citi faktori.

Kārtojot lietu, izmantoja neoficiālus maksājumus, dāvanas vai pazišanos

Ilustrācija 23: Iedzīvotāju attieksme pret korupciju (socioloģiskā aptauja, 1003 respondenti) pakalpojumu grupās, kurus sniedz iestādes, kuras realizējušas šī pētījuma tvērumā iekļautos projektus. Atzīmēti gadi, kad izveidotais risinājums ir ekspluatācijā. Avots: SKDS pētījums KNAB uzdevumā "Attieksme pret korupciju Latvijā", 2016.gada oktobris

Tabula 18: Pakalpojumu grupu ietekmējošie IKT projekti

Nr.	Pakalpojumu grupa	Projekti
1.	Darbā iekārtošanās valsts vai pašvaldību iestādēs	Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība
2.	Nekustamā īpašuma lietu kārtošana (zemes, dzīvokļa, mājas pirkšana/pārdošana u.c.)	Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide
3.	Izglītības iegūšana (bērnudārzs, skola, augstskola)	Valsts izglītības informācijas sistēmas 2.kārta Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) attīstība
4.	Sociālās palīdzības saņemšana	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība
5.	Pases apmaiņa vai iegūšana, uzturēšanās atļauju, izsaukumu kārtošana	Pasu sistēmas un Vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai

4.9. IKT investīcijas ārvalstu tiešo investīciju piesaistes uzlabošanai

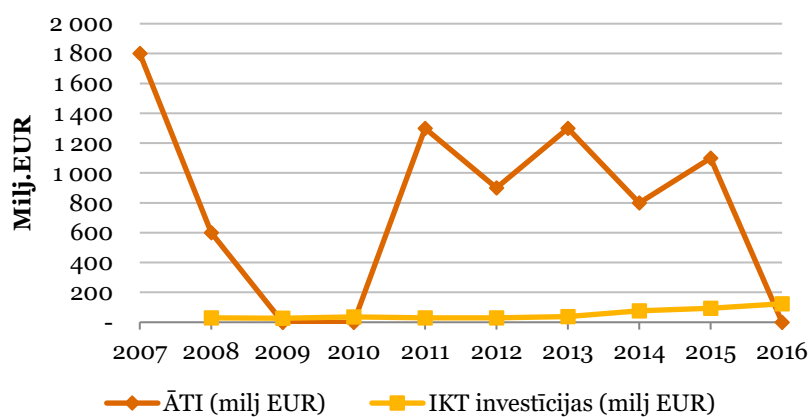
Investīcijas IKT, kas veiktas publisko pakalpojumu uzlabošanai un efektivitātes uzlabošanai publiskajā pārvaldē, labvēlīgi ietekmē ārvalstu investīciju piesaisti⁹². Pētījums parāda, ka attīstītajās ekonomikās korelācija starp investīcijām IKT un ĀTI piesaisti ir izteikta – informācijas pieejamība, komunikācijas iespējas u.c. gūst virsroku pār ģeopolitiskajiem aspektiem, investoriem pieņemot lēmumu par investīciju izvietojumu valstī. Turpretim, ekonomikās attīstības procesā, ĀTI veicina investīcijas IKT, lai nodrošinātu informācijas pieejamību, komunikācijas iespējas.

Lai gan Latvijā saskatāma korelācija starp ĀTI un IKT investīcijām (Ilustrācija 24), IKT investīcijas ir tikai viens no aspektiem, kas veicina ĀTI piesaisti Latvijā, lai arī būtisks⁹³. Citi faktori saistīti ar korupcijas mazināšanos, kopējo ekonomikas izaugsmi, izmaiņām nodokļu politikā (piemēram, reinvestētās peļņas neaplikšana ar nodokli) u.c.

⁹² Roghieh Gholami, Sang-Yong Tom Lee and Almas Heshmati, The Causal Relationship between ICT and FDI, The World Institute for Development Economics Research (WIDER), Jun-05

⁹³ <https://www.makroekonomika.lv/arvalstu-tiesas-investicijas-latvija-vakar-sodien-rit>, avota datums: 02-Jun-2018

ĀTI un IKT investīcijas

Ilustrācija 24: ĀTI saistība ar tiešām investīcijām izdevējdarbības, datorprogrammēšanas, konsultēšanas un informācijas pakalpojumu jomā (milj. EUR gadā), avots: Eurostat, Latvijas Banka, PwC analīze

5. IKT projektu ietekme elektroniskās pārvaldes ieviešanā

Nodaļā analizēta ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā īstenoto IKT projektu rezultātu ietekme (pētījumā aptvertajiem projektiem) uz šādiem elektroniskās pārvaldes principiem:

1. Valsts pārvaldes procesu integrācija no gala lietotāja perspektīvas (PR1);
2. Datu pieejamība trešajām personām – pašvaldībām, komersantiem, NVO u.c. (atvērtie dati) (PR2);
3. Principa “informē vienreiz” ieviešana (PR3);
4. Digitālā vienotā tirgus (DVT) principu ieviešana Latvijā (PR4).

Kopumā veikto IKT investīciju ietekme uz pētījumā apskatāmajiem elektroniskās pārvaldes principiem ir vērtējama kā viduvēja, tā ir atšķirīga katram apskatītajam principam. Nozīmīga ietekme novērota uz principa PR3 ieviešanu, zema ietekme – uz principu PR1 un PR2 ieviešanu. IKT investīciju ietekmi uz PR4 ieviešanu var vērtēt tikai netieši, kā blakus faktoru, jo principa ieviešana tika uzsākta pēc ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā (DVT stratēģija ir pieņemta 2015. gada 6.maijā).

Katra principa ieviešanu sekmē atšķirīgu IKT projektu rezultāti (skat. 19.tabulu). Tabulā ar zaļu krāsu atzīmēti tie IKT projekti, kas sekmējuši principu ieviešanu, ar dzeltenu – tie projekti, kuri sekmējuši principa ieviešanu, bet ir identificētas uzlabojamas jomas. Zem tabulas sniegts apraksts par ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā veikto IKT investīciju ietekmi uz katru apskatīto principu.

Ietekme novērtēta, veicot datu analīzi, anketēšanu un fokusgrupu intervijas ar ieinteresēto pušu pārstāvjiem.

Tabula 19: IKT projektu rezultātu ietekme uz E-pārvaldes principiem

Nr.	Projekts/ Princips	PR1	PR2	PR3	Pr4
1.	Valsts izglītības informācijas sistēmas 2.kārta				
2.	Portāla www.skolas.lv attīstība – 2.kārta				
3.	Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde				
4.	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta				
5.	Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide				
6.	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība				
7.	Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana				
8.	Digitālās bibliotēkas izveide – 2.kārta				
9.	V/a Civilās aviācijas aģentūra informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija				
10.	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide				
11.	Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes un ieviešanas 2.kārta				
12.	E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība				
13.	Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu				

Nr.	Projekts/ Princips	PR1	PR2	PR3	Pr4
14.	Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides pirmais posms				
15.	Pašvaldību teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas – 1.kārta				
16.	Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde – 1.posms				
17.	Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide				
18.	Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide				
19.	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas 2.kārta				
20.	Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana				
21.	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide				
22.	Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) – 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana				
23.	Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība				
24.	Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados – 2.kārta				
25.	Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide – 1.posms				
26.	Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta				
27.	Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma				
28.	Vienotas vides informācijas sistēmas izveide – 2.etaps				
29.	Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas izstrāde, pilnveidošana un uzturēšana				
30.	Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide				
31.	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība				
32.	Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai				
33.	Pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai				
34.	Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas izveide				
35.	E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība				
36.	Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) attīstība				
37.	Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība				
38.	Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana				
39.	Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē				

5.1. Valsts pārvaldes procesu integrācija no gala lietotāja perspektīvas

IKT investīciju ietekmes novērtēšanai uz principa ieviešanu izvirzīti šādi kritēriji:

1. Klientiem pieejamais starpiestāžu E-pakalpojumu skaits;
2. Projekti, kuru ietvaros īstenoti vienas pieturas aģentūras principi.

ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā veikto IKT investīciju ietekme uz valsts pārvaldes procesu integrāciju no gala lietotāja perspektīvas ir vērtējama kā zema.

Pārskata periodā procesi primāri analizēti no pakalpojuma sniedzēja perspektīvas, nevis lietotāja. Uz minēto norāda ieinteresēto pušu pārstāvji, kas piedalījās fokusgrupās (piemēram, būvnieki, izglītības iestāžu pārstāvji), kā arī tas konstatēts iepriekš veiktajos pētījumos⁹⁴.

Pārskata periodā starpiestāžu E-pakalpojums izveidots viena projektu ietvaros – UR uzņēmuma reģistrēšanas E-pakalpojumā, kur vienā pakalpojuma pieteikuma formā var pieteikties uz UR un VID sniegtajiem pakalpojumiem (mikronodokļu maksātāja statuss).

Vienas pieturas aģentūras principi ievēroti atsevišķu iestāžu risinājumu izveidē. No pētījumā aplūkotojiem projektiem principi īstenoti Zemkopības ministrijas nozares pakalpojumu portālā un Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmā. Valsts līmeņa risinājumos pārskata periodā netika nodrošināta vienota pakalpojumu piegādes un klientu apkalpošanas pārvaldība.

5.2. Datu pieejamība trešajām personām – pašvaldībām, komersantiem, NVO u.c. (atvērtie dati)

IKT investīciju ietekmes novērtēšanai uz principa ieviešanu izvirzīti šādi kritēriji:

1. Atvērto datu kopu skaits;
2. Projekti, kuru ietvaros atvērti dati.

ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā datu atvēršana īstenota ierobežotā apmērā. Lai gan kopumā datu pieejamība trešajām personām ir uzlabota, atvērtie dati, kas ir pieejami bezmaksas, bez atkalizmantošanas ierobežojumiem un kurus var rediģēt un automatizēti apstrādāt ar brīvi pieejamām lietojumprogrammām⁹⁵, sagatavoti tikai divu projektu ietvaros:

- Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu – projekta ietvaros atvērtas ģeotelpisko datu kopas (katalogā pieejamas vairāk kā 250 atvērto datu kopas). Portālā pieejamas gan bezmaksas, gan maksas datu kopas (iegādājoties licenci).
- Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide – projekta ietvaros atvērtis UR reģistrēto subjektu datus. Dati ir pieejami lejupielādei mašīnlasāmā formātā bez maksas jebkuram interesentam. Lai iegūtu tiesības izmantot UR pilnu datu bāzi, ir jāiegādājas licenci.

ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā veikto IKT investīciju ietekme uz datu pieejamību ir vērtējama kā zema, apakšaktivitātes ietvaros īstenoto projektu rezultāti principa ieviešanu ir sekmējuši minimāli. Minēto

⁹⁴ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Eiropas Sociālā fonda projekts Nr. 1DP/1.5.1.2.0/08/IPIA/SIF/002 “Publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidošana”. Ar pakalpojumiem saistīto informācijas sistēmu arhitektūras rekomendējamā modeļa izstrāde. Esošās situācijas analīze, 2014

⁹⁵ Informācijas atklātības likums

norāda arī Eiropas Komisijas pētījums “Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss”⁹⁶, kur Latvija 2016.gadā atvērtu datu jomā atrodas pēdējā vietā. Situācija atvērtu datu jomā ir uzlabojusies pēc Atvērtu datu portāla data.gov.lv atklāšanas 2017.gada septembrī.

5.3. Principa “informē vienreiz” ieviešana

IKT investīciju ietekmes novērtēšanai uz principa ieviešanu izvirzīti šādi kritēriji:

1. Izveidoto datu apmaiņu skaits;
2. Pakalpojumu īpatsvars, kuru saņemšanai tiek prasīts sniegt informāciju, kas jau ir valsts pārvaldes rīcībā.

ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā veiktās IKT investīcijas ir sekmējušas principa “informē vienreiz” ieviešanu. Kopumā periodā izveidotas vairāk kā 50 datu apmaiņas starp valsts pārvaldes iestādēm (un iestādēm un pašvaldībām). Vairāk kā 80% apskatītajos projektos veikta starpiestāžu datu apmaiņas pilnveide. Tā nav veikta projektos, kuru mērķis ir saistīts ar satura pieejamības nodrošināšanu (piemēram, Kultūras ministrijas padotības iestāžu īstenotajos projektos). E-veselības sistēmu izveides projektu rezultātu ietekme uz principa ieviešanu vērtējama kā nepilnīga, ņemot vērā ne visi projektu rezultāti nav sasniegti.

Lai gan principa ieviešana ir sekmēta, joprojām datu apmaiņa starp iestādēm (un iestādēm un pašvaldībām) ir nepietiekama. Uz problēmu norādīta fokusgrupās aptaujātie ieinteresēto pušu pārstāvji un tā identificēta Valsts kontroles veiktajā revīzijā par datu apmaiņu publiskajā pārvaldē⁹⁷, kur konstatēts, ka aptuveni 18 % valsts iestāžu un 51% pašvaldību pakalpojumu aprakstos portālā www.latvija.lv ir norādīta nepieciešamība iesniegt informāciju, kas jau valsts pārvaldē ir uzkrāta. Pilnveidot datu apmaiņu rekomendē arī Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) 2018. gada veiktajā pētījuma “Tiesiskums komercdarbībai un iekļaujošai izaugsmei Latvijā”.

5.4. Digitālā vienotā tirgus (DVT) principu ieviešana Latvijā

IKT investīciju ietekmes novērtēšanai uz principa ieviešanu izvirzīti šādi kritēriji:

1. Brīvi pieejama informācija un saturs (pakalpojumu informācija, digitalizēts saturs);
2. Pārrobežu E-pakalpojumu skaits;
3. IKT risinājumi, kur izmantotas mūsdienu tehnoloģijas un inovācijas (lietu internets, mākoņdatošana, lielle dati u.c.).

ES DVT stratēģijas mērķis ir sekmēt jaunā digitālā laikmeta priekšrocību izmantošanu Eiropas ekonomikas un sabiedrības attīstībā, novēršot valstu šķēršļus tiešsaistes darījumiem. Ar DVT ieviešanu paredzēts pavērt jaunas iespējas ekonomikas veicināšanai ar e-tirdzniecības palīdzību, vienlaikus sekmējot uzņēmumu administratīvo un finansiālo atbilstību un patērētāju iespēju palielināšanu, izmantojot e-pārvaldi⁹⁸. DVT stratēģiju veido trīs pīlāri: (1) labāka patērētāju un uzņēmumu piekļuve digitālajām precēm un pakalpojumiem visā Eiropā; (2) piemērotu apstākļu un vienlīdzīgu konkurences apstākļu radīšana digitālo tīklu un inovatīvu pakalpojumu attīstībai un (3) digitālās ekonomikas izaugsmes potenciāla maksimāla izmantošana.

DVT ieviešana Latvijā norit pakāpeniski, kas ir saistīts gan ar esošo IKT risinājumu un normatīvās vides atbilstību DVT nodrošināšanai, gan ar Latvijas uzņēmumu darbību raksturojošajiem lielumiem. Latvijas uzņēmumu darbība digitālajā vidē ir krietni zemāka par Eiropas vidējiem rādītājiem (skatīt 7.4. sadaļu).

⁹⁶ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-20/lv-desi_2018-country-profile-lang_4AA73DB4-0419-7542-DFB05BCC7A78BF7D_52350.pdf, avota datums: 12-Jun-2018

⁹⁷ Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?, Valsts kontroles revīzija Nr.2.4.1-12/2016

⁹⁸ http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/lv/displayFtu.html?ftuId=FTU_2.1.7.html, avota datums 04.06.2018

DVT stratēģija ir pieņemta 2015. gada 6.maijā, kas ir pēc ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda, līdz ar to pārskata periodā veiktās IKT investīcijas tās sasniegšanu sekmējušas ierobežotā apjomā un tāds arī nav bijis to mērķis. Pasākuma ieviešanu faktiski ietekmē tikai projekti, kas nodrošina labāku piekļuvi digitālajam saturam – Kultūras ministrijas padotības iestāžu projekti.

ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā izveidotie E-pakalpojumi nav pieejami pārrobežu lietotājiem. Formas ir pieejamas latviešu valodā (t.sk., lauku validācijas), nav pieejami pārrobežu elektroniskās identificēšanās rīki/scenāriji atbilstoši eIDAS regulas prasībām. Piemēram, Latvija.lv juridisko personu pilnvarotajiem ir jābūt Latvijas valstspiederīgajiem vai rezidentiem.

Izveidotajos IKT risinājumos ir ierobežoti izmantotas mūsdienu tehnoloģijas un inovācijas. VDT stratēģija rekomendē mākoņdatošanas, lietu interneta, lielo datu u.tml. inovatīvo tehnoloģiju izmantošanu. Pārskata periodā mākslīgais intelekts izmantots tikai Mašīntulka izveidē. Pārējās tehnoloģijas risinājumu izveidē nav izmantotas vai arī to izmantošanas apjoms ir maznozīmīgs.

5.5. E-pārvaldes salīdzinājums ar citām valstīm

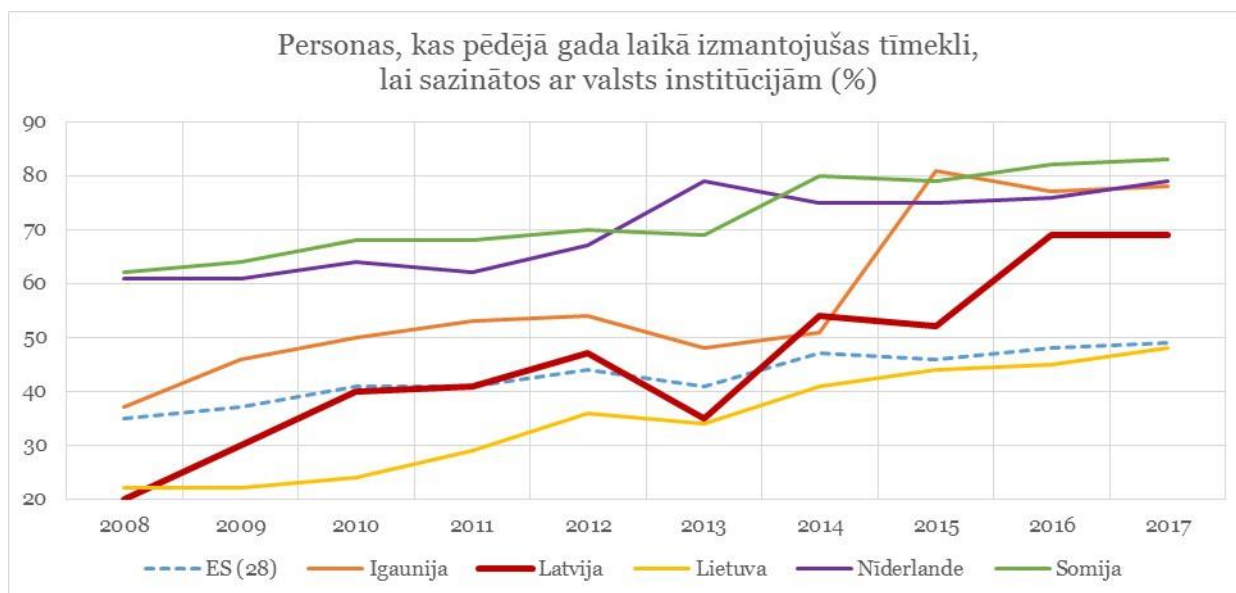
E-pārvaldes salīdzināšanai ar citām valstīm tiek izmantoti “eGovernment Factsheets 2017”⁹⁹ ietvertie rādītāji. Latvijas rādītāji tiek salīdzināti ar abām Baltijas valstīm – Lietuvu un Igauniju, ar divām “vecām” ES dalībvalstīm – Nīderlandi un Somiju, kā arī ar ES vidējo rādītāju. Minētais “eGovernment Factsheets 2017” apkopojums satur 2008.-2017.gada datus par personām, kas pēdējā gada laikā:

- izmantojušas tīmekli, lai sazinātos ar valsts institūciju,
- ieguvušas informāciju no valsts institūciju tīmekļa vietnēm,
- lejupielādējušas valsts institūciju oficiālās veidlapas un
- izmantojušas tīmekli, lai iesniegtu valsts institūcijām aizpildītas veidlapas.

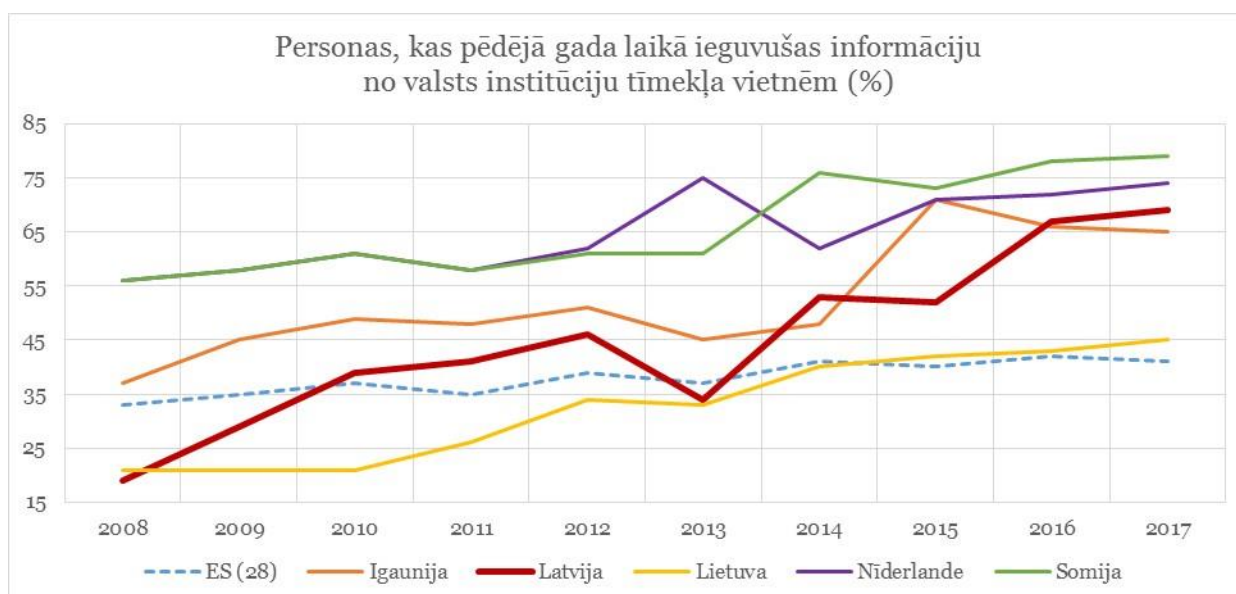
Šie dati visās valstīs uzrāda pieauguma tendenci, kas var atšķirties tikai pieauguma tempos. Piemēram, Latvijā visstraujāk ir audzis personu skaits, kas ieguvušas informāciju no valsts institūciju tīmekļa vietnēm, šajā rādītāja gandrīz sasniedzot Somiju un Nīderlandi. Lai arī Latvijā pēc 2015.gada ir nedaudz samazinājies to personu skaits, kas lejupielādējušas valsts institūciju oficiālās veidlapas, tomēr to var skaidrot ar tehnoloģiju attīstību un vairāk izmantotu iespēju datus iesniegt bez veidlapas lejupielādēšanas (par to liecina Latvijas straujais kāpums aizpildīto veidlapu iesniegšanā, izmantojot tīmekli).

Iepriekš minētajos e-pārvaldes rādītājos Latvija ir tuvu Somijas, Nīderlandes un Igaunijas rādītājiem, ievērojami apsteidzot ES-28 vidējos rādītājus un Lietuvu. Izņēmums ir dati par personām, kas izmantojuši tīmekli, lai iesniegtu valsts institūcijām aizpildītas veidlapas, kas uzrāda Latvijas un Lietuvas rezultātus virs ES-28 vidējā rādītāja, tomēr iezīmē atpalikšanu no Igaunijas, Somijas un Nīderlandes. Skaidri saskatāma tendence, ka minētie rādītāji uzlabojas pēc 2013.gada, kad uzsākta šajā pētījumā ietvertu sistēmu ekspluatācija.

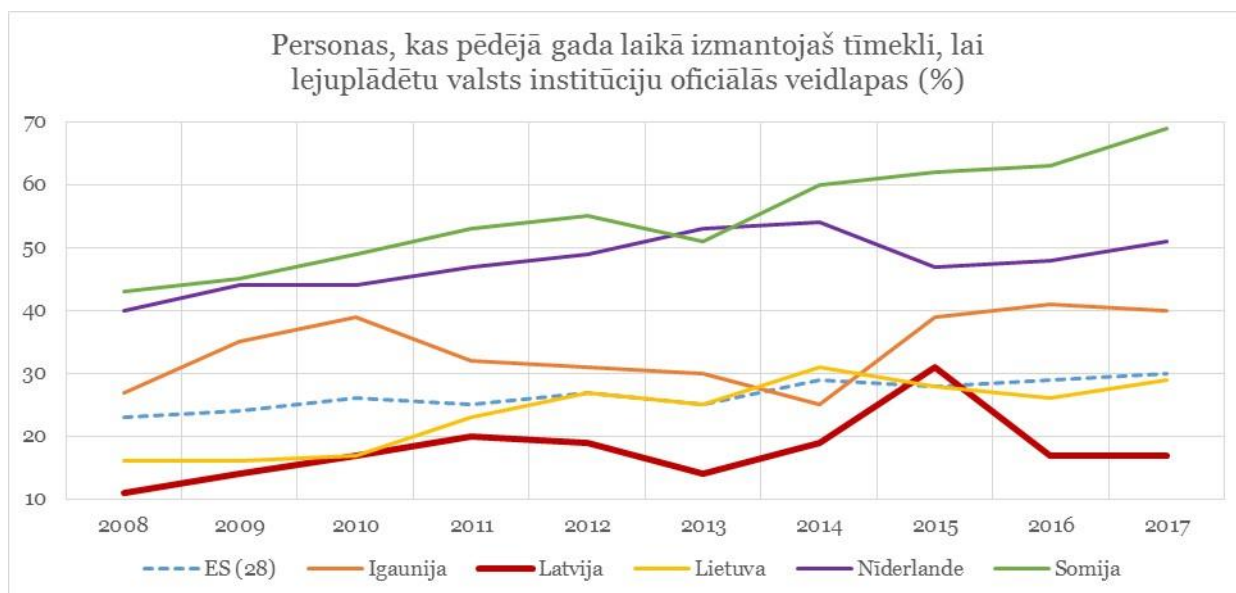
⁹⁹ Eiropas Komisija katru gadu apkopo informāciju par e-pārvaldes būtiskākajiem rādītājiem ES dalībvalstīs. Salīdzinājumā izmantoti 2017.gada apkopojuma “eGovernment Factsheets 2017” lietotie Eurostat izejas dati (<https://joinup.ec.europa.eu/collection/national-interoperability-framework-observatory-nifo/egovernment-factsheets>).

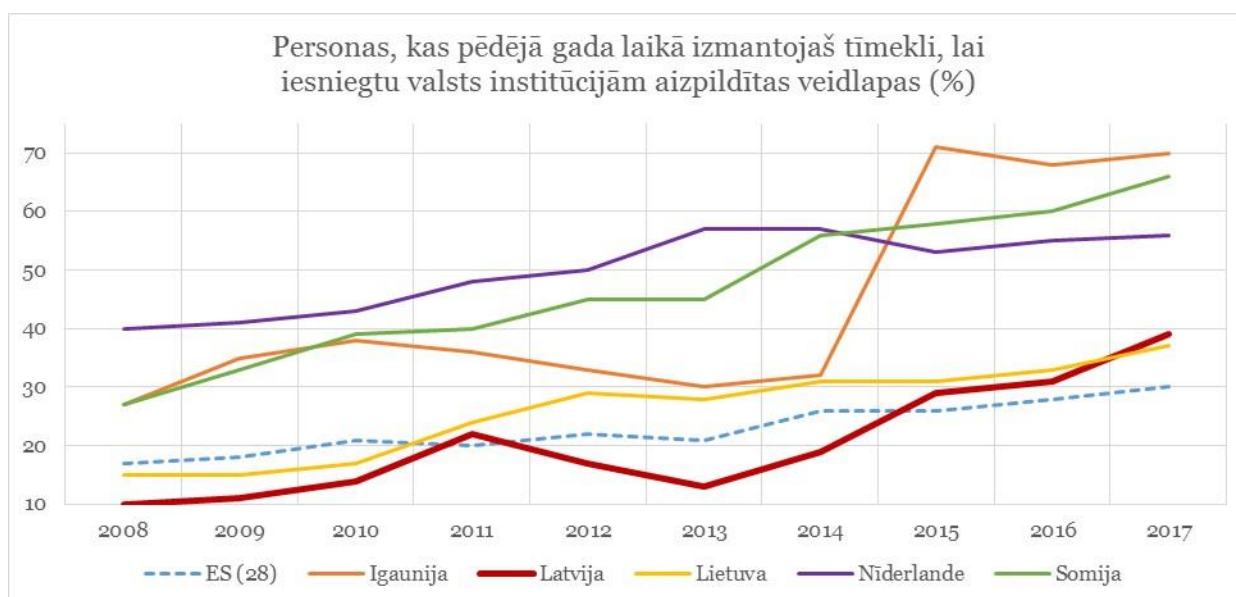
Ilustrācija 25.: Personas, kas pēdējā gada laikā izmantojušas tīmekli, lai sazinātos ar valsts institūcijām (%), avots: Eurostat

Ilustrācija 26.: Personas, kas pēdējā gada laikā ieguvušas informāciju no valsts institūciju tīmekļa vietnēm (%), avots: Eurostat

Ilustrācija 27.: Personas, kas pēdējā gada laikā izmantojušas tīmekli, lai lejuplādētu valsts institūciju oficiālās veidlapas (%), avots: Eurostat

Ilustrācija 28.: Personas, kas pēdējā gada laikā izmantojušas tīmekli, lai iesniegtu valsts institūcijām aizpildītas veidlapas (%), avots: Eurostat

Latvijā vispopulārākais e-pakalpojums, kas ietver veidlapas iesniegšanu, ir “Dzīvesvietas deklarācijas iesniegšana”. Ļoti populārs ir arī pakalpojums “Elektroniskā pieteikšanās studijām pamatstudiju programmās”¹⁰⁰. Igaunijā vispopulārākie e-pakalpojumi 2017.gadā bija saistībā ar ārstu receptēm un darbnespējas statusu vai pabalstiem¹⁰¹. Tendence Igaunijas straujam iesniegto veidlapu skaitam no 2015.gada ļoti iespējams saistīta ar nodokļu atmaksas deklarāciju iesniegšanas pakalpojumu, kuram izveidota tā saucamā

¹⁰⁰ Latvija.lv 2016.gada statistika

http://www.vraa.gov.lv/uploads/documents/latvijalv10/latvija_lv_biletens_2016_statistika.pdf

¹⁰¹ <https://e-estonia.com/solutions/e-governance/state-e-services-portal>

“viena klikšķa” lietotne un faktu, ka Igaunijā katru gadu apmēram 95% nodokļu deklarācijas tiek iesniegtas elektroniski¹⁰².

5.6. IKT infrastruktūra

ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā kā viena no problēmām, kuras risināšanai bija paredzēti ES fondu finansētie projekti, bija nepietiekami attīstīta e-pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze. Šī problēma kā finansējuma mērķis norādīta lielā daļā IKT projektu iesniegumos, jo iestādēs bija ļoti liela datortehnikas amortizācija. Līdz ar to projektu ietvaros iestādes ir modernizējušas savu IKT infrastruktūru un iegādājušas dažādas iekārtas (datu serverus, disku masīvus, arhivēšanas iekārtas, iekārtas informācijas digitalizēšanai u.c.), kas bija nepieciešamas šo iestāžu izveidoto informācijas sistēmu vai e-pakalpojumu nodrošināšanai.

ES DVT stratēģija paredz sekmēt modernu IKT tehnoloģiju izmantošanu dalībvalstīs. Kā viens no šādiem virzieniem, kas iegūst arvien plašāku pielietojumu, ir mākoņdatošana.

Eiropas Komisija savā 2010.gada ziņojumā “Mākoņdatošanas potenciāla atraisīšana Eiropā”¹⁰³ nodefinēja pamatlīnijas, lai mākoņdatošanu varētu ieviest tādās nozarēs, kas var samazināt IKT izmaksas un apvienojumā ar jauno digitālo biznesa praksi¹⁰⁴ var sekmēt produktivitātes pieaugumu un ekonomisko izaugsmi. Piemēram, sekmēt valsts sektora vadošo lomu mākoņdatošanas tirgus izveidē.

Tomēr ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā finansētajos IKT projektos Latvijā mākoņdatošanas tehnoloģijas vēl netika izmantotas, jo laika ziņā nebija iespējams šajos projektos iekļaut jaunas Eiropas politiskās iniciatīvas nosauktos uzdevumus, t.i. Eiropas politiskā līmenī definētiem uzdevumiem bija vajadzīgi attiecīgi nacionālie politikas plānošanas dokumenti, lai mākoņdatošanas tehnoloģiju varētu sākt praktiski ieviest valsts pārvaldē. Mākoņdatošanas tehnoloģijas ieviešanu iespējams īstenot ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas perioda un nākamo plānošanas periodu projektos. Savukārt, praktiskai rīcībai iestādes var izmantot VARAM sagatavotās vadlīnijas “Vadlīnijas lēmumu pieņemšanai par mākoņdatošanas pakalpojumu izmantošanu”, kas apstiprinātas 2018.gada 20.februārī Ministru kabinetā.

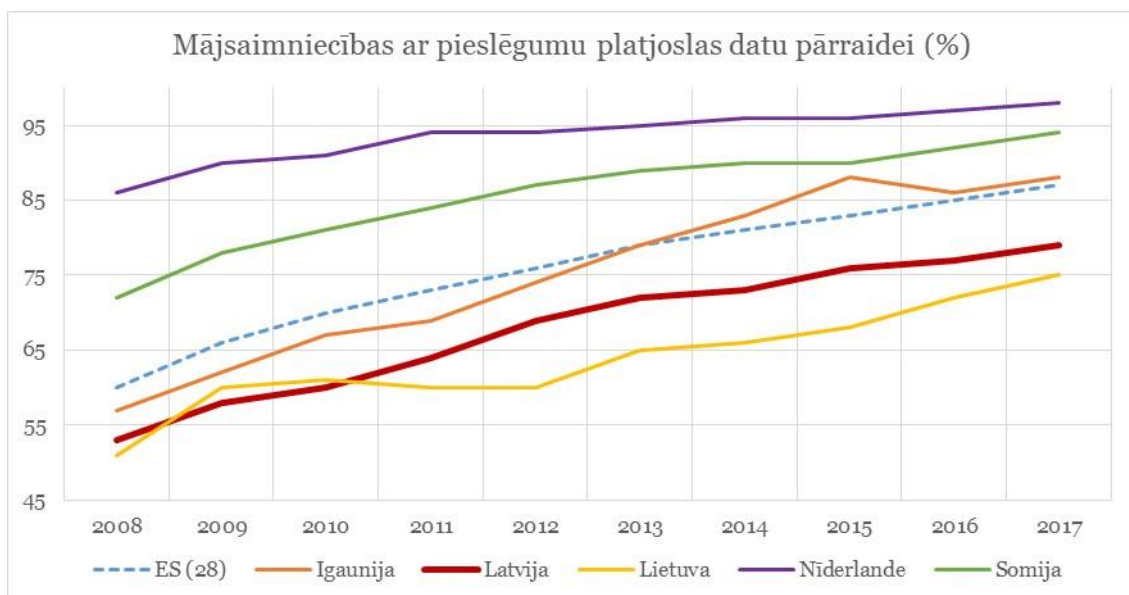
ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas periodā Latvijā ir veikti arī ievērojami uzlabojumi IKT infrastruktūrā datu pārraides jomā. Tā kā apkopota statistiskā informācija par IKT infrastruktūru, tad iespējams salīdzināt IKT infrastruktūras rādītājus ar citām ES dalībvalstīm.

Apkopojumā ietvertie mājāsaimniecību pieslēguma dati platjoslas datu pārraidei 2008.-2017.gadā uzrāda izteiktu pieauguma tendenci visās valstīs un ES-28 kopumā. Neskatoties uz straujo kāpumu 2006.-2014.gada periodā šajā rādītājā no 53% uz 79%, Latvija joprojām ievērojami atpaliek no Nīderlandes, Somijas un Igaunijas, kā arī no ES-28 vidējā rādītāja 87%.

¹⁰² <https://e-estonia.com/solutions/business-and-finance/e-tax/>

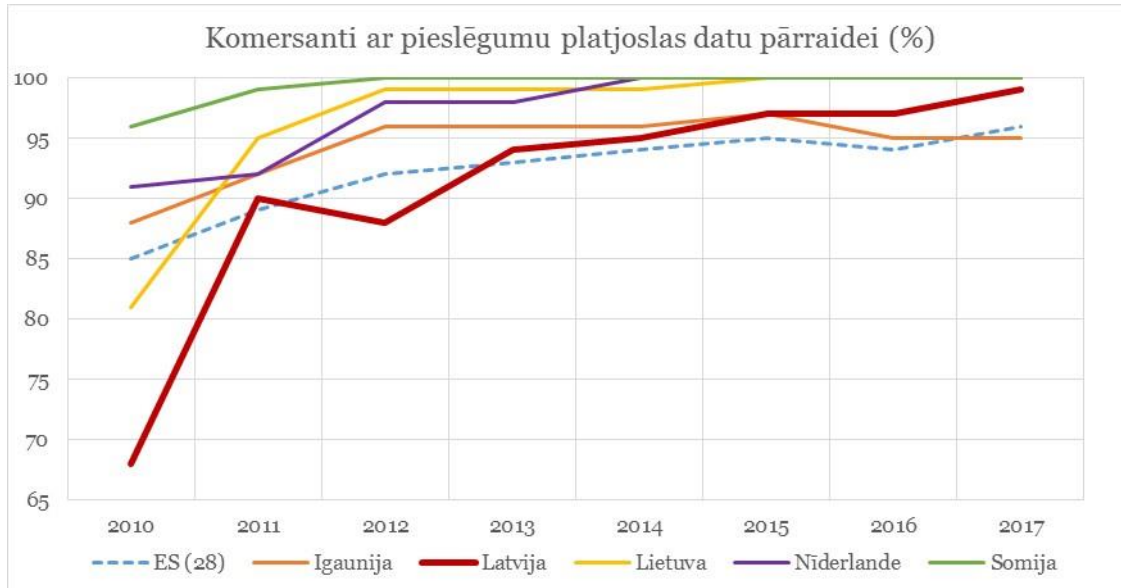
¹⁰³ [http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=COM_COM\(2012\)0529](http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=COM_COM(2012)0529)

¹⁰⁴ Tobias Kretschmer, “Information and Communication Technologies and Productivity Growth: Survey of the Literature”, OECD Digital Economy Papers, No. 195, <http://dx.doi.org/10.1787/5k9bh3jllgs7-en>

Ilustrācija 29.: Mājsaimniecības ar pieslēgumu platjoslas datu pārraidei (%), avots: Eurostat

Komersantu pieslēguma dati platjoslas datu pārraidei 2010.-2017.gadā uzrāda 100% komersantu pieslēgumu Somijā (no 2012.gada), Nīderlandē (no 2014.gada) un Lietuvā (no 2015.gada). Latvija straujš kāpums šajā rādītājā notika 2011.gadā, kas turpinājās ar nepārtrauktu ir sasniegusi 99% pieslēgumu sliekšni 2017.gadā. **Tas ir priekšnoteikums, lai uzlabotu rādītājus e-komercijas jomā**, kurā Latvija ievērojami atpaliek no citām ES dalībvalstīm un pat ES vidējā rādītāja.

Ilustrācija 30.: Komersanti ar pieslēgumu platjoslas datu pārraidei (%), avots: Eurostat

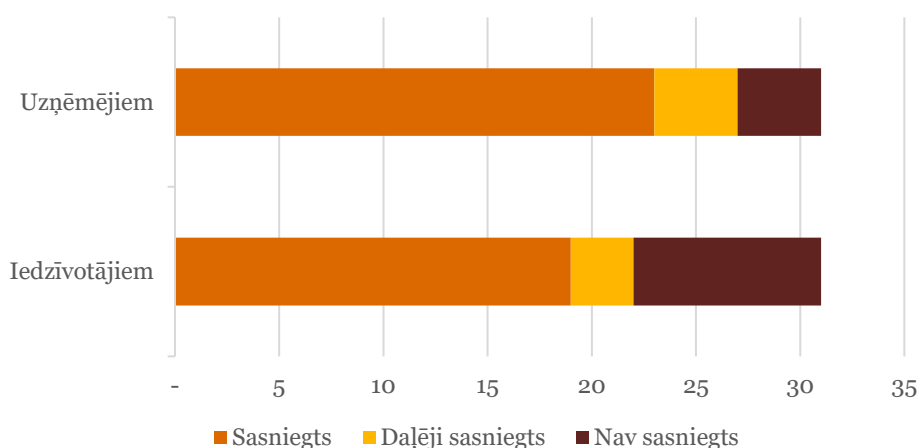
6. Kopējie secinājumi no projektu izvērtējuma

6.1. Projektu mērķu sasniegšana

PIR izvērtējuma ietvaros salīdzinājām projektu pieteikumos izvirzītos mērķus ar faktiski sasniegtajiem rezultātiem:

1. Ja kā projekta mērķis tikusi izvirzīta efektivitātes uzlabošana tiešajā pārvaldē, šis mērķis ir sasniegts (37 projektiem izvirzīts šāds mērķis, 31 (86%) – sasniegts un 6 (14%) sasniegts daļēji);
2. Ja kā projekta mērķis tikusi izvirzīta efektivitātes uzlabošana pašvaldībās, ar šī mērķa sasniegšanu gājis grūtāk (23 projektiem izvirzīts šāds mērķis, 19 (82%) – sasniegts un 2 (9%) sasniegts daļēji (Būvniecības IS), 2 (9%) – nav sasniegti (PVIS, ģeotelpisko datu apstrāde)). Mašintulkošanas risinājumam netika izvirzīts mērķis par izmantošanu pašvaldībās, tomēr tās šo risinājumu lieto;
3. Kopumā 31 projektā tika izvirzīts mērķis – administratīvā sloga samazināšana uzņēmējiem un iedzīvotājiem. Šis mērķis sasniegts pārsvarā projektu (skat. *Ilustrācija 31*), tomēr salīdzinoši daudzos sasniegts daļēji (Veselības inspekcijas, Valsts darba inspekcijas e-pakalpojumus izmanto daļēji, dokumentus sūtot e-pastos, tulkošanas risinājums hugo.lv tiek izmantots daļēji nepietiekamas informācijas dēļ) vai nav sasniegts (e-veselības risinājumos, jo to izmantošana uzsākta tikai šogad, pašvaldību vienotās sistēmas finansējums faktiski veltīts koplietošanas risinājumiem publiskās pārvaldes iestāžu darba efektivitātes uzlabošanai, Būvniecības IS faktiski nesamazina administratīvo slogu);

Administratīvā sloga samazinājums iedzīvotājiem un uzņēmējiem

Ilustrācija 31: Administratīvā sloga samazinājuma mērķu sasniegšana uzņēmējiem un iedzīvotājiem

4. Valsts informācijas atkalizmantošana kā mērķis izvirzīts 33 projektos. Mērķis sasniegts 30 projektos, daļēji sasniegts divos (Būvniecības IS informācija izmantojama tikai daļēji, jo sāka uzkrāt salīdzinoši nesen, SKLOIS informācija praktiski grūti izmantojama), vienā nav izmantojama (skolas.lv).

Sākotnēji izvirzītie mērķi sasniegti projektiem, kuros:

1. Darba efektivitātes uzlabošanai tiešās pārvaldes iestādēs bija nepieciešama pāreja uz informācijas apriti elektroniski, neveicot būtiskas izmaiņas iestādes darbības procesos. Piemēram, Elektronisko iepirkumu sistēmas EIS izmantošana, publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide (DIV), pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai, Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē, daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai.
2. Projekta laikā nav notikušas būtiskas izmaiņas likumdošanā.
3. Projekta realizācijas laikā projekta komanda bijusi stabila, proti, par projekta realizāciju atbildīgā iestāde nav mainījusies, projekta laikā bijis viens un tas pats projekta vadītājs (vai arī ne vairāk kā viena projekta vadītāja maiņa), projekta partneri iesaistījušies projekta realizācijā.
4. Projekti, kuru rezultātam skaidri nedefinējama mērķauditorija – risinājuma/produkta lietotājs. Piemēram, būtiskākie ieguvumi tautsaimniecībai no 2009.-2013.gada 14,671 milj.EUR IKT investīcijām kultūras nozarē ir mašintulkošanas risinājuma hugo.lv realizācija, kultūras mantojuma, un arhīva digitalizācija, kā arī digitālās bibliotēkas izveide.

Sākotnēji izvirzītie mērķi nav sasniegti projektiem, kuros konstatēts viens vai vairāki no zemāk minētajiem apstākļiem:

1. Projektus uzsākot bija pieejami unificēti, lietošanā ērti risinājumi, ar kuriem projektu ietvaros izstrādātajiem risinājumiem būtu jākonkurē. Piemēram, visās pašvaldībās, izņemot divas, bija pieejami ZZ Dats izstrādātie risinājumi, jau VRAA uzsākot projektu "Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta", DEAC izstrādātais risinājums e-klase.lv jau strādāja, IZM uzsākot projektu "Portāla www.skolas.lv attīstība – 2.kārta".
2. Darba efektivitātes uzlabošanai bija jāveic būtiskas izmaiņas tiešās pārvaldes iestāžu, pašvaldību procesos, normatīvos. Piemēram, BIS ieviešana nav samazinājusi administratīvo slogu iedzīvotājiem, uzņēmējiem būvniecības dokumentu apritē¹⁰⁵, savukārt Valsts darba inspekcijas (VDI) informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana nav būtiski mainījusi saziņas veidus ar VDI.
3. Projekta laikā notikušas būtiskas izmaiņas saistītajā likumdošanā, kas izsaukušas būtiskas izmaiņas jaunveidojamās sistēmās, e-pakalpojumos, datu apmaiņā. Piemēram, BIS ieviešanas laikā veiktas būtiskas izmaiņas Būvniecības likumā, Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas 2.kārtas realizācijas laikā mainījās nekustamā īpašuma nodokļa aprēķina kārtība.
4. Projekta laikā mainījušies projekta vadītāji, atbildīgās iestādes vadība, mainījusies atbildīgā iestāde. Piemēram, e-veselība, IZM projekti.

Turpmāk, plānojot projekta realizāciju, rekomendējam:

1. Analizēt esošos risinājumus, to izmantošanu un valsts, kā IKT risinājumu pasūtītāja, konkurētspēju ar uzņēmēju izstrādātajiem un uzturētajiem risinājumiem, kā arī faktiski strādājošiem risinājumiem. Iesaistīties tikai tādu risinājumu realizācijā, kur valsts konkurētspējas priekšrocības un ieguvumi iedzīvotājiem un uzņēmējiem ir skaidri saskatāmi.
2. Ietvert izmaiņu vadību, izmaiņas procesos, likumdošanā u.c. projekta aktivitātēs, atbilstoši plānojot gan resursus, gan laiku. Izmaiņu realizācijas rezultāta rādītājiem izvēlēties konkrētajam projektam specifiskus rādītājus, piemēram, administratīvā sloga samazinājums iedzīvotājiem utml.
3. Likumdošanas izmaiņas ir realitāte, ar ko jārēķinās projektus plānojot. Veicot būtiskas izmaiņas sistēmu un/vai e-pakalpojumu saistītā likumdošanā, jāparedz atvieglota procedūra izmaiņu veikšanai projekta plānos, laika grafikā, sasniedzamajos mērķos u.c. No otras puses, veicot izmaiņas likumdošanā un paralēli izstrādājot IKT risinājumu, normatīvu izstrādē jāņem vērā IKT iespējas.

¹⁰⁵ http://www.lrvk.gov.lv/uploads//reviziju-zinojumi/2016/2.4.1-12_2016/zinojums.pdf, avota datums: 05-Mar-2018

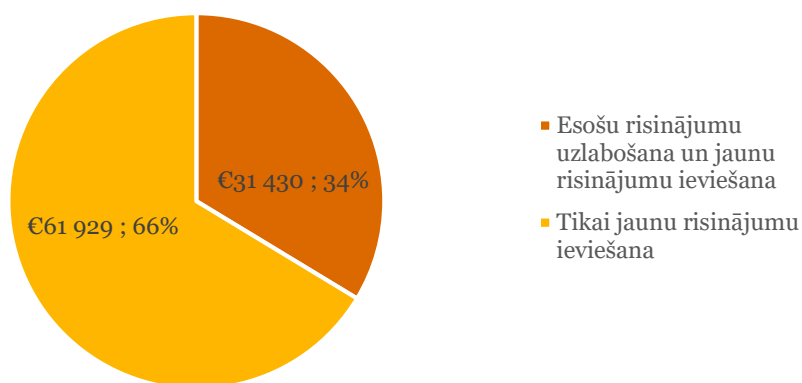
4. Par projekta realizāciju atbildīgajai iestādei jāpievērš uzmanība situācijām, kad mainās projekta vadības struktūra, novērtējot, vai tiek veikta zināšanu pārnese, saglabāta virzība uz projekta mērķi, identificētajiem riskiem un rīcību risku novēršanā.

6.2. Projektā īstenotās darbības

Pētījuma sfērā iekļautajiem projektiem sākotnēji projektu pieteikumos plānotās darbības tika īstenotas, par ko pēc projekta beigām liecina VRAA un CFLA iesniegtās atskaites. Projektu ietvaros īstenotās darbības apkopotas pielikumā “Pielikums II. Projektu PIR novērtējuma rezultāts pa atsevišķiem projektiem”.

Visu projektu ietvaros ieviesti jauni risinājumi un ieviesti e-pakalpojumi. Vienpadsmit projektos, papildus no jauna ieviestajiem risinājumiem, uzlaboti jau esoši risinājumi, nodrošinot jau iepriekš veiktu IT investīciju turpināšanu. Esošie risinājumi uzlaboti iestādēs, kurām vai nu jau iepriekš bija salīdzinoši labs sistēmu izmantošanas brieduma līmenis (NVA, VID Muita) vai arī jaunie risinājumi integrēti ar esošajiem (CAA).

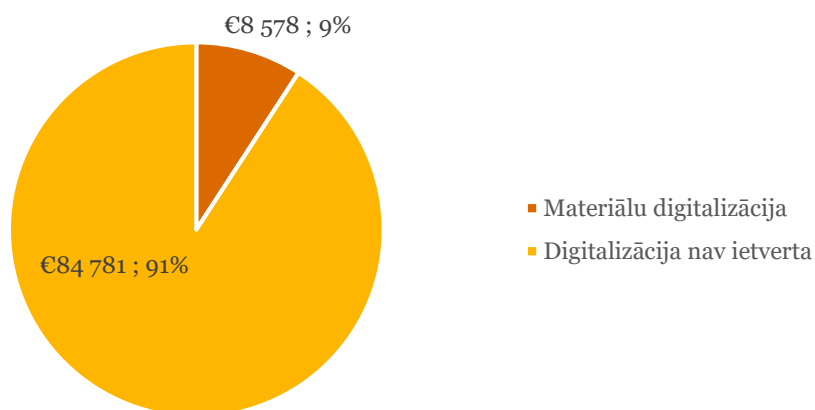
Projektu īpatsvars, kuros līdztekus jaunu risinājumu ieviešanai uzlaboti esoši risinājumi (tūkst.EUR)

Ilustrācija 32.: Projektu īpatsvars, kuros uzlaboti jau esoši risinājumi

Piecos projektos veikta materiālu digitalizācija. Informācijas digitalizācija ir pirmais solis, lai turpmāk attīstītu digitalizētā materiāla apstrādes funkcionalitāti, attīstītu e-pakalpojumus.

Projekti, kuru ietvaros veikta materiālu digitalizācija (tūkst.EUR)

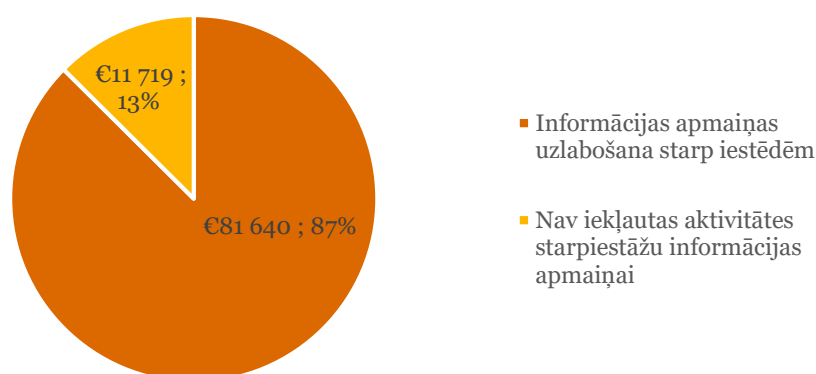
Ilustrācija 33: Projektu īpatsvars, kuros digitalizēti materiāli

Lietotāju, administratoru apmācība kā atsevišķa aktivitāte ietverta tikai 16 projektos. PIR analīzes ietvaros veiktajās intervijās projektu īstenotāji norādīja, ka lietotāju apmācībai būtu jāpievērš lielāka uzmanība, tādējādi palielinot publiskās pārvaldes darbinieku apmierinātību ar izstrādātajiem risinājumiem un samazinot lietotāju atbalsta izmaksas. Vairākas iestādes lietotāju apmācību iepriekš minēto iemeslu dēļ veikušas par saviem līdzekļiem, organizējot gan regulāras klātienes mācības (BVKB, VDEĀVK), gan izstrādājot mācību filmas, rokasgrāmatas (VRAA). Turpmāk, plānojot projektu programmas IT projektiem, specifiski noteikt, kā organizēt lietotāju apmācību, piemēram:

1. Tiešsaistes mācību materiālu sagatavošana kā atbalstāma aktivitāte (pozitīva pieredze VRAA). Šāda mācību forma ir efektīva augstai kadru mainībai;
2. Klātienes mācības kā atbalstāma aktivitāte projekta ietvaros. Tas gan ne vienmēr var būt pietiekami, jo mācības jāatkārto periodiski pēc projekta beigām. Jāizskata iespēja kādas mācības paredzēt uzturēšanas ietvaros.

Lielākajā daļā projektu (33 no aplūkotajiem 39) iekļautas aktivitātes datu apmaiņas uzlabošanai starp publiskās pārvaldes iestādēm. Plānotās integrācijas arī īstenotas. Lai arī lielākā daļa integrāciju īstenotas, neizmantojot VISS, sistēmu savstarpējā integrācija ir ievērojams ieguvums publiskās pārvaldes iestāžu sadarbības efektivizācijai.

Projektu īpatsvars, kuros iekļautas aktivitātes informācijas apmaiņas uzlabošanai starp iestādēm (tūkst.EUR)

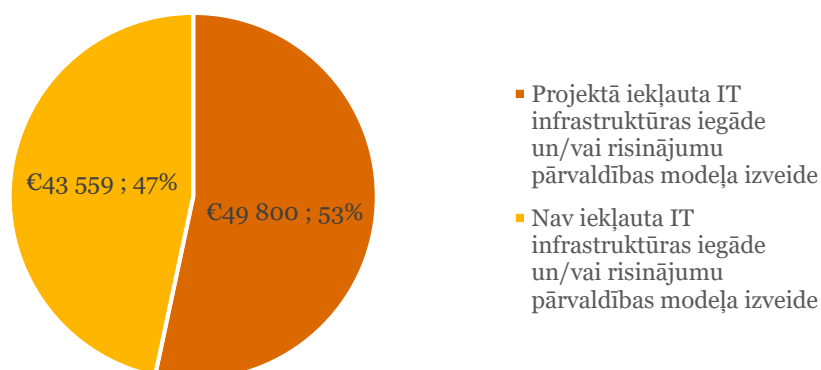

Ilustrācija 34: Projektu īpatsvars, kuros iekļautas aktivitātes starpiestāžu informācijas apmaiņas uzlabošanai

Aktivitātes izveidoto risinājumu komunikācijai sabiedrībā bija iekļautas tikai četros projektos. PIR analīzes ietvaros novērojām, ka projektu īstenotāji nesūdzas par izveidoto risinājumu kvalitāti, arī kļūdu skaits sistēmās netraucē to darbību, taču izveidoto risinājumu izmantošana varētu būt intensīvāka, ja par tiem zinātu vairāk potenciālo lietotāju. Piemēram, hugo.lv tulko e-pakalpojumus angļiski (ne sliktāk kā Igaunijas e-pakalpojumu tulkojumi) un krieviski, tomēr ārvalstu uzņēmēju organizācijas (Ārvalstu investoru padome) turpina sūdzēties par nepietiekamu pakalpojumu pieejamību angļiski. Apzinoties komunikācijas būtiskumu, e-pakalpojumu un risinājumu plašākā izmantošanā, plānojot IT investīciju programmas, būtiskāka uzmanība jāpievērš izveidoto e-risinājumu komunikācijai, veidojot mērķtiecīgus pasākumu plānus risinājumu popularizēšanai un tos arī realizējot. Būtisku lomu spēlētu arī nozares augstāko amatpersonu iesaiste e-risinājumos. Piemēram, UK viens no obligātiem pasākumiem e-pakalpojuma ieviešanai, ir šī e-pakalpojuma izpilde kopā ar nozares ministru.

Lielākai daļai īstenoto projektu iekļautas aktivitātes IT infrastruktūras iegādei izveidoto risinājumu ekspluatācijai (serveri), kā arī aktivitātes izveidoto risinājumu pārvaldības nodrošināšanai (kura iestāde nodrošinās risinājumu izmitināšanu, atbalstīt lietotājus, cik cilvēku tam būs nepieciešami utml.). IT infrastruktūras iegāde kopumā nav sagādājusi problēmas, problemātiska bijusi tieši pārvaldības modeļa izveide.

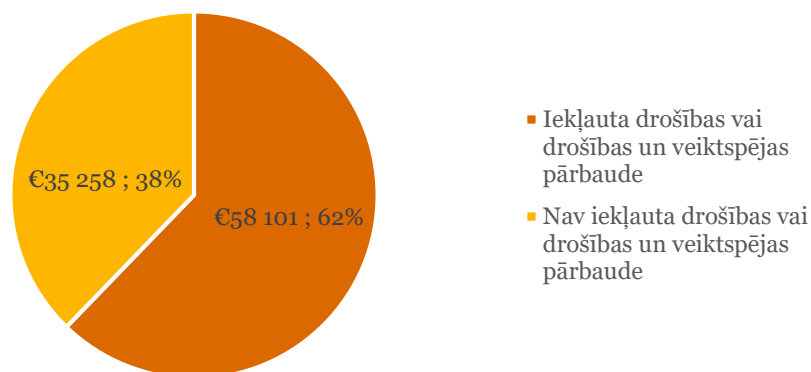
Projektu īpatsvars, kuros iekļauta IT infrastruktūras iegāde un/vai izveidoto risinājumu pārvaldības modeļa izveide

Ilustrācija 35: Projektu īpatsvars, kuros iekļauta infrastruktūras iegāde un/vai veidoti modeļi izveidoto risinājumu pārvaldībai

Vairāk kā pusei no projektiem kā atsevišķa projekta aktivitāte tika iekļauta drošības vai drošības un veiktspējas pārbaude (skat. *Ilustrācija 36*). Šis ir ļoti būtisks aspekts, jo cēla kopējo sabiedrības izpratni par informācijas drošības nozīmību, nepieciešamību testēt un uzlabot informācijas drošību. Publiskā pārvalde ir salīdzinoši aktīvāka un apzinīgāka informācijas drošības nodrošināšanā Latvijā nekā uzņēmēji, par ko liecina CERT apkopotā informācija – apdraudēto IP adrešu skaits nepieaug laikā, publiskās pārvaldes iestādes vēršas ar lūgumiem CERT testēt informācijas drošību¹⁰⁶.

Projektu īpatsvars, kuros iekļautas drošības vai drošības un veiktspējas pārbaudes

Ilustrācija 36: Projektu īpatsvars, kuros kā atsevišķa aktivitāte iekļauta drošības vai drošības un veiktspējas pārbaude

PIR analīzes ietvaros visu projektu īstenotāji atzīmēja sarežģīto un laikietilpīgo izmaiņu saskaņošanu. Tomēr smagnējais process vērtējams divējādi – gadījumos, kad izmaiņas tiešām nepieciešamas objektīvu apsvērumu dēļ, piemēram, būtiskas izmaiņas likumdošanā (piem., BIS), zudusi nepieciešamība pēc projekta rezultāta (VRAA PVIS) izmaiņas ir veiktas un izmainīto projektu realizācija kopumā iekļāvusies plānošanas perioda termiņā. No otras puses, smagnējais mehānisms kalpo kā kontrole nepamatotai projekta mērķu, apjoma,

¹⁰⁶ https://www.cert.lv/uploads/CERT-LV-Q4_2017-gala_publica.pdf, avota datums: 26-Mar-2018

termiņu maiņai, kas valstī kopumā neļautu izvērtēt projektiem uzstādīto mērķu sasniegšanu un investīciju lietderību. Plānojot turpmākās IT investīciju programmas, būtu jāparedz atvieglota izmaiņu veikšanas procedūra objektīvu iemeslu dēļ, kopumā saglabājot stingru kontroles vidi. Objektīvi iemesli, vadoties no analizētajiem projektiem, būtu būtiskas izmaiņas ar sistēmu saistītā likumdošanā, par projektu atbildīgās institūcijas maiņa objektīvu iemeslu dēļ.

Projektu ietvaros, ieviešot sistēmas, tika radīti priekšnoteikumi/vajadzība procesu izmaiņām. Piemēram, e-veselības kopējais process ir sarežģīts un projekta ietvaros netika pievērsta pietiekama uzmanība biznesa procesu analīzei, aptverot gan publiskās pārvaldes iestādes, gan ģimenes ārstu prakses, slimnīcas u.c. Turpmākajos projektos biznesa procesu analīzē un definēšanā jāiesaista nozares cilvēki no dažādām potenciālo lietotāju grupām.

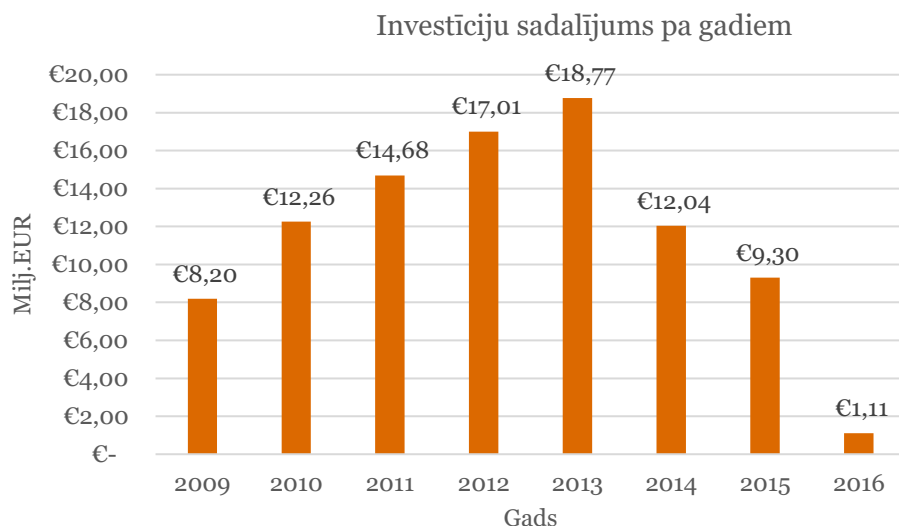
PIR analīzes ietvaros novērojām, ka vairāku projektu apjoms tika nodefinēts ļoti plašs, piemēram, e-veselība, kur visa funkcionalitāte tika attīstīta paralēli. Sākotnējais projekta apjoms tika noteikts e-veselības pamatnostādņēs, ko apstiprināja MK 2005.gadā. E-veselībā īstenoti visi iespējamie e-veselības risinājumi, izņemot telemedicīnas risinājumus. Projekta realizācijas gaitā projekta komandai bija svarīgi pieturēties pie apstiprinātā projekta apjoma, lai gan gala lietotāji – veselības aprūpes darbinieki faktiski nebija gatavi šādu risinājumu izmantošanai praksē. Kopš 2016.gada vidus, tuvojoties projekta gala termiņam, projekta realizācijā tika uzsākts izmantot spējo pieeju tai funkcionalitātei, kuru jāsāk izmantot – e-receptes, e-nosūtījumi, e-darba nespējas lapas. Spējās pieejas izmantošana būtu realizējama visos turpmākajos IT projektos.

6.3. Finansējums projektu realizācijai un risinājumu uzturēšanai

6.3.1. Finansējums projektu realizācijai

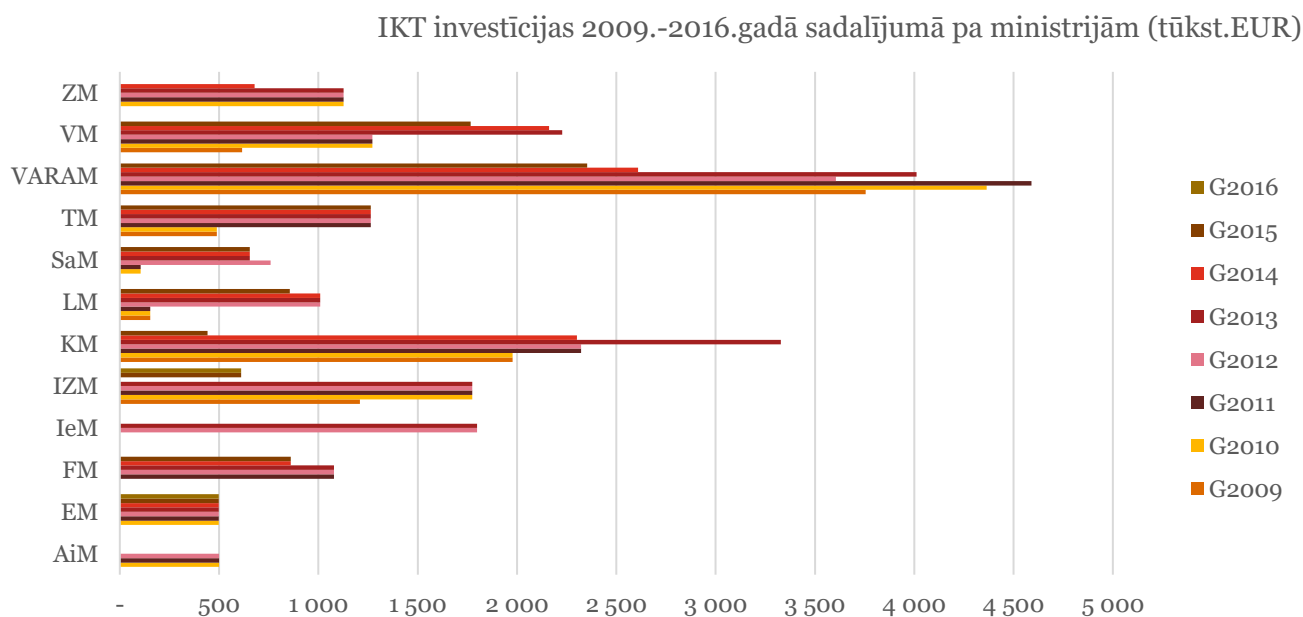
Projektu finanšu uzskaitē nav veidota tā, lai būtu iespējams noteikt, cik budžeta tērēts IKT infrastruktūrai, cik risinājumu ieviešanai u.c. aktivitātēm. Plānojot turpmākās IKT investīciju programmas, jāparedz vadības rādītāju iegūšanai projektu izmaksu sadalījums atbilstoši IKT industrijas labākajai praksei. Atsevišķi nodalot vismaz IKT infrastruktūras, licenču, konsultāciju, sistēmu ieviešanas, drošības pārbaužu, publicitātes u.c. izmaksas kā tas izdarīts, piemēram, 2014.-2020.gada ES fondu plānošanas perioda 2.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” ieviešanas nosacījumos.

ES fondu plānošanas perioda ierobežojumu dēļ projekti jārealizē noteiktā termiņā, tādējādi IKT mērķētas investīcijas, kuras IKT nozarei Latvijā jāizstrādā risinājumu piegādei, ir nevienmērīgas. Pieņemot, ka plānošanas perioda sākumā IKT nozares profesionāļu skaits ir pietiekams, pēc 4 – 5 gadiem pieprasījums dubultojās, savukārt, pēc tam strauji kritās (analīze ietverta pielikumā “Pielikums VI. Projektu budžeta sadalījums pa gadiem”).

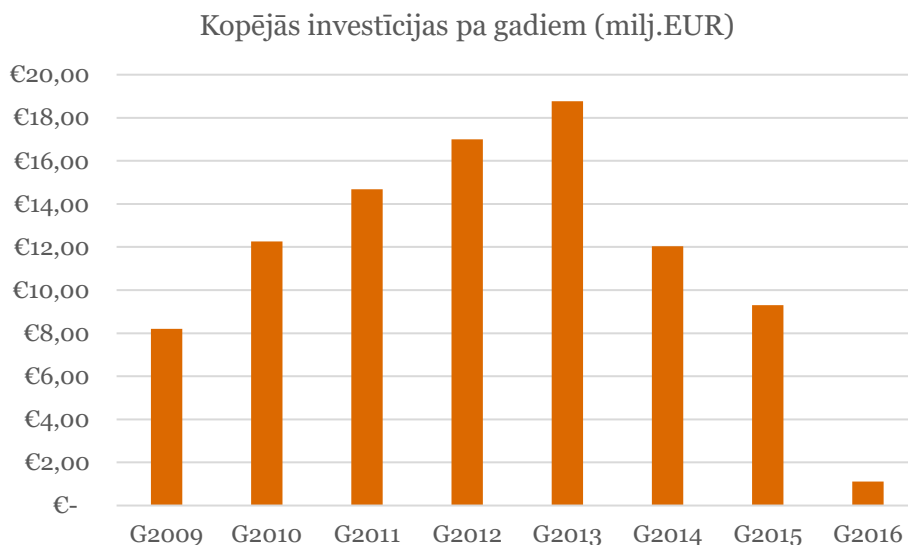

Ilustrācija 37: IT investīciju sadalījums pa gadiem, avots: CFLA informācija, PwC analīze

Investīcijas prasīja cilvēkresursus ne tikai piegādātājiem, bet arī projektus realizējošām iestādēm. Visprasīgākās bijušas VARAM (VRAA īstenotie koplietošanas risinājumi, kuru izveide sastāda 15% no kopējām investīcijām), KM padotības iestādes (kultūras mantojuma digitalizācija, arhīvi) un VM padotības iestādes (e-veselība).

Ilustrācija 38: IT investīciju sadalījums pa nozarēm un gadiem, avots: CFLA informācija, PwC analīze

Ilustrācija 39: Kopējo IT investīciju sadalījums pa gadiem, avots: CFLA informācija, PwC analīze

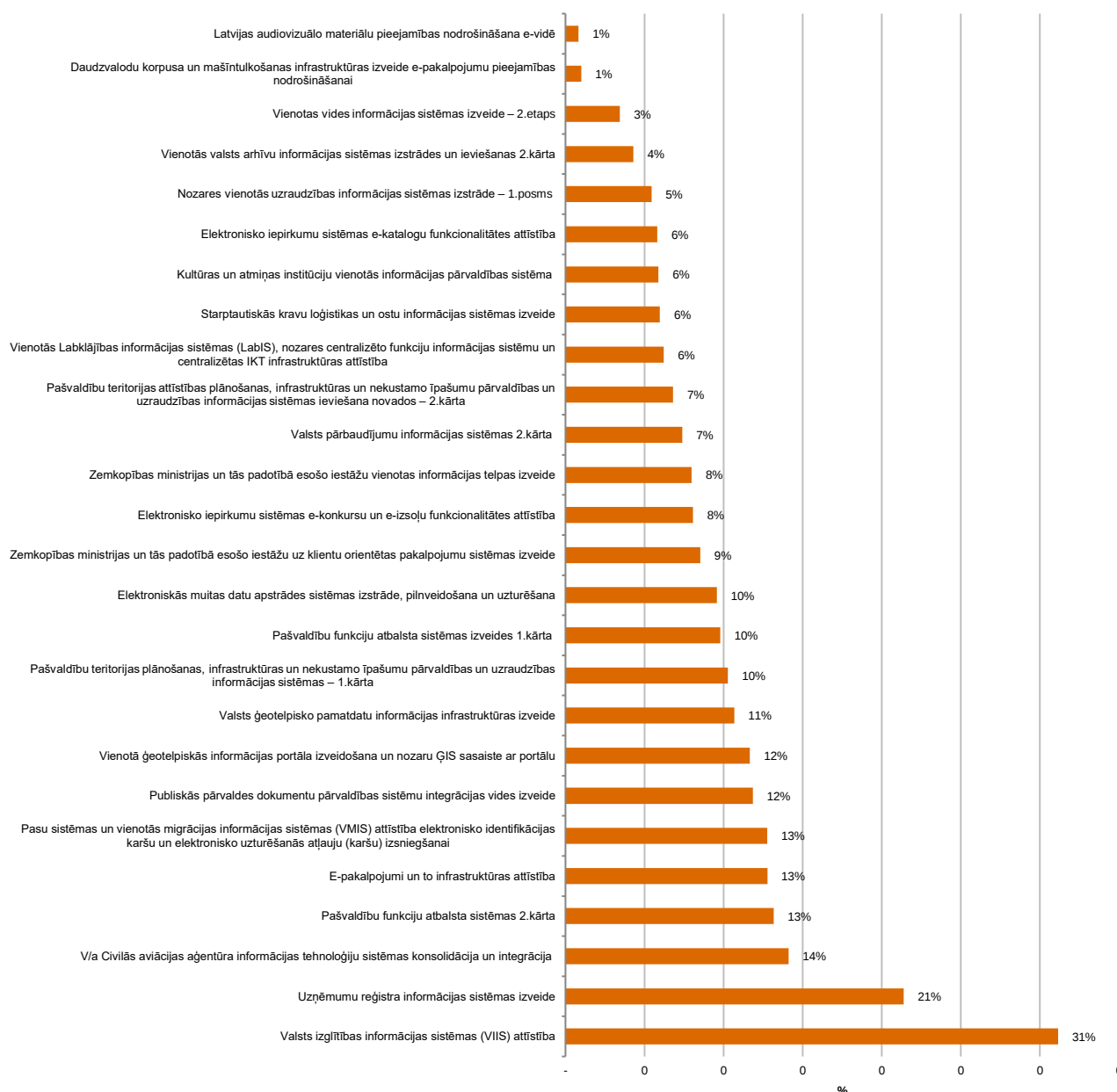
Turpmāk, plānojot IT investīciju programmas, jāplāno investīciju vienmērīga plūsma ekonomikā, lai izvairītos no sadārdzinātiem pakalpojumu sniedzēju piedāvājumiem projektā paredzēto darbu izpildē un nodrošinātu vienmērīgu IKT nozares noslodzi valstī. Vienmērīgi IKT nozarē investīcijas iepludinājušas visas pētījumā aplūkotās dalībvalstis (skat. 7 IKT projektu ieguldījumu salīdzinājums ar citām valstīm).

6.3.2. Finansējums risinājumu uzturēšanai

Īstenojot ERAF līdzfinansētu projektu, projekta realizācijas izmaksas attiecināmas līdz informācijas sistēmas, e-pakalpojuma vai risinājuma ieviešanai produktīvā vidē, savukārt, pēc tam projekta īstenotājam ir nepieciešams uzturēt projekta ietvaros izstrādātos risinājumus vismaz 5 gadus. Tādējādi par uzturēšanas izmaksām ir jādomā un tās jāplāno projektu īstenotājam vēl plānojot projekta uzsākšanu. Uzturēšanas izmaksas ietvertas pielikumā “Pielikums VII. Uzturēšanas izmaksas”. Šī pētījuma ietvaros pieejamas sistēmu uzturēšanas izmaksas par 2016.gadu 26 projektu ietvaros izstrādātajām sistēmām (skat. Ilustrācija 40). Projektu īstenotāji, kuri neiesniedza uzturēšanas izmaksas, PIR analīzes ietvaros minēja šādus argumentus:

1. Ne visas sistēmas ir ieviestas, tādējādi nav iespējams iegūt informāciju projektu rezultātu uzturēšanas griezumā (piemēram, NVD e-veselības sistēmas);
2. Sistēmu uzturēšanas izmaksas tiek uzkrātas valsts budžeta uzskaites kodu sistēmā visai iestādei kopumā, tādējādi nav iespējams izdalīt konkrēto projektu ietvaros ieviesto sistēmu uzturēšanas izmaksas;
3. Projekts nav īstenots (skolas.lv);
4. Projekta rezultāts tiek uzturēts garantijas ietvaros, tādējādi uzturēšanas izmaksas netiek uzskaitītas atsevišķi.

Uzturēšanas izmaksu ipatsvars pret projekta ieviešanas izmaksām (%)

Ilustrācija 40: Uzturēšanas izmaksas (programmatūra, infrastruktūra, drošības nodrošināšana) pret projektu realizācijas izmaksām %, avots: projektu īstenotāju sniegtā informācija, PwC analīze

Vidēji iestādes gadā tērē 9% no projekta ieviešanas izmaksām, kas ir atbilstoši labākajai praksei (~10% gadā no ieviešanas izmaksām).

Projektu rezultātu uzturēšanai pieprasītā finansējuma ievērojama daļa tiek novirzīta licenču atjaunošanai. Atsevišķām iestādēm licenču uzturēšana ievērojami pārsniedz programmatūras risinājumu uzturēšanu (VID Muitas sistēmai, LĢIA, Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide). Projektu realizācijas gaitā izvēloties IKT risinājumu, jāņem vērā, ka IKT infrastruktūra un licences vairumā gadījumu tiek importēti, kas atstāj negatīvu ietekmi uz valsts tirdzniecības saldo, un līdz ar to neveicina IKP pieaugumu.

Gandrīz visām sistēmām uzturēšanas ietvaros veiktas informācijas drošības pārbaudes, kas atbilst labākajai praksei.

Plānojot risinājumu arhitektūru, projektu īstenotājiem kā vienu no aspektiem vērtēt risinājuma uzturēšanas izmaksas, tai skaitā standarta programmatūras licenču izmaksas visā risinājuma dzīves ciklā. Piemēram, vērtēt risinājuma kopējās dzīves cikla izmaksas (Total Cost of Ownership¹⁰⁷).

Projektu ietvaros izveidotie risinājumi, kurus izmanto plānotajā apjomā vai pat to pārsniedzot, jāattīsta no sistēmu uzturēšanai piešķirtajiem budžeta līdzekļiem. Ja risinājumu aktīvi izmanto, tam nepieciešamas izmaiņas, pielāgojot klientu vajadzībām. Nepiešķirot finansējumu risinājumu uzturēšanai vai piešķirot to nepietiekamā apjomā, faktiski netiek uzturētas iepriekš veiktās investīcijas. Turpmāk, plānojot IT investīciju programmas:

1. Vērtēt risinājumu pilna dzīves cikla izmaksas, vērtējot gan ieviešanas izmaksas, gan uzturēšanas izmaksas kopumā;
2. Valsts un/vai citu Eiropas publisko administrāciju publicēto atkalizmantojamo risinājumu¹⁰⁸ un komponentu novērtējumam veikt kopējo atkalizmantošanas izmaksu (*no angļu val. – Total Cost Of Reuse*) analīzi un salīdzinājumu pret kopējām risinājuma dzīves cikla izmaksām, kas rastos veidojot alternatīvu risinājumu no jauna;
3. Piešķirot uzturēšanas finansējumu, vērtēt risinājumu izmantošanu un devumu ekonomikai, kultūrai utml. kopumā. Proti, ja risinājumu neizmanto, tad nebūtu pareizi to 'iedzīvināt', izmantojot uzturēšanas izmaksas. Tomēr, ja risinājumu aktīvi izmanto, vajadzības šādu risinājumu izmaiņām ir lielākas nekā tiem risinājumiem, kurus neizmanto.

6.4. Plānotie un sasniegtie rādītāji

Visai darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.1.1. apakšaktivitātei „Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” kopumā bija noteikti šādi divi rādītāji:

1. Izveidoti elektroniskie pakalpojumi, t.sk. publiski pieejamie elektroniskie pakalpojumi un publiskās pārvaldes elektroniskie pakalpojumi;
2. Elektronisko pakalpojumu lietotāju īpatsvars uz 100 iedzīvotājiem.

Pirmā rādītāja plānotā vērtība 150 ir ievērojami pārsniegta, jo 2016.gada oktobrī IKT projektu ietvaros bija radīti vai uzlaboti 278 elektroniskie pakalpojumi, kas ir 184,67% no plānotās rādītāja vērtības, savukārt elektronisko pakalpojumu lietotāju īpatsvars uz 100 iedzīvotājiem plānoto 35 vietā faktiski jau bija 52¹⁰⁹.

Individuālo IKT projektu rezultatīvie rādītāji grupēti divās grupās¹¹⁰:

3. Informācijas sistēmu izmantošanas plāns un tā faktiskā izpilde. Šīs grupas rezultatīvie rādītāji vērsti uz publiskās pārvaldes iestādi – cik intensīvi iestāde izmanto izveidoto risinājumu.
4. Elektronisko pakalpojumu izmantošanas plāns un tā faktiskā izpilde. Šīs grupas rezultatīvie rādītāji vērsti uz sabiedrību – kā izveidotos e-pakalpojumus izmanto iedzīvotāji, uzņēmēji;

Tomēr jāatzīmē, ka PIR analīzes ietvaros veiktajās intervijās visu projektu īstenotāji atzina, ka VARAM noteiktie elektronisko pakalpojumu izmantošanas rādītāji (Elektronisko pieprasījumu skaits, Kopējais pieprasījumu skaits, e-pakalpojumu lietotāju skaits un Kopējais lietotāju skaits) un sistēmu izmantošanas plāni

¹⁰⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Total_cost_of_ownership, avota datums: 27-Mar-2018

¹⁰⁸ <https://joinup.ec.europa.eu/solutions>, avota datums 05-Mai-2018

¹⁰⁹ VARAM informatīvais ziņojums Ministru kabinetam par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.2.2.1.1. apakšaktivitātes „Informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība” projektu ieviešanas plānu izvērtēšanu un uzraudzību 2016.gada 13.decembrī

¹¹⁰ Ikgadējā pēc-projekta pārskata pielikums 3.2.2.1.1.apakšaktivitātes projektiem, VARAM metodika

un faktiskā izmantošana nav saprotami, tāpēc rādītāju vērtības var būt neprecīzas. Izvirzītie rādītāji ir vienkārši, tomēr vērsti uz kvantitatīvām vērtībām. Labākā prakse rekomendē sabalansētu rezultatīvo rādītāju kopu – kvantitatīvus un kvalitatīvus rādītājus.

Šī pētījuma sagatavošanas laikā nebija pieejama informācija par šādu iestāžu īstenoto projektu rezultatīvajiem rādītājiem, tādējādi analīze nav ietverta šajā pētījumā (skat. *Tabula 20*).

Tabula 20: Projekti, par kuriem nav pieejama informācija par rezultatīvajiem rādītājiem

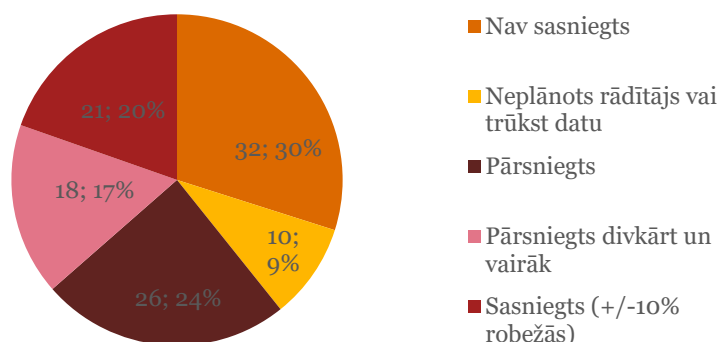
Projekta ID	Iestāde	Projekta nosaukums	Komentārs
3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/I UMEPLS/004	EM	Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde	BIS mainījies sistēmas pārzinis un informācija nav apkopota ¹¹¹
3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/I UMEPLS/003	IZM	Portāla www.skolas.lv attīstība (2.kārta)	Projekts pārtraukts bez rezultāta, tādēļ nav arī rezultatīvo rādītāju
3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/I UMEPLS/016	LNB	Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība	Šis projekts faktiski tika turpināts projektā "Digitālās bibliotēkas izveides 2.kārta", kuram ir saturīgi analizējami rezultatīvie rādītāji
3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/I UMEPLS/003	NVD	Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides pirmais posms	Sistēmas ekspluatācija uzsākta 2018.gada sākumā, tādējādi rezultatīvie rādītāji vēl nav pieejami
3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/I UMEPLS/015	NVD	Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) - 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana.	
3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/I UMEPLS/019	NVD	Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide, 1.posms	
3DP/3.2.2.1.1/13/IPIA/C FLA/008	NVD	E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība	Daļa e-pakalpojumu ietverti e-veselības risinājumā, šo projektu sistēmas pārzinis faktiski uzskata par e-veselības risinājuma sastāvdaļu
3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/I UMEPLS/008	VDEĀVK	Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana	
3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/I UMEPLS/009	VRAA	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas 2.kārta	Projekts tika īstenots citā apjomā, realizējot citus e-pakalpojumus

6.4.1. Projektu ietvaros ieviesto informācijas sistēmu izmantošanas plānotie rādītāji un to faktiskā izpilde

Projektu ietvaros ieviestās sistēmas tiek izmantotas aktīvi – plānotajā apjomā vai pat to pārsniedzot 61% no sistēmu izmantošanas gadījumiem procesiem, kurus bija plānots automatizēt (skat. *Ilustrācija 41*).

¹¹¹ Intervijā ar sistēmas pārzini sniegtā informācija (22.01.2018., Ilze Beināre, Olga Geitus-Eitvina)

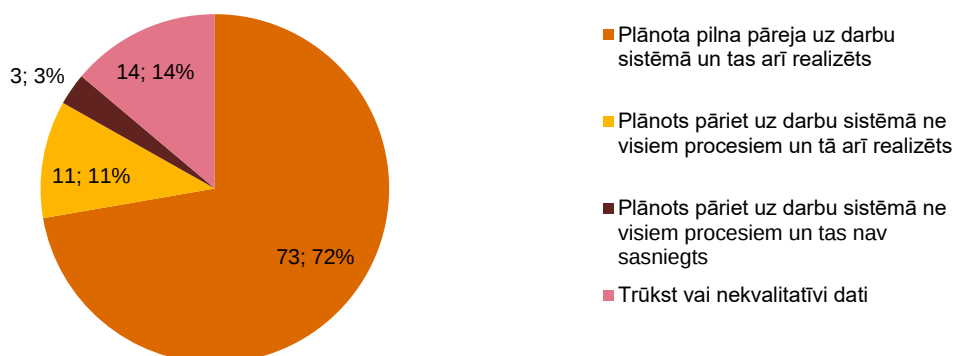
Pilnu procesu reižu skaits IS - plānotais pret faktisko

Ilustrācija 41: Pilnu procesu reižu skaits IS gadā (situācija 2016.gadā saskaņā ar VARAM iesniegtajām atskaitēm). Avots: VARAM, PwC analīze

72% projektu īstenotāju sākotnēji izvirzījuši mērķi pilnībā pāriet uz darbu sistēmā un to arī izdarījuši (Pilnu procesu norišu reižu skaits IS pret Kopējo pilnu procesu norišu skaitu (plāns pret faktu)), 11% plānojuši pāreju ne visiem procesiem un to arī realizējuši (skat. Ilustrācija 42).

Plānotais un faktiski sasniegtais pārejai uz darbu sistēmās

Ilustrācija 42: Plānotais un sasniegtais pārejai uz pilnu procesu realizāciju sistēmās, kas izveidotas projektu ietvaros (pēdējais pieejamais gads saskaņā ar VARAM iesniegtajām atskaitēm). Avots: VARAM, PwC analīze

6.4.2. Elektronisko pakalpojumu izmantošanas plāns un tā faktiskā izpilde

Pētījumā ietvertu projektu ietvaros izveidoti 170 e-pakalpojumi, no kuriem tiek izmantoti 148 (87%) (faktiskais lietotāju skaits lielāks par o).

Neizmantotajiem e-pakalpojumiem to neizmantošanas iemesli ir individuāli katram projektam un iekļauti konkrēto projektu aprakstos (skat. iepriekš). No izmantotajiem e-pakalpojumiem plānotais elektronisko pieprasījumu skaits sasniegts (90% no plānotā elektronisko pieprasījumu skaita vai pārsniegts) 82 e-pakalpojumiem (55%), nav sasniegts – 67 e-pakalpojumiem (45%). 72% no tiem e-pakalpojumiem, kuru elektronisko pieprasījumu skaits nesasniedz plānoto, dati par e-pakalpojumu izmantošanu pieejami par 1 – 2

gadu pēc projekta beigām. Projektu PIR analīze parāda, ka e-pakalpojumu izmantošana pieaug laika gaitā, iestādēm informējot iedzīvotājus/uzņēmējus par iespējām pakalpojumus saņemt elektroniski.

E-pakalpojumus, kuru elektronisko pieprasījumu skaits sasniedz un pārsniedz plānoto izmantošanu, raksturo:

1. Plānotais elektronisko pieprasījumu skaits bijis pieticīgs. Piemēram, VDI izstrādātais e-pakalpojums "Darba vietas higiēniskais raksturojums" (plāns – 61, fakts – 1800, faktiski sasniegtais apjoms 2951%) u.c. VDI e-pakalpojumi, KISC izstrādātais e-pakalpojums "Atļaujas saņemšana darbam lasītavā" (plāns - 50, fakts – 1379, faktiski sasniegtais apjoms 2758%) u.c.
2. Digitalizēts kultūrvēsturiskais materiāls. Piemēram, KISC e-pakalpojums "Latvijas filmas bibliotēkās" (plāns – 330 000, fakts – 825 620, faktiski sasniegtais apjoms 250%), "Ģerboņu attēlošana un meklēšana" (plāns – 3000, fakts – 31 000, faktiski sasniegtais apjoms 1033%) u.c.
3. E-pakalpojumi, kuru galvenā mērķauditorija ir publiskā pārvalde. Piemēram, VRAA izstrādātais e-pakalpojums "Standartizētu preču iegāde, izmantojot e-iegādes sistēmu" (plāns – 3 400 000, fakts – 59 451 202, faktiski sasniegtais apjoms 1749%), VRAA e-pakalpojums "Valsts amatpersonu EDS formu uzlabojumi" (plāns – 950 526, fakts – 2 124 339, faktiski sasniegtais apjoms 223%), u.c.
4. E-pakalpojumi, kas paredz attālinātu iespēju iedzīvotājiem/uzņēmējiem pildīt paziņošanas pienākumu pret valsti. Piemēram, VVD e-pakalpojums "Datu ievadīšana ikgadējam Valsts statistikas pārskatam Nr.3-Atkritumi" (plāns – 850, fakts – 11 543, faktiski sasniegtais apjoms 1358%);
5. Ar maksājumiem saistīti e-pakalpojumi. Piemēram, VK e-pakalpojums "Informācija par valsts budžetā veiktā maksājuma statusu" (plāns – 11 500, fakts – 28 126, faktiski sasniegtais apjoms 245%), VID e-pakalpojums "Muitas maksājumu veikšana tiešsaistes režīmā" (plāns – 10 000, fakts – 30 391, faktiski sasniegtais apjoms 304%), VRAA e-pakalpojums "Nekustamā īpašuma nodokļa apmaksa tiešsaistē" (plāns – 19 443, fakts – 45 866, faktiski sasniegtais apjoms 236%);
6. Informatīvi e-pakalpojumi. Piemēram, VRAA e-pakalpojums "Informācija par piešķirtās pensijas/pabalsta/atlīdzības apmēru (EP51)" (plāns – 9956, fakts – 18 139, faktiski sasniegtais apjoms 182%), LĢIA e-pakalpojums "Vietvārdu datu bāze" (plāns – 12 100, fakts – 18 506, faktiski sasniegtais apjoms 153%);
7. E-pakalpojumi, kas var kalpot par elementiem citos e-pakalpojumos. Piemēram, VRAA e-pakalpojums "Iedzīvotāju autentifikācija VID EDS portālā", (plāns – 951 526, fakts – 2 297 410, faktiski sasniegtais apjoms 241%);
8. E-pakalpojumi, kuru izmantošanas apjoms saistīts ar tendencēm nozares politikā. Piemēram, VRAA e-pakalpojums "Elektroniska pieteikšanās studijām" (otrajā gadā pēc projekta beigām pēc CFLA datiem plānoti – 110 00, faktiski izpildīti – 128 791, faktiski sasniegtais apjoms 117%) .

E-pakalpojumus, kuru elektronisko pieprasījumu skaits nesasniedz plānoto izmantošanu, raksturo:

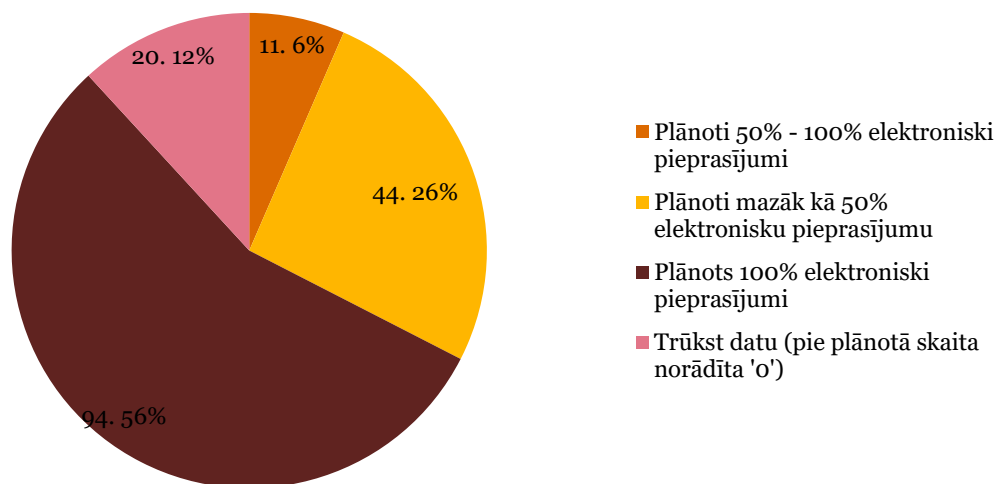
1. Elektronizēta izziņas saņemšana. Piemēram, VRAA e-pakalpojums "Informatīva izziņa par zemes vienības atļauto izmantošanu saskaņā ar teritorijas plānojumu" (plāns – 2500, fakts – 180, faktiski sasniegtais apjoms 7%). Iespējams, ka šis rādītājs saistīts ar publiskās pārvaldes iniciatīvu "paziņo vienreiz", kas paredz atteikšanos no izziņu izsniegšanas, lai tās iesniegtu citā publiskās pārvaldes iestādē u.c.
2. E-pakalpojumi, kuru izmantošanas apjoms saistīts ar tendencēm ekonomikā un/vai nozares politikā. Piemēram, VID e-pakalpojums "Sistēmā noformēto un apstrādāto muitas dokumentu skaits" (plāns- 857 000, fakts – 720 617, faktiski sasniegtais apjoms 84%)u.c.
3. E-pakalpojumi, kas saistīti ar potenciālu tiesvedību. Piemēram, VDI e-pakalpojums "Paziņojums par notikušu nelaimes gadījumu darbā" (plāns – 137, fakts – 118, faktiski sasniegtais apjoms 86%), VI e-pakalpojums "Skaidrojumi profesionāļiem par normatīvo aktu prasību izpildi" (piektajā gadā pēc

projekta pabeigšanas pēc CFLA datiem plāns – 4160, fakts – 3085, faktiski sasniegtais apjoms 74%) u.c.;

4. E-pakalpojumi, kur vēsturiski bijis iespējams dokumentus/informāciju nosūtīt nestrukturētu e-pastā un tāpat saņemt pakalpojuma rezultātu. Piemēram, UR e-pakalpojums “Elektroniskā reģistrācijas pieteikuma (t.sk.dokumentu) aizpildīšana un iesniegšana” (plāns – 60 000, fakts – 40 488, faktiski sasniegtais apjoms 67%) u.c.;
5. Specifiski, uz šauru mērķauditoriju orientēti e-pakalpojumi. Piemēram, ZM e-pakalpojums “Ganāmpulka datu izmaiņa ganāmpulka reģistrā” (plāns – 20, fakts – 9, faktiski sasniegtais apjoms 45%), VRAA e-pakalpojums “Ieroču reģistrācija, atļauju, licenču un sertifikātu pārbaude” (otrajā gadā pēc projekta pabeigšanas pēc CFLA datiem plānots – 8500, fakts – 2410, faktiski sasniegtais apjoms 28%) u.c.

Plānojot projektu e-pakalpojumu rezultātos rādītājus, projektu īstenotāju bijuši ambiciozi (skat. *Ilustrācija 43*). Proti, 56% e-pakalpojumu bija plānota pilnīga pāreja uz digitālu pakalpojuma sniegšanas kanālu un 26% tika plānots, ka vairāk kā puse no pakalpojumu pieprasījumiem tiks saņemti elektroniski.

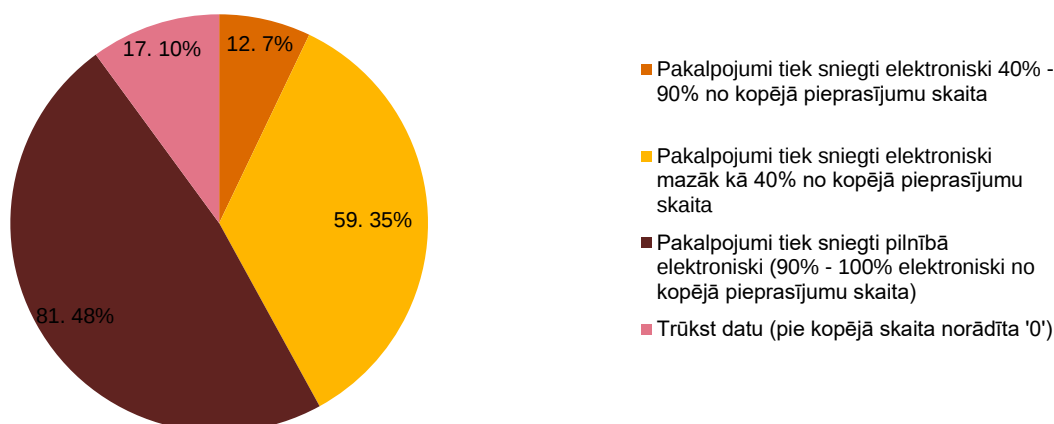
E-pakalpojumu izmantošanas plāni

Ilustrācija 43: E-pakalpojumu elektronisko pieprasījumu skaits pret kopējo pakalpojumu pieprasījumu skaitu (plānotie rādītāji, situācija 2016.gadā saskaņā ar VARAM iesniegtajām atskaitēm). Avots: VARAM, PwC analīze

Projektu realizācijas rezultātā faktiskie rādītāji tomēr atpaliek no plānotajiem (skat. Ilustrācija 44). Pilnībā elektroniski tiek sniegti 48% no pakalpojumiem, 7% - 40-90% no kopējā pieprasījumu skaita.

Elektroniski sniegto pakalpojumu īpatsvars pret kopējo pakalpojumu pieprasījumu skaitu

Ilustrācija 44: Elektroniski pieprasīto pakalpojumu īpatsvars kopējā pakalpojumu pieprasījumu skaitā (faktiskie rādītāji, pēdējais pieejamais gads saskaņā ar VARAM iesniegtajām atskaitēm). Avots: VARAM, PwC analīze

Skatoties uz e-pakalpojumu rezultatīvajiem rādītājiem projektu griezumā, pakalpojumu elektronisko pieprasījumu skaits sasniegts un pārsniegts 17 projektiem, 9 projektiem nav sasniegts (par 2 trūkst datu).

E-pakalpojumu izmantošanas rādītāji pārsniegti projektiem, kur:

1. Projektu uzsākot, bijusi skaidra mērķauditorija un gala rezultāta pielietojums (piemēram, Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai (hugo.lv), Digitālās bibliotēkas izveide, Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība, Pasu sistēmas un Vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai, Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma, Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē, V/A „Civilās aviācijas aģentūra” informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija, Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana, Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas pilnveidošana, Vienotas vides informācijas sistēmas izveide - 2.etaps, Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide);
2. Projektu ietvaros veikta koplietošanas risinājumu attīstība (E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība, Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta)
3. Projekti saistīti ar ģeotelpiskās informācijas apriti (Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide, Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide, Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu).

E-pakalpojumu izmantošanas rādītāji nav sasniegti projektiem, kur:

1. Projekta laikā notikušas būtiskas izmaiņas ekonomikā, kas ietekmējušas nozares rādītājus. Piemēram, Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas izstrāde, pilnveidošana un uzturēšana un Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēma (SKLOIS), kur e-pakalpojumu izmantošana saistīta ar krītošo kravu pārvadājumu apjomu Latvijā;
2. Projekta laikā veiktas būtiskas izmaiņas nozares likumdošanā. Piemēram, VDEĀVK Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde. 1.posms, Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide, kur projekta laikā tika pieņemts lēmums nesniegt vairākus pakalpojumus, kuru elektronizācija jau bija uzsākta;

3. Projekta rezultātu pilnvērtīgai izmantošanai nepieciešams veikt izmaiņas likumdošanā, bet tas nav izdarīts (Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes un ieviešanas 2.kārta);
4. Projekti, kuru galvenā mērķauditorija ir pašvaldības (Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas -1.kārta, Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados - 2.kārta, Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta);
5. Paralēli e-pakalpojumam iespējams pakalpojumu saņemt e-pastā (Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide).

6.5. Projektu pārvaldība

Projektu īstenotāju CFLA iesniegtajos pieteikumos bija noteikta projekta pārvaldības struktūra, ietverot projekta uzraudzības padomi, projekta vadītāju, projekta vadības grupu u.c. atbilstoši projekta būtībai. Projekta darba organizācijas iekļaušana projekta pieteikumā nodrošina, ka par to padomā jau agrīnā projekta stadijā, kas atbilst projektu vadības labākajai praksei.

Katram pētījuma apjomā ietvertajam projektam bija projekta vadītājs, kas atbilst projektu vadības labākajai praksei. Projektu realizācijas laikā publiskajā pārvaldē bija ievērojama kadru mainība gan krīzes (2008.-2010.) dēļ, gan pēckrīzes periodā. Kadru mainība sasniedza 20%¹¹². Projekti bija plānoti ilgām laika – tikai viens projekts ilga gadu (IZM īstenotā Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) attīstības 1.kārta), trīs – divus gadus (KISC īstenotais Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai, PMLP īstenotais – Pasu sistēmas un Vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai, Valsts kases īstenotais – Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas pilnveidošana). Pārējie projekti ilga trīs un vairāk gadus, VRAA īstenotajam projektam Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide – ilgstot 6.5 gadus. Tādējādi gandrīz nevienam no pētījuma tvērumā esošajiem projektiem nebija viens projekta vadītājs no sākuma līdz beigām (viens projekta vadītājs bija UR), tādējādi radot papildus apgrūtinājumu projektu realizācijai un mērķu sasniegšanai. Tiek augstas kadru mainības apstākļos:

1. Projekti būtu jāplāno īsāki, lai nodrošinātu vienu projekta komandu no projekta sākuma līdz beigām;
2. Jāparedz zināšanu par projekta gaitu, sasniegtajiem rezultātiem, riskiem u.c. uzkrāšana projekta zināšanu bāzē (piem., sistematizēta projekta bibliotēka, projekta mājas lapa u.c.), kur komandas maiņas gadījumā būtu pieejama vēsturiskā informācija par projektu, lai nodrošinātu projekta vadības funkciju pēctecību. Šādu vienotu, uz datiem balstītu zināšanu bāzu esamība arī atvieglotu komunikāciju starp projekta īstenotāju un sadarbības partneriem, mazinot birokrātisku informācijas apmaiņu, piemēram, vēstulēs. Šādas aktivitātes netika plānotas un īstenotas, bet būtu paredzamas nākotnē.

Otrs būtiskais aspekts bija projekta vadītāja zināšanas par projektu vadības labāko praksi, izmantotajām metodēm. Projektu plānošanas sākuma posmā kopējā projektu vadības pratība publiskajā pārvaldē bija zema¹¹³, kas projektu realizācijas laikā uzlabojās (PIR analīzes ietvaros intervijās atzina UR, EM u.c.). Projektu plānošanas laikā būtu jāņem vērā kopējā projektu vadības pratība. Ja tā ir zema, tad jāplāno īsāki projekti (1 – 2 gadi) un vienkāršāki projekti (2 – 3 sadarbības partneri). Tāpat būtu jāizvirza kvalifikācijas prasības projekta vadītājam – zināšanas par projektu vadības labāko praksi, iepriekšēja pieredze projektu vadībā.

Visiem pētījuma tvērumā esošajiem projektiem projekta uzraudzībai tika izveidotas projektu padomes, kurās ietilpa gan projekta īstenotāju, gan sadarbības partneru vadības pārstāvji. Padomes izveide projekta gaitas

¹¹² <http://nra.lv/latvija/150875-valsts-parvalde-esot-bistami-bieza-kadru-mainiba.htm>, avota datums: 21-Apr-2018

¹¹³ journals.ku.lt/index.php/RFDS/article/download/620/pdf, avota datums: 21-Apr-2018

uzraudzībai atbilst labākajai projektu vadības praksei. Padomes projektu laikā praktiski darbojās, izskatot projektu realizācijas atbilstību plānam, riskus projektu gaitā. Tomēr padomju darbam jābūt izlēmīgākam un drosmīgākam, redzot projektos būtiskus riskus. Piemēram, tieši padomei vajadzēja apturēt skolas.lv attīstību, redzot, ka projekts ir neveiksmīgs (Programmas vadības grupa saskaņā ar projekta pieteikumu) vai samazināt e-veselības funkcionalitātes apjomu (Uzraudzības padome saskaņā ar projekta pieteikumu).

Publiskās pārvaldes (un arī pašvaldību) īstenoto projektu laika grafika plānošanā labākā prakse rekomendē ņemt vērā politiskās plānošanas ciklu¹¹⁴ – no vēlēšanām līdz vēlēšanām (4 gadi). Tādējādi projektus nevajadzētu plānot garākus par 36 mēnešiem, ievērojot, ka varētu būt nepieciešams arī termiņa pagarinājums, lai projekta laikā izvairītos no būtiskas politikas maiņas. No šī pētījuma sfērā ietvertajiem 39 projektiem, tikai 13 (33%) ilga 12-36 mēneši.

Sekmīga projektu realizācija bija būtiski atkarīga no sadarbības partneru iesaistīšanās projektu realizācijā. To kā būtisku aspektu PIR analizē norādīja vairākas iestādes (PMLP, VDEĀVK, IzM, NVD u.c.), norādot arī, ka pie mazāka sadarbības partneru skaita projektu ieviešana kļūst būtiski vieglāk vadāma un paredzama, kā arī realizācijas termiņš projektiem varētu būt īsāks. Rūpīgu, savlaicīgu komunikāciju ar publiskās pārvaldes iestādēm kā būtisku norāda arī starptautiskā prakse¹¹⁵. Šī pētījuma apjomā ietvertajiem projektiem iesaistīto pušu vajadzību sistemātiska analīze nebija paredzēta kā atsevišķa aktivitāte, rekomendējam tādu īstenot turpmāk. Vadoties no analīzes rezultātiem, plānot sadarbības partneru iesaistīšanos.

PIR analīzes laikā iestādes norādīja, ka mazāks iepirkumu skaits projektā, veicot tos uzreiz par lielāku apjomu, būtiski atvieglotu projektu realizāciju no administratīvo procedūru un cilvēkresursu noslodzes viedokļa. Tāpat tika atzīmēts, ka iepirkuma procedūru veida ierobežojums veikt sarunu procedūru tikai iepriekš saskaņojot ar FM un VARAM, radījis papildus sarežģījumus projektu realizācijā. Projektu vadības labākā prakse rekomendē projektu iepirkumu plānus gatavot atsevišķi visam projektam kopā, tai skaitā pamatojot izvēlētais iepirkuma procedūras. Projektu īstenotājiem bija prasība gatavot iestāžu iepirkumu plānus uz visu projekta laiku, kas faktiski nesaskanēja ar projekta termiņiem. Ievērojot būtisko publiskā iepirkuma apjomu projektu ietvaros un projektu īstenotāju vēlmi organizēt pēc iespējas mazāk iepirkuma procedūras, iepirkumi tika organizēti apjomīgāki un sarežģītāki. Projektu īstenotājiem nevarēja būt un nebija pietiekamas pieredzes tik apjomīgu IT projektu iepirkumu organizēšanā, uz ko norāda arī EK 2013.gada pētījums¹¹⁶. Turpmāk, plānojot IT projektu realizāciju, rekomendējam izstrādāt atsevišķu iepirkumu plānu visam projektam kopumā, norādot gan iepirkumu laika grafiku, gan potenciālo iepirkuma priekšmetu, gan pamatot iepirkuma procedūru.

Projektu īstenotāji pārsvarā nav plānveidīgi (aptaujas) mērījuši lietotāju apmierinātību ar izveidotajām sistēmām, e-pakalpojumiem un to uzturēšanu. PIR analīzes ietvaros pārsvarā tika sniegts intuitīvs pašnovērtējums. E-pakalpojumu pārziņi maz sazinās ar e-pakalpojumu lietotājiem un neprot paskatīties uz darba rezultātu no lietotāju viedokļa. Turpmāk pēc katra apjomīga e-pakalpojumu izstrādes projekta rekomendējam veikt iedzīvotāju un/vai uzņēmēju apmierinātības pētījumu par projekta rezultātu. Papildus būtu vēlams lietotāju apmierinātību vērtēt periodiski (piemēram, reizi divos gados) un saglabāt mērāmo rādītāju pēctecību laikā.

Vairāki projektu īstenotāji PIR analīzes ietvaros norādīja, ka projektu ietvaros sistēmu lietotāju un IT personāla apmācības nebija pietiekošas, jo netika ielānotas pietiekamā apjomā (LĢIA, LM). Apmācība saskaņā ar principu 'mācīt skolotāju' (*train the trainer*) netika praktizēta, tādējādi ievērojamās kadru mainības dēļ iegūto zināšanu saglabāšana iestādē ir apgrūtināta. Turpmāk, plānojot apjomīgu sistēmu realizāciju, izvērtēt personāla mācību metožu piemērotību konkrētajam risinājumam konkrētajā iestādē, maksimāli izmantojot e-mācību iespējas, video mācību materiālus (VRAA izmanto mācībām par koplietošanas risinājumu izmantošanu), kā arī 'mācīt skolotāju' principu.

Kopumā Eiropas Savienības struktūrfondu projektu realizācija ir būtiski cēlusi projektu īstenotāju kompetenci lielu (ilgāki par gadu, budžets virs 1 milj.EUR) projektu pārvaldībā.

¹¹⁴ journals.ku.lt/index.php/RFDS/article/download/620/pdf, avota datums: 21-Apr-2018

¹¹⁵ <https://www.pmi.org/-/media/pmi/documents/public/pdf/case-study/program-management-success-government.pdf>, avota datums: 21-Apr-2018

¹¹⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/public-procurement/study/#14, avota datums: 26-Apr-2018

6.6. Valsts IKT koplietošanas risinājumi

6.6.1. Risinājumu izveide un izmantošana

Valsts līmenī pašlaik terminam “IKT koplietošanas risinājums” nav vienotas definīcijas. Izstrādes procesā esošajā Valsts IKT pārvaldības likumā plānots ietvert terminu “Būtiskais arhitektūras elements (BAE)” – tehnoloģisku risinājumu kopums, kurus var koplietot dažādi dalībnieki (pārziņi). Līdz ar to analīzē esam apskatījuši valsts līmeņa IKT komponentes, kas ir brīvi pieejamas publiskās pārvaldes iestādēm un/vai pašvaldībai koplietošanai savu IKT risinājumu darbības nodrošināšanā un/vai pakalpojumu sniegšanā un ko izmanto vismaz 3 iestādes.

Koplietošanas komponentus identificējām, pamatojoties uz:

1. VARAM izveidotajos projektu pieteikumu pašvērtējumos iekļautos BAE, ko esošajā ES plānošanas periodā iestādēm rekomendēts izmantot savu IKT risinājumu izveidē un attīstībā. Apskatīti tie BAE, kas izveidoti pārskata periodā.
2. VARAM koncepcijā "Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības organizatoriskais modelis"¹¹⁷ definētos valsts koplietojamās standarta infrastruktūras pakalpojumus un biznesa standarta informācijas sistēmas.
3. VISS portālā koplietošanas pakalpojumu katalogā definētos VRAA VISS infrastruktūras komponentes¹¹⁸.

Kopā apskatīti 9 valsts IKT koplietošanas risinājumi, kas izveidoti ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā. Atsevišķi risinājumi satur vairākas koplietošanas komponentes, piemēram, E-pakalpojumu izpildes vide ietver Klienta darba vietu, Iestādes darbinieka darba vietu u.c., Ģeoportāls un tā komponenti ietver Ģeotelpisko datu savietotāju, Iegultās kartes kontroli u.c. Sīkāks risinājumu apraksts ietverts 3. nodaļā pie projektiem, kuru ietvaros izveidoti risinājumi (Skat. *Tabula 21*). Visi apskatītie risinājumi ir ieviesti, tiek izmantoti un to izmantošanas apjoms palielinās.

Tabula 21: Projekti, kuru ietvaros izveidotas valsts koplietošanas komponentes

Projekta ID	Ministrija	Iestāde	Projekta nosaukums
3DP/3.2.2.1.1/12/IPIA/CFLA/005	KM	KISC	Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai
3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/IUMEPLS/005	VARAM	VRAA	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta
3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/IUMEPLS/017	VARAM	VRAA	E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība
3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/IUMEPLS/002	VARAM	VRAA	Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu
3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/IUMEPLS/007	VARAM	VRAA	Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide

¹¹⁷ <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4212>

¹¹⁸ <https://viss.gov.lv/lv/Informacijai/koplietosanas-pakalpojumi>

Risinājumu izmantošanai identificētas šādas kopējās izmantošanas priekšrocības (priekšrocības, kas ir vairāk kā vienai koplietošanas komponentei):

- Centralizēta uzturēšana, pieejams lietotāju atbalsts (P1);
- Nav nepieciešams slēgt sadarbības līgumus ar saistīto ārējo pakalpojumu sniedzējiem (identifikācijas pakalpojumi, maksājumu apstrādes pakalpojumi) (P2);
- Nodrošināta droša sasaiste ar citām publiskās pārvaldes un ārējām pakalpojumu sniedzēju sistēmām un koplietošanas komponentēm, piemēram, banku sistēmām (P3);
- Risinājumu piedāvātā funkcionalitāte iestādēm ir nepieciešama (P4);
- Samazinātas izstrādes un uzturēšanas izmaksas (pieņēmums, ka komponentes integrācijas izmaksas ir zemākas kā līdzīgas funkcionalitātes komponentes izveide no jauna) (P5);
- Komponente ir pieejama koplietošanai arī komersantiem (P6).

Kopējās priekšrocības pa koplietošanas komponentēm ietvertas 28. tabulā. Ar zaļu krāsu atzīmētas tās priekšrocības, kuras faktiski izpildās, ar dzeltenu – tās, kuru izpilde ir uzlabojama. Zem tabulas sniegts identificēto problēmu apraksts. Risinājumu specifiskās izmantošanas priekšrocības un trūkumi ir izklāstīti katra risinājuma aprakstā (skat. 3.nodaļu).

Tabula 22: Valsts koplietošanas komponentu kopējie izmantošanas ieguvumi

Koplietošanas komponente/ Ieguvumi	P1	P2	P3	P4	P5	P6
Pakalpojumu katalogs	●		●	●	●	
Vienotās pieteikšanās modulis	●	●	●	●	●	
Maksājumu modulis	●	●	●	●	●	
E-pakalpojumu uzturēšanas un darbināšanas vide	●		●	●	●	
Ģeoportāls un tā komponentes	●		●	●	●	●
Dokumentu integrācijas vide	●		●	●	●	
VISS datu apmaiņas risinājumi	●			●	●	●
Datu izplatīšanas tīkls	●			●	●	●
Mašīntulkošanas serviss (Hugo.lv)	●			●	●	

P1 priekšrocība attiecināma uz visām apskatītajām komponentēm. Lai gan VRAA palīdzības dienestā ir pietiekami daudz darbinieku (VRAA sniegtā informācija), iestāžu intervijās un citos avotos^{119, 120} minēts, ka esošais VRAA lietotāju atbalsts ir uzlabojams. Minētais var būt saistīts gan ar pašu iestāžu un pakalpojumu klientu ieinteresētību IKT risinājumu izmantošanā, gan arī VRAA darbinieku mainību. Pārskata periodā

¹¹⁹ Vai valsts pārvalde efektīvi rīkojas ar uzkrāto informāciju?, Valsts Kontrole, 2017.gads

¹²⁰ VARAM veiktais pētījums "Sabiedriskās domas izvērtējumi par e-pakalpojumu pielietojumu" (2015.gada decembris)

atbalsta pakalpojumiem netika izvirzītās pakalpojumu līmeņu vienošanās (SLA) vai arī tās bija vispārīgas, līdz ar ko ir sarežģīti novērtēt faktisko atbalsta pakalpojumu kvalitāti.

P2 priekšrocība attiecināma uz Vienotās pieteikšanās moduli un Maksājumu moduli, abiem ir noslēgti sadarbības līgumi ar komercbankām un identifikācijas pakalpojumu sniedzējiem (Vienotās pieteikšanās modulum).

P3 priekšrocība attiecināma uz Pakalpojumu katalogu, Vienotās pieteikšanās moduli, Maksājumu moduli, E-pakalpojumu uzturēšanas un darbināšanas vidi, Geoportālu un tā komponentēm un Dokumentu integrācijas vidi. Piemēram, Pakalpojumu katalogam tiek nodrošināta sasaiste ar Likumi.lv (izmantojot Normatīvo aktu atsauču reģistru), Vienotās pieteikšanās modulum tiek nodrošināta sasaiste ar identifikācijas pakalpojumu sniedzēju sistēmām. Maksājumu modulum tiek nodrošināta sasaiste ar banku sistēmām. Dokumentu glabāšanai komponentēs ir pieejama Elektronisko dokumentu krātuve, kur vienkopus tiek glabāti elektroniskie dokumenti, lai nebūtu tos jāpārsūta starp sistēmām un procesu soļiem. Notifikāciju pārvaldībai komponentēs ir pieejams notifikāciju serviss, adrešu meklēšanas komponente u.c.. Līdz ar to iestādēm ir jāveido mazāk integrāciju, kas ietaupa gan laiku, gan izmaksas.

P1 priekšrocība attiecināma uz visām apskatītajām komponentēm, par ko liecina pieaugošā komponentu izmantošanas statistika (skat. 3.nodaļā pie komponentu aprakstiem). Atsevišķu komponentu funkcionalitāte un lietojamība ir attīstāma, ko paredzēts īstenot ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā. Piemēram, tiek attīstīts Vienotās pieteikšanās modulis, lai būtu pieejama arī juridisko personu autentifikācija, paredzēts uzlabot Pakalpojumu kataloga lietojamību, tiks attīstīta E-pakalpojumu uzturēšanas un darbināšanas vide.

P5 priekšrocība attiecināma uz visām koplietošanas komponentēm, lai gan šobrīd nav pieejama informācija, kas viennozīmīgi ļautu pārliecināties par šo priekšrocību. Pieņēmums izvirzīts augstā līmenī salīdzinot darbietilpību, kas nepieciešama koplietošanas komponentu integrēšanai pret to darbietilpību to izveidei no jauna. Pārskata periodā netika veikti šāda veida aprēķini un finanšu piedāvājumus netika izdalītas izmaksas koplietošanas komponentu integrēšanai, līdz ar to nav iespējams aprēķināt faktisko koplietošanas komponentu izmaksu efektivitāti. Iestāžu intervijās minēts, ka atsevišķu koplietošanas komponentu (E-pakalpojumu uzturēšanas un darbināšanas vide, Maksājumu modulis un VISS datu apmaiņas risinājumu) izmantošana/integrācija projektos esot bijusi sarežģīta (gan no tehniskās, gan organizatoriskās puses), kas ir darbietilpību palielinošs aspekts un potenciāli palielina to koplietošanas izmaksas.

P6 priekšrocība attiecināma uz VRAA datu apmaiņas risinājumiem – VISS datu apmaiņas risinājumi, DIT. Komersanti teorētiski ĢDS var izmantot, bet ne savas uzņēmējdarbības vajadzībām – izmantojams tikai tad, ja tas palīdz valsts iestādei. Piemēram, VISS datu apmaiņas risinājumus izmanto kredītiestādes, DIT izmanto enerģētikas uzņēmumi. VISS datu apmaiņas risinājuma izmantošana ir uzlabojama esošo risinājumu sarežģītības dēļ. Tos plānots attīstīt ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā, izveidojot Datu izplatīšanas platformu (DIP). Plānots, ka šī platforma ļaus institūcijām, ievērojot noteiktos DIP standartus, izstrādāt un publicēt tīmekļa pakalpes dažādām darbībām ar iestāžu datiem – iegūt informāciju par konkrētiem datu objektiem, pārbaudīt faktus par šiem objektiem, saņemt notifikāciju par datu izmaiņām datubāzē utml. Šādas pakalpes potenciālie interesenti, t.sk. komersanti, kuri iesaistīti informācijas atkalizmantošanā, varēs izmantot kā integrācijas rīkus savās informācijas sistēmās vai lietotnēs, saņemot elektroniskā veidā no datu turētāja datu izmantošanas atļauju.

6.6.2. Ieteikumi koplietošanas risinājumu attīstībai

ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā izveidotie risinājumi ir ieviesti, tiek izmantoti un kopumā to izmantošana palielinās. Tomēr palielinās arī daļēji dublējošo risinājumu skaits, kas tiek veidoti gan nozaru, gan iestāžu līmenī gan pārskata ES fondu plānošanas, gan arī ES fondu 2014.-2020.gadam plānošanas periodā. Piemēram, E-lietas ietvaros plānots veidot nozares koplietošanas komponentes; lai gan paredzēts veidot vienoto valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu platformu, joprojām tiek veidotas atsevišķas iestāžu tīmekļvietnes (piemēram, Kultūras ministrija, Valsts ieņēmumu dienests, Uzņēmumu reģistrs).

Koplietošanas risinājumu izmantošana saistīta ar šādiem galvenajiem veiksmes faktoriem:

- Risinājumu obligātas izmantošanas noteikšana – daļa risinājumu izmantošanas ES plānošanas periodā tika noteikta kā obligāts priekšnosacījums iestāžu IKT projektu apstiprināšanai, daļu risinājumu obligātu izmantošanu nosaka normatīvie akti (piemēram, Pakalpojumu katalogs).
- Risinājuma funkcionalitātes nepieciešamība un ērtas izmantošanas iespējas pakalpojumu veidā (piemēram, Vienotās pieteikšanās modulis).

Neveiksmes faktori koplietošanas risinājumu izmantošanā saistīti ar šādiem faktoriem:

- Uzņēmēju veidoto pakalpojumu straujā attīstība jomās, kur risinājumi veidoti (piemēram, Skolas.lv).
- Nepietiekama risinājumu popularizēšana (piemēram, hugo.lv);
- Uzlabojama lietojamība (piemēram, E-pakalpojumu izpildes vide).

Minētie neveiksmes faktori ir ņemti vērā ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā un kopumā minētās problēmas ir novērstas.

Uzlabojamā joma koplietošanas risinājumu izveidē ir esošo VRAA pārziņā esošo valsts koplietošanas risinājumu atkarība no vienas tehnoloģijas un esošajiem piegādātājiem, kas ilgtermiņā var radīt augstākas to izstrādes un uzturēšanas izmaksas. Lai gan koplietošanas risinājumu pamatā ir izmantotas standartproduktu iespējas (piemēram, satura vadības risinājumi, e-formu risinājums u.c.), ir salīdzinoši daudz speciālo izstrāžu (t.sk., jomās, kur ilgtspējīgāki būtu standartprodukti, piemēram, datu apmaiņas risinājumiem). Ierobežoti tiek izmantoti atvērtā koda standartisinājumi (piemēram, timekļa satura pārvaldībai).

Nākotnes koplietošanas risinājumu/komponenšu izveidē un attīstībā rekomendējam ņemt vērā šādus principus/ īstenot šādas darbības:

1. Obligāti nodrošināt koplietošanas risinājumu gala lietotāju iesaisti risinājumu projektēšanā un izstrādē (t.sk., piedaloties Sprintu testēšanā, akcepttestēšanā u.c. pasākumos). Minētais veicinās risinājumu atbilstību lietotāju vajadzībām un mazinās lietotāju pretestību risinājumu izmantošanā (piemēram, plānotajiem CKR, kuru izmantošana plānots noteikt par obligātu).
2. Pētīt standartproduktu piedāvātās iespējas valsts IKT koplietošanas risinājumu izveidei (ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā novērots, ka minētais jau tiek īstenots). Pēc nepieciešamības iekļaut iepirkumu tehniskajās specifikācijās prasību standartisinājuma izmantošanai.
3. Veikt koplietošanas risinājumu lietotāju apmierinātības pētīšanu un veikt uzlabojumus risinājumos atbilstoši saņemtajiem novērtējumiem.
4. Primāri izmantot atvērtos standartus un atvērtā koda tehnoloģijas, veicinot risinājumu atkalizmantošanu nākotnē. Minētais palīdzēs izvairīties no viena no tipiskākajiem atkalizmantošanas ierobežojumiem – tehnoloģiju atkarības¹²¹.
5. Veikt Eiropas savienības dalībvalstu publisko administrāciju atkalizmantošanai publicēto¹²² risinājumu izmantošanas iespēju analīzi (novērots, ka esošajā ES plānošanas periodā šāda prasība, cita starpā, ietverta projekta pieteikumu pašvērtējumos, tomēr tā faktiski reti tiek īstenota).
6. Veidojot jaunus risinājumus, nodrošināt to sadarbību gan ar Latvijas, gan Eiropas līmeņa risinājumiem. Potenciāla risinājumu “atvēršana” atkalizmantošanai citās Eiropas publiskajās administrācijās. Rekomendējam, koplietošanas risinājumiem ietvert papildus projekta prasību, lai veicināto risinājumu atkalizmantošanu arī Eiropas līmenī. Igaunija publicējusi vairākus risinājumus (piemēram, X-Road, ko atkalizmanto Somija), Latvija pašlaik risinājumus nav publicējusi.

¹²¹ Reusability Factsheet Template, European Commission, 2015

¹²² <https://joinup.ec.europa.eu/interoperability/search>

7. Iekļaut risinājumos zinātnisko un industriālo pētījumu rezultātus (piemēram, metodes dažādu ieteikumu ģenerēšanai, ņemot vērā sistēmās esošos datus un konteksta informāciju, metodes un rīkus aizdomīgu darbību identificēšanai auditācijas pierakstos u.c.).
8. Ņemt vērā e-pārvaldes tendences risinājumu izveidē, piemēram, uz iedzīvotājiem orientētu pakalpojumu un risinājumu izveide, pieejamības nodrošināšana, e-pārvaldes datu caurskatāmība un atvērtība, e-līdzdalības principu realizācija¹²³ u.c.

¹²³ The 2016 United Nations E-Government Survey, skatīt <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/#.WLLPsFV96M8>

7. IKT projektu ieguldījumu salīdzinājums ar citām valstīm

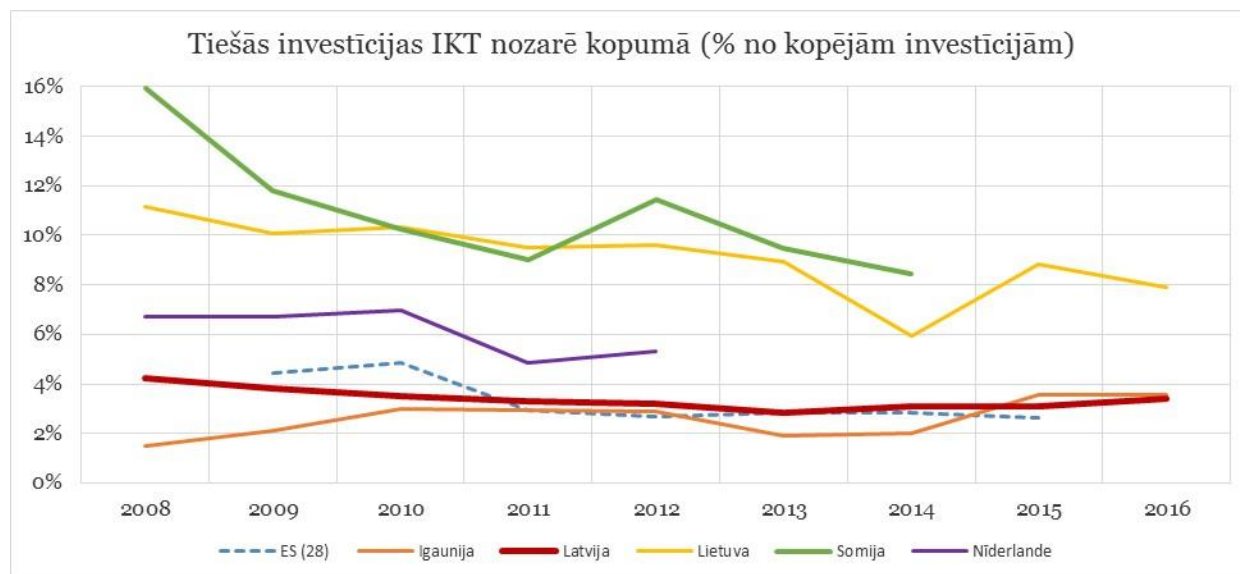
Salīdzinājums atbilstoši darba uzdevumam veikts starp piecām valstīm – Latviju, Lietuvu, Igauniju, Somiju un Nīderlandi. Salīdzinājumā izmantoti attiecīgās jomas vidējie rādītāji Eiropas Savienības 28 dalībvalstīs (ES-28) par laika periodu no 2006.gada līdz 2017.gadam. Dažādiem rādītājiem šis laika periods atšķiras atkarībā no pieejamiem datiem.

7.1. Tiešās investīcijas IKT nozarē

Eurostat dati¹²⁴ par tiešām investīcijām IKT nozarē kopumā laika periodā no 2008. līdz 2016.gadam katrā no salīdzinājumā ietvertajām valstīm uzrāda stabilas vērtības ar dažiem izņēmumiem:

- Latvijā – ~300..400 milj. EUR/gadā ar nelielu kāpumu līdz 435 milj. EUR 2016.gadā,
- Lietuvā – ~900..1150 milj. EUR/gadā ar īslaicīgu kritumu līdz 742 milj. EUR 2014.gadā,
- Somijā – ~6..9 miljardi EUR/gadā ar ievērojamu kāpumu līdz 14 miljardiem EUR 2016.gadā,
- Nīderlandē – ~23..31 miljardi EUR/gadā ar īslaicīgu kāpumu līdz 43,5 miljardiem EUR 2014.gadā.

Vienīgi Igaunijā ir vērojams pakāpenisks un nepārtraukts investīciju kāpums no 177 milj. EUR 2008.gadā līdz 653 milj. EUR 2016.gadā.

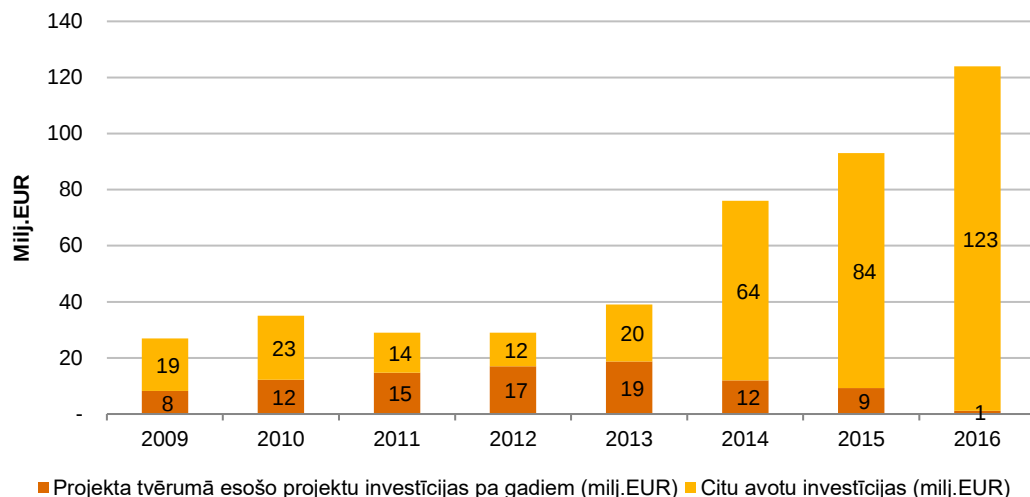
Ilustrācija 45.: Tiešās investīcijas IKT nozarē (% no kopējām valsts investīcijām), avots: Eurostat

Visās analizētajās valstīs, beidzoties ES 2007.-2013.gada plānošanas periodam, vērojams investīciju kritums IKT, parādot, ka ES fondu investīcijas ir būtisks IKT nozares virzītājs. Šī izvērtējuma tvērumā iekļauto projektu investīciju apjoms pa gadiem kopējā IKT investīciju apjomā Latvijā 2013.gadā (intensīvākā projektu realizācija)

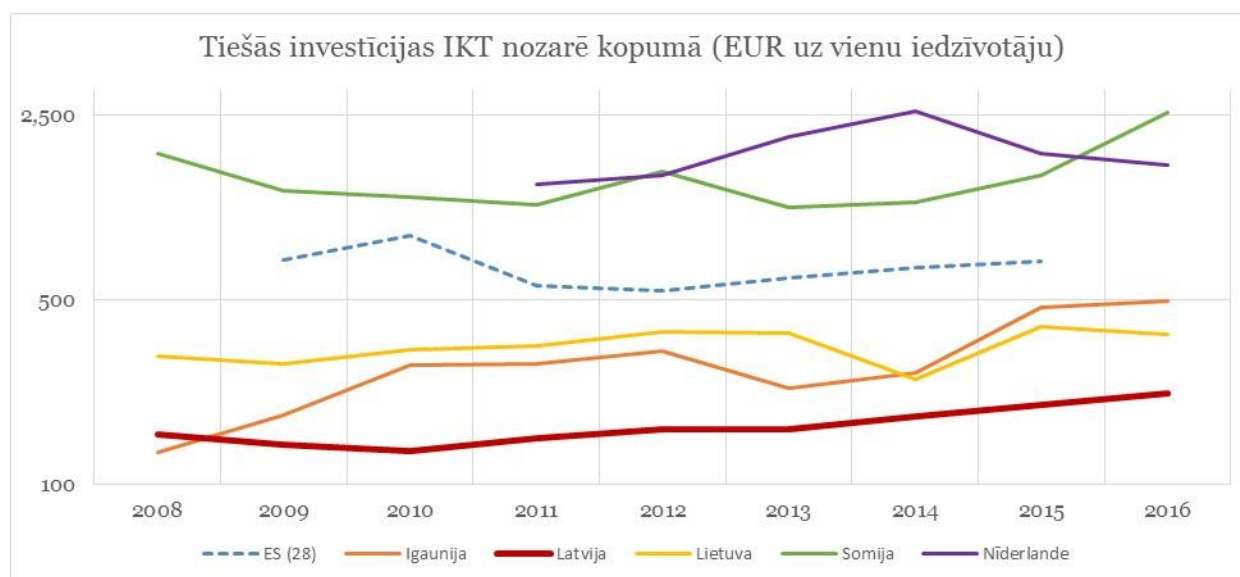
¹²⁴ Eiropas Statistikas biroja Eurostat datubāze (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>)

sasniedz 49%. Citi investīciju avoti ir ĀTI, Norvēģijas Finanšu instruments, kā arī pēc 2014.gada – ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda investīcijas u.c.

Izvērtējuma tvērumā iekļauto investīciju īpatsvars kopējā IKT investīciju apjomā

Ilustrācija 46: Šī izvērtējuma tvērumā iekļauto projektu investīciju pa gadiem īpatsvars tiešajā investīcijās izdevējdarbības, datorprogrammēšanas, konsultēšanas un informācijas pakalpojumu jomā (milj.EUR gadā), avots: CFLA, Eurostat, PwC analīze

Ilustrācija 47: Tiešās investīcijas IKT nozarē (EUR uz vienu iedzīvotāju), avots: Eurostat

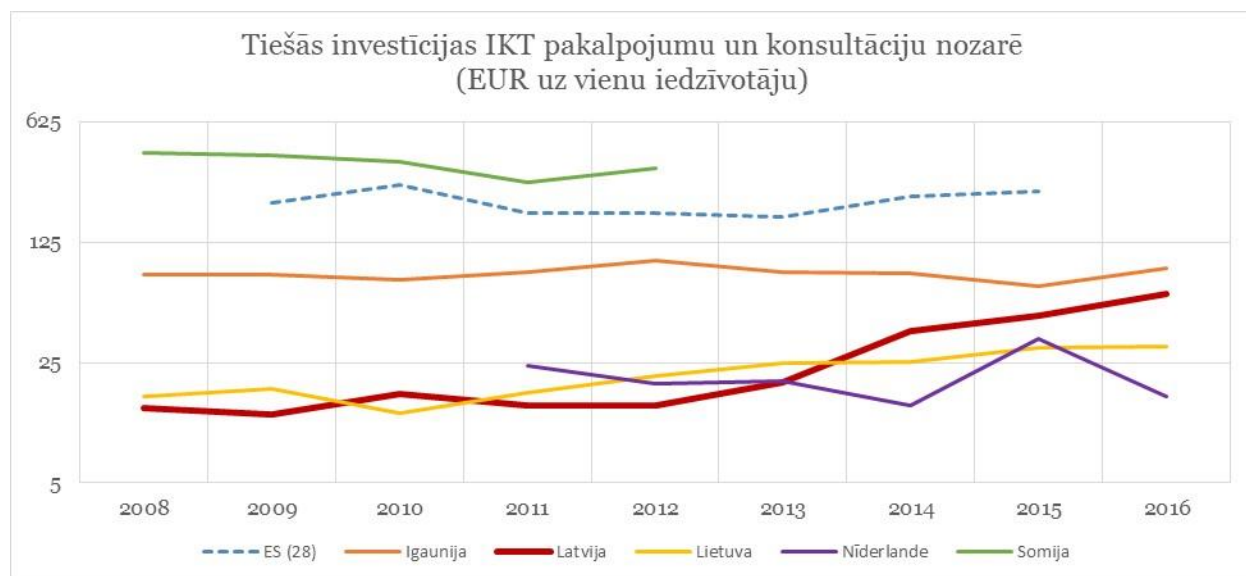
Investīcijas IKT uz vienu iedzīvotāju Latvijā atpaliek no investīcijām visās aplūkotajās valstīs. Zemais rādītājs Latvijā skaidrojams ar uzņēmēju kūturo IKT risinājumu izmantošanu gan uzņēmējdarbības procesos, gan B2B, gan B2C komunikācijā (e-komercija, uzņēmējdarbības digitalizācija u.c.), gan iedzīvotāju vājās zināšanas IKT

lietpratēja līmenī (24. vieta DESI 2018. gada indeksā (no 28))¹²⁵. Iesaistot uzņēmējus digitalizācijā, šim rādītājam būtu jāuzlabojas.

Investīciju datus IKT nozarē kopumā veido 3 NACE¹²⁶ klasifikācijas apakšgrupas:

1. investīcijas izdevējdarbības, datorprogrammēšanas, konsultēšanas un informācijas pakalpojumu jomā (NACE kods 58, 62 un 63);
2. investīcijas telekomunikācijas jomā (NACE kods 61);
3. investīcijas kinofilmu, videofilmu, televīzijas programmu un skaņu ierakstu producēšanas, kā arī radio un televīzijas programmu izstrādes un apraides jomā (NACE kods 59 un 60).

Turpmākai analīzei izvēlētas investīcijas izdevējdarbības, datorprogrammēšanas, konsultēšanas un informācijas pakalpojumu jomā, jo šī joma ir vistuvākā šī pētījuma apjomā ietvertajiem projektiem (Ilustrācija 48), kas uzrāda analoģisku tendenci kā kopējās investīcijas IKT.

Ilustrācija 48.: Tiešās investīcijas izdevējdarbības, datorprogrammēšanas, konsultēšanas un informācijas pakalpojumu jomā (EUR uz vienu iedzīvotāju), avots: Eurostat

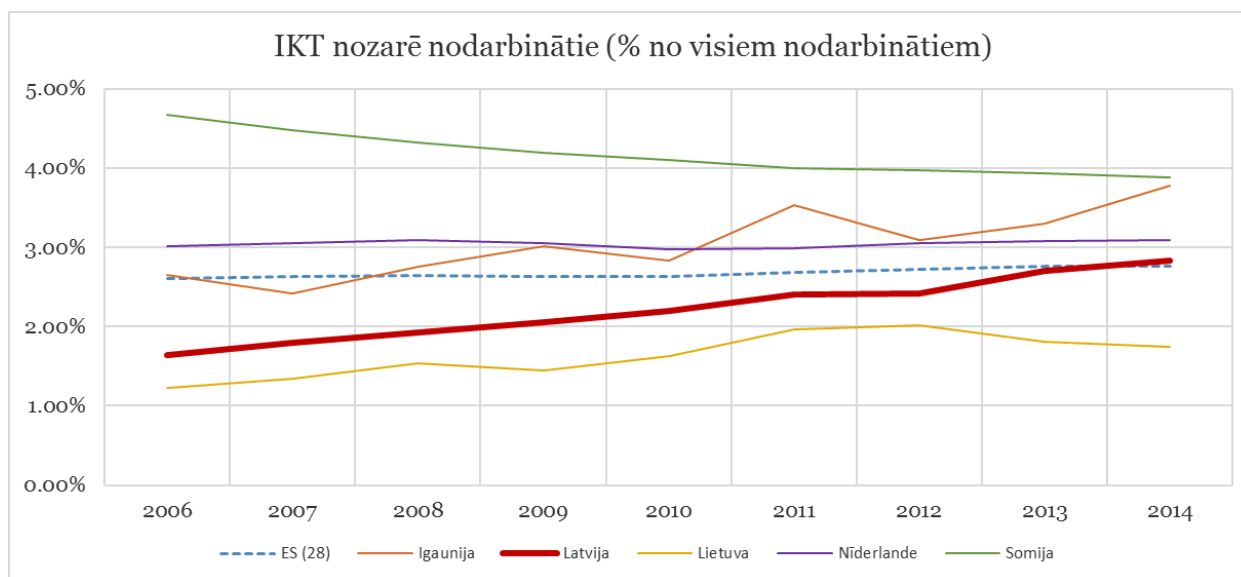
7.2. Darba vietas un produktivitāte IKT nozarē

Investīcijas IKT nozarē ir sekmējušas jaunu darba vietu radīšanu. PREDICT-2017¹²⁷ ziņojuma dati par darba vietām uzrāda tendenci pieaugt IKT nozarē nodarbināto darbinieku īpatsvaram Baltijas valstīs un Nīderlandē. Somijā vērojams samazinājums, ko var skaidrot ar NOKIA kompānijas ražošanas apjoma straujo samazinājumu.

¹²⁵ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>, avota datums: 01-Jun-2018

¹²⁶ Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Kopienā, 2. redakcija - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community, Revision 2 (<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5902521/KS-RA-07-015-EN.PDF>)

¹²⁷ Eiropas Komisijas ziņojumā "The 2017 PREDICT - An Analysis of ICT R&D in the EU and Beyond" pēc vienotas metodoloģijas apkopoti IKT nozares dati izpēti un attīstības kontekstā. Pētījums tiek veikts katru gadu kopš 2006. gada. (<https://data.europa.eu/euodp/data/dataset/jrc-predict-predict2017-core>)

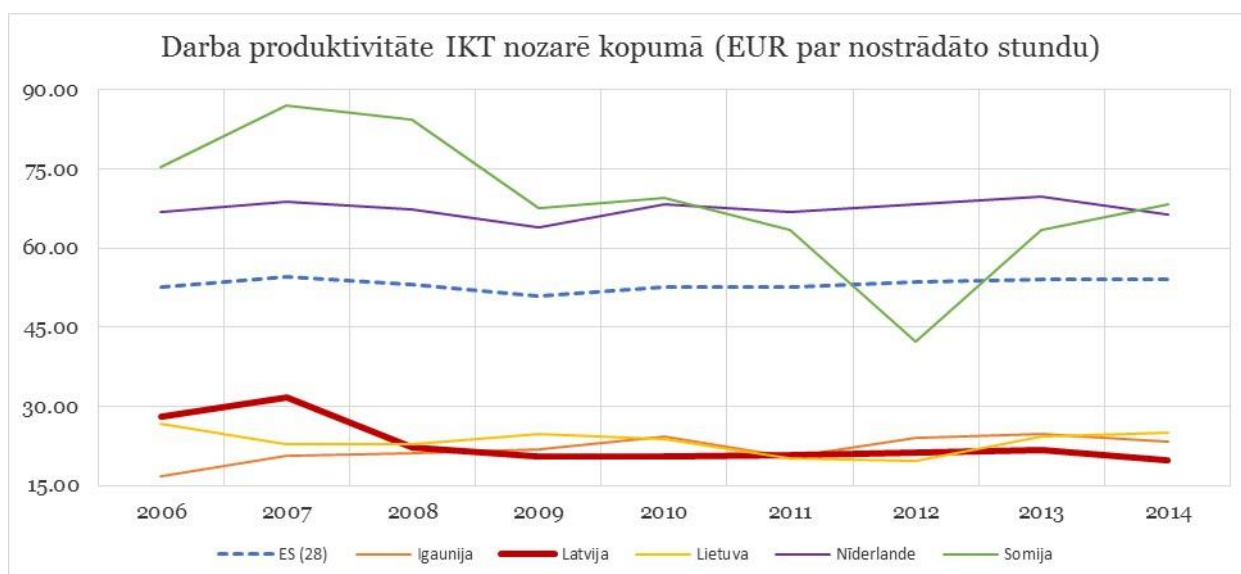
Ilustrācija 49.: IKT nozarē nodarbināto īpatsvars (% no visiem valsts nodarbinātiem), avots: PREDICT-2017

Jāatzīmē, ka straujāks IKT nozarē nodarbināto īpatsvara pieaugums Baltijas valstīs laika periodā 2006.-2014.gadam skaidrojams ne tikai ar IKT nozarē nodarbināto skaita pieaugumu, piemēram, Latvijā no 16 tūkst. līdz gandrīz 25 tūkst., Igaunijā un Lietuvā aptuveni no 17 tūkst. līdz 23.tūkst., bet arī ar kopējā valstīs nodarbināto skaita samazinājumu, piemēram, vislielākais nodarbināto samazinājums Baltijā šajā laika periodā novērojams Latvijas darba tirgū – no ~1 milj. līdz 877 tūkstošiem nodarbināto. Tomēr jāsecina, ka visās analizētajās valstīs investīcijas IKT ir sekmējušas IKT sektorā strādājošo skaita pieaugumu. Visaugstākais IKT nozarē nodarbināto darbinieku īpatsvars ir Igaunijā un Somijā (attiecīgi 3,78% un 3,8%). Latvijā šim rādītājam ir visstraujākais kāpums no 1,64% līdz 2,84% un tas ir virs ES-28 vidējā rādītāja 2,76%. Tādējādi investīcijas IKT radījušas Latvijai iespēju pozicionēties citu dalībvalstu vidū kā IKT pakalpojumiem piemērotai valstij IKT nozarē nodarbināto īpatsvara dēļ.

PREDICT-2017 ziņojuma dati par darba produktivitāti IKT nozarē 2006.-2014.gadā uzrāda ievērojamu atšķirību starp "vecajām" ES dalībvalstīm (Nīderlande, Somija) un Baltijas valstīm. Latvija, Lietuva un Igaunija joprojām ievērojami (vairāk kā par pusi) atpaliek no ES vidējā rādītāja. PREDICT-2017 ziņojuma metodika paredz darba produktivitāti mērit kā kopīgās (bruto) izlaides attiecību pret laiku, kurā šīs vērtības (pakalpojumi) saražoti. Par cik bruto izlaide sevī kā pozīciju ietver darbinieka atalgojumu, tad iepriekš minētā atšķirība starp vecajām ES dalībvalstīm un Baltijas valstīm lielā mērā saistīta ar atšķirīgo algu līmeni šajās valstīs.

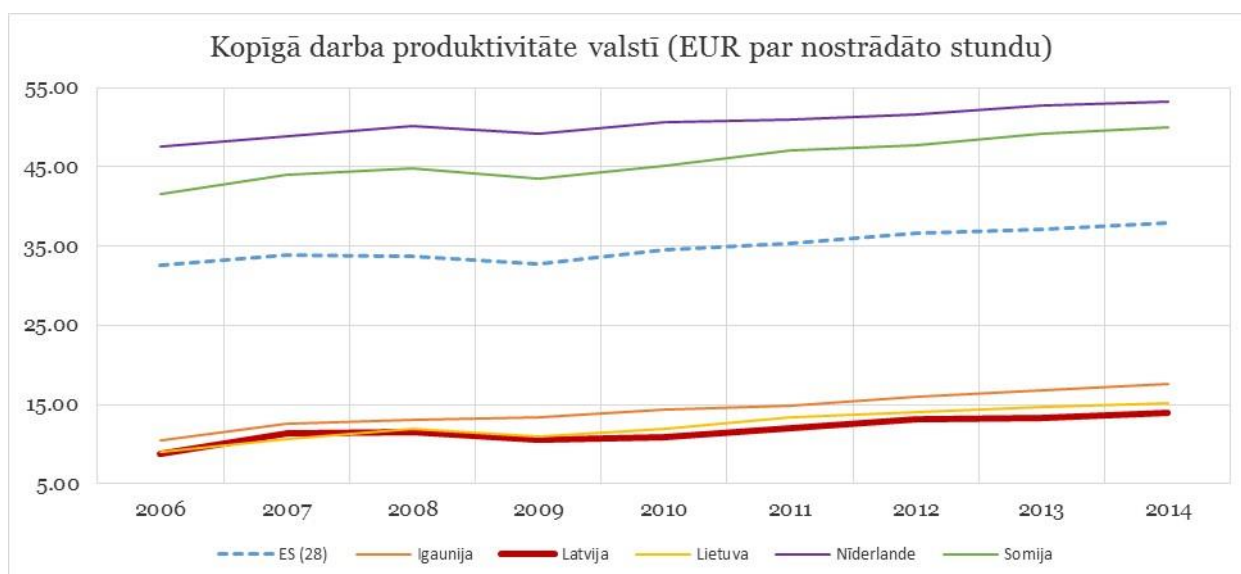
Salīdzinot situāciju 2008. un 2014.gadā, jāsecina, ka:

- ES vecajās dalībvalstīs IKT nozares produktivitāte nav ievērojami mainījusies,
- Igaunijā produktivitātes rādītāji ir auguši par 40%,
- Latvijā un Lietuvā produktivitātes rādītāji ir pat krituši (Latvijā par 29%, Lietuvā 2012.gada kritums par 26% ir gandrīz kompensēts).

Ilustrācija 50.: Darba produktivitāte IKT nozarē kopumā (EUR par nostrādāto stundu), avots: PREDICT-2017

Kopīgā darba produktivitātes rādītāji salīdzināmajās valstīs 2006.-2014.gadā uzrāda vienmērīgu pieaugumu visās valstīs un ES-28 vidējam rādītājam, pie kam darba produktivitāte IKT nozarē joprojām ir ievērojami (caurmērā 1.2 līdz 2 reizes) augstāka nekā citās jomās.

Ilustrācija 51: Kopīgā darba produktivitāte valstī (EUR par nostrādāto stundu), avots: PREDICT-2017

Investīcijas IKT sekmējušas darba produktivitātes pieaugumu visās aplūkotajās valstīs.

7.3. IKT nozares bruto izlaide

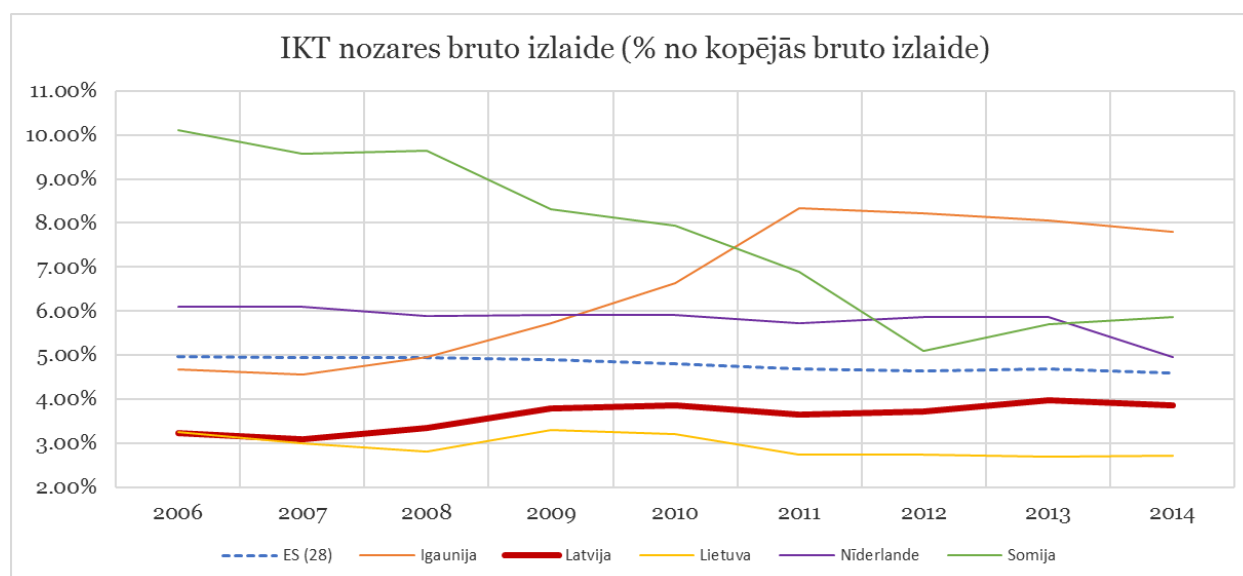
Investīciju efektivitāti IKT nozarē var vērtēt pēc katras valsts IKT nozares bruto izlaides pret valsts kopējo bruto izlaidi.

Bruto izlaide ir nozares saražoto preču un pakalpojumu tirgus vērtība, ieskaitot preču nodokļus. Bruto izlaides komponentes ietver pārdošanas ieņēmumus un citus darbības ienākumus, preču nodokļus un inventāra izmaiņas¹²⁸.

Ja PREDICT-2017 ziņojumā ietvertais ES-28 vidējais bruto rādītājs un Nīderlandes rādītājs par IKT nozares bruto izlaides īpatsvaru laika periodā 2006.-2014.gadā ir maz mainījušies (attiecīgi nepilni 5% un apmēram 6%), tad Somijai ir vērojams samazinājums no aptuveni 10% līdz 6%. Savukārt, Baltijas valstīs ir vērojamas atšķirīgas tendences IKT nozares bruto izlaidei – visstraujāk bruto izlaide augusi Igaunijā (no nepilniem 5% līdz 8%), **pieaugums Latvijā no 3% līdz gandrīz 4%**, bet Lietuvā novērojams pat neliels samazinājums no 3,25% līdz 2,72%. Lietuvā absolūtos skaitļos IKT nozares bruto izlaide pieaugusi no 1,38 miljardi EUR/gadā līdz 1,73 miljardi EUR/gadā, tomēr kopējā Lietuvas valsts bruto izlaide ir pieaugusi daudz straujāk nekā Igaunijā un Latvijā, kas arī dod šādu rezultātu.

Jāatzīmē, ka visās Baltijas valstīs vislielākais bruto izlaides pieaugums novērojams izdevējdarbības, datorprogrammēšanas, konsultēšanas un informācijas pakalpojumu jomā (NACE kods 58, 62 un 63):

- Igaunijā – no 235 milj. EUR/gadā līdz 829 milj. EUR/gadā;
- Latvijā - no 256 milj. EUR/gadā līdz 754 milj. EUR/gadā;
- Lietuvā - no 239 milj. EUR/gadā līdz 732 milj. EUR/gadā.

Ilustrācija 52.: IKT nozares bruto izlaide (% no valsts kopējās bruto izlaides), avots: PREDICT-2017

IKT nozares bruto izlaides tendences demonstrē IKT jomas pieaugošus apjomus valstu ekonomikās (sevišķi spilgti šī tendence vērojama Igaunijā). Izņēmums ir Somija, kurā samazinājums skaidrojams ar NOKIA ražošanas apjomu samazinājumu. Latvijā skaidri redzams, ka ES IKT investīcijas palielinājušas bruto izlaidi 2008., 2009.gadā.

7.4. E-komercijas rādītāji

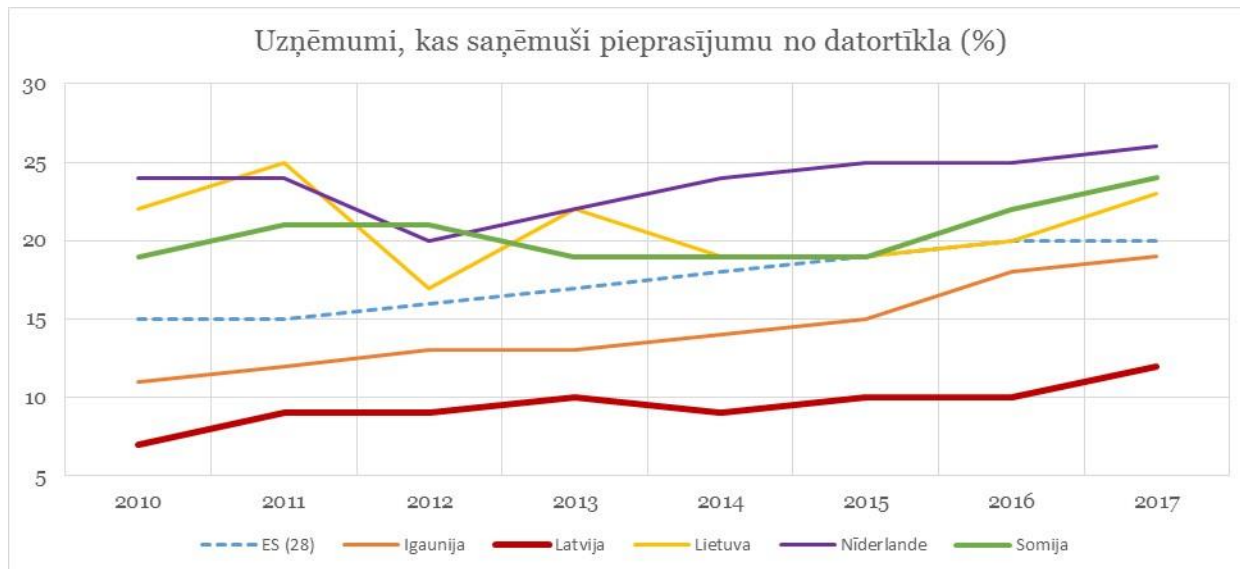
“eGovernment Factsheets 2017” apkopojums e-komercijas jomā ietver tādu 2010.-2017.gada informāciju kā:

- uzņēmumi, kas saņēmuši pieprasījumu no datortīkla,

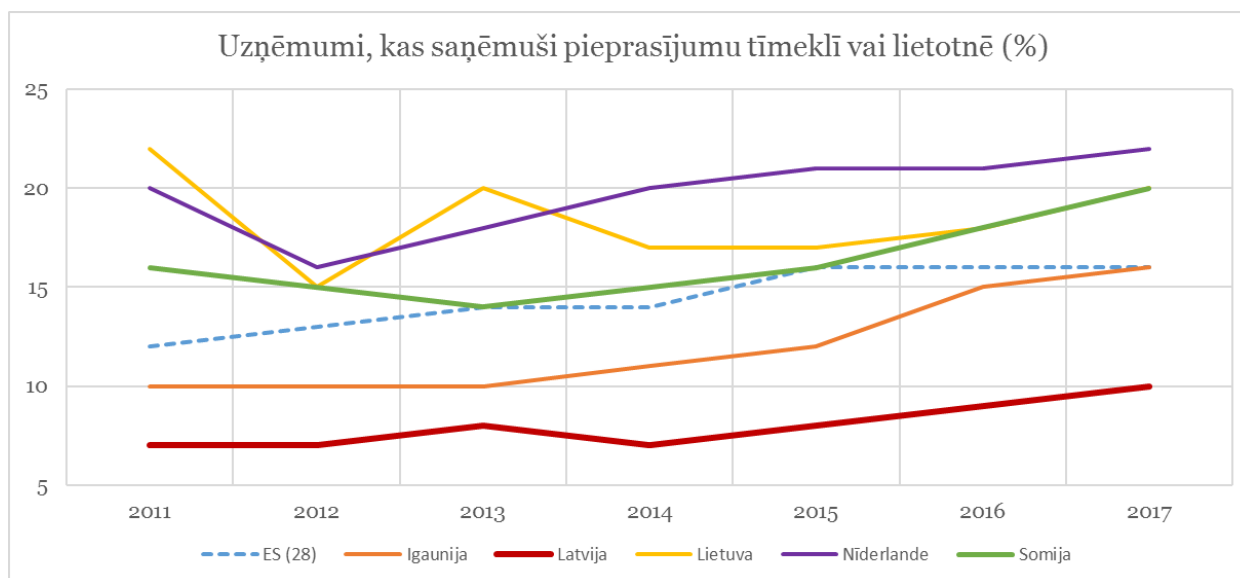
¹²⁸ Terminu skaidrojums Bureau of Economic Analysis tīmekļa vietnē - https://www.bea.gov/faq/index.cfm?faq_id=1034

- uzņēmumi, kas saņēmuši pieprasījumu tīmeklī vai lietotnē, kā arī
- uzņēmumi, kas pārdod tiešsaistē.

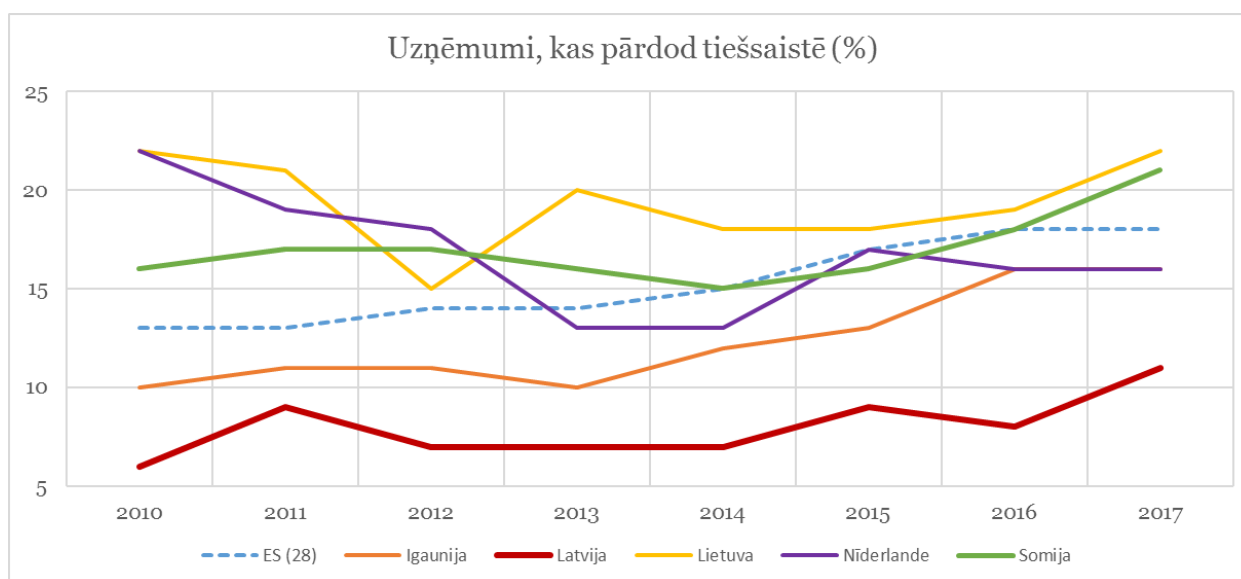
Visi šie rādītāji valstīm un ES-28 kopumā iezīmē nelielas izaugsmes tendences, tomēr jāatzīmē **Latvijas ievērojama atpalikšana ne tikai no Nīderlandes, Somijas, Igaunijas un Lietuvas, bet arī no ES-28 vidējiem rādītājiem.**

Ilustrācija 53.: Uzņēmumi, kas saņēmuši pieprasījumu no datortīkla (%), avots: Eurostat

Ilustrācija 54.: Uzņēmumi, kas saņēmuši pieprasījumu tīmeklī vai lietotnē (%), avots: Eurostat

Ilustrācija 55.: Uzņēmumi, kas pārdod tiešsaistē (%), avots: Eurostat

7.5. IKT ieguldījumi nozarēs

7.5.1. IKT ieguldījumi loģistikā

Nemot vērā arvien pieaugošo apstrādājamo tranzīta kravu apjomus Eiropā un Latvijā līdz 2007.gadam, un, lai iegūtu vispārīgu pārskatu par kravu pārvadājumu loģistiku Latvijas ostās, tad ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda ietvaros Latvijā tika ieviesta Starptautisko kravu loģistikas un ostu informācijas informācijas sistēma SKLOIS (<https://www.msw.lv/SKLOIS.Web.Application/Authentication/Login>). Lietuvā ar analogiem mērķiem kā SKLOIS ieviesta KIPIS (<https://kipis.lt/kipis/web/faces/public/login.jsp>). KIPIS kopējais ieviešanas budžets ir 1.64 milj.EUR, no kura 89% finansēti no ERAF līdzekļiem. Igaunijā analoģu funkcionalitāti nodrošina sistēma EMDE (<https://koolitus.emde.ee/m6535/vi-iloginedit>), Somijā - Portnet (<https://app.portnet.fi/Servlet.Mainpage.Frameset>) un Nīderlandē - Portbase (<https://www.pcs.portbase.com/sso/UI/Login?realm=portbase&goto=http%3A%2F%2Fwww.pcs.portbase.com%3A80%2Fportal%2Fstart.do&locale=en>). Visas iepriekš minētās sistēmas orientētas uz elektronisku datu apmaiņu starp ostu un ostās strādājošiem uzņēmumiem. Piemēram, KIPIS ļāvis samazināt ostās strādājošo uzņēmumu (stivitori, termināli, pārvadātāji) administratīvo slogu, aizvietojojot ~30 papīra dokumentu veidus ar elektronisku informācijas apstrādi¹²⁹. SKLOIS faktiski orientēta uz publiskās pārvaldes vajadzību nodrošināšanu, neatvieglojot ostās strādājošo uzņēmēju darbu. Turpretim KIPIS un Portbase arī no uzņēmēju viedokļa tiek uzskatīti par labiem paraugiem, jo ir ērti izmantojami un nodrošina uzņēmējiem nepieciešamo informāciju par kuģu, kravu kustību. Turpinot SKLOIS attīstību, būtu primāri jāskatās uz šiem labākajiem piemēriem, izvēloties kādu funkcionāliti realizēt.

Loģistikas procesiem starptautiskā līmenī kā viena no komponentēm ir muitas deklarēšana. Šai darbībai, piemēram, Igaunijā ir izveidota sistēma Complex¹³⁰, kas lietotājam draudzīgā veidā, izmantojot web saskarni, ļauj pilnīgi elektroniskā veidā atmuitot preces. Tas, ka sistēma Complex ļauj muitas deklarācijas iesniegt standartizētā XML datu formātā, ļauj kompānijām savas IT sistēmas integrēt ar Complex un automatizēt šo procesu savā pusē.

Lietuvā ir izveidota tā sauktā viena loga muitas informācijas sistēma¹³¹, kurā komersantiem, kas nodarbojas ar importa, eksporta un tranzīta darbību, iespējams iesniegt muitas deklarācijas un citus pavaddokumentus, kā arī saņemt visu nepieciešamo informāciju vienā piekļuves punktā. Šādā veidā komersantam nav nepieciešams

¹²⁹ <http://www.portofklaipeda.lt/kipis-freight-and-goods-information-system>, avota datums: 25-Jul-2018

¹³⁰ <https://www.emta.ee/eng/business-client/customs-trade-goods/it-systems/declaration-processing-system-complex>

¹³¹ <http://vls.lrmuitine.lt/en/web/lt-customs>

atsevišķi vērsties pie vairākiem atbildīgajiem dienestiem – muitas, ieņēmuma dienesta, pārtikas un veterinārā dienesta un kultūras mantojuma inspekcijas.

Līdzīgu ceļu procesa vienkāršošanā iet arī Nīderlandes muita, izstrādājot savu vienoto deklarēšanas sistēmu AGS¹³², kas aizstās visas līdz šim atsevišķās muitas deklarēšanas sistēmas.

ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā ieviestās sistēmas transporta un loģistikas nozarēs visās pētījumā ietvertajās valstīs ir nodrošinājušas valsts vajadzības un ES prasības, tomēr nozares sistēmas citās valstīs ir spējušas apmierināt arī ostā strādājošo uzņēmēju vajadzības, atbalstot ostas kā infrastruktūras pārvaldnieka funkcijas sadarbībā ar uzņēmējiem. Tieši uzņēmēju prasību ievērošana un administratīvā sloga mazināšana, uzlabojot kopējo nozares konkurētspēju transporta koridorā, ir būtiskākais nozares sistēmu attīstības virziens.

7.5.2. IKT ieguldījumi būvniecībā

IKT investīcijas būvniecībā ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā virzītas uz nozares digitalizāciju, kā būtisku aspektu virzot būves informācijas modeļēšanas (Building Information Modeling - BIM)¹³³ izmantošanu būvniecības uzņēmumos attiecīgajā valstī (Igaunija, Lietuva, Somija, Nīderlande). BIM izmantošana paredz digitālu būves modeļēšanu un modeļa uzturēšanu visā būves dzīves ciklā, optimizējot būvniecības procesu un būves uzturēšanu. BIM izmantošana paaugstina būvniecības nozares konkurētspēju, padara procesu caurspīdīgu. Eiropas Komisija apstiprināja BIM kā publisko darbu piegādes veicinātāju, mudinot to izmantot ES direktīvā par publisko iepirkumu (2014. gads). Latvijā izvēlēts atšķirīgs investīciju virziens - BIS nodrošina būvniecības procesa dokumentu apriti, nepaaugstinot būvniecības nozares konkurētspēju. Būvniecības nozares efektivitātes uzlabošana, investējot būvniecības nozares digitalizācijā, būtu nozares sistēmu attīstības virziens.

7.5.3. Ieguldījumi e-veselībā

Somijā 2007.gadā tika izmantotas dažādas elektroniskas pacientu kartes, kas liecina, ka e-veselības risinājumi Somijā jau darbojās pirms tika uzsāktas investīcijas e-veselībā Latvijā. Līdz 2015.gadam Somija unificēja elektroniskās pacientu kartes un panāca, ka tās tiek izmantotas 95% primārās veselības aprūpes iestādēs un stacionāros, unificēti klasifikatori, ieviesta runas atpazīšanas funkcionalitāte¹³⁴. Tāpat tika ieviesta funkcionālās izmeklēšanas funkcionalitāte, ko izmanto tai skaitā mazie veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, kā arī iedzīvotāji rajonos, ko skārusi depopulācija. E-nosūtījumus izmanto 91% veselības aprūpes iestāžu. Citas vecās dalībvalstis, piemēram, Zviedrija, izmantojušas finansējumu, lai uzlabotu veselības aprūpi mājās teritorijās ar zemu iedzīvotāju blīvumu (dēpopulācija) un samazinātu vajadzību pēc hospitalizācijas.

Igaunijā 2007.-2013.gadā īstenota elektronisko veselības karšu, e-recepšu un funkcionālās izmeklēšanas funkcionalitāte, kā arī informācijas apmaiņa ar apdrošinātājiem, e-konsultācijas¹³⁵.

Lietuvā e-veselības ieviešana uzsākta 2007.gadā ar mērķi īstenot analogu funkcionālāti kā e-veselības sistēma Latvijā. Projekts nebija veiksmīgs un 2010.gadā Lietuvas Veselības ministrija nolēma izmantot Igaunijas e-veselības risinājumu¹³⁶.

Visās pētījuma sfērā iekļautajās jaunajās dalībvalstīs (Latvija, Lietuva, Igaunija) ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā būtiska daļa no ES fondu līdzekļiem (no dažādiem fondiem) ieguldīta e-veselības attīstībā¹³⁷, lai nodrošinātu e-veselības pamatfunkcionālāti (elektroniskas pacientu kartes, speciālistu kontaktus u.c.), kas ir analogs sākums kā e-veselības attīstībai vecajās dalībvalstīs.

¹³² <https://langdonsystems.nl/ags/>

¹³³ <http://lbpa.lv/2015/04/buves-informacijas-modelesana-latvija-sobrid-un-nakotne/>

¹³⁴ Hannele Hyppönen, Päivi Hämäläinen, Jarmo Reponen (eds.), E-health and e-welfare of Finland, Check point 2015

¹³⁵ Sofia Widén, William A. Haseltine, The Estonian eHealth and eGovernance System

¹³⁶ <http://www.e-tervis.ee/index.php/en/news-and-articles/431-lithuania-will-use-estonia-s-experience>, avota datums: 08-Jun-2018

¹³⁷ Health and Structural Funds in 2007 - 2013: Country and regional assessment, by Jonathan Watson

Lai gan e-veselības funkcionalitāte tādā apjomā kā Latvijā realizēta 2007.-2013. gadā, dažādās sistēmu arhitektūras un realizācijas projektu struktūras nav salīdzināmas.

Kopumā jāsecina, ka Latvijā īstenotā, bet vēl faktiski neizmantojot e-veselības funkcionalitāti ir pamats tālākai e-veselības attīstībai, jāpanāk e-veselības risinājumu izmantošanas augsta intensitāte (Somijas, Zviedrijas pieredze). Turpinot investēt e-veselības risinājumā, jāizvērtē e-veselībā citās valstīs esošo risinājumu izmantošana, kas pieejama kopā ar izmantošanas pieredzi (Lietuvas piemērs, izmantojot Igaunijas e-veselības risinājuma elementus).

7.5.4. IKT ieguldījumi kultūrā

Līdzīgi kā Latvijā, arī Igaunijas Nacionālais arhīvs strādāja pie tā, lai nodrošinātu publisku piekļuvi arhīva materiāliem. Igaunijas Nacionālais arhīvs 2011.–2014. gadā piedalījās divos Zviedrijas valdības finansētos projektos - APIS (Access to Public Information), kas koncentrējas uz iedzīvotājiem orientētu e-pārvaldes pakalpojumu ieviešanu, un YEAH (You! Enhance Access to History), kas meklēja iespēju izmantot pūļa finansēšanas (*crowdsourcing*) pieeju arhīva darbībā.

Lietuvas nacionālā bibliotēka ir izveidojusi Virtuālu nacionālā kultūras mantojuma sistēmu portālu <http://www.epaveldas.lt/home>, kurā vienuviet var aplūkot dažādu materiālu kolekcijas – vēsturiskas grāmatas, periodiskus izdevumus, manuskriptus, lietišķās mākslas priekšmetus, tautiskos priekšmetus, kartogrāfijas materiālus, skaņu ierakstus, lietuviešu klasisko literatūru un daudzas citas priekšmetus, turpinot dažādos projektos materiālu digitalizāciju un portāla kolekciju papildināšanu.

Līdzīga pieeja ir Somijā, kur Somijas Nacionālā bibliotēka uzņēmusies vadošo lomu nacionālā kultūras mantojuma saglabāšanā, izmantojot digitālās tehnoloģijas - Somijas Nacionālā bibliotēka sniedz dažādu materiālu digitizēšanas pakalpojumus, ļaujot dažādiem Somijas arhīviem, bibliotēkām un muzejiem digitizētos materiālus izvietot centrālā portālā <https://finna.fi>.

Tādējādi arhīvu attīstība Latvijā ir saskanīga ar tendencēm Eiropā, kur šis darbs arī ir progresā.

7.5.5. IKT ieguldījumi reģionālā attīstībā

Nemot vērā Somijas un Nīderlandes pieredzi dažāda līmeņa pašvaldību iesaistīšanai e-pārvaldes ieviešanā, IKT ieguldījums reģionālajā attīstībā faktiski notiek caur šo valstu nacionālā līmeņa koplietošanas risinājumu izmantošanu pašvaldībās. Līdzīga tendence tika novērota arī ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda projektos Latvijā, kad pašvaldībām tika īstenoti četri projekti - Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1. un 2.kārta (nav īstenotas pašvaldību funkcijas) un Pašvaldību teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas 1. un 2.kārta, kura rezultātā iegūtos risinājumus izmanto pašvaldības.

Tomēr Lietuva ir gājusi citu ceļu – pašvaldības, izmantojot ES finansējumu, realizējušas individuālus risinājumus iedzīvotāju saziņai ar pašvaldībām (Informācijas sabiedrības programmas apakšsadaļa “E-demokrātija pašvaldībās”, 5.6 milj. EUR kopā 2007.-2013.gada periodā), ko pašvaldības izmantojušas mājas lapu izveidei. Tomēr Lietuvā ir arī centralizēts risinājums e-pakalpojumiem (skat. pie koplietošanas risinājumiem šajā ziņojumā).

Tādējādi IKT investīciju virziens – veidot pašvaldībām koplietošanas risinājumus, bija pareizs, tomēr rezultāti nav bijuši veiksmīgi.

7.5.6. IKT koplietošanas risinājumi

Somijā izveidots vienots portāls eSuomi.fi, veidojot vienotu infrastruktūru e-pakalpojumiem un kurā ir pieejami būtiskākie koplietošanas risinājumi – piekļuve privātpersonu/uzņēmumu datiem, autentifikācija ar dažādiem rīkiem, maksājumu e-pakalpojums u.c. (skat. Pielikums XI).

Nīderlandē liels uzsvars likts uz sadarbības ietvaru kā savstarpējās sadarbības principu. Nacionālā līmenī ir apstiprināta dokumentu pakete par e-pārvaldes arhitektūru- NORA¹³⁸ (*Nederlandse Overheid Referentie Architectuur – Nīderlandes valdības pamata arhitektūra*). NORA stratēģija ietver 10 pamatprincipus publisko pakalpojumu izveidei. Atsevišķs standarts ir par ģeotelpiskās informācijas apriti valsts pārvaldē.

2014.gadā Nīderlande paziņoja, ka ir pabeigta nacionālā digitālā infrastruktūra i-NUP¹³⁹. Nīderlandes valdība, izpildinstitūcijas, pašvaldības un pakalpojumu sniedzēji kopīgi ir izveidojuši digitālu infrastruktūru, kas ir integrāla daļa e-pakalpojumu uzlabošanai un nodrošina datu apmaiņu starp publiskās pārvaldes institūcijām digitālā, uzticamā un drošā veidā. Ļoti būtiska i-NUP sastāvdaļa ir atbalsts pašvaldībām e-pārvaldes ieviešanā, ļaujot katrai pašvaldībai veidot savu sadarbības ietvaru atbilstoši NORA principiem. NORA ietver sadarbības līgumus dažādiem valsts pārvaldes līmeņiem – MARIJ, GEMMA, PETRA, WILMA un liek uzsvērtu standartu izmantošanu.

Valsts pakalpojumu un sadarbības nodrošināšanu operatīvā līmenī veic Logius¹⁴⁰, kas ir valdības digitālais dienests. Logius piedāvā IKT risinājumus un standartus, kurus visas valsts organizācijas izmanto savos digitālajos pakalposumos. Visplašāk pazīstamie ir DigiD (digitālā identitāte), MijnOverheid (portāls Mana Valdība) un Digikoppeling (pakalpojums saziņai ar valsts pārvaldi).

Igaunijā tiek izcelti 4 galvenie sasniegumi digitālajā jomā:

- Valdības mākonis – kas būs solis publisko e-pakalpojumu novecojušās IKT infrastruktūras pārņemšanai uz koplietošanas resursiem, kas pilnībā atbildīs nacionālajiem IT drošības standartiem,
- i-Voting¹⁴¹ –unikāls risinājums, kas ļauj vēlētājiem atdot savu balsi, izmantojot internetam pieslēgtu datoru,
- valsts e-pakalpojumu portāls¹⁴² - vairāk nekā 1500 pakalpojumu, kas pieejami caur X-Road integrācijas vidi, un kurā autentifikācija jāveic vienu reizi, ja autentifikācija veikta ar drošu ID karti;
- e-Kabinets – informācijas sistēma valdības sēžu pārvaldībai un lēmumu pieņemšanai, nodrošinot saskaņotu lēmumu automatisku pieņemšanu un ministru attālinātu dalību sēdēs.

Iepriekš minētie piemēri demonstrē virkni svarīgu nosacījumu, lai ieguldījumi IKT koplietošanas risinājumos sniegtu maksimālu efektivitāti:

- standartu (vēlams atvērtu standartu) ievērošana visās darbībās un atbildīgās institūcijas noteikšana,
- visu dalībnieku iesaistīšana un vienošanās panākšana par kopīgu turpmāko darbību,
- IKT risinājumam jābūt gala lietotājam draudzīgam un saprotamam.

Lietuvā programmas “Informācijas sabiedrība visiem” ietvaros ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā tika realizēti šādi centralizēti projekti:

- apakšsadaļā “Sadarbspēja¹⁴³”:Valsts pārvaldes iestāžu informācijas sistēmu savstarpējās izmantojamības (savietojamības) sistēmas drošības un funkcionalitātes attīstība (VAIISIS), ko par 4,2 milj. EUR realizēja Transporta un sakaru ministrijas Informācijas sabiedrības attīstības komiteja;
- apakšsadaļā “Elektroniskās pārvaldes pakalpojumi pašvaldībās”¹⁴⁴ : Pašvaldības pakalpojumu centralizēta nodošana elektroniskajā vidē, ko par 6,5 milj. EUR realizēja Iekšlietu ministrija.

¹³⁸ https://www.noraonline.nl/wiki/NORA_online

¹³⁹ <https://joinup.ec.europa.eu/news/dutch-complete-creation-di>

¹⁴⁰ <https://www.logius.nl/>

¹⁴¹ <https://www.valimised.ee/en/internet-voting/internet-voting-estonia>

¹⁴² <https://www.eesti.ee/et/index.html>

¹⁴³ http://www.esparama.lt/pasirasytos-sutartys?priem_id=00obdd5380003dao

Tādējādi Latvijā veidotie koplietošanas risinājumi ir analogi citās valstīs veidotajiem. Būtiskākā atšķirība – citās valstīs koplietošanas risinājumu izmantošana iespējama arī uzņēmējiem.

7.5.7. IKT ieguldījumi vides nozarē

IKT tehnoloģijas vides nozarē tiek, galvenokārt, izmantotas vides datu iegūšanā (piemēram, vides uzraudzība, statistisku pārskatu apkopošana, dažādu darbību atļauju dati), apstrādē, modelēšanā (piemēram, dažādu nākotnes prognožu iegūšanai un izvērtēšanai) un informācijas izplatīšanai (piemēram, vides informācijas portāli, tematiski informatīvi materiāli sabiedrībai, informācijas sniegšana starptautiskām organizācijām).

ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā Latvijā tika īstenots Valsts vides dienesta projekts Vienotas vides informācijas sistēmas TULPE 2.etapam, kas faktiski aptvēra lielu daļu no minētajām IKT pielietojuma jomas vides nozarē – analogi tam, ko šajā laika periodā darīja citas dalībvalstis.

Būtiska loma ir uzņēmēju darbības atvieglošana pieprasot dažādas vidi ietekmējošas darbības atļaujas un sniedzot atbildīgiem dienestiem attiecīgus pārskatus par šīm darbībām.

Tā, piemēram, Igaunijā Vides ministrijas pārziņā ir izveidota informācijas sistēma vides lēmumiem KOTKAS¹⁴⁵, kuras mērķis ir apvienot vides atļauju pieteikumu iesniegšanu un apstrādi kopējā platformā, kas cita starpā ļauj piekļūt informācijai par vides izmantošanu un analizēt to, izmantojot esošo vides atļauja datus. Sistēma KOTKAS ļauj pieprasīt vides atļaujas, deklarēt vides nodokli un iesniegt gada pārskatus.

Līdzīgi Lietuvā ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā tika realizēti 2 nozīmīgi projekti vides jomā, kuriem ir līdzīgs tvērums kā projektam TULPE Latvijā:

- projekts “Vides atļaujas izsniegšanas e-pakalpojuma izveide”¹⁴⁶, ko par 1,74 milj. EUR realizēja Vides ministrija ar mērķi visu atļaujas izsniegšanas procesu pārnest elektroniskā vidē, ievērojot vienas pieturas aģentūras principu tādā veidā ietaupot laiku un resursus, uzlabojot kvalitāti un efektivitāti;
- projekts “Vides informācijas e-pakalpojumi”¹⁴⁷, ko par 1,79 milj. EUR realizēja Vides aizsardzības aģentūra ar mērķi modernizēt vienoto vides informācijas sistēmu Lietuvā (AIVIKS), kas nodrošinās pašvaldībām iespēju sniegt informāciju elektroniski par gaisa kvalitāti, ūdens kvalitāti un ūdens kvalitāti peldvietās, kā arī operatoriem iespēju sniegt elektroniski informāciju atbildīgajām vides iestādēm par piesārņojošo vielu emisiju gaisā, par ūdens izmantošanu un notekūdeņu apsaimniekošanu, par notekūdeņu dūņu uzskaiti un to kvalitāti, par siltumnīcefekta gāzēm un ozona slāni noārdošām vielām, par izmešiem pārrobežu piesārņotāju reģistrā u.c. informāciju.

Somijas gadījumā arī ir izveidota viena elektroniska atļaujas pieprasīšana sistēma un sistēma YLVA¹⁴⁸, ar kuru uzņēmēji var sniegt pārskatus valsts un pašvaldību vides aizsardzības uzraudzības iestādēm.

Ļoti būtisku soli atļaujas procesa vienkāršošanā ir spērusi Nīderlande, kura 2010.gadā pieņēma likumu par vienu iesniegumu visām vides atļaujām - WABO¹⁴⁹. Tas ļāva 25 dažādas atļauju, licenču un atvieglojumu izsniegšanas sistēmas aizvietot ar vienu IT sistēmu, noteikt vienu kopīgu procesu un nozīmēt vienu atbildīgo iestādi. Pieteikumu licences saņemšanai var iesniegt elektroniski portālā, kas darbojas 24 stundas dienā.

IKT risinājumi vides jomā ir līdzīgi visās pētījuma apjomā ietvertajās valstīs, būtiskākais veiksmes faktors – cik izveidotais risinājums ir ērts izmantotājiem.

¹⁴⁴ http://www.esparama.lt/pasirasytos-sutartys?priem_id=000bdd53800049b2

¹⁴⁵ <https://kotkas.envir.ee/>

¹⁴⁶ <http://www.esparama.lt/projektas?id=2801>

¹⁴⁷ <http://www.esparama.lt/projektas?id=3944>

¹⁴⁸ <http://www.ymparisto.fi/YLVA>

¹⁴⁹ <http://www.nlog.nl/en/procedures-licences>

7.6. *Kopējie secinājumi par IKT ieguldījumiem ārvalstīs 2007.-2013.gadā*

Analizējot IKT ieguldījumus ārvalstīs 2007.-2013.gadā un sasniegtos rezultātus, skaidri iezīmējas būtiska atšķirība starp vecajām (Somija, Nīderlande) un jaunajām ES dalībvalstīm (Latvija, Lietuva, Igaunija):

- Vecās dalībvalstīs IKT risinājumu attīstībai nelabprāt izmanto ES finansējumu. IKT investīcijas ir nelielas, salīdzinot, piemēram, ar investīcijām transporta infrastruktūras attīstībā, bet slogs dokumentācijas sagatavošanā ir analogs (normativisms).
- Baltijas valstīs ES fondu plānošanas periodā 2007.-2013.gadam izmantojušas ES finansējumu, lai uzsāktu e-pārvaldes risinājumu ieviešanu, realizējot pamata funkcionalitāti e-pārvaldes risinājumiem, kas vecajās dalībvalstīs jau tiek izmantoti un attīstās tālāk. Piemēram, e-veselības risinājumā Latvijā realizēta tā funkcionalitāte, kas Zviedrijā, Somijā tika izmantota 2007.gadā (atpaliekam par ~10 gadiem).
- Vecās dalībvalstīs investīciju sadalījumam izmanto atšķirīgus principus kā Latvijā. Proti, investīcijas, tai skaitā IKT, tiek virzītas konkrētu problēmu risināšanai. Piemēram, investīcijas e-veselībā Zviedrijā virzītas veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībai depopulācijas skartajos reģionos, kamēr Latvijā IKT investīcijas sadalītas pa nozarēm to vajadzībām.

Nozarēs, kur tehnoloģiju izmantošana uzsākta 21.gadsimta sākumā, Latvijā realizētie risinājumi būtiski neatpaliek no risinājumiem vecajās dalībvalstīs. Piemēram, kultūras mantojuma digitalizācija.

ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā IKT investīcijas Latvijā tika vairāk virzītas uz publiskās pārvaldes efektivitātes uzlabošanu un e-pakalpojumu izveidi iedzīvotājiem/uzņēmējiem, kamēr citās analizē ietvertajās valstīs IKT investīcijas virzītas nozaru efektivitātes uzlabošanai. Piemēram, būvniecībā stimulēta BIM izmantošana, ostu informācijas sistēmās optimizēta ostās strādājošo uzņēmumu informācijas aprīte.

Latvijā izveidotie koplietošanas risinājumi ir analogi citās valstīs izveidotajiem. Būtiskākā atšķirība – citās valstīs koplietošanas risinājumu izmantošana iespējama arī uzņēmējiem. Šis ir būtisks aspekts, kur virzīt IKT investīcijas ES fondu plānošanas periodā 2014.-2020.gadam un turpmāk.

Informācija par ES fondu izmantošanu IKT attīstībai dalībvalstīs 2007.-2013.gadā sadalījumā pa nozarēm, risinājumiem nav pieejama. Situācija ir uzlabojusies turpmākajos plānošanas periodos, par kuriem pieejama apkopota informācija. Piemēram, pieejams uzraudzības rīks IKT plānotām investīcijām no Eiropas Strukturāliem fondiem¹⁵⁰, sniedzot informāciju par 28 valstīm, 209 reģioniem, 358 darbības programmām, 12 aktivitāšu jomām vai 124 atslēgas vārdiem vai finanšu sadaļa Eiropas atvērto datu portālā¹⁵¹.

¹⁵⁰ <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/ict-monitoring>

¹⁵¹ <https://data.europa.eu/euodp/data/>

8. Ieteikumi IKT investīcijām

Nodaļā apkopoti kopējie ieteikumi IKT investīcijām. Ieteikumi grupēti:

- Ieteikumi ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodam, kas saistīti ar projektu plānošanu, izpildes kontroli;
- Ieteikumi IKT investīciju virzieniem pēc 2020.gada.

8.1. *Projektu realizācijas ieteikumi ES fondu 2014. - 2020.gada un 2021.-2027.gada plānošanas periodiem*

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā ieguldīts būtisks darbs, lai izvairītos no iepriekšējā periodā konstatētajām nepilnībām un uzlabotu kopējo IKT investīciju plānošanu un pārvaldību, tostarp:

1. Ir izveidota Valsts IKT konceptuālā arhitektūra¹⁵² un mērķarhitektūra¹⁵³, kas iekļauj kopējos principus valsts IKT risinājumu izveidei un attīstībai. Izveidotas arhitektūras pārvaldības vadlīnijas. Plānošanai ņemta vērā gan ārvalstu pieredze, gan starptautiskas arhitektūras pārvaldības metodoloģijas (piemēram, TOGAF), arī EK ieteikumi un paraugmodeļi (piemēram, EIRA paraugmodelis¹⁵⁴).
2. Izstrādāti Ministru kabineta 2015.gada 17.novembra noteikumi Nr.653 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākuma "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" īstenošanas noteikumi", kas nosaka kārtību, kādā īsteno darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākumu "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" - kas, cita starpā, iekļauj kārtību IT projektu pieteikumu izveidei, novērtēšanai un iekļaušanai IKT mērķarhitektūrā.
3. Izstrādāti Ministru kabineta 2016.gada 8.marta noteikumi Nr.151 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" īstenošanas noteikumi", kas nosaka kārtību, kādā īsteno darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "IKT pieejamība, e-pārvalde un pakalpojumi" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākumu "Kultūras mantojuma digitalizācija", kas, cita starpā, iekļauj kārtību IT projektu pieteikumu izveidei, novērtēšanai un iekļaušanai IKT mērķarhitektūrā.
4. E-pakalpojumu jomā ir izveidoti Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.402 "Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi", kas nosaka kārtību, kādā tiek veikta valsts pārvaldes pakalpojumu elektronizācija un nodrošināta e-pakalpojumu pieejamība (cita starpā ietverot prasības klientu orientētu e-pakalpojumu izveidei). Ir izstrādāti 04.07.2017. MK noteikumi Nr.400 "Valsts

¹⁵² VARAM informatīvais ziņojums "Informatīvais ziņojums par publiskās pārvaldes informācijas sistēmu konceptuālo arhitektūru", apstiprināts Ministru kabinetā 10.03.2015.

¹⁵³ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Eiropas Sociālā fonda projekts Nr. 1DP/1.5.1.2.0/08/IPIA/SIF/002 "Publisko pakalpojumu sistēmas pilnveidošana". Ar pakalpojumiem saistīto informācijas sistēmu arhitektūras rekomendējamā modeļa izstrāde. Mērķarhitektūra un tās ieviešanas ceļa karte, 2014

¹⁵⁴ <https://joinup.ec.europa.eu/solution/european-interoperability-reference-architecture-eira>

pārvaldes Pakalpojumu portāla noteikumi”, kas nosaka valsts pārvaldes Pakalpojumu portāla www.latvija.lv darbību un pārvaldību, kā arī informācijas portālā nodrošināšanas nosacījumus.

5. Izveidoti vairāki metodiskie materiāli IKT projektu pieteikumu un iesniegumu izveidei, vērtēšanai, projektu realizācijas kontrolei u.c.

Turpmāk apkopoti IKT risinājumi, investīcijas kuros vēl iespējamas ES fondu plānošanas periodā 2014.-2020.gadam. Rekomendācijas ņemamas vērā arī periodā pēc 2020.gada.

8.1.1. Komersantu izveidoti e-pakalpojumi, izmantojot publiskās pārvaldes datus

Sadarboties ar komersantiem atsevišķu e-pakalpojumu izveidē – valsts funkciju realizācijas rezultātā uzkrātos datus atver izmantošanai komersantiem. Savukārt, komersanti veido e-pakalpojumus un/vai saskarnes lietotājiem. Valsts maksā e-pakalpojumu veidotājiem, piemēram, par veiksmīgu ieraksta reģistrāciju/izmaiņu. Minētais uzlabotu e-pakalpojumu lietojamību, veicinātu konkurenci, kā arī potenciāli samazinātu kopējās izmaksas. ES fondu plānošanas periodā 2021.-2027.gadam IKT investīcijas tiktu novirzītas publiskās pārvaldes iestādēm, pašvaldībām datu atvēršanai un e-pakalpojumu un/vai saskarņu veidošanai. Turklāt, apmaksa par e-pakalpojumu un/vai saskarņu izveidi būtu atkarīga no lietojumu skaita, e-pakalpojumu lietojamības.

8.1.2. Koplietošanas risinājumu obligāta izmantošana

Koplietošanas risinājumu plānošanā un izveidē iesakām izmantot valsts kā vienota pakalpojumu sniedzēja principu (Whole-of-Government)¹⁵⁵. Princips paredz valsti/pašvaldības uzskatīt kā vienotu veselumu pakalpojumu sniegšanai iedzīvotājiem/uzņēmējiem – vērsties vienreiz pie valsts/pašvaldības, tiek nodrošināta pakalpojuma saņemšana no sākuma līdz beigām (piem., uzņēmuma reģistrācija, nekustamā īpašuma reģistrācija u.c.). Lai nodrošinātu šī principa ievērošanu, īpaši svarīgi, lai izstrādātie koplietošanas risinājumi tiktu praktiski izmantoti visā publiskajā pārvaldē, tādējādi unificējot veidu kā valsts sadarbojas ar iedzīvotājiem/uzņēmējiem. Labais piemērs jāmin ES fondu plānošanas periodā 2014.–2020.gadam plānotais koplietošanas risinājums valsts un pašvaldību tīmekļvietņu izveidei, kura izmantošana būtu jāpadara par obligātu likumdošanā.

Izstrādājot jaunus koplietošanas risinājumus, jāvadās no valsts kā vienota pakalpojumu sniedzēja principa, realizējot obligāti izmantojamus risinājumus, kas:

1. Unificē valsts saziņu ar iedzīvotājiem/uzņēmējiem, izstrādājot, piemēram, paziņojumu formātus, kalendārus u.c. Izstrādājot vienotus paziņojumu principus/formātus, iespējams tos vienkāršot un padarīt saprotamākus;
2. Standarta risinājumi datu apmaiņai, analīzei un tīmekļa satura pārvaldībai.

Papildus, ņemot vērā ārvalstu pieredzi, rekomendējam IKT koplietošanas risinājumus atļaut izmantot arī uzņēmējiem. Šādā veidā tiktu paaugstināta attiecīgā risinājuma lietojamība un valsts pārvaldes efektivitāte, nodrošinot tehnoloģisku platformu arī uzņēmēju sniegtiem pakalpojumiem.

Šajā gadījumā būtu jāizvērtē IKT koplietošanas risinājumu izmantošanas nosacījumi uzņēmējiem – galvenokārt jautājums vai šādu izmantošanu atļaut bez atlīdzības un vai šāda izmantošana pasliktina IKT drošības riskus. Abi jautājumi būtu jāvērtē kontekstā ar konkrētas izmantošanas tiešiem un netiešiem ieguvumiem, ko valsts pārvalde var saņemt pretim.

Ja lēmums ir par labu bezatlīdzības lietošanai, tad, lai novērstu risku, ka IKT koplietošanas risinājumu bezatlīdzības izmantošana no komersantu puses tiek interpretēta kā publiskas personas finanšu līdzekļu un

¹⁵⁵ <https://publicadministration.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2012-Survey/Chapter-3-Taking-a-whole-of-government-approach.pdf>, avota datums: 10-Jun-2018

mantas izšķērdēšana (skat. Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 5.pantu), attiecīgus izmantošanas gadījumus būtu jānosaka kā izņēmumus, kuriem Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likumu nepiemēro. To var izdarīt citā normatīvā aktā, piemēram, IKT jomas speciālajā likumā. Kā kandidāts tam atbilst Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības likumprojekts, ko šobrīd izskata Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija.

Ja bezatlīdzības izmantošana netiek atzīta par piemērotu, tad var izskatīt iespēju piemērot Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības likumprojekta 5.pantā paredzēto normu, ja tas ir iespējams un lietderīgi, piesaistīt attiecīgo privātpersonu (uzņēmēju) finanšu līdzekļus IKT tehnoloģiju pārvaldības finansēšanai atbilstoši publiskās un privātās partnerības (PPP) principiem. Jāatzīmē, ka tas uzliks valsts pārvaldei nepieciešamību plānot IKT politiku ilgtermiņā, jo PPP efektivitāti var korekti novērtēt tikai ilgtermiņā.

Lai netiku negatīvi ietekmēti IKT koplietošanas risinājumu drošības riski, IKT jomas normatīvajos aktos būt jāpārskata līdz šim iekļautās normas, kas šos normatīvos aktus attiecina uz komersantiem tikai tad, ja komersanti pilda tiem deleģētus valsts pārvaldes uzdevumus. Faktiski IKT drošības prasības, kas ir būtiska šo normu sastāvdaļa, būtu jāattiecinā arī uz komersantiem, kas nepilda valsts pārvaldes uzdevumus.

8.1.3. Kompetences centru izveide

Veidot kompetences (ekselences) centrus, kuros tiktu koncentrēti tehniskie un cilvēku resursi kādas noteiktas jomas risinājumu ieviešanā un kas nodrošinātu noteiktus pakalpojumus citām iestādēm (tas var būt viena resora ietvaros vai visas valsts mērogā). Šādi koplietošanas pakalpojumi būtu jāveido, izmantojot vienoto pakalpojumu centru principus (Shared Service Center – SSC), piemēram, Somijā strādājošais centrs¹⁵⁶. Kompetences (ekselences) centru sekmīgai darbībai svarīgi atrast efektīvu sadarbības formu starp valsts un pašvaldību institūcijām, kas veidotu šādus centrus (piemēram, sadarbības līgumi Valsts pārvaldes iekārtas likuma izpratnē), un izveidot pārraudzības mehānismu, kas ļauti identificēt veicamos darbus, noteikt tiem prioritātes, atrast nepieciešamos resursus un kontrolēt darbu izpildes rezultātus (piemēram, Informācijas sabiedrības padome, Ģeotelpiskās informācijas koordinācijas padome). Kompetences (ekselences) centri būtu virziens, kā paaugstināt valsts pārvaldes IKT efektivitāti un taupīt finanšu līdzekļus IKT risinājumu ieviešanai.

1. Lai sasniegtu publiskās pārvaldes darbības efektivitātes paaugstināšanu, investīcijas informācijas sistēmās un iekšējo procesu digitalizācijā papildināt ar procesu reinženieriju un papildinošām pārmaiņām organizatoriskajās un vadības praksēs.
2. Lai novērstu digitālās plaisas veidošanos un nodrošinātu publisko IKT pakalpojumu lietojumu visās sabiedrības grupās, investēt digitālās prasības attīstībā sociālās atstumtības riska grupās.

Vienotie pakalpojumu centri aptvertu, piemēram, šādas jomas:

1. Finanšu grāmatvedības un personāla pārvaldības pakalpojumu centrs, kas būtu attīstāms uz Valsts kases vienotā pakalpojumu centra bāzes, pievienojot tam visas publiskās pārvaldes iestādes;
2. Ģeotelpiskās informācijas apstrādes kompetences centrs;
3. Kompetences centri IKT pārvaldībai, lietotāju pieredzes analīzei (iespējams attīstīt uz VRAA bāzes).

8.1.4. Gala lietotāju iesaiste

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā saistošajos normatīvajos aktos un plānošanas dokumentācijā ir uzsvērta nepieciešamība risinājumu izstrādē iesaistīt gala lietotājus, primāri, valsts pārvaldes pakalpojumu (turpmāk – pakalpojumi) klientus.

E-pakalpojumu jomā Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.402 “Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi” nosaka, ka pakalpojuma elektronizācijā tiek ņemtas vērā klientu vajadzības, ievērojot lietotājiem orientētu pieeju un iteratīvas izstrādes principu. Noteikumi paredz vairāku pasākumu īstenošanu

¹⁵⁶ <https://vm.fi/en/finnish-government-shared-services-centre-for-finance-and-hr>, avota datums: 13-Jun-2018

pakalpojumu klientu vajadzību apzināšanai, t.sk., pašreizējo un iespējamo e-pakalpojuma saņēmēju iesaisti pakalpojuma sniegšanas procesa analīzes un e-pakalpojuma projektēšanas laikā, pēc vajadzības apkopojot informāciju par klienta mērķiem, vajadzībām, uzvedību un vēlmēm, tai skaitā apzinot svarīgākos pakalpojumu sniegšanas scenārijus gan elektroniskajos, gan citos kanālos, iespējamo risinājuma prototipu testēšanu sasniedzamajiem mērķiem nepieciešamajā apjomā ar iespējamajiem e-pakalpojuma saņēmējiem u.c.

E-pakalpojumu jomā gala lietotāju iesaiste ir noteikta par obligātu, tomēr valsts koplietošanas risinājumu izveidē šādas prasības nav paredzētas. Līdz ar minēto pastāv risks, ka veidojot koplietošanas risinājumus to gala lietotāju iesaiste var būt nepietiekama un risinājumu realizācija var neatbilst lietotāju vajadzībām. Noteikt par obligātu gala lietotāju iesaisti visu valsts līmeņa IKT risinājumu izveidē, īpaši fokusējoties uz valsts koplietošanas risinājumiem un Valsts IKT arhitektūras Būtiskajiem arhitektūras elementiem (BAE).

Pretēji iepriekšējam ES fondu plānošanas periodam, kur primāri tika izmantota ūdenskrituma metode, esošajā ES plānošanas periodā vairums IS tiek izstrādātas pēc spējas izstrādes metodoloģijas (Agile). Šāda pieeja rada lielāku lietotāju iesaisti un vajadzību apzināšanu no lietotāja skata (t.i., kas ir tas, ko lietotājs grib izdarīt sistēmā, nevis tikai ko sistēmai jāspēj veikt). Tomēr novērots, ka veiksmīgu spējas izstrādes metodoloģiju pielietošanu ierobežo publiskā iepirkuma un ES fondu finansējuma aspekti (prasības nepieciešams definēt pirms iepirkuma, to izpildes realizācija tiek kontrolēta, līdz ar ko ir ierobežojumi izmaiņām), kā arī iestāžu organizatoriskā kultūra.

Izstrādāt vadlīnijas un veikt IT projektos iesaistītās komandas apmācības par Agile principu ievērošanu publiskajā pārvaldē. Vadlīnijās būtiski atrunāt specifiskos jautājumus par Agile metodoloģijas aspektiem, kas ir daļēji pretrunā ar publiskā iepirkuma un ES fondu finansējuma specifiku (piemēram, ko darīt, ja projekta gaitā konstatēts, ka prasības nepieciešamas izmaiņas).

8.1.5. Normatīvo aktu izmaiņu un sistēmu ieviešanas nodalīšana

Ņemot vērā, ka normatīvo aktu izmaiņas ir laikietilpīgs process (īpaši saskaņošana), iestādēm rodas grūtības to salāgošanā ar IKT izstrādes projektiem (piemēram, BIS, VDEĀVK e-pakalpojumi). Tāpat kā ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā, arī ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā novēroti gadījumi, kad IKT risinājumu prasību analīze un/vai izstrāde tiek veikta pirms vai reizē ar normatīvo aktu izmaiņu veikšanu, negatīvi ietekmējot sistēmu ieviešanas laika grafiku. Tomēr jāatzīmē, ka no šādām situācijām nebūs iespējams izvairīties. Tādējādi IKT projektos ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā izmaiņas likumdošanā jāpadara par ārēju projekta gaitu ietekmējošu faktoru (risku un/vai iespēju). Savukārt, normatīvo aktu izmaiņās ņemt vērā arī ieviešanā esošo sistēmu tehniskās iespējas, veicot izmaiņas likumdošanā tā, lai tās būtu saskaņotas ar topošās sistēmas iespējām un nebūtu jāveic apjomīgas izmaiņas jau gandrīz gatavā produktā. Lai šo īstenotu ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā, iesakām projektu īstenošanai izveidot kopējos pārmaiņu vadības plānus un īstenot kontrolētu pārmaiņu ieviešanu. ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda IKT projekts būtu tikai viena darba plūsma no kopējā pārmaiņu plāna, turklāt ar būtiskiem riskiem laika grafika neievērošanai. Citas darba plūsmas būtu izmaiņu realizācija likumdošanā, izmaiņas procesos u.c.

Ja projektu uzsākot redzams, ka ieviestā risinājuma izmantošanai būs nepieciešamas izmaiņas normatīvos aktos, IKT risinājumu regulējošos normatīvos aktus (piem., MK noteikumus par sistēmu izmantošanu) sākt sagatavot ne vēlāk kā pēc IKT projekta pieteikuma saskaņošanas un iekļaušanas kopējā valsts mērķarhitektūrā.

8.1.6. Procesu optimizācija pēc būtības, izmantojot IKT iespējas

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā atbilstoši Ministru kabineta 2015.gada 17.novembra noteikumiem Nr.653 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākuma "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" īstenošanas noteikumi" un Ministru kabineta 2016.gada 8.marta noteikumiem Nr.151 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" īstenošanas noteikumi" projekta

iesniedzējam projekta iesniegumā jāiekļauj informācija par projekta ietvaros pilnveidojamiem procesiem, kurus paredzēts pārveidot ar organizatorisku, juridisku un tehnoloģisku līdzekļu palīdzību tā, lai to norise tiktu automatizēta pēc būtības, pilnībā izmantojot IKT iespējas.

Pilnveidojamo procesu apraksts jāiekļauj arī projekta pieteikumos un normatīvie akti nosaka nepieciešamību automatizēt procesus pēc būtības. Projekts tiek virzīts iekļaušanai valsts IKT mērķarhitektūrā, tad, ja tā rezultātā paredzēts pilnveidot vismaz 5 procesus. Ierobežojums ir saprotams, jo IKT investīcijām ir jābūt pamatotām, tomēr atsevišķos gadījumos IKT investīciju atdeve ir primāri saistīta ar citiem faktoriem nevis tikai automatizētiem biznesa procesiem (piemēram, samazinātu esošo sistēmu skaitu, vienotu valsts pārvaldes iestāžu komunikāciju ar iedzīvotāju, izmantojot tīmekļa kanālu), līdz ar to procesi tiek “izdomāti” mākslīgi. Turklāt iestādēm ir dažāda izpratne par jēdzienu “biznesa process”, jo iestādes vēsturiski pieradušas savu darbību pozicionēt funkciju un uzdevumu griezumā (kā tas ir aprakstīts iestāžu darbību regulējošos normatīvajos aktos). Salīdzinot ar ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodu, tomēr izpratnes līmenis ir būtiski uzlabojies par ko liecina iestāžu spēja definēt uzlabojamos procesus. ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā arī tiek īstenotas vairākas iestāžu darbinieku apmācības par efektīvu IKT izmantošanu un administratīvā sloga samazināšanu, izmantojot IKT iespējas, kas, cita starpā, apskata arī biznesa procesu optimizāciju. Šādas mācības būtu jāturpina nākotnē – gan ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā, gan arī pēc tam.

Plānojot ES fondu projektus plānošanas periodam 2021.-2027. gadam, lai sasniegtu procesu optimizācijas mērķus gan publiskās pārvaldes iestādēm, gan iedzīvotājiem/uzņēmējiem, iesakām:

- Darba vietu skaita samazināšanu procesu automatizācijas rezultātā neiekļaut kā obligātu projektu atlases kritēriju vai rezultatīvo rādītāju, jo tas nemotivē projektu īstenotājus izmaiņu veikšanai. Iesakām atlases kritērijos un rezultatīvajos rādītājos iekļaut procesu vienkāršošanu, standartizāciju, administratīvā sloga samazināšanu, publiskā pakalpojuma sniegšanas ātruma palielināšanu, e-pakalpojuma lietojamību u.c. uz attīstību vērstus rādītājus.
- Iestāžu vadītājiem izvirzīt iestādes kopējos un darbiniekiem individuālos sasniedzamos mērķus, kas saistīti ar projektu rezultatīvajos rādītājos iekļautajiem rezultatīvajiem rādītājiem un sekot līdzi to izpildei.
- Virzīt atbalsta funkciju/pakalpojumu standartizāciju un/vai centralizāciju, radot valsts pārvaldē vienotus automatizētus atbalsta procesus, kas iestādēm jāņem vērā attīstot IKT risinājumus (piemēram, vienoti personālvadības procesi).
- IKT attīstības plānošanai izveidot vairāku iestāžu jeb starpiestāžu īstenoto procesu un pakalpojumu elektronizācijas darba grupas, kur analizēt vienotu pakalpojumu un procesu elektronizācijas iespējas (piemēram, gadījumos, kad process sākas vienā iestādē un tiek turpināts vai beidzas citā iestādē).

8.1.7. Pakalpojumu elektronizēšanas lietderības novērtēšana

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā E-pakalpojumu iekļaušana IS izveides vai attīstības projekta tvērumā vairs nav izvirzīta kā obligāta prasība (kā tas bija iepriekšējā periodā), līdz ar to pakalpojumu turētājiem nav obligāti jāelektronizē pakalpojumi, ja no tā nav paredzami ieguvumi un/vai tas nav izmaksu efektīvi.

Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumos Nr.402 “Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi” izvirzīti kritēriji pakalpojumu elektronizācijas lietderības novērtējumam, piemēram, gadā pieteikto pakalpojumu gadījumu skaits pārsniedz 5000 vai 10% no pakalpojumu turētāja visu sniegto pakalpojumu gadījumu skaita. Noteikumi paredz, ka elektronizējot pakalpojumu, pakalpojuma turētājs ņem vērā izmaksu efektivitāti. Minētais palīdz novērst situācijas, kad elektronizējamo pakalpojumu skaits ir mazs un izmaksas to elektronizācijai būtiski pārsniedz ieguvumus (piemēram, kā novērtējuma periodā noticis ar daļu VDI e-pakalpojumu).

ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā iesakām:

- izveidot vadlīnijas pakalpojumu elektronizācijas lietderības novērtējumam, jo pastāv risks, ka iestādēm var nebūt iekšējas kompetences novērtēt pakalpojumu atbilstību MK noteikumos izvirzītajiem kritērijiem.
- Veidojot e-pakalpojumus iedzīvotājiem, uzņēmējiem, izmantot lietotājistāstu pieeju, veidojot e-pakalpojumu kā veselu, pabeigtu G2C vai G2B komunikāciju, nevis e-pakalpojumu vienas iestādes pakalpojuma automatizācijai. Piemēram, uzņēmuma reģistrācija aptver gan uzņēmuma reģistrāciju UR, gan PVN maksātāja numura iegūšanu, gan obligāto publikāciju, gan statistikas datu par atalgojumu iesniegšanu. Ievērojot to, ka 2007.-2013.gadā izveidotie e-pakalpojumi 2021.gadā jau būs novecojuši un jānomaina, izmantojot šādu pieeju, e-pakalpojumu būs mazāk, tādējādi lētāk un vienkāršāk uzturami.

8.1.8. Starpiestāžu sadarbības optimizācija un iespējas uzņēmējiem izmantot publiskās pārvaldes datus

Datu apmaiņu vienošanās elektroniskai slēgšanai starp datu devēju un datu ņēmēju ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā paredzēts izveidot CKR VIRSIS. Paredzams, ka VIRSIS būtiski atvieglēs esošo starpresoru vienošanos slēgšanas procesu (starpresoru vienošanās paredzēts aizstāt ar elektronisku datu atļauju, ko VIRSIS apstiprina datu devējs un datu ņēmējs, bez saskaņošanas augstākajā resora iestādē).

2021.-2027.gada plānošanas periodā VIRSIS izmantošanas prakse jāanalizē un jāpaplašina, paredzot:

- Pāriet uz pilnībā elektronisku un standartizētu vienošanās slēgšanu (tipveida vienošanās) par dažāda veida sadarbību IKT projektos.
- Turpināt attīstīt VIRSIS ietverot tajā visa veida ar IKT izmantošanu saistīto vienošanos slēgšanu (kur tas ir nepieciešams), piemēram, pieteikumi un līgumi par citu iestāžu informācijas vai tehnoloģisko pakalpojumu saņemšanai. Paplašināt sistēmas izmantotājus, ietverot tajā arī juridiskās personas (datu atļaujām starp juridiskām personām un valsts pārvaldes iestādēm), tādējādi nodrošinot uzņēmējiem iespēju izmantot publiskās pārvaldes datus.

8.1.9. Izmaksu –ieguvumu analīze un investīciju plānošana

ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā novēroti būtiski uzlabojumi projektu finanšu plānošanai. Ministru kabineta 2015.gada 17.novembra noteikumi Nr.653 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākuma "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" īstenošanas noteikumi" un Ministru kabineta 2016.gada 8.marta noteikumi Nr.151 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" īstenošanas noteikumi" nosaka, ka projekta iesniedzējs veic izmaksu un ieguvumu analīzi (finanšu analīzi un ekonomisko analīzi), kas jāpievieno projekta iesniegumam. Izmaksu un ieguvumu analīzei jāparāda, ka projekta kopējie ieguvumi un ietaupījumi ir lielāki par projekta investīcijām un darbības izmaksām visā projekta dzīves ciklā, kā arī jāatspoguļo valsts pārvaldē strādājošo skaita un valsts iestāžu uzturēšanas izdevumu samazinājums, kas rodas projekta ietvaros pārveidoto pamatdarbības procesu un automatizēto procedūru rezultātā, t. sk. novēršot nepieciešamību personai iestādē iesniegt publiskās pārvaldes rīcībā esošus datus vai dokumentus.

Izstrādātas vadlīnijas un veidne izmaksu-ieguvumu analīzes veikšanai, kas būtiski atvieglo analīzes veikšanu. Tomēr novērots, ka neērtības rada veidnē ietvertās noklusētās pozīcijas, kas īsti nav atbilstošas Agile izstrādes metodoloģijai (piemēram, nav vienkārši izšķirt zem kuras pozīcijas ir attiecināmas lietotājistāstu specificēšanas izmaksas – biznesa prasību analīze vai lietotāju vajadzību analīze). Tāpat arī nav izprotamas dažādu pozīciju

atšķirības, piemēram, atšķirība starp 5. un 13.1. pozīcijā esošajām informācijas sistēmas izstrādes vai iegādes un ieviešanas kvalitātes kontroles izmaksām (iespējams 5. pozīcijā nav precizēts nosaukums).

Investēt risinājumos, kam pamatā izmantots atvērtais kods, kas samazinātu licenču izmaksas (piemēram, satura pārvaldības risinājumiem, integrācijas risinājumiem). Atvērtā koda risinājumu izmantošana Eiropas publiskajās administrācijās pēdējos gados palielinās un to rekomendē vairākas Eiropas līmeņa organizācijas^{157,158}. Komerctruciem rekomendējam veikt licenču iegādi un pārvaldību valsts līmenī.

ES fondu plānošanas periodā 2021.-2027.gadam, iesakām:

- Uzlabot izmaksu-ieguvumu analīzes veidni, kā arī izveidot detalizētākus skaidrojumus par tajā iekļautajām pozīcijām, ļaut iespēju paskaidrot izmaksu/ieguvumu pozīcijas un tajās ietverto datu izcelsmi.
- Paredzēt vienkāršu procedūru izmaksu pārceļšanai no vienas pozīcijas citā projekta gaitā.
- Izstrādāt vienotus atlases principus un/vai ierobežojumus, kas iekļaujami visos valsts IKT risinājumu izveides iepirkumos atvērtu un platformneatkarīgu risinājumu izstrādes veicināšanai. Izstrādājot kritērijus, cita starpā, ņemami vērā Eiropas komisijas ieteikumi sadarbīpējīgu un atkalizmantojamu risinājumu iepirkumu vadībā¹⁵⁹. Minētais veicinātu licenču izmaksu samazinājumu, mazinātu tehnoloģiju atkarību un atkarību no konkrētu "slēgtu" tehnoloģiju piegādātājiem, kas nosacītā monopola dēļ piedāvā būtiski dārgākas cenas.

8.1.10. Lietotāju apmierinātības pētīšana par IKT risinājumiem, t.sk. e-pakalpojumiem, ierobežotas atgriezeniskās saites sniegšanas iespējas

ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā paredzēta lietotāju apmierinātības pētīšana E-pakalpojumu jomā. Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.402 "Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi" nosaka, ka pakalpojumu turētājs, elektronizējot vai attīstot E-pakalpojumu regulāri analizē lietotāju apmierinātību, apzina lietotāju vajadzības un atsauksmes un pastāvīgi pilnveido E-pakalpojumu. Pakalpojuma turētājs nodrošina E-pakalpojuma izpildes rādītāju mērīšanu, uzskaiti un analīzi.

Valsts pakalpojumu portālā (Latvija.lv) plānota E-pakalpojumu lietotāju apmierinātības pētīšana, paredzot iespēju klientam norādīt savu apmierinātību 5 zvaigžņu skalā (apmierinātības vērtēšanas komponentu paredzēts izstrādāt PSPP projekta ietvaros). Prasība attiecināma arī uz iestāžu un nozaru pakalpojumu portāliem, piemēram, eCSD, EDS, E-veselība u.c. E-pakalpojumu klientu apmierinātības datus paredzēts centralizēti uzkrāt un analizēt valsts līmenī (VIRSISS sistēmā).

Apmierinātības pētīšana ir attiecināma uz e-pakalpojumiem, lai nodrošinātu uz klientiem orientētu pakalpojumu sniegšanu. ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā nav noteikta kā obligāta prasība iestāžu iekšējo lietotāju un/vai koplietošanas risinājumu lietotāju apmierinātības pētīšanai. Minētais ir resursa turētāja ziņā.

ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā jāpēta lietotāju apmierinātība plašākam IKT risinājumu lokam. Paredzēt obligātu lietotāju apmierinātības pētīšanu vismaz valsts koplietošanas risinājumiem. Minētais veicinātu risinājumu attīstību, izmantošanas apjomu, kā arī lietotāju apmierinātību.

¹⁵⁷ ISA programma, https://ec.europa.eu/isa2/home_en

¹⁵⁸ EPSU pozīcija gudru digitālu publisko pakalpojumu izveidē, <https://www.epsu.org/article/epsu-position-paper-smart-public-services-digital-age>

¹⁵⁹ The Sharing and Reuse of IT Solutions Framework Fostering collaboration among public administrations, EK, 2016, skatīt. – <https://joinup.ec.europa.eu/community/isa/document/sharing-and-reuse-framework-fostering-collaboration-among-public-administrati>

8.1.11. IKT risinājumu lietojamības uzlabošana

ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā lietojamības nodrošināšana ir izvirzīta kā būtisks faktors IKT risinājumu izveidē un attīstībā. Nepieciešamība veidot lietotājiem draudzīgus risinājumus noteikta Ministru kabineta 2015.gada 17.novembra noteikumos Nr.653 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.1. pasākuma "Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība" īstenošanas noteikumi" un Ministru kabineta 2016.gada 8.marta noteikumos Nr.151 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 2.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību" 2.2.1.2. pasākuma "Kultūras mantojuma digitalizācija" īstenošanas noteikumi". Projektu pieteikumu pašvērtējumu veidnē kā viens no parametriem projektu iesniedzējam jānorāda, vai tiks ievēroti lietojamības un ergonomikas standarti un veikta lietojamības projektēšana un testēšana. Minētais ir obligāta prasība e-pakalpojumiem.

E-pakalpojumu jomā Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.402 "Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi" nosaka, ka pakalpojuma elektronizācijā tiek ņemtas vērā klientu vajadzības, ievērojot lietotājiem orientētu pieeju un iteratīvas izstrādes principu saskaņā ar Latvijas nacionālā standarta LVS EN ISO 9241-210:2016 "Cilvēka un sistēmas mijiedarbības ergonomika" 210. daļu "Cilvēkorientēta interaktīvo sistēmu projektēšana".

Novērots, ka publiskajos iepirkumos ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā gan prasību specificēšanai, gan IKT risinājumu izstrādei tiek izvirzīta prasība lietojamības eksperta/u iekļaušanai projekta komandā, kā arī kvalitātes uzraudzības pakalpojumu iepirkumos arvien vairāk tiek izvirzīta prasība veikt lietojamības testēšanu. Šo praksi rekomendējam turpināt arī pēc 2020.gada, primāri IKT projektos ietverot prasības lietojamības projektēšanai un novērtēšanai, iesaistot gala lietotājus.

8.1.12. Esošo risinājumu atkalizmantošanas iespēju izpēte un IKT risinājumu faktiskā atkalizmantošana un koplietošana

ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā izveidotajā valsts IKT konceptuālajā arhitektūrā noteikti principi lietojumprogrammatūras neierobežotai atkārtota izmantošanai un koplietošanai. IKT projektiem ir izvirzītas vairākas prasības esošo risinājumu izpētei, atkalizmantošanai un koplietošanai¹⁶⁰, t.sk., citu valsts pārvaldes risinājumu koplietošana, Eiropas koplietošanas komponentu izpēte, saskarņu atkalizmantojamība u.c.

ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā paredzama lielāka koplietošanas risinājumu un BAE atkalizmantošana un koplietošana, tomēr joprojām novērota nepietiekama iestāžu pārzinā esošo IKT risinājumu koplietošana un atkalizmantošana, kas nav klasificēti iepriekš minētajās kategorijās. Piemēram, valstī pastāv vairāki BI/DWH risinājumi (piemēram, LabIS, RAIM u.c. komponenti), valstī ir vairākas integrācijas platformas (piemēram, E-veselība, UR). Tajā pašā laikā ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā tiek veidoti no jauna analogi risinājumu komponenti (piemēram, CIVIS BI/DWH sadaļa). Lai gan iestādes ir informētas par plānotā vienoto tīmekļvietņu risinājuma izveidi ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā, tāpat iestādes veido savas tīmekļvietnes (piemēram, Kultūras ministrija).

Lai gan projektu pašvērtējumos ir noteikts kritērijs Eiropas koplietošanas komponentu izpētei, novērots ka faktiski to izmantošana tiek apsvērtā ierobežotā apjomā. Tāpat Latvijai nav izvirzīti plāni radīt IKT risinājumus, kas būtu atkalizmantojami citās ES publiskajās administrācijās. Novērots, ka citas dalībvalstis aktīvāk piedalās šādu risinājumu izveidē un publicēšanā, kopā ISA programmas ietvaros publicēti vairāk kā 2000 risinājumi¹⁶¹

¹⁶⁰ Projektu pieteikumu pašvērtējumu veidnē ietvertās prasības

¹⁶¹ <https://joinup.ec.europa.eu/>

(ar risinājumiem programmas ietvaros saprotami gan IKT risinājumi, gan paraugmodeļi, datu vārdnīcas u.c. atkalizmantojami komponenti dažādās arhitektūras dimensijās).

Tāpat kā ES fondu 2007. -2013.gada plānošanas periodā, iestāžu līmenī ierobežoti tiek analizēti arī privātā sektora esošie risinājumi ar līdzīgu funkcionalitāti.

Rekomendējam ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā projektu plānošanas posmā noteikt kā obligātas prasības analizēt arī uzņēmēju izstrādātos IKT risinājumus ar līdzīgu funkcionalitāti un vērtēt nepieciešamību veidot analogus valsts pārvaldes risinājumus un to ieguvumus.

8.1.13. Atvērto datu publicēšana

ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā atvērto datu publicēšana ir noteikta kā obligāta projekta pieteikuma apstiprināšanai. Prasība paredzēta, lai veicinātu iestādes datus atvērt, tomēr minētā rezultātā pastāv risks liela un nelieterīga informācijas apjoma publicēšanai Atvērto datu portālā, kur datu izmantotājiem grūti orientēties.

Lai gan prasība ir pamatota, novērots, ka, lai izpildītu prasību, iestādes plāno atvērt datus, kuru atvēršana var nebūt lietderīga (piemēram, tīmekļa satura tipu klasifikators).

Lai nodrošinātu, ka tiek atvērtas jēgpilnas datu kopas, ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā neizvirzīt datu atvēršanu kā obligātu IKT projektos, bet noteikt prasību iestādēm analizēt atveramo datu lietderību, tai skaitā, iesaistot potenciālos atvērto datu izmantotājus. Tāpat būtu jāpilnveido atvērto datu portāls, lai padarītu atvērto datu publicēšanu datu turētājiem un pieejamību datu lietotājiem ērtāku un saprotamāku, savukārt, pašu datu atvēršanu padarīt par iestāžu ikdienas darbu un īstenot to pēc iespējas ārpus ES fondu finansētiem IKT projektiem. Finansējums ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā būtu novirzāms arī atvērto datu izmantošanas veicināšanai uzņēmējdarbībā – diskusijas, hakatoni, semināri u.c.

8.1.14. Valsts risinājumu izmantošana - obligāta

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā atsevišķu risinājumu izmantošana ir pilnībā vai daļēji paredzēta kā obligāta (piemēram, plānotie Centralizētie koplietošanas risinājumi (CKR) – VIRSIS, PSPP). Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.402 "Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi" nosaka, ka pakalpojumu elektronizācijā un nodrošināšanā, kur tas attiecināms, pakalpojumu turētājs izmantot VRAA pārziņā esošos koplietošanas komponentus, pakalpojumu rezultāts nosūtāms uz oficiālo E-adresi (ja klientam tāda ir izveidota) u.c.

Daļa risinājumu izmantošana ir brīvprātīga, piemēram, DIP datu apmaiņai. Minētais saistīts ar to, ka iestādes ir jau realizējušas līdzīgu funkcionalitāti savās sistēmās vai arī nav pieejams nepieciešamais finansējums iestāžu sistēmu pielāgošanai sadarbībai ar citiem risinājumiem. Novērots, ka iestādes nesaskata ieguvumus no atsevišķu risinājumu izmantošanas un iestādes neapmierina esošā centralizētā risinājumu pārvaldība. Līdz ar to ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā ir izvirzīts princips: "Centralizēta uzturēšana, decentralizēta pārvaldība", kas primāri īstenots lietotāju pārvaldības modelī (koplietošanas risinājums iestādes var pašas pārvaldīt savas iestādes lietotājus), kā arī auditācijas pierakstu pārlūkošanā u.c. darbībās.

Lai sasniegtu koplietošanas risinājumu projektu mērķus, visdrošākais veids būtu noteikt to izmantošanu (vismaz CKR) kā obligātu, piemēram, MK noteikumos. Tomēr vēsturiski šādi risinājumi ir padevušies grūti vai arī vispār tas nav izdevies, tādējādi, rekomendējam izmantot dažādas metodes izmaiņu realizācijā, kā divas būtiskākās izceļot:

1. Izmaiņas normatīvajos aktos, kas stimulē risinājumu izmantošanu. Rekomendējam divas iespējas – vai nu noteikt konkrētu risinājumu kā obligāti izmantojamu vai arī noteikt normatīvus risinājuma atbalstītajai funkcionalitātei. Piemēram, realizējot eID regulas prasības, ievērojami sarežģītāka kļūst autentifikācija. Sekot šīm izmaiņām, pielāgojot katru risinājumu, iestādēm ir dārgi, tādējādi tiek stimulēta konkrētā koplietošanas risinājuma izmantošana. Analogi esošajā ES fondu plānošanas

periodā ir īstenots ar E-pakalpojumu klientu apmierinātību. Lielākā daļa esošajām pakalpojumu platformām nenodrošina e-pakalpojumu vērtēšanas iespējas, līdz ar to tiek stimulēta attiecīgā CKR izmantošana.

2. Izveidoto risinājumu popularizēšana, pārliecinot iestādes izmantot izstrādātos risinājumus.

ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā iesakām turpināt izvērtēt koplietošanas risinājumu izmantošanas obligātumu, nosakot par obligātu neveidot dublējošus risinājumus.

8.1.15. IKT risinājumu sadarbība

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā projektu pieteikumu pašvērtējumos jānorāda plānotā BAE izmantošana, radīšana, kā arī to projekta radīto BAE robežšķirtnes, kas var tikt izmantotas dažādu IKT projektu integrācijas vadībai. Tā kā "BAE" termins ieviests salīdzinoši nesen, iestādēm grūtības rada tā interpretēšanā (novērots, ka ne visi iestāžu definētie BAE ir BAE pēc būtības). Minēto plānots risināt pieņemot Valsts IKT pārvaldības likumu un saistītos MK noteikumus, piemēram, VIRSIS noteikumus, kur paredzēts ietvert Valsts IKT pārvaldībā izmantojamus konceptus, terminus un to atšifrējumus.

Projektu integrācijas plānošanā ir vērojami būtiski uzlabojumi, tomēr, pastāv risks, ka faktiskā integrācijas uzraudzība var būt nepietiekama. Novērots, ka projektu realizācijā (prasību analizēs fāzē), IKT risinājumu prasības primāri tiek skatītas no konkrētā projekta mērķu sasniegšanas skatupunkta. Dažādu projektu atkarības, īpaši dažādu iestāžu projektu ietvaros, tiek apskatītas sekundāri. Minētais primāri saistīts ar ierobežoto finansējumu. Tāpat novērots, ka iestādes nevēlas veikt izmaiņas projektu pieteikumos, bet maksimāli "pieturēties" pie saskaņotajiem pieteikumiem, īpaši būtisku izmaiņu gadījumā, ko nepieciešams atkārtoti skaņot MK līmenī. Minētais rada risku IKT risinājumu atbilstībai lietotāju vajadzībām, jo projektu pieteikumu izveidē gala lietotāju (piemēram, e-pakalpojumu klientu) iesaiste nav lietderīga ievērojamās nenoteiktības dēļ. Lietotājus paredzēts iesaistīt analīzes un izstrādes fāzē, līdz ar to arī projekta pieteikumā iekļautā informācija var mainīties.

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā atsevišķos projektos ir paredzētas aktivitātes sadarbības partneru un/vai izmantotāju IS integrācijai ar izstrādājamo vai attīstāmo sistēmu, tomēr tā nav noteikta kā obligāta prasība (ņemot vērā ierobežoto finansējumu u.c. aspektus).

Ieteikumi ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā:

1. Paredzēt regulārās savstarpēji ietekmēto projektu pārstāvju tikšanās, lai laicīgi apzinātu un vadītu riskus, kas saistās ar izmaiņām saistītajos projektos.
2. Laicīgi identificēt un īstenot koriģējošās darbības un nepieciešamās izmaiņas, piemēram, projekta apjoma samazinājums, lai koncentrētu resursus prioritāras funkcionalitātes realizācijai.
3. Iepirkumu koordinācijā un saistīto izmaiņu vadība darba grupas ietvaros, piemēram, lai izvairītos no situācijām, ka iepirkumi paredz izmantot koplietošanas risinājumus, kuri nav nemaz izstrādāti.

8.1.16. Lietotāju apmācība

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā arī gala lietotāju apmācības ir projektu attiecināmās izmaksas, līdz ar to lietotāju apmācība konkrētā risinājuma izmantošanai tiek plānota katra projekta ietvaros. Papildus tiek īstenotas vairākas iestāžu darbinieku apmācības par efektīvu IKT izmantošanu un administratīvā sloga samazināšanu, izmantojot IKT iespējas.

Rekomendējam gan esošajā, gan nākamajos ES plānošanas periodos kontrolēt apmācību kvalitāti, kā arī izveidot iestāžu iekšējās apmācības, piemēram, jaunajiem darbiniekiem. Rekomendējam projektu ietvaros paredzēt interaktīvu mācību materiālu izveidi (video rullīši, e-apmācību kursi), ko iespējams izmantot tālākai iekšējai apmācībai.

8.1.17. E-pakalpojumu izmantošanas veicināšana

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā pieņemtie Ministru kabineta 2017.gada 4.jūlija noteikumi Nr.402 "Valsts pārvaldes e-pakalpojumu noteikumi" ietver prasību pakalpojuma turētājam veicināt e-pakalpojumu izmantošanu, cita starpā, izstrādājot E-pakalpojuma izmantošanu veicinošu regulējumu un paredzot E-pakalpojuma izmantošanai priekšrocības salīdzinot ar citiem pakalpojuma saņemšanas kanāliem (īsāks pakalpojuma sniegšanas termiņš, zemāka pakalpojuma sniegšanas maksa u.c.).

Tāpat ir uzsākti vērienīgi pasākumi sabiedrības IKT iespēju izmantošanas veicināšanai, kas cita starpā ietver komunikācijas kampaņas, apmācības un mācību materiālu izstrādi u.c. pasākumus.

Rekomendējam ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā turpināt veicināt e-pakalpojumu izmantošanu atbilstoši uzsāktajām iniciatīvām, īpaši uzsverot "tikai elektroniski" ieviešanu. Par labāko praksi uzskatāmi šobrīd esošie publiskās pārvaldes iestāžu izstrādātie e-pakalpojumu ieviešanas plāni, kas stimulē e-pakalpojumu izmantošanu, kā arī principa "tikai elektroniski" realizāciju.

8.1.18. Projektu īstenotāju iesaiste projektu īstenošanā

ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā plānoti tiek gan IKT risinājumu izstrādei, gan uzturēšanai nepieciešamie cilvēkresursi, par faktisko cilvēkresursu pietiekamību pašlaik nevar spriest. IKT projekta vadītājiem ir izvirzītas stingrākas kvalifikācijas prasības atšķirībā no iepriekšējā perioda, kad IKT projektu vadītājiem nevajadzēja pieredzi un zināšanas IKT jomā. Projektu vadības un projektu īstenošanas personāla izmaksas ir attiecināmas un to limits ir salīdzinoši konkurētspējīgāks kā ES fondu 2007. -2013.gada plānošanas periodā.

Tomēr jāņem vērā, ka ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā aktīvi izmantotā Agile projekta vadības metodika paredz lielāku projekta īstenotāju darbinieku iesaisti (salīdzinot ar ūdenskrituma metodi). Papildus ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā riskus rada straujā IT nozares attīstība un kvalificētu darbinieku trūkums, kas rada ietekmi arī uz iestāžu spēju piesaistīt darbiniekus IKT risinājumu izstrādei un uzturēšanai.

Lai gan regulējošie normatīvi paredz iespēju sabalansēt IKT projektos izmantoto iekšpakalpojumu un ārpuspakalpojumu apjomu, novērots, ka iestādes lielākā apjomā piesaista ārpuspakalpojumu sniedzējus un ne vienmēr pietiekami iesaistās un uzrauga pakalpojumu rezultātu, kas rada atkarību no konkrēta ārējā pakalpojuma sniedzēja, ietekmē IKT risinājumu kvalitāti, izmaksas un neveicina konkurenci. Atsevišķas iestādes PIR intervijās projektu neveiksmēs vainoja ārpuspakalpojumu sniedzēju (konsultāciju pakalpojumu sniedzēju), kas arī liecina par nepietiekamu projekta īstenotāja iesaisti ārpuspakalpojuma kontrolē.

ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā kopējo pakalpojumu un procesu digitalizāciju ietvert iestāžu darbinieku mērķos, kas veicinās darbinieku iesaisti IKT projektu realizācijā un cels kopējo digitalizācijas līmeni (līdzīga pieeja tiek īstenota privātajā sektorā, piemēram, finanšu institūcijās).

8.1.19. Projektu mērķu saskaņotība ar nozares attīstības tendencēm

ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā izvirzītas vadlīnijas un dokumentu veidnes mērķu plānošanai, piemēram, projektu pieteikumu veidne u.c. Tomēr to plānošana ir projekta iesniedzēja atbildība un pastāv risks, ka to plānošanā var netikt ņemtas vērā nozares attīstības tendences un/vai mērķi var būt vispārīgi.

Novērojumi rāda, ka arī ES fondu 2014. -2020.gada plānošanas periodā iestādes izvirzīs definēt specifiskus mērķus, jo tas var radīt risku gadījumos, ja projekta realizācijas gaitā mainās tā tvērums vai prasības (kas ir ierasta prakse IKT projektos, īpaši vadoties pēc spējās izstrādes metodoloģijas).

Rekomendējam ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā izvirzīt kritērijus, pēc kādiem mērķi ir jāveido, pieļaujot, ka rezultatīvie rādītāji varētu atšķirties dažādiem projektiem. Sasaistīt projektu mērķus ar projektā iesaistīto darbinieku mērķiem.

8.1.20. Projektu struktūras plānošana

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā vērojami būtiski uzlabojumi projektu plānošanā, izveidotas vairākas veidnes (piemēram, projektu pieteikumi, projektu pašvērtējumi, izmaksu-ieguvumu analīze), izstrādāti metodiskie materiāli projektu dokumentācijas sagatavošanai.

Novērojumi gan rāda, ka joprojām projekta plānošana ir uzlabojama joma, jo esošo projektu struktūra (it īpaši CKR) ir sarežģīta un prasa daudz resursu gan no projektu īstenotajiem, gan sadarbības partneriem, gan ārpakalpojumu sniedzējiem. Piemēram, novērots, ka vienas IS izstrāde/attīstība ir izdalīta trīs projektos (daļa izstrāžu plānota paralēli), nav izstrādāta platformas kopējā nākotnes arhitektūra, to plānots veikt vairākiem pakalpojumu sniedzējiem un starp projektiem ir būtiskas atkarības.

Plānojot projektus ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā:

- Risinājumu analīzi un projektēšanu uzsākt ar kopējās nākotnes arhitektūras izveidi, it īpaši, ja tās izstrāde ir paredzēta vairākos projektos un/vai posmos.
- Primāri vienas platformas attīstību plānot viena projekta ietvaros, sadalot tās attīstību vairākos secīgos posmos un iterācijās, mazinot sarežģītību.

8.1.21. Pārmaiņu vadība pēc IKT risinājuma ieviešanas

ES fondu projekti ir vērsti uz IKT risinājumu izstrādi un attīstību. Projektu pieteikumus, plānos u.c. dokumentos primāri iekļautas IKT izstrādes vai attīstības aktivitātes, bet ierobežoti apskatīti pārmaiņu vadības aspekti. Pārmaiņu vadība tiek īstenota pēc sistēmu izveides projekta atbilstoši projekta īstenotāja izpratnei un pieejamajiem resursiem. Bieži IKT risinājumu ieviešanā ir jāsaskaras ar lietotāju pretestību izmaiņām un nevēlēšanos IKT risinājumus izmantot.

ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā iesakām:

- Noteikt par obligātu projektu pieteikumiem pievienot pārmaiņu vadības plānu un veikt tā vērtēšanu projektu izvērtēšanas fāzē. Nav pamata IKT investīcijām, ja iestādes nezina, kā īstenot ieguvumus.
- Nošķirt pārmaiņu vadību no IKT projekta realizācijas. ES fondu ietvarā būtu realizējama IKT risinājuma ieviešana, tomēr procesu izmaiņas, kas pārsniedz IKT projekta tvērumu, būtu jārealizē ārpus projekta.
- Izvērtēt finansējuma avotus pārmaiņu vadībai, piemēram, Eiropas Sociālais fonds vai valsts budžeta mērķdotācijas, un koordinēt finansējuma piešķiršanas procesu gan IKT projekta realizācijai, gan pārmaiņu vadībai, lai nerastos situācija, kad finansējums tiek piešķirts tikai daļai pasākumu – tikai IKT projektam vai tikai pārmaiņu vadībai.
- Iestādēm sasaistīt IKT projektu mērķus ar iestādes mērķiem un katra individuālā darbinieka (sistēmas lietotāja) mērķiem, veicinot IKT risinājumu izmantošanu un attīstību.
- Nepārtraukta komunikācijas vadība ar visām IKT projektos iesaistītajām pusēm. Jāuzsver komunikācijā, kādus ieguvumus katra iesaistītā puse iegūs, ja tiks sasniegti projekta rezultāti. Šai komunikācijai jābūt nepārtrauktai un individuāli pielāgotai katrai iesaistītai pusei.

8.1.22. Ģeotelpiskās informācijas izmantošanas paplašināšana

ES fondu 2007. -2013.gada plānošanas periodā tika īstenoti četri projekti ģeotelpiskās informācijas jomā. Šajā izvērtējumā iekļauti trīs no tiem¹⁶²:

- Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras projekts “Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide”,
- Valsts zemes dienesta projekts „Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu informācijas sistēmas izveide” un
- Valsts reģionālās attīstības aģentūras projekts “Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu”.

Lai arī visi projekti savus individuālos mērķus sasnieguši (izveidota ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēma, darbojas VZD ĢIS un izveidots ģeoportāls, ģeotelpiskās informācijas piekļuvei), tomēr ģeotelpiskās informācijas izmantošanas apjomi nav būtiski pieauguši, jo gala lietotājam interesanti ir nevis paši ģeotelpiskie pamatdati, bet gan uz lietotāja vajadzībām orientēta ģeotelpiskā informācija. Šo ģeotelpisko informāciju paši lietotāji ar esošām prasmēm no pieejamiem pamatdatiem neprot sagatavot, bet ģeotelpisko pamatdatu ražotāji tādu informāciju neveido, jo tas nav noteikts iestādes uzdevumos vai arī tam pietrūkst resursu (papildus darbinieku resursu vai finanšu resursu). Latvijas ģeoportālam ar likumu¹⁶³ ir noteikta arī funkcija kalpot kā centrālām piekļuves punktam ģeotelpiskai informācijai, ko nosaka INSPIRE direktīva¹⁶⁴. Līdz ar to šobrīd galvenais dzinulis ģeotelpiskās informācijas publicēšanai ģeoportālā ir vēlme nepieļaut, ka Eiropas Komisija var uzsākt pārkāpuma procedūru pret Latviju par INSPIRE direktīvas neizpildi pilnā apjomā (par to liecina metadati - no kopumā 257 ierakstiem Ģeoportāla metadatu katalogā¹⁶⁵ 222 ieraksti attiecas uz INSPIRE direktīvā pieprasītām datu kopām vai tīmekļa pakalpēm).

Vispārārtzīta ģeotelpiskās informācijas vērtība datu analīzē ir tās telpiskā dimensija, kas ļauj apstrādāt ziņas par attālumu starp datu objektiem, par datu objektu platībām, augstumu u.c. parametriem, ko nesatur objektu aprakstošā informācija. Līdz ar to aktuālas un precīzas ģeotelpiskās informācijas plaša izmantošana ļauj uzlabot vispār pieejamās informācijas kvalitāti un pievienoto vērtību.

ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodā:

- izveidot informāciju tehnoloģiju risinājumus (datu apstrādes procesa automatizācijas rīkus), lai izmantojot pieejamos ģeotelpiskos pamatdatus un papildus informāciju par lietotāju interesējošiem objektiem vai parādībām, varētu ātri un efektīvi sagatavot gala lietotāju vajadzībām atbilstošu ģeotelpisko informāciju un publicēt to ģeoportālā (piemēram, kā ģeoproduktus);
- izveidot centralizētus tehnoloģiju risinājumus, kā ģeoportālā pieejamos ģeoproduktus varētu ērti integrēt dažādās tīmekļa vietnēs vai lietotnēs kā funkcionālus elementus (piemēram, attīstot jau šobrīd ģeoportālā pieejamo iegulto ģeotelpisko datu publicēšanas komponenti).

Gala lietotāju vajadzībām atbilstošas ģeotelpiskās informācijas izveidei būtu jākonsolidē pieejamie resursi gan ģeotelpisko pamatdatu ražotāju pusē, gan ģeotelpiskās informācijas lietotāju pusē un jāpiesaista komersantu pusē pieejamās prasmes un spējas ģeotelpiskās informācijas apstrādē.

¹⁶² Izvērtējumā nav iekļauts Valsts reģionālās attīstības aģentūras projekts “Teritoriālās attīstības plānošanas procesu un informācijas sistēmas attīstība”

¹⁶³ Ģeotelpiskās informācijas likuma 29.pants - <https://likumi.lv/doc.php?id=202999>

¹⁶⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 14/03/2007 direktīva 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE) - <https://inspire.ec.europa.eu/>

¹⁶⁵ 30/04/2018 dati no <https://geometadati.viss.gov.lv/geoportal/catalog/wrapper/ivisgds.page>

8.1.23. Sinerģijas nodrošinana starp dažādiem ieguldījumu veidiem

Nacionālo sektoriālo politiku plānošanu un ieviešanu ieteicams pilnveidot, nodrošinot vienotu attīstības plānošanu un aktivitāšu koordināciju gan valsts, gan nozaru līmenī. IKT investīciju plānošanā jāparedz un jākoordinē saistītie pasākumi procesu un pakalpojumu pārveidē un otrādi, veidojot sinerģiju starp digitālajiem un ne-digitālajiem instrumentiem. Ieguvumu realizācijai nepieciešams nodrošināt labu koordināciju un saskanīgas darbības valsts un nozaru politiku ieviešanā. Koordinācijai nepieciešams veltīt atbilstošus resursus un ir jāparedz kapacitāte. "Horizontālās" jomas un prioritātes ieteicams izdalīt, plānojot un ieviešot to digitalizāciju valsts līmenī.

8.2. Ieteikumi IKT investīciju virzieniem ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā

ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā IKT investīcijas 128,81 milj.EUR novirzītas datu un pakalpojumu pieejamības un izmantojamības veicināšanai¹⁶⁶, kas ir nebūtisks samazinājums par 4% nekā IKT investīcijām tika novirzīts ES fondu 2007.-2013. gada plānošanas periodā. ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā plānotās investīcijas IKT vēl nav pieejamas. Eiropas komisija publicējusi ES fondu plānošanas perioda 2021.–2027. gadam politikas mērķus¹⁶⁷:

1. gudrāka Eiropa, ko panāks ar inovāciju, digitalizāciju, ekonomiskajiem pārkārtojumiem un atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem;
2. zaļāka Eiropa bez oglekļa emisijām, ko panāks ar Parīzes nolīguma īstenošanu un investīcijām enerģētikas pārkārtošanā, atjaunojamajos energoresursos un cīņā pret klimata pārmaiņām;
3. savienotāka Eiropa, ko panāks ar stratēģiskiem transporta un digitālajiem tīkliem;
4. sociālāka Eiropa, ko panāks, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru un atbalstot kvalitatīvu nodarbinātību, izglītību, prasmes, sociālo iekļaušanu un vienādu piekļuvi veselības aprūpei;
5. iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, ko panāks, atbalstot vietējo kopienu virzītas attīstības stratēģijas un ilgtspējīgu pilsētattīstību visā ES.

Lielākā daļa no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda investīcijām būs koncentrētas uz pirmajiem diviem mērķiem: gudrāka Eiropa un zaļāka Eiropa.

Šī pētījuma sagatavošanas laikā Latvijā vienīgais dokuments, kurš nosaka attīstības prioritātes pēc 2020.gada, ir "Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam"¹⁶⁸, kuras izpildes progress pedējo reizi vērtēts 2015.gadā¹⁶⁹. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam iekļauti vairāki mērķi, kuru atbalstam ir būtiska IKT izmantošana:

1. Darbs e-vidē, e-pakalpojumi nodarbinātības un cilvēkkapitāla bāzes vērtības saglabāšanai laukos, elastīgas darba vides izveidei.
2. E-skola un informācijas tehnoloģiju izmantošana gan skolās mācību vielas apguvei, gan mūžizglītībā.
3. Mācību materiālu un bibliotēku digitalizācija un izveidoto materiālu izmantošana visās skolās Latvijā. Procesa ietvaros jānodrošina digitālā satura veidošana un attālināto mācību iespējas, līdzdarbojoties gan zinātniskām, gan publiskām bibliotēkām.
4. E-stundas. Izglītības iestādēs papildus ierastajam mācību procesam jāveido tālmācības programmas, izmantojot e-tehnoloģijas. Augstskolās var veidot programmas, kas pārsvarā notiek e-vidē. Skolās skolotāji var izmantot e-vidi kā papildinājumu nodarbībām skolā.
5. Mācību e-grāmatas. Mācību grāmatām un materiāliem vajadzētu būt brīvi pieejamiem arī e-vidē.
6. Platjoslas interneta un e-pakalpojumu pieejamība.

¹⁶⁶ http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/kohez/2014_2020/?doc=25728, avota datums: 03-Jun-2018

¹⁶⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3885_lv.htm, avota datums: 03-Jun-2018

¹⁶⁸ <http://polsis.mk.gov.lv/documents/3323>

¹⁶⁹ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam, Nacionālā attīstības plāna 2014.–2020. gadam un Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanas uzraudzības ziņojums. 2015. gads

7. Lai rastu jaunus pārvaldības risinājumus, ko ieviest Latvijā un veiksmes gadījumā „pārdot” citām valstīm, inovatīvu ideju ģenerēšanai un apspriešanai jāklūst par valsts pārvaldē strādājošo ikdienas praksi, kā arī jāprot uz klausīt ārpus publiskās pārvaldes radušās idejas.
8. E-pārvaldības ieviešana būtu jāizmanto, lai strukturāli reformētu līdzšinējo valsts pārvaldi, veidojot to efektīvāku. Lai atvieglotu pilsoņu iespēju piedalīties referendumos un parakstu vākšanā gan vietējā, gan nacionālā līmenī, būtu jānodrošina iespēja piedalīties referendumā un iesniegt peticijas, izmantojot e-tehnoloģijas.

2015.gadā veiktais “Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam, Nacionālā attīstības plāna 2014.–2020. gadam un Deklarācijas par Laimdotas Straujumas vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību Īstenošanas uzraudzības ziņojums” stratēģijā iekļautajām prioritātēm pievieno valsts drošības apdraudējumu mazināšanu kā valdības prioritāti.

Ievērojot, ka IKT investīcijas ir īstermiņa investīcijas, plānojot IKT investīcijas 2021.-2027.gadam, jāņem vērā arī tas, kas tiek attīstīts ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodā. Ja 2007.-2013.gada plānošanas perioda risinājumi netiktu uzturēti un attīstīti 2014.-2020.gadā, 2021.-2027.gadā, ievērojot kadru mainību publiskajā pārvaldē, praktiski nekas no gūtās pieredzes vairs nebūtu pieejams.

Valsts pārvaldes reformu plāna 2020¹⁷⁰ realizācijas rezultātā samazināsies publiskajā pārvaldē strādājošo skaits, tiks būtiski attīstīta strādājošo kompetence, ieviesta uz rezultātu orientēta darba snieguma izvērtēšana, centralizētas atbalsta funkcijas un celta publisko pakalpojumu vērtība. Visi šie reformu plāna mērķi jāatbalsta ar IKT iespējām ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā.

Plānojot IKT investīciju virzienus ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā, jāņem vērā gan iepriekš minētie stratēģiskie virzieni, gan 2007.-2013.gadā veiktās investīcijas, lai nodrošinātu to aizsardzību un ilgtspēju.

¹⁷⁰ <https://likumi.lv/doc.php?id=295343>, avota datums 09-Jun-2018

Tabula 23: "ES fondu 2021. -2027.gada plānošanas periodam rekomendētie investīciju virzieni

Nr.	Investīciju virziens	Izriet no 2007.-2013. gadā veiktajām investīcijām	ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda investīcijas	Valsts pārvaldes reformu plāns 2020	Atbalsta Latvija 2030.mērķus	Atbalsta ES politikas mērķus pēc 2020.gada
1.	Jēgpilnu datu kopu atvēršana (nederīgo dokumentu reģistrs, PMLP dati u.c.), izveidojot sadarbības kārtību atvērto datu izmantošanai, stimulējot uzņēmējus izmantot atvērtos datus un būvēt e-pakalpojumus. Integrētas ģeotelpiskās informācijas uzkrāšana (gan valsts, gan pašvaldību rīcībā esošās), ģeotelpisko datu atvēršana	Jā	Jā	Jā	Nav tieši attiecināms	Nav tieši attiecināms
2.	Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem, uzņēmējiem, izstrādājot uz lietotājiem orientētus, 'gudros' e-pakalpojumus C2G, B2G sadarbībai	Jā	Nav tieši attiecināms	Jā	Jā	Jā
3.	Skolu izglītības satura digitalizācija (e-mācības, mācību e-grāmatas)	Nē	Jā	Nav tieši attiecināms	Jā	Jā
4.	Publiskās pārvaldes efektivitātes uzlabošana	Jā	Jā	Jā	Jā	Jā
5.	Kultūras mantojuma, bibliotēku digitalizācijas turpināšana, padarot digitalizēto saturu pieejamu pilnībā elektroniski jebkurā vietā	Jā	Jā	Nav tieši attiecināms	Jā	Jā
6.	Arhīvu digitalizācija, pārejot uz pilnībā digitālu arhīvu	Jā	Jā	Nav tieši attiecināms	Jā	Nav tieši attiecināms
7.	E-veselības attīstība, nodrošinot sistēmas pieejamību un lietojamību iedzīvotājiem, komersantiem un veselības aprūpes speciālistiem	Jā	Jā	Nav tieši attiecināms	Nav tieši attiecināms	Jā
8.	Atbalsts MVU digitalizācijai	Nē	Nē	Nav tieši attiecināms	Nav tieši attiecināms	Jā
9.	Pašvaldību darba efektivitātes uzlabošana, administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem, uzņēmējiem sadarbībā ar pašvaldībām	Jā	Jā	Nav tieši attiecināms	Jā	Jā
10.	Publiskās pārvaldes iestāžu sistēmu pielāgošana koplietošanas risinājumu izmantošanai (datu apmaiņas nolūkā)	Jā	Nav tieši attiecināms	Jā	Nav tieši attiecināms	Nav tieši attiecināms
11.	Aktivitātes informācijas drošības uzlabošanai/nodrošināšanai publiskās pārvaldes IKT risinājumiem, e-pakalpojumiem	Jā	Jā	Nav tieši attiecināms	Jā	Nav tieši attiecināms
12.	Valsts IKT arhitektūras koplietošanas elementu attīstība, to iekļaušana ES koplietošanas risinājumu katalogā (skat. 6.6.2. Ieteikumi koplietošanas risinājumu attīstībai)	Jā	Jā	Nav tieši attiecināms	Nav tieši attiecināms	Nav tieši attiecināms

Nr.	Investīciju virziens	Izriet no 2007.- 2013. gadā veiktajām investīcijām	ES fondu 2014.– 2020.gada plānošanas perioda investīcijas	Valsts pārvaldes reformu plāns 2020	Atbalsta Latvija 2030.mērķus	Atbalsta ES politikas mērķus pēc 2020.gada
13.	Inovatīvu uzņēmējdarbības modeļu atbalsts	Nē	Nav tieši attiecināms	Nav tieši attiecināms	Jā	Jā

ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā IKT investīcijas jāvirza konkrētas problēmas risināšanai, atsakoties no 2007.-2013. un 2014.-2021.gada plānošanas perioda prakses finansējumu dalīt pa nozarēm. Šādu praksi izmanto attīstītās ES dalībvalstis. Piemēram, Zviedrija risina reģionu depopulācijas problēmu, izmantojot gan e-veselības, gan e-mācību iespējas¹⁷¹.

8.2.1. Jēgpilnu datu kopu atvēršana

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā kā viens no projektu atlases kritērijiem izvirzīta datu kopu atvēršana, neizvirzot kritērijus atvērto datu kopu praktiskai izmantošanai. Latvijā datu atvēršanas prakse ir tikko uzsākta, arī ES valstu starpā Latvija tiek uzskatīta par datu atvēršanas iesācēju¹⁷². Tāpat atsevišķiem informācijas veidiem informācija nav pieejama – tā vēl jāsakārto, lai būtu ko atvērt. Piemēram, ģeotelpiskā informācija (gan valsts, gan pašvaldību rīcībā esošā). Tādējādi datu kopu atvēršana jāturpina arī pēc 2020.gada, sasniedzot attīstīto ekonomiku datu atvēršanas brieduma līmeni (Somija, Francija u.c.), atverot jēgpilnas datu kopas, piemēram, nederīgo dokumentu reģistrs, PMLP dati u.c., izveidojot sadarbības kārtību atvērto datu izmantošanai.

Ievērojot ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda pieredzi, kad izveidoto e-pakalpojumu izmantošana bija īpaši jāpopulārizē, nepieciešamas aktivitātes atvērto datu izmantošanas veicināšanai. Piemēram, diskusijas, semināri, hakatoni u.c.

8.2.2. Administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem, uzņēmējiem

Administratīvā sloga samazināšana ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā jāizvirza ne tikai apņemšanās līmenī, bet jāveic kā sistemātiska aktivitāte IKT projektu lietderības novērtēšanai, kā arī administratīvais slogs jāvērtē pēc projekta beigām. Ievērojot to, ka visi ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā izveidotie e-pakalpojumi būs kļuvuši neaktuāli, tieši pārvaldei un pašvaldībām būs iespēja izveidot uz lietotājiem orientētus, administratīvo slogu samazinošus e-pakalpojumus.

Veidojot e-pakalpojumus uzņēmējiem, jāizmanto ES rekomendētais princips "vispirms domāt par mazajiem uzņēmumiem"¹⁷³, kas liek aprēķināt e-pakalpojumu lietotāju izmaksas e-pakalpojumā ievadāmās informācijas apkopošanai, uzkrāšanai, ievadīšanai. E-pakalpojumiem, kuru lietotāju skaits pārsniegtu 10,000 uzņēmēju un/vai investīcijas IKT risinājumā pārsniegtu 2.5 milj.EUR, būtu jāveic MVU tests.

Investēt "gudro" e-pakalpojumu attīstībā valsts līmenī, kam pamatā tiek izmantotas datu analīzes un/vai mākslīgā intelekta iespējas (prognozēšanai, ieteikumiem, lēmumu pieņemšanai), piemēram:

1. Vienotie jeb starpiestāžu pakalpojumi – klientam tiek nodrošināta iespēja ar vienu e-pakalpojuma formas aizpildīšanu pieteikties vairāku pakalpojumu saņemšanai, tie tiek izpildīti secīgi vai paralēli (tiek veidotas starpiestāžu darba plūsmas atbilstoši pakalpojumu loģikai). Piemēram, uzņēmējs ar vienu pieteikumu var pieteikties uzņēmuma reģistrācijai, nodokļa maksātāja statusa iegūšanai, komercdarbības atļaujam vai licencēm u.c., tiklīdz viens pakalpojuma rezultāts ir saņemts, tiek izveidots pieteikums/darba uzdevums nākamā pakalpojuma saņemšanai (ja izpildās tā saņemšanas nosacījumi). Šādu e-pakalpojumu realizācija nodrošinātu valsts kā vienota pakalpojumu sniedzēja (whole-of-government) principa realizāciju;
2. Proaktīvie pakalpojumi - automatizētas datu analīzes izmantošana (ieteikumu sistēmas, brīdinājumi, atgādinājumi, iepriekš aizpildīti dati) pakalpojumu piedāvājumu izveidei. Tiek analizēti klienta dati (ja klients ir piekritis) un konteksta dati un pie noteiktu nosacījumu iestāšanās uz klienta E-adresi tiek

¹⁷¹ http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/sources/docconf/depop/document/seminar250402.pdf, avota datums: 10-Jun-2018

¹⁷² <https://www.europeandataportal.eu/en/highlights/open-data-maturity-europe>, avota datums: 01-Jun-2018

¹⁷³ https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/annual_report_-_eu_smes_2015-16.pdf, avota datums: 25-Mai-2018

nosūtīts aicinājums pieteikties pakalpojumam. No publiskās pārvaldes puses procesi tiek integrēti iestāžu iekšējo sistēmu līmenī, lai informācijas aprīte būtu maksimāli operatīva

3. Bezkontakta pakalpojumi – pakalpojuma saņemšana bez klienta iesaistes, piemēram, automātiska atļaužu piešķiršana, ja izpildīti noteikti kritēriji, atsevišķu pabalstu piešķiršana (piemēram, vecāku pabalsts) u.c.;
4. Pakalpojumi ar reālā laika lēmumu pieņemšanu – balstoties uz klienta aizpildīto pakalpojumu pieteikumu un valsts pārvaldes rīcībā esošo datu analīzi lēmumi tiek pieņemti reālā laikā bez pakalpojumu turētāju iesaistes (piemēram, uzņēmuma reģistrēšanai, atsevišķu pabalstu piešķiršanai u.c.).

8.2.3. Skolu izglītības satura digitalizācija

Skolu izglītības satura digitalizācija ietver e-mācību, mācību e-grāmatu izveidi un skolu digitalizāciju. Informācijas tehnoloģijas ir skolēnu ikdienas sastāvdaļa. Tādējādi to plašāka izmantošana skolās ir likumsakarīga. Integrējot mācību procesā tālmācības elementus, būtu iespējams ne tikai nodrošināt interesantu, interaktīvu un kvalitatīvu mācību satura apguvi virtuālajā vidē, bet arī uzlabot e-prasmju gan skolēniem, gan skolotājiem. DESI indekss¹⁷⁴ 2018.gadā parāda, ka iedzīvotāju e-prasmju līmenī Latvija ieņem 22.vietu ES, tādēļ šī aktivitāte ir būtiska e-prasmju paaugstināšanai. 2014.-2020.gada plānošanas periodā izglītības satura digitalizācija tiek veikta 8.3.1.2.pasākuma “Digitālo mācību un metodisko līdzekļu izstrāde” ietvaros.

8.2.4. Publiskās pārvaldes efektivitātes uzlabošana

Samazinoties publiskajā pārvaldē nodarbināto skaitam gan kadru mainības, gan publiskās pārvaldes reformu rezultātā, jāturpina publiskās pārvaldes darba efektivitātes uzlabošana, izmantojot IKT sniegtās iespējas. Šis ir nepartraukts process, attīstoties tehnoloģijām, paveras arī jaunas iespējas efektivitātes uzlabojumiem publiskajā pārvaldē. Jau ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā salīdzinoši labāk veicies tieši publiskās pārvaldes efektivitātes uzlabošanā, šī prakse jāturpina. Šobrīd saskatāmas šādas iespējas IKT izmantošanā, izmantojot IKT (iespējams, ka 2021.gadā būs jau citas tehnoloģijas):

1. Mākslīgā intelekta risinājumu izmantošana publiskās pārvaldes darba efektivitātes uzlabošanai. Piemēram, teksta analīzes rīku izveide, klientu apkalpošanas roboti u.c.
2. Industrijas 4.0, robotu risinājumu izmantošana publiskās pārvaldes kontroles procedūrās, piemēram, informācijas salīdzināšanai dažādos informācijas avotos.
3. E-mācību izveide.

ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā pieņemti MK noteikumi Nr. 399 “Valsts pārvaldes pakalpojumu uzskaites, kvalitātes kontroles un sniegšanas kārtība”, kas nosaka kārtību, kā uzskaitāma un publicējama informācija par publisko pakalpojumu sniegšanu. Tādējādi ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā tiks uzkrāta prasītā informācija, tās sistemātisku analīzi valsts līmenī būs iespējams uzsākt 2021.gadā, kam būs nepieciešams IKT atbalsts.

Citi publiskās pārvaldes darbības efektivitātes uzlabošanas virzieni ietver:

1. Efektivitātes uzlabošanas neatņemama sastāvdaļa ir darbības rādītāju uzkrāšana un analīze, kam arī ir plānojams finansējums ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā.
2. Publiskās pārvaldes atbalsta funkciju centralizācija (datu centri, IKT iepirkumi, finanšu grāmatvedība, IKT pārvaldība u.c.).

¹⁷⁴ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2018-20/lv-desi_2018-country-profile-lang_4AA73DB4-0419-7542-DFB05BCC7A78BF7D_52350.pdf, avota datums: 12-Jun-2018

3. Kompetenču centru izveide (piemēram, ģeotelpiskās informācijas apstrāde u.c.).

8.2.5. Kultūras mantojuma, bibliotēku digitalizācija

ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā jāturpina uzsāktā kultūras mantojuma, bibliotēku digitalizācija, padarot digitalizēto saturu pieejamu pilnībā elektroniski jebkurā vietā. Paralēli investīcijām IKT jāatrisina autortiesību jautājumi, kas šobrīd kavē digitalizētā satura pieejamību un rada lietotāju neapmierinātību.

8.2.6. Arhīvu digitalizācija

ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā izveidotais arhīvu risinājums faktiski uzlabo arhīva darba efektivitāti, tomēr uzņēmējiem nav pieejams digitālā arhīva pakalpojums. Patlaban uzņēmēji salīdzinoši kūtri izmanto elektronisku dokumentu apriti, tomēr situācija noteikti mainīsies par labu digitalizācijai līdz 2020.gadam. Tāpēc pāreja uz pilnībā digitālu arhīvu būs nepieciešama.

Digitālu, atvērtu arhīvu izveide ir viens no virzieniem ISA² programmā^{175,176}. Programma paredz veidot ES uz atvērtiem datu standartiem, atvērtiem datiem balstītu arhīvu, kas ļautu uzņēmumiem gan arhivēt savus datus/dokumentus, gan interesentiem analizēt arhīva datus. Latvijai būtu jāpiedalās šajā programmā, īpaši veicinot MVU digitālo arhīvu izveidi.

8.2.7. E-veselības attīstība

IKT investīcijas e-veselības risinājumos turpināmas, lai nodrošinātu sistēmas pieejamību un lietojamību iedzīvotājiem, komersantiem un veselības aprūpes speciālistiem. ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā izveidota tikai pamata e-veselības funkcionalitāte, kura vēl jāpielāgo izmantošanai iedzīvotājiem/uzņēmējiem. Investīcijas turpināmas ES politikas ietvarā¹⁷⁷, kas paredz e-veselības attīstību kā vienotā digitālā tirgus sadaļu, kas nodrošina:

1. Iedzīvotājiem iespēju piekļūt saviem veselības datiem attālināti, tai skaitā no citām valstīm, kā arī analizēt informāciju par savu veselību un proaktīvi rūpēties par to;
2. Veselības nozares profesionāļiem nodrošina iespēju piekļūt veselības parūpes informācijai, analizēt to.

8.2.8. Atbalsts MVU digitalizācijai

Atbalsts MVU digitalizācijai ir īpaši svarīgs, jo tieši MVU iesaistē digitālajā ekonomikā Latvija DESI indeksā 2018.gadā ieņem 23.vietu ES, uzrādot uzņēmumu zemu konkurētspēju vienotajā digitālajā tirgū. Būtiskākie atbalsta virzieni:

1. B2B datu apmaiņas standartizācija un atbalsts elektronizācijai. Piemēram, rēķini, pavadzīmes u.c.;
2. VISS u.c. koplietošanas risinājumu izmantošana uzņēmējiem, īpaši atbalstot un veicinot MVU iesaisti risinājumu izmantošanā;
3. E-prasmju attīstība MVU

MVU atbalstam digitalizācijā jābūt ar mērķi palielināt uzņēmumu konkurētspēju un efektivitāti. Piemēram, atbalstīt būvniecības uzņēmumu pāreju uz darba organizāciju, izmantojot BIM metodoloģiju¹⁷⁸, kas paredz

¹⁷⁵ https://ec.europa.eu/isa2/home_en, avota datums: 09-Jun-2018

¹⁷⁶ https://ec.europa.eu/isa2/actions/facilitating-archive-management-across-europe_en, avota datums: 09-Jun-2018

¹⁷⁷ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-policy-ehealth>, avota datums: 09-Jun-2018

¹⁷⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Building_information_modeling, avota datums: 09-Jun-2018

digitālu būvniecības procesu organizāciju un kuru izmanto uzņēmumi Eiropā. Šādi risinājumi ir specifiski katrai nozarei, to identifikācija būtu nozaru ministriju uzdevums.

8.2.9. Pašvaldību darba efektivitātes uzlabošana

Būtiskākais IKT investīciju mērķis ir administratīvā sloga samazināšana iedzīvotājiem, uzņēmējiem sadarbībā ar pašvaldībām. Būtiskākie e-pakalpojumi, kas būtu unificējami un elektronizējami:

1. Atļauju un licenču pakalpojumu saņemšana. Piemēram, atļaujas ielu tirdzniecībai, atļaujas sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumu sniegšanai. Tā kā Latvijā populārākā nozare ir tieši tirdzniecība, šo pakalpojumu unifikācija un elektronizācija ir prioritāra. Iespējams, ka šos pakalpojumus var elektronizēt valsts līmenī, tomēr šeit jāņem vērā ES fondu 2007.-2013.plānošanas perioda negatīvā PVIS ieviešanas pieredze un gūtās mācības. Šis ir ievērojams e-pakalpojumu apjoms, kas būtiski ietekmē ekonomisko vidi Latvijā, tāpēc šo pakalpojumu digitalizācija ir prioritāra. Veidojot šos e-pakalpojumus, sākotnēji jāizvērtē jau izveidotie e-pakalpojumi un iespēja tos izmantot (piemēram, e-pakalpojuma "Iesniegums iestādei" izmantošana).
2. Pašvaldību pakalpojumiem jābūt integrētai daļai no starpiestāžu pakalpojumiem – klientam tiek nodrošināta iespēja ar vienu e-pakalpojuma formas aizpildīšanu pieteikties vairāku pakalpojumu saņemšanai, tie tiek izpildīti secīgi vai paralēli (tiek veidotas starpiestāžu darba plūsmas atbilstoši pakalpojumu loģikai).

Starptautiskā prakse parāda, ka valsts līmenī veido unificētus risinājumus, ko pēc tam izmanto pašvaldības. ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā valsts veidoto IKT risinājumu izmantošana pašvaldībās nav bijusi veiksmīga. ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas periodā visiem projektu pieteicējiem jāsaņem pašvaldību asociāciju (LPS un LLPA) atzinums par ietekmes uz pašvaldībām izvērtējumu, kā arī uzsākti divi atsevišķi projekti (Rigai un Ventspilij), kas centīsies veidot pašvaldību koplietošanas risinājumus, tādējādi palielinot pašvaldību iesaisti IKT risinājumu izveidē. Lai sadarbību uzlabotu ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā, LPS un LLPA jāuzņemas pašvaldību viedokļu konsolidācija IKT projektu ietvaros, piedaloties projektu realizācijā. Tas ir izšķirīgi svarīgi veiksmīgai IKT projektu realizācijai un izveidoto risinājumu izmantošanai pašvaldībās – projektu realizācijā nevar iesaistīt visas pašvaldības, nepieciešams konsolidēts viedoklis.

8.2.10. Publiskās pārvaldes iestāžu sistēmu pielāgošana koplietošanas risinājumu izmantošanai

Viena no ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda IKT investīciju analīzes ietvaros identificētajām problēmām ir nepietiekamais finansējums publiskās pārvaldes iestāžu sistēmu pieslēgšanai izveidotajiem koplietošanas risinājumiem. Lai nodrošinātu, ka izveidotie koplietošanas risinājumi tiek maksimāli izmantoti, jāsniedz finansiāls atbalsts iestādēm savu sistēmu pielāgošanai izveidotajiem risinājumiem.

8.2.11. Aktivitātes informācijas drošības uzlabošanai/nodrošināšanai publiskās pārvaldes IKT risinājumiem, e-pakalpojumiem

ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda ietvaros izveidotajām informācijas sistēmām, e-pakalpojumiem pārsvarā tika veiktas drošības pārbaudes (skat. Ilustrācija 36), draudi informācijas drošībai ir pastāvīgi. Tādējādi investīcijas IKT drošības nodrošināšanai nepieciešamas nepārtraukti.

8.2.12. Inovatīvu uzņēmējdarbības modeļu atbalsts

Inovatīvi uzņēmējdarbības modeļi, kas izmanto digitalizācijas iespējas ir realitāte visā pasaulē, tie attīstās arī Latvijā. Tādējādi izveidojas situācija, kurā uzņēmējdarbības modeļi jau tiek izmantoti, bet likumdošana tiem nav gatava. Publiskās pārvaldes atbalsts būtu - ļaut tiem darboties, vienlaikus apsverot, vai šādiem modeļiem būtu nepieciešams jauns tiesiskais regulējums. Piemēram, blokķēdes izmantošanai enerģētikā (viens ražotājs pārdod enerģiju otram ražotājam tieši, kolektīvā finansēšana uzņēmuma akcijām utt.). Nepieciešams finansiāls atbalsts publiskās pārvaldes un uzņēmēju sadarbībai efektīvai, savlaicīgai B2G sadarbības nodrošināšanai.

Pielikums I. Projektu PIR novērtējumam izmantotie informācijas avoti

Tabula 24: "PIR Izvērtējuma ietvaros veiktās intervijas"

Nr.	Projekta nosaukums	Iestāde	Datums	Dalībnieki
1	Valsts izglītības informācijas sistēmas 2.kārta	Izglītības un zinātnes ministrija	27.02.2018.	Ingūna Kampāne
2	Portāla www.skolas.lv attīstība – 2.kārta	Izglītības un zinātnes ministrija	27.02.2018.	Ingūna Kampāne
3	Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde	Ekonomikas ministrija	22.01.2018.	Ilze Beināre, Olga Geituse- Eitvina
4	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta	Valsts reģionālās attīstības aģentūra	14.02.2018.	Egita Rudzīte, Edgars Cīrulis
5	Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide	Valsts zemes dienests	08.02.2018.	Andris Bukovskis, Līga Ostrovska, Alvis Rudzītis
6	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība	Valsts reģionālās attīstības aģentūra	15.02.2018.	Oļegs Filipovičs
7	Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana	Veselības un darbaspēju ekspertīzes ārstu valsts komisija	24.01.2018.	Juris Gaiķis
8	Digitālās bibliotēkas izveide – 2.kārta	Latvijas Nacionālā bibliotēka	06.02.2018.	Andris Vilks, Uldis Zariņš
9	V/a Civilās aviācijas aģentūra informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija	Civilās aviācijas aģentūra	20.02.2018.	Ivo Tukris
10	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide	Zemkopības ministrija	Intervija nenotika, jo Rihards Kancēvičs iesniedza rakstiskas atbildes.	
11	Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes un ieviešanas 2.kārta	Kultūras informāciju sistēmu centrs	16.01.2018.	Armands Magone, Jānis Ziedīņš
12	E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība	Valsts reģionālās attīstības aģentūra	16.02.2018.	Egita Rudzīte, Edgars Cīrulis
13	Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ĢIS sasaiste ar portālu	Valsts reģionālās attīstības aģentūra	16.02.2018.	Egita Rudzīte, Edgars Cīrulis
14	Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides pirmais posms	Nacionālais veselības dienests	26.03.2018.	Linda Freimane
15	Pašvaldību teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas – 1.kārta	Valsts reģionālās attīstības aģentūra	21.02.2018.	Egita Rudzīte, Edgars Cīrulis
16	Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde – 1.posms	Veselības inspekcija	05.02.2018.	Iveta Biļika, Indra Dreika
17	Publiskās pārvaldes dokumentu	Valsts reģionālās	16.02.2018.	Egita Rudzīte,

Nr.	Projekta nosaukums	Iestāde	Datums	Dalībnieki
	pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide	attīstības aģentūra		Edgars Cīrulis
18	Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra	17.01.2018.	Valdis Bērziņš
19	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas 2.kārta	Valsts reģionālās attīstības aģentūra	14.02.2018.	Egita Rudzīte, Edgars Cīrulis
20	Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana	Valsts darba inspekcija	29.01.2018.	Renārs Lūsis
21	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide	Zemkopības ministrija	Intervija nenotika, jo Rihards Kancēvičs iesniedza rakstiskas atbildes.	
22	Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) – 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana	Nacionālais veselības dienests	Intervija nenotika	
23	Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība	Latvijas Nacionālā bibliotēka	06.02.2018.	Andris Vilks, Uldis Zariņš
24	Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados – 2.kārta	Valsts reģionālās attīstības aģentūra	21.02.2018.	Egita Rudzīte, Edgars Cīrulis
25	Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide – 1.posms	Nacionālais veselības dienests	Intervija nenotika	
26	Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta	Izglītības un zinātnes ministrija	23.02.2018.	Ingūna Kampāne
27	Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma	Kultūras informāciju sistēmu centrs	18.01.2018.	Armands Magone, Jānis Ziediņš
28	Vienotas vides informācijas sistēmas izveide – 2.etaps	Valsts vides dienests	19.02.2018.	Aivars Zalcmanis, Juris Braučs
29	Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas izstrāde, pilnveidošana un uzturēšana	Valsts ieņēmumu dienests	12.02.2018.	Ilze Cīrule
30	Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide	Uzņēmumu reģistrs	31.01.2018.	Guna Paidere
31	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība	Valsts reģionālās attīstības aģentūra	15.01.2018.	Oļegs Fiļipovičs
32	Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai	Kultūras informāciju sistēmu centrs	16.01.2018.	Armands Magone, Jānis Ziediņš
33	Pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde	24.01.2018.	Vilnis Jēkabsons
34	Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas izveide	Satiksmes ministrija	30.01.2018.	Andris Maldups, Olita Magone
35	E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība	Nacionālais veselības dienests	Intervija nenotika	

Nr.	Projekta nosaukums	Iestāde	Datums	Dalībnieki
36	Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) attīstība	Izglītības un zinātnes ministrija	23.02.2018.	Ingūna Kampāne
37	Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība	Labklājības ministrija	23.01.2018.	Indra Kārklīņa, Jana Appena, Laura Gulbe
38	Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana	Valsts kase	23.01.2018.	Linda Melihova, Mārtiņš Prikulis, Mārtiņš Linde
39	Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē	Kultūras informāciju sistēmu centrs	18.01.2018.	Armands Magone, Jānis Ziedīņš

Pielikums II. Projektu PIR novērtējuma rezultāts pa atsevišķiem projektiem

Šajā nodaļā iekļauti PIR analīzes ietvaros veikto interviju rezultāti.

Kultūras informācijas sistēmu centrs

Daudzvalodu korpusa un mašīntulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai (hugo.lv)

Projekta ietvaros tika risinātas sekojošas problēmas, kas bija pirms projekta uzsākšanas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu atbilstība, sadarbība un integrācija*- Latvijā nav izstrādātas pienācīgas kvalitātes monolingvālais korpus (aptuveni 75 milj. teikumu), kā arī angļu-latviešu un krievu-latviešu paralēlie korpusi. Šī iemesla dēļ tiek kavēta attīstība digitālajā vidē, jo nav iespējama integrācija ar ES valodām un digitālajiem pakalpojumiem. Tiek ietekmēta arī valodniecības attīstība tulkotāju kapacitātes ierobežojumu dēļ.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi*: Latvija.lv nenodrošina e-pakalpojumu kvalitatīvu funkcionalitāti vairāku valodu pieejamībai vienam un tam pašam pakalpojumam. Tas savukārt rada informācijas trūkumu par valsts pārvaldes procesiem iedzīvotājiem, kuri nepārvalda vairāk kā vienu valodu, radot sabiedrības līdzdalības trūkumu dažādos pārvaldības procesos un kavē integrāciju.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze*: Latvijā visa valsts pārvaldē publicētā un atjaunotā informācija tiek publicēta latviešu valodā, retos gadījumos arī angļu, krievu franču, tomēr tulkošana tiek veikta tikai ļoti nelielam apjomam informācijas (kas ir statistiskā informācija, nevis aktualitātes, kas neprasa biežu atjaunošanu). Reti tiek piedāvāti dokumenti/iesniegumi citās valodās. Drošības nolūkā nav ieteicams izmantot publiski pieejamos tulkošanas rīkus, jo informācija tiek uzglabāta un tulkojuma kvalitāte netiek nodrošināta tik augstā līmenī, lai nodrošinātu valsts pārvaldes pieprasīto kvalitāti.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem*: uz projekta izstrādes laiku kā valsts pārvaldei, tā komersantiem pakalpojumu pieejamības nodrošināšana vairākās valodās rada papildus izmaksas. Kā arī iedzīvotājiem, kuri nepārvalda vairākas valodas, ir liegta pieeja informācijai gan Latvijas, gan ES informācijas telpās tiem saprotamā valodā.

Projektā tika plānotas šādas darbības, kas visas arī tika īstenotas projekta gaitā:

- projekta dokumentācijas sagatavošana (sagatavots informācijas sistēmas darbības koncepcijas apraksts);
- valodu korpusa izveide (izveidoti 3 tulkošanas virzieni - angļu-latviešu, latviešu-angļu un latviešu-krievu);
- tehniskās specifikācijas izstrāde;
- monolingvālā un paralēlo korpusu izveide;
- mašīntulkošanas bāzes servisa izstrāde un pielāgošana, tās integrācija;
- risinājuma publicitāte. Tomēr ieplānotā publicitāte nebija pietiekama. Pēc projekta beigām risinājums netiek pietiekami intensīvi izmantots

Sistēmas uzturētājs pēc projekta beigām nodrošina sekojošus procesus:

- lietotājprogrammatūras administrēšanu un pārvaldību;

- IT infrastruktūras administrēšanu un pārvaldību;
- lietotāju atbalstu;
- konfigurācijas pārvaldību;
- resursu, kapacitātes un pieejamības uzraudzību;
- incidentu, problēmu, kā arī izmaiņu pārvaldību.

Projekta pārvaldībā no KIS bija iesaistīti - projekta vadītājs, projekta vadītāja asistents, grāmatvedis, jurists, IKT speciālists, sabiedrisko attiecību speciālists. Tika izveidota Uzraudzības padome: speciālisti no VARAM un KIS.

Projekta sadarbības partneri: Valsts reģionālas attīstības aģentūra, Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs:

- Mašintulkošanas e-pakalpojums: KIS nodrošina elektroniskā pakalpojuma izplatīšanu un izmantošanu dažādām sabiedrības grupām atkarībā no valodas zināšanām. VRAA- nodrošina elektroniskā pakalpojuma darbību portālā www.latvija.lv;
- Elektroniska informācijas pieprasīšana un saņemšana: LV UR nodrošina pakalpojuma sniegšanai nepieciešamos datus un dokumentus. VRAA- nodrošina elektroniskā pakalpojuma darbību portālā www.latvija.lv. KIS- nodrošina elektroniskā pakalpojuma izplatīšanu un izmantošanu dažādām sabiedrības grupām, atkarībā no valodas zināšanām.

Projekta ietvaros īstenotais risinājums: mašintulkošanas risinājums, kas ļauj tulkot jau pašlaik izstrādātos e-pakalpojumus un nodrošina iespēju latviski runājošajiem iedzīvotājiem piekļūt citu Eiropas valstu publicētajai informācijai, kā arī uzlabo integrāciju ES vienotajā informācijas telpā. Tas arī sniedz iespēju iekļauties ES digitālo pakalpojumu infrastruktūrā un izmantot ES finansējumu tās tālākajai uzturēšanai un attīstībai, kas ir prakse arī citās ES valstīs.

Plānotie projekta ieguvumi (īstenoti projekta rezultātā):

- automātiska esošo un plānoto e-pakalpojumu informācijas tulkošana uz angļu un krievu valodām;
- atvieglota iestāžu nodrošināto pakalpojumu pieprasīšana un saņemšana;
- administratīvā sloga samazināšana.

Paredzams, ka jau divus gadus pēc mašintulkošanas e-pakalpojuma ieviešanas elektroniski veikto pakalpojuma pieprasījumu skaits būs audzis par 15%, salīdzinājumā ar esošo situāciju (20 559). Attīstot un uzlabojot pakalpojumu, projekta īstenotāji paredz, ka četrus gadus pēc projekta ieviešanas elektroniski veikto pakalpojuma pieprasījumu skaits būs pieaudzis par 10 tūkstošiem, salīdzinot ar esošajiem rādītājiem, pirms projekta ieviešanas (20 559). Divus gadus pēc elektroniskas informācijas pieprasījuma saņemšanas pakalpojuma uzlabošanas paredzams, ka sniegto pakalpojumu skaits būs audzis par 15% (11 599) salīdzinot ar esošo gadu (67 242), pēc četriem gadiem tas būs jau 19 332.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību: Hugo.lv atvieglo informācijas piekļuves iespējas cilvēkiem, kuri izmanto tikai vienu valodu, optimizē valsts pārvaldes darbu un izmaksas, atvieglo integrācijas procesu ar citām ES valstīm, samazināsies administratīvais slogs, netiek izmantoti nedroši tulkošanas pakalpojumi (Google, Tilde u.c.), tai informācijai kur tas nav pieļaujams. Sistēmā ir īstenots vienādu iespēju princips: E-pakalpojums izstrādāts tā, lai cilvēkiem ar redzes traucējumiem, tas būtu kvalitatīvi pieejams (teksta izmēra pielāgošana). Tas veicina e-pārvaldes koplietošanas infrastruktūras attīstību (izstrādātais pakalpojums atbalsta vairāku valodu lietojumu un ir pieejams dažādām sabiedrības grupām, neatkarīgi no valsts valodas zināšanām, kas sekmē lietotāju skaita palielināšanos); Projekta darbību ietvaros pilnveidota nozares (aptverot vairākas institūcijas) e-pārvaldes infrastruktūra, nodrošinot nozares resursu ekonomiju (izveidotais mašintulkošanas pakalpojums lietojams vairākām institūcijām vienlaicīgi, ar iespēju veikt izmaiņas ieviestajā pakalpojumā, pielāgojot iestādes vajadzībām); Projekta darbības paredz publisko pakalpojumu elektronizāciju, mazinot esošo administratīvo slogu iedzīvotājiem un komersantiem (izveidotais pakalpojums samazina izmaksas, ļaujot saņemt kvalitatīvus tulkošanas pakalpojumus bez maksas).

Projekta mērķis bija - papildināt Latvijas e-pārvaldes infrastruktūru ar mašintulkošanas iespēju, ko varēs integrēt jau esošajos un plānotajos e-pakalpojumos ar vairāku valodu paralēlo korpusu un latviešu valodas monolingvālā korpusa izveidi, un ar mērķi nodrošināt plašāku lietojuma diapazonu un augstāku valsts pārvaldes kvalitāti, kā arī atvieglot piekļuvi ES valstu informācijai.

Plānotais projekta rezultāts: KIS projekta rezultātā izveidots latviešu valodas monolingvālā un paralēlais valodas korpus (angļu-latviešu; krievu-latviešu, paralēlo un latviešu monolingvālo valodas korpusu) un mašintulkošanas iespēja e-pakalpojumu vidē, veicot statistiskās mašintulkošanas pielāgošanu e-pakalpojumu specifikācijai un valodu pāriem, veikta sistēmas integrācija vienā jau esošā e-pakalpojumā, kā arī izveidota mašintulkošanas infrastruktūra.

Projekta rezultātā sistēma (hugo.lv) ir ieviesta, nepieciešamās administratoru apmācības ir veiktas. E-pakalpojumu lietotājiem apmācības netika veiktas, jo sistēma ir vienkārša un intuitīvi saprotama.

Faktiskais ieguvums - 3.5 milj. tulkošanas pieprasījumi, sistēmas izmantošana palielinās, sāk veidoties integrācijas ar citām sistēmām (sistēmu testē VID, interesi ir izrādījis Latvijas Vēstnesis). Sistēmas pluss ir tas, ka iztulkotie materiāli netiek saglabāti sistēmā, kā tas notiek, piemēram, Google Translate, līdz ar to sistēmu var izmantot ierobežots pieejamības un dokumentu dienesta vajadzībām tulkošanai. Tāpat sistēmas pluss ir tās atbalsta pakalpojumu atrašanās Latvijā.

Sistēma ir tehnoloģiski vienkārša un nerada problēmas ar noslodzi. Sistēmai tiek nodrošināti atbalsta pakalpojumi. Atbalsta pieprasījumu nav daudz.

Kopumā apmierinātība ar sistēmu tiek vērtēta ar 4- apmierināti. Tulkojumu precizitāte ir laba. Definētie rādītāji ir sasniegti, būtiskas izmaiņas nebija nepieciešamas. Faktiski izlietotais finansējums atbilst sākotnēji noteiktajam.

Kā pozitīvu projekta pārvaldības piemēru, KISC pārstāvji iesaka veikt pēc iespējas mazāk iepirkumu projekta ietvaros (lai arī sākuma process ir garāks, tomēr tas būtiski atvieglo procesus sistēmas izstrādes un ieviešanas laikā), definēt reālus sasniedzamos rādītājus (piem. par paredzamo lietotāju skaitu, kas izmantos e-pakalpojumus).

Kā negatīvs piemērs tiek norādīta nepietiekama konkrēto e-pakalpojumu popularizēšana. Netiek piešķirts finansējums šim mērķim, līdz ar to iedzīvotājiem pietrūkst informācijas par mašintulka pakalpojumu (hugo.lv).

Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes ieviešanas 2. kārtā

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* nebija nodrošināta visu specifisko dokumentu veidu aprakstīšana, uzskaitē un statistikas pārskatu veidošana, preventīvās saglabāšanas funkciju automatizācija, digitālo kopiju uzskaitē un izmantošana. Esošais risinājums nenodrošināja integrāciju citām valsts informācijas sistēmām.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* pieejamie arhīvu sistēmas sniegtie elektroniskie pakalpojumi nenodrošināja pilnu elektronisko pakalpojumu funkcionalitāti, piemēram, nebija iespējams veikt elektroniski apmaksu, elektronisko datu un dokumentu nodošanu arhīvā tiešsaistē.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* 1. kārtā uzsāktā elektroniskā arhīva izveide tikai daļēji nodrošināja elektronisko dokumentu un datu glabāšanu (nepietiekama kapacitātes infrastruktūra). Nenodrošinot ilgstoši glabājamo elektronisko datu un dokumentu arhivēšanu pilnā funkcionalitātē, nav iespējams īstenot e-pārvaldes funkcijas.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* arhīvu izziņu un dažādu uzziņu iegūšanai nepieciešamas ierasties klātienē, nav iespējams veikt maksājumu elektroniski.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- jaunu VVAIS moduļu izveide;
- sistēmas funkcionalitātes paplašināšana un pilnveidošana;
- VVAIS darbināšanas infrastruktūras pilnveidošana;
- specializētās tehnikas iegāde digitalizācijas jaudas palielināšanai;

- elektronisko datu un dokumentu pieņemšanas, saglabāšanas un pieejamības procedūru pilnveidošana, tai skaitā elektronisko datu un dokumentu izvērtēšanas un ekspertīzes laboratorijas izveide;
- drošas elektronisko datu un dokumentu pieejamības mehānisma izveide un elektronisko datu un dokumentu starparhīva izveide;
- jaunu e-pakalpojumu izstrāde un ieviešana;
- esošo pakalpojumu uzlabošana.

Sistēmas uzturētājs pēc projekta beigām nodrošina sekojošus procesus:

- esošās programmatūras uzlabošanas procesus;
- administrēšanu un pārvaldību;
- IT infrastruktūras administrēšanu un pārvaldību;
- konfigurācijas pārvaldību;
- resursu, kapacitātes un pieejamības uzraudzību;
- incidentu, problēmu, kā arī izmaiņu pārvaldību.

Piedāvātais problēmu risinājums: esošās sistēmas uzlabošana un jauninājumu ieviešana, ļaujot piekļūt informācijai attālināti un citu valstu klientiem, tādejādi integrējoties un atvieglojot informācijas apmaiņu.

Plānotie projekta ieguvumi:

- esošās situācijas uzlabošana;
- arhīva pilnīga digitalizācija;
- iespēja norēķināties par pakalpojumiem elektroniski;
- integrācija ar citām valstīm;

Projekta ietvaros veikto ieguldījumu teritoriālā ietekme, paredzētās aktivitātes un rezultāti pieejami visos Latvijas reģionos. Projektā iesaistīts Latvijas Nacionālais arhīvs ar tā struktūrvienībām, kas teritoriāli izliedēti pa visu valsts teritoriju. Projekta ietvaros izveidotie e-pakalpojumi pieejami elektroniskā vidē visā Latvijas teritorijā visiem Latvijas iedzīvotājiem.

Projekta ietvaros izveidoti 11 elektroniskie pakalpojumi. Samazināts administratīvais slogs, pilna arhīva digitalizācija, ikdienas atvieglošana klientiem un darbiniekiem, resursu, administratīvo izmaksu (ceļa, pasta izdevumi) un pakalpojuma sniegšanas laika optimizācija. Iespēja piekļūt datiem no jebkuras vietas un sev ērtā laikā.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību: Pēc projekta ieviešanas būtiski atvieglota klientu un darbinieku ikdiena. Nav jāierodas klātienē, lai saņemtu vēlamu dokumentu, nav jāmaksā pasta izdevumi. Arhīvā esošie dokumenti ir pieejami jebkurā laikā un tiem var piekļūt no jebkuras vietas. Informācija ir pieejama arī ārvalstu klientiem.

Projekta mērķis bija vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas (turpmāk - VVAIS) attīstība un pilnveidošana, attīstot esošos un izstrādājot jaunus sistēmas moduļus, kuri atbalsta nacionālā arhīva fonda dokumentu digitalizāciju un pieejamības nodrošināšanu, kā arī valsts un pašvaldību institūciju elektronisko dokumentu un datu centralizētu uzkrāšanu, saglabāšanu un pieejamību, lai veicinātu e-pārvaldes funkcionēšanu un e-pakalpojumu pieejamību sabiedrībai. Projekts ietver sistēmas pilnveidošanu, nacionālā arhīva fonda dokumentu digitalizāciju un pieejamības nodrošināšanu un elektronisko datu un dokumentu saglabāšanas un pieejamības nodrošināšanu.

Projekta rezultātā sistēma ir ieviesta un tiek lietota. KISC ir sistēmas turētājs (tehnika, datu centrs), taču sistēmas pārzinis un lietotājs ir Latvijas nacionālais arhīvs. Sākotnējās nesaskaņas ar atbildības sadalīšanu ir atrisinātas, noslēdzot līgumu starp iestādēm. Kopumā gan ieviesējs, gan sistēmas lietotājs ir apmierināts ar sistēmu. Lietotāju apmierinātības aptaujas netiek veiktas, bet notiek regulāras sanāksmes starp KISC un LNA pārstāvjiem, kurās tiek vērtēta sistēmas darbība, vai ir nepieciešami kādi uzlabojumi/sistēmas papildinājumi, tādejādi ir īstenota izmaiņu pārvaldība. Projektā faktiski izlietotais finansējums atbilst sākotnēji noteiktajam.

Būtiskus uzlabojumus sistēmai uz doto brīdi nav nepieciešams veikt. Uzlabojumi būs nepieciešami tikai tad, ja valsts ieviesīs jaunus noteikumus arhīvu pārvaldībā.

Ieteikumi no projekta realizācijas pieredzes: precīzi sadalīt funkcijas un atbildības projekta sākumā, lai realizācijas laikā neveidotos pārpratumi ar atbildības sadalījumu.

Šajā projektā pozitīva pieredze bijusi ar to, ka projekta ieviešējs un projekta lietotājs bijušas dažādas iestādes, tādējādi KIS varēja neatkarīgi izvērtēt prasības risinājuma un e-pakalpojumu ieviešanai.

Kā negatīva pieredze tika minēta ilgstošā un formālā projektu dokumentu saskaņošana. Tāpat tas, ka tā kā projekta ieviešanas laiks bija samērā ilgs, mainoties tehnoloģijām, normatīvajiem dokumentiem, darbības procesiem, būtu bijis nepieciešams veikt izmaiņas risinājuma un e-pakalpojumu realizācijā, bet ne vienmēr tas bija iespējams projekta realizācijas ierobežojumu dēļ. Tāpat ir svarīgi veikt lietotāju apmācības atbilstoši reālai sistēmas lietošanas uzsākšanai, pretējā gadījumā informācija tiek aizmirsta un ir jāveic papildus apmācības.

Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē

Projekta laikā risināta *nepietiekamas informācijas sistēmu attīstības, sadarbības un integrācijas problēma*: projekta ietvaros digitalizēta Latvijas Televīzijas un Latvijas Radio arhīva kultūrvēsturiskie materiāli un padarīti pieejami sabiedrībai. Projekta ietvaros nodrošināta 4 206 h audio materiālu un 3 831 h videomateriālu pārveidošana digitālā formātā, tādējādi veicinot e-pakalpojumu koplietošanas infrastruktūras attīstību.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- vērtīgāko, vēsturisko audiovizuālo arhīvu materiālu digitalizācija;
- izvērstas datu bāze izveidošana;
- jauna e-pakalpojuma izstrāde un ieviešana.

Piekluve e- pakalpojumam nodrošināta digitalizēto video un audio ierakstu portālā www.diva.lv, bet informācija par e-pakalpojumu tiks izvietota publisko pakalpojumu katalogā www.latvija.lv.

Projekta ietvaros KIS veica:

- audiovizuālo materiālu digitalizācija;
- iepirkumu tehnisko specifikāciju sagatavošana;
- Latvijas Radio fonotēkā esošo kultūrvēsturisko audiovizuālo materiālu digitalizācija, Latvijas Televīzijas arhīvā esošo kultūrvēsturisko materiālu digitalizācija, Kultūras informācijas sistēmu centra arhīvu kapacitātes palielināšana un datu nodošanas mehānisma izveide.

Projekta pārvaldība: Projekta ieviešanu nodrošināja KIS, norīkojot projekta vadītāju, izveidojot projekta realizācijas darba grupu un padomi. Projekta realizācijas darba grupā ietilpa: projekta vadītājs, projekta vadītāja asistents, grāmatvedis, jurists, IT speciālists un sabiedrisko attiecību speciālists. Kā arī tika piesaistīti speciālisti no VARAM un sadarbība ar Valsts reģionālās attīstības aģentūru (VRAA).

Projekta mērķa grupas ir:

- Latvijas iedzīvotāji un viesi, kuri publiskajās bibliotēkās bez maksas var iepazīties ar projekta ietvaros digitalizētajiem Latvijas audiovizuālajiem materiāliem, un visiem interesentiem pieejami vēsturiski, vērtīgi un atraktīvi audiovizuālie materiāli.
- Izglītības iestādes, t.sk., skolēni, studenti un akadēmiskais personāls, kas digitalizēto materiālu var izmantot mācību programmu dažādošanā un modernizācijā.
- Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi un atmiņas institūcijas.
- Citas Latvijas institūcijas, kas pārņem digitalizācijas projektā iegūto pieredzi un inovatīvos risinājumus līdzīgu iniciatīvu īstenošanai.

Piedāvātais problēmas risinājums: Latvijas Radio fonotēkā un Latvijas Televīzijas arhīvā esošo kultūrvēsturisko audiovizuālo materiālu digitalizācija un to metadatu aprakstīšana, Kultūras informācijas sistēmu centra arhīva kapacitātes palielināšana, datu nodošanas mehānisma izveide no digitalizētajiem audiovizuālajiem arhīviem uz bibliotēku tīklu.

Plānotie projekta ieguvumi:

- Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma un jauno audiovizuālo ierakstu saglabāšana.
- Brīvi pieejami materiāli jebkuram cilvēkam, no jebkuras vietas, kur ir interneta pārklājums.
- Digitalizācijas projekta ietvaros pakalpojums būs pieejams bibliotēku lietotājiem 817 vietās, kurām 2011.gada beigās bija 442 000 lasītāju.
- KIS arhīva kapacitātes palielināšana.
- Jauna e-pakalpojuma izstrāde, kas ļaus arī ārvalstu klientiem piekļūt Latvijas kultūrvēsturiskajam materiālam (integrācija).

Plānotais projekta rezultāts: būtiska pieejamības paplašināšana uzkrātajam Latvijas kultūras mantojumam, kā arī saglabāšanas un elektroniskas piekļuves iespējas nodrošināšana tiem materiāliem, kas līdzekļu trūkuma vai pašu magnētisko materiālu fiziskas novecošanas dēļ var tikt neatgriezeniski pazaudēti.

Digitalizētā audiovizuālā informācija tiek uzglabāta elektroniskajā arhīvā, kas nodrošina informācijas drošu saglabāšanu un piekļuvi, no Latvijā izveidotā publisko bibliotēku tīkla datoriem, u.c. veidiem, izmantojot lietotājam ērtāko pārlūku.

Tiek prognozēts, ka materiālus divus gadus pēc projekta īstenošanas lietos 2,5% no visiem bibliotēku lasītājiem, kas veido 11 000 tūkstošus pakalpojuma lietotāju attiecīgajā gadā. Projekta ietvaros izstrādāts datu nodošanas mehānisms (informācijas sistēmas iekšējais risinājums), kas nodrošina e-pakalpojuma darbību publiskajā digitalizēto video un audio ierakstu piekļuves portālā.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību: Projekta darbību ietvaros pilnveidota nozares (aptverot vairākās institūcijas) e-pārvaldes infrastruktūra, nodrošinot nozares resursu ekonomiju. Projektā paredzēto audiovizuālo materiālu digitalizācijas rezultāts saglabāts Latvijas Nacionālā arhīva digitālo dokumentu krātuvē, kas ļauj apvienot vairāku institūciju (VSIA „Latvijas Televīzija un VSIA Latvijas Radio”) nepiemērotā vidē glabātos materiālus vienā modernā un prasībām atbilstošā vidē. Tas samazinās audiovizuālo materiālu piegādes laiku, palielinot apjomu un līdz ar to samazinot valsts izmaksas audiovizuālo materiālu piekļuves un izmantošanas procesam. Papildināts Kultūras informācijas sistēmu centra piedāvāto bezmaksas e-pakalpojumu klāsts publiskajās bibliotēkās, kur Kultūras informācijas sistēmu centrs īstenojis arī citus valsts un starptautiskus projektus. Projektu uzsākot, pieņemts, ka pirmajā gadā pēc projekta noslēgšanās sociālekonomiski ieguvumi pēc augstākminētā aprēķina būs 10% apmērā no projekta investīcijām, otrajā gadā 20%, trešajā attiecīgi 30%, bet ceturtajā tie pieaugs līdz 40% no kopējām projekta investīcijām. Turpmākajos gados sociālekonomiskie ieguvumi pēc attiecīgā aprēķina ieguldījumam kultūrā saglabāsies aptuveni 20% apmērā, jo ieguvumi paredzēti ilglaicīgi, kā arī, būs mazinājusies lietotāju interese pēc tās sākotnējā kāpuma, kā arī samazināsies sabiedrības izdevumi. Tomēr pēc projekta šādi aprēķini nav veikti un nav iespējams pārliecināties par šo mērķu sasniegšanu.

Projekta mērķis ir nodrošināt nozīmīgu kultūrvēsturisku audiovizuālo materiālu saglabāšanu digitālā formā un pieejas nodrošināšanu visiem Latvijas iedzīvotājiem, no jebkuras vietas, kur pieejams internēt savienojums, kā arī nodrošināt augstāku aizsardzības līmeni pret audiovizuālo materiālu zudumu, degradējoties esošajiem datu nesējiem. Digitalizācija nodrošinās arī iespēju nākotnē bez papildu investīcijām brīvi mainīt datu nesējus, nezaudējot audiovizuālo materiālu kvalitāti un tiem piesaistītos metadatus. Kā arī nodrošināt e-pakalpojuma administrēšanu, publicēšanu, satura papildināšanu, administrēt audiovizuālo materiālu publisko demonstrēšanu, raidīšanu ēterā, reproducēšanu un nekomerciālu izplatīšanu, nodrošināt iespēju identificēt un atrast lietotāju interesējošo digitalizēto audiovizuālo materiālu no kopējā kataloga un iespēju tiešsaistē piekļūt pieejamajiem digitalizētajiem audio vizuālajiem materiāliem.

Projekta rezultātā interneta vietnēs filmas.lv un diva.lv izvietoti digitalizēti video un audio materiāli no Latvijas televīzijas arhīviem. Materiālu izvietošana bija vienreiz veikts pasākums. Ir plānots 2018.gadā papildināt materiālu klāstu.

Sistēmu administratoriem tika nodrošināta apmācība. Vietņu lietotāji netika apmācīti, jo tās ir samērā vienkārši lietojamas un intuitīvi saprotamas.

Pēc sistēmu ieviešanas nav bijušas kļūdas, kas būtiski ietekmētu to darbību, kā arī sistēmu ātrdarbība atbilst plānotajai. Kopumā vietnes tiek vērtētas apmierinoši (4- apmierināti). Tas ir pašvērtējums, jo plānveida lietotāju apmierinātības pētījumi nav notikuši.

Sistēmām tiek plānota attīstība, kas ietver atsevišķus vizuālos uzlabojumus un materiālu grupēšanas uzlabošanu, lai atvieglotu to meklēšanu.

Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas, kas bija aktuālas pirms projekta uzsākšanas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbspēja un integrācija:*
 - nebija vienotas interneta vietnes, kur būtu pieejama ar kultūru saistīta informācija, (pasākumi, notikumi).
 - dažāda veida atskaišu un statistikas informācijas sagatavošanai informācijas plūsma bija cikliska – vispirms to sagatavo viena iestāde, informācija tiek apstrādāta vairākās citās iestādēs un rezultātā tā atgriežas pie informācijas avota transformētā veidā.
 - nebija pieejami pilnvērtīgi pārvaldības mehānismi, kas ļautu ar atbildīgās iestādes pašu resursiem attīstīt e-pakalpojumu „Latvijas filmas bibliotēkās”.
- *Nepietiekami attīstīta e-pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* Lai veidotu jaunus kultūras sfēras e-pakalpojumus, bija nepieciešams iegādāties atbalstošu infrastruktūru, kas nodrošinātu pakalpojumu datu platformu, ieskaitot informācijas resursu digitalizāciju e-pakalpojumu satura veidošanai. Satura veidošana tika deleģēta uzņēmējiem, taču institūcijas to lielākajā daļā gadījumu sekmīgi spētu nodrošināt ar saviem resursiem, ja būtu pieejams nepieciešamais tehniskais aprīkojums.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi, pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:*
 - Dažādi pieteikumi, ieskaitot kultūras programmu projektu konkursu pieteikumus, tika iesniegti un apstrādāti papīra formātā. Process bija lēns, neefektīvs, tas radīja papildus administratīvo slogu iedzīvotājiem un NVO, jo, piemēram, visi pakalpojumu pieprasījumi, kultūras projektu pieteikumi, to precizējumi bija jāiesniedz personīgi iestādē. Iestādēm, kas apstrādāja pieteikumus, visi dati vairākkārt bija jāievada manuāli dažādās informācijas sistēmās, lai nodrošinātu nepieciešamo kontroli, jāpavairo, lai nodrošinātu to izskatīšanu un izvērtēšanu, kā arī jāpublicē interneta resursos, lai nodrošinātu likumdošanā noteikto informācijas atklātību.
 - Latvijas Digitālās Kultūras Kartes portālā tika īstenoti tikai pirmā līmeņa e-pakalpojumi (dažāda veida informācijas apskate). Tā kā Latvijas Digitālā Kultūras Karte bija vienīgais pilnīgais informācijas resurss, kas nodrošināja informācijas par kultūras iestādēm pieejamību.
 - Saskaņā ar normatīvajiem aktiem, KM nodrošina ģerboņu reģistrāciju, kultūras kanona izstrādi un apstiprināšanu, mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju uzraudzību. Minētā informācija bija pieejama tikai drukātā formātā un sakarā ar līdzekļu trūkumu – ļoti ierobežotā apmērā.

Piedāvātais problēmas risinājums: vienotas platformas (interneta vietnes) izveide.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- nodrošināta esošo sistēmu un jaunveidojamās funkcionalitātes analīze;
- nepieciešamo izmaiņu (papildinājumu un uzlabojumu) identificēšana;
- programmatūras, tai skaitā e-pakalpojumu izstrāde un ieviešana/ publicēšana;
- tehniskās infrastruktūras iepirkums;
- sistēmas administratoru apmācība;
- publicitātes pasākumu nodrošināšana;
- jaunas projektu pieteikumu apstrādes atbalstošas programmatūras komponentes izstrāde;
- izvēlēto integrācijas rīku attīstība, pievienojot jaunus informācijas resursus;
- IS un datu bāzes, jauna e-pakalpojuma izstrāde;
- atbalstošās aparatūras iegāde;

- Latvijas Digitālās Kultūras Kartes portāla piekļuves mobilo aplikāciju izstrāde

Plānotais projekta rezultāts: sistēmas ieviešanas rezultātā tiks izveidots vienots kultūras informācijas meklēšanas rīks, kultūras portālu personalizācijas risinājums, 20 jauni vai uzlaboti dažādu līmeņu e-pakalpojumi gan iedzīvotājiem un uzņēmējiem, gan kultūras jomas iestādēm, organizācijām. Tiks papildināts arī jau esošu e-pakalpojumu saturs. Pēc projekta ieviešanas būs brīvi pieejama informācija par sekojošām pozīcijām:

- „Ģerboņu attēlošana un meklēšana”;
- „Piešķirto apbalvojumu reģistrs”;
- „Kultūras informācijas vienotais meklētājs”;
- „Pieteikums kultūras objektu pakalpojuma saņemšanai”;
- „Kultūras interešu izglītības kopu reģistrs”;
- „GPS koordināšu lejupielāde par kultūras objektiem”;
- „Kultūras maršrutu meklēšana”.

Plānotie projekta ieguvumi:

- jauna e-pakalpojuma izveide (portāla „Latvijas filmas bibliotēkās” satura pārvaldības rīka attīstība, Latvijas Digitālās Kultūras Kartes portāla pielāgošana e-pakalpojumu atbalstam);
- jaunas projektu pieteikumu apstrādes atbalstošas programmatūras komponentes izstrāde;
- procesu paātrināšana uzraugošajās iestādēs;
- pakalpojuma sniegšanas laika optimizācija;
- izdevumu skaidra pārraudzība;
- papīra patēriņa samazināšana;
- datu pilnīga digitalizācija;
- izvēlēto integrācijas rīku attīstība, pievienojot jaunus informācijas resursus, IS un datu bāzes;
- efektīva resursu pārvaldība;
- vienkāršāka un efektīvāka komunikācija starp kultūras pārraudzības iestādēm un klientiem.

Pieņemot, ka minētos e-pakalpojumus izmantos jebkurš pilngadīgs Latvijas iedzīvotājs, kam ir pieejams internets, kopējais mērķa grupas lielums ir 1 111 894 cilvēki.

Kā projekta rezultāti atsauksies uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība - projekta rezultātā informācija būtu pieejama visā Latvijas teritorijā. Izstrādātos e-pakalpojumus varētu saņemt neatkarīgi no lietotāja atrašanās vietas, tādējādi samazinot nepieciešamību cilvēkiem personīgi ierasties iestādēs.

Plānotā projekta ietekme uz tautsaimniecību: samazinās pakalpojuma nodrošināšanai izmantojamo resursu skaitu – tiks likvidētas nepieciešamības kopēt dokumentus, nosūtīt tos pa pastu, atbildēt uz pieteikumu iesniedzēju pieprasījumiem rakstiskā formā (jo informācija par pieteikumu apstrādes statusiem būs pieejama tiešsaistē), kā arī ievērojami uzlabos finansējuma kontroli, jo dati par piešķirto finansējumu būs ātri izgūstami no vienota avota, kas ļaus iedzīvotājiem, uzņēmējiem, NVO un kultūras iestādēm no visiem Latvijas reģioniem vienkāršāk un efektīvāk īstenot komunikāciju ar kultūras pārraudzības iestādēm.

Projekta mērķis ir pilnveidot un attīstīt Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēmu (ieskaitot sistēmas komponentu integrāciju), pilnveidot un/vai izstrādāt jaunus e-pakalpojumus, izstrādāt vai papildināt esošu e-pakalpojumu saturu, kā arī nodrošināt efektīvu organizatorisko, programmatūras un tehnisko resursu vidi pakalpojumu sniegšanai, lai sasniegtu politikas plānošanas dokumentos noteiktos mērķus.

Projekta rezultātā e-pakalpojums tika izstrādāts ņemot vērā vairāku iestāžu vēlmes, kas projekta sākumā šķita, pareizs lēmums. Tomēr, uzsākot tā realizāciju, krietni sarežģīja visu procesu. Pēc nosaukuma projekts atspoguļo vienu pakalpojumu, bet paraugoties dziļāk redz, ka tas ietver virkni citu pakalpojumu, tādējādi radot sarežģījumus novērtēt apmierinātību ar projekta rezultātiem kopumā. Pakalpojumu kopums tika projektēts pēc sākumā esošā pieprasījuma, procesiem un prasībām, bet ejot laukumā, mainījās pieprasījums un apstākļi, tas radīja problēmas ar atteikšanos no kāda procesa, jo ir jāievēro sākumā izstrādātie noteikumi, lai arī tie vairs nav nepieciešami. Kopumā projekts tiek vērtēts kā izdevies, darbinieku skaits atbilst faktiskajai noslodzei, sistēmu kļūdas ir minimālas un tiek ātri novērstas, nerada nekādu apdraudējumu tās darbībai. Sistēmas pakalpojumi

darbojas. Kopumā apmierinātība ar sistēmu tiek vērtēta uz 3- neitrāli, vidējais rādītājs, ņemot vērā visus pakalpojums, kas tiek sniegti.

Sistēmu integrācija tiek vērtēta kā izcila, ir atviegloti procesi, vairs nav jāaizpilda nekas manuāli, visi nepieciešamie dati ir sistēmā. KIS uzsver, ka ir jāņem vērā, ka laikam ejot un tehnoloģijām attīstoties kādi no iepriekš izstrādātajiem pakalpojumiem vairs nav aktuāli, taču projekts paredz, ka tie ir jāuztur aktīvi, tādējādi radot liekus izdevumus.

Kā pozitīvais faktors tiek uzsvērts, ka sistēma ne reizi nav pārstājusi darboties, ir gana vienkārša un saprotama, ja ir radušies kādi pārpratumi, tad tie ir novērsti īsā laika periodā.

Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras īstenotais projekts “Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide”

Projekta laikā risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* vienotu standartu un specifikāciju izstrāde, lai katrai iestādei veiktais pieprasījums būtu brīvi pieejams un izmantojams savām vajadzībām.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* ģeotelpisko datu elektronizācija un pieejamības paplašināšana, piedāvāto elektronisko pakalpojumu attīstības līmeņa paaugstināšana.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* tehniskās infrastruktūras bāzes palielināšana (datu bāzu serveros brīvās diska vietas ir palicis ne vairāk kā 20%, kā arī ap 50% no visiem esošiem serveriem ir izmantoti 5 un vairāk gadus).
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* ģeotelpisko pamatdatu pakalpojumu saņemšanas elektronizācija.

Augstāk minētās problēmas bija nepieciešams risināt, lai:

- izveidotu ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūru un nodrošinātu kvalitatīvu un aktuālo ģeotelpisko pamatdatu pieejamību valsts, pašvaldību un privātā sektora lietotājiem;
- samazinātu ar ģeotelpisko pamatdatu apstrādi un izplatīšanu saistītās LĢIA izmaksas;
- nodrošinātu INSPIRE direktīvas ieviešanu attiecībā uz LĢIA kompetences ģeotelpisko pamatdatu kopām; (Ar Telpiskās Informācijas Infrastruktūru Eiropas Kopienā (INSPIRE) Eiropas Savienība ir izveidojusi kopējus standartus, lai atvieglotu informācijas un datu apmaiņu vietējā, reģionālā, valsts un Eiropas vai starptautiskā līmenī un tādējādi veicinātu integrētas politikas lēmumu pieņemšanā visos pārvaldes līmeņos. INSPIRE pamatā ir ES un valstu tiesību akti un to ieviešanas koordinēšana)
- samazinātu administratīvo slogu uz iedzīvotājiem un komersantiem un paātrinātu maksas ģeotelpisko pamatdatu pakalpojumu saņemšanu.

LĢIA bija piemērotākā institūcija minēto problēmu risināšanai, jo atbilstoši normatīvajos aktos noteiktai kompetencei, tā ir atbildīga par vienotās ģeotelpiskās pamatdatu informācijas infrastruktūras izveidi un attīstību, kā arī par ģeotelpisko pamatdatu iegūšanu, apstrādi un uzturēšanu gan civilajām, gan militārajām vajadzībām.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- sagatavots tehniskais projekts, izveidota un ieviesta ģeotelpisko pamatdatu infrastruktūra un ĢPIS;
- vēsturisko ģeotelpisko pamatdatu digitalizācija un to ievadīšana jaunajā datu bāzē;
- ģeotelpisko pamatdatu ražošanas pilnveide un izstrādāta ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūra;
- izveidota ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūra;
- iegādāties un ieviest ekspluatācijā tehnisko infrastruktūru: serverus un citas datortehnikas vienības, kā arī izstrādāt un ieviest ekspluatācijā jaunu informācijas sistēmu;
- e-pakalpojuma izstrādāšana administratīvā sloga mazināšanai, esošo pakalpojumu pilnveidošana (ģeotelpiskie metadati, ģeotelpiskie pamatdati, koordinātu pārrēķina kalkulators, patstāvīgo GPS bāzes staciju informācijas sistēma LatPos, vietvārdu datu bāze, valsts ģeodēziskā tīkla datu bāze, pastāvīgo e-pakalpojumu klientu pieprasījums).

Projekta pārvaldība: LĢIA (kā projekta īstenotājs) ir atbildīgs par izveidoto ĢPIS sistēmu. LĢIA izveidoja projektu pārvaldības struktūru, kas sastāvēja no:

- projekta uzraudzības padomes (direktors, direktora vietniece un direktora vietnieks ģeoinformācijas jautājumos).
- projekta vadītāja;
- projekta darba grupas.

Piedāvātais problēmas risinājums: brīvi pieejama vienota ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēmas izveide.

Plānotie projekta ieguvumi:

- datu precizitāte, pilnība, konsistence;
- datu integrācija ar citām iestādēm;
- publiskās pārvaldes pakalpojumu elektronizācija;
- vienota sistēma, kur apkopota visa ģeotelpiskā informācija;
- datu pieejamība interesentiem;
- darbinieku ikdienas atvieglošana;
- izmaksu samazināšanās.

Plānotais projekta rezultāts:

- ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēmas un infrastruktūras izveide un ieviešana;
- materiālu digitalizācijas veikšana un ievietošana datu bāzē;
- e-pakalpojumu elektronizēšana un to pieejamības nodrošināšana interesentiem.

Rezultātā atrisinātas arī vairākas problēmas, kas ir saistītas ar ģeotelpisko pamatdatu centralizēto uzkrāšanu un apstrādi, to kvalitāti, standartizāciju un apmaiņu, kā arī samazināts administratīvais slogs LĢIA pastāvīgajiem klientiem. Šādi tiks izveidots pamats ģeotelpiskās informācijas nozares tālākai attīstībai.

Kā projekta rezultāti atsauksies uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projektā paredzētās aktivitātes un rezultāti būs pieejami un ietekmēs visus Latvijas reģionus.

Projekta ietvaros izveidotā ĢPIS un ar tās palīdzību sniedzamie pakalpojumi pieejami elektroniskā vidē visā Latvijas teritorijā visiem Latvijas iedzīvotājiem. Līdz ar to var uzskatīt, ka projekta teritoriālā ietekme ir līdzsvarota attīstība visas Latvijas mērogā.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- datu uzglabāšanas optimizācija, atvieglojot darbinieku ikdienu;
- datu pieejamības paplašināšana kur nodrošināts interneta pārklājums;
- datu integrācija ar valsts vienoto ģeotelpiskās informācijas portālu un citām informācijas sistēmām;
- jaunizveidotā sistēma kalpos par pamatu vairāku valsts pārvaldes procesiem, kuru ietvaros tiek sagatavoti un izmantoti ģeotelpiskie pamatdati;
- izlieto resursu un patērētā laika samazināšana.

Projekta mērķis bija izveidot valsts ģeotelpisko pamatdatu infrastruktūru, ieviešot vienotu ģeotelpisko pamatdatu izveides, apstrādes un izplatīšanas informācijas sistēmu (ģeotelpisko pamatdatu informācijas sistēmu, turpmāk - ĢPIS), kas nodrošina pilnu šādu datu dzīves cikla atbalstu, nodrošinot efektīvu ģeotelpisko pamatdatu aprites procesu, uzlabojot to kvalitāti un veicinot to izmantošanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, kā arī samazinot ar šo procesu saistītās izmaksas. Projekta īstenošana ir viens no priekšnoteikumiem Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 14.marta direktīvas 2007/2/EK, ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (turpmāk - INSPIRE direktīva) prasību izpildei, kā arī Valsts reģionālās attīstības aģentūras (turpmāk - VRAA) ERAF projekta „Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru ģeotelpiskās informācijas sistēmas sasaiste ar portālu” īstenošanai.

Projekta rezultātu iestāde vērtē kā izdevušos, tas ir sniedzis lielu ieguldījumu iestādes attīstībā, no visiem noteiktajiem mērķiem aptuveni 20% nav sasniegti. Procesi ir optimizēti, CD un DVD ieraksti praktiski netiek veikti, klientu apkalpošana ir kļuvusi efektīvāka un kvalitatīvāka.

Visas nepieciešamās apmācības tika veiktas, taču IT un administratoriem tās būtu bijušas nepieciešamas vairāk. Kā liels pluss minēts LĢIA iekšējā komanda, kas ir lieliski eksperti un paši mācījās no izstrādātās dokumentācijas kā pārvaldīt sistēmu. Ja šie cilvēki nebūtu pieejami, iespējams pakalpojums strādātu daudz sliktāk. Nākotnē netiek plānots veikt speciālas apmācības, jo uzskata, ka paši visu var nodrošināt, vadoties pēc izstrādātās dokumentācijas.

Ja sistēmai rodas problēmas, tās tiek efektīvi un kvalitatīvi atrisinātas, ir bijuši traucējumi, taču nav bijusi sistēmas darbības apstāšanās. Sistēmā sarežģījumus rada vēstures uzglabāšana, kas aizņem ievērojami daudz vietas, tas nedaudz palēnina pakalpojuma ātrumu, taču tas neapdraud darbību kopumā.

Sistēma tika veidota tā, lai būtu pieejama gan iekšējiem, gan ārējiem lietotājiem. Kopumā sistēma tiek vērtēta ar 3- neitrāli. Sistēma ir integrēta ar citām sistēmām, kurām ir attiecīga funkcionalitāte. Uz ārējām sistēmām ģeotelpisko datu tīmekļa pakalpojumu veidā tiek padotas karšu pamatnes, ko izmanto Lauku atbalsta dienests, Būvniecības informācijas sistēma un citas. Taču ĢPIS nekādus datus no citām sistēmām pa tiešo nesaņem.

Kā mīnuss tiek minēts, ka izmaiņas sākotnējā projekta iesniegumā ļāva veikt ļoti ierobežotā apjomā, tādejādi neļaujot ieviest pakalpojumu optimālu funkcionalitāti, tā rezultātā arī viens no iekšējiem rīkiem vairs netiek izmantots un netiek attīstīts. Tā kā sistēmas veidotājs vienlaicīgi bija Microsoft partneris, atsevišķi izvēlētie risinājumi tika balstīti uz Microsoft, kas faktiski ir ierobežojis funkcionalitāti un to izmantošanu, kā arī Microsoft tehnoloģija uzturēšanā prasa ievērojamus ieguldījumus.

Nākotnes plānā ir iegādāties jaunu tehnoloģiju un izstrādāt jaunu programmatūru, balstoties uz jau esošo sistēmas piemēru. Būtu nepieciešama lielāka elastība projekta iesnieguma sākotnējā plāna izmaiņu veikšanā. Praktizēt darbību pa posmiem, izstrādājot vienu pakalpojumu, testēt, skatīties kā tas strādā un no tā veikt secinājumus un izstrādāt tālāko rīcības plānu. Iesaka rūpīgi izvēlēties ar ko sadarboties, jo citreiz rodas pārpratumi kamēr tiek panākta abpusēja vienošanās par projekta redzējumu.

Šobrīd iestāde izmanto visus izstrādātos risinājumus, lai gan atzīst, ka darba vadības sistēmai no ērtības un nākotnes izmaksu viedokļa ir vērā ņemami trūkumi izvēlētajā tehnoloģijas dēļ. Ņemot vērā šī produkta pamatmērķi, kā arī uzturēšanas un attīstības izmaksas, šī produkta izvēle nav uzskatāma par veiksmīgu konkrētās vajadzības risināšanai.

Pie projekta laikā gūtajām mācībām jāpieskaita kļūdas plānošanā, jo projekta ietvaros bija novērojamas nepietiekams apmācību skaits IT speciālistiem, kā arī IS administratoriem. Daļēji šo problēmu risināja labi izstrādāta dokumentācija, kuru LĢIA izmanto vēl šobrīd. Par projekta veiksmes faktoru LĢIA uzskata iekšējās struktūrvienības izveidi ar IS speciālistiem, kuri spēj saprast un atrisināt dažādas IS problēmas. Atsevišķiem procesiem (IT problēmu risināšana, atsevišķu ģeoinformācijas produktu sagatavošana) LĢIA ir ieviestā kvalitātes vadības sistēma, kurā ir aprakstīts kā rīkoties dažādās situācijās. Papildus tam pakalpojumu kvalitātes uzturēšanai palīdz regulārie auditi par datu sagatavošanas procesiem.

Turpmākajos projektos LĢIA iesaka dot lielāku elastību. Ir jāatrod veids kā ļaut mainīt sākotnēji uzrakstītās prasības. Risinājums tam būtu strādāšana pa posmiem – izveidojot vienu daļu paskatīties ko vajag uzlabot tālāk. Turpmākajos projektos ir jāņem vērā arī mūsdienu straujais datu apjoma pieauguma temps. LĢIA pieredze rāda, ka projekta pieteikuma brīdī pieņemtais un šodienas reālais datu apjoms būtiski atšķiras. Tādēļ izstrādātajām sistēmām gadās pārslogdes atsevišķos brīžos.

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas īstenotais projekts “Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde”

Projektu uzsākot, visa būvniecības dokumentu aprīte notiek papīra formātā katrā pagasta būvvaldē atšķirīgi. Nav vienotas sistēmas, kur būtu pieejama informācija par būvniecības procesu, būvniecības pārkāpumu atklāšana un novēršana ir apgrūtināta. Klientiem jāierodas klātienē dažādās iestādēs, lai saskaņotu būvniecību. Ne vienmēr pašvaldības var izkontrolēt kādā stadijā atrodas katra konkrētā būvniecības iecere, kā arī LV Ekonomikas ministrijai nav pieejama par būvniecību nepieciešamā informācija. Būvvaldēm nav pieejama informācija no valsts informācijas sistēmām.

Projekta ietvaros bija plānots risināt šādas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* gandrīz katrā pagastā ir sava būvvalde, tās nav nedz administratīvi, nedz tehniski saistītas savā starpā, visa informācijas aprīte notiek tikai attiecīgās pašvaldības līmenī un papīra formātā, kas būtiski apgrūtināta procesu izsekojamību. Būvvaldēs jāiesniedz dokumentus, kuros minētie dati pieejami citās valsts informācijas sistēmās. Nav iespējams centralizēti iegūt ziņas un apkopot statistiku par būvniecību valstī kopumā, kā arī par resursu izmantošanu ēku ekspluatācijas procesā.

- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi*: būvvaldes visu informāciju pieprasa papīra dokumentu formātā, visus lēmumus attiecīgi veido un fiksē papīra dokumentu formā, līdz ar to arī būvvalžu izdotie dokumenti eksistē tikai šādā formā. Ir tikai dažas pašvaldības, kur interesents var elektroniski iegūt informāciju par atsevišķu dokumentu eksistenci.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze*: Vairumā pašvaldību nav vietējā līmeņa informācijas sistēmu vai arī tās nav saistītas ar valsts informācijas sistēmām.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem*: saskaņā ar pašreizējo sistēmu, dažādas prasības un saskaņojumus par tiesībām būvēt vāc būvniecības pasūtītājs un būvuzņēmējs. Arī šeit visa dokumentu aprīte notiek papīra formātā. Tas prasa procesa dalībnieku fizisku ierašanos daudz un dažādās iestādēs un organizācijās, lai iesniegtu dokumentus vai saņemtu tos.

Projekta mērķis bija būvniecībā iesaistīto pušu – būvniecības pārvaldes un kontroles institūciju un būvniecības dalībnieku darba atvieglošana, nodrošinot vienkāršāku būvniecības dokumentu apriti no ieceres līdz nodošanai ekspluatācijā. Visas būvniecībā iesaistītās puses nodrošināt ar tām nepieciešamo ar būvniecību saistīto informāciju un vienotu pieeju lēmumu pieņemšanai visās pašvaldībās, panākt būvniecības procesa ‘caurspīdīgumu’, lai nodrošinātu operatīvas kontroles un uzraudzības iespējas ar mērķi samazināt pārkāpumu skaitu būvniecībā, ka arī ēku ekspluatācijas procesā iesaistītie dalībnieki tiktu nodrošināti ar tiem nepieciešamo informāciju.

Projekta ietvaros izveidota vienota valsts būvniecības informācijas sistēma (BIS), kas aptver informāciju par būvniecības plānošanu, būvniecību (dokumentiem, lēmumiem, sludinājumiem, aptaujām, konkursiem u.c.), ēku ekspluatāciju, un kalpo gan valsts un pašvaldību, gan būvniecības dalībnieku vajadzībām. BIS izveidotas saskarnes ar valsts nozīmes informācijas sistēmām. BIS pieejama lietotājiem www.bis.gov.lv.

BIS izveidots būvniecības procesā iesniedzamo dokumentu reģistrs, kurā tiek uzglabāti būvniecības dokumenti, kā arī iespējams pieprasīt būvniecības dokumentus.

Projekta realizācijas rezultātā pieejams:

- BIS projektējums;
- BIS darbībai nepieciešamie reģistri (būvkomersantu, būvprakses un arhitektu prakses sertifikātu reģistri), programmatūra (darba plūsmu vadība, lietotāju pārvaldība u.c.);
- BIS saskarnes ar nepieciešamajām valsts (Uzņēmumu reģistrs, Zemesgrāmata, VRAA koplietošanas risinājumiem, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs) un pašvaldību informācijas sistēmām (izmanto visas pašvaldības, izņemot Rīgas Dome);
- E-pakalpojumi būvniecības procesa dalībniekiem (būvniecības ieceres izskatīšana, būvatļaujas izsniegšana, vienkāršotas rekonstrukcijas vai renovācijas saskaņošana, būves nodošana ekspluatācijā), kas pieejami būvniecības portālā www.bis.gov.lv;
- BIS darbībai nepieciešamā infrastruktūra;
- BIS publicitāte.

BIS izmantošanu regulē Ministru kabineta 2015.gada 28.jūlija noteikumi Nr.438 “Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi”, kas nosaka BIS izmantošanu kā obligātu būvvaldēs no 2016.gada 1.marta.

BIS pārzinis un tehnisko resursu turētājs ir Būvniecības valsts kontroles birojs (BVKB). BVKB pārņēma BIS no LV EM, kura izstrādāja un ieviesa BIS. LV EM BIS realizācijas laikā organizēja ieviešanu saskaņā ar projekta pieteikumā minēto, tomēr praksē pašvaldības neiesaistījās BIS realizācijā, tādēļ izveidotā sistēma nav ērta praktiskā izmantošanā (lietotāju apmierinātības aptauja nav veikta). Turklāt to neizmanto Rīgas Domes Būvvalde, kurai ir sava sistēma būvniecības procesa atbalstam.

BVKB nodrošina BIS uzturēšanu (faktiski tikai izmaiņas atbilstoši likumdošanai), pirmā līmeņa lietotāju atbalstu, kā arī apmāca pašvaldības BIS izmantošanā (2017.gadā veiktas pēdējās apmācības jau no valsts budžeta līdzekļiem). BIS lietotāju atbalstā un uzturēšanā iesaistīti BVKB trīs cilvēki, kas šobrīd faktiski nodrošina BIS darbību. Lai sistēmu turpinātu attīstīt, nepieciešami vēl 4 cilvēki (sistēmu analīze, biznesu procesu vadība, pirmā līmeņa atbalsta sniedzējs). Sistēmu aktīvi izmanto, par ko liecina 2017.gadā 1,737 apstrādāti problēmu pieteikumi (nav bijušas kritiskas kļūdas, kā arī nav identificēti drošības incidenti).

BIS ieviešanu būtiski apgrūtināja Būvniecības likuma izmaiņas, kas stājās spēkā 2014.gadā. Šādā situācijā, mainot likumdošanu, būtu jāņem vērā arī sistēmas tehniskās iespējas, ja līdzekļi jau faktiski tiek tērēti sistēmas ieviešanai.

BIS ieviešanas rezultātā samazināts administratīvais slogs gan būvniecības pakalpojumu sniedzējiem, gan iedzīvotājiem un uzņēmējiem – būvniecības pakalpojumu saņēmējiem. Būvniecībā nepieciešamo dokumentu aprīte elektronizēta atbilstoši likumdošanai, visas būvniecībā iesaistītās puses nodrošinātas ar tām nepieciešamo informāciju un vienotu pieeju lēmumu pieņemšanai visās pašvaldībās, ieskaitot pašvaldību apvienotās būvvaldes. Patlaban, kad būvniecības process būvvaldēs unificēts BIS, iespējams to optimizēt, piemēram, izvērtējot procesā iekļautās informācijas apjomu.

Kopš BIS izmantošanas uzsākšanas 2016.gadā izsniegto būvatļauju skaits krities par 17,8% 2016.gadā pret 2015.gadu¹⁷⁹, bet 2017.gadā novērojams pieaugums pret 2016.gadu¹⁸⁰. Projekta realizācijai nav tieša ietekme uz būvniecības apjoma palielināšanos/samazināšanos, to būtiskāk ietekmē kopējā ekonomikas izaugsme valstī. Par pārkāpumu skaita samazināšanos/palielināšanos būvniecībā un/vai pārkāpumu atklāšanas laika samazināšanos/palielināšanos informācija nav pieejama, tāpat nav pieejama informācija par būvniecības dokumentācijas saskaņošanas ilguma palielināšanos/samazināšanos BIS ieviešanas un izmantošanas uzsākšanas rezultātā.

BIS izmantošana aktivizējas. Saskaņā ar BVKB sniegto informāciju intervijas laikā, BIS lietotāju skaits: 13375 (pieaugums par 20,5% no 2018.gada sākuma), no tiem:

- BIS1 (reģistru modulis) – 256 (pieaugums par 53,3% no gada sākuma);
- BIS2 (būvniecības atbalsta (jeb būvvalžu) modulis) – 663 (pieaugums par 13% no gada sākuma);
- BISP (publiskais modulis) – 12 456 (pieaugums par 23,2% no gada sākuma).

BIS izveidoto būvniecības lietu skaits lielākajās pilsētās 2017.gadā:

- Rīgas pilsēta – 140 lietas (tikai BVKB piekritīgās lietas)
- Daugavpils pilsēta – 382 lietas
- Jēkabpils pilsēta – 568 lietas
- Jelgavas pilsēta – 1643 lietas
- Jūrmalas pilsēta – 3035 lietas
- Liepājas pilsēta – 2190 lietas
- Rēzeknes pilsēta – 540 lietas
- Ogres pilsēta – 785 lietas
- Valmieras pilsēta – 307 lietas
- Ventspils pilsēta – 1202 lietas

Kopumā izveidoto būvniecību lietu skaits 10 Latvijas lielākajās pilsētās ir 10 792, kas salīdzinot ar 2016.gadu, kad tika izveidotas 5 551 lietas, ir pieaudzis par 94,4%. Kopējais visu būvvalžu izveidoto būvniecību lietu skaits BIS ir 47 767, kas salīdzinot ar 2016.gadu, kad tika izveidotas 22 503 lietas, ir pieaudzis par 112 %.

BVKB nodrošina BIS lietotājiem tehnisko atbalstu un sniedz konsultācijas par BIS darbību. Atbalsts tiek nodrošināts gan telefoniski (atsevišķa telefona līnija), gan e-pastā (BIS Atbalsta dienesta vienotā e-pasta adrese). Kopš gada sākuma BVKB ir nodrošinājis konsultācijas lietotājiem atbildot uz e-pasta pieprasījumiem – 2541 gadījumos, telefoniski 2017 gadījumos. Saņemti un apstrādāti 1737 pieteikumi identificēto problēmu risināšanai BIS.

¹⁷⁹ http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/nr_22_buvnieciba_latvija_2016_gada_4_cet_17_01q_lv.pdf, avota datums: 21-Feb-2018

¹⁸⁰ <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/buvnieciba-galvenie-raditaji-30294.html>, avota datums: 21-Feb-2018

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 28. jūlija noteikumu Nr.438 "Būvniecības informācijas sistēmas noteikumi" (turpmāk – BIS noteikumi) 43.punktu būvvaldēm līdz 2016.gada 1.martam bija jānoslēdz vienošanās ar sistēmas pārzini un pēc vienošanās noslēgšanas jāuzsāk sistēmas lietošana normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Saskaņā ar BIS noteikumu 14.punktu "noteikumu 4. punktā minētie dalībnieki, kuri saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir atbildīgi par informācijas ievadi sistēmā, nodrošina papīra formā iesniegtā dokumentā minētās informācijas ievadi sistēmā." Saskaņā ar Būvniecības likuma 14. panta:

- 2.daļu no būvniecības ieceres saņemšanas dienas jāpaziņo informācija sabiedrībai trīs darba dienu laikā pašvaldības mājas lapā un BIS,

- 6.daļu par būvniecības ieceres izskatīšanas rezultātu (būvatļaujas izdošanu, atteikumu izdot būvatļauju vai ieceres publisku apspriešanu) trīs darba dienu laikā jāpublicē paziņojums institūcijas mājas lapā un BIS,

- 63. daļā paziņojums jāpublicē arī par saņemto iesniegumu izmaiņām būvprojektā minimālajā sastāvā vai būvprojektā, trīs darba dienu laikā institūcijas mājas lapā un BIS.

Sadarbības līgumi par BIS izmantošanu ir noslēgti ar visām būvvaldēm, izņemot Rīgu. Uz 2018.gada 21.martu ar Rīgu turpinās sarunas par sadarbības līguma noslēgšanu.

Par tām būvniecības lietām, kas uzsāktas pirms 2016.gada 1.marta, ja netiek pieņemti procesuālie lēmumi vai sastādīts atzinums par būves pārbaudi, tad informācija BIS nav jāievada. BISā tiek ievadīta informācija par aktuālajām lietām un tajās pieņemtajiem lēmumiem. Diemžēl nevaram spriest par to, vai būvvaldes lieto BIS pilnā apmērā, jo BIS var redzēt tikai to informāciju, kuru pašvaldības ir ievadījušas, tādējādi nav iespējams izdarīt secinājumu, ka visa informācija ir iekļauta BIS un daļa no lietām netiek kārtota "papīra" formā. Pie tam jāņem vērā arī, ka Rīgas būvvalde līdz šim nav uzsākusi BIS lietošanu, tādējādi iztrūkst ievērojams apjoms no visām aktuālajām būvniecības lietām.

Lai nodrošinātu, ka visa informācija par būvniecības iecerēm ir BIS, ir sagatavoti grozījumi Būvniecības likumā, kam š.g.16.martā beidzās sabiedrības līdzdalība un tos plānots izsludināt Valsts sekretāru sanāksmē 5.vai 12.aprīlī. Saskaņā ar grozījumiem paredzēts noteikt, ka visas būvniecības lietas jākārtot BIS un arī lēmumi jāpieņem BIS strukturētu datu veidā, tādējādi nodrošinot, ka būvvaldes būvniecības lietas ved BIS un informācija ir pieejama vienkopus.

Centrālā statistikas pārvalde uzkrāj informāciju par izsniegtajām būvatļaujām, taču būvniecības procesa ietvaros būvatļauja ir tikai viens no lēmumiem, būvniecība var notikt vairākus gadus, tādējādi šāda informācija nav salīdzināma ar to, kas pieejama BIS.

Latvijas Republikas Labklājības ministrijas īstenotais projekts "Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība"

Projektu uzsākot, katra LM pakļautības iestāde atsevišķi uztur deleģēto funkciju realizācijai nepieciešamo informāciju, informācijas aprīte ir papīra formā. Projekta ietvarā plānots risināt sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* nozares klientiem sniedzamo pakalpojumu atbalsts ir sadalīts pa atsevišķu iestāžu informācijas sistēmām, nenodrošinot iespēju vienotai klientu apkalpošanai, kā arī normatīvo aktu prasību par atkārtotas informācijas nepieprasīšanu izpildi. Arī nozares elektronisko pakalpojumu realizācija notiek pa atsevišķu iestāžu sistēmām.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* elektronisko datu apmaiņa ar iekšzemes un starptautiskiem partneriem tiek pārvaldīta atsevišķu nozares iestāžu līmenī, bet netiek koordinēta nozares līmenī. Apgrūtināta ir datu apmaiņa ar pašvaldībām, jo katra iestāde atsevišķi pārvalda datu apmaiņu ar visām 119 pašvaldībām.

- *Nepietiekami attīstīts elektronisko pakalpojumu klāsts un informācijas datu glabātuve:* nozares vadībai nepieciešamā statistiskā informācija tiek iegūta no iestāžu struktūrvienībām. Dažādu tehnoloģisku risinājumu izmantošana ierobežo iespējas uzlabot informācijas iegūšanas efektivitāti - informāciju iegūt ātrāk un lētāk, nezaudējot iegūto datu kvalitāti.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs iedzīvotājiem un komersantiem:* kaut arī nozarē ir uzsākta IT atbalsta funkcijas centralizācija, izveidojot vienotu nozares datu centru un datu pārraides tīklu, tomēr IT atbalsta pakalpojumi nav pietiekami efektīvi, jo nav novērsta nepamatotā daudzveidība iestāžu IT pārvaldības un informācijas sistēmu tehnoloģiskajos risinājumos, kas savukārt neļauj samazināt administratīvo slogu pietiekamā apmērā.

Projekta mērķis ir ieviest jaunus elektroniskos pakalpojumus, t.sk. e-iesniegumu un e-lēmumu grupas, kuru īstenošanai un darbības nodrošināšanai jāveic būtiskus pārveidojumus labklājības nozares iestāžu informācijas sistēmās un IT infrastruktūrā. Tīktu izveidota nozares centralizēta datu noliktava (LabIS), kurā būs integrēti dati no labklājības nozares informācijas sistēmām un sistēma tiks izmantota labklājības politikas veidošanai.

Projekta realizācijas rezultātā:

1. Izstrādāta papildus funkcionalitāte un datu analīzes iespējas NVA pamatdarbības atbalsta sistēmai Burvis, NVA darbinieki apmācīti sistēmas izmantošanā. Burvis aktīvi izmanto NVA darbinieki ikdienā. Sistēmas darbības atbalsta NVA iekšējā kapacitāte ir nepietiekama (pirmā līmeņa palīdzības dienests), pārvaldības modelis (atbildības sadalījums starp NVA un izstrādātāju, reakcijas, atbildes laiki u.c.) varētu būt precīzāk noteikts sadarbības līgumos. Tāpat novērojamas Burvis atteices maksimālas slodzes apstākļos. Nepieciešama turpmāka sistēmas attīstība, turpinot to attīstīt līdz ar NVA darbības attīstību.
2. Izstrādāta labklājības nozares datu noliktava LabIS, kurā tiek apkopota informācija no nozares informācijas sistēmām, kā arī citu nozaru IS (UR u.c.), lai informāciju izmantotu nozares politikas plānošanai, LabIS lietotāji apmācīti, sistēmas uzturētājs regulāri apmāca darbiniekus, atbalsta sistēmas lietotājus. LabIS ir sistēma, kas balstītu lēmumu pieņemšanai (ietver biznesa inteliģences funkcionalitāti), kas nav ierasta prakse publiskajā pārvaldē. Tādējādi sistēma netiek pilnvērtīgi izmantota, tāpat LabIS dati netiek publicēti.
3. Ieviesta lietvedības sistēma Doclogix NVA, SIVA, VDEĀVK, taču lietotāju apmācība vai nu nav notikusi vispār (SIVA), vai arī bijusi fragmentāra un virspusēja. Lietotāji nav apmierināti ar sistēmas funkcionalitāti, darbību, atbalstu, sistēmas darbības kļūdām.

Projekta rezultātā dati no būtiskākajām labklājības nozares sistēmām integrēti vienotā nozares datu noliktavā LabIS, nodrošinot iespēju politikas plānotājiem pieņemt datu analīzē balstītus lēmumus. Lai gan sistēmas izmantošana nav ietekmējusi nozares statistikas rādītājus (pensionāru skaitu, sociālo atvieglojumu apmēru, darba vietu skaitu u.c.), tomēr nozares politikā ir veiktas izmaiņas (minimālā alga, sociālās iemaksas autoratlīdzības saņēmējiem u.c.)¹⁸¹, kur uzkrātā informācija ir izmantota.

Uzlaboto nozares informācijas sistēmu un e-pakalpojumu darbības nodrošināšana, augstākas IS veikspējas nodrošināšana, kvalitatīvu e-pakalpojumu piegāde, viena līguma slēgšana ar visām pašvaldības iestādēm.

Projekta ietvaros ieviestā lietvedības sistēma Doclogix nav veiksmīga, tādējādi nav devusi ieguldījumu NVA, SIVA, VDEĀVK iekšējo procesu uzlabošanā.

Projekta rezultātā izveidotais darba tirgus pieprasījuma īstermiņa prognozēšanas rīks¹⁸² tiek praktiski izmantots, tā izmantošanas reižu skaits 2016.gadā sasniedzis 11,200.

¹⁸¹ http://www.lm.gov.lv/upload/infografikas/sociala_joma.jpg, avota datums 12-Feb-2018

¹⁸² <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/pakalpojumi/prognozes/>, avota datums: 12-Feb-2018

Valsts kases īstenotais projekts “Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēmas pilnveidošana”

Projektu uzsākot, valsts budžeta maksājumus administrējošajām institūcijām nav iespējams saņemt operatīvu informāciju par valsts budžeta kontos ienākošajiem maksājumiem. Tās pieprasa maksātājam uzrādīt maksājumu apliecināšanu dokumentu kā samaksas apliecinājumu un nesniedz pakalpojumu, kamēr nav pārliecinājušās par saņemto maksājumu attiecīgajā valsts budžeta kontā Valsts kasē. Projekta ietvaros risinātas šādas problēmas - nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija valsts budžeta maksājumus administrējošām institūcijām, kā arī pārāk augsts administratīvais slogs iedzīvotājiem un komersantiem.

Maksājumu datu apmaiņa starp Valsts kasi un budžeta maksājumu administrējošajām institūcijām, notiek Valsts budžeta elektronisko norēķinu sistēmā eKase, kas paredzēta maksājuma rīkojumu izpildes nodrošināšanai un tās galvenā lietotāju mērķu grupa ir iestāžu vadītāji un grāmatvedības darbinieki. eKase nenodrošina iespēju meklēt maksājumus pēc iepriekš noteiktiem kritērijiem un nenodrošina automātisku maksājumu datu apmaiņu starp Valsts kasi un klientu, kas nepieciešama administratīvā sloga mazināšanai.

Projekta mērķis bija nodrošināt valsts budžeta maksājumus administrējošajām institūcijām iespēju saņemt operatīvu maksājumu datu informāciju, būtiski samazinot informācijas saņemšanas un apstrādes laiku un informācijas apmaiņu un apstrādē iesaistītos cilvēkresursus. Projekta ietvaros arī maksātājam tiks nodrošināta iespēja pārliecināties par to, ka veiktais maksājums ir ieskaitīts attiecīgajā valsts budžeta kontā un maksātājs varēs saņemt pieprasīto pakalpojumu.

Projekta rezultātā pilnveidota Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas sistēma eKase, izveidojot divus e-pakalpojumus:

4. Automatizēta maksājumu datu informācijas apmaiņa starp Valsts kasi un Valsts kases klientiem (valsts budžeta maksājumus administrējošām institūcijām) – autentificējoties sistēmā, iespējams pieprasīt maksājumu datus Vienotajai valsts budžeta plānošanas un izpildes sistēmai, ko apstrādāt savā sistēmā. Ne visām iestādēm ir sistēmas, kurās šo informāciju apstrādāt. Līdztekus e-pakalpojumam, izveidotas aprakstu bibliotēkas ar piemēriem trīs valodās, pieejams izmēģinājuma modelis. Šis risinājums faktiski sniedz iespēju optimizēt publiskās pārvaldes resursus, uzlabojot starpiestāžu sadarbības efektivitāti.
5. Maksājumu veicējiem (fiziskām personām, uzņēmējiem) ir iespēja veikt maksu par pakalpojumu attālināti, tādējādi samazinot administratīvo slogu.

Valsts kases Pakalpojumu attīstības daļa atbalsta lietotājus (cilvēkresursi ir pietiekami). Izveidotais risinājums strādā stabili, lietotāji nesūdzas par sistēmas darbību. Izveidotā risinājuma izmantošana vairākkārt pārsniedz sākotnēji prognozēto izmantošanu (piemēram, maksājumu datu apmaiņa ar Valsts kasi tiešsaistes režīmā – lietotāju skaits: plānotais 180, faktiskais 3,493).

Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas īstenotais projekts “Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana”

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* tā kā nebija izveidotas saskarnes ar valsts institūcijām, informācijas apmaiņa bieži notika tikai rakstiski, vai arī elektroniski. Nebija iespējama tūlītēja informācijas saņemšana.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* elektroniskie pakalpojumi klientiem nebija pieejami.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* informācijas apmaiņa starp iestādēm nenotika elektroniski, jo nebija izveidota e-pakalpojuma sniegšanas tehniskā bāze.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* līdz ar elektronisko pakalpojumu nepieejamību klientiem bija jānāk uz VDEĀVK līdz ar to tas palielina administratīvo slogu un birokrātiju.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- izstrādāt e-pakalpojumu koncepciju;
- izvērtēt esošos darbības procesus;
- veikt nepieciešamās izmaiņas;
- veikt tīkla drošības auditu un pilnveidošanu;
- sakārtot arhīvu materiālus un tos digitalizēt;
- sagatavot plaša satura pārskatus;
- saskarņu izveidošana;
- invalīdu pašapkalpošanās pārlūk portālā izveide;
- izveidotas saskarnes ar VSAA datu apmaiņai un SIVA;
- tiks izveidota saskarne ar PMLP Iedzīvotāju reģistru;
- izveidots invalīdu pašapkalpošanās pārlūk portāls;
- iegādāties pakalpojuma darbību nodrošinošu infrastruktūru.

Projekta pārvaldība: projekta laikā VDEĀVK sadarbojās ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, Sociālās integrācijas valsts aģentūru, Valsts reģionālās attīstības aģentūru, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, Nacionālo veselības dienestu. Lai pārraudzītu darba izpildi, VDEĀVK izveidoja projekta vadības grupu, kura sastāvēja no projekta vadītāja un projekta grāmatveža. Kā arī tika piesaistīts projekta vadītājs.

Piedāvātais problēmas risinājums: arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: projekts īstenots visas Latvijas mērogā. IIS uzlabojumi sekmējuši Rīgas, Rīgas rajona, Daugavpils, Gulbenes, Jelgavas, Jēkabpils, Kuldīgas, Liepājas, Rēzeknes starprajonu VDEĀK nodaļu darbību, un ļauj efektīvi izmantot šajos reģionos pieejamos cilvēkresursus. Nodrošina invalīdiem kvalitatīvākus dzīves apstākļus un rīcībspēju, neatkarīgi no to piederības konkrētai teritorijai, iespēju atviegloti izmantot valsts institūciju sniegtos pakalpojumus.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- Sistēmā pieejama informācija invalīdiem re-integrācijai sociālajā un darba vidē;
- administratīvā sloga samazināšana;
- pakalpojuma saņemšana elektroniski, tādējādi samazinot patērēto klientu laiku.

Ģimenes ārstiem līdz ar e-pakalpojuma „Ģimenes ārsta pacienta nosūtījums uz VDEĀVK” izveidošanu būtu jābūt iespējai savus pacientus komisijai VDEĀVK pieteikt elektroniski, un līdz ar e-pakalpojuma „Ģimenes ārsta

pacientu lietas VDEĀVK” izveidošanu būtu iespēja operatīvi elektroniskā vidē pārraudzīt savu pacientu lietas un to virzību, attiecībā uz tām pieņemtos VDEĀVK ekspertīzes lēmumus.

Plānotie projekta ieguvumi:

- palielināsies datu apstrādes ātrums un kvalitāte;
- pilnīgu datu elektronizācija par valsti esošajiem invalīdiem;
- nodrošināta datu apmaiņa un to izmantošanu valsts iestāžu darbos un sniegtajos pakalpojumos;
- iespēja cilvēkiem, ar īpašām vajadzībām, visus nepieciešamos dokumentus iesniegt attālināti;
- datortīkla darbības monitoringa un administrēšanas uzlabojumu veikšana;
- atvieglos dažādu pakalpojumu sniegšanas un saņemšanas iespējas;
- pavērs plašākas komunikācijas iespējas cilvēkiem ar invaliditāti;
- nodrošināta automātiska IIS datu aktualizācija un aktuālo IIS datu izmantošana.

Plānotais projekta rezultāts:

- invalīdu ikdienas atvieglošana;
- datu elektronizācija;
- tiks izveidots universāls e-pakalpojums valsts institūcijām, kas varēs saņemt nepieciešamo informāciju par invalīdiem;
- iespēja apskatīt pieņemtos lēmumus, izsniegtos dokumentus, atkārtotās invaliditātes noteikšanas termiņus elektroniski;
- datu precizitātes, pilnības, konsistences un savlaicīgumu rādītāju uzlabošana.

Projekta mērķis ir digitalizēti arhīvu dati. Attīstīta informācijas sistēma un elektroniskie pakalpojumi. Nodrošināta droša, precīza un aktuāla datu ieguve, uzglabāšana un apmaiņa ar valsts institūcijām un ārstējošiem ārstiem par invaliditāti ieguvušajām personām, un iedibināta iestādes labas pārvaldības prakse klientiem. Samazināts administratīvais slogs. Dota iespēja invalīdiem aktīvāk iesaistīties komunikācijā ar valsts iestādēm un līdz ar to atvieglota informācijas apmaiņa vai pakalpojumu saņemšana.

Projekta rezultātā izveidots e-pakalpojums- “Ģimenes ārsta pacienta nosūtījums uz VDEĀVK”. Projekta laikā divas reizes nomainījās MK noteikumi un šobrīd e-pakalpojums jāpārtaisa no jauna, jo pašreizējais nav aktuāls. Visi dokumenti tiek sūtīti e-pastos vai klātienē iesniegti.

Apmācības tika nodrošinātas VDEĀVK iekšēji. Darbinieki mācās procesa laikā. Mācības projektā netika iekļautas, jo tam nepietika finansējums un prioritātes tika izplānotas nepareizi (nepietiekams apmācību budžets). VDEĀVK trūkst darbinieku izveidotā risinājuma uzturēšanai, darbinieki nav apmierināti ar sistēmas darbību.

Par e-pakalpojumu. Pašvaldības ir apmierinātas ar pakalpojumu. Sistēmas kļūdu līmenis un raksturs neapdraud sistēmas darbību, uzturētājs tās novērš pietiekami ātri.

Sistēma ir valsts informācijas sistēma, pārzinis- VDEĀVK, turētājs VSAA. Sagatavota dokumentācija, pēc kuras darbinieki mācās. Ārējie drošības auditi nav bijuši, jo nav līdzekļi.

Sistēmas ātrdarbība atbilst iepriekš plānotajai. Programmatūras ātrdarbība ir pietiekama, bet sistēmas datu pārraides infrastruktūra nav pietiekama.

Projekta būtiskākais ieguvums - universālais pakalpojums, sakārtota datu bāze, digitalizēti personu dati. Vajadzētu pamainīt e-pakalpojumus, lai tie atbilstu MK noteikumiem, lai padarītu pakalpojumus klientam draudzīgākus, ērtākus, efektīvākus. Būtiski funkcionalitātes papildinājumi datu ievadē nepieciešami.

Projekta sagatavošanas procesā būtu nepieciešama labāka analīze par nepieciešamo funkcionalitāti, prioritātes vajadzētu stingrāk un skaidrāk noteikt. Ļoti smagnēja saskaņošana ar visām iestādēm. Piemēram, Arodslimību centrs tika iesniegumā norādīts, bet viņi nesadarbojās. Noslēdzot starpresoru vienošanos, atvieglotu saskaņošanu. Vissmagākā pieredze bija saskaņojot ar PMLP. Projektā tika iegūti business intelligence rīki kā papildus funkcionalitāte, kas palīdz VDEĀVK darbībai tagad.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes īstenotais projekts “Pasu sistēmas un vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai”

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija;*
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;*
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze;*
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem.*

Projekta mērķa grupas:

- LV iedzīvotāji, kuriem jāsaņem personu apliecinoši dokumenti;
- trešo valstu pilsoņi, kam jāsaņem uzturēšanās atļaujas.

Projektā veiktās darbības:

- specifikācijas, programmatūras projektējuma un testēšanas dokumentācijas izstrāde;
- programmatūras lietotāju un administratoru rokas grāmatu izstrāde un apmācība;
- programmatūras iegāde;
- tehniskās infrastruktūras modernizācija;
- nepieciešamo iekārtu iegāde.

Projekta pārvaldība notika sadarbībā ar:

- Iekšlietu ministrijas Informācijas centru;
- Valsts reģionālās attīstības aģentūru.

Plānotais projekta rezultāts:

- platformas izmitināmo informācijas sistēmu drošības uzlabošana;
- iedzīvotāju reģistra tiešsaistes pakalpojuma pieejamība;
- vienota tehniskās infrastruktūras platformas izveide;
- kvalitatīvāku e-pakalpojumu piedāvāšana klientiem;
- publisko pakalpojumu pieejamības veicināšana elektroniskā vidē;
- datu apmaiņas procesa atvieglošana ar vietējām un ārvalstu institūcijām;
- iespēja pieteikties personu apliecinoša dokumenta saņemšanai elektroniski, tādējādi ietaupot laiku, kas būtu jāpavada rindā;
- tehniskās infrastruktūras pārvaldības uzlabošana.

Projekta mērķis bija nodrošināt tehnisko bāzi personas apliecības jeb elektroniskās identifikācijas kartes izsniegšanai Latvijas iedzīvotājiem (uzturēšanās atļaujas izsniegšanai trešo valstu pilsoņiem), lai veicinātu publisko pakalpojumu pieejamību elektroniskā vidē, vienlaikus veicinot arī publisko pakalpojumu efektivitāti un mazinot administratīvo slogu uz iedzīvotājiem un komersantiem.

Projekta rezultātā attīstīta VMIS un projekta noslēgumā tika veiktas apmācības sistēmu lietotājiem. Projektā ieviesto IT risinājumu uzturēšanā iesaistītie darbinieki ir noslogoti, kas kavē šo risinājumu attīstības iespējas (izmaiņu pārvaldību). Personāla ir uzticība izveidotajiem IT risinājumiem un apmierinātība ar tiem, kā arī ar atbilstošajiem e-pakalpojumiem ir vērtējama kā laba (4 – apmierināti, pašvērtējums). Ir nodalīti tehniskie un

procesu (darba plūsmu), kā arī e-pakalpojumu atbalsta pakalpojumi. Daļēji atbalstu nodrošina ne tikai PMLP, bet arī IeM Informācijas centrs (atbalsts tehniskajos jautājumos) un VRAA (e-pakalpojumu izmantošana). IT risinājumu uzturēšana no ārējo uzturētāju puses ir labā līmenī, nav bijušas kļūdas, kas ietekmētu sistēmas pieejamību, kā arī kļūdas tiek novērstas, sistēmas normālas darbības nodrošināšanai, nepieciešamajos termiņos. Sistēmās tiek uzturēta datu integritāte. Sistēmām tiek nodrošinātas atbilstošas kontroles un pārvaldības procedūras, kā arī informācijas drošības pasākumi un auditi. Atbilstošo e-pakalpojumu pieprasījums ir lielāks, nekā tika plānots.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīva sloga samazināšana;
- PMLP personalizācijas centra veikspējas paaugstināšana;
- mazākas rindas iestādēs;
- apmierinātāki cilvēki;
- maksājuma pierādīšanas iespējas elektroniski;
- nozares resursu ekonomija.

Projekta ieguvumi:

- e-pārvaldes koplietošanas infrastruktūras attīstība;
- atbalsts IKT procesiem;
- personāla resursu efektīva izmantošana;
- klientu apkalpošanas kvalitātes uzlabošana;
- administratīvā sloga samazināšana uz iedzīvotājiem un komersantiem;
- jaunas tehnikas iegāde;
- PMLP personalizācijas centra veikspējas palielināšana;
- klientu laika un līdzekļu optimizācija.

LV Satiksmes ministrijas īstenotais projekts “Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas izveide”

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* tiek kavēta operatīva kravu pārvadājumu veikšana, jo ir lēna un neefektīva informācijas apmaiņa ar citām iestādēm.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* starptautisko kravu loģistikas ķēdē iesaistīto dalībnieku esošās IT sistēmas nav pilnībā pielāgotas vienotas informācijas apmaiņas platformas izmantošanai.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* atbilstošas infrastruktūras iegāde, kas nodrošinās sistēmas darbību un pakalpojumu datu platformu.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* starptautisko kravu loģistikas procesā ir virkne dokumentu, kuru identiskas kopijas jāsniedz kontroles dienestiem Latvijā, kas rada neefektīvas gan komersantu, gan valsts izmaksas attiecībā uz informācijas sagatavošanu, nosūtīšanu/nogādāšanu, atkārtotu ievadīšanu informācijas sistēmā no papīra dokumenta, apstrādi u.c.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- SKLOIS biznesa procesu identificēšana un aprakstu sagatavošana;
- SKLOIS uzturēšanas un pārvaldības organizatoriskā modeļa definēšana;
- SKLOIS izstrāde, ieviešana un darbības atbalsta nodrošināšana, kā arī risinājuma integrācija ar citām IS;
- sistēmas drošības un veikspējas novērtēšana;
- informācijas sistēmas ieviešanas atbalsta nodrošināšana; nepieciešamo projekta publicitātes pasākumu nodrošināšana.

Projekta laikā notika sadarbība ar:

- Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldi;
- Valsts robežsardzi;
- Aizsardzības ministriju;
- Pārtikas un veterināro dienestu;
- Ostās strādājošiem komersantiem un ostu pārvaldēm.

Piedāvātais problēmas risinājums: Centralizēta elektronisko datu apmaiņas iespēju nodrošināšana.

Projekta mērķa grupa: visi starptautisko kravu pārvadājumu procesā iesaistītie dalībnieki, kas savstarpēji apmainās ar informāciju un dokumentiem. Šeit it jāmin gan komersanti, (piemēram, kravas nosūtītāji un saņēmēji; ekspeditori, kravas aģenti, u.c.); gan pakalpojumu sniedzēji (piem. ostas un ostu pārvaldes, dzelzceļa pārvadātāji, termināļi u.c.) gan valsts institūcijas un kontroles dienesti (piem. Jūras spēku Krasta apsardzes dienests, Pārtikas un veterinārais dienests, Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvalde, Valsts robežsardze u.c.).

Plānotie projekta ieguvumi:

- efektīvāka informācijas un komunikāciju tehnoloģiju izmantošana;
- publiskās pārvaldes uzlabošana;
- publisko pakalpojumu elektronizācija;
- izlietoto resursu samazināšanās;
- iespēja iedzīvotājiem iesaistīties sabiedriskajos procesos;
- samazināts kravu ieviešanas un izvešanas atļauju kārtošanai nepieciešamais laiks;
- samazināts laiks un izmaksas identisku dokumentu iesniegšanai vairākos kontroles dienestos;
- ekspeditoru darba atvieglošana;
- informācijas apmaiņas kvalitātes uzlabošana starp ostām un uzņēmumiem;
- efektīvu kravu piegāžu ķēžu vadību;
- attīstītas informācijas sistēmas.

Plānotais projekta rezultāts:

- SKLOIS sistēmas izstrāde;
- informācijas sistēmu un elektronisko pakalpojumu attīstība;
- kvalitatīva un ērta pakalpojumu sniegšana;
- sakārtota iekšējo procesu apmaiņa;
- vienotas informācijas platformas izveide.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- elektroniski pieejama vienota platforma ziņošanai un kuģošanas formalitāšu veikšanai;
- administratīvā sloga samazināšana uz klientiem un darbiniekiem (nav jādodas fiziski uz noteiktajām iestādēm);
- samazinās izmaksas, kas uzņēmējiem rodas par preču dīkstāvi un kavēšanos;
- atvieglota datu apmaiņa starp iestādēm;
- Latvija paaugstinās savu pievilcību kravu transportēšanas konkurencē.

Projekta mērķis bija veicināt transporta pakalpojumu operativitāti, precizitāti, kvalitāti un izmaksu samazināšanu un kalpot par pamatu modema loģistikas pakalpojumu tirgus attīstībai Latvijā, nodrošinot kravu transportēšanas procesā iesaistītās informācijas un dokumentācijas apriti elektroniskā veidā. Projekta mērķa grupa ir visi starptautisko kravu pārvadājumu procesā iesaistītie dalībnieki, kas savstarpēji apmainās ar informāciju un dokumentiem.

SKLOIS lietotāji ir kuģu aģenti, kravu aģenti, publiskās pārvaldes iestādes, savukārt personāls – Krasta apsardzes dienesta (turpmāk – KAD) darbinieki, kas nodrošina lietotāju atbalstu un informācijas sistēmas (turpmāk – IS) administrēšanu.

Projekta ieviešanas laikā tika veikta KAD darbinieku apmācība.

Projekta rezultātā bija plānots izveidot īpašu struktūrvienību KAD, kas nodrošinās SKLOIS uzturēšanu un lietotāju atbalstu. Šīs struktūrvienības uzturēšanai sākot no 2016.gada valsts budžetā tika paredzēti līdzekļi. Pēc projekta pabeigšanas ilgstoši nebija iespējams piesaistīt atbilstošu personālu, līdz ar to nebija iespējams sniegt pietiekami kvalitatīvu lietotāju atbalstu. 2016.gadā tika uzsākta pakāpeniska personāla komplektēšana (2016.gadā 2 darbinieki, 2017.gada beigās 4 darbinieki no 5 plānotajiem) Lietotāju atbalstu un sistēmas administrēšanu nodrošināja gan esošais personāls, gan IS uzturētājs kā ārpalpojumu.

Personāla skaits būtu atbilstošs, taču ar Nacionālajos bruņotajos spēkos un valsts pārvaldē esošajiem samaksas likmju ierobežojumiem nav iespējams nokomplektēt atbilstošas kvalifikācijas personālu.

IS darbināšana un konkrēti SKLOIS specifika nav atbilstoša personāla specifikai (militarizēta struktūra ar specifiskiem mērķiem un ierobežojumiem), kā arī nav saistīta ar KAD pamata pienākumiem. Tādējādi, vēlme strādāt ar SKLOIS ir zema. Vienlaicīgi, sākotnēji nenokomplektētais personāls un slodze neveicina esošā personāla izpratni par risinājuma mērķi. Pilns personāls ir nokomplektēts sākot ar 2018.gada janvāri.

SKLOIS ir pilnīgi jauna sistēma un tās darbība tika sākta 2015.gadā. Tādējādi, lietotāju atbalsts, uzsākot sistēmas darbu, bija ļoti nepieciešams. Vienlaicīgi, esošais personāls tika pārslogots. Pieņemot nepieciešamo personālu un sistēmai darbojoties ilgāku laiku – lietotāju atbalsta noslodze samazinājās. Nepietiekošā kvalifikācija (starpstāstu saskarnes, sistēmas administrēšana) ir par pamatu lietotāju atbalsta kvalitātei, ko kompensēja sistēmas uzturētāja ārpalpojums.

Sarunās ar sistēmas lietotājiem sniegtais viedoklis ir vai nu neitrāls, vai neapmierināts. Lietotāju aptaujas nav veiktas un apmierinātība nav mērīta, jo tam nav pieejami resursi un prasmes.

Ievērojot faktu, ka SKLOIS ir pilnīgi jauna sistēma un būtiski izmaina līdz šim veikto biznesa procesu izpildes veidu (papīru noformēšana un iesniegšana pret elektronisku datu ievadu), tas ir tikai loģiski. Attieksme pret biznesa procesa maiņu pilnībā nomāc turpmākos uzlabojumus, kas seko pēc datu ievades. Vienlaicīgi – ieguvums no elektroniskas datu ieguves nav tiešs, jo tie, kuriem datu ievade ir jāveic, atslēgo turpmākos procesa soļus, taču ne paši savu darbu.

SKLOIS projekta darbības nodrošināšanai atbilstoši likumam “Par vidējā termiņa budžeta ietvaru 2017., 2018. un 2019.gadam” Satiksmes ministrijas budžeta programmā 05.00.00 “Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēmas uzturēšana”, ir paredzēts finansējums 2017., 2018.gadam 199 819 euro ik gadu, 2019.gadam 158 449 euro, tajā skaitā 124 872 euro/gadā informācijas sistēmas uzturēšanai. Ministru kabinetā apstiprinātajos bāzes izdevumos vidējam termiņam 2018., 2019. un 2020.gadam ir paredzēts finansējums arī 2020.gadam 158 449 euro.

Faktiskais ieguvums no SKLOIS ieviešanas ir ļoti būtisks gan transporta un loģistikas jomā, gan IT jomā.

IT jomā:

- SKLOIS ir nodrošinājusi kravu loģistikas un ostu datu ievadu elektroniskā veidā, tādējādi šī informācija ir apstrādājama un pieejama turpmākajai apstrādei nepieciešamajā apjomā;
- Veicot datu ievadu, tiek veiktas datu kvalitātes pārbaudes;
- Ir nodrošināta informācijas apmaiņa ar integrētajām IS, tādējādi novēršot atkārtotu datu ievadu;
- IS ir par pamatu dažādu publiskās pārvaldes institūciju biznesa procesu saistītai izpildei, tādējādi ir uzsākta šo procesu izvērtēšana un optimizācija.

Transporta un loģistikas jomā ir sasniegts projekta mērķis – ieviesta “Single windows” direktīva, tādējādi nodrošinot projekta mērķa sasniegšanu “veicināt transporta pakalpojumu operativitāti, precizitāti, kvalitāti un samazināt izmaksas. Likt pamatus moderna loģistikas pakalpojumu tirgus attīstībai Latvijā, nodrošinot kravu transportēšanas procesā iesaistītās informācijas un dokumentācijas apriti elektroniskā veidā”.

Regulāri ir nepieciešama SKLOIS lietotāju apmācība, jo neviens no lietotājiem nevēlas lasīt un apgūt elektroniskos apmācību materiālus. Kā lietotāju atbalsts tiek izmantota tikai lietotāju atbalsta “helpdesk” palīdzība telefoniski un e-pastos.

Vienlaicīgi, vislielākā apmācība ir nepieciešama tieši biznesa procesa prasību izpildes jomā, nevis “kā strādāt ar sistēmu”, jo elektronizētais informācijas ievads nepieļauj nepareizu biznesa procesu izpildi (“papīrs panes visu”, kad dokuments tiek iesniegts vajadzīgajā institūcijā, tā izveidotājs vairs nav atbildīgs par tālāko procesu)

Kāda pieredze būtu izmantojama turpmākajos projektos?

a) Gan atbildīgajai, gan sadarbības iestādei lielāka uzmanība būtu jāpievērš projekta būtībai, saturam un procesu uzlabojumiem, nevis formāli birokrātiskajai procedūrai (zīmju skaits aiz komata, ailes pareiza aizpildīšana, īpaši detalizēta atbilstība formālajām vērtēšanas prasībām, visu procesu dokumentēšana un formāla saskaņošana pārbaudītāju vajadzībām, un tml.) Formālās procedūras nedrīkst būt nepārvarams šķērslis nepieciešamo darbību veikšanai projektā.

b) Būtu vēlams strukturizēt par kādām projektā ietvertajām darbībām un to saturu gala lēmums ir projekta iesniedzēju pusē, bet par kādām - atbildīgās un sadarbības iestādes pusē. Tādējādi, varētu izvairīties no liekām pretrunām un lēmumiem, kuri tiek pieņemti vadoties tikai un vienīgi no formāli birokrātiskām prasībām. Ir jāsaprot, ka konkrētās biznesa procesu jomas speciālisti noteiktos jautājumos ir zinošāki, kā vispārējie pārbaudītāji. Tas ir attiecināms gan uz biznesa jomu, gan IT jomu kontrastā ar formālo uzraudzību un kontroli un tās zināšanām par IT un biznesa procesiem.

c) Atbildīgajai un sadarbības iestādei ir jābūt līdzatbildīgiem par projekta kļūdām vai problēmām, jo katrā projektā pietiekošs apjoms informācijas un dokumentācijas tiek gatavots un izstrādāts tieši kontroles vajadzībām (vienas un tās pašas informācijas iesniegšana vairākām kontroles institūcijām ar dažādu detalizācijas pakāpi un sistematizācijas rāmi, kā arī viena cipara norādīšana viena projekta vairākās vietās, lai noķertu “būtiskas kļūdas”.

Uzņēmumu reģistra īstenotais projekts “Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide”

Projektu uzsākot, gan ekspluatācijā esošā UR informācijas sistēma URIS, gan sistēmā esošie dati bija SIA Lursoft īpašums. 2010.gadā MK lēma neturpināt sadarbību ar SIA Lursoft sākot ar 2011.gada 7.augustu, kad ekspluatācijā būtu jābūt jaunajai URIS, kuras informācijas un tehnisko resursu turētājs būtu UR. URIS ir sistēma UR pamatfunkciju nodrošināšanai (tiesību subjektu un juridisko faktu reģistrācija un informācijas par minētajiem subjektiem sniegšana), UR reģistros esošās informācijas apmaiņai ar citām valsts pārvaldes institūcijām elektroniskā vidē, UR informācijas atkalizmantošanai. Projekta laikā risinātas sekojošas problēmas:

- URIS īpašumtiesību jautājumi un valsts informācijas atkalizmantošana.
- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija: UR nevar patstāvīgi plānot IS un IT infrastruktūras attīstību, nodrošināt UR informācijas pieejamību citām iestādēm elektroniskā veidā bez maksas to pamatfunkciju veikšanai, pilnvērtīgi attīstīt e-pakalpojumus.
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi.
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze.
- Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem.

Projekta pārvaldība: projekta laikā plānots sadarboties ar Valsts reģionālās attīstības aģentūru.

Tiks izveidota projekta uzraudzības padome, projekta vadības grupa, kā arī tiks nozīmēts projekta kvalitātes uzraugs.

Plānotie projekta ieguvumi:

- UR ieguldīto resursu samazināšana pakalpojumu sniegšanā;
- sniegto pakalpojumu kvalitātes un termiņu uzlabošana;
- līdz minimumam samazināts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem;
- prasību nodrošināšana par valsts sektora informācijas atkalizmantošanu ievērošanu;
- atvieglota informācijas pieprasīšana;
- uzlabota valsts iestāžu darbības efektivitāte;
- jebkurai valsts un pašvaldību institūcijai iespēja piekļūt UR informācijai, izmantojot VISS iespējas.

Projekta mērķa grupas:

- visi iedzīvotāji, kas vēlas reģistrēt jaunu tiesību subjektu vai juridisko faktu, vai saņemt informāciju no UR reģistriem;
- visi UR reģistros reģistrētie subjekti;
- subjekti, kuriem ir tiesības bez maksas saņemt UR informāciju (Saeima, Ministru kabinets, tiesībsargāšanas, kontroles institūcijas, citas valsts iestādes, tiesu izpildītāji, maksātnespējas procesa administratori, pašvaldības).

Plānotais projekta rezultāts:

- viegli pieejams e-pakalpojums draudzīgā vidē;
- sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošana;
- informācijas sistēmas ieviešana;
- dokumentu digitalizācija;
- darba efektivitātes uzlabošana.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Projekta ietvaros UR tīmekļa vietnē izveidotajās e-pakalpojuma formās būs iespēja izvēlēties palielināt burtu izmēru, kas nodrošinās plašāku pakalpojuma pieejamību redzes invalīdu vidē.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšanās gan uz darbiniekiem, gan iedzīvotājiem;
- e-pārvaldes koplietošanas infrastruktūras attīstība;
- resursu ekonomija;
- ikdienas atvieglošana cilvēkiem ar kustību traucējumiem (nebūs jāierodas uz vietas, lai saņemtu pakalpojumu).

Projekta mērķis bija izveidot URIS, kas nodrošinātu valsts pamatreģistra (juridisko personu un tiesību aktu reģistri) attīstību, valsts informācijas atkalizmantošanu, iespēju visām valsts un pašvaldību iestādēm saņemt (aplūkot) UR datus elektroniskā veidā, bez maksas, kā arī kopumā uzlabotu UR sniegtos pakalpojumus – dodot iespēju saņemt UR pakalpojumus (reģistrācija, informācijas sniegšana) neapmeklējot iestādi klātienē.

Projekta realizācijas rezultātā izstrādāts:

- URIS darbināšanas organizatoriskais, tehniskais un finansēšanas modelis, ietverot URIS informācijas atkalizmantošanas licences nosacījumu izstrādi;
- Izstrādāta un ieviesta URIS, nodrošinot integrāciju saskarni ar Valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS);
- Digitalizēti vēsturiskie UR dokumenti.

Ievērojot saspringtos URIS ieviešanas termiņus, kā arī sarežģīto sākotnējo situāciju, faktiski lietotāji nav apmierināti. Diezgan haotiski procesi, jo veca sistēma, kas tika gadu laikā papildināta.

Projekta ieviešanas īsais termiņš (1 gads, kas tika atvēlēts gan iepirkuma veikšanai, gan informācijas sistēmas piegādei) neļāva pienācīgā kvalitātē īstenot projektu. Atvēlētajā laikā prioritāri tika pievērsta uzmanība URIS īpašumtiesību jautājumam (pārņemt URIS valsts īpašumā), kā arī nodrošināt informācijas atkalizmantošanas risinājuma izstrādi un klientu e-pakalpojumu izstrādi. Līdz ar to netika pārskatīts reģistrācijas process pilnībā (esošais papīra dokumentu plūsmas process tika elektronizēts. Kas nebija racionāli, jo sistēmai vajadzīgi daudz pielāgojumi - sistēmā nebija iespēja parakstīt dokumentus elektroniski, visi dati netiek importēti, ir dati, kas jāpārveda manuāli. Citreiz sistēma nenostādā ar elektronisko parakstu. Risinājums ir savu nokalpojis.

LV Izglītības un zinātnes ministrija

Valsts izglītības informācijas sistēmas (turpmāk- VIIS) 2.kārta

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija.
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi.
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze.

Piedāvātais problēmas risinājums:

- VIIS 1. kārtas funkcionalitātes papildināšana un attīstība;
- jaunas VIIS funkcionalitātes izstrāde;
- integrācijas nodrošināšana ar citām sistēmām un reģistriem;
- VIIS palīdzības sistēmas izveide un lietotāju apmācība.

Projektā tika plānotas sekojošas darbības:

- paplašināt autentifikācijas mehānismu;
- izstrādāt diplomu reģistru;
- papildināt izglītojamo un pedagogu atskaišu kopumu;

- papildināt tarifikācijas mehānismu - nodrošināt iespēju daļēji aizpildīt tarifikāciju, balstoties uz stundu plānu vai iepriekšējā gada tarifikāciju, kā arī nodrošināt iespēju apskatīt tarifikācijas informāciju pēc pārtarifikācijas periodiem un pārtarifikācijas gaitā mainītās informācijas;
- izstrādāt nemācošo bērnu kontroles sistēmu;
- izstrādāt pilna izglītības iestāžu un mācību programmu licencēšanas un akreditācijas procesu nodrošināša apakšsistēma;
- saskarņu izveide citu IKTIK apakšsistēmu, kā arī ārēju sistēmu, t.sk. Integrētā valsts informācijas sistēma (turpmāk- IVIS), nodrošināšanā ar VIIS informāciju;
- saskarņu izveide (IVIS, Uzņēmumu reģistrs, Sodū reģistrs) un saskarnes paplašināšana ar Iedzīvotāju reģistru, pieviedojot integrāciju par tādām personu grupām, kā pedagogi un vecāki/aizbildņi;
- izstrādāt mehānismu papildus atribūtu pievienošanai;
- izstrādāt universālu atskaišu mehānismu;
- izstrādāt elektronisko aptauju veikšanas sistēmu;
- izstrādāt lietotāju palīdzības sistēmu.

Projekta mērķa grupa: skolnieki, viņu vecāki un pedagogi.

Projekta īstenošanai un vadībai tika izveidota divu līmeņu pārvaldības sistēma, kuras sastāvā ietilpa:

- programmas vadības grupa – visiem IZM projektiem kopumā;
- projekta darba grupa;
- ekspertu grupa.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta rezultātā izstrādātā VIIS 2.kārta pieejama visā Latvijā. Šāda pieeja nodrošina vienotu pieeju skolu vadības informācijas reģistriem, kā arī VIIS loģisko integrāciju ar citām skolu vadības procesā iesaistītajām informācijas sistēmām visā Latvijas teritorijā.

Plānotie projekta ieguvumi:

- ērta elektroniskās vides nodrošināšana ar izglītības procesu saistītās informācijas reģistrēšanai;
- uzlabota datu precizitāte, pilnība, konsistence, savlaicīgums un pieļaujamība;
- universāla pārskatu un atskaišu sistēmas izveidošana;
- mehānisma izveide papildus atribūtu pievienošanai;
- VIIS kļūs par centrālo mezglu būtiskas daļas ar izglītības procesu saistītās informācijas glabāšanai.

Plānotais projekta rezultāts:

- iespēja nodrošināt operatīvas izmaiņas VIIS bez uzturētāja vai izstrādātāja iejaukšanās;
- ērta un vienota sistēma informācijas iegūšanai;
- pakalpojumu sniegšanas kvalitātes uzlabošana;
- sistēmu integrācija, vieglāka datu apmaiņa ar valsts iestādēm.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- tiks izslēgta cilvēku kļūdas iespēja, ievadot datus no vienas sistēmas citā sistēmā;
- tiks īstenota tieša sasaiste ar dažādiem valsts reģistriem/ IS, kas nozīmē, ka tiks lietoti pilnīgi dati, kas izgūti no oriģinālajiem avotiem;
- skolēnu, pedagogu un vecāku dati tiks uzturēti vienā instancē;
- informācija tiks publicēta nekavējoši un būs pieejama 24h diennaktī;
- tiks uzlabota, īstenojot iebūvētus datu validācijas mehānismus.

Projekta mērķis bija, paplašinot VIIS funkcionalitāti, nodrošināt ērtu elektronisko vidi ar izglītības procesu saistītās informācijas reģistrēšanai, apstrādei, izgūšanai un apmaiņai ar citām sistēmām. Projekta īstenošanas rezultātā VIIS kļūs par centrālo mezglu būtiskas daļas ar izglītības procesu saistītās informācijas glabāšanai, kā arī IKTIK un citu sistēmu nodrošināšanai ar to.

Projekta rezultātā tika pilnveidota VIIS un izveidoti 4 e-pakalpojumi.

E-pakalpojumu izmantošanas plānotie rādītāji ir sasniegti, izņemot “Izglītojamo sasniegumu informācijas sniegšana augstskolu vienotai uzņemšanas sistēmai”, jo šo rādītāju būs iespējams noteikt 3.pēcuzraudzības gadā, ņemot vērā to, ka centralizēto eksāmenu organizēšanas process ilgst divus gadus.

Sistēmas uzturēšanā iesaistīto darbinieku skaits un kvalifikācija ir pietiekama sistēmas uzturēšanai. Sistēmas lietotāji ir apmierināti ar sistēmu (4-apmierināti, pašvērtējums). Pēc sistēmas ieviešanas netika identificētas kļūdas, kas apdraudētu tās darbību. Sistēmas ātrdarbība atbilst plānotajai.

VIIS tika paredzēti uzlabojumi, kas tika īstenoti nākošajā sistēmas attīstības kārtā: projekts Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) attīstība – 3.kārta.

Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) attīstība

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* viena no jaunizstrādātajām VIIS komponentēm ir augstākās izglītības iestādēs studējošo reģistrs. Pirms projekta realizācijas uzsākšanas informācija par studējošajiem tika uzturēta katrā augstākās izglītības iestādē atsevišķi, informācijas uzglabāšanai izmantojot augstākās izglītības institūciju IS un datu bāzes. Lai nodrošinātu datu ievadīšanu un atjaunošanu studējošo reģistrā, tika iepļānota VIIS integrācija ar augstākās izglītības institūciju IS, izmantojot tīmekļa pakalpes, tādējādi nodrošinot automātisku datu apmaiņu un atjaunošanu, vai, gadījumos, kuros tas nav iespējams, datu ievadīšanu VIIS, izmantojot citus apmaiņas veidus. Ņemot vērā pieaugošo pieprasījumu pēc automatizētas datu apmaiņas ar VIIS, projekta ietvaros tika plānota esošā datu apmaiņas risinājuma attīstība. Datu apmaiņas risinājuma attīstības ietvaros tika plānota esošo tīmekļa pakalpojumu inventarizācija un optimizācija, VIIS izveidoto datu kopu IZM sadarbības iestāžu prasību apzināšana, tā rezultātā izstrādājot tīmekļa pakalpojumu kopu. Viens no VIIS attīstības virzieniem paredz datu izguves iespēju paplašināšanu, nodrošinot tādu VIIS uzkrāto datu kopu izmantošanu analīzes vajadzībām, kādas līdz šim analīzes vajadzībām nav bijušas pieejamas.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* pirms projekta uzsākšanas tika identificēti vairāki izglītības jomas pakalpojumi, kuru elektronizācija būtiski uzlabotu informācijas pieejamību un samazinātu administratīvo slogu iedzīvotājiem. Piemēram e-pakalpojumam “Mani dati izglītības reģistros” izveide nodrošinātu iespēju fiziskām personām tiešsaistē iegūt par sevi reģistrētu informāciju VIIS. E-pakalpojuma “Informācija par aukles statusu reģistrā” izveide sniegtu iespēju interesentiem pārliecināties par personas tiesībām sniegt bērnu uzraudzības pakalpojumus.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* pirms projekta realizācijas, lai studējošā vecāks (attiecībā uz studentiem vecumā no 18-24 gadiem) varētu saņemt iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojumus, nepieciešams VID iesniegt izziņu no izglītības iestādes, kas apliecina, ka aizgādībā esošā persona ir pilna laika students. Izziņa ir pieprasāma izglītības iestādē, kurā aizgādībā esošā persona studē, un papīra formā iesniedzama VID. Datu apmaiņas nodrošināšana starp VIIS un VID IS atvieglos iedzīvotāju ienākumu nodokļa atvieglojumu saņemšanu vecākiem, kuru bērni turpina izglītošanos no 18-24 gadu vecumam.

Projektā tika veiktas sekojošas darbības:

- VIIS izmantošanas paplašināšana augstākās izglītības sektorā – studējošo reģistra izveide VIIS, apkopojot un centralizējot uzkrājot informāciju par augstākās izglītības iestādēs studējošajiem;
- VIIS e-pakalpojumu izstrāde – 3 e-pakalpojumu izstrāde, veicinot elektronisku informācijas un pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem un citām ieinteresētajām pusēm;
- VIIS uzkrāto datu izguves uzlabošana – esošā risinājuma datu analīzes un pārskatu veidošanas iespēju paplašināšana atbilstoši politikas plānošanas un monitoringa vajadzībām;
- VIIS datu apmaiņas risinājuma attīstība – tīmekļa pakalpojumu kopas izstrāde datu apmaiņas nodrošināšanai starp VIIS un citu iestāžu IS.

Projekta pārvaldība: projekta laikā bija sadarbība ar:

- Valsts reģionālās attīstības aģentūru;
- Izglītības kvalitātes valsts dienestu;
- Valsts ieņēmumu dienestu.

Lai īstenotu projektu tika izveidota projekta uzraudzības padome, projekta vadības un darba grupa.

Projekta ieguvumi:

- laika un finanšu resursu ekonomija;
- iespēja fiziskām personām tiešsaistē iegūt par sevi reģistrētu informāciju;
- procesu optimizācija;
- sistēmu integrācija;
- atvieglota datu apmaiņa starp iestādēm;
- elektronizēti pieejama informācija par studējošajiem.

Plānotais projekta rezultāts:

- automatizēta datu apmaiņa starp VIIS un VID IS;
- VIIS funkcionalitātes uzlabošana;
- VIIS kā nozares centrālā IS;
- centralizēta un operatīvi pieejama informācija;
- informācijas sistēmu sadarbību, integrācijas un attīstības vecināšana;
- automatizēta datu apmaiņa;
- VIIS administratoriem atļauts ģenerēt un publicēt, kā arī labot publicētās tīmekļa pakalpes;
- 3 jaunu e-pakalpojumu izveide.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšana uz iedzīvotājiem;
- datu izguves iespējas uzlabošana;
- integrēta sistēmu vide.

Projekta mērķis bija paplašināt VIIS kā centrālās izglītības resora IS funkcionalitāti, nodrošinot informācijas uzkrāšanu par augstākajās izglītības iestādēs studējošajiem, elektronizējot izglītības pakalpojumus, attīstot VIIS datu apmaiņu ar citu iestāžu IS, kā arī uzlabojot VIIS uzkrāto datu izguves iespējas, tādējādi sekmējot normatīvajos aktos un politikas plānošanas dokumentos fiksēto rīcības virzienu un mērķu izpildi.

Projekta rezultātā tika pilnveidota VIIS un izveidoti 3 e-pakalpojumi.

E-pakalpojumu izmantošanas rādītāji vēl nav pieejami, jo projektā bija paredzēta rādītāju mērīšana divus gadus pēc projekta īstenošanas.

Sistēmas uzturēšanā iesaistīto darbinieku skaits un kvalifikācija ir pietiekama sistēmas uzturēšanai. Sistēmas lietotāji ir apmierināti ar sistēmu (4-apmierināti, pašvērtējums). Pēc sistēmas ieviešanas netika identificētas kļūdas, kas apdraudētu tās darbību. Sistēmas ātrdarbība atbilst plānotajai.

VIIS ir paredzami uzlabojumi, kas tiks īstenoti nākošajā sistēmas attīstības kārtā(4.kārta).

Portāla www.skolas.lv attīstība – 2.kārta

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija.
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze.

Projektā plānotās darbības:

- informācijas bloka papildināšana;
- izstrādāta elektroniskā žurnāla funkcionalitāte;
- izveidots lietotāju profils lietotāju grupām „Pedagogi”, „Skolēni” un „Vecāki”;
- pilnveidota eksaminācijas un pārbaudījumu funkcionalitāte;
- izstrādāta pieteikšanās funkcionalitāte, (nodrošinot iespēju tiešsaistē sagatavot un iesniegt pieteikumus dažādu izglītības pakalpojumu saņemšanai);
- lietotāju atbalsta nodrošināšana.

Plānotie projekta ieguvumi:

- piekļuve mācību materiāliem no jebkuras vietas, kur pieejams interneta pārkļājums;
- ievērojami paātrinās datu savlaicīgu nodošanu lietotājam;
- būtiski atvieglos datu apmaiņas procesu starp iestādēm;
- visa nepieciešamā informācija apkopota vienotā vidē;
- brīvi pieejama informācija skolēniem viņu vecākiem un pedagogiem;
- resursu ekonomija (cilvēku un papīra).

Plānotais projekta rezultāts:

- uzlabota datu pārredzamība, vieglāka procesu pārraudzība;
- īstenoti mehānismi, kas atbalstīs konsistences pārvaldību;
- vienota platforma informācijas iegūšanai, kas saistīta ar izglītību;
- procesu optimizācija;
- iespēja kontrolēt bērna izglītības procesu.

Plānotā projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšanās;
- resursu ekonomija;
- procesu optimizācija;
- materiālu digitalizācija;
- vecākiem iespēja sekot līdzi visām bērna aktualitātēm, sekmēm un kavējumiem interneta vietnē.

Projekta mērķis bija radīt vienotu piekļuves vidi visai ar izglītības procesu saistītajai informācijai procesā iesaistītajām un ieinteresētajām pusēm. Projekta īstenošanas rezultātā skolu portāls kļūs par vienotu piekļuves punktu ar izglītības procesu saistītās informācijas iegūšanai un dažādu e-pakalpojumu saņemšanai un sniegšanai.

Projekta mērķis netika sasniegts. Portāls tika izslēgts.

Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze;
- Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem.

Projektā plānotās un īstenotas darbības - valsts pārbaudījumu vadības procesa optimizācija, kas ietver sekojošas izmaiņas:

- elektronisku pieteikšanu valsts pārbaudījumu kārtošanai;
- elektronisku valsts pārbaudījumu kārtošanu;

- elektronisku pieeju valsts pārbaudījumu rezultātiem;
- valsts pārbaudījumu rezultātu analīzi visos izglītības sistēmas līmeņos.

Aparatūras tehniskās bāzes pilnveidošanai IKTIK programmas ietvaros izveidota vienota aparatūras platforma, tajā paredzot vidi VPIS risinājuma darbināšanai.

Informācijas sistēmu attīstības nodrošināšanai, sadarbības uzlabošanai un integrācijai ar citām programmas IKTIK sistēmām un valsts nozīmes reģistriem veikta pilna esošo VISC informācijas sistēmu (Centralizēto eksāmenu rezultātu IS, Skolēnu reģistrēšanas pārbaudes darbiem IS) funkciju pārņemšana un VPIS 2. kārtas izstrāde, veikti pilnveidojumi:

- VPIS esošās funkcionalitātes papildināšana un attīstība;
- jaunas VPIS funkcionalitātes izstrāde:
 - pārbažu norises organizēšanas modulis;
 - pārbažu darbu labošanas modulis;
 - pārbažu rezultātu analīzes un statistisko pārskatu veidošanas modulis;
 - saskarnes ar Skolu portālu, e-žurnālu un VIIS.
- integrācijas nodrošināšana ar citām sistēmām un reģistriem, tajā skaitā vienots integrēto IKTIK sistēmu (VIIS, VPIS, Skolu portāls, e-žurnāls) detalizētās analīzes un statistikas modulis;
- VPIS palīdzības sistēmas izveide un lietotāju apmācība.

Administratīvā sloga mazināšanai iedzīvotājiem bija plānots nodrošināt:

- būtiski paātrināts valsts pārbaudījumu kārtotāju sarakstu apkopošanas process, kā arī novērsta papīra dokumentu plūsma un nodrošināta elektroniskā formā visa informācija par valsts pārbaudījumu kārtotāju pieteikumiem;
- apvienoto valsts pārbaudījumu kārtotāju sarakstu apstiprināšana un nosūtīšana veikta elektroniskā formā;
- nodrošināta tūlītēja rezultāta pieejamību gan izglītojamajiem, gan pārējām ieinteresētajām iestādēm un samazināti rezultātu paziņošanas termiņi arī situācijās, kad rezultātu apstrāde ir manuāla;
- nenotiktu vairākkārtēja valsts pārbaudījumu rezultātu apstrāde, katrā uzdevumā/ jautājumā piešķirtais vērtējums tiks reģistrēts elektroniski, automātiski veidojot kopējo rezultātu;
- būtiski atvieglots pieteikšanās process augstskolā, jo tiks nodrošināta valsts pārbaudījumu rezultātu elektronisku pieejamība. Proti, augstskolām iespējama piekļuve reflektantu valsts pārbaudījumu rezultātiem elektroniski.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta rezultātā izstrādātā VPIS 2.kārta pieejama visā Latvijā. Šāda pieeja nodrošinās vienotu pieeju darbam ar valsts pārbaudījumiem, kā arī VPIS loģisko integrāciju ar citām izglītības procesā un skolu vadībā iesaistītajām informācijas sistēmām visā Latvijas teritorijā.

Plānotais projekta rezultāts:

- datu precizitātes, pilnības, konsistences, savlaicīguma un pieļaujamības veicināšana;
- paaugstināt valsts pārbaudījumu vadības un izglītības stratēģiskās plānošanas efektivitāti;
- paātrināti procesi;
- nepārtrauktas un aktuālas informācijas uzturēšana;
- tūlītēja eksāmenu rezultātu publicēšana internetā;
- atvieglots pieteikšanās process augstskolās.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšana;

- darba efektivitātes paaugstināšana.

Projekta mērķis bija paaugstināt valsts pārbaudījumu vadības un izglītības stratēģiskās plānošanas efektivitāti, kur vispārējie efektivitātes kritēriji ir šādi:

- vienkāršotas un standartizētas tipveida operācijas;
- samazināts nepieciešamais darba apjoms un laiks tipveida darbību veikšanai;
- kvalitatīvi un kvantitatīvi uzlabots informācijas nodrošinājums gan tipveida, gan plānošanas darbībām, kas savukārt paaugstina darba rezultātu kvalitāti;
- uzlabota procesu izpildes uzraudzība (t.sk. paškontrolē).
- uzlabota izglītības pakalpojumu sniegšanas kvalitāte un ātrums, piedāvājot jaunus e-pakalpojumus:
 - izglītojamo reģistrēšana valsts pārbaudījumiem;
 - valsts pārbaudījumu rezultātu sniegšana elektroniski;
 - statistiskās informācijas analīze par valsts pārbaudījumu rezultātiem.

Projekts tika īstenots, bet šobrīd vēl nav rādītāju par tajā izveidoto e-pakalpojumu izmantošanu, jo valsts pārbaudījumu procesa sagatavošanas termiņš ir 2 gadi.

Sistēmas atbalsta pakalpojumus nodrošina Valsts izglītības satura centrs (VISC). Sistēmas uzturēšanā iesaistīto darbinieku skaits un kvalifikācija ir pietiekama sistēmas uzturēšanai. Sistēmas lietotāji ir apmierināti ar sistēmu (4-apmierināti, pašvērtējums). Pēc sistēmas ieviešanas netika identificētas kļūdas, kas apdraudētu tās darbību. Sistēmas ātrdarbība atbilst plānotajai.

Veselības inspekcijas īstenotais projekts “Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde – 1.posms”

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija: informācija, kura uzkrāta valsts informācijas sistēmās (piemēram, Zāļu valsts aģentūrā, Nacionālā veselības dienestā) tiek apstrādāta, izmantojot papīra dokumentus vai izdrukās. Neeksistējot informācijas apmaiņai, izmantojot starpsistēmu saskarnes, nav iespējams izveidot automatizētu monitoringa procesu;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi: inspekcijai nav mehānisma ar drošu elektronisko parakstu apstiprinātu iesniegumu apstrādei pēc to saņemšanas, līdz ar to nav iespējas sniegt e-pakalpojumu.
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze: līdz sistēmas izstrādes pabeigšanai un ieviešanai, esošā Inspekcijas tehniskā infrastruktūra būs morāli novecojusi un nespēs pietiekami nodrošināt Sistēmas plašo funkcionalitāti.
- Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem: visas kontroles tiek veiktas klātienē, notiek manuāla sarakste un informācijas pieprasīšana, kas aizņem daudz laika.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- izveidot uzraudzības objektu (komersantu un viņu struktūrvienību, turpmāk tekstā – uzņēmumi) elektroniskas reģistrācijas un datu analīzes mehānismu, ar moduli, kas ģenerē pakalpojumu un tirgus dalībnieku uzraudzības rezultātu atspoguļojumu;
- izveidot elektroniskos pakalpojumus uzņēmējiem un iedzīvotājiem;
- izveidot publisko saskarni;
- izveidot informācijas servisu informācijas apmaiņai ar citām veselības nozares informācijas sistēmām un procesu elektroniska monitoringa infrastruktūru.

Projekta laikā notika sadarbība ar:

- Valsts reģionālās attīstības aģentūru;

- Nacionālo veselības dienestu;
- Zāļu valsts aģentūru.

Lai veiksmīgi īstenotu projektu, tika izveidota projekta uzraudzības padome un projekta administratīvā darba grupa, kā arī nozīmēts projekta vadītājs.

Piedāvātais problēmas risinājums: veselības nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izveide.

Plānotie projekta ieguvumi:

- uz kvalitatīvu informāciju un risku analīzi balstīta uzraudzība un kontrole;
- automatizētas datu plūsmas starp uzraudzības un kontroles procesā iesaistītajām institūcijām
- uzlabota saziņa ar klientiem un sabiedrību;
- operatīva un kvalitatīva pakalpojumu sniegšana.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projektā paredzētās aktivitātes un rezultāti pieejami visos Latvijas reģionos, nodrošinot uzraudzībā esošo objektu reģistru, nodrošinot e-pakalpojumus (un līdz ar to Inspekcijas pieejamību) visā Latvijas teritorijā.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Projektā īstenotie elektroniskie pakalpojumi nodrošinās Inspekcijas pakalpojumu pieejamību cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām, nodrošinot komunikāciju un dokumentu apmaiņu bez klātienē vizītēm.

Plānotais projekta rezultāts:

- ieviesti e-pakalpojumi;
- atvieglota datu apmaiņas plūsma;
- elektronizēti veselības uzraudzības procesi;
- atrisinātas IS sistēmu nepietiekamo sadarbību un integritātes problēmas;
- izveidotās informācijas sistēmas atbilst normatīvos aktos noteiktajām prasībām valsts informācijas sistēmām un sistēmām, kuras apstrādā fizisko personu datus;
- veicināta datu kvalitāte, precizitāte un unikalitāte.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšana uzņēmumiem (tiks samazināts inspekcijas kontroļu skaits klātienē);
- iespēja iesniegt dokumentus elektroniski;
- ikdienas atvieglošana cilvēkiem ar kustību traucējumiem;
- atviegloti datu apmaiņas procesi starp uzraudzībā un kontrolē iesaistītajām iestādēm;
- pakalpojuma sniegšanas laika samazināšana.

Projekta mērķis bija, izmantojot informācijas tehnoloģijas, izveidot veselības nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmu, kas nodrošinās veselības nozares uzraudzības balstīšanu uz kvalitatīvu informāciju un risku analīzi, nodrošinās saskarni ar veselības nozares informācijas sistēmām, piedāvās uzņēmējiem un iedzīvotājiem elektroniskos pakalpojumus, tādējādi uzlabojot Inspekcijas un citu nozares institūciju darbu un mazinot administratīvo slogu uzņēmējiem un sabiedrībai.

Projekta rezultātā izveidota sistēma. Lietotāji un administratori ir saņēmuši pietiekamu apmācību. Darbinieku skaits un kvalifikācijas līmenis sistēmas izmantošanai, uzturēšanai ir pietiekams. Darbinieki labprāt izmanto izveidoto risinājumu, apmierināti (4) ar sistēmu. Ikdienā sistēma strādā, nav būtisku pārtraukumu.

Vai defektu apstrādes temps un rezultāti nodrošina(-āja) sistēmas normālu darbību? - Jā.

Vai datu integritāte tiek uzturēta sistēmā un saistībā ar citām integrētām sistēmām? - Jā. No VZD tiek ņemta informācija par adresēm.

Vai sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi (incidentu pārvaldība, pieejas tiesību pārvaldība, rezerves kopijas, monitorings, auditācijas pieraksti) tiek pareizi piemēroti? - Jā.

Tekošo problēmu risināšanai trūkst finansējuma. Nav pietiekamas uzturēšanas izmaksas. Ikdienas uzturēšanai pietiek, bet izmaiņām nē.

Būtiskākais ieguvums ir sistēma. Projekta mērķis ir sasniegts un ieguvums ir labs. Visa statistika balstās uz šo sistēmu.

E-pakalpojumu izpildes rādītāji nesasniedz plānoto izmantojamību. Uzņēmējiem, iedzīvotājiem vēl joprojām ir ērtāk saņemt nepieciešamo informāciju klātienē vai telefoniski, jo uzreiz var uzdot visus neskaidros jautājumus un saņemt konkrētas atbildes, kā arī ir neuzticēšanās e-vidēi. Dažu pakalpojumu saņemšanai ir jāpievieno apjomīga dokumentācija, ko uzņēmēji, iedzīvotāji izvēlas darīt klātienē, neskatoties uz to, ka e-pakalpojumos ir pieejams skaidrojums, kā rīkoties, ja portāla www.latvija.lv ierobežojumu dēļ nav iespējams pievienot nepieciešamās datnes. Pastāv uzņēmēju neuzticēšanās portālā www.latvija.lv autentifikācijas nosacījumiem, ka e-pakalpojumu izpildei ir jāizmanto personīgie autentifikācijas līdzekļi.

Dažu e-pakalpojumu lietojamību ietekmēja likumdošanas izmaiņas. Nepieciešams maksimāli elastīgi veidot sistēmu, jābūt iespējai papildināt sistēmu pašu spēkiem. Kā arī projekta rezultātu ieviešanas laikā VRAA ir mainījusi portāla www.latvija.lv vidi, brīdinot, ka portāla vecā vide ilgtermiņā netiks uzturēta. Nepieciešams finansējums e-pakalpojumu pārstrādei.

Kopumā iedzīvotāji arvien vairāk izmanto e-pakalpojumus, efektīvizēts VI darbs.

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija: atbilstoša tehniskā risinājuma trūkuma dēļ, LNB pakalpojumi pieejami tikai, ierodoties personīgi.
- Sadrumstaloti informācijas meklēšanas rīki: strauji attīstošās informācijas sabiedrības laikā, informācijas kvalitāti nosaka prasība ātri atrast nepieciešamos datus, atlasīt to pēc lietotāja noteiktajiem parametriem un iespējami drīz saņemt.
- Netiek nodrošināta vienlīdzīga pieejamība informācijas resursiem dažādām sabiedrības grupām.
- Pašreizējā sistēma nesniedz iespēju veikt lasītāju pieprasīto materiālu digitalizāciju.
- Jaunās tehnoloģijas nepietiekoši atbalsta vienu no LNB pamatfunkcijām, t.i., visu Latvijā izdoto publikāciju kopiju saņemšanu.
- Nav iespējams efektīvi izmantot Latvijas vēsturiskos dokumentus.
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi.
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- izveidot vienas pieturas informācijas meklēšanas pakalpojumu visos LNB un tās partneru resursos;
- radīt dažādus papildus rīkus, kas uzlabos informācijas meklēšanas precizitāti;
- izstrādāt tehniskos risinājumus pakalpojumu sniegšanai;
- radīts informācijas meklēšanas pakalpojums vienlaicīgi visos LNB un tās partneru resursos;
- izveidots digitālās bibliotēkas portāls bērniem;
- ieviesta digitālā bibliotēka cilvēkiem ar īpašām vajadzībām;
- ieviesta tezauru sistēmas izmantošanas iespēja informācijas klasificētai meklēšanai;
- ieviests senās rakstības tulkošanas pakalpojums;
- izstrādāts lasītāju attālinātās piekļuves pakalpojums (VPN);
- izstrādāts vēsturisko karšu pārskatīšanas pakalpojums;
- izstrādāts mobilās bibliotēkas pilotprojekts.

Projekta pārvaldība:

Lai pārraudzītu projekta norisi tiks izveidoti sekojošas struktūras:

- izveidota ERAF fondu uzraudzības padome;
- nozīmēts projekta vadītājs;
- izveidots projekta atbalsta birojs;
- nozīmēti apakšprojektu vadītāji;
- izveidota projekta vadības tehniskā darba grupa.

Piedāvātais problēmas risinājums: izveidot brīvi pieejamu platformu, kurā pieejami bibliotēkas digitalizētie materiāli.

Autortiesību aizsardzības dēļ, daļa no materiāla ir pieejama tikai kontrolētā lokālā LNB tīklā no autorizētām darba vietām, tomēr, lai nodrošinātu prioritāti “vienlīdzīgas iespējas”, ierobežotais saturs tiks piedāvāts visām publiskajām bibliotēkām, kas atrodas vienotā bibliotēku tīklā (Gaismas tīkls). Šādā veida satura pieejamība tiks nodrošināta visiem iedzīvotājiem, arī valsts reģionos.

Plānotie projekta ieguvumi:

- 9 jauni e-pakalpojumi:
 - Informācijas meklēšanas pakalpojums visos LNB un partneru elektroniskajos resursos;
 - Elektroniskā bibliotēka bērniem;
 - Elektroniskā bibliotēka cilvēkiem ar īpašām vajadzībām;
 - Digitalizēšana pēc pieprasījuma;
 - Tezauru sistēmas izmantošanas iespēja informācijas klasificētai meklēšanai;
 - Senās rakstības tulkošanas pakalpojuma projekts;
 - Lasītāju attālinātās piekļuves pakalpojums;
 - Vēsturisko karšu pārskatīšanas pakalpojums;
 - Mobilās bibliotēkas pilotprojekts.
- izstrādāti e-pakalpojumi, kas radikāli uzlabo piekļuvi LNB un tās sadarbības partneru krājumiem.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekts sniedz tiešu pozitīvu ietekmi uz horizontālās prioritātes „Teritorijas līdzsvarota attīstība” realizēšanu. Projekts ir orientēts uz zināšanu sabiedrības veidošanu, nodrošinot visiem iedzīvotājiem iespēju iegūt LNB krājumu un tās partneru resursus izglītībai, zinātnei un attīstībai. Sadarbojoties ar publisko bibliotēku tīklu, tiek nodrošināta nešķirota pieeja dažādos Latvijas reģionos, tiek stimulēta visas teritorijas vienmērīga attīstība un tiek likvidēta vajadzība centralizēti nodrošināt informāciju vienā vietā.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Projekta ietvaros izveidota digitālā bibliotēka cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kas nodrošina Latvijas kultūrvēsturisko vērtību pieeju interneta vidē ar tehnoloģiskiem līdzekļiem, kas dod iespēju cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, t.sk ar dzirdes, redzes un kustību traucējumiem, lietot LNB un tās sadarbības partneru resursus. Projekta laikā tiks izveidota arī elektroniskā bibliotēka bērniem, kas līdzīgi kā iepriekšminētais portāls veicinās informācijas pieejamību šai sabiedrības grupai, t.sk., bērniem ar kustību, redzes un dzirdes traucējumiem.

Plānotais projekta rezultāts:

- iespēja meklēt informāciju bibliogrāfiskajos resursos, pilna teksta datu bāzēs, digitālajās kolekcijās un Latvijas tīmekļa arhīvā;
- materiālu elektroniskā pasūtīšana un elektroniskā piegāde;
- iespēja veikt lasītāju izvēlētu dokumentu digitalizāciju un ātru piegādi;
- nodrošina lasītājiem iespēju ātri un ērti pārveidot senos latviešu tekstus mūsdienu valodā, aizvietojot senvārdus, vārdu sintaksi un morfoloģiju;
- nodrošina iedzīvotājiem vienlīdzīgu iespēju piekļūt LNB dažādajiem informācijas resursiem
- nodrošina bibliotēkas lasītājiem mobilo ierīču izmantošanu informācijas saņemšanai un meklēšanai.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- veicinās bērnu auditorijai radītu Latvijas un starptautisko kultūrvēsturisko vērtību un informācijas resursu pieeju vienotā un drošā interneta sistēmā;
- cilvēku ikdienas atvieglošana, jo būs iespēja iepazīties ar nepieciešamo literatūru elektroniski;
- projekts uzlabos un vienkāršos piekļuvi Latvijas digitālajiem resursiem arī vienotās Eiropas digitālās bibliotēkas Europeana lietotājiem;
- komerciālās darbības efektivitātes palielināšana;
- nodrošinās ātru un ērtu pieeju digitalizētajam Latvijas kultūrvēsturiskajam mantojumam;
- iegūta nenovērtējama un unikāla materiālu kolekcija.

Projekta mērķis bija izstrādāt kvalitatīvi jaunus Latvijas Nacionālās Digitālās bibliotēkas "Letonica" pakalpojumus ar nolūku nodrošināt Latvijas iedzīvotājiem, uzņēmējiem un valsts pārvaldes institūciju darbiniekiem un ierēdņiem ātru un ērtu pieeju digitalizētajiem informācijas resursiem. Projektā īpaša uzmanība tiks pievērsta informācijas pieejamības nodrošināšanai bērniem un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Digitālās bibliotēkas izveide – 2.kārta

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija: LNB rīcībā pieejamās informācijas sistēmas nav piemērotas liela apjoma digitālā satura automatizētai apstrādei, aprakstīšanai un pieejamības nodrošināšanai. Esošajām sistēmām nepieciešami būtiski uzlabojumi, lai nodrošinātu kvalitatīvu lietotāja saskarni atbilstoši specifiskajiem materiālu veidiem un mērogojamai pieejamības nodrošināšanai. Sistēmas, kas tiek izmantotas digitāli dzimušo resursu ieguvei nav veidotas liela un nacionāla izmēra risinājuma lietojumam un to darbība šobrīd ir nestabila. Datu uzkrāšana patlaban pārsvarā notiek uz kompaktdiskiem vai DVD datu nesējiem un daudzos gadījumos tiem ir tikai 1 kopija. CD un DVD nevar garantēt informācijas ilgtermiņa saglabāšanu un pieejamību.
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi: LNB sniegtie e-pakalpojumi šobrīd ir ļoti ierobežoti arī tāpēc, ka nav līdz galam izstrādāti tehniskie risinājumi, taču galvenais iemesls ir tas, ka šobrīd elektroniski ir pieejama tikai neliela daļa no bibliotēkas krājumiem. Turklāt nav pabeigta bibliogrāfisko datu retro konversija, tāpēc elektroniski vispār nav pieejama pat aprakstošā informācija par visiem materiāliem, kas ir LNB krājumos.
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze: primārais priekšnosacījums elektronisko pakalpojumu nodrošināšanai ir informāciju tehnoloģiju atbalsts un atbilstošas informācijas sistēmas, tomēr šobrīd pieejamais LNB tehniskais nodrošinājums nav pietiekams, lai uzkrātu visu informācijas apjomu, kas tiks piedāvāts e-pakalpojumu sniegšanas ietvaros. Nav pieejamas specializētās darba vietas informācijas apstrādei un nav ieviesti nepieciešamie datu apstrādes risinājumi, tāpēc e-pakalpojumu nodrošināšana pilnā apmērā nav iespējama. Jāsakārto pretruna starp attālināto pakalpojumu un lasītāju darba vietu nepieciešamību bibliotēkā.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- izveidots datu centrs informācijas uzkrāšanai un glabāšanai;
- uzsākta grāmatu masveida digitalizācija un izstrādāts IT risinājums grāmatu prezentēšanai elektroniskajā vidē;
- nodrošināta periodikas masveida digitalizācija un izstrādāts IT risinājums periodikas informācijas prezentēšanai;
- nodots publiskai piekļuvei kultūrvēsturiski nozīmīgo Latvijas interneta resursu arhīvs;
- kataloga datu pārveidošana elektroniskajā formātā;
- informācijas pieejamības nodrošināšana Eiropas digitālajā bibliotēkā Europeana.
- apstrādāts 4,312,500 grāmatu un laikrakstu lappušu, izveidojot to digitālās kopijas un nodrošinot to attālinātu publisko pieejamību ar elektronisko sakaru kanālu starpniecību;

- ieviesta vienota arhitektūra un izveidota publiska piekļuve Latvijas kultūrvēsturisko interneta vietņu arhīvam (ap 3,000 vietnes);
- digitalizētas un nacionālajā elektroniskajā kopkatalogā publicētas nacionālo izdevumu kataloga kartītes (600,000 kartītes);
- LNB darbinieki atlasījuši un restaurējuši retos, kultūrvēsturiski nozīmīgos, ļoti pieprasītos vai bojā ejošos izdevumus, kuriem tiks izgatavotas augstas kvalitātes digitālie faksimili (arhīvdatnes), kas tiks saglabātas mūžīgai lietošanai uzticamā datu krātuvē. Elektroniskās kopijas šobrīd ir visefektīvākais un lētākais izzūdošā materiāla saglabāšanas veids. Šādā veidā tiks nodrošināts kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana nākamajām paaudzēm;
- digitalizētie krājumi elektroniski apstrādāti un pēc tam ievietoti elektroniskās informācijas izguves sistēmās, kas tiks izmantotas e-pakalpojumu nodrošināšanai;
- pieaicinot nozares ekspertus, LNB kataloga nacionālā krājuma daļa tika fiziski caurskatīta, pēc tam informācija tika konvertēta elektroniskā formātā, papildinot trūkstošās daļas un izlabojot kļūdas. Nobeigumā veikts datu imports Latvijas bibliotēku kopkatalogā;
- veikta analīze par Latvijas domēna ietvaros reģistrētajām interneta vietnēm un nodrošināta kultūrvēsturiski nozīmīgākās informācijas saglabāšana elektroniskā formātā;
- izveidots LNB datu centrs, kas spēs uzturēt informāciju, kura nepieciešama plānoto e-pakalpojumu nodrošināšanai visā plānošanas periodā kā arī ieviestas nepieciešamās procesa atbalsta informācijas sistēmas.

Projektu pārvaldīja LNB digitālās bibliotēkas attīstības nodaļa (DiBi). Izveidota ERAF fondu uzraudzības padome, nozīmēts projekta vadītājs un apakšprojektu vadītājs, izveidots projekta atbalsta birojs un projektu vadības tehniskā grupa.

Informāciju sistēmu un e-pakalpojumu drošības prasību ievērošanai, projekta realizācijai piesaistīts ārējs konsultants drošības procedūru izstrādei un ieviešanai.

Piedāvātais problēmas risinājums: tiks izveidots jauns e-pakalpojums kultūrvēsturiski un saturiski nozīmīgāko grāmatu pilnu tekstu elektroniskai meklēšanai un lasīšanai. Tiks paplašināta un uzlabota nacionālā elektroniskā kopkataloga e-pakalpojuma lietojamība, kā arī īstenota vēsturisko Latvijas periodisko izdevumu digitālā resursa 2. kārtā, kas ievērojami palielinās šobrīd publiski pieejamā satura apjomu.

Plānotie projekta ieguvumi:

- LNB krājumu pieejamības paplašināšana;
- datu mūžīga uzglabāšana vadoties pēc starptautisko OAIS standartu arhīva;
- nodrošināts kvalitatīvu lietotāja saskarni atbilstoši specifiskajiem materiālu veidiem un mērogojamai pieejamības nodrošināšanai;
- iespēja piekļūt datiem attālināti;
- cilvēku ikdienas atvieglošana, jo nav uz vietas jāierodas, lai apskatītu interesējošo materiālu;
- kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana (jo papīrs ātri nolietojas un materiāla kvalitāte pasliktinās);
- bibliotēkas materiālu kvalitatīva piekļuve cilvēkiem, kas nedzīvo Rīgā.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekts ir orientēts uz izglītības sabiedrības veidošanu, nodrošinot visiem iedzīvotājiem iespēju iegūt LNB krājumu resursus izglītībai, zinātnei un attīstībai. Sadarbība ar publisko bibliotēku tīklu tiek nodrošināta nešķirota pieeja dažādos Latvijas reģionos, tiek stimulēta visas teritorijas vienmērīga attīstība un tiek likvidēta vajadzība centralizēti nodrošināt informāciju vienā vietā.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Nodrošinot e-pakalpojumus, informācija kļūst pieejama nesalīdzināmi plašākam iedzīvotāju lokam, neatkarīgi no to atrašanās vietas vai izglītības. Autortiesību aizsardzības dēļ, daļa no materiāla ir pieejama tikai kontrolētā lokālā LNB tīklā no autorizētām darba vietām, tomēr, lai nodrošinātu prioritāti “vienlīdzīgas iespējas”, ierobežotais saturs tiks piedāvāts visām publiskajām bibliotēkām, kas atrodas vienotā bibliotēku tīklā (Gaismas tīkls). Šādā veida satura pieejamība tiks nodrošināta visiem iedzīvotājiem, arī reģionos.

Plānotais projekta rezultāts:

- jauns e-pakalpojums kultūrvēsturiski un saturiski nozīmīgāko grāmatu pilnu tekstu elektroniskai meklēšanai un lasīšanai;
- Tiks paplašināta un uzlabota nacionālā elektroniskā kopkataloga e-pakalpojuma lietojamība;
- īstenota vēsturisko Latvijas periodisko izdevumu digitālā resursa 2. kārtā, kas ievērojami palielinās šobrīd publiski pieejamā satura apjomu.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- pakalpojuma saņēmēji iegūs lielākās vērtības no bibliotēkas krājumiem;
- palielināsies pakalpojumu lietošanas efektivitāte;
- palielināsies komerciālās darbības efektivitāte;
- kultūrvēsturiskā mantojuma pieejamība jebkurai valsts pārvaldei;
- informācijas pieejamība no jebkuras vietas, kas nodrošina interneta pārklājumu;
- cilvēku resursu ekonomija (nav jāierodas uz vietas);

Projekta mērķis bija ieviest atbalstošās informācijas sistēmas un izveidot bāzes e-pakalpojumus Latvijas iedzīvotājiem, uzņēmējiem un valsts iestādēm. Bibliotēkas e-pakalpojumi ir elektroniskā materiāla satura atlase un piegāde elektroniskā formātā.

LNB īstenoto projektu rezultāts

Projektu rezultātā radīti plānotie e-pakalpojumi un ieviestas sistēmas, kas nodrošina visu projektu pieteikumos noteikto funkcionalitāti, digitalizētas grāmatas, periodika, karšu materiāli. LNB personāls, lietotāji aktīvi izmanto sistēmas. Lai risinājumus turpmāk attīstītu, nepieciešami papildus cilvēkresursi.

Bibliotēkas personāls ir apmierināts ar projektu rezultātiem, tie tiek uzturēti, lai atbilstu darba vajadzībām.

Atsevišķi e-pakalpojumi nav pieejami no mājām autortiesību ierobežojumu dēļ.

LNB iekšēji sistēmas ir integrētas, vienīgā ārējā sistēma, ar ko integrētas - maksājumu modulis. Būtu jāuzlabo LNB sistēmu ātrdarbība, IKT pārvaldības dokumentācija un procedūras.

Kvantitatīvie lietošanas rādītāji netiek sasniegti jaunajiem pakalpojumiem, jo trūkst popularizēšanas pasākumu. Tāpat būtu nepieciešams atbalsts ilgstošo datu glabāšanai.

Kāda pieredze būtu izmantojama turpmākajos projektos:

1. Darbību/procesu uzsākšana savlaicīgi, jo ir lietas, ko nezina, kas rada riskus un grūtības projekta realizācijā.
2. Samazināt birokrātiju projektu ietvaros.
3. Zema darbinieku motivācija darbam projektā.

Valsts Reģionālās Attīstības Aģentūra

Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* īstenotās e-iekirkumu sistēmas (turpmāk tekstā - EIS) pilotprojekta izmantošanas laikā konstatētas šādas problēmas:

- sistēmā novērojamas ātrdarbības problēmas pie lieliem preču daudzumiem izvēlētajā grozā;
- pastāv ierobežojumi uz preces raksturojošo parametru (atribūtu) kopējo skaitu sistēmā: esošā sistēma pieļauj par visām precēm kopumā izmantot 1024 atribūtus; šis skaits šobrīd ir sasniegts, līdz ar to sistēmā nav iespējams pievienot jaunas preces;
- pārskati un atskaites ģenerējas lēni. Datu atjaunošana datu noliktavā notiek 30-36 stundu laikā;
- nav iespējams veidot jaunas vai izmainīt esošās atskaites;
- preču ievietošana katalogā ir laikietilpīga un sarežģīta. Preču failu imports sistēmā lielākajai daļai preču piegādātāju notiek pārāk sarežģīti. (Katras vispārīgās vienošanās rindas ievadei nepieciešamais laiks 1,5 minūtes, kas liela kataloga (piemēram, drukas iekārtu) gadījumā veido 350 darba stundas.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* sistēma ir veidota uz pašlaik jau novecojušas tehnoloģiskās platformas, kas ierobežo daļu jaunāko tehnoloģiju izmantošanu. Sistēmas preču atribūtu skaita ierobežojums neļauj papildināt preču sortimentu, un sekojoši arī pircēju un pasūtītāju skaitu
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* papildinātās un pilnveidotās sistēmas lietošana būs obligāta visām tiešās pārvaldes iestādēm. Līdz ar to komersantiem savi piedāvājumi būs jāiesniedz nevis katrai iestādei atsevišķos iepirkumos, bet gan tikai sistēmas uzturētāja organizētajiem centralizēto iepirkumu konkursiem, kas ievērojami samazinās komersantu darba apjomu un izdevumus. Iedzīvotājus šīs sistēmas darbība tiešā veidā neietekmē, taču viņiem turpmāk būs pieejama pilnvērtīga informācija par valsts līdzekļiem veiktajiem iepirkumiem vienotā portālā.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- EIS katalogu funkcionalitātes izstrāde;
- tehniskās specifikācijas un iepirkuma nolikuma izstrāde;
- projekta pārvaldības organizēšana;
- EIS katalogu sistēmas pirmā posma funkcionalitātes izstrāde un uzturēšana;
- sistēmas administratoru apmācība;
- konsultāciju pakalpojumi;
- sistēmas drošības audits;
- sistēmas izmitināšana un tehnisko resursu iegāde;
- publicitātes nodrošināšanas pakalpojumi;
- tiešo lietotāju apmācība.

Ar citām iestādēm nebija plānota sadarbība. Tika izveidota projekta valde un nozīmēts projekta vadītājs.

Piedāvātais problēmas risinājums: izstrādāt sistēmu, kura atbalstītu esošajā EIS īstenotos biznesa procesus, iespēju robežās saglabājot lietotāja saskarnes, bet nesaturētu esošās sistēmas ierobežojumus attiecībā uz sistēmas veiktspēju. Sistēmā jāparedz papildus lietotāju loma nozares centralizētu iepirkumu veicējam, jānodrošina vispārējās vienošanās nosacījumu ievadišana no piegādātāju iesniegtiem failiem vai aizpildītas ievadformas, jāizstrādā gan predefinētu, gan lietotāja definētu atskaišu veidošana. Sistēmas darbināšanai nepieciešamos tehniskos resursus paredzēts iegādāties projekta ietvaros, izmitināt un uzturēt VRAA.

Lai nodrošinātu projektā rezultātā izveidotās IS un e-pakalpojumu atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām drošības prasībām, tika paredzēts preventīvu darbību komplekss, kurš ietvēra:

- drošības prasību definēšanu sistēmas izstrādes tehniskajās specifikācijās;
- sistēmas drošības politikas, drošības noteikumu, drošības risku novērtējuma, drošības risku novēršanas plāna un sistēmas atjaunošanas plāna izstrādi sistēmas pirmajam posmam, kā arī šo dokumentu atjaunošanu pēc sistēmas drošības audita slēdziena saņemšanas un sistēmas otrā posma izstrādes;
- katrs sistēmas nodevums pirms akceptēšanas tiek nodots izvērtēšanai konsultantiem;

- sistēmas drošības auditu, kurš ietver gan sistēmas drošības dokumentācijas auditu, gan sistēmas loģiskās drošības auditu (koda pārskatu un sankcionētus ielaušanās mēģinājumus) pēc katra sistēmas posma izstrādes.

Plānotie projekta ieguvumi:

- datu precizitātes, pilnības, konsistences, savlaicīguma, unikalitātes un pieļaujamības uzlabošana;
- elektronisko katalogu funkcionalitātes papildināšana;
- kvalitatīva elektronisko pakalpojumu sniegšana;
- pakalpojuma piegādes laika optimizēšana;
- sistēmas ātrdarbības uzlabošana;
- pārskatu un atskaišu ģenerēšanas laika uzlabošana.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta rezultāti (EIS) pieejami visām publiskās pārvaldes iestādēm un visiem komersantiem, neatkarīgi no to atrašanās vietas, kas ļauj veidot spēcīgus uzņēmumus ārpus Rīgas un reģionālajiem centriem un izmantot lētāku ražošanas izmaksu sniegtās priekšrocības. Vienlaicīgi esošā sistēma nodrošina iespēju jebkuram uzņēmējam piedalīties jebkurā preču katalogā, tādējādi nodrošinot vienādas iespējas piedalīties sistēmā reģistrētajos iepirkumos.

Plānotais projekta rezultāts:

- tehnoloģiskās platformās atjaunošana;
- izveidota mūsdienīga un lietotāju prasībām atbilstoša sistēma;
- brīvi pieejama sistēma publiskajām pārvaldēm;
- atskaišu lauku piemērošana tagadējām vajadzībām.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšana uz iestādes darbiniekiem;
- vienas sistēmas izveide;
- visa informācija pieejama vienkopus;
- sistēmas lietotāju ikdienas atvieglošana un laika patēriņa samazināšana.

Projekta mērķis bija izstrādāt un ieviest tādu elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitāti, kuru bez veikspējas šķēršļiem varētu lietot visas publiskās pārvaldes iestādes. Nodrošināt sistēmas veikspēju, kura nebūtu ierobežota ar programmatūras noteiktiem ierobežojumiem attiecībā uz sistēmā iekļauto preču skaitu vai tos raksturojošo parametru skaitu.

Projekta rezultātā izstrādāta un ieviesta elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitāte.

EIS e-katalogu funkcionalitāte attīstīta, lai risinātu aktuālās EIS katalogu problēmas – ātrdarbība, preču parametru skaita ierobežojums, novecojušas tehnoloģijas. EIS realizācijas rezultātā faktiski izmainīti iepirkumu procesi tiešās pārvaldes iestādēm - komersanti piedāvājumus iesniedz nevis katrai iestādei atsevišķos iepirkumos, bet gan VRAA organizētajiem centralizēto iepirkumu konkursiem, tādējādi samazinot administratīvo slogu uzņēmējiem.

Projekta rezultātā izstrādāta EIS e-katalogu funkcionalitāte, iegādāti sistēmas ekspluatācijai nepieciešamie tehniskie resursi, EIS izmitināta un uzturēta VRAA. Papildus e-katalogu funkcionalitātes izstrādei, apmācīti gan sistēmas lietotāji (publiskās pārvaldes iestādes), gan EIS administratori, auditēta EIS e-katalogu drošība, kā arī iegādāta sistēmas darbībai nepieciešamā datortehnika.

Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbības un integrācija;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem.

Piedāvātais problēmas risinājums: integrēta e-iepirkumu sistēmas izveide.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- EIS platformas izveide;
- kopīga lietotāju reģistrācijas un autentifikācijas risinājuma izveide;
- esošās e-katalogu sistēmas integrācija;
- E-izsoļu apakšsistēmas izveide;
- E-konkursu apakšsistēmas izveide.

Projekta plānotā ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Sistēma nodrošinās vienādu iespēju personām ar funkcionāliem traucējumiem, proti, sistēmas vizuālajās saskarnēs būs iespēja mainīt teksta izmēru, kas būtiski atvieglo e-pakalpojumu izmantošanas iespējas cilvēkiem ar redzes traucējumiem, pārlūkprogrammas varēs automātiski mērogot ne tikai tekstus, bet visu mājaslapu skatu.

Projekta pārvaldība:

Projekta realizācijas laikā notika sadarbība ar :

- Iepirkumu uzraudzības biroju;
- Valsts ieņēmumu dienestu;
- LV Uzņēmumu reģistru;
- Iekšlietu ministrijas Informācijas centru;
- Rīgas domes Informācijas tehnoloģiju centru;

Tika izveidota šāda projekta vadības struktūra:

- VRAA direktors;
- projekta valde;
- projekta vadītājs.

Plānotie projekta ieguvumi:

- administratīvā sloga mazināšana piegādātājiem;
- izlieto resursu samazināšana;
- informācijas pieejamība elektroniski;
- ātrāka informācijas un dokumentu aprīte;
- ikdienas procesu atvieglošana gan pakalpojuma pircējiem, gan piegādātājiem.

Plānotais projekta rezultāts:

- iepirkuma norises laika samazināšana;
- iepirkuma procesa vienkāršošana;
- efektīvāka un kvalitatīvāka pakalpojuma sniegšana;
- integrēta e-iepirkumu sistēma;
- vienotas elektroniskas vides izveide iepirkumu norises atbalstam.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga mazināšana piegādātājiem;
- resursu optimizācija;
- finanšu resursu ietaupīšana;
- vienota platforma kvalitatīvai pakalpojumu sniegšanai.

Projekta mērķis bija iepirkumu procedūru norises elektronizācija, palielinot to efektivitāti un samazinot administratīvos izdevumus un iepirkumu administratīvo slogu. Izstrādātā e-iepirkumu sistēma ir publisko iepirkumu norisi atbalstoša valsts informācijas sistēma, kura nodrošina, ka pasūtītāji un sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji, iepērkot preces, pakalpojumus un būvdarbus, iepirkuma procedūras veic elektroniskā vidē, izmantojot informācijas un komunikāciju tehnoloģiju iespējas.

Projekta rezultātā izstrādāta informācijas sistēma. Ieguvumi no projekta atbilst plānotajam.

Sistēmas darbība ir apmierinoša un nepilnības, kas ietekmē sistēmas darbību ir operatīvi novērstas. Datu integritāte sistēmā tiek uzturēta. Maksimālās slodzes testēšana nav veikta. Sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi tiek piemēroti pareizi. Nepilnības iekļauj diennakts atbalsta neesamību, dublēšanas trūkumu, u.c.

Materiāli lietotāju apmācībām ir sagatavoti, apmācības nenotiek. Ar video palīdzību tiek apmācīti cilvēki (iekšējie līdzekļi tiek izlietoti video izveidei).

Pašvaldību teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas – 1.kārta

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* pirms projekta ieviešanas saskaņā ar noteikumiem nosacījumi un informācija teritorijas plānojuma izstrādei tika pieprasīta no vismaz 16 iestādēm un komunikāciju turētājiem, bet atsevišķos gadījumos informācija bija jāpieprasa no 25 un vairāk datu turētājiem. Atbilde uz teritorijas plānojuma izstrādātāju pieprasījuma vēstuli institūcijām bija jāsniedz 4 nedēļu laikā. Līdz šim gandrīz visa informācija tika sniegta papīra formātā un pirms iekļaušanas teritorijas plānojumā to bija nepieciešams apstrādāt atbilstoši teritorijas plānojuma vajadzībām. Datu ieguve plānojuma vajadzībām notika izmantojot institūciju rīcībā esošās papīra karšu izdrukas un shēmas, kurām nereti trūkst piesaistes LKS – 92 koordinātu sistēmai.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* pirms projekta ieviešanas nebija iespējams elektroniski saņemt informāciju par nekustamā īpašuma atļauto izmantošanu saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu no viena centralizēta informācijas resursa. Nebija nodrošinātas iespējas informācijas skatīšanai un lejupielādei.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* pirms projekta ieviešanas nebija iespējas jaunu e-pakalpojumu veidošanai, kuros izmantota informācija par teritorijas plānojumiem, jo nebija izveidota atbilstoša informācijas apmaiņas infrastruktūra, kā arī nebija izveidots e-pakalpojuma sniegšanas modulis.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* pirms projekta ieviešanas teritorijas plānošanas process un teritorijas plānojumā ietvertā apjomīgā daudznozaru informācija sabiedrībai bija grūti pārskatāma un uztverama, kā rezultātā bija liels administratīvais slogs gan uz iedzīvotājiem, gan uz komersantiem.

Piedāvātais problēmas risinājums: TAPIS ieviešana.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- izstrādātas prasības elektronisko topogrāfisko karšu uzlabošanai atbilstoši teritorijas plānošanas vajadzībām;
- TAPIS elektronisko datu apmaiņas noteikumu izstrāde (atbilstoši INSPIRE direktīvai);
- izstrādāta TAPIS programmatūra, veikta tās testēšana un ieviešana;
- izveidota TAPIS tehniskā infrastruktūra;
- izstrādāta TAPIS drošības politika;
- elektroniskā pakalpojuma – „Uzziņa par nekustamā īpašuma atļauto izmantošanu saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu” izveidošana;
- veikti organizatoriska rakstura pasākumi TAPIS integrācijai ar citām Valsts informācijas sistēmām – 1.kārtā plānota un īstenota sadarbība saskaņā ar Pašvaldību vienoto informācijas sistēmu (PVIS), Valsts zemes dienesta informācijas sistēmu un Ekonomikas ministrijas veidojamo Būvniecības informācijas sistēmu (BIS).

Projektā tika paredzēta sadarbība ar:

- Ekonomikas ministriju;
- Cēsu novada domi;
- Madonas novada pašvaldību;
- Kuldīgas novada domi;
- Kurzemes plānošanas reģionu;
- Ventspils pilsētas domi;
- Durbes novada domi;
- Valsts zemes dienestu.

Projekta realizācijai tika izveidota projekta valde un projekta vadības grupa.

Plānotie un sasniegtie projekta ieguvumi:

- iespēja pieprasīt nepieciešamo informāciju elektroniski, nepatērējot laiku un papīru;
- aktuālo karšu pieejamība elektroniski;
- iespēja efektīvi plānot teritoriju un nekustamā īpašuma pārvaldīšanas iespējas ilgtspējīgai un līdzsvarotai valsts attīstībai;
- e-pakalpojumu ieviešana;
- datu kvalitātes, savlaicīguma un pilnības nodrošināšana;
- atvieglots būvvalžu ikdienas darbs;
- atvieglota saziņa starp iestādēm par teritorijas plānošanu;
- nekustamā īpašuma pārvaldības caurspīdīguma nodrošināšana.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta ietvaros izveidotā TAPIS ir pieejama visā Latvijas teritorijā, visiem Latvijas iedzīvotājiem, jo katras vietējās pašvaldības uzdevums saskaņā ar Teritorijas plānošanas likuma 7.panta trešās daļas 4. punktu, kas paredz vietējo pašvaldību teritorijas plānošanas datu bāzes izveidošanu un uzturēšanu, ir nodrošināt teritorijas plānojumu pieejamību sabiedrībai. E-pakalpojums „Uzziņa par nekustamā īpašuma atļauto izmantošanu saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu” ir pieejama visā Latvijas teritorijā, visiem Latvijas iedzīvotājiem, kas vecāki par 18 gadiem. Līdz ar to var uzskatīt, ka projekta teritoriālā ietekme ir līdzsvarota attīstība visas Latvijas mērogā. 1.kārtā TAPIS un e-pakalpojums ieviests vismaz piecās dažādās Latvijas vietējās pašvaldībās kā izmēģinājuma/testa versija.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Projektā TAPIS bija paredzētas integrācijas iespējas ar Valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS) kā arī projektā veidojamais e-pakalpojums „Uzziņa par nekustamā īpašuma atļauto izmantošanu saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu” tika publicēts portāla www.latvija.lv e-pakalpojumu katalogā. Tā kā portāls www.latvija.lv nodrošina vienādu iespēju personām ar funkcionāliem traucējumiem, proti, portālā ir iespēja mainīt teksta izmēru, būtiski atvieglot vajadzīgo lietotāju iespējas, tad līdz ar to var uzskatīt, ka projekta rezultāti nodrošina horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”.

Plānotais projekta rezultāts:

- centralizēta datu sistēmas izveide;
- labvēlīgas vides izveide investīciju piesaistei;
- operatīvas informācijas saņemšana;
- minimizēts pakalpojuma saņemšanas laiks un finanses;
- iespēja pašvaldībām pašām pilnvērtīgi veikt plānošanas funkciju;
- sadarbības nodrošināšana ar citām informācijas sistēmām;
- izstrādāta moderna teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības informācijas sistēma;

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- vienotas sistēmas izveide, ērtai un kvalitatīvai darbības nodrošināšanai;
- valsts iestāžu resursu ekonomija, jo nebūs vairs jāveic liekas darbības, lai iegūtu vai izsniegtu informāciju;
- administratīvā sloga samazināšana;
- caurredzama sistēma, kas nodrošina īsā laika posmā, iespēju atrast datus un novērst nelegālas darbības.

Projekta mērķis bija izstrādāt modernu teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības informācijas sistēmu, kas nodrošina efektīvu teritorijas plānošanas un nekustamā īpašuma pārvaldības iespējas ilgtspējīgai un līdzsvarotai valsts attīstībai. TAPIS izveides mērķis bija, izveidot ietvaru/infrastruktūru sistēmai, kurā ietverts teritorijas plānojumu izstrādes modulis un iespējams uzglabāt vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grafiskos un teksta datus - informāciju par zemesgabalu esošo un plānoto (atļauto) izmantošanu, t.sk. apbūvi, aprobežojumiem un apgrūtinājumiem teritorijas izmantošanā. Nekustamā īpašuma pārvaldība ir cieši saistīta ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, ko saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” izstrādā un ar vietējās pašvaldības saistošajiem noteikumiem apstiprina katra vietējā pašvaldība.

Projekta rezultātā izstrādāta informācijas sistēma. Ieguvumi no projekta atbilst plānotajam.

Sistēmas darbība ir apmierinoša un nepilnības, kas ietekmē sistēmas darbību ir operatīvi novērstas. Maksimālā slodze nav sasniegta. Sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi tiek piemēroti pareizi.

Lietotāji ir saņēmuši apmācības, apmācīti ir visi pašvaldības lietotāji. Lietotāji ir apmierināti ar sistēmas darbību.

Nepieciešamie uzlabojumi ir šādi:

- TAPIS – jāpapildina ar jūras plānošanas iespējām, jāsaista ar BIS un zemes dienestu.
- RAIM – jāizveido jaunas datu kopas un unificēts datu paņemšanas rīks.

Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados – 2.kārta

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* iespēja atlasīt, vai kombinēt informāciju būvvaldēm un pašvaldību speciālistiem bija ierobežota, trūka programmatūras, lai plānošanas dokumentus un projektus apskatītu un veidotu elektroniski.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* pakalpojumi tika sniegti izmantojot papīra formātu vai CD/DVD. Dati nebija pieejami publiski un nevarēja izmantot citas valsts iestādes.

Piedāvātais problēmas risinājums: TAPIS sistēmas 2. kārtas ieviešana.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- ieviesta un attīstīta moderna teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības informācijas sistēma, kas nodrošina efektīvu teritorijas plānošanas un nekustamā īpašuma pārvaldīšanas iespējas ilgtspējīgai un līdzsvarotai valsts attīstībai.

Projekta laikā plānota un īstenota sadarbība ar:

- Rīgas plānošanas reģionu;
- Vidzemes plānošanas reģionu;
- Latgales plānošanas reģionu;
- Zemgales plānošanas reģionu;
- kā arī tiem, kas tika izvēlēti pirmajā kārtā.

Un izveidota projektu vadības struktūra, kurā ietilpa VRAA direktors, projekta valde, projekta vadības grupa, projekta sadarbības partneru izvirzītie pārstāvji/speciālisti un projekta grāmatvedis.

Plānotie un sasniegtie projekta ieguvumi:

- 2. kārtā tika piesaistītas vairāk pašvaldības vienotajai sistēmai;
- palielinājies publiskās pārvaldes pakalpojumu klāsts;
- uzlabojusies pakalpojumu kvalitāte, informācijas un pakalpojumu pieejamība;
- uzlabojusies pārvaldes iestāžu darba efektivitāte;
- samazinājies administratīvais un finansiālais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem;
- ir sekmēta iedzīvotāju un komersantu aktīvāka iesaistišanās valsts pārvaldes darbā un sabiedriskajos procesos;
- datu kvalitātes, savlaicīguma un pilnības nodrošināšana.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: projekta ietvaros ieviestā TAPIS sistēma ir pieejama visā Latvijas teritorijā, visiem Latvijas iedzīvotājiem, jo katras vietējās pašvaldības uzdevums saskaņā ar Teritorijas plānošanas likuma 7.panta trešās daļas 4. punktu, kas paredz vietējo pašvaldību teritorijas plānošanas datu bāzes izveidošanu un uzturēšanu, ir nodrošināt teritorijas plānojumu pieejamību sabiedrībai. Projekta ietvaros izveidotie e-pakalpojumi ir pieejami visā Latvijas teritorijā, visiem Latvijas iedzīvotājiem, kas vecāki par 18 gadiem. Līdz ar to var uzskatīt, ka projekta teritoriālā ietekme ir līdzsvarota attīstība visas Latvijas mērogā.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Projektā bija paredzēta TAPIS integrācijas iespējas ar Valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS) kā arī projekta ietvaros izstrādātie e-pakalpojumi tika publicēti portāla www.latvija.lv e-pakalpojumu katalogā. Ņemot vērā, ka portāls www.latvija.lv nodrošina vienādu iespēju personām ar funkcionāliem traucējumiem, proti, portālā ir iespēja mainīt teksta izmēru būtiski atvieglojot vājredzīgo lietotāju iespējas, tad līdz ar to var uzskatīt, ka projekta rezultāti nodrošina horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”.

Plānotais projekta rezultāts:

Tika izveidoti šādi e-pakalpojumi:

- spēkā esošo teritorijas plānojumu un detālplānojumu meklētājs;
- izziņa par zemes īpašuma atļauto izmantošanu, ietverot izmantošanas aprobežojumus un tos aprakstošo informāciju;

- informācijas saņemšana par teritorijas plānojuma, detālplānojuma un to grozījumu izstrādi un sabiedriskās apspriešanas procesu norisi;
- e-pakalpojumus var saņemt izmantojot portālu www.latvija.lv un www.telpa.gov.lv.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- ļauj iegūt informāciju par konkrētā teritorijā spēkā esošajiem plānojumiem un detālplānojumiem;
- nodrošina iespēju saņemt izziņu par zemes īpašuma atļauto izmantošanu, ietverot izmantošanas aprobežojumus un tos aprakstošo informāciju. Plānots un ieviests kā maksas pakalpojums;
- ļauj iegūt informāciju par teritorijas plānojuma, detālplānojuma un to grozījumu izstrādi un piedalīties sabiedriskās apspriešanas procesā, kā arī iegūt informāciju par apspriešanas procesa norisi;
- Esošās TAPIS 1. kārtas sistēmas uzlabošana, pielāgošana cilvēku vajadzībām, attīstība.

Projekta mērķis bija ieviest un attīstīt Latvijas novados modernu teritorijas plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības informācijas sistēmu, kas nodrošina efektīvu teritorijas plānošanas un nekustamā īpašuma pārvaldīšanas iespējas ilgtspējīgai un līdzsvarotai valsts attīstībai. Savukārt TAPIS ieviešanas mērķis bija nodrošināt vietējo pašvaldību teritorijas plānojumu elektronisku veidošanu, uzglabāšanu un atjaunināšanu, kā arī datu pieejamību plašam lietotāju lokam – valsts institūcijām, pašvaldībām, plānošanas reģioniem, sabiedriskām organizācijām, zemes īpašniekiem un lietotājiem, uzņēmējiem un citiem interesentiem, izmantojot internetu. TAPIS izveide tika sadalīta četrās kārtās, kur katra kārtā īstenota kā atsevišķs projekts. 2.kārtā tika paredzēta TAPIS attīstība, kas ietver sistēmas ieviešanu Latvijas vietējās pašvaldībās un darba turpināšanu pie TAPIS integrācijas, jeb sasaistes izveidošanas ar citiem valsts nozīmes reģistriem, valsts institūciju un komunikāciju turētāju informācijas sistēmām un reģistriem. Projekts paredzēja trīs e-pakalpojumu izveidi, ietverot saskarnes izveidošanu ar Valsts informācijas sistēmu savietotāju (turpmāk - VISS). 2. kārtas ietvaros TAPIS tika plānots ieviest no 20 Latvijas vietējās pašvaldībās, kā arī izveidot 3 e-pakalpojumus.

Projekta rezultātā izstrādāta informācijas sistēma. Ieguvumi no projekta atbilst plānotajam.

Sistēmas darbība ir apmierinoša un nepilnības, kas ietekmē sistēmas darbību ir operatīvi novērstas. Maksimālā slodze nav sasniegta. Sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi tiek piemēroti pareizi.

Lietotāji ir saņēmuši apmācības. Lietotāji ir apmierināti ar sistēmas darbību.

Valsts Zemes dienests

Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* VZD pārziņā esošie ģeotelpiskie dati tika ievadīti, uzkrāti un apstrādāti savstarpēji neintegrētās un atsevišķi nodalītās sešās sistēmās vai grafisko datņu veidā, izmantojot atšķirīgas programmatūras un tehnoloģiskās platformas, turklāt katrā no šīm sistēmām pastāvēja viena vai vairākas šādas problēmas:
 - ģeotelpiskie un teksta dati bija vāji integrēti, kas radīja nepieciešamību viena objekta dublējošai datu ievadei un rezultātā nenodrošināja šo datu savstarpēju sinhronumu un integritāti;
 - ģeotelpiskie dati tika uzkrāti decentralizētās sistēmās, kas apgrūtināja to apkopošanu un vienotu izmantošanu VZD funkciju veikšanai un datu izsniegšanai klientiem;
 - ģeotelpisko datu ievadei, uzkrāšanai un apstrādei izmantotā standartprogrammatūra un tehnoloģiskās platformas bija novecojušas, kas veidoja būtiski augstākas uzturēšanas un ekspluatēšanas izmaksas, bija nesavietojamas ar jaunākām operētājsistēmām un datortehniku, liedza saņemt tehnisko atbalstu un standartprogrammatūru atjauninājumus no piegādātājiem.

- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* VZD pārziņā esošo ģeotelpisko datu publicēšana klientiem notika no vairākām datu publicēšanas sistēmām, kas lika klientiem izmantot vairākas, uz dažādām tehnoloģijām balstītas saskarnes, kā arī daļa no VZD pārziņā esošiem ģeotelpiskiem datiem nebija pieejami klientiem elektroniski.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze.*
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* apstākļi, ka ne visus VZD pārziņā esošos datus iespējams iegūt elektroniski, radīja papildus administratīvo slogu iedzīvotājiem un komersantiem – bija nepieciešamas dažādas papīra formas izziņas, lai gan šos datus iespējams iegūt elektroniski.
- VZD pārziņā esošo ģeotelpisko datu apmaiņa ar datu apmaiņas partneriem nebija standartizēta ne nododamo datu apjoma un satura, ne tehnoloģisko risinājumu ziņā, kas prasīja papildus VZD cilvēku un tehniskos resursus datu apmaiņas procesu nodrošināšanai, kā arī apgrūtināja datu apmaiņas partnerus, jo izmaiņas VZD IS radīja izmaiņu nepieciešamību datu apmaiņas partneru IS.
- Saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 12.decembra noteikumiem Nr.1002 „Aizsargjoslu datu bāzes izveides, uzturēšanas un informācijas aprites kārtība” un Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likumu VZD tika uzdots izstrādāt Apgrūtināto teritoriju IS, kam nebija piešķirts valsts budžeta finansējums.
- Saskaņā ar Ģeotelpiskās informācijas likuma 13. panta ceturto daļu VZD tika uzdots uzturēt augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas centrālo datubāzi, kam nebija piešķirts valsts budžeta finansējums.

Piedāvātais problēmas risinājums: izveidota vienota sistēma, kas ir ērta VZD klientiem un datu apmaiņas partneriem.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- izstrādātas/pielāgotas un integrētas VZD ĢIS VZD pārziņā esošo ģeotelpisko datu ievades, uzkrāšanas un apstrādes sistēmas, nodrošinot IS darbību vienotā infrastruktūrā;
- veikta esošo datu migrācija uz VZD ĢIS;
- izstrādāta vienota digitālo dokumentu krātuve;
- izstrādāts VZD datu publicēšanas moblais risinājums;
- vienotas infrastruktūras izveidei veikta datu apstrādes datu bāzes vadības un ĢIS standartprogrammatūras, serveru un citas programmatūras darbināšanai nepieciešamās tehnikas iegāde.

Publiskās pārvaldes pakalpojumu elektronizācijai un administratīvā sloga mazināšanai iedzīvotājiem un uzņēmējiem, kā arī valsts pārvaldes iestāžu administratīvās kapacitātes uzlabošanai:

- izstrādāti e-pakalpojumi datu atlasei un izvadei zemes kadastrālās uzmērīšanas veicējiem, meža inventarizācijas veicējiem, zemes ierīkotājiem un plānotājiem detālplānojuma un lokālplānojuma izstrādei, topogrāfiskās uzmērīšanas veicējiem, kā arī e-pakalpojumi datu atlasei un izvadei par konkrētiem objektiem vai apgabaliem pēc klienta definētiem parametriem, tematisko karšu sagatavošanai un attēlošanai pēc klienta definētiem parametriem, VZD pakalpojumu elektroniskai pasūtīšanai, VZD reģistrēto pasūtījumu statusu izsekošanai un jaunu pasūtījumu noformēšanai. Tāpat uzlaboti e-pakalpojumi VZD ģeotelpisko datu pārlūkošanai;
- izstrādāti informācijas servisi VZD pārziņā esošo ģeotelpisko datu nodošanai datu apmaiņas partneriem (elektronisks pakalpojums publiskajai pārvaldei).

Plānota un īstenota sadarbība ar:

- Valsts reģionālās attīstības aģentūru.

Tika izveidota projekta vadības struktūra, kurā ietilpa:

- projekta uzraudzības padome;
- projekta vadības grupa;
- vairākas darba grupas;
- nozīmēts projekta vadītājs, tā asistents un grāmatvedis.

Plānotie projekta ieguvumi:

- darbību optimizācija;
- modernizēta datu izplatīšanas sistēmas ieviešana;
- sistēmu attīstības, sadarbības un integrācijas veicināšana;
- elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta ietvaros veiktie ieguldījumi ietekmē visu Latvijas teritoriju, jo VZD ĢIS ietvertā informācija (ģeotelpiskie un teksta dati) ietver visu Latvijas teritoriju, radot vienādas iespējas visām fiziskām un juridiskām personām pasūtīt VZD pakalpojumus saimnieciskās darbības vai informatīvām vajadzībām.

Plānotais un sasniegtais projekta rezultāts:

- nodrošināta datu precizitāte, pilnība, konsistence, savlaicīgums, unikalitāte un pieļaujamība;
- kvalitatīva informācijas vietne ar nepieciešamo informāciju gan klientiem, gan darbiniekiem;
- ģeotelpiskie dati ērtā veidā pieejami iedzīvotājiem, citām publiskās pārvaldes iestādēm;
- viegla datu apmaiņa ar citām valsts iestādēm;
- elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi, izstrādāti jauni e-pakalpojumi.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- uzturēšanas un ekspluatēšanas izmaksu samazināšana
- administratīvā sloga samazināšana;
- vienotas informācijas platformas brīva pieeja;
- klientu un darbinieku resursu ekonomija;
- datu integritātes atvieglošana.

Projekta mērķis bija izveidot modulāru VZD kadastra, adrešu, aizsargjoslas izraisošo objektu un apgrūtināto teritoriju, vērtību zonējumu, būvju kadastrālās uzmērīšanas, topogrāfisko plānu mērogā 1:500 ģeotelpisko datu sistēmu, kuras arhitektūra un saskarne nodrošina visu VZD pārziņā esošo ģeotelpisko datu ievadi, uzkrāšanu, apstrādi vienotā veidā, sasaisti ar teksta datiem un šo datu ērtu izmantošanu VZD klientiem un datu apmaiņas partneriem e-pakalpojumu un informācijas servisu veidā atbilstoši INSPIRE direktīvas prasībām.

Projekta rezultāts

Projekta rezultātā izstrādāta informācijas sistēma. Projektā izvirzītie mērķi ir sasniegti.

Sistēmas darbība atbilst iepriekš plānotajam. Problēmas ar ātrdarbības mazināšanos datu apjoma un klientu skaita pieguma dēļ ir atrisinātas. Sistēma spēj tikt galā ar faktiskajām maksimālajām slodzēm, tomēr nākotnē būs nepieciešams palielināt IKT infrastruktūras jaudu un kapacitāti. Būs nepieciešama izmantoto standartprogrammatūru versijas nomaiņa, jo esošā ir novecojusi.

Tika īstenotas lietotāju (personāla) un administratoru apmācības, kuras tiek vērtētas kā pietiekamas. Klientu apmierinātības aptauja pēdējo reizi veikta 2016.gadā. Kopumā klienti ir apmierināti ar sistēmu (vērtējums piecu ballu skalā – 4 jeb labi).

Projekta realizācijas laiks (3 gadi) tiek vērtēts kā nepietiekošs. Tehnoloģijas noveco un būtu nepieciešama elastīgāka (Agile) pieeja projektam, lai nepieciešamības gadījumā varētu operatīvi ieviest korekcijas projekta

realizācijā un tehniskajos risinājumos, pielāgojoties aktuālajai situācijai. Būtu nepieciešamas izmaiņas sistēmas arhitektūrā, kuru vairs nav iespējams mainīt.

Valsts Ieņēmumu Dienests

Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas izstrāde, pilnveidošana un uzturēšana

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* importa muitas procedūrām tika izmantota Automatizētā muitas deklarāciju apstrādes sistēma (ASYCUDA++), kas bija novecojusi 16-bitu aplikācija, kuras tālāka attīstība nebija iespējama uz tā brīža aktuālajām tehnoloģijām kā arī tā nespēja nodrošināt ES normatīvo aktu prasības attiecībā uz sistēmu savietojamību un datu apmaiņu starp dalībvalstīm, iepriekšējā sistēma, ko izmantoja tranzīta procedūru apstrādei – Jaunā datorizētā tranzīta sistēma (NCTS) tika izveidota uz citas platformas, tai bija atsevišķa datubāze, kā rezultātā jebkādu izmaiņu iestrāde sistēmas pielāgošanai un sasaistei ar citām informācijas sistēmām prasīja papildus resursus.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* muitas deklarācijas importa muitas procedūrām bija iesniedzamas atsevišķā sistēmā un paralēli papīra formātā. Arī citi muietošanas procesam nepieciešamie dokumenti iesniedzami muitas iestādē papīra formātā. Iepriekšējās sistēmas neparedzēja arī iespēju veikt muitas maksājumus tiešsaistes režīmā, kā rezultātā muitas iestādēm nepieciešami pierādījumi papīra formātā (izdrukas no bankas) par to, ka muitas maksājums ir veikts. Elektronizējot muietošanas procesu iespējams ievērojami uzlabot muitas kontroles efektivitāti, vienlaikus samazinot muietošanas procesam patērēto laiku.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* situācijā, kad ES dalībvalstu muitas sistēmas nebija integrētas, iesaistīto valsts iestāžu sistēmas neparedzēja iespēju apmainīties ar datiem, kas nepieciešami muietošanas procesam, līdz ar to palielinot apstrādājamās informācijas plūsmu, tika radīts pārāk augsts administratīvais slogs gan komersantiem, gan iedzīvotājiem, kas kārto muitas formalitātes, kā arī kontroles iestādēm.

Piedāvātais problēmas risinājums: EMDAS ieviešana.

Projektā plānotās darbības:

- Vienotas muitnieka lietotāja saskarnes izstrāde tranzīta/TIR un galvojumu administrēšanai;
- Komersantu reģistrācijas un identifikācijas sistēmas (EORI) funkcionalitātes papildināšana ar citu muitas atļauju datiem;
- Automatizētās importa sistēmas (AIS) ieviešana;
- Automatizētās eksporta sistēmas (AES) ieviešana;
- „Viena loga” sistēmas ieviešana;
- Tehniskās infrastruktūras un standarta programmatūras iegāde

Projektā bija plānots sadarboties ar Valsts reģionālo attīstības aģentūru.

Bija plānots, ka projektā tiks izveidota vadības komiteja, projekta vadības grupa, nozīmēts projekta vadītājs un apakšprojektu vadītāji, kā arī projekta personāls.

Plānotie projekta ieguvumi:

- tiek nodrošināta vienota darba vide gan komersantiem, gan muitas darbiniekiem;
- nodrošināta iespēja atkārtoti izmantot vienreiz iesniegto informāciju, tai skaitā to, kas nepieciešama arī citām kontrolējošām valsts iestādēm;
- samazinājies muitas formalitāšu kārtošanai nepieciešamais laiks;
- samazinātas administratīvās izmaksas gan valsts iestādēm, gan komersantiem;

- paaugstināts muišošanas procesa, riska analīzes un kontroles efektivitātes līmenis, samazinātas krāpniecības iespējas;
-
-

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: tika nodrošināta iespēja iesniegt nepieciešamo dokumentāciju attālināti, līdz ar to atvieglojot ikdienu cilvēkiem ar kustību traucējumiem un vārdzirdīgajiem.

Projekta mērķis bija nodrošināt automatizētu muišošanas procesu atbilstoši ES un nacionālajos normatīvajos aktos noteiktajām prasībām, realizējot informācijas apmaiņu starp komersantiem un muitas iestādēm, Latvijas un citu ES dalībvalstu muitas iestādēm, kā arī starp Latvijas muitas iestādēm un citām valsts institūcijām, kas iesaistītas preču muišošanas un kontroles procesā, tādējādi īstenojot elektronisku jeb bezpapīru muitas vidi.

Projekta rezultāts

Projekta rezultātā tika izveidota vienota elektroniskā muitas datu apstrādes sistēma (EMDAS), kuras ietvaros:

- Īstenota pasta pavadzīmju un fizisko personu mutiski deklarēto preču kvīšu funkcionalitāte muitas modulī, nodrošinot minēto muitas dokumentu elektronisko apstrādi;
- Izstrādāts Tranzīta kontroles sistēmas (TKS) muitas modulis, kas nodrošina tranzīta deklarāciju, TIR karnešu un galvojumu administrēšanu un datu apmaiņu ar citām valstīm, aizstājot līdz šim izmantoto sistēmu NCTS (Jaunā datorizētā tranzīta kontroles sistēma);
- Izstrādāta funkcionalitāte importa muitas procedūru noformēšanai, aizstājot līdz šim importa muitas procedūru formēšanai izmantoto deklarēšanas sistēmu ASYCUDA++;
- Īstenota manifestu un pagaidu uzglabāšanas sistēma, nodrošinot vienotu elektronisko kravas manifestu un pagaidu uzglabāšanas deklarāciju iesniegšanas, noformēšanas un preču uzskaites procesu, aizstājot kārtību, kad pagaidu uzglabāšanas noformēšanai tiek izmantoti dokumenti papīra formā.

Projekta ietvaros izstrādāti jauni e-pakalpojumi portālā www.latvija.lv muitas maksājumu veikšana tiešsaistes režīmā, nodrošinot iespēju jebkurai personai tiešsaistē apmaksāt muitas iestāžu aprēķinātos muitas maksājumus.

Tāpat tika pilnveidotas saistītās VID informācijas sistēmas:

- CMIS - Centrālās muitas informācijas sistēma;
- VIDWS/NMDS - VID WEB servisa sistēma un Nodokļu maksātāju datu sistēma;
- IRIS - Integrētā riska informācijas sistēma;
- ITVS - Integrētā tarifa vadības sistēma;

Tika modernizēta arī VID IT infrastruktūra, iegādājoties disku masīvus datu uzglabāšanai.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšana muitas procedūru veicējiem komersantu pusē;
- dokumentu digitalizācija, kas dod iespēju brīvi piekļūt nepieciešamajai informācijai gan darbiniekiem, gan pakalpojuma saņēmējiem;
- bezpapīru vides ieviešana, kas dos iespēju samazināt izlietos VID resursus;
- vienotas elektronizētas vides izveidošana, kas optimizē darbinieku laiku;
- tika uzlabota datu apmaiņa starp iestādēm.

Projekta ietvaros tika nodrošināta VID darbinieku apmācība, kā arī notika plašas apmācības komersantiem.

Lietotāji kopumā ir apmierināti ar doto sistēmu unattiecīgajiem e-pakalpojumiem (4 – apmierināti).

VID veic regulāru komersantu apmierinātības pētīšanu (aptaujas).

Sistēmas ātrdarbība atbilst iepriekš plānotajai.

Sistēma tiek uzturēta labā kvalitātē (gan iekšēji, gan no sistēmas uzturētāju puses), nodrošinot atbilstošas procedūras un dokumentāciju. Tiek nodrošināta organizētā izmaiņu pārvaldība.

Sistēmas darbība tiek uzraudzīta un auditēta.

Valsts Vides Dienests

Vienotas vides informācijas sistēmas izveide – 2.etaps

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarb spēja un integrācija:* pirms projekta ieviešanas vienas un tās pašas identificējošās informācijas izklāde dažādās datu bāzēs radīja nopietnu informācijas integritātes problēmu, jo līdz ar atšķirībām informācijā nebija iespējams nodrošināt kvalitatīvu sistēmu integrāciju.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* pirms projekta ieviešanas dokumenti tika iesniegti papīra veidā, darbinieki manuāli ievadīja tos sistēmā, savukārt citas iestādes veica kontroli par ievadīto informāciju, lai pārbaudītu vai nav pieļautas kļūdas, nebija vienotas sistēmas, kur visi dati ievadīti un pēc tam brīvi pieejami.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* pirms projekta ieviešanas nozares iestāžu rīcībā nebija nepieciešamā infrastruktūra (atbilstoša programmatūra, pietiekoši jaudīgi serveri tās darbināšanai, datu rezerves kopēšanas sistēma) vairāku pakalpojumu sniegšanai elektroniskā veidā. Informācijas apkopošana no dažādām datu bāzēm ziņojumu, pārskatu, ūdens baseinu apsaimniekošanas plānu sagatavošanai un izpildes kontrolei aizņēma daudz laika.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* situācijā, kad esošie reģistri nebija integrēti, tika radīts pārāk augsts administratīvais slogs uz uzņēmējiem un iedzīvotājiem.

Piedāvātais problēmas risinājums: pilnveidojot un integrējot esošās vides informācijas sistēmas, izveidot Vienotu vides informācijas sistēmu, kas veicinātu vides pārvaldības nozares darbības un pārraudzības funkciju efektivitātes paaugstināšanos, kā arī kvalitatīvas nozares informācijas operatīvu pieejamību sabiedrībai tai ērtā un pieņemamā veidā

Projektā plānotās darbības:

- priekšizpētes veikšana nozares informācijas sistēmās, tehniskā projekta sagatavošana un specifikāciju izstrāde;
- strukturētas nozares mājas lapas (portāla) izveide;
- izveidota vienota koplietošanas klasifikatoru sistēma;
- videi nodarītā kaitējuma un preventīvo un sanācijas pasākumu reģistra izveide;
- zemes dziļu izmantošanas licenču reģistra izveide;
- upju baseinu apsaimniekošanas plānu pārvaldības sistēmas izveide;
- izveidota vienota lietotāju sistēma (gan nozares iestāžu darbiniekiem pieejamā daļa, gan nozares mājas lapa (portāls), kas pieejama ikvienam iedzīvotājam);
- iepriekš minētie pasākumi paaugstina elektronizācijas līmeni uzņēmumiem informācijas sniegšanai, kas panākts, integrējot vairākas nozares informācijas sistēmas kopējā sistēmā;
- nodrošināta pakalpojumu sniegšanai nepieciešamās infrastruktūras iegāde;
- lai nodrošinātu projekta rezultātu popularizēšanu sabiedrībā, nodrošināta projekta un tā īstenošanas ietvaros sasniegto rezultātu publicitāte. Īstenojot projektu, izveidoti 6 e-pakalpojumi (grupas):
 - „Datu ievadīšana ikgadējam Valsts statistikas pārskatam Nr.3-Atkritumi”;
 - „Datu ievadīšana Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu datu bāzē”;
 - „Upju baseinu apsaimniekošanas IS”;
 - Datu reģistrs „Videi nodarītais kaitējums un preventīvie un sanācijas pasākumi”;
 - „Pazemes ūdeņu monitoringa sistēma degvielas uzpildes stacijām”
 - „Zemes dziļu izmantošanas licenču uzskaites sistēma”.

Projekta ietvaros tika plānots sadarboties ar LV Centrālā statistikas pārvaldi.

Tika izveidota projekta uzraudzības padome, kuras sastāvā bija VVD administratīvā departamenta direktors, uzraudzības departamenta direktors, projekta vadītājs, asistents, grāmatvedis.

Plānotie projekta ieguvumi:

- samazinājušies nozares iestāžu darbībā nepieciešamie resursi pakalpojumu sniegšanā, samazinājušies izdevumi informācijas sagatavošanā un sistēmu uzturēšanā;
- uzlabojusies pakalpojumu sniegšanas kvalitāte, radot klientiem draudzīgu pakalpojumu sniedzēja tēlu;
- samazinājies administratīvais slogs uz iedzīvotājiem, radot viegli pieejamu pakalpojumu draudzīgā vidē.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta ietvaros daļa no izveidotajiem e-pakalpojumiem ir pieejami elektroniskā vidē visā Latvijas teritorijā visiem Latvijas iedzīvotājiem, daļa uzņēmējiem. Līdz ar to var uzskatīt, ka projekta teritoriālā ietekme ir līdzsvarota attīstībai visā Latvijas mērogā.

Plānotais projekta rezultāts:

- viegli pieejami e-pakalpojumi;
- pielāgota sistēma, kas sadarbosies ar kopējās lietošanas reģistriem;
- publiskās pārvaldes elektronizācijas uzlabojumu veikšana;
- iespēja ievadīt informāciju attālināti, neiesniedzot veidlapas fiziski iestādē;
- kontrolējošajām iestādēm iespēja izsekot licences;
- jaunas tehnikas iegāde;
- informācijas apmaiņas nodrošināšana elektroniskā veidā;
- mājas lapas informācijas strukturizēšana, lai būtu vieglāk izmantojama;
- tiešsaistes piekļuve datu bāzēm.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- iekšējo resursu ietaupījumus;
- efektivitātes palielināšana;
- labvēlīgas vides un priekšnoteikumu radīšana pakalpojumu sniegšanai un saņemšanai;
- samazināts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem, uzņēmējiem, valsts un pašvaldību institūcijām, kam ir nepieciešams saņemt atbilstošos pakalpojumus;
- kvalitatīvas sistēmas integrācijas nodrošināšana.

Projekta mērķis bija pilnveidojot un integrējot esošās vides informācijas sistēmas, izmantojot vides monitoringa datus un informāciju no ārējiem datu nosūtītājiem, uzlabot vides informācijas saņemšanas, apstrādes un pakalpojumu sniegšanas elektronizāciju, izveidot Vienotu vides informācijas sistēmu, radot resursu ietaupījumu un samazinot administratīvo slogu uz Latvijas uzņēmējiem, iedzīvotājiem, valsts un pašvaldību iestādēm.

Projekta rezultātā izveidota informācijas sistēma. Ieguvumi no sistēmas ieviešanas pēc būtības atbilst plānotajam. Tomēr neprecīzas plānošanas dēļ rezultatīvie rādītāji nav sasniegti.

Sistēmas ieviešanas sākuma periodā (2-3 gadi) bija raksturīgas dīkstāves, tomēr kopš 2015.gada situācija ir uzlabojusies. Sistēmas ātrdarbība atbilst iepriekš plānotajai. Ir periodi, kad sistēmas darbība ir lēnāka, ko var skaidrot ar lielu lietotāju skaitu. Novērojamas problēmas ar datu integritāti saistībā ar citām sistēmām, trūkst ārējo saskarņu. Valsts zemes dienests ir vienīgā iestāde, ar kuru pašlaik notiek sadarbība.

Lietotāji ir saņēmuši apmācības sistēmas lietošanā, tomēr attiecībā uz e-pakalpojumiem apmācības netika nodrošinātas. Iekšējie lietotāji ir apmierināti ar sistēmu (piecu ballu skalā vērtējums – 4 jeb apmierinoši), tāds pats vērtējums saņemts arī no e-pakalpojuma lietotājiem.

Nepieciešamie uzlabojumi iekļauj automātiski saskarsme ar valsts reģistriem, kas uzlabotu datu apmaiņu, kā arī sistēmas veikspējas uzlabošanu.

Civilās Aviācijas Aģentūra

V/a Civilās aviācijas aģentūra informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija

Projekta laikā tika risinātas šādas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* pirms projekta ieviešanas Civilās aviācijas aģentūras informācijas sistēmas tehniski tika uzturētas kā lokālas, savstarpēji nesaistītas datu bāzes. Informācijas sistēmas tika izvietotas uz lietotāju darbstacijām un tika saglabātas vairākos datu formātos līdz ar to nebija iespējams nodrošināt vienotu datu apmaiņas formātu, līdz ar to dati nebija operatīvi pieejami visiem, kam tie nepieciešami. Ievadot jaunu informāciju datu bāzēs, netika saglabāta ierakstu vēsture, tādējādi vairākkārt tiek ievadīti vieni un tie paši dati, kas „pārklājas” vai pat tika nepareizi interpretēti. Sakarā ar nepietiekamo informācijas sistēmu sadarbību tika palēnināts klientu apkalpošanas ātrums un bija ilgs pakalpojumu sniegšanas termiņš. Klientiem nebija iespējams veikt elektroniski pieejamus maksājumus par pakalpojumiem attālināti. Nebija iespējama Civilās aviācijas aģentūras darbinieku attālināta piekļuve aģentūras informācijas sistēmām.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* līdz šim īstenotajos risinājumos nebija nodrošināta pietiekama atgriezeniska saite ar klientiem. Būtiskākie Civilās aviācijas aģentūras klientiem nepieciešamie pakalpojumi tika sniegti fiziski klientam ierodoties uz vietas aģentūrā (bieži vien gaidot rindās pie attiecīgā speciālista kabineta), kaut gan virkni pakalpojumu varēja sniegt pilnībā tos elektronizējot, daļu pakalpojumu daļēji elektronizēt. Galvenie pakalpojumi- eksāmenu kārtošana, medicīnas apliecību izsniegšana, un aviācijas speciālistu un lidaparātu sertifikācija, tehniskā kontrole un informēšana nebija nepietiekami automatizēta. Ierobežota pieeja interneta lapai cilvēkiem invalīdiem un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* pirms projekta ieviešanas mājaslapā nebija iespējams iestrādāt mehānismus, kuri atbalstītu augsta līmeņa interaktīvus elektroniskus pakalpojumus. Neērta nepieciešamo izmaiņu veidošanas kārtība mājaslapā.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* sakarā ar nepietiekamo informācijas sistēmu sadarbību bija ļoti apjomīgs manuāli veicamu funkciju skaits, nepietiekama datu kvalitāte kā arī ir ilgs pakalpojuma sniegšanas termiņš un lēns klientu apkalpošanas ātrums.

Piedāvātais problēmas risinājums: informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija.

Projektā plānotās darbības:

- veikta Civilās aviācijas aģentūras IT sistēmu un tehniskās infrastruktūras drošības līmeņa noteikšana un uzlabošana;
- konsolidēta un optimizēta aģentūras iekšējā informatīvā datu apmaiņas sistēma;
- uzlabota publiskās pārvaldes elektronisko pakalpojumu pieejamība un komunikācija ar klientu;
- izveidoti 11 jauni, uzlaboti un funkcionāli paplašināti e-pakalpojumi, kas pieejami aviācijas uzņēmumiem, aviācijas speciālistiem gan visiem Latvijas iedzīvotājiem, kas vēlas izmantot šos pakalpojumus;
- izveidota jauna aģentūras mājas lapa, kas nodrošina mērķauditorijas informētību par aktualitātēm un Civilās aviācijas aģentūras tēla atpazīstamību;
- iegādāta pakalpojumu sniegšanai nepieciešamā infrastruktūra;
- nodrošināta projekta un tā īstenošanas ietvaros sasniegti rezultātu popularizēšana.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: projekta ietvaros izveidotie e-pakalpojumi pieejami elektroniskā vidē visā Latvijas teritorijā visiem Latvijas iedzīvotājiem. Projekta teritoriālā ietekme ir līdzsvarota attīstība visā Latvijas mērogā. Vienlaikus ņemot vērā nozares specifiku, un speciālistu

(pilotu, tehniķu) pieplūdumu gan no Eiropas Savienības, gan citām pasaules valstīm aģentūras izveidotie pakalpojumi ir pieejami un izmantojami Latvijas teritorijā nodarbinātam Avioliņiju transporta pilotam, kura mītnes zeme ir Apvienotā Karaliste vai Spānijā.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: projekta ietvaros, izveidojot pēc būtības jaunu mājaslapu, veicināta pakalpojuma izmantošanas iespēja redzes invalīdiem un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1107/2006 par invalīdu un personu ar ierobežotām pārvietošanās spējām tiesībām 17. preambula un 15. panta 2. punkta prasībām. Saskaņā ar Regulas (EK) Nr.

1107/2006 prasībām izveidots pakalpojums „Biežāk uzdotie jautājumi”, „Ierosinājumi un sūdzības”, kur šīs personas var ziņot par jebkuru pārkāpumu, ar ko saskaras, ja aviācijas uzņēmumi nenodrošina šīm personām atbilstošus apstākļus saņemt attiecīgo pakalpojumu. Papildus izveidota mājaslapas sadaļa, kurā redzes invalīdi un personas ar ierobežotām pārvietošanās spējām informētas par to tiesībām, ceļojot ar aviotransportu. Tāpat arī visas pārējās aviotransporta pasažieriem domātās Civilās aviācijas aģentūras mājaslapas sadaļas, bez jau minētajām, veidotas tā, lai tās būtu viegli pieejamas redzes invalīdiem. Portāla struktūra izveidota atbilstoši e-vides pieejamības prasībām.

Civilās aviācijas aģentūrā tika veidota šāda projekta vadības struktūra: projekta uzraudzības padome un projekta vadības grupa.

Plānotie projekta ieguvumi:

- pieejamāki, ērtāki, ātrāki un kvalitatīvāki sniegtie pakalpojumi;
- IT sistēmu drošības uzlabošana;
- uzlabota datu apmaiņas sistēma;
- kvalitatīva komunikācijas nodrošināšana ar klientu;
- uzsākta e-pakalpojuma groza aviācijā izveide;
- efektīvāka datu apstrāde;
- pakalpojumu modernizācija;
- iespēja veikt dokumentu iesniegšanu/eksāmenu kārtošānu attālināti.

Plānotais projekta rezultāts:

- elektroniski pieejami pakalpojumi iedzīvotājiem, aviācijas speciālistiem, aviācijas uzņēmumiem, citu valsts pārvaldes iestādēm;
- jauna aģentūras mājaslapa;
- jauna tehnikas iegāde;
- īstenojot projektu, izveidoti seši pilnīgi jauni e-pakalpojumi:
 - pieteikšanās īsziņas atgādinājumam „CAA izsniegto atļauju un apliecību termiņa tuvošanās;
 - elektroniska pieteikšanās eksāmeniem;
 - elektroniska pieteikšanās veselības apliecības saņemšanai;
 - darījumu apstrādes elektroniskie pakalpojumi;
 - eksāmenu kārtošānu rezultātu elektroniska pieejamības nodrošināšana;
 - e-pakalpojums „Aviācijas uzņēmumiem”.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- veicināta Civilās aviācijas aģentūras stratēģijā izvirzītā lidojumu drošības nodrošināšana mērķa realizāciju un lidojumu drošības uzraudzības efektivitātes paaugstināšana;
- paaugstinājusies civilās aviācijas atgādījumu analīzes datu apstrādes efektivitāte, atbilstoši Latvijas tiesību aktiem un Eiropas Savienības prasībām;
- administratīvā sloga samazināšana klientiem un iedzīvotājiem, komersantiem un speciālistiem;
- sniegto pakalpojumu modernizācija atbilstoši tirgus prasībām un klientu vēlmēm, kā arī iespēja ērtāk tos izmantot;

- atbilstība starptautiskajām specifiski civilās aviācijas organizāciju (Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (ICAO), Apvienoto Aviācijas organizāciju (JAA), un Aviācijas lidojumu drošības aģentūras (EASA)) prasībām.

Projekta mērķis bija veidot vienotu informācijas sistēmu Civilās aviācijas aģentūras procesu atbalstam, un izstrādājot jaunu iestādes interneta mājaslapu, nodrošināt nozīmīgāko Civilās aviācijas aģentūras pakalpojumu elektronizāciju un aģentūras iekšējo procesu uzlabošanu, tādējādi veicinot pakalpojumu pieejamību, izveidojot efektīvu, klientam pieejamu, konkurētspējīgu aviācijas pakalpojumu sistēmu, kā vienu no instrumentiem attīstot e-aviācijas pakalpojumu grozu.

Projekta rezultātā izstrādāta vienotā informācijas sistēma.

Atsevišķas sistēmas sadaļas strādā teicami (piemēram, aeronavigācijas sadaļa), tomēr citās process norit lēnāk, liela apkopojamu datu apjoma dēļ konkrētajā programmatūras sadaļā (piemēram, pilotu daļa). Kopumā vērtējot, sistēmas ātrdarbība atbilst plānotajam un sistēma spēj tikt galā ar maksimālajām slodzēm.

Ir problēmas ar nepieciešamo datu ievadišanu sistēmā, tāpēc dati joprojām tiek turēti arī Excel. Audita dati (10-15 gadus veci) tiek turēti vecajās sistēmās, jo to pārcelšana uz jauno sistēmu ir problemātiska.

Projekta ietvaros notika apmācības lietotājiem, pēc tam arī iekšējās apmācības. Cilvēkresursu kontekstā problemātisks ir IT personāla trūkums. Ir daudz izmaiņu pieprasījumu un esošie IT darbinieki nespēj tikt galā ar to izpildi.

Lietotāji kopumā ir apmierināti ar sistēmu (piecu ballu skalā vērtējums – 4 jeb apmierinoši). Ārējie lietotāji snieguši vērtējumu – 3 jeb neitrāli.

Sistēmas pamatfunktionalitāte ir apmierinoša, tomēr to būtu nepieciešams pilnveidot, jo tehnoloģijas ir attīstījušās. Nepieciešamie nākotnes uzlabojumi ir planšetes inspektoriem, e-pakalpojumu klāsta paplašināšana, portāla attīstība.

Nacionālais veselības dienests

Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) – 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze;
- Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem.

Piedāvātais problēmas risinājums: Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referrals) – 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana.

Projektā plānotās darbības:

- izveidot elektroniska apmeklējumu rezervēšanas (e-pieraksta) informācijas sistēmu;
- elektronizēt veselības aprūpes darba plūsmu, izveidojot elektronisko nosūtījumu (e-nosūtījumi) informācijas sistēmu;

- izveidot veselības portālu;
- nodrošināt informācijas drošību un personas datu aizsardzību, izmantojot informācijas sistēmas.

Plānotie projekta ieguvumi:

- palielināta veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība;
- samazināts pacientu nelietderīgi patērētais laiks;
- droša datu pārvaldība;
- palielināta ārstu darba produktivitāte;
- uzlabota informācijas aprīte un informācijas pieejamība ārstniecības procesa laikā;
- nodrošināta klientu apkalpošana pēc vienota principa;
- iestāžu sadarbība nodrošināta elektroniski.

Plānotais projekta rezultāts:

- veselības aprūpes darba plūsmas elektronizācija;
- elektroniskas apmeklējumu rezervēšanas sistēmas izveide;
- veselības portāla izveide;
- informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana;
- veicināta datu precizitāte, pilnība, konsistence, savlaicīgums un pieļaujamība;
- izveidoti 13 e-pakalpojumi;
- izveidota elektroniska apmeklējumu rezervēšanas (e-pierakstu) informācijas sistēma;
- nodrošināta precīza uzskaitē un statistika par nosūtījumiem;
- izveidojot e-nosūtījumu informācijas sistēmu.

Projekta pārvaldība:

Plānots sadarboties ar: Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, Valsts reģionālās attīstības aģentūru un Veselības inspekciju.

Tiks izveidota projekta uzraudzības padome, projekta valde, projekta vadības grupa,

Plānotie projekta ieguvumi:

- palielināta veselības aprūpes pakalpojumu pieejamība;
- samazināts pacientu nelietderīgi patērētais laiks;
- droša datu pārvaldība;
- palielināta ārstu darba produktivitāte;
- uzlabota informācijas aprīte un informācijas pieejamība ārstniecības procesa laikā;
- nodrošināta klientu apkalpošana pēc vienota principa;
- iestāžu sadarbība nodrošināta elektroniski.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta realizācija ietekmē visas Latvijas ārstniecības personas un Latvijas iedzīvotājus. Teritorijas līdzsvarotu attīstību veicina projekta funkcionalitāte, kas nodrošina iedzīvotājam pierakstīšanos pie ārsta elektroniski un ārstam veikt elektroniski nosūtīšanu uz izmeklējumiem visā Latvijas teritorijā tā nodrošinot visā valstī vienotu pakalpojumu līmeni kā iedzīvotājam tā ārstniecības personai.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Projektā tika paredzēts vismaz uz vienu no semināriem par veselības portāla izstrādi uzaicināt personas ar funkcionāliem traucējumiem.

Plānotais projekta rezultāts:

- veselības aprūpes darba plūsmas elektronizācija;
- elektroniskas apmeklējumu rezervēšanas sistēmas izveide;
- veselības portāla izveide;
- informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana;
- veicināta datu precizitāte, pilnība, konsistence, savlaicīgums un pieļaujamība;

- izveidoti 13 e-pakalpojumi;
- izveidota elektroniska apmeklējumu rezervēšanas (e-pierakstu) informācijas sistēma;
- nodrošināta precīza uzskaitē un statistika par nosūtījumiem;
- izveidojot e-nosūtījumu informācijas sistēmu.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- pacientu ikdienas atvieglošana (iespēja elektroniski pieteikties pie ārsta);
- papīra un laika resursa ekonomija;
- ārstu ikdienas atvieglošana;
- mazākas rindas ārstniecības iestādēs;
- sistēmu integrācija, kas atvieglo recepšu zāļu iegādi un slimības lapu iesniegšanas procedūras;
- vienotas informācijas sistēmas izveide;
- brīvi pieejama aktuālākā informācija.

Projekta mērķi bija:

- palielināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un samazināt pacientu nelietderīgi patērēto laiku, izveidojot elektronisku apmeklējumu rezervēšanas (e-pierakstu) informācijas sistēmu;
- palielināt ārstu darba produktivitāti, uzlabot informācijas apriti un informācijas pieejamību ārstniecības procesa laikā, nodrošināt precīzu uzskaiti un statistiku par nosūtījumiem, izveidojot e-nosūtījumu informācijas sistēmu;
- palielināt sabiedrības un pacientu informētību par veselības jautājumiem un motivāciju sekot līdzi savai veselībai, kā arī izveidot pacientiem un ārstiem vienotu vidi, kurā būtu pieejama personalizēta informācija un elektroniskie pakalpojumi, izveidojot sabiedrības veselības portālu;
- nodrošināt vienotu pieeju informācijas drošībai un personas datu aizsardzībai ārstniecības iestādēs saistībā ar e-veselības risinājumu ieviešanu

Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide – 1.posms

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze;
- Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem.

Projektā plānotās darbības:

- elektroniskās veselības kartes informācijas sistēmas (EVK IS) un e-Veselības sadarbības platformas (EVSSP) detalizētas procesu un tehniskās arhitektūras izstrāde;
- elektroniskās veselības kartes informācijas sistēmas (EVK IS) izstrāde;
- e-veselības sistēmu sadarbības platformas (EVSSP) IS izstrāde;
- EVK un EVSSP IS izveidei nepieciešamo organizatorisko pasākumu īstenošana;
- e-veselības informācijas sistēmu sadarbības tehnisko vadlīniju izstrāde;
- EVK IS un EVSSP IS lietotāju un administratoru apmācība;
- projekta rezultātu lietošanas veicināšana un popularizēšana;
- EVK IS un EVSSP IS datu drošības un personas datu aizsardzības prasību ievērošanas neatkarīgā audita veikšana.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta realizācija ietekmē visas Latvijas ārstniecības personas un Latvijas iedzīvotājus. Ņemot vērā to, ka projekta ietvaros izveidotie e-pakalpojumi pieejami attālināti, izmantojot elektroniskos datu pārraides līdzekļus, tas nodrošina vienotu ārstniecības pakalpojumu līmeni visā valstī, kas savukārt tiešā veidā atstāj pozitīvu ietekmi uz teritoriju līdzsvarotu attīstību.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Projektā paredzētas šādas aktivitātes vienādu iespēju nodrošināšanai:

Izstrādājamās programmatūras specifikācijās iekļauta prasība sniegt e-pakalpojumu lietotājiem teksta izmēra izvēles iespējas, lai nodrošinātu e-pakalpojumu pieejamību vājredzīgām personām.

Projekta pārvaldība: plānota un īstenota sadarbība ar:

- VRAA;
- PMLP;
- Slimību profilakses un kontroles centru;
- Zāļu valsts aģentūru;
- Valsts zemes dienestu.

Tika izveidota projekta uzraudzības padome un projekta darba grupa.

Plānotie projekta ieguvumi:

- nodrošināta datu precizitāte, pilnība, konsistence, savlaicīgums un pieļaujamība;
- veselības aprūpes pakalpojumu efektivitātes un kvalitātes uzlabošana;
- centralizēta pacientu veselības informācijas uzglabāšana, nodrošinot tās operatīvu pieejamību ārstniecības procesā iesaistītajām ārstniecības personām un pacientiem;
- palielināta ārstniecības personu darba efektivitāte;
- uzlabota veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāte;
- palielināta pacientu informētība par savu veselības stāvokli.

Plānotais projekta rezultāts:

- 9 jaunu e-pakalpojumu izveide;
- nodrošināta ātra un operatīva pieeja pacienta veselības informācijai ārstniecības procesā
- pieejama detalizēta un precīza informācija politikas veidotājiem un īstenotājiem;
- palielināta pacienta informētība un motivācija rūpēties par savu veselību;
- nodrošināta droša un efektīva informācijas apmaiņa starp veselības aprūpes dalībniekiem;
- optimizētas un elektronizētas esošās papīra dokumentu plūsmas.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- vienota valsts pārvaldes sistēmas izveide, kas būtiski atvieglos ārstu ikdienu, dos iespēju kvalitatīvai datu piekļuvei īsā laikā;
- administratīvā sloga samazināšana;
- sistēmu integrācija;
- droša un efektīva informācijas apmaiņa starp visiem veselības aprūpes sistēmas dalībniekiem;
- nozares kvalitātes un efektivitātes uzlabošana.

Projekta mērķi bija:

- nodrošināt centralizētu pacientu veselības informācijas uzkrāšanu un tās operatīvu pieejamību ārstniecības procesa dalībniekiem, tādējādi palielinot ārstniecības pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti;
- pilnveidot veselības informācijas apkopošanas un pārsūtīšanas procesus, optimizējot un elektronizējot esošās papīra dokumentu plūsmas;
- nodrošināt politikas veidotājus, īstenotājus, kā arī citus interesentus ar kvalitatīvu un savlaicīgu informāciju par veselības aprūpi;
- palielināt pacientu informētību par savu veselības stāvokli;
- nodrošināt drošu un efektīvu informācijas apmaiņu starp veselības aprūpes informācijas sistēmām, ieviešot centralizētu e-veselības sistēmu sadarbības (integrācijas) platformu.

E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze;
- Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem.

Piedāvātais problēmas risinājums:

- Pacientu veselības informācijas uzkrāšana centralizētā datu bāzē (EVK IS) un tās pieejamības nodrošināšana visiem veselības aprūpes procesu dalībniekiem. Centralizētā datu bāzē uzglabā visu būtiskāko informāciju par pacienta veselības stāvokli EVK IS datu bāze veidota ar elastīgu struktūru, kas nodrošina iespēju laika gaitā papildināt un mainīt EVK IS glabājamās informācijas saturu un detalizācijas pakāpi. Ārstniecības personām pieeja EVK IS nodrošināta izmantojot Web saskarni interneta vietnē www.evesliba.gov.lv, pacientiem interneta vietnē www.latvija.lv un www.evesliba.gov.lv vai arī ārstniecības iestāde informācijas sistēmas starpniecību, kura sazinās ar EVK IS, izmantojot programmatūras saskarnes.
- Veselības informācijas plūsmas elektronizācija un saistīto procesu izmaiņas. Lai nodrošinātu pacienta veselības informācijas ievadi EVK IS, kā arī, lai samazinātu ārstu nelietderīgo darbu saistībā ar dažādu formu un pārskatu aizpildīšanu, paredzēts veikt izmaiņas veselības aprūpes informācijas plūsmās un saistītajos procesos. Paredzēts aizvietot papīra formas un sūtījumus ar elektroniskiem sūtījumiem uz EVK IS. Elektroniskie ziņojumi satur informāciju, kas nepieciešama dažādām veselības aprūpes pārvaldības iestādēm (t.sk. NVD). Tādējādi būtiski samazinās ārstu nelietderīgais darba laiks, kas veltīts dažādu formu un pārskatu gatavošanai, optimizētas veselības nozares informācijas plūsmas.
- E-veselības sistēmu sadarbības (integrācijas) platformas izmantošana informācijas apmaiņai un e-veselības sistēmu integrācijai. Lai nodrošinātu drošu un efektīvu datu apmaiņu starp veselības aprūpes darbinieku IS, veidota centralizēta e-veselības sistēmu sadarbības platforma, kura nodrošina gan vienotu tehnoloģiskos risinājumus apmaiņai. Sadarbības platforma nodrošina arī centralizētus servisu un komponentes, kurus izmanto citas e-veselības informācijas sistēmas t.sk. centralizētu lietotāju autentifikācijas servisu, centralizētu pacienta autorizācijas datu bāzi un saistītos servisu informācijas pieejas tiesību pārbaudei, centralizētu auditācijas pierakstu uzkrāšanas moduli, klasifikatoru izplatīšanas servisu, adapterus darbam ar citiem valsts nozīmes reģistriem u.c.
- Vienota datu apmaiņas kārtība un informācijas sistēmu sadarbības tehniskās vadlīnijas. Lai nodrošinātu izstrādājamo e-veselības IS savietojamību, kā arī novērstu funkcionalitātes dublēšanos starp sistēmām, izstrādātas datu apmaiņas kārtība un tehnisko vadlīniju kopa, kas ir saistoša visiem e-veselības IS veidotājiem. Izstrādātas arī vadlīnijas ziņojumu apmaiņas shēmu izstrādei, kā arī noteikts organizatoriskais ietvars ziņojumu shēmu saskaņošanai un apstiprināšanai.

Projektā plānotās darbības:

- Vienotas e-veselības IS (turpmāk VVIS) darbības paplašināšanas ietvaros tika veikta 2. kārtas izstrāde:
 - elektroniskajai veselības kartei (turpmāk EVK);
 - integrācijas platformai (turpmāk – IP);
 - elektroniskajai receptei (turpmāk – e-recepte);
 - nozares statistikas IS izstrāde;
 - veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju sadarbības risinājumu izstrāde;
 - e-veselības portāla 2. kārtas izstrāde;
 - epSOS sadarbības risinājumu izstrāde;
 - ar noteiktām slimībām slimojošu personu reģistra (turpmāk – PREDA) migrācija uz VVIS;
 - valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēmas (turpmāk – VISUMS) sadarbības risinājuma izstrāde;
- Vienotās uzraudzības informācijas sistēmas (turpmāk – VUIS) 2 kārtas izstrāde;

- Vienotās e-veselības informāciju komunikāciju tehnoloģijas (turpmāk – IKT) infrastruktūras izveide.

Plānotā projekta uzturēšana vismaz 5 gadus pēc projekta ieviešanas:

Projekta ietvaros izveidoto informācijas sistēmu un e-pakalpojumu uzturēšana vismaz 5 gadus pēc projekta beigām nodrošināta no NVD un veselības inspekcijas valsts budžeta līdzekļiem, kas ietver:

- cilvēkresursu izmaksas, ieviestu centralizēto e-veselības sistēmu uzturēšanas izmaksas saskaņā ar izstrādes līgumu nosacījumiem, administratoru izmaksas lietojumu konfigurēšanai un tiesību/lomu pārvaldībai;
- infrastruktūras un tehnoloģiskā parka uzturēšanu – iekārtu garantijas uzturēšana, atjaunošana garantijas remonta ietvaros, uzraudzība un konfigurēšana, un citi saistīties IKT pakalpojumi;
- palīdzības dienestu darbināšanu – cilvēkresursu un procesu darbināšanas izmaksas, darbavietu nodrošināšanu, paplašināšanu.

Lai nodrošinātu prognozējamu uzturēšanas izmaksu lielumu, kā arī izvairītos no riska, ka konkursā tiek izvēlēts risinājums ar lētām izveides, bet dārgām uzturēšanas izmaksām, IS izveides iepirkumos pretendentu piedāvājumi vērtēti ņemot vērā gan IS izveides, gan arī uzturēšanas izmaksas. Uzturēšanas līgumi tiks slēgti pamatojoties uz pretendentu piedāvājumiem, kurus tie piedāvās IS izveides iepirkumā.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Izstrādājamās programmatūras specifikācijās iekļauta prasība sniegt e-pakalpojumu lietotājiem teksta izmēra izvēles iespējas.

Plānots sadarboties ar:

- VRAA;
- Zāļu valsts aģentūru;
- VSAA;
- Veselības inspekciju;
- Tiesu administrāciju;
- Valsts Policiju;
- VZD;
- Slimību profilakses un kontroles centru;
- PMLP;
- VID;
- IZM.

Tika izveidota e-veselības programmas uzraudzības padome un biznesa procesu vadības grupa.

Plānotie projekta ieguvumi:

- uzlabota veselības aprūpes efektivitāte un kvalitāte;
- patērēti mazāk resursi, lai varētu iegūt nepieciešamo informāciju par pacientu;
- mazāks laika patēriņš dakteriem aizpildot nepieciešamos dokumentus manuāli;
- ērtāka, efektīvāka un kvalitatīvāka informācijas apmaiņa;
- lēmumu pieņemšana notiks savlaicīgi, pilnīgāk, jo būs pieejama informācija elektroniski;
- neatliekamās palīdzības sniegšanas ikdienas atvieglošana, jo pacienta slimības vēsture pieejama operatīvi.

Plānotais projekta rezultāts:

- izveidoti 5 jauni e-pakalpojumi;
- dokumentācijas elektronizācija;
- iespēja iegūt informāciju elektroniski, attālināti, no jebkuras vietas par pacientu;
- pierakstu, norīkojumu, izmeklējumu rezultātu, darba nespējas lapu un receptu elektroniskas aprites nodrošināšana;
- iespēja komunicēt ar ārstiem, izmantojot e-veselības portālu;

- pacientam brīvi pieejama informācija par savu veselības stāvokli, kā arī par nepieciešamību sekot līdzi savam veselības stāvoklim;
- pacientam iespēja iesniegt nepieciešamos datus attālināti;
- efektīva informācijas pārvaldība un uzraudzība;
- efektīva budžeta resursu izlietojuma plānošana;
- informācijas aprites procesa optimizēšana starp valsts pārvaldes iestādēm;
- veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji integrēti vienotā e-veselības sistēmā – turpinot sistēmu integrāciju un savstarpējo datu apmaiņu ar nozares pakalpojumu sniedzēju (medicīnas ierakstu datiem) un ar citu nozaru informācijas sistēmu (labklājības, tieslietu, finanšu);
- datu plūsmas elektronizētas, turpinot pilnveidot procesus, kas izveidoti e-veselības programmas I kārtā;
- attīstīti e-veselības ietvaros paredzētie pārvaldības instrumenti (statistikas un uzraudzības risinājumi);
- pacienta medicīnas ierakstu datu apmaiņa starptautiskās sadarbības ietvaros: ES starpvalstu iniciatīva e-veselības sistēmu attīstībai un personas medicīnas ierakstu datu aprītei starp dalībvalstīm;
- veselības aprūpes sistēmas semantisko un tehnisko standartizācijas procesu izstrāde/izveide.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- nodrošināts gan atbilstoša tīklā un pārejas tehniskās infrastruktūras atbalsts, gan atbilstoši transakciju apstrādes mehānismi integrētajā e-veselības IS, kā arī sistēmu un infrastruktūru darbības monitorings, lai nodrošinātu informācijas iegūšanu atbilstoši pieejamības prasībām;
- izstrādāts auditācijas pierakstu analīzes risinājums, lai nodrošinātu aizdomīgu darbību savlaicīgu identifikāciju, tādējādi pasargājot pacienta datus;
- administratīvā sloga samazināšana gan uz pacientiem, gan veselības nozarē strādājošajiem;
- vienotas informācijas sistēmas izveide, kas nodrošinās aktuālāko informācijas pieejamību ieinteresētajām pusēm;
- receptu elektronizācija atvieglo cilvēku ikdienu, jo tās bieži tiek nozaudētas, bojātas, izmestas kļūdas pēc, kas lieki sarežģī cilvēku ikdienu, jo ir jāiet pakal jaunai receptei;
- slimības lapu elektronizēšana samazina cilvēku patērēto laiku, kas jāvelta iesnieguma rakstīšanai un sūtīšanai uz VSAA;
- informācijas un datu apmaiņu procesa optimizēšana starp valsts pārvaldēm, tādējādi atvieglojot iesniedzamo dokumentu procedūras un informācijas nozaudēšanu.

Projekta mērķis bija nodrošināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, operatīvāku un efektīvāku finanšu informācijas un informācijas par pakalpojumiem pārvaldību veselības aprūpes nozarē valsts un iestāžu līmenī, lai nodrošinātu pamatotu nozares stratēģisku un taktisku lēmumu pieņemšanu.

E-veselības prioritātes saskan ar veselības aprūpes politikas pamatnostādnēm, kas vērstas uz pacientu veselības aprūpes procesu pilnveidošanu, pakalpojumu pieejamības veicināšanu, pacientu drošību un finansiāli efektīvu veselības aprūpes sistēmas pārvaldību.

Intervijas rezultāts

Visi e-veselības risinājumi faktiski ir koplietošanas. E-Booking ir saskarne, pārējais faktiski ir biznesa loģika. Visa plānotā funkcionalitāte ir ekspluatācijā. Integrācijas platforma ir ekspluatācijā no 2013.gada - sasaiste NMPD un ģimenes ārstu praksēm. Ģimenes ārsti saņem paziņojumus par nehospitalizētajiem pacientiem e-pastā. Ja 5 reizes hospitalizēts, tad arī ir ziņojums. 500,000 gadā paziņojumi par šo. Informatīvais ziņojums par e-veselības pamatnostādnēm 2014.-2016.gads (437,350 paziņojumu skaits).

30% ārstu ir spējīgi izdarīt darbu 1 minūtē, ir ārsti, kuri e-recepti raksta 5 min. un ilgāk. 5 mBit/s ir min ātrums. Ja izmanto ar mazāku pieslēguma jaudu – nestrādās normāli.

ZVA dati ir nekvalitatīvi, tāpēc arī problēmas ar sistēmas izmantošanu. Ārsti nepārzin normatīvo regulējumu.

LVRTC pagājušajā nedēļā 80% zvanu ir par to, ka nevar uzstādīt jaunu e-paraksta versiju. Jautājums ir par zināšanām.

Portāls (e-booking sastāvdaļa) – no 20:00 – 20:00 darbojas atbalsts. Atbalstā ir ārpakalpojums (max 16 cilvēki – 1.līmeņa atbalsts), lielāko daļu atfiltrē 1.līmenī (90%). Lielākā daļa – pirmajā kontaktā. Uz otro kontaktu ir pieprasījumi no VSAA, kur ārsti nepareizi papildījuši info.

Līgumi par e-veselības izmantošanu tika saslēgti pēdējās decembra nedēļās. Mēģināt sistēmu nebija laika. Izveidoja lietotāju pēc līguma. No 16.g septembra bija iespējams noslēgt līgumus, bet neizmantoja. Bija, kas izmantoja, bet lielākā daļa to nedarīja. 16.gada novembrī bija jābūt līgumiem ar ārstiem, bet tā kā nebija soda sankciju, tad neko nedarīja un līgumus neslēdza.

Zemkopības Ministrija

Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze.

Piedāvātais problēmas risinājums:

Lai samazinātu administratīvo slodzi iestādēs rakstiskās informācijas un e-pakalpojumu aprītē un apstrādē, plānots izveidot vienotu un drošu informācijas telpu Zemkopības ministrijā un tās padotībā esošās iestādēs.

Projekta ietvaros īstenota šāda funkcionalitāte:

- saņemto dokumentu reģistrēšana (meta dati un datnes);
- papīra formas dokumentu digitalizēšanas (skenēšanas iespējas);
- rezolūciju reģistrēšana un deleģēšana;
- rezolūciju izpilde;
- dokumentu vīzēšana;
- nosūtāmo dokumentu reģistrēšana (meta dati un datnes);
- rīkojumu reģistrēšana;
- lēmumu reģistrēšana;
- iekšējo normatīvo aktu reģistrēšana;
- protokolu reģistrēšana;
- fizisko personu iesniegumu un atbilžu reģistrēšana fiziskajām personām;
- līgumu reģistrēšana;
- darba uzdevumu reģistrēšana un izpildes kontrole;
- dokumentu (projektu) izstrādes darba vide – versiju kontrolēts dokumentu izstrādes process bez papildus automatizācijas;
- darbinieku atvaļinājumu pieprasījumu reģistrācija un apstiprināšana;
- sapulču un darba atbalsta vietnes – sapulču darba kārtības reģistrācija, sapulču dalībnieku reģistrēšanās atsekošana, sapulcēs izskatāmo dokumentu reģistrēšana, sapulču iekšējo protokolu reģistrēšana, resursu plānošanas iespēja, wiki vietnes, elektroniskās aptaujas u.c.
- darbinieku vispārējā informatīvā vide – paziņojumu un jaunumu vide ar satura virzīšanas iespējām, noklusētais darbinieka skats, atkarībā no viņa darba specifikas, vai piederības kādai organizatoriskai struktūrai;
- e-pakalpojumu apstrāde, veidojot integrāciju e-pakalpojumu sistēmas CRM sistēmu;
- iesniegto dokumentu statusa un darba plūsmas atsekošana;
- integrētās vadības sistēmas automatizācija;
- iespēja nākotnē pievienot balss un video komunikācijas rīkus;

- informācijas drošības nodrošināšana.

Sistēma un e-pakalpojumu sistēma veidotas kā viena no otras neatkarīgas, bet savstarpēji integrējamas un viena otru papildinošas sistēmas ar atšķirīgām bāzes funkcijām. Sistēmas galvenais uzdevums papildinot e-pakalpojumu sistēmu ir nodrošināt e-pakalpojumiem nepieciešamo dokumentu un informācijas plūsmu ārpus e-pakalpojumu sistēmas funkcionalitātes robežām nepārklājoties ar e-pakalpojumu sistēmas funkcionalitāti. Sistēmā tika plānots izmantot arī e-pakalpojumu sniegšanai starpresoru līmenī, izmantojot esošu valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS). To bija plānots veikt pastarpināti caur e-pakalpojumu sistēmu, kas nodrošina integrāciju ar VISS un nodos to apstrādei Sistēmā “*Back Office*” līmenī. Sistēma pieņem gan automātisku apstrādājamas ievadformas, gan dokumentus, kuri ir sagatavoti ar standarta programmatūras rīkiem (piemēram, dažādiem teksta redaktoriem u.c.) un ir parakstīti ar drošu elektronisko parakstu. Dokumentu vadībai par pamatu izmantoti Sistēmas iekšējie dokumentu vadības mehānismi, nodrošinot arī e-pastu pārvaldību.

Papildu projekta ietvaros tika veikta izpēte un izvērtēta esošā Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo balss sakaru infrastruktūra, izmantotās tehnoloģijas un izstrādāts tehniski ekonomiskais pamatojums balss komunikāciju iekļaušanai Sistēmā.

Projektā plānotās darbības:

Sistēmas ieviešana tika īstenota vairākos posmos:

- Izpēte, kuras ietvaros tika veikta detalizēta informācijas un dokumentu plūsmas analīze Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošajās iestādēs, kas ietvēra:
 - ienākošo e-pakalpojumu, informācijas un dokumentu plūsmas automatizēšanas un automatizēšanas lietderības novērtēšana;
 - iekšējās informācijas un dokumentu aprites plūsmas automatizēšanas un automatizēšanas lietderības novērtēšana;
 - balss sakaru un video sakaru, izmantojot interneta resursus (IP telefoniju un video konferences), ieviešanas iespēju un ieviešanas lietderības izvērtēšana. Projekta ietvaros nebija paredzēta IP telefonijas un video konferenču sistēmas ieviešana, tomēr veidojot integrētu vienotu informācijas, dokumentu un e-pakalpojumu telpu, nepieciešams izvērtēt tālākas Sistēmas attīstības iespējas, apskatot dažādus informācijas aprites un komunikāciju veidus, lai nodrošinātu Sistēmas ilgtspējīgas attīstīšanas iespējas.
- Sagatavošanās Sistēmas ieviešanai, kuras ietvaros tika izstrādāts detalizēts Sistēmas ieviešanas plāns, un izstrādātas detalizētas Sistēmas tehniskās specifikācijas.
- Ieviešana, kuras ietvaros tika ieviesta vienota informācijas, dokumentu un e-pakalpojumu aprites, uzskaites un kontroles sistēma, veikta integrācija ar e-pakalpojumu sistēmu, izmantojot vienotu klientu attiecību vadības sistēmu (CRM).

Plānotie projekta ieguvumi:

- visiem Latvijas Republikas iedzīvotājiem, komersantiem un valsts pārvaldes iestādēm iespēja izsekot savu iesniegumu, procesu ierosinošo dokumentu un saņemamo e-pakalpojumu sniegšanas gaitai, tādējādi dodot tām iespēju prognozēt un plānot savas turpmākās darbības;
- atvieglota un automatizēta dokumentu aprīte, saskaņošana, kā arī dokumentu izstrāde iestādēs;
- atvieglota dokumentu saskaņošanas procedūra;
- darbinieku darba laika efektīvāka izmantošana.

Plānotais projekta rezultāts:

- nodrošināta datu precizitāte, pilnība, konsistence, savlaicīgums un pieļaujamība;
- izveidots vienots informācijas aprites un komunikāciju rīks;
- dokumentu plūsmas elektronizācija un automatizēšana;
- izveidota vienota droša informācijas telpa.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta rezultātā ZM un tās pakļautības iestādēm izveidota vienota droša informācijas telpa, kas nodrošina vienādas iespējas saņemt pakalpojumus un informāciju, izmantojot mūsdienīgas tehnoloģijas, visā Latvijas teritorijā. Šī sistēma atbalsta loģisko integrāciju ar citām informācijas sistēmām visā Latvijas teritorijā.

Plānota sadarbība ar:

- Valsts augu aizsardzības dienestu;
- Valsts aģentūru "Lauksaimniecības datu centrs";
- Valsts aģentūru "Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra";
- Pārtikas un veterinārais dienests;
- Valsts aģentūru „Lauku atbalsta dienests”;
- Valsts Meža dienestu;
- Valsts reģionālās attīstības aģentūru;
- Valsts zemes dienestu.

Sistēmas ieviešanai nepieciešamo specifisko kompetenču (juridisko, vadības konsultāciju un IT konsultāciju) nodrošināšanai tika pieaicināti konsultanti

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšanās;
- dokumentu plūsmas automatizēšana;
- viegli pieejami dati;
- klientu un pakalpojumu sniedzēju ikdienas atvieglošana;
- datu elektronizēšana un integrācija ar citām valsts iestādēm.

Projekta mērķis bija izveidot vienotu drošu informācijas telpu Zemkopības ministrijā (turpmāk – ZM) un tās padotībā esošajās iestādēs, veidojot to kā vienotu informācijas aprites un komunikāciju rīku. Projekts bija orientēts uz administratīvās slodzes samazināšanu, atvieglojot un automatizējot dokumentu apriti, saskaņošanu, kā arī dokumentu izstrādi iestādēs. Veidojot vienotu drošu informācijas telpu, bija plānots nodrošināt gan privātpersonām, gan valsts pārvaldes iestādēm iespēju izsekot savu iesniegumu, procesu ierosinošo dokumentu un saņemamo e-pakalpojumu sniegšanas gaitai, tādējādi ļaujot tām prognozēt un plānot savas turpmākās darbības. Lai nodrošinātu finanšu izlietojuma lietderību, balss komunikācijas iekļaušana Sistēmā pilotprojekta ietvaros nav paredzēta. Projektā bija plānots veikt izpēti un izvērtēt esošo ZM un tās padotībā esošo balss sakaru infrastruktūru, izmantotās tehnoloģijas un izstrādāt tehniski ekonomisko pamatojumu balss komunikāciju iekļaušanai Sistēmā.

Projekta rezultāts

ZM sniegtās atbildes uz intervijas jautājumiem.

"Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide"

Informācija par projektu:

Projekta Nr. 3DP/3.2.2.1.1/09/IPIA/IUMEPLS/014

Finansējums: 1793427,47 EUR

Izstrādātās sistēmas: ZM DVS (RIX Technology)

Izstrādāti e-pakalpojumi: 10 gab. (VMD-1, LAD-1, PVD-3, VAAD-2, LDC-2) (TIETO latvija)

1.Situācija pēc projekta ieviešanas	
Vai lietotāji (personāls) ir saņēmuši pietiekamu apmācību un apmācības, lai izmantotu jaunās iespējas?	ERAF projekta ietvaros tika apmācīti DVS administratori un ZM iestāžu galvenie lietotāji (lietvedība). Darbinieku vajadzībām tika sagatavotas lietotāju rokasgrāmatas un informatīvie materiāli. Lietvedības pārstāvi un sistēmas administratori veica arī individuālas (struktūrvienību) apmācības sistēmas ieviešanas stadijā. Pašreizējais sistēmas lietotāju skaits nozarē: ~2700
Vai darbinieku skaits un kvalifikācijas līmenis atbilst faktiskajai darba slodzei?	Par sistēmas uzturēšanu un lietotāju atbalstu ir noslēgts ārpakalpojuma līgums ar sistēmas uzturētāju. Sistēmas tehnisko uzturēšanu/atbalstu nodrošina LDC. Sistēmas lietojuma administrēšanu veic ZM. Sistēmas biznesa funkcionālo regulējumu (lietvedības nodrošināšana) veic katras iestādes lietvedība.
Vai personālam ir uzticība risinājuma iespējām un mērķim, kā arī vēlme strādāt ar risinājumu?	Darbinieku skaits un kvalifikācijas atbilst darba slodzei. Sistēma sekmīgi strādā kopš 2012. gada, to izmanto vairāk nekā 2700 nozares darbinieku. Sistēma uzturēšanas līguma ietvaros tā tiek pastāvīgi uzlabota un atjaunota. Sistēmas izmantošana ir ļāvusi pilnībā aizstāt papīra dokumentu apriti (oficiālā sarakste) gan ministrijā gan starp padotībā esošajām iestādēm un citām valsts pārvaldes iestādēm. Ir paātrinājies informācijas un uzdevumu aprites ātrums, ir uzlabojusies uzdevumu izpildes kontrole un informācijas kvalitāte.

Cik noslogoti, lietojami, noderīgi un atbilstoši sistēmas darbības prasībām ir atbalsta pakalpojumi, piemēram, sistēmu atbalsta funkcija un palīdzības dienests?	Vairums sistēmas lietotāju pozitīvi vērtē sistēmas sniegtās iespējas un lietojamību. Ņemot vērā, ka sistēma pamatā strādā prognozējami un stabili, kā arī sistēmas lietotāji ir ministrijas un iestāžu darbinieki, sistēmas atbalsts tiek veikts izmantojot ministrijas iekšējās atbalsta sistēmas un kanālus (personīgs kontakts, e-pasts, telefons, atbalsta sistēma). Pamat atbalsta funkciju sistēmas lietošanā nodrošina iestāžu lietvedības nodaļas. Ja rodas sistēmas funkcionālās problēmas, tās tiek komunicētas ar DVS administratoru, kurš tālāk strādā ar sistēmas izstrādātāju (RIX Tehnologies). ZM ir ieviesta palīdzības dienesta sistēma help.zm.gov.lv , kur tiek reģistrēti un apstrādāti ministrijas darbinieku pieteikumi saistībā ar sistēmu lietošanas incidentiem.
Vai trešās personas, piemēram, galvenie lietotāji, ir apmierināti ar pakalpojumu? (atbildi, lūdzu, sniegt sekojošā gradācijā: 1- Ļoti neapmierināti, 2- Neapmierināti, 3- Neitrāli, 4- Apmierināti, 5- Ļoti apmierināti)	4 – apmierināti
Vai identificēto kļūdu līmenis un raksturs apdraud(-ēja) sistēmas darbību?	Nē – kopš sistēmas ieviešanas nav bijušu sistēmas darbību apdraudoši incidenti. Pamatā tiek identificēti un saņemti ierosinājumi par sistēmas funkcionālo uzlabošanu vai audita ieteikumi attiecībā uz sistēmas nefunkcionālajām prasībām vai drošības līmeņa paaugstināšanu (piemēram – multi-faktoru autentifikācijas ieviešanas administrēšanai).
Vai defektu apstrādes temps un rezultāti nodrošina(-āja) sistēmas normālu darbību?	Jā – kopš sistēmas ieviešanas nav bijuši konstatēti sistēmas defekti, kurus nebūtu bijis iespējams novērst tās pašas darba dienas laikā.
Vai datu integritāte tiek uzturēta sistēmā un saistībā ar citām integrētām sistēmām?	Datu integritāte tiek nodrošināta ar sistēmas iekšējiem parakstiem (lietotājiem parakstot dokumentu, tas vairs nav grozāms) un LVRTC izsniegtajiem e-parakstiem. Nosūtīto dokumentu integritāti apliecina e-paraksta validācija.
Vai sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi (incidentu pārvaldība, pieejas tiesību pārvaldība, rezerves kopijas, monitorings, auditācijas pieraksti) tiek pareizi piemēroti?	Sistēmas incidenti tiek reģistrēti ministrijas palīdzības dienesta sistēmas help.zm.gov.lv. Sistēmas incidentu eskalācija ir organizēta vairākos līmeņos – lokālais lietvedības vai IT atbalsts -> DVS administrators -> sistēmas uzturētājs. Pieejas tiesības sistēmai tiek pārvaldītas 2 līmeņos – vispārējā piekļuve sistēmai+privilēģētās tiesības (lietvedis, administrators) tiek noteiktas iestādes Active Directory (pārvalda katra iestāde atsevišķi un atbild par saviem lietotājiem), bet sistēmas iekšējo reģistru piekļuve (dokumentu mapes) tiek noteikta sistēmas lietotāja līmenī (veidots uz AD lietotāja bāzes). Sistēmas rezerves kopijas un infrastruktūras monitorings veic LDC – sistēma ir rezervēti izmitināt 2 datu centrus, tai tiek veiktas regulāras datu kopijas, kā arī tiek nodrošināt pastāvīgs sistēmas IKT resursu veikspējas monitorings. Auditācijas pieraksti tiek veidoti un uzturēti sistēmas ietvaros atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem (Ministru kabineta 2015.gada noteikumi Nr.442 “Kārtība, kādā tiek nodrošināta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmu atbilstība minimālajām drošības prasībām”)
Vai pastāv iekšējā kontrole sistēma (procesu pārbaudes) un finanšu pārbaudes?	Procesu vadību DVS nodrošina ministrijas Lietvedības nodaļa Finanšu pārbaudes nodrošina Finanšu kontroles un pārskatu nodaļa IAD (iekšējā audita nodaļa realizējot plānotos un prioritāros auditus)
Vai sistēmas ātrdarbība atbilst iepriekš plānotajai?	Sistēmai ir pieejami pietiekami tehniskie resursi tās normālai funkcionēšanai.

	Sistēmas ātrdarbība (atbildes laiki uz pieprasījumiem) ikdienā atbilst vispārpieņemtiem standartiem (pamata izvēlnes reakcijas laiks līdz 0,1 s, neliels meklēšanas pieprasījums līdz 1 s, apjomīgs meklēšanas pieprasījums līdz 10 s)
Vai sistēma spēj tikt galā ar faktiskajām maksimālajām noslodzēm, kas ir radušās un paredzamas?	Sistēmai ir izdalīti pietiekami resursi gan plānotā sistēmas datu pieauguma nodrošināšanai gan neparedzētu noslodžu gadījumiem, kā arī sistēma pēc definīcijas neparedz negaidītu noslodzes pieaugumu – lietvedības procesi pamatā ir lineāri un viegli prognozējami.
Vai personāls seko darbības procedūrām, ieskaitot dublēšanu, atjaunošanu, drošību un avāriju seku novēršanu?	Personāls apzinās sistēmas nozīmīgumu iestāžu pamatdarbības procesa nodrošināšanā – sistēmai tiek veikta gan datu dublēšana (2 neatkarīgos datu centros), gan rezerves kopiju izveide, kā arī tiek organizētas drošības pārbaudes.
2. Projekta ieguvumi	
Kādas ir jaunā risinājuma faktiskās uzturēšanas izmaksas atbilstoši uzturēšanas izmaksu tabulas struktūrai?	DVS uzturēšanas izmaksas 2017.gadā – 96 800 EUR Standarta programmatūras uzturēšana (MS licences) – 22 000 EUR DVS administrēšana – 0,6 slodzes – 8640 EUR IKT resursu administrēšana – LDC (1,5 slodzes uz visu koplietošanas uzturēšanu) IKT resursi - ~ 20 000 EUR Drošības pārbaudes – 4400 EUR Administrēšana – 8640 EUR
Kāds ir faktiskais ieguvums, ko sniedz jaunais risinājums un kā tas atbilst pret sākotnējo projekta aprakstu/pieteikumu?	DVS pilnībā izpilda projekta pieteikuma aprakstā minētās prasības un nodrošina virkni ar ieguvumiem salīdzinot ar papīra dokumentu apriti: - Lietvedības un uzdevumu vadības un kontroles procesu elektronizācija un automatizācija - Dokumentu plūsmu elektronizācija – atteikšanās no papīra dokumentiem - Administratīvā sloga samazināšana
3. Nākotnes uzlabojumi	
Vai ir nepieciešama turpmākā apmācība, lai uzlabotu ieguvumu pakāpi?	Sistēmas lietotāji ir apguvuši sistēmu tādā līmenī, lai pašreiz vairs nebūtu nepieciešama papildus lietotāju apmācība – lietotāji spēj pilnvērtīgi izmantot sistēmu un tās sniegtās iespējas.
Vai ir vēl kādi funkcionāli uzlabojumi vai izmaiņas, kas nodrošinātu lielākus ieguvumus?	Turpmākai sistēmas attīstībai ir paredzēta tās ciešāka integrācija ar citām ministrijas pamatdarbības sistēmām, piemēram, DVS un Personāla vadības procesu (Horizon) integrācija
Vai ir nepieciešami specifiski uzlabojumi procedūrās, dokumentācijā, atbalstā, utt?	Specifiski uzlabojumi nav identificēti
Kāda pieredze būtu izmantojama turpmākajos projektos?	Sistēmas veiksmīgai ieviešanai nepieciešama skaidra projekta vīzija un sasniedzamie rezultāti. Jānodrošina visu pušu iesaiste un atgriezeniskā saikne, lai atbildīgie darbinieki būtu pārliecināti, ka viņu ieguldījums ir nozīmīgs sistēmas ieviešanā uz attīstībā.

Informācijas sistēmas uzturēšanas izmaksu posteņi	Uzturēšanas izmaksas gadā (EUR)
PROGRAMMATŪRA kopā	118800
Programmatūras licences, atjauninājumi	22000 (Microsoft licences) (5 Win Srv std instalācijas uz Win Srv Datacentre bāzes + 1 SQL std serveris)
Sistēmas programmatūras izmaiņas & papildinājumi (piemēram,	96 800 (Namejs uzturēšanas 2001+ lietotājiem)

sistēmas kļūdu novēršana, sistēmas pielāgošana grozījumiem normatīvajos aktos, sistēmas pielāgošana atbilstoši citu saistīto IS izmaiņām vai pilnveidojumiem)	
Sistēmas veikspējas pārbaudes	0
INFRASTRUKTŪRA kopā	~ 20 000 (sistēma ir izmitināta koplietošanas IKT resursos)
Infrastrukturā uzturēšana	~ 20 000
Sistēmas izmitināšanas pakalpojumi (piemēram, datu centra vai mākoņdatošanas ārpakalpojums)	0
Sakaru un komunikāciju pakalpojumi	Nav atsevišķi izdalāmi no kopējiem sakaru pakalpojumu izdevumiem
DROŠĪBA (gan programmatūrai, gan infrastruktūrai) kopā	4400 (~15% no 2017.gadā veiktā IKT drošības audita apjoma)
Sistēmas drošības pārbaudes	2200
Sistēmas drošības labojumi	2200
PERSONĀLS kopā	8640
Lietotāju apmācības	Lietotāju apmācības veic Lietvedības nodaļas darbinieki kā arī sistēmas administrators
Lietotāju atbalsts	Lietotāju atbalstu veic Lietvedības nodaļas darbinieki kā arī sistēmas administrators
Sistēmas administratori	8640 (0,6 administratoru slodzes)

Pielikums III. IKT koplietošanas risinājumi (projektu iesniegumos norādīts, ka tiks veidots koplietošanas risinājums)

Valsts darba inspekcija

Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana

Projekta laikā tika risinātas šādas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze;

Piedāvātais problēmas risinājums: VDI izveido jaunu integrētu informāciju sistēmu un ievieš 16 e-pakalpojumus, kas uzlabo VDI darbības kvalitāti, efektivitāti, pieejamību un samazina administratīvo slogu sabiedrībai, samazinot sabiedrības patērētos resursus, piemēram, laiku, kas tiek tērēts apmeklējot VDI klātienē.

Projektā plānotās un īstenotās darbības:

- veikt projekta priekšizpēti un sagatavot projekta pieteikumu;
- sagatavot informācijas sistēmas koncepciju, tehnisko projektu;
- piesaistīt ekspertus un veikt IT infrastruktūras drošības izvērtēšanu;
- pilnveidot VDI informācijas sistēmu, integrējot to ar šādām informācijas sistēmām Valsts informācijas sistēmu savietotājā:
 - Iedzīvotāju reģistrs;
 - Valsts ieņēmumu dienesta informācijas sistēma;
 - Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras informācijas sistēma;
 - Valsts zemes dienesta informācijas sistēma;
 - Uzņēmumu reģistrs;
 - Nodarbinātības valsts aģentūras informācijas sistēma;
 - Sodreģistrs.
- izveidot sešpadsmit VDI e-pakalpojumus, kas pieejami visiem Latvijas iedzīvotājiem, uzņēmumiem un valsts pārvaldes iestādēm (Iesniegums Darba Inspekcijas un Darba Inspekcijas atbildes saņemšana, Darba Inspekcijas amatpersonas lēmuma apstrīdēšana, Darba Inspekcijas izdoto administratīvo aktu darba devējiem par konstatētajiem pārkāpumiem saņemšana, Darba devēja paziņojums Darba Inspekcijai par novērstajiem pārkāpumiem, Informācijas saņemšana no citām valsts institūcijām par iespējamajiem pārkāpumiem Darba Inspekcijas kompetences jomā, Darba Inspekcijas atļauja bērnu nodarbināšanai, Izziņa par darba tiesību būtiskiem pārkāpumiem, Paziņojums par notikušu nelaimes gadījumu darbā, Darba devēja sastādītā izmeklēšanas akta par notikušu nelaimes gadījumu darbā

iesniegšana reģistrācijai, Darba Inspekcijas sastādītā izmeklēšanas akta par notikušu nelaimes gadījumu darbā saņemšana, Paziņojums par kriminālprocesa uzsākšanu, atteikumu uzsākt kriminālprocesu vai tā izbeigšanu, Ārstniecības personas/iestādes paziņojuma par cietušo nelaimes gadījumā darbā sniegšana, Izziņa par veselības traucējumu smaguma pakāpi nelaimes gadījumā darbā, Darba vietas higiēniskais raksturojums, Ziņojums par arodslimības gadījumu, Atzinums par nodarbinātā veselības un drošības apdraudējuma faktu darbā);

- nodrošināt administratoru apmācību informācijas sistēmas uzturēšanai;
- projektu rezultātu popularizēšanai sabiedrībā, nodrošināt projekta un tā īstenošanas ietvaros sasniegto rezultātu publicitāti.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta ietvaros veiktās izstrādes – e-pakalpojumi, nodrošinās pieeju VDI pakalpojumiem, informatīvās sistēmas resursiem un datiem visas Latvijas mērogā. Projekta rezultātā uzlabota VDI sniegto publisko pakalpojumu kvalitāte un paaugstināta to pieejamība nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: VDI sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošanas aspekts ir nodrošināt visiem klientiem vienādas iespējas saņemt piedāvātos pakalpojumus, kā arī informāciju par šo pakalpojumu, nodrošināt pakalpojuma pieejamību dzīvesvietā vai darbavietā. Projekta ietveros netiek paredzētas specifiskas aktivitātes vienādu iespēju principa īstenošanai, nodrošinot elektroniskā pakalpojuma izmantošanas iespējas personām ar funkcionāliem traucējumiem, bet projekta rezultātā izveidotie e-pakalpojumi rada iespēju sazināties ar VDI un iegūt informāciju cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, izmantojot interneta pieslēgumu un neizejot no mājām. Tādā veidā šiem cilvēkiem VDI pakalpojumu pieejamību palielinās aktivitātē 5.1. izveidotie uz visiem iedzīvotājiem orientētie pakalpojumi, kas norādīti projekta pieteikuma 2.11.1. apakšpunktos.

Plānota sadarbība ar :

- Iekšlietu ministrijas Informācijas centru;
- Valsts ieņēmumu dienestu;
- Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru;
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru;
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi;
- Valsts reģionālās attīstības aģentūru;
- Nodarbinātības valsts aģentūru;
- Valsts zemes dienestu

Plānotie projekta ieguvumi:

- efektīva datu apmaiņa ar citām valsts iestādēm;
- resursu ietaupīšana;
- darba efektivitātes un kvalitātes palielināšana;
- saņemt e-pakalpojumus jebkurā sev ērtā vietā, kur nodrošināts interneta pārklājums;
- dokumentu iesniegšana elektroniskā veidā;
- mazākas rindas iestādēs;
- VDI cilvēkresursu ietaupījums.

Plānotais projekta rezultāts:

- pilnveidoti un uzlaboti VDI pamatdarbības procesi;
- VDI procesu efektivitātes paaugstināšana;
- 16 jaunu e-pakalpojumu izveide;
- elektronisku iesniegumu iesniegšana un atbilžu saņemšana;
- pārbaudēs konstatēto pārkāpumu informācijas saņemšana un ziņošana par novēršanu;
- procesu monitoringa iespējas;
- integrētas informācijas sistēmas izveide;
- e-pakalpojumu nodrošināšana darba devējiem, nodarbinātajiem un citiem VDI klientiem;

- jaunas, kvalitatīvas datu bāzes izveide.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- mazinājies administratīvais slogs darba devējiem un nodarbinātajiem;
- darba un cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošana;
- līdzsvarotas un ilgtspējīgas valsts attīstības un konkurētspējas palielināšana;
- klientu apmierinātības paaugstināšanās, jo iespējams saņemt pakalpojumu attālināti;
- izlietoto resursu samazināšana (piem. papīrs, klienta patērētais laiks, stāvēt rindā);
- iespēja iegūt datus no citām iestādēm elektroniski.

Projekta mērķis bija ieviest sešpadsmit VDI e-pakalpojumus, izveidot integrētu informācijas sistēmu, integrējot to ar Iedzīvotāju reģistru, Valsts ieņēmumu dienesta informācijas sistēmu un citu valsts pārvaldes institūciju informācijas sistēmām, tādā veidā nodrošināt efektīvu darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jomas uzraudzības un kontroles informatīvo bāzi, sekojoši, radot resursu ietaupījumu VDI un samazinot administratīvo slogu uz Latvijas iedzīvotājiem, pilnveidojot un uzlabojot institūciju sadarbību un informācijas apmaiņu tiešsaistē.

Projekta rezultātā izveidota informācijas sistēma.

Lietotājiem (personālam) tika nodrošinātas semināra tipa apmācības, kas tiek vērtētas kā nepietiekamas. Vērtējums par sistēmu ir 3 jeb neitrāli. Priekšrocība ir tāda, ka sistēmā ir pieejams liels apjoms būtiskas statistiskās informācijas, kas tiek izmantota VDI darbības, kompetences jomu un procesu analizē un plānošanā

Viens no galvenajiem trūkumiem ir, ka sistēmas ātrdarbība neatbilst cerētajam. Tā nestrādā atbilstoši iepriekš noteiktajiem mērķiem un atsevišķas funkcijas ir laikietilpīgas (piemēram, atskaites sagatavošana). Sistēma nespēj tikt galā ar faktiskajām maksimālajām noslodzēm. Lielākā aizture veidojas, saņemot datus no Latvija.lv portāla, tāpat arī datu ierakstīšana diskos aizņem daudz laika. Ņemot vērā datu apjoma pieaugumu sistēmā, tās darbība kļūst lēnāka.

Būtiskākais ieguvums no sistēmas ieviešanas ir datu koplietošana ar citām iestādēm. Notiek datu apmaiņa ar VID, Sodu reģistru, VSAA, NVA u.c. Citi ieguvumi ir procesu automatizācija, elektronisko atskaišu sistēmas iespēja.

Nākotnes perspektīvā būtu nepieciešamas turpināt lietotāju apmācības, nodrošināt e-parakstīšanas iespējas pilnvarotajam pārstāvim vadītāja prombūtnes laikā, nodrošināt, izmantojot e-pakalpojumus, saņemto dokumentu tiesisko spēku.

Valsts Reģionālās Attīstības Aģentūra

Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* lai nodrošinātu valsts un pašvaldību IS sadarbību, kā arī lai mazinātu administratīvo slogu, bija nepieciešama pašvaldību IS paplašināšana, jo pašreizējā pašvaldību IS attīstība ir pietiekama, lai atsevišķas noslēgtas sistēmas aizvietotu ar centralizētām un atvērtām sistēmām, kā, piemēram, VZD Nodokļu objektu sarakstu (saraksta 1x gadā un ikmēneša atjaunināšana).
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* Valsts un pašvaldību IS savietotāja (PFAS) attīstīšana ir nepieciešama, lai:
 - izlīdzinātu atsevišķu pašvaldību IT attīstības līmeni, nodrošinot tām vienotu datu piekļuves līmeni, tādējādi veicinot Latvijas iedzīvotājiem iespēju saņemt vienādas kvalitātes pašvaldības pakalpojumus;
 - nodrošinātu vienotu un centralizētu piekļuvi pašvaldību e-pakalpojumiem;

- vienkāršotu un automatizētu pašvaldību administratīvo funkciju realizēšanu, it īpaši tās, kuras saistītas ar informācijas apmaiņu ar valsts IS;
- izstrādātu e-pakalpojumus pēc vienotas metodikas;
- mazināt slogu pašvaldību darbiniekiem, izmantojot PFAS, paātrinot informācijas apmaiņu un tās aprites ātrumu, aizstājot dokumentu apriti ar elektronisko darba vidi;
- nodrošinātu pakalpojumu un e-pakalpojumu sniegšanas tehnisko bāzi.

Piedāvātais problēmas risinājums: PFAS ieviešana.

Projektā plānotās darbības:

- paplašināt VISS funkcionalitāti, papildinot to ar pašvaldībām nepieciešamo funkcionalitāti (PFAS);
- pašvaldību informācijas sistēmu attīstības veicināšana, atbilstoši normatīvo aktu prasībām nodrošinot pašvaldību darba atbalsta programmatūru ieviešanu pašvaldībās (reaģējošā);
- jaunu e-pakalpojumu veidošana uz VISS bāzes;
- PFAS integrācija ar Valsts informācijas sistēmām - VIS;
- pašvaldību informācijas sistēmu funkcionalitātes attīstīšana kā atbalsts pašvaldību darbinieku darba informatizācijai un pakalpojumu centru darbības nodrošināšanai, sekmējot pakalpojuma pieejamību.
- VZD nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju un ar nodokli apliekamo objektu sarakstu centralizēta nodošana pašvaldībām;
- pāreja uz vienotu Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas un Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas datu nodošanu pašvaldībām - tiešsaistes režīmā – tīmekļa servisu;
- pašvaldību datu nodošanas VZD noteikumu un saskarnes izstrāde;
- e-pakalpojuma - nekustamā īpašuma nodokļa - apmaksa tiešsaistē – izveide;
- pašvaldību sociālo pārvalžu datu apmaiņa ar Labklājības Ministrijas informācijas sistēmām;
- e-pakalpojuma – mani dati sociālajā dienestā – izveide;
- pašvaldību datu apmaiņas nodrošināšana ar Tieslietu Ministrijas rīcībā esošo Vienoto civilstāvokļa aktu reģistrācijas informācijas sistēmu.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”:

Projektā paredzētās aktivitātes un rezultāti pieejami visām Latvijas pašvaldībām visos Latvijas plānošanas reģionos, saistībā ar Administratīvi teritoriālo reformu. PFAS izmanto pašvaldības visā Latvijas teritorijā. Elektroniskās pārvaldes ieviešanā liela loma ir pašvaldībām – tieši pašvaldības, realizējot deleģētās tiešās pārvaldes funkcijas, ir galvenais iedzīvotāju saskarsmes punkts ar valsti un pārvaldi kopumā, un var droši apgalvot, ka par e-pārvaldes veiksmīgu ieviešanu varēs runāt vienīgi tad, kad visu pašvaldību pakalpojumi būs pieejami iedzīvotājiem un uzņēmējiem tiešsaistē. Attīstoties informācijas un komunikāciju tehnoloģijām, Latvijas pašvaldībām aktuāla ir elektroniskās pārvaldes ieviešana un pašvaldību darba optimizācija, lai celtu sava darba efektivitāti, nodrošinot iedzīvotājiem vai komerciestādēm sniegto pakalpojumu kvalitāti un savlaicīgumu. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju izmantošana nodrošina nepieciešamo informācijas ieguves ātrumu, operatīvu un tūlītēju risinājumu.

Plānota sadarbība ar sekojošām iestādēm:

- Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministriju (RAPLM)
- Latvijas Republikas Valsts Zemes dienestu;
- Rēzeknes novada pašvaldību;
- Ilūkstes novada pašvaldību;
- Dundagas novada domi;
- Jelgavas pilsētas domi;
- Rīgas pilsētas pašvaldību;
- Labklājības Ministriju;
- Tieslietu ministriju.

Tika izveidota projekta uzraudzības un konsultatīvā padome, projekta vadības grupa, nozīmēts projekta vadītājs no VRAA iekšējiem resursiem un izveidota prasību definēšanas darba grupa.

Plānotie projekta ieguvumi:

- jaunu e-pakalpojumu ieviešana (nekustamā īpašuma nodokļa apmaksa tiešsaistē un mani dati sociālajā dienestā);
- kvalitatīva informācijas apmaiņa starp valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām un iedzīvotājiem;
- papīru dokumentu aprites pakāpeniska samazināšana;
- centralizēta kadastra teksta un grafisko datu nodošana pašvaldībām;
- datu apmaiņas nodrošināšana ar Valsts informācijas sistēmām;
- paātrināta informācijas aprīte.

Plānotais projekta rezultāts:

Izmantojot saskarnes ar valsts informācijas sistēmām un sistēmā esošos pamatdatus pašvaldību darbiniekiem tiks nodrošinātas sekojošas iespējas:

- datu ievade;
- datu rediģēšana;
- meklēšana;
- skatīšanās;
- lejupielāde;
- nepieciešamo papīra dokumentu/izziņu/veidlapu automatizēta izdrukā.
- izveidota unificēta programmatūra, kas ir pieejama visām pašvaldībām visā Latvijas teritorijā un nodrošināta e-pakalpojumu sniegšanas bāze pēc vienotiem kritērijiem
- pašvaldību informācijas sistēmu paplašināšana;
- attīstīta Pašvaldību vienoto informācijas sistēma.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīva sloga samazināšana
- izveidota centralizēta sistēma, kur iestādes var atrast nepieciešamo informāciju ikdienas darbībai;
- atvieglota ikdienu darbiniekiem, iestādēm un klientiem;
- kvalitatīvu e-pakalpojumu saņemšana no jebkuras, sev ērtas vietas, kur pieejams interneta pārlūkprogramma.

Projekta mērķis bija veicināt e-pārvaldes attīstību pašvaldībās, nodrošināt normatīvajos aktos noteiktās informācijas elektronisku apriti, pakāpeniski samazinot papīru dokumentu apriti, starp VIS, valsts institūcijām un pašvaldībām, paātrinot informācijas apriti maksimāli aizstājot papīra dokumentu apriti ar elektronisko, kur tas pieļaujams. Elektroniskās pārvaldes ieviešanā liela loma ir pašvaldībām – tieši pašvaldības, realizējot deleģētās tiešās pārvaldes funkcijas, ir galvenais iedzīvotāju saskarsmes punkts ar valsti un pārvaldi kopumā, un var droši apgalvot, ka e-pārvaldes veiksmīga ieviešana ir lielā mērā atkarīga no pašvaldību sniegtajiem pakalpojumiem t.sk. e-pakalpojumiem un tad, kad visu pašvaldību pakalpojumi būs pieejami iedzīvotājiem un uzņēmējiem tiešsaistē. Uzlabot iedzīvotāju apkalpošanas kvalitāti un atbalstīt pašvaldību ar IT infrastruktūru, nodrošinot 2 e-pakalpojumu - nekustamā īpašuma nodokļa (NĪNA) - apmaksa tiešsaistē, kā arī sociālā pabalsta pieprasīšana – izveidi.

Projekta rezultātā izstrādāta informācijas sistēma atbilstoši izmaiņām projektā. Ieguvumi no projekta atbilst izmainītajiem ieguvumiem.

Sistēmas darbība ir apmierinoša un nepilnības, kas ietekmē sistēmas darbību ir operatīvi novērstas. Maksimālā slodze nav sasniegta. Sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi tiek piemēroti pareizi.

Lietotāji ir saņēmuši apmācības. Lietotāji ir apmierināti ar sistēmas darbību.

Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas 2.kārta

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* atsevišķas pašvaldībās lietoto IS sistēmas moduļi tiek izmantoti vismaz 5 gadus un to izstrādē pielietotās tehnoloģijas ir novecojušas. Izmaiņu pieprasījuma gadījumā šādu moduļu labošana izmaksā tikpat daudz laika un finanšu resursus, kā tas būtu nepieciešams, izmantojot jaunākas tehnoloģijas. Līdz ar to nepieciešams laicīgi nodrošināt vienotu integrācijas platformu šīm sistēmām, lai veicot šo sistēmu tālāku attīstību būtu jau pieejamas gan saskarnes, gan citi risinājumi, kas atvieglotu sistēmu un to sadarbības attīstību.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* nelielas pašvaldības (mazie novadi) nevar atļauties izveidot savas informācijas sistēmas. Elektronisko pakalpojumu izveide ir apgrūtināta. Atsevišķas republikas nozīmes pilsētas ir izveidojušas savas elektronisko pakalpojumu sniegšanas vietas. Līdz ar to nevar pāriet uz pilnībā elektronisko iedzīvotāju apkalpošanu, jo visas pašvaldības neizmanto IT rīkus ikdienas darbam, bet vairums visu dara manuāli, ar papīra palīdzību.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* PFAS attīstīšana ir nepieciešama, lai izlīdzinātu atsevišķu pašvaldību IT attīstības līmeni, nodrošinot tām unificētu elektronisku darba vidi, tādējādi veicinot Latvijas iedzīvotājiem iespēju saņemt vienādas kvalitātes pašvaldības pakalpojumus neatkarīgi no atrašanās vietas. Tas arī veicina minimālās nepieciešamas kvalitātes pakalpojumu pieejamību visā Latvijas teritorijā.
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* ir gadījumi, kad pašvaldības pieņemot lēmumus, prasa izziņas papīra veidā no iedzīvotājiem, kas rada nepamatotu slogu uz iedzīvotājiem vai pat tiek pieņemti neatbilstoši reālajai situācijai lēmumi.

Piedāvātais problēmas risinājums: PFAS sistēmas uzlabošana un attīstīšana.

Projektā plānotās darbības:

- pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas (turpmāk – PFAS) paplašināšanu un uzlabošana ar mērķi nodrošināt pašvaldību rīcībā esošo sistēmu integrāciju ar citām valsts informācijas sistēmām, kas nodrošina ātrāku un pārskatāmāku uzlabojumu ieviešanu un datu migrācijas nodrošināšanu;
- E-pakalpojumu izstrāde iedzīvotājiem, kas paplašina PFAS un VISS izmantošanu;
- vienotas E-pakalpojumu saņemšanas vides - vienas pieturas aģentūras virtuālās darbavietas izveide iedzīvotājiem, tai skaitā publisko pakalpojumu klasifikatora izstrādi, kas nodrošina unificētu elektronisko vidi gan e-pakalpojumu informācijas saņemšanai, gan Iesniegumu pašvaldībām sūtīšanai un atbilžu saņemšanai;
- pagastu pārvalžu un novadu centru informācijas aprites programmatūras izstrāde un ieviešana kopā ar sadarbības partneriem;
- valsts informācijas sistēmu savietotāja (turpmāk – VISS) pilnveidošana.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”:

Projektā paredzētās aktivitātes un rezultāti pieejami visām Latvijas pašvaldībām visos Latvijas plānošanas reģionus, saistībā ar Administratīvi teritoriālo reformu. PFAS izmanto pašvaldības visā Latvijas teritorijā. Elektroniskās pārvaldes ieviešanā liela loma ir pašvaldībām – tieši pašvaldības, realizējot deleģētās tiešās pārvaldes funkcijas, ir galvenais iedzīvotāju saskarsmes punkts ar valsti un pārvaldi kopumā, un var droši apgalvot, ka par e-pārvaldes veiksmīgu ieviešanu varēs runāt vienīgi tad, kad visu pašvaldību pakalpojumi būs pieejami iedzīvotājiem un uzņēmējiem tiešsaistē. Attīstoties informācijas un komunikāciju tehnoloģijām, Latvijas pašvaldībām aktuāla ir elektroniskās pārvaldes ieviešana un pašvaldību darba optimizācija, lai celtu sava darba efektivitāti, nodrošinot iedzīvotājiem vai komerciestādēm sniegto pakalpojumu kvalitāti un savlaicīgumu. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju izmantošana nodrošina nepieciešamo informācijas ieguves ātrumu, operatīvu un tūlītēju risinājumu.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”:

Projektā PFAS ir paredzēta integrācija ar Valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS) kā arī projektā veidojamā e-pakalpojuma platforma publicēta portāla www.latvija.lv e-pakalpojumu katalogā. Tā kā portāls www.latvija.lv nodrošina vienādu iespēju personām ar funkcionāliem traucējumiem, proti, portālā ir iespēja mainīt teksta izmēru būtiski atvieglot

vājredzīgo lietotāju iespējas, tad līdz ar to var uzskatīt, ka projekta rezultāti nodrošina horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”.

Projekta ietvaros bija paredzēts sadarboties ar:

- Tiesu administrācijas zemesgrāmatu departamentu;
- Ventspils pilsētas domi;
- Ilūkstes novada domi;
- Gulbenes pilsētas domi;
- Valsts Ieņēmumu dienestu;
- Rīgas pilsētas pašvaldību;
- Saldus novada pašvaldību;
- Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru;
- Valsts kasi.

Tika izveidota projekta uzraudzības padome, starpprojektu valde un projekta vadības grupa.

Plānotie projekta ieguvumi:

Uzlabot iedzīvotāju apkalpošanas kvalitāti un atbalstīt pašvaldības ar IT infrastruktūru, nodrošinot:

- unificētu e-pakalpojumu izveidi, kas ļauj visām pašvaldībām saņemt strukturētus, elektroniskus iesniegumus (tādus, lai tos būtu iespējams izmantot pašvaldību informācijas sistēmās);
- vienotu pieeju publiskajiem pakalpojumiem, ieviešot Vienas pieturas aģentūras principu elektroniskajā vidē;
- izziņu izveidi par nekustamā īpašuma nodokļa nomaksu sagatavošanu Tiesu administrācijas vienotai zemesgrāmatai un iedzīvotājiem;
- pašvaldību sociālo dienestu darbiniekiem nepieciešamās izziņas izveidi par Bāriņtiesas lēmumiem attiecībā uz jaundzimušo vecākiem;
- pašvaldību sociālās pārvaldes darbiniekam nepieciešamo informāciju no Zemesgrāmatas par personas valdījumā esošo nekustamo īpašumu.

Plānotais projekta rezultāts:

- sistēmas uzlabošana;
- jaunu e-pakalpojumu izveidošana;
- nodrošināta vienotā pieeja publiskajiem pakalpojumiem;
- izveidots vienots pašvaldību pakalpojumu klasifikators;
- pašvaldības darbinieka darba vietas programmatūras attīstīšana un ieviešana;
- nodrošināta datu kvalitāte, precizitāte, savlaicīgums un unikalitāte;
- vienas pieturas aģentūras principa ieviešana

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšana;
- sistēmu integrācija starp iestādēm;
- kvalitatīva un efektīva darba organizācija;
- pakalpojuma sniegšanas uzlabošana;
- e-pakalpojuma sniegšanas kvalitātes uzlabošana.

Projekta mērķis bija veicināt e-pārvaldes attīstību pašvaldībās, nodrošināt normatīvajos aktos noteiktās informācijas elektronisku apriti, aizstājot papīra dokumentu apriti ar elektronisko, kur tas pieļaujams, kas uzlabos informācijas apriti starp Valsts informācijas sistēmām, Valsts informācijas sistēmu savietotāju (VISS), pašvaldību IS. Attīstīt PFAS kā nozares savietotāju un integrēt to ar VISS (maksimāli izmantot VISS pieejamās koplietošanas komponentes, vai attīstīt tās pēc nepieciešamības).

Projekta rezultātā izstrādāta informācijas sistēma. Ieguvumi no projekta atbilst plānotajam. Sistēmas darbība ir apmierinoša un nepilnības, kas ietekmē sistēmas darbību ir operatīvi novērstas. Maksimālā slodze nav sasniegta. Sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi tiek piemēroti pareizi.

Lietotāji ir saņēmuši apmācības. Lietotāji ir apmierināti ar sistēmas darbību.

E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze.

Piedāvātais problēmas risinājums: izstrādāt jaunus un pilnveidot esošos e-pakalpojumus.

Projektā plānotās darbības:

- vienotās e-pakalpojumu infrastruktūras prezentācijas vides funkcionalitātes pilnveidošana, funkcionalitātes izveide, lai atbalstītu elektroniskās vienas pieturas aģentūras izveidi;
- VISS funkcionalitātes pilnveidošana;
- jaunu e-pakalpojumu izstrāde un ieviešana, nodrošinot augstāku pieejamību sociālās un izglītības jomas pakalpojumiem un papildinātās VISS funkcionalitātes izmantošanu.

Plānotie projekta ieguvumi:

- klientiem maksimāli ērta un saprotama e-pakalpojumu prezentācijas vides izveide;
- uz uzņēmējiem orientēta satura izveide;
- valsts iestādēm iespēja integrēt sistēmas;
- pieejams vispusīgs maksājumu shēmu atbalsts.

Plānotais projekta rezultāts:

- veicināta datu precizitāte, savlaicīgums un unikalitāte;
- nodrošināta brīva valsts un pašvaldību e-pakalpojumu pieejamība;
- nepastarpinātu zināšanu tālāku izplatīšana un prasmju attīstīšana plašākām iedzīvotāju grupām.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”:

Projektā paredzētās aktivitātes un rezultāti pieejami un ietekmē visus Latvijas reģionus. Veicinot ikvienam pieejamus elektroniskos pakalpojumus, samazinās plaisa starp valsts un pašvaldību pakalpojumu pieejamību, piemēram, Rīgā un reģionos.

Plānota sadarbība ar:

- Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Informācijas centru;
- Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi;
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru;
- Rīgas Tehniskā universitāti;
- Latvijas Universitāti;
- Latvijas Lauksaimniecības universitāti;
- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju;
- Valsts kasi;
- Valsts kanceleju;

- Valsts ieņēmumu dienestu.

Tika izveidota uzraudzības padome, starpprojektu valde un projektu vadības grupa,

Plānotie projekta ieguvumi:

- klientiem maksimāli ērta un saprotama e-pakalpojumu prezentācijas vides izveide;
- uz uzņēmējiem orientēta satura izveide;
- valsts iestādēm iespēja integrēt sistēmas;
- pieejams vispusīgs maksājumu shēmu atbalsts.

Plānotais projekta rezultāts:

- tiks veicināta datu precizitāte, savlaicīgums un unikalitāte;
- tiks nodrošināta brīva valsts un pašvaldību e-pakalpojumu pieejamība;
- nepastarpinātu zināšanu tālāku izplatīšana un prasmju attīstīšana plašākām iedzīvotāju grupām.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- komersantu ikdienas atvieglošana;
- brīvi pieejami e-pakalpojumi vienuviet;
- samazināsies plaša starp valsts un pašvaldību pakalpojumu pieejamību.

Projekta mērķis bija veicināt valsts e-pakalpojumu pieejamību, izstrādājot un ieviešot jaunus e-pakalpojumus, kā arī turpinot e-pakalpojumu infrastruktūras jeb Valsts informācijas sistēmu savietotāja (VISS) un Latvijas valsts portāla kā vienotā elektroniskā kontaktpunkta attīstību.

Projekta rezultātā izstrādāta informācijas sistēma. Ieguvumi no projekta atbilst plānotajam.

Sistēmas darbība ir apmierinoša un nepilnības, kas ietekmē sistēmas darbību ir operatīvi novērstas. Maksimālā slodze nav sasniegta. Sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi tiek piemēroti pareizi.

Lietotāji ir saņēmuši apmācības. Lietotāji ir apmierināti ar sistēmas darbību.

Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru GIS sasaiste ar portālu

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* pirms projekta ieviešanas Latvijā nebija vienotas prasības un standarti digitālajai ģeotelpiskajai informācijai, kā arī nebija ģeotelpisko datu apmaiņas infrastruktūras.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* nebija iespējams ar elektroniskiem meklēšanas rīkiem uzzināt, kāda ģeotelpiskā informācija tiek uzkrāta ģeotelpisko datu turētāju sistēmās. Nebija nodrošinātas iespējas šīs informācijas skatīšanai un lejupielādei. Nebija nodrošinātas iespējas jaunu elektronisko pakalpojumu veidošanai, kuros nepieciešams izmantot ģeotelpiskos datus no dažādiem datu avotiem.
- *Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze:* nebija iespējas jaunu e-pakalpojumu veidošanai, kuros izmantota ģeotelpiskā informācija no dažādiem datu avotiem, jo nebija izveidota ģeotelpiskās informācijas apmaiņas infrastruktūra.

Piedāvātais problēmas risinājums: vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru GIS sasaiste ar portālu.

Projektā plānotās darbības:

- veikta ģeotelpisko datu turētāju (projekta ietvaros – sadarbības partneru) ĢIS integrācija ar Ģeotelpisko datu savietotāju (turpmāk – ĢDS) un secīgi Ģeoportālu;
- ieviests Latvijas metadatu profils un ģeotelpisko datu apmaiņas standarts atbilstoši INSPIRE direktīvas un tās īstenošanas noteikumu prasībām un vienotiem, piemēram, Open GIS Consortium (OGC) standartiem. Datu apmaiņas protokoliem jābūt atvērtiem, tie nedrīkst būt piesaistīti viena ražotāja tehnoloģijai;
- nodrošināts, lai INSPIRE direktīvā minēto datu turētāji – projekta sadarbības partneri nodrošina savas nozares ĢIS datu sasaisti ar Ģeoportālu atbilstoši OGC specifikācijām: katalogu servisu (CSW - Web Catalog Service), vizualizācijas servisu (WMS - Web Map Service), datu servisu - (WCS - Web Coverage Service, WFS - Web Feature Service), transformācijas servisu (CT - Coordinate Transformation Service).
- nodrošināta iespēja ģeotelpisko datu turētājiem, kuriem pašreiz nav savas ĢIS, sniegt katalogu servisu CSW, WMS, WFS, WCS ar attiecīgajām OGC standarta versijām;
- izstrādāta ĢDS, lai nodrošinātu ģeoportāla darbībai nepieciešamo datu savākšanu no valsts un komersantu ģeotelpisko datu informācijas sistēmām, nodrošinot to apstrādi, kā arī tīmekļu pakalpojumu darbināšanu, padarot dažādu datu turētāju ģeotelpiskos datus pieejamus standartizētā formātā citiem datu izmantotājiem;
- izstrādāts un ieviests juridiskais ietvars ģeotelpisko datu apmaiņai;
- izstrādāti un ieviesti datu lietošanas komerciālie nosacījumi un maksāšanas mehānisms iespējamiem ģeotelpiskās informācijas maksas pakalpojumiem;
- nodrošināta iespēja nozaru ģeotelpisko datu turētājiem publicēt to metadatus atbilstoši INSPIRE direktīvas un tās īstenošanas noteikumu prasībām;
- nodrošināta Latvijas ģeoportāla sasaiste ar Eiropas Kopienas ģeoportālu.

Tika paredzēts, ka projekta ietvaros radītā Ģeoportāla pakalpojumus galvenokārt izmanto uzņēmumi, kuru darbībā ģeotelpiskajai informācijai ir tiešs pielietojums - transporta un loģistikas, nekustamā īpašuma, būvniecības, mežsaimniecības un lauksaimniecības, nozarēs strādājošie uzņēmumi.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”:

Projektā paredzētās aktivitātes un rezultāti ir pieejami un ietekmēs visus Latvijas reģionus.

Projekta ietvaros izveidotais Ģeoportāls un ģeotelpiskās informācijas meklēšanas, skatīšanas, lejupielādes un transformācijas pamatpakalpojumi ir pieejami elektroniskā vidē visā Latvijas teritorijā visiem Latvijas iedzīvotājiem, publiskās pārvaldes iestādēm un visiem komersantiem, neatkarīgi no to atrašanās vietas. Līdz ar to var uzskatīt, ka projekta teritoriālā ietekme ir līdzsvarota attīstība visas Latvijas mērogā sekmēšana.

Plānots sadarbīties ar:

- Valsts SIA Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centru;
- Valsts zemes dienestu;
- Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūru;
- Iekšlietu ministrijas Informācijas centru;
- Kurzemes plānošanas reģionu;
- VAS „Latvijas valsts ceļi”;
- Ventspils pilsētas domi;
- Dabas aizsardzības pārvaldi.

Tika izveidota uzraudzības padome, starpprojektu valde un projekta vadības grupa.

Plānotie projekta ieguvumi:

- vienota piekļuves punkta visu institūciju uzkrātajiem ģeotelpiskajiem datiem izveide;
- ģeotelpiskās informācijas pamatpakalpojumu brīva pieejamība (meklēšana, skatīšana, lejupielāde un transformēšana).

Plānotais projekta rezultāts:

Projekta ietvaros izveidotie e-pakalpojumi iedzīvotājiem:

- ģeotelpisko datu meklēšanas pakalpojums;
- ģeotelpisko datu skatīšanās pakalpojums;
- ģeotelpisko datu lejupielādēšanas pakalpojums

Projekta ietvaros radītie e-pakalpojumi uzņēmumiem:

- ģeotelpisko datu meklēšanas pakalpojums;
- ģeotelpisko datu skatīšanās pakalpojums;
- ģeotelpisko datu lejupielādēšanas pakalpojums;
- ģeotelpisko koordinātu sistēmu transformācija.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- vienota platforma ģeotelpiskajiem datiem;
- cilvēku ikdienas atvieglošana;
- administratīvā sloga samazināšana;
- sistēmu integrācija starp iestādēm.

Projekta mērķis bija uzlabot ģeotelpisko datu apmaiņu starp to turētājiem, nodrošināt publiski pieejamus ģeotelpiskos datus elektroniskā formā un elektroniski pieejamus ģeotelpiskās informācijas pamatpakalpojumus:

- izveidots vienotais valsts ģeotelpiskās informācijas portāls, kurš nodrošina ģeotelpisko datu pamatpakalpojumu funkcionalitāti;
- ģeotelpisko datu turētāju (sadarbības partneru) ĢIS sasaiste ar Ģeoportālu;
- ieviests ģeotelpisko metadatu profils un ģeotelpisko datu apmaiņas standarts;
- izstrādāts juridiskais ietvars ģeotelpiskās informācijas pakalpojumu veidošanai;
- izstrādāta stratēģija Latvijas ģeotelpiskās informācijas pakalpojumu attīstībai un plāns jaunu e-pakalpojumu ieviešanai.

Projekta rezultātā izstrādāta informācijas sistēma. Ieguvumi no projekta atbilst plānotajam.

Sistēmas darbība ir apmierinoša un nepilnības, kas ietekmē sistēmas darbību ir operatīvi novērstas. Maksimālā slodze nav sasniegta. Sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi tiek piemēroti pareizi.

Lietotāji ir saņēmuši apmācības. Lietotāji ir apmierināti ar sistēmas darbību.

Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem.

Piedāvātais problēmas risinājums: publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide.

Projektā plānotās darbības:

- sistēmas koncepcijas un arhitektūras izstrāde;

- publiskajā pārvaldē izmantojamu e-dokumenta un dokumentu reģistra unificētu minimālo prasību (standarta) izstrāde, kas ietver: a) e-dokumenta administratīvā standarta (dokumenta struktūra, obligātie metadati, semantika, u.c.) definēšanu; b) e-dokumenta tehniskā standarta (elektroniskā dokumenta formāts, to raksturojošo īpašību minimālais kopums, u.c.) izveidi; c) e-dokumenta apmaiņas tehniskā standarta izstrādi;
- publiskās pārvaldes e-dokumentu aprites esošās normatīvās bāzes analīzi un priekšlikumu izstrādi e-dokumentu apmaiņas normatīvās bāzes pilnveidošanai, lai atbalstītu e-dokumenta standartu ieviešanu praksē, sekmētu e-dokumentu apmaiņu un nostiprinātu centralizēta publiskās pārvaldes e-dokumentu apmaiņas mezgla izmantošanu publiskās pārvaldes e-dokumentu aprītei, kā arī priekšlikumu izstrādi e-dokumentu apmaiņas normatīvās bāzes sakārtošanai, lai nodrošinātu virzību uz elektronisku saziņu starp valsts iestādēm, uzņēmējiem un iedzīvotājiem;
- publiskās pārvaldes dokumentu vadības sistēmu e-dokumentu aprites vides izstrāde, kas nodrošinās unificētu un drošu informācijas (e-dokumentu) apmaiņu starp dažādām valsts iestāžu dokumentu vadības sistēmām, t.sk. veikt Ministru kabineta kārtības ruļļa dokumentu aprites un uzdevumu kontroles sistēmas (DAUKS) pielāgošanu sadarbībai ar publiskās pārvaldes e-dokumentu aprites vidi. Izstrādātā risinājuma ietvars kalpos par pamatu vienota publiskās pārvaldes e-dokumentu maršrutizācijas mezgla izveidošanai;
- izstrādātās integratora vides pilotprojekta realizācija, nodrošinot 13 publiskās pārvaldes iestāžu dokumentu vadības sistēmu pieslēgumu e-dokumentu aprites integrācijas videi un 2 e-pakalpojumu izstrādi;
- projektā iesaistīto sadarbības iestāžu darbinieku apmācības, kā arī publiskās pārvaldes un sabiedrības informēšana par projekta rezultātiem, ieguvumiem, to izmantošanas iespējām un pieejamajiem e-pakalpojumiem.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta rezultātā izstrādātā E-dokumentu piegādes vide pieejama visā Latvijā.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas”: Projekta rezultātā izstrādātā E-dokumentu piegādes vide būs pieejama saskaņā ar horizontālo prioritāti „Vienlīdzīgas iespējas” paredzot 1 specifisko aktivitāti - projekta ietvaros izstrādātie 2 elektroniskie pakalpojumi publicēti portālā www.latvija.lv, kurš nodrošina vienādu iespēju personām ar funkcionāliem traucējumiem, proti, portālā ir iespēja mainīt teksta izmēru, kas būtiski atvieglo e-pakalpojumu izmantošanas iespējas cilvēkiem ar redzes traucējumiem

Plānota sadarbība ar :

- Valsts kanceleju;
- Veselības ministriju;
- Valsts aģentūru „Kultūras informācijas sistēmas”;
- Rīgas pilsētas pašvaldību;
- Ilūkstes novada pašvaldību;
- Cēsu novada pašvaldību;
- Ventspils pilsētas domi;
- Tieslietu ministriju;
- Ārlietu ministriju;
- Finanšu ministriju;
- VARAM;
- Iekšlietu ministrijas Informācijas centru;
- Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru;
- Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru.

Lai pārvaldītu projektu tika izveidota VRAA projektu pārvalde, nozīmēts projekta vadītājs, jurists un grāmatvedis.

Plānotie projekta ieguvumi:

- vienota vide;
- dokumentu aprites veicināšana starp publiskās pārvaldes iestādēm;

- sistēmu integrācija;
- dokumentu integrācijas vide;
- ziņojuma statusa izsekojamību;
- dokumentu aizsardzību pret neautorizētām izmaiņām.

Plānotais projekta rezultāts:

- manuālo darbību samazināšana;
- procesu optimizācija;
- saziņas ātruma palielināšana;
- izmaksu samazināšana;
- elektronisko dokumentu izmantošana atsevišķās jomās;
- vienotu tehnisko standartu izstrādāšana;
- automātisko paziņojumu saņemšanas garantija;
- dubulta datu ievades atcelšana.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- cilvēku ikdienas atvieglošana, jo pakalpojumi būs pieejami attālināti;
- administratīvā sloga samazināšana gan uz klientiem, gan darbiniekiem;
- sistēmu attīstības, sadarbības un integrācijas nodrošināšana;
- elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- atvieglota dokumentu aprīte un informācijas apmaiņa starp iestādēm.

Projekta mērķis bija izveidot publiskās pārvaldes dokumentu vadības sistēmu integrācijas vidi elektronisko dokumentu aprītei starp publiskās pārvaldes iestādēm, iedzīvotājiem un uzņēmējiem. Integrācijas vidi veido informācijas sistēmu un tehnisko standartu kopums, un nodrošinās brīvā formā (vēstules u.c.) veidotu elektronisko dokumentu drošu aprīti.

Projekta rezultātā izstrādāta informācijas sistēma. Ieguvumi no projekta atbilst plānotajam.

Sistēmas darbība ir apmierinoša un nepilnības, kas ietekmē sistēmas darbību ir operatīvi novērstas. Maksimālā slodze nav sasniegta. Sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi tiek piemēroti pareizi.

Lietotāji ir saņēmuši apmācības. Lietotāji ir apmierināti ar sistēmas darbību.

Zemkopības ministrija

Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija;
- Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi;
- Nepietiekami attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze;
- Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem.

Piedāvātais problēmas risinājums: uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide.

Projektā plānotās darbības:

E-pakalpojumu ieviešanas un IT atbalsta sistēmu izstrādes ietvaros tika paredzēts noteikt prioritāros elektronizējamos pakalpojumus, izstrādāt to ieviešanas plānu, veikt IT tehniskās bāzes un datu apmaiņas

(interneta) kanālu izveidi, kā arī sekojošu Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientiem orientētu pakalpojumu sistēmas moduļu izstrādi un ieviešanu:

- elektronizējamo pakalpojumu prioritāšu noteikšana;
- detalizēta situācijas analīze katram e-pakalpojumam un informācijas sistēmai;
- detalizēta projekta realizācijas plāna izstrāde;
- detalizētu tehniskā risinājuma specifikāciju izstrāde;
- centralizēts elektronisko klientu apkalpošanas kanāla izstrāde (Interneta portāls);
- klientu pārvaldības un darba plūsmu vadības sistēmas izstrāde (CRM);
- klientu reģistra un autentifikācijas/autorizācijas sistēmas izstrāde;
- informācijas sistēmu integrācijas un datu apstrādes platformas izstrāde;
- IT atbalsta sistēmu infrastruktūras izveide;
- administratoru un pakalpojumu sniedzēju mācību nodrošināšana

Plānotie projekta ieguvumi:

- informācijas sistēmu attīstība;
- uzlabota sadarbība un integrācija;
- attīstīta elektronisko pakalpojumu sniegšanas tehniskā bāze.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta rezultātā ZM un tās pakļautības iestādēm tika izveidota vienota, uz klientu orientēta elektronisko pakalpojumu sistēma, kas nodrošinās vienādas iespējas saņemt pakalpojumus visā Latvijas teritorijā (gan tiešā veidā caur interneta piekļuves punktu, gan pastarpināti, izmantojot klientu apkalpošanas punktus). Šī sistēma atbalsta loģisko integrāciju ar citām informācijas sistēmām visā Latvijas teritorijā.

Plānots sadarboties ar:

- Valsts augu aizsardzības dienestu;
- Valsts aģentūru "Lauksaimniecības datu centrs";
- Valsts aģentūru "Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra";
- Pārtikas un veterinārais dienests;
- Valsts aģentūru „Lauku atbalsta dienests”;
- Valsts Meža dienests;
- Valsts reģionālās attīstības aģentūru;
- Valsts zemes dienests.

Plānotais projekta rezultāts:

- 19 jaunu e-pakalpojumu izveide;
- vienota ZM un padotības iestāžu klientu identifikācija un uzskaitē;
- vienots punkts internetā elektronisko pakalpojumu sniegšanai;
- vienota klientu autentifikācija, izmantojot dažādus kanālus (e-paraksts, ZM padotības iestāžu (LAD) identifikators, komercbanku autentifikācija u.c.);
- klientu sadarbības vēstures uzskaitē un uzglabāšana;
- vienota ZM un padotības iestāžu sniegto pakalpojumu uzskaitē (pakalpojumu apraksti un pakalpojuma saņemšanai nepieciešamā informācija un iesniedzamie dokumenti);
- klientu iesniegtās dokumentācijas uzglabāšana (sasaiste ar izmantoto lietvedības sistēmu);
- pieteikto pakalpojumu izpildes statusa noteikšana, termiņu kontrole;
- darba plūsmas vadība (darba uzdevumi, detalizēta uzdevumu termiņu kontrole, dokumentu plūsma);
- integrācijas nodrošināšana ZM IS ietvaros;
- integrācijas nodrošināšana ar citu iestāžu IS;

- ZM un padotības iestāžu darbinieku reģistra nodrošināšana.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- izveidota visaptveroša klientu apkalpošanas sistēma, kas ievērojami atvieglos cilvēku ikdienu;
- notikusi sniegto pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes uzlabošana;
- radīta iespēja iegūt pakalpojumu elektroniski, kas iekonomē cilvēku resursus, kā arī pakalpojumu sniedzēja laiku.

Projekta mērķis bija veidot visaptverošu klientu apkalpošanas sistēmu, kas darbojas pēc vienas pieturas aģentūras principiem un nodrošina vienotu pakalpojumu sniegšanas un klientu apkalpošanas pārvaldību, kā arī informācijas sistēmu atbalstu pakalpojumu sniegšanas un klientu apkalpošanas procedūrām. IT atbalsta sistēmu bija paredzēts veidot pēc vienotiem pamatprincipiem, izmantojot vienotu arhitektūru, kā arī sniegtot sistēmas lietotājiem iespēju izdarīt saturiskas izmaiņas darba plūsmas vadībā.

Sistēmas pamatuzdevumi būs šādi:

- nodrošināt atbilstoši vienas pieturas aģentūras principiem darbības atbalstu darbā ar klientu, izveidojot IT atbalsta sistēmu;
- būt par informācijas nodošanas un saņemšanas kanālu starp ZM un ZM padotības iestādēm un ārējiem informācijas avotiem;
- uzlabot pakalpojumu izpildes efektivitāti.

Projekta rezultāts

ZM rakstiski iesniegtā informācija par projektu:

Projekta Nr. 3DP/3.2.2.1.1/08/IPIA/IUMEPLS/014

Finansējums: 3390840,38 EUR

Izstrādātās sistēmās: Portāls, CRM (Lattelecom technology), Vienotais autentifikācijas risinājums (DPA), IS integrācijas risinājums Lattelecom technology -BI, Mājas dzīvnieku IS (ISOFT), ZM EPS (elektronisko pakalpojumu sistēma (Tieto Latvija)), VTUA integrācijas risinājums IT centrs

Izstrādātie e-pakalpojumi: 19. gab. (LAD-9, PVD-2, LDC-6, VTUA-2)

1.Situācija pēc projekta ieviešanas	
Vai lietotāji (personāls) ir saņēmuši pietiekamu apmācību un apmācības, lai izmantotu jaunās iespējas?	Visu ERAF projekta ietvaros izveidoto sistēmu lietotāji un administratori ir saņēmuši pietiekamas apmācības darbam ar sistēmām, lai spētu pilnvērtīgi izmantot to sniegtās iespējas. Projekta ietvaros izstrādāto sistēmu specifika paredz, ka ministrijas pusē ar tām pamatā strādā sistēmu administratori un atbildīgie darbinieki par datu ievadi. Sistēmu saskarņu lietotāji ir ārējie lietotāji, kuriem ir pieejami sistēmu palīdzības apraksti un norādes.
Vai darbinieku skaits un kvalifikācijas līmenis atbilst faktiskajai darba slodzei?	Par sistēmas uzturēšanu un lietotāju atbalstu ir noslēgti ārpuspakalpojumu līgumi ar sistēmu uzturētājiem: - SIA Lattelecom – Portāls, CRM, AD, IS integrators - SIA Tieto Latvia – ZM EPS - LDC – Mājas dzīvnieku IS (uzturēšanu organizē LDC) - VTUA – VTUA integrators (uzturēšanu organizē VTUA) Sistēmu IKT tehnisko uzturēšanu/atbalstu nodrošina LDC (izņemot VTUA risinājumu). Sistēmu lietojumu administrēšanu veic: - ZM – portāls - LAD – CRM, ZM EPS - LDC – IS integrators, Mājas dzīvnieku IS - VTUA – VTUA integrators

	Darbinieku skaits un kvalifikācijas atbilst darba slodzei.
Vai personālam ir uzticība risinājuma iespējām un mērķim, kā arī vēlme strādāt ar risinājumu?	Visas informācijas sistēmas ir veiksmīgi palaistas produkcijā un nodrošina paredzēto funkcionalitāti. Darbinieki ir ieinteresēti sekmīgā sistēmu darbībā, lai nodrošinātu pēc iespējas kvalitatīvāku pakalpojumu sniegšanu gan iekšējiem, gan ārējiem sistēmas lietotājiem.
Cik noslogoti, lietojami, noderīgi un atbilstoši sistēmas darbības prasībām ir atbalsta pakalpojumi, piemēram, sistēmu atbalsta funkcija un palīdzības dienests?	Sistēmu atbalsts un palīdzības dienests ir organizēti atbilstoši atbildību sadalījumam pa sistēmām: ZM – nodrošina Portāla palīdzības dienesta funkciju (help.zm.gov.lv) LAD – nodrošina ZM EPS un CRM palīdzības dienesta funkciju LDC - nodrošina Mājdzīvnieku IS un IS integratora, kā arī tehnisko resursu palīdzības dienesta funkciju
Vai trešās personas, piemēram, galvenie lietotāji, ir apmierināti ar pakalpojumu? (atbildi, lūdzu, sniegt sekojošā gradācijā: 1- Ļoti neapmierināti, 2- Neapmierināti, 3- Neitrāli, 4- Apmierināti, 5- Ļoti apmierināti)	4 - apmierināti
Vai identificēto kļūdu līmenis un raksturs apdraud(-ēja) sistēmas darbību?	Nē – kopš sistēmu ieviešanas nav bijušu sistēmu darbību apdraudoši incidenti. Pamatā tiek identificēti un saņemti ierosinājumi par sistēmu funkcionālo uzlabošanu vai audita ieteikumi attiecībā uz sistēmas nefunkcionālajām prasībām vai drošības līmeņa paaugstināšanu (piemēram – multi-faktoru autentifikācijas ieviešanas administrēšanai).
Vai defektu apstrādes temps un rezultāti nodrošina(-āja) sistēmas normālu darbību?	Jā – kopš sistēmu ieviešanas nav konstatēti sistēmu defekti, kurus nebūtu bijis iespējams novērst tās pašas darba dienas laikā.
Vai datu integritāte tiek uzturēta sistēmā un saistībā ar citām integrētām sistēmām?	Katrai no sistēmā datu integritātes jautājumi tiek risināti savādāk: - Portāls – ir šaurs loks ar sistēmas administratoriem, kuriem ir tiesības veikt izmaiņas un papildinājumus sistēmā (mājas lapas satura administratori) - ZM EPS un CRM – sistēmas ir integrētas ar citām ārējām sistēmām un gadījumā, ja ir konstatēti integritātes pārkāpumi vienā sistēmā, datus var salīdzināt ar citas sistēmas datiem (piemēra – klienta dati); sistēmām tiek veidoti auditācijas pieraksti, kur ir atsekojamas visas darbības, kas veiktas ar datiem - AD un IS integrators – visas darbības ar sistēmām tiek auditētas un piekļuve sistēmām ir vienīgi administratoriem;
Vai sistēmas kontroles un pārvaldības mehānismi (incidentu pārvaldība, pieejas tiesību pārvaldība, rezerves kopijas, monitorings, auditācijas pieraksti) tiek pareizi piemēroti?	Sistēmu incidentu eskalācija ir organizēta vairākos līmeņos – lokālais IT speciālistu atbalsts -> tehnisko resursu turētājs (LDC palīdzības dienests) -> ZM sistēmas administrators -> sistēmas ārējais uzturētājs. Sistēmu rezerves kopijas un infrastruktūras monitorings veic LDC – sistēmas ir rezervēti izmitinātas 2 datu centros, tām tiek veiktas regulāras datu kopijas, kā arī tiek nodrošināts pastāvīgs sistēmas IKT resursu veikspējas monitorings. Auditācijas pieraksti tiek veidoti un uzturēti sistēmas ietvaros atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem (Ministru kabineta 2015.gada 28.jūlija noteikumi Nr.442 “Kārtība, kādā tiek nodrošināta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmu atbilstība minimālajām drošības prasībām”)
Vai pastāv iekšējā kontrole sistēma (procesu pārbaudes) un finanšu pārbaudes?	Finanšu pārbaudes nodrošina Finanšu kontroles un pārskatu nodaļa IAD (iekšējā audita nodaļa realizējot plānotos un prioritāros auditus)
Vai sistēmas ātrdarbība atbilst iepriekš plānotajai?	Sistēmai ir pieejami pietiekami tehniskie resursi tās normālai funkcionēšanai. Sistēmas ātrdarbība (atbildes laiki uz pieprasījumiem) ikdienā atbilst vispārpieņemtiem standartiem (pamata izvēlnes reakcijas laiks līdz 0,1 s, neliels meklēšanas pieprasījums līdz 1 s, apjomīgs meklēšanas pieprasījums līdz 10 s)
Vai sistēma spēj tikt galā ar faktiskajām maksimālajām noslodzēm, kas ir radušās un paredzamas?	Jā – sistēmām ir rezervēti pietiekami tehniskie resursi, lai tās spētu apstrādāt maksimāli iespējamās prognozētās noslodzes.

Vai personāls seko darbības procedūrām, ieskaitot dublēšanu, atjaunošanu, drošību un avāriju seku novēršanu?	Personāls apzinās sistēmu nozīmīgumu iestāžu pamatdarbības procesa nodrošināšanā – sistēmām tiek veikta gan datu dublēšana (2 neatkarīgos datu centros), gan rezerves kopiju izveide, kā arī tiek organizētas drošības pārbaudes.
2. Projekta ieguvumi	
Kādas funkcionalitātes ir pieejamas koplietošanai citām iestādēm, un kāda ir to lietošanas regularitāte?	Portāls (iestādes mājas lapas izvietošana) – platformu izmanto 3 iestādes + 1 plāno migrēt tuvākajā laikā CRM – primāri izmanto LAD nozares KAC vajadzībām; iestādes uztur informāciju par saviem pakalpojumiem (tai skaitā e-pakalpojumiem), sistēma tiek izmantota ZM EPS e-pakalpojumu autentifikācijai un klientu datu apstrādei, sistēma ir integrēta ar Portālu (e-iesniegumu reģistrācija, pakalpojumu informācijas publiskošana) IS integrators – tiek izmantots koplietošanas informācijas sistēmu integrācijai (Portāls, CRM, ZM EPS, DVS) Koplietošanas AD – tiek izmantota kā vienotas autentifikācijas platforma ZM koplietošanas informācijas sistēmās (DVS, Horizon, E-pasts, Skype for Business, Portāls u.c.) Visas sistēmas tie ikdienā intensīvi izmantotas – intensitāte atkarīga no sistēmas funkcionalitātes specifikas, piemēram, informācijas ievietošanas biežu Portālā vai e-pakalpojumu izmantošanas skaits.
Kas ir faktiskie koplietošanas risinājumu lietotāji (kādas iestādes to lieto)?	Koplietošanas informācijas sistēmas lielākā vai mazākā mērā izmanto visas ZM padotībā esošās iestādes.
Kādas ir jaunā risinājuma faktiskās uzturēšanas izmaksas atbilstoši uzturēšanas izmaksu tabulas struktūrai?	~ 345 000 EUR
Kāds ir faktiskais ieguvums, ko sniedz jaunais risinājums un kā tas atbilst pret sākotnējo projekta aprakstu/pieteikumu?	Ir izveidota vienota elektronisko pakalpojumu sniegšanas platforma uz attīstīts ZM nozares klientu apkalpošanas centrs. Norisinās iestāžu IKT un informācijas sistēmu centralizācija uz ERAF projektos izstrādāto informācijas sistēmu un tehnisko resursu bāzes
3. Nākotnes uzlabojumi	
Vai ir nepieciešama turpmākā apmācība, lai uzlabotu ieguvumu pakāpi?	Nē – turpmākā apmācība nav nepieciešama un tā neradītu papildus pienasumu sistēmu lietojamībā un ieguvumos.
Vai ir vēl kādi funkcionāli uzlabojumi vai izmaiņas, kas nodrošinātu lielākus ieguvumus?	Nepieciešams turpināt starpiestāžu informācijas apmaiņas uzlabošanu, elektronisko pakalpojumu attīstību un atvērto datu pieejamību.
Vai ir nepieciešami specifiski uzlabojumi procedūrās, dokumentācijā, atbalstā, utt?	Nepieciešams papildus iekšējais normatīvais regulējums Personas datu aizsardzības regulas prasību ieviešanai koplietošanas informācijas sistēmās.
Kāda pieredze būtu izmantojama turpmākajos projektos?	Sistēmas veiksmīgai ieviešanai nepieciešama skaidra projekta vīzija un sasniedzamie rezultāti. Jānodrošina visu pušu iesaiste un atgriezeniskā saiste, lai atbildīgie darbinieki būtu pārliecināti, ka viņu ieguldījums ir nozīmīgs sistēmas ieviešanā uz attīstībā.

Informācijas sistēmas uzturēšanas izmaksu posteņi	Uzturēšanas izmaksas gadā (EUR)
PROGRAMMATŪRA kopā	254 000
Programmatūras licences, atjauninājumi	234 000 (MS Win Srv std licences, Oracle 11g, MS SQL server std. Licences, sistēmas uzturēšana no uzturētāja puses) – Portāls, CRM, AD, IS integr., ZM EPS
Sistēmas programmatūras izmaiņas & papildinājumi (piemēram, sistēmas kļūdu novēršana, sistēmas pielāgošana grozījumiem normatīvajos aktos, sistēmas pielāgošana atbilstoši citu saistīto IS	~ 20 000

izmaiņām vai pilnveidojumiem)	
Sistēmas veikspējas pārbaudes	0
INFRASTRUKTŪRA kopā	~ 20 000 (sistēma ir izmitināta koplietošanas IKT resursos)
Infrastrukturā uzturēšana	~ 20 000
Sistēmas izmitināšanas pakalpojumi (piemēram, datu centra vai mākoņdatošanas ārpakalpojums)	0
Sakaru un komunikāciju pakalpojumi	Nav atsevišķi izdalāmi no kopējiem sakaru pakalpojumu izdevumiem (Datu pārraides tīkla pakalpojumi – 360 000 gadā)
DROŠĪBA (gan programmatūrai, gan infrastruktūrai) kopā	15000
Sistēmas drošības pārbaudes	15000
Sistēmas drošības labojumi	Ietilpst uzturēšanā
PERSONĀLS kopā	56 000
Lietotāju apmācības	0
Lietotāju atbalsts	28 000 (2 slodzes; Portāls, CRM, AD, ZM EPS, Integr. IS)
Sistēmas administratori	28 000 (2 slodzes; Portāls, CRM, AD, ZM EPS, Integr. IS)

Nacionālais veselības dienests

Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides pirmais posms

Projekta laikā tika risinātas sekojošas problēmas:

- *Nepietiekama informācijas sistēmu attīstība, sadarbība un integrācija:* vēsturiski veselības aprūpes nozares informācijas sistēmas ir attīstījušās savrupi, katras iestādes vajadzību apmierināšanai, nenodrošinot savstarpēju informācijas apmaiņu un vienotus standartus un klasifikatorus. Līdz ar to procesiem, kuros ir iesaistītas vairākas iestādes, IT atbalsts ir minimāls (vienas iestādes lietotāji var skatīt citas iestādes datus vai, labākajā gadījumā, importēt failu) vai tāda nav vispār – informācijas apmaiņa notiek papīra veidā.
- *Nepietiekami elektronizēti publiskās pārvaldes pakalpojumi:* praktiski ikviens iedzīvotājs ir saskāries ar recepšu izrakstīšanu un zāļu saņemšanu. Līdz šim process tika nodrošināts ar papīra lietvedību, kuras ietvaros bija iespējamās pārrakstīšanās kļūdas, nepareizas interpretācijas kļūdas, kļūdas kompensējamo zāļu izrakstīšanā (no šīm kļūdām cieš aptiekas, kurām netiek kompensēta samaksa par zālēm, kuras izrakstītas bez kompensācijas pamatojuma).
- *Pārāk augsts administratīvais slogs uz iedzīvotājiem un komersantiem:* lai aptieka saņemtu NVD kompensāciju par izsniegtajām zālēm, aptiekai bija nepieciešams ievadīt NVD informācijas sistēmā datus par izsniegtajām zālēm. Aptiekas, kurām ir savas informācijas sistēmas, šo problēmu ir daļēji atrisinājušas, tomēr saglabājas augsts roku darba līmenis pie zāļu izsniegšanas (recepšu ievadīšanas).

Piedāvātais problēmas risinājums: elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveide.

Projektā plānotās darbības:

- jaunu elektronisko pakalpojumu kompleksa izstrāde;
- e-receptes programmas izstrāde;
- programmas funkcionalitātes izstrāde;
- nepieciešamās aparatūras iegāde;
- procesu elektronizācija un optimizācija;
- sistēmas drošības dokumentācijas un darbināšanas procedūru izstrāde;

- interfeisu izveide ar veselības nozares IS integrācijas platformu, ārstniecības iestāžu reģistru, ārstniecības personu reģistru (VI), valsts apdrošināto personu sarakstu, līgumiestāžu reģistru, kompensējamo zāļu reģistrācijas un uzskaites sistēmu (NVD);
- izsniegto zāļu informācijas apstrādes un ievadišanas nodrošināšana NVD informācijas sistēmā, tādējādi likvidējot roku darbu aptiekās.

Projekta ietekme uz horizontālo prioritāti „Teritorijas līdzsvarota attīstība”: Projekta realizācija ietekmē pacientus, ārstus un farmaceitus visā Latvijas mērogā. Teritorijas līdzsvarotas attīstības veicināšanai kalpo sistēmas funkcionalitāte, kura nodrošina pacienta definētas aptiekas informēšanu par izrakstītajām zālēm, līdz ar to jebkura aptieka var šīs zāles pasūtīt, tādējādi nodrošinot tādu pašu apkalpošanas līmeni, kā aptiekas lielajās pilsētās.

Projekta pārvaldība: tika plānots sadarboties ar Veselības inspekciju un Zāļu valsts aģentūru.

Tika izveidota projekta uzraudzības padome, projekta valde, projekta darba grupa un nozīmēts projekta vadītājs.

Plānotie projekta ieguvumi:

- nodrošināta datu precizitāte, pilnība, konsistence, savlaicīgums, unikalitāte un pieļaujamība.
- papīra resursu ekonomija (nebūs jāizraksta receptes papīra formā)
- nerodas pārpratumi pie zāļu izsniegšanas ārstu rokraksta dēļ;
- samazinājušās cilvēciskās kļūdas;
- receptes dzīves cikla izsekošanas iespēja;
- dokumentēta recepšu sistēmas izstrāde;
- kvalitatīva datu apmaiņas sistēmas nodrošināšana.

Plānotais projekta rezultāts:

- sistēma nodrošina izsniegtu zāļu informācijas apstrādi un ievadišanu NVD informācijas sistēmā, tādējādi likvidējot roku darbu aptiekās;
- 7 jaunu e-pakalpojumu izveide;
- elektronisko recepšu aprites sistēmas ieviešana;
- recepšu izrakstīšanas elektronizācija;
- atvieglota recepšu izsniegšanas procedūra, nebūs iespēja nozaudēt, tādējādi mazinās atkārtotos apmeklējums pie ārsta;
- krāpšanas mēģinājumu samazināšana;
- cilvēku resursu ekonomija, jo nevajadzēs manuāli vairākas reizes apstrādāt vienu recepti;
- aptieku finansiālo risku samazināšana;
- veselības aprūpes nozares informācijas sistēmas aprites kvalitatīva nodrošināšana;
- vienoti standarti un klasifikācijas.

Projekta ietekme uz tautsaimniecību:

- administratīvā sloga samazināšana gan pacientiem, gan ārstiem, gan farmaceitiem;
- vienotas sistēmas izveide, kas atvieglos ikdienas informācijas apmaiņu;
- kvalitatīva datu apmaiņa, samazinot cilvēku pieļautās kļūdas manuāli ievadot informāciju vairākas reizes;
- recepšu aprites procesa elektronizācija, kas ļaus attālināti izsekot tās dzīves ciklu.

Projekta mērķis bija nodrošināt dokumentētu recepšu apriti starp ārstiem un farmaceitiem, izmantojot elektroniskās datu apmaiņas iespējas, vienlaikus nodrošinot recepšu aprites informāciju nacionālā līmenī, tādējādi atbalstot tagadnes un nākotnes vajadzības veselības aprūpes sniegšanai.

Pielikums IV. PwC ienākumi no izvērtētajiem projektiem

ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā PwC bija iesaistīts *Tabula 25* parādītajos šī izvērtējuma apjomā ietvertajos projektos, par katru projektu norādot arī PwC ienākumu.

Tabula 25. "PwC ienākumi no izvērtētajiem projektiem"

Nr.	Iestāde	Projekts	Ieņēmumi (EUR)
1.	Labklājības ministrija	Labklājības informācijas sistēmas izveide	48 093,07
2.	Ekonomikas ministrija	Būvniecības informācijas sistēmas izveide	22 500,00
3.	Nacionālais veselības dienests	E-veselības audits	4800,00
		E-veselības audits	3999,00
		E-veselības aplikācija	37 050,00
4.	Uzņēmumu reģistrs	Uzņēmuma reģistra informācijas sistēmas izveide	99 316,45
5.	Valsts reģionālās attīstības aģentūra	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmu izveide	269 506,15

Pielikums V. Projektu ietvaros īstenoto aktivitāšu apkopojums

Tabula 26. "Projektu ietvaros īstenotās aktivitātes"

Projekta ID	Iestāde	Projekta nosaukums	E-pakalpojumu ieviešana	IT drošības pārbaude/audits	Veiktspējas pārbaude	IT infrastrukturās iegāde, izveide	Risinājumu komunikācija sabiedrībai	Program- matūras izstrāde un ieviešana	Datu apmaiņas uzlabošana	Lietotāju, administratoru apmācība	Esošo risinājumu uzlabošana	Materiālu digitalizācija	Projekta budžets, EUR
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/011	CAA	VIA „Civiltās aviācijas aģentūra” informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija	Jā	Jā		Jā	Jā	Jā			Jā		312,997.01
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/004	EM	Būvniecības informācijas sistēmas izstrāde	Jā	Jā				Jā	Jā				3,484,092.44
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/002	IZM	Valsts izglītības informācijas sistēmas 2.kārta	Jā					Jā	Jā		Jā		2,333,972.45
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/003	IZM	Portāla www.skolas.lv attīstība (2.kārta)	Jā					Jā					3,707,684.24
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/020	IZM	Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta	Jā					Jā	Jā	Jā	Jā		2,265,706.62
3DP/3.2.2.1.1/14/IPA/CFLA/001	IZM	Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) attīstība	Jā					Jā	Jā				1,221,614.79
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/016	KISC	Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes un ieviešanas 2.kārta	Jā	Jā		Jā		Jā	Jā		Jā		5,700,848.46
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/021	KISC	Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma	Jā			Jā		Jā	Jā	Jā	Jā	Jā	1,272,158.80
3DP/3.2.2.1.1/12/IPA/CFLA/004	KISC	Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē	Jā					Jā				Jā	1,324,721.38
3DP/3.2.2.1.1/12/IPA/CFLA/005	KISC	Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai	Jā				Jā	Jā					1,126,084.86
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/008	LĢIA	Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide	Jā			Jā		Jā	Jā			Jā	1,499,955.96
3DP/3.2.2.1.1/12/IPA/CFLA/001	LM	Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība	Jā	Jā				Jā	Jā	Jā	Jā		3,426,021.10
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/010	LNB	Digitālās bibliotēkas izveide-2.kārta	Jā			Jā		Jā				Jā	3,861,709.20
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/016	LNB	Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība	Jā					Jā					1,385,485.32
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/003	NVD	Elektronisko receptu informācijas sistēmas izveides pirmais posms	Jā	Jā				Jā	Jā				440,118.80
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/015	NVD	Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizācija (e-referrals) - 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā				2,373,647.39
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/019	NVD	Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide, 1.posms	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā				3,492,178.70
3DP/3.2.2.1.1/13/IPA/CFLA/008	NVD	E-veselības integrētās informācijas sistēmas attīstība	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā				3,333,303.50
3DP/3.2.2.1.1/11/IPA/CFLA/002	PMLP	Pasu sistēmas un Vienotās migrācijas informācijas sistēmas (VMIS) attīstība elektronisko identifikācijas karšu un elektronisko uzturēšanās atļauju (karšu) izsniegšanai	Jā			Jā		Jā	Jā				3,598,098.55
3DP/3.2.2.1.1/11/IPA/CFLA/003	SaM	Starptautiskās kravu loģistikas un ostu informācijas sistēma	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā				2,616,341.69
3DP/3.2.2.1.1/10/IPA/CFLA/002	UR	Uzņēmumu reģistra informācijas sistēmas izveide	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā	Jā		3,874,208.11
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/008	VDEĀVK	Arhīva datu digitalizācija un e-pakalpojumu ieviešana	Jā					Jā	Jā			Jā	619,890.44
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/011	VDI	Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana	Jā	Jā		Jā		Jā	Jā	Jā			917,083.91
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/006	VI	Nozares vienotās uzraudzības informācijas sistēmas izstrāde, 1.posms	Jā					Jā	Jā				325,629.64
3DP/3.2.2.1.1/11/IPA/CFLA/001	VID	Elektroniskās muitas datu apstrādes sistēmas izstrāde, pilnveidošana un uzturēšana	Jā					Jā	Jā				4,301,830.44
3DP/3.2.2.1.1/10/IPA/CFLA/001	VK	Valsts kases tiešsaistes datu apmaiņas pilnveidošana	Jā					Jā	Jā				653,506.18
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/005	VRAA	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas izveides 1.kārta	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā			1,541,254.36
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/007	VRAA	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-katalogu funkcionalitātes attīstība	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā	Jā		2,952,555.26
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/017	VRAA	E-pakalpojumi un to infrastruktūras attīstība	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā			2,457,846.61
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/002	VRAA	Vienotā ģeotelpiskās informācijas portāla izveidošana un nozaru GIS sasaiste ar portālu	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā			3,526,172.82
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/005	VRAA	Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas -1.kārta	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā			1,508,567.93
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/007	VRAA	Publiskās pārvaldes dokumentu pārvaldības sistēmu integrācijas vides izveide	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā			3,337,059.64
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/009	VRAA	Pašvaldību funkciju atbalsta sistēmas 2.kārta	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā	Jā		2,434,730.95
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/018	VRAA	Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas ieviešana novados - 2.kārta	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā			1,129,463.65
3DP/3.2.2.1.1/12/IPA/CFLA/009	VRAA	Elektronisko iepirkumu sistēmas e-konkursu un e-izsoļu funkcionalitātes attīstība	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā	Jā		3,438,634.72
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/025	VVD	Vienotas vides informācijas sistēmas izveide - 2.etaps	Jā					Jā	Jā				2,961,557.86
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/006	VZD	Valsts zemes dienesta ģeotelpisko datu ģeotelpiskās informācijas sistēmas izveide	Jā			Jā		Jā	Jā		Jā		3,418,040.30
3DP/3.2.2.1.1/08/IPA/UMEPLS/014	ZM	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu uz klientu orientētas pakalpojumu sistēmas izveide	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā			3,390,840.48
3DP/3.2.2.1.1/09/IPA/UMEPLS/014	ZM	Zemkopības ministrijas un tās padotībā esošo iestāžu vienotas informācijas telpas izveide	Jā	Jā	Jā			Jā	Jā	Jā			1,793,427.47

Pielikums VI. Projektu budžeta sadalījums pa gadiem

Lai analizētu investīciju sadalījumu pa gadiem, projektu budžeti sadalīti proporcionāli pa gadiem, vadoties no projektu uzsākšanas un beigu datumiem. Ja projekts uzsākts decembrī, tad par faktisko izmaksu rašanās gadu uzskatīts nākamais gads, ja projekts beidzies janvārī, tad par pēdējo gadu, kurā radušās projekta izmaksas, uzskatīts iepriekšējais gads.

Tabula 27. "Projektu budžeta sadalījums pa gadiem"

Projekta ID	Ministrija	Nozare (atbilstošā ministrija)	Iestāde	Projekta nosaukums	Projekta budžets, Ei	Projekta ilguma datums	Faktiskais projekta ilgums	Projekta ilguma beigu datums	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
3DP/3.2.2.1.1/08/PIA/I/UMEPLS/011	SA	Transporta nozare	CAA	VIA „Civilās aviācijas aģentūra” informācijas tehnoloģiju sistēmas konsolidācija un integrācija	312,997.01	11.12.2009	36	11.12.2012		€ 104,332.34	€ 104,332.34	€ 104,332.34				
3DP/3.2.2.1.1/08/PIA/I/UMEPLS/004	EM	Ekonomikas nozare	EM	Bonniecības informācijas sistēmas izstrāde	3,484,092.44	07.01.2010	72	07.01.2016		€ 497,727.49	€ 497,727.49	€ 497,727.49	€ 497,727.49	€ 497,727.49	€ 497,727.49	€ 497,727.49
3DP/3.2.2.1.1/08/PIA/I/UMEPLS/002	IZM	Izglītības un zinātnes nozare	IZM	Valsts izglītības informācijas sistēmas 2.kārta	2,333,972.45	02.07.2009	45	02.04.2013	€ 466,794.49	€ 466,794.49	€ 466,794.49	€ 466,794.49	€ 466,794.49			
3DP/3.2.2.1.1/08/PIA/I/UMEPLS/003	IZM	Izglītības un zinātnes nozare	IZM	Portāla www.skolas.lv attīstība (2.kārta)	3,707,684.24	02.07.2009	45	02.04.2013	€ 741,536.85	€ 741,536.85	€ 741,536.85	€ 741,536.85	€ 741,536.85			
3DP/3.2.2.1.1/09/PIA/I/UMEPLS/020	IZM	Izglītības un zinātnes nozare	IZM	Valsts pārbaudījumu informācijas sistēmas 2.kārta	2,265,706.62	02.09.2010	33	02.06.2013		€ 566,426.66	€ 566,426.66	€ 566,426.66	€ 566,426.66			
3DP/3.2.2.1.1/14/PIA/CFLA/001	IZM	Izglītības un zinātnes nozare	IZM	Valsts izglītības informācijas sistēmas (VĪIS) attīstība	1,221,614.79	28.01.2015	12	28.01.2016							€ 610,807.40	€ 610,807.40
3DP/3.2.2.1.1/08/PIA/I/UMEPLS/016	KM	Kultūras nozare	KISC	Vienotās valsts arhīvu informācijas sistēmas izstrādes un ieviešanas 2.kārta	5,700,848.46	07.08.2009	57	07.05.2014	€ 950,141.41	€ 950,141.41	€ 950,141.41	€ 950,141.41	€ 950,141.41	€ 950,141.41		
3DP/3.2.2.1.1/09/PIA/I/UMEPLS/021	KM	Kultūras nozare	KISC	Kultūras un atmiņas institūciju vienotās informācijas pārvaldības sistēma	1,272,158.80	22.12.2009	48	22.12.2013	€ 254,431.76	€ 254,431.76	€ 254,431.76	€ 254,431.76	€ 254,431.76			
3DP/3.2.2.1.1/12/PIA/CFLA/004	KM	Kultūras nozare	KISC	Latvijas audiovizuālo materiālu pieejamības nodrošināšana e-vidē	1,324,721.38	28.12.2012	31	28.07.2015					€ 441,573.79	€ 441,573.79	€ 441,573.79	
3DP/3.2.2.1.1/12/PIA/CFLA/005	KM	Kultūras nozare	KISC	Daudzvalodu korpusa un mašintulkošanas infrastruktūras izveide e-pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai	1,126,084.86	28.12.2012	24	28.12.2014						€ 563,042.43	€ 563,042.43	
3DP/3.2.2.1.1/09/PIA/I/UMEPLS/008	AIM	Aizsardzības nozare	LĢIA	Valsts ģeotelpisko pamatdatu informācijas infrastruktūras izveide	1,499,955.96	23.11.2009	35	23.10.2012	€ 499,985.32	€ 499,985.32	€ 499,985.32					
3DP/3.2.2.1.1/12/PIA/CFLA/001	LM	Labklājības nozare	LM	Vienotās Labklājības informācijas sistēmas (LabIS), nozares centralizēto funkciju informācijas sistēmu un centralizētas IKT infrastruktūras attīstība	3,426,021.10	05.07.2012	40	05.11.2015				€ 856,505.28	€ 856,505.28	€ 856,505.28	€ 856,505.28	
3DP/3.2.2.1.1/08/PIA/I/UMEPLS/010	KM	Kultūras nozare	LNB	Digitālās bibliotēkas izveide-2.kārta	3,861,709.20	09.07.2009	46	09.05.2013	€ 772,341.84	€ 772,341.84	€ 772,341.84	€ 772,341.84	€ 772,341.84			
3DP/3.2.2.1.1/09/PIA/I/UMEPLS/016	KM	Kultūras nozare	LNB	Digitālās bibliotēkas pakalpojumu attīstība	1,385,485.32	16.12.2010	40	16.04.2014			€ 346,371.33	€ 346,371.33	€ 346,371.33	€ 346,371.33		
3DP/3.2.2.1.1/09/PIA/I/UMEPLS/003	VM	Veselības nozare	NVD	Elektronisko recepšu informācijas sistēmas izveides pirmais posms	440,118.80	08.07.2010	65	08.12.2015		€ 73,353.13	€ 73,353.13	€ 73,353.13	€ 73,353.13	€ 73,353.13	€ 73,353.13	
3DP/3.2.2.1.1/09/PIA/I/UMEPLS/015	VM	Veselības nozare	NVD	Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plānu elektronizēšana (e-referrals) - 1.posms, sabiedrības veselības portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana	2,373,647.39	30.10.2009	62	30.12.2014								
3DP/3.2.2.1.1/09/PIA/I/UMEPLS/019	VM	Veselības nozare	NVD	Elektroniskās veselības kartes un integrācijas platformas informācijas sistēmas izveide, 1.posms	3,492,178.70	11.06.2010	66	11.12.2015		€ 582,029.78	€ 582,029.78	€ 582,029.78	€ 582,029.78	€ 582,029.78	€ 582,029.78	
3DP/3.2.2.1.1/13/PIA/CFLA/008	VM	Veselības nozare	NVD	E-veselības integrētas informācijas sistēmas izveide, 1.posms	3,333,303.50	29.04.2013	31	29.11.2015								

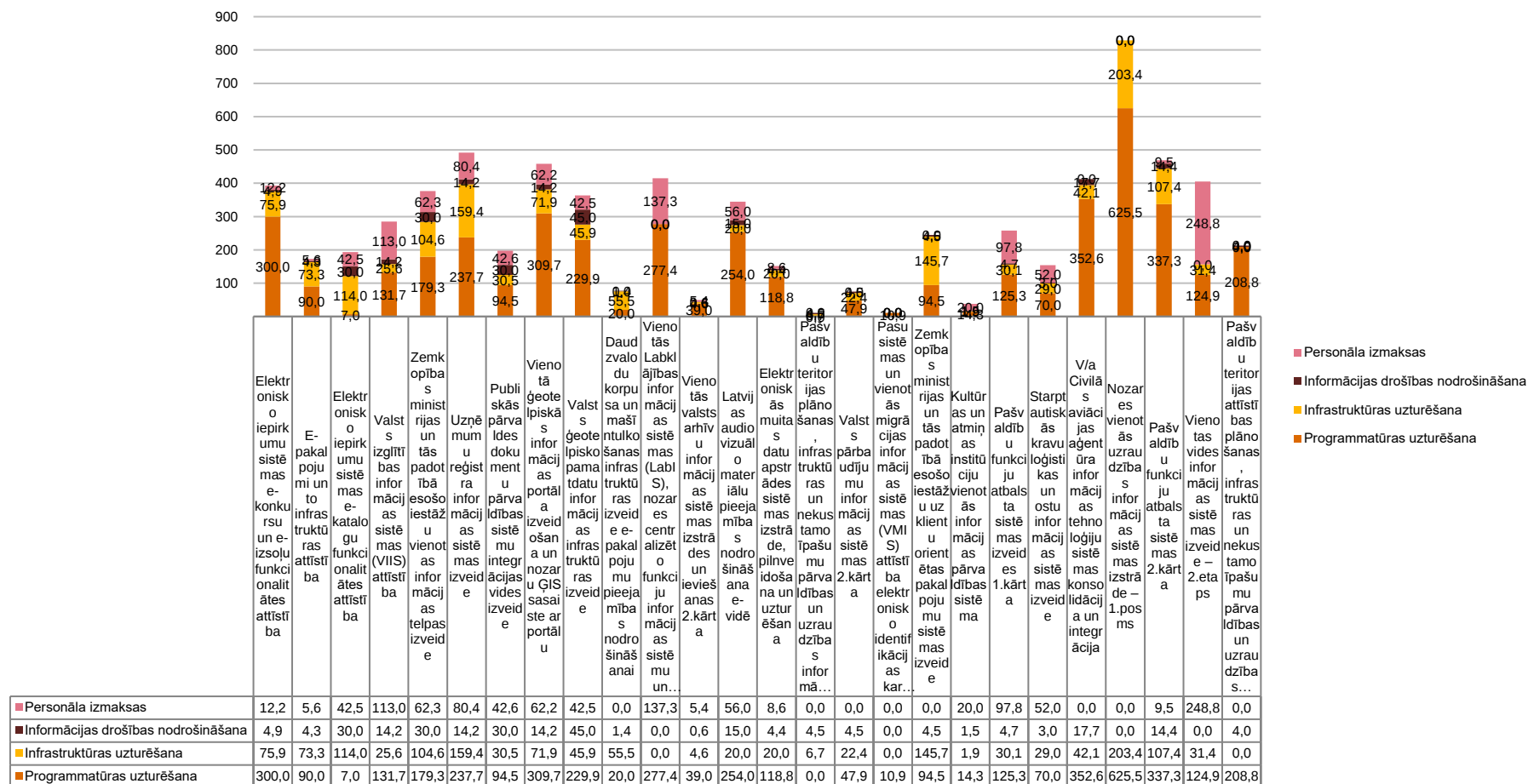
Pielikums VII. Uzturēšanas izmaksas

Apkopotas projektu ietvaros izstrādāto sistēmu uzturēšanas izmaksas par 2016.gadu.

Tabula 28: "Uzturēšanas izmaksas"

	Izglītības un Zinātnes Ministrija KOPĀ	Ekonomikas ministrija KOPĀ	Valsts Reģionālās Attīstības Aģentūra KOPĀ	Valsts Zemes Dienests KOPĀ	Veselības un Darbspēju Ekspertīzes Ārstu Valsts Komisija KOPĀ	Latvijas Nacionālā Bibliotēka KOPĀ	Civildās Aviācijas Aģentūra KOPĀ	Zemkopības Ministrija KOPĀ	Kultūras Informāciju Sistēmu Centrs KOPĀ	Nacionālais Veselības Dienests KOPĀ	Veselības Inspekcija KOPĀ	Latvijas Geotelpiskās Informācijas Aģentūra KOPĀ	Valsts Darba Inspekcija KOPĀ	Vienotais Vides Dienests KOPĀ	Valsts Iepirkumu Dienests KOPĀ	Uzņēmumu Reģistrs KOPĀ
Uzturēšanas izmaksu posteņi																
PROGRAMMATŪRA KOPĀ	390,000.00 €	0.00 €	1,487,211.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	39,000.00 €	372,800.00 €	153,239.00 €	0.00 €	14,323.44 €	125,285.00 €	0.00 €	70,000.00 €	352,553.00 €	625,514.00 €
Programmatūras licences , atjauninājumi	0.00 €	0.00 €	129,290.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	256,000.00 €	42,295.00 €	0.00 €	287.44 €	89,988.00 €	0.00 €	6,000.00 €	270,347.00 €	80,331.00 €
Sistēmas programmatūras izmaiņas & papildinājumi	390,000.00 €	0.00 €	1,128,052.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	116,800.00 €	110,944.00 €	0.00 €	14,036.00 €	35,297.00 €	0.00 €	60,000.00 €	82,206.00 €	545,183.00 €
Sistēmas veiktspējas pārbaudes	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	4,000.00 €	0.00 €	0.00 €
INFRASTRUKTŪRA KOPĀ	149,120.00 €	0.00 €	607,353.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	4,637.00 €	40,000.00 €	174,872.00 €	0.00 €	1,862.49 €	30,123.00 €	0.00 €	29,000.00 €	42,083.00 €	203,361.00 €
Infrastrukturā uzturēšana	142,200.00 €	0.00 €	378,788.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	40,000.00 €	144,340.00 €	0.00 €	103.90 €	12,068.00 €	0.00 €	20,000.00 €	36,324.00 €	140,223.00 €
Sakaru un komunikāciju pakalpojumi	6,920.00 €	0.00 €	25,612.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	1,758.59 €	18,055.00 €	0.00 €	9,000.00 €	5,759.00 €	63,138.00 €
Sistēmas izmitināšanas pakalpojumi	0.00 €	0.00 €	43,080.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	30,532.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €
DROŠĪBA (gan programmatūrai, gan infrastruktūrai kopā)	9,147.60 €	0.00 €	179,098.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	550.00 €	19,400.00 €	13,500.00 €	0.00 €	1,538.31 €	4,719.00 €	0.00 €	3,000.00 €	17,676.00 €	0.00 €
Sistēmas drošības pārbaudes	9,147.60 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	17,200.00 €	13,500.00 €	0.00 €	0.00 €	4,719.00 €	0.00 €	3,000.00 €	17,676.00 €	0.00 €
Sistēmas drošības labojumi	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	2,200.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €
PERSONĀLS KOPĀ	17,779.20 €	0.00 €	582,683.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	5,400.00 €	64,640.00 €	0.00 €	0.00 €	19,992.00 €	97,790.00 €	0.00 €	52,000.00 €	0.00 €	0.00 €
Lietotāju apmācības	0.00 €	0.00 €	17,255.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	5,592.00 €	3,500.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €
Lietotāju atbalsts	13,862.40 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	28,000.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	38,825.00 €	0.00 €	12,000.00 €	0.00 €	0.00 €
Sistēmas administratori	3,916.80 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	36,640.00 €	0.00 €	0.00 €	14,400.00 €	55,465.00 €	0.00 €	40,000.00 €	0.00 €	0.00 €
KOPĀ	566,046.80 €	0.00 €	2,856,345.00 €	0.00 €	0.00 €	0.00 €	49,587.00 €	496,840.00 €	341,611.00 €	0.00 €	37,716.24 €	257,917.00 €	0.00 €	154,000.00 €	412,312.00 €	828,875.00 €

Uzturēšanas izmaksas gadā (tūkst.EUR)

Ilustrācija 56: Uzturēšanas izmaksas tūkst. EUR, avots: iestāžu sniegtie dati, PwC analīze

Pielikums VIII. Uzņēmēju aptaujas par e-pakalpojumu izmantošanas pieredzi un fokusgrupu diskusiju rezultāti

Uzņēmēju aptauja par šī pētījuma apjomā ietverto e-pakalpojumu izmantošanu veikta no 2018.gada janvāra – maijam, izmantojot:

3. PwC finanšu vadības un nodokļu portāla MindLink abonventus (~3,000 MVU);
4. LTRK biedrus;

Atbildes iesnieguši 38 respondenti.

Lai papildinātu aptaujās minēto, organizējām fokusgrupu diskusijas. Diskusiju rezultāti iekļauti šajā pielikumā.

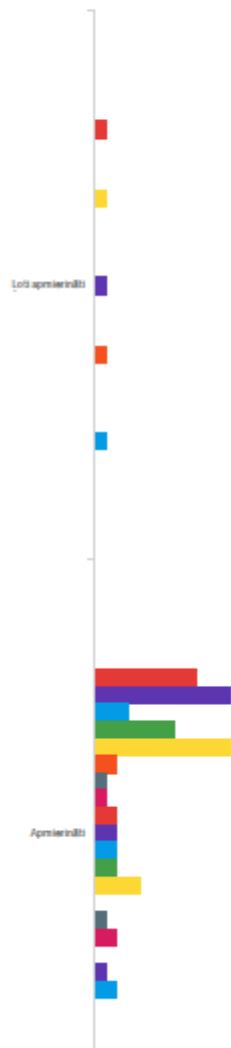
Default Report

Aptauja par e-pakalpojumu lietošanu uzņēmumos

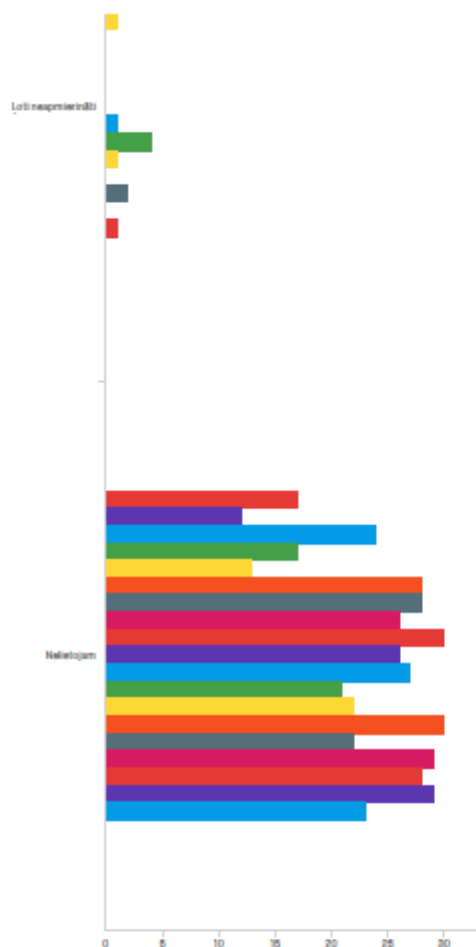
April 11, 2018 2:17 PM EEST

Q1 - Norādiet, lūdzu, kurus valsts e-pakalpojumus lieto Jūsu organizācija un cik esat

apmierināti ar to lietošanu

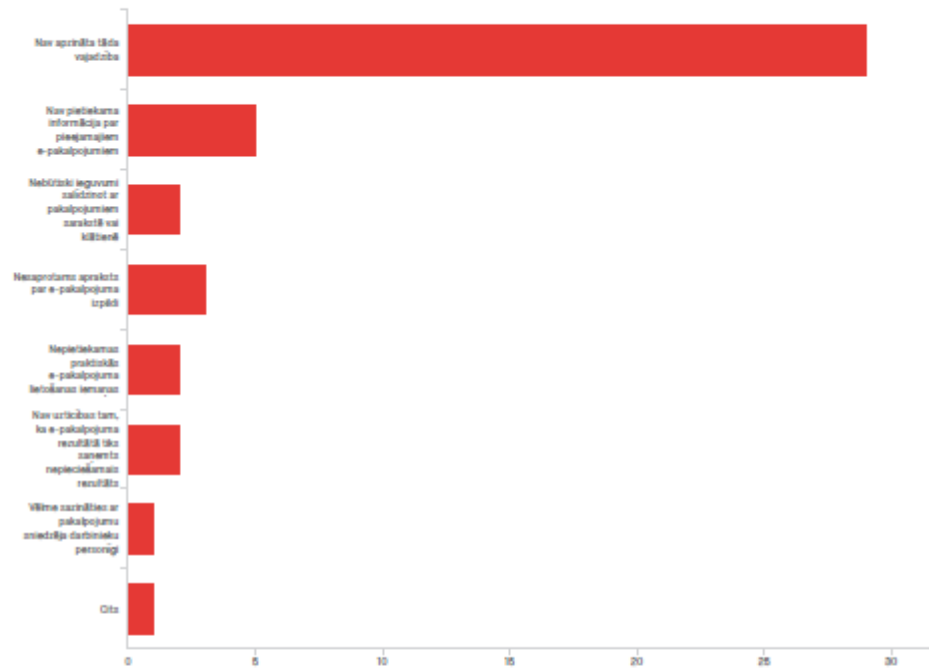
#	Field	Ļoti apmierināti	Apmierināti	Neitrāli	Neapmierināti	Ļoti neapmierināti	Nefietojam	Total
1	Valsts ieņēmumu dienests (tikai muitas pakalpojumi)	3.23% 1	29.03% 9	9.68% 3	3.23% 1	0.00% 0	54.84% 17	31
2	Uzņēmumu reģistrs	0.00% 0	36.36% 12	21.27% 7	3.03% 1	3.03% 1	36.36% 12	33
3	Valsts darba inspekcija	0.00% 0	9.68% 3	12.90% 4	0.00% 0	0.00% 0	77.42% 24	31
4	Valsts zemes dienests	0.00% 0	21.88% 7	21.88% 7	3.13% 1	0.00% 0	53.13% 17	32
5	Valsts kase (maksājumi valsts budžetā)	2.94% 1	35.29% 12	17.65% 6	2.94% 1	2.94% 1	38.24% 13	34

6	Kultūras informācijas sistēmu centrs (piekļuve kultūras audiovizuālajiem materiāliem, mākslīgā intelekta - hugo.lv)	0.00%	0	6.45%	2	3.23%	1	0.00%	0	0.00%	0	90.32%	28	31
7	Latvijas nacionālā bibliotēka (piekļuve digitālajiem resursiem)	0.00%	0	3.23%	1	3.23%	1	3.23%	1	0.00%	0	90.32%	28	31
8	Labklājības ministrija (nodarbinātības pakalpojumi)	0.00%	0	3.13%	1	12.50%	4	3.13%	1	0.00%	0	81.25%	26	32
9	Civilties aizsardzības aģentūra	0.00%	0	6.25%	2	0.00%	0	0.00%	0	0.00%	0	93.75%	30	32
10	Būvniecības informācijas sistēma	3.03%	1	6.06%	2	12.12%	4	0.00%	0	0.00%	0	78.79%	26	33
11	Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra (kartogrāfijas un ģeodēzijas pakalpojumi, vietvārdi)	0.00%	0	6.25%	2	6.25%	2	0.00%	0	3.13%	1	84.38%	27	32
12	Nacionālais veselības dienests (e-veselība)	0.00%	0	5.88%	2	11.76%	4	8.82%	3	11.76%	4	61.76%	21	34
13	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (iedzīvotāju reģistra dati)	0.00%	0	12.12%	4	15.15%	5	3.03%	1	3.03%	1	66.67%	22	33
14	Saīkšmes ministrija (Starptautiskā kravu loģistikas un ostu informācijas sistēma - SKLOIS)	3.13%	1	0.00%	0	3.13%	1	0.00%	0	0.00%	0	93.75%	30	32
15	Veselības inspekcija	0.00%	0	3.03%	1	18.18%	6	6.06%	2	6.06%	2	66.67%	22	33
16	Valsts vides dienests	0.00%	0	6.25%	2	3.13%	1	0.00%	0	0.00%	0	90.63%	29	32
17	Veselības un darbaspēja ekspertīzes ārstu valsts komisija	0.00%	0	0.00%	0	12.12%	4	0.00%	0	3.03%	1	84.85%	28	33
18	Zemkopības ministrija	0.00%	0	3.13%	1	6.25%	2	0.00%	0	0.00%	0	90.63%	29	32
19	Elektronisko iepirkumu sistēma (EIS)	3.03%	1	6.06%	2	21.21%	7	0.00%	0	0.00%	0	69.70%	23	33

Showing Rows: 1 - 19 Of 19

Q2 - Lūdzu norādīt e-pakalpojumu nelietošanas iemeslus (kopumā vai atsevišķos

gadījumos)

#	Field1	Choice Count
1	Nav aprīnāta tāda vajadzība	64.44% 29
2	Nav pietiekama informācija par pieejamajiem e-pakalpojumiem	11.11% 5
3	Nebūtiski ieguvumi salīdzinot ar pakalpojumiem sarakstā vai klātienē	4.44% 2
4	Nesaprotams apraksts par e-pakalpojuma izpildi	6.67% 3
5	Nepietiekamas praktiskās e-pakalpojuma lietošanas iemaņas	4.44% 2
6	Nav uzticības tam, ka e-pakalpojuma rezultātā tiks sasniegti nepieciešamais rezultāts	4.44% 2
7	Vēlme sazināties ar pakalpojumu sniedzēja darbinieku personīgi	2.22% 1
8	Cits	2.22% 1
		45

Showing Rows: 1 - 9 Of 9

Cits

Cits

nav nepieciešami attiecīgie pakalpojumi

Showing Records: 1 - 1 Of 1

Q3 - Lūdzu aprakstiet, ar kādām problēmām saskārās Jūsu organizācija, lietojot e-pakalpojumus

Lūdzu aprakstiet ar kādām problēmām saskārās Jūsu organizācija lietojot e-...

Dienā, dodoties problēmām un jautājumiem ir ļoti ilgi jāgaida atbilde un problēmas risinājums. Bieži vien izstrādājot E-pakalpojumus tie nav pieņemami pieļauti ikdienas darbam un personām, kuras ar to strādās.

Veselības inspekcijas mājas lapā nesaprotama navigācija. E-veselībai trūkst jaudas, nevar ātri un korekti izrakstīt receptes un DNL.

Atsevišķos gadījumos traucēta darbība.

Lietojot e-veselību nav iespējams deleģēt slimības lapu izrakstīšanu, jo piekļuve ir tikai ar personīgo bankas kalkulatoru vai personīgo e-parakstu.

Nevar palūgt, ka brīdī kad pakalpojums tiek strādās: e-Paraksts, e-veselība. Lietojumi tiek atjaunināti nebrīdīnot lietotājus. e-Veselība tiek pieprasīts liels datu pārraides ātrums (virs 200kbps) vienkārši realizējamam lietojumiem. Lietotājam nākas risināt valsts iestāžu sadarbības problēmas mēģinot noskaidrot atbildīgo iestādi par problēmas novēršanu. Tiek ieviesti nepārbaudīti ar likumdošanu nesatīstīti e-Veselības pakalpojumi. Personām jāgaida laiks risinot pakalpojumu ieviešanu neizdarības.

Latviski aprakstīta pamācība nav viennozīmīga iedzīves

Uzņēmumu reģistrā līdz šim nav izdevies iesniegt dokumentus izmantojot elektronisko sistēmu - sistēma uzrāda kļūdas. Atbilstoši UR mutiskajām konsultācijām divas reizes šī situācija ir atrisināta iesniedzot dokumentus e-pasta formā.

VID - katrā nodaļā sāk pārbaudīt no sākuma - neiedziļinoties iepriekšējās pārbaudes rezultātos, vieni un tie paši jautājumi (EDS), līdz ar to ir skaidrs, ka viss taču uzkrājas elektroniski. EDS - ļoti smagnīgs un lietotājam nedraudzīgs. Valsts kase (e-kase) - neērta lietošana, neapmierina sapratnei par internetbanku. Biznesam neatbilstoša attieksme - piemēram, tagad ir paziņojums, ka 7-8.aprīlī nebūs pieejama, jo veikas tehniskās uzlabošanas darbus. Komerbankas kaut kā pamanās to darīt pāris stundās, naktīs. Latvija.lv - visneērtāk lietotamā sistēma pasaulē - nedz ko var saprast, nedz atrast. vid.gov.lv - meklētāja funkcija pilnīgi nesaprotamā algoritmā - atrast nespēj nekad un neko. P.S. to pašu var teikt arī par chamber.lv meklētāju!

Piemēram Centrālās Statistikas pārvaldei iesniedzot pieprasītos pārskatus, ja vēlas tos iesniegt elektroniski viņu portālā, tad nesaprotams reģistrācijas process. Piedāvā ielogoties caur internetbanku, bet to izdarot, es portālā parādās kā fiziska persona, bet nevis kā mans uzņēmums, un attiecīgi es neredzu manam uzņēmumam aizpildāmās veidlapas. Tā arī nesapratu, kas man jādara, lai reģistrētos kā uzņēmums.

Ne vienmēr ir skaidrs, kādas tieši darbības ir jāveic. Dažreiz grūti saprast ieviešanas loģiku.

zināšanu trūkums

Problēmu nav

Showing Records: 1 - 12 Of 12

Q4 - Lūdzu uzrakstiet Jūsu organizācijas ieteikumus e-pakalpojumu uzlabošanai

Lūdzu uzrakstiet Jūsu organizācijas ieteikumus e-pakalpojumu uzlabošanai

Ātrāks atbalsts, vairāk jāutāt viedokli, draudzīga un izpalidzīga attieksme nevis sodošat :)

Vēlētots lai e-veselība pildītu sistēmas veidošāju apsolījumus.

Datu apraides kvalitāte

Izveidot e-veselībai login un password vai arī kādā citā veidā padarīt iespējamu arī pakalpojuma deleģēšanu. Vairāk informācijas par pieejamajiem e-pakalpojumiem.

Ieviest pakalpojumus tikai pēc pilotprojektu veiksmīgas pabeigšanas. Ja tiek konstatētas problēmas pilotprojekta gaitā tās atrisināt un ieviest tikai pēc problēmu novēršanas. Necensties izveidot globālu visaptverošu sistēmu.

e-pakalpojumus apstāda roboti, līdz ar to atbilde formāla un nav sasniedzama būtība

Noalgot komercbankas apkalpojošas IT specus sistēmu uzlabošanā (vispirms jau sistēmas prasību izstrādēt), kas ir tendēti uz bīmesu, nevis uz birokrātiju.

e paraksta vienkāršošana

Pēc iespējas ir maksimāli jāvienkāršo pakalpojumu saņemšanas process.

Showing Records: 1 - 9 Of 9

Q6 - Norādiet, lūdzu, kādus vēl valsts pakalpojumus Jūsu organizācija vēlētos saņemt kā e-pakalpojumus, papildus šobrīd pieejamajiem?

Norādiet, lūdzu, kādus vēl valsts pakalpojumus Jūsu organizācija vēlētos sa...

Nevaru atbildēt

un tā tik samuždzinātst

Vēlme būtu pāriet pilnībā uz elektronisku dokumentu apriti gan uzņēmumā, gan sarakstā un informācijas apmaiņā ar valsts iestādēm. Piemēram, rēķini, līgumi utml., bet ne visas iestādes to praktiski un akceptē!

Mums ir neliels uzņēmums ar nelielu apgrozījumu. Esam caurspīdīgi un būtu gatavi visu norēķinu kontu informāciju atklāt VID - uzskatām, ka atsevišķa grāmatveža algošana mūsu uzņēmumā ir liels birokrātisks slogs un VID datus varētu apstrādāt automātiski un nodokļus iekasēt automātiski.

Visu nodokļu automātisku atmaksu, pārskata perioda beigās, ne tikai PVN

Aptaujā piedāvātais e-pakalpojumu saraksts nav pilnīgs. Tajā nav, piemēram, e-paraksts, nav arī vairāki latvija.lv e-pakalpojumi, nav CSP e-pārskati u.c.

Tādu nav

Showing Records: 1 - 7 Of 7

End of Report

Pielikums IX. IKT projektu kā horizontāli integrētu investīciju ietekme uz Latvijas tautsaimniecību (PwC un Latvijas Bankas Makroekonomikas un IT ekspertu tikšanās)

Datums	11/05/2018
Laiks	11:00-12:00
Vieta	Latvijas Banka, Rīga, Krišjāņa Valdemāra iela 2a
Latvijas Banka	Uldis Rutkaste, Agnese Rutkovska, Harijs Ozols
PwC	Baiba Apine, Māra Vanaga

PwC Finanšu ministrijas uzdevumā publiskā iepirkuma ietvaros veic Eiropas Savienības (turpmāk – ES) fondu ieguldījumu izvērtēšanu informācijas un komunikāciju tehnoloģiju pasākumu atbalstam ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā un šo ieguldījumu ietekmes noteikšanu. Veicot investīciju ietekmes izvērtējumu, PwC vadījās pēc Londonas Ekonomikas Augstskolas metodes – projektu rezultāti un ietekme tika vērtēti institūciju līmenī un akumulēti, lai noteiktu kopējo ietekmi nozares ietvaros, papildinot ar attiecināmiem makroekonomikas datiem. Laika posmā no 2007.gada līdz 2013.gadam kopējās IKT investīcijas publiskajā pārvaldē sasniedza 1.9% no IKP. Ņemot vērā nelielo investīciju apjomu, projektu realizācijas laiku un specifiku, tieša ekonomiskās ietekmes izsekošana un attiecināšana uz izmaiņām makroekonomiskajos datos ir ierobežota.

PwC tikās ar Latvijas Bankas Monetārās politikas pārvaldes vadītāju Uldi Rutkasti, Monetārās politikas pārvaldes Makroekonomikas analīzes daļas galveno ekonomisti Agnesi Rutkovsku un Informācijas Sistēmu pārvaldes vadītāju Hariju Ozolu, lai pārrunātu PwC izvērtējuma rezultātus, secinājumus un gūtu papildu ekspertu novērtējumu IKT investīciju ietekmei uz tautsaimniecību.

Pēc PwC izklāsta par izvērtējuma gaitā izdarītajiem secinājumiem, Latvijas Bankas eksperti atzīmēja ka:

- IKT investīcijām ir raksturīgs salīdzinoši neliels multiplikatora efekts uz tautsaimniecību īstermiņa laika periodā. Saskaņā ar CGE modeļa simulāciju vidēji tautsaimniecībā 1 EUR ieguldījums IKT produktos dod 0.6 EUR atdevi īstermiņā.
- IKT produkti – tehnoloģiskais nodrošinājums un licences – vairumā gadījumu tiek importēti, kas atstāj negatīvu ietekmi uz tirdzniecības saldo, un līdz ar to arī neveicina IKP pieaugumu. Šī iemesla dēļ arī multiplikators ir tik mazs.
- Līdz ar to ietekme būtu vērtējama no piedāvājuma puses, proti, kā ieguldījumi IKT palielina tautsaimniecības piedāvājuma kapacitāti, t.sk., dažādus efektivitāti/darba ražīgumu raksturojošus rādītājus.

- IKT kapitālam ir raksturīgs īss dzīvescikls, lai panāktu ievērojamu ietekmi uz tautsaimniecību, tehnoloģijās ir ilgstoši jāinvestē un tās jāatjauno.
- ES fondu ietvaros investētais apjoms IKT (93 milj. EUR sešu gadu laikā) ir neliels īpatsvars kopējā tautsaimniecības investīciju apjomā un makroekonomikas datus nav tieši novērojams. Lai gan ES fondu īpatsvars kopējo investīciju finansējuma struktūrā nav liels, ES fondu investīcijām ir raksturīgi izteikti marginālie efekti – privātais sektors nogaida un atliek aktivitātes, lai piemērotos ES fondu investīciju pieplūdei.
- Lai novērtētu ES fondu ietekmi dažādās jomās, Latvijas Banka izmanto mikrolīmeņa datus, piemērojot Propensity Score Matching metodi (tiek salīdzināta uzņēmumu kopa, kas saņēmuši ES fondu finansējumu, ar līdzīgu uzņēmumu kopu, kuri nav saņēmuši šādu finansējumu).

PwC un Latvijas Bankas eksperti secināja, ka, pamatojoties uz projektos veiktajām investīcijām, makroekonomisko datu analīze un makro tendenču izvērtējums nav lietderīgs, jo šāda ietekme praktiski nebūs atšķirama no citu faktoru ietekmes. Ieguvumi ir vērtējami konkrēto projektu kontekstā un secinājumi par ietekmi izdarāmi projektu līmenī (kā PwC jau to piemēroja sniegtajā izvērtējumā Finanšu ministrijai).

Pielikums X. Fokusgrupu izvēles metodoloģija un rezultāti

Fokusgrupu izvēles metodoloģija

Fokusgrupu izvēlei identificējām galvenās ieinteresētās puses pēc projekta apraksta un PIR analīzes rezultātiem, katrai ieinteresētai pusei tika novērtēta tās ietekme uz tautsaimniecību (Zema / Vidēja / Augsta) un ieguldījums attiecīgās informācijas sistēmas attīstībā (Zems / Vidējs / Augsts). Novērtējuma rezultāti apkopoti *Tabula 29*.

Tabula 29: IKT projektu ieinteresētās puses

Ieinteresētā puse	Ieguldījums informācijas sistēmas attīstībā	Ietekme uz tautsaimniecību	Joma
Iestādes – CAA darbinieki	Augsts	Vidēja	Aviācija
Komersanti – aviācijas uzņēmumi (speciālisti)	Zems	Vidēja	Aviācija
Iedzīvotāji – būvniecības pasūtītāji	Zems	Vidēja	Būvniecība
Iestādes – Būvniecības valsts kontroles birojs	Augsts	Vidēja	Būvniecība
Iestādes – būvvaldes	Augsts	Vidēja	Būvniecība
Komersanti - būvnieki	Vidējs	Augsta	Būvniecība
Iedzīvotāji – augstskolu studenti	Zems	Vidēja	Izglītība
Iedzīvotāji – izglītojamo vecāki	Zems	Zema	Izglītība
Iedzīvotāji – skolnieki	Zems	Zema	Izglītība
Iestādes – augstskolu mācību spēki	Augsts	Vidēja	Izglītība
Iestādes – izglītības sistēmas darbinieki	Augsts	Vidēja	Izglītība
Elektroniskie plašsaziņas līdzekļi – audiovizuālā materiāla lietotāji	Zems	Zema	Kultūra
Iedzīvotāji – arhīva apmeklētāji	Zems	Zema	Kultūra
Iedzīvotāji – audiovizuālā materiāla lietotāji	Zems	Zema	Kultūra
Iedzīvotāji – bibliotēku lasītāji	Zems	Zema	Kultūra
Iestādes – bibliotēkas - audiovizuālā materiāla turētāji	Augsts	Zema	Kultūra
Iestādes – bibliotēkas – grāmatu / publikāciju un citu materiālu turētāji	Augsts	Zema	Kultūra
Iestādes – bibliotēku pakalpojumuņēmēji	Zems	Zema	Kultūra
Iestādes – tulkošanas pakalpojumuņēmēji	Zems	Zema	Kultūra
Iestādes - Valsts arhīva darbinieki	Augsts	Zema	Kultūra
Iestādes (izglītības) – iestādes audiovizuālā materiāla lietotāji	Zems	Zema	Kultūra
Komersanti – bibliotēku pakalpojumuņēmēji	Zems	Zema	Kultūra
Komersanti – tulkošanas pakalpojumuņēmēji	Zems	Zema	Kultūra
Ārsti	Vidējs	Vidēja	Medicīna
Ģimenes ārsti – invaliditātes ekspertīze	Zems	Zema	Medicīna
Iedzīvotāji – pacienti	Zems	Augsta	Medicīna
Iedzīvotāji (cilvēki ar īpašām vajadzībām) – invaliditātes ekspertīze	Zems	Zema	Medicīna
Iestādes – NVD darbinieki	Augsts	Zema	Medicīna
Iestādes – VDEĀVK darbinieki - invaliditātes ekspertīze	Augsts	Zema	Medicīna
Iestādes – Veselības inspekcijas darbinieki	Augsts	Zema	Medicīna
Iestādes – veselības politikas veidotāji	Augsts	Vidēja	Medicīna
Komersanti – kontrole un uzraudzība no Veselības inspekcijas puses	Zems	Vidēja	Medicīna
Pašvaldības – darbinieku darba vide	Augsts	Zems	Pašvaldības
Pašvaldības – teritorijas plānošana	Augsts	Vidēja	Pašvaldības
Pašvaldību iedzīvotāji	Zems	Vidējs	Pašvaldības
Iestādes – pasūtītāji	Augsts	Zema	Publiskie

Ieinteresētā puse	Ieguldījums informācijas sistēmas attīstībā	Ietekme uz tautsaimniecību	Joma
Komersanti – piegādātāji	Vidējs	Augsta	iepirkumi Publiskie iepirkumi
Iestādes – starptautisko pārvadājumu dalībnieki (muita, PVD, krasta apsardze, robežsardze)	Augsts	Vidēja	Transports
Komersanti – starptautiskie pārvadātāji	Zems	Augsta	Transports
Ostas	Zems	Vidēja	Transports
Iedzīvotāji – darba ņēmēji	Zems	Vidēja	Valsts pārvalde
Iedzīvotāji – kartogrāfiskās informācijas lietotāji	Vidējs	Zema	Valsts pārvalde
Iedzīvotāji – personu identifikācijas dokumenti	Zems	Zema	Valsts pārvalde
Iedzīvotāji – saziņa ar valsts pārvaldi (iesniegumi, izziņas)	Zems	Vidēja	Valsts pārvalde
Iestādes – darba devēji	Zems	Zema	Valsts pārvalde
Iestādes – dokumentu aprīte	Augsts	Zema	Valsts pārvalde
Iestādes – kartogrāfiskās informācijas lietotāji	Vidējs	Zema	Valsts pārvalde
Iestādes – muitas darbinieki	Augsts	Vidēja	Valsts pārvalde
Iestādes – personu identifikācijas dokumenti	Vidējs	Zema	Valsts pārvalde
Iestādes – PMLP darbinieki	Augsts	Zema	Valsts pārvalde
Iestādes – UR darbinieki – uzņēmējdarbības vide	Augsts	Zema	Valsts pārvalde
Iestādes – valsts budžeta maksājumu administrēšana	Augsts	Zema	Valsts pārvalde
Iestādes – Valsts darba inspekcijas darbinieki	Augsts	Zema	Valsts pārvalde
Komersanti – darba devēji	Zems	Augsta	Valsts pārvalde
Komersanti – mērnieki / ģeodēzisti	Augsts	Vidēja	Valsts pārvalde
Komersanti – muitas pakalpojumi	Vidējs	Augsta	Valsts pārvalde
Komersanti – personu identifikācijas dokumenti	Zems	Vidēja	Valsts pārvalde
Komersanti – uzņēmējdarbības vide	Vidējs	Augsta	Valsts pārvalde
Iedzīvotāji – vides aizsardzība	Zems	Zema	Vide
Komersanti – vides piesārņojošā darbība	Zems	Augsta	Vide
Iedzīvotāji – lauksaimnieki	Vidējs	Augsta	Zemkopība
Iestādes – ZM padotības iestāžu darbinieki	Augsts	Zema	Zemkopība

Kā galvenās ieinteresētās puses tika definētas tās ieinteresētās puses, kurām gan ietekme uz tautsaimniecību, gan ieguldījums informācijas sistēmas attīstībā novērtēti kā Vidējs vai Augsts (skat. *Tabula 30*).

Tabula 30: Galvenās ieinteresētās puses

Galvenās ieinteresētās puses	Joma
Iestādes – CAA darbinieki	Aviācija
Iestādes – Būvniecības valsts kontroles birojs	Būvniecība

Galvenās ieinteresētās puses	Joma
Iestādes – būvvaldes	Būvniecība
Komersanti – būvnieki	Būvniecība
Iestādes – augstskolu mācību spēki	Izglītība
Iestādes – izglītības sistēmas darbinieki	Izglītība
Ārsti	Medicīna
Iestādes – veselības politikas veidotāji	Medicīna
Pašvaldības – teritorijas plānošana	Pašvaldības
Komersanti – piegādātāji	Publiskie iepirkumi
Iestādes – starptautisko pārvadājumu dalībnieki (muita, PVD, krasta apsardze, robežsardze)	Transports
Iestādes – muitas darbinieki	Valsts pārvalde
Komersanti – mērniki / ģeodēzisti	Valsts pārvalde
Komersanti – muitas pakalpojumi	Valsts pārvalde
Komersanti – uzņēmējdarbības vide	Valsts pārvalde
Iedzīvotāji – lauksaimnieki	Zemkopība

Ņemot vērā e-Veselības sistēmas ieviešanu un tās darbības uzlabošanas pasākumus, kas aizņem daudz laika un resursus, izvērtējuma ziņojuma sagatavošanas procesā netika iesaistītas medicīnas jomas galvenās ieinteresētās puses.

Fokusgrupu diskusiju rezultāti

Būvnieki

Fokusgrupu diskusija ar būvniekiem norisinājās 23.05.2018. Tās dalībnieku pārstāvētais uzņēmums / organizācija apkopots *Tabula 31*.

Nr.p.k.	Uzņēmums / organizācija
1.	Latvijas Mērnieku biedrība
2.	Latvijas Dzelzceļnieku biedrība Sertificēšanas centrs
3.	Latvijas Dzelzceļnieku biedrība Sertificēšanas centrs
4.	Latvijas Arhitektu Savienība

Tabula 31. Dalībnieku saraksts fokusgrupu diskusijā ar būvniecības nozares pārstāvjiem

Esošā situācija

Neveiksmīgas saites starp Pašvaldību tīmekļa vietnēm un TAPIS sistēmu – kad pašvaldības lapā ar grūtībām ir atrast sadaļa “Apbūves noteikumi”, informācijas vietā ir formāla saite uz TAPIS, kurā atkal var meklēt konkrētas pašvaldības apbūves noteikumus.

Mērnieki un ģeodēzisti savām vajadzībām ģeotelpisko informāciju no dažādiem avotiem uzkrāj paši un tā ir pieejama vietnē topografija.lv. Pie kam šai vietnei ir 3x lielāks apmeklējumu skaits nekā valsts vienotajam ģeoportālam geolattvija.lv

Valsts konkurē pati ar sevi, jo ģeotelpiskie dati ir atrodamī ne tikai ģeoportālā, bet arī LĢIA un VZD tīmekļa vietnēs. LĢIA un VZD vietnes ir saprotamas tikai jomas profesionāļiem, geolattvija.lv ir ļoti maz datu un nav saprotams, kam tie domāti. TAPIS daļa ir veiksmīgākā no geolattvija.lv daļām. Problēma tajā, ka VRAA kā geolattvija.lv pārzinis par datiem neatbild vispār.

BIS 2007.-2013.gada plānošanas periodā izstrādāja bez BIS lietotāju grupu iesaistes. Salīdzinoši tagad BIS 2.kārtā ir BIS lietotāju iesaiste. Tomēr vērojama situācija, kad labas BIS attīstības ieceres atduras pret citu saistīto informācijas sistēmu pārziņu nevēlēšanos sadarboties ar BIS. Piemēram, mērķis, lai caur BIS varētu elektroniski iesniegt tehnisko projektu un saņemt tā saskaņojumu. Tomēr Vides dienests nav gatavs izsniegt savus nosacījumus sistēmā BIS – vides nosacījumi tikšot izsniegti tikai sistēmā TULPE.

Ir liela atšķirība vai ģeotelpiskos datus publicē kā PDF datnes vai kā vektora datus. PDF ļauj tikai vizualizēt ģeotelpisko datu saturu, vektora dati ļauj šos datus apstrādāt ar profesionālām datorprogrammām. Tāpēc skumīgi, ka sistēmā TAPIS teritoriju plānojumi pārsvarā tiek publicēti kā PDF datnes, lai gan TAPIS ļauj tos publicēt arī vektora formātā.

Mazliet savādāka situācija ir ar liela mēroga ģeotelpiskiem datiem, piemēram, ēku plāniem. Šajā gadījumā datu publicēšanu (atvēršanu) jāsaista ar sabiedrības interesēm par drošību. Piemēram, BIM (Building Information Modeling) veidotus detalizētus datu modeļus bērnodārziem būtu jānosaka par ierobežotas pieejamības informāciju.

Ļoti negatīvi ikdienas darbu ietekmē tas, ka nav iespējams vienuviet atrast ziņas par to kādu ģeotelpisko informāciju kādā sistēmā meklēt. Piemēram, novērtējot apbūves riskus kādam nekustamajam īpašumam (pirkšana/pārdošana), katru reizi jāmeklē visa nepieciešamā informācija dažādās informācijas sistēmās – TAPIS, ATIS (apgrūtinājumu dati. Tomēr sistēma nav pabeigta), OZOLS, KADASTRS.lv, Plūdu DB u.c.

Būvniekiem problēma, ka tehniskā piedāvājuma sagatavošanai vajadzīgs zināt būvapjomu, kura noteikšanai vajadzīgi 3-dimensiju aktuāli izejas dati, un šos izejas datus jāmeklē pašam būvniekam, nevis to iedod darbu pasūtītājs. Kā tuvākais piemērs varētu būt RailBaltica būvdarbi. Ietekmes uz vidi izmantotie topogrāfijas dati pieejami tikai kā PDF un tos nevar izmantot būvnieki.

BIS problēma ir tā, ka sistēma vērsta uz publisko pārvaldi. EM speciālisti labi neorientējās būvniecības procesā. BIS šobrīd faktiski ir izveidota kā sistēma tikai priekš būvvaldēm. Vienkāršais lietotājs tajā neko neatradīs. Pat būvniecības jomas profesionāļiem ir grūti saprast BIS. Tagad 2.kārtā ir zināms progress, jo projekta vadītājs ir kompetents IKT jomā un pie BIS izstrādes ir piesaistītas visas lietotāju grupas. Tomēr izstrādātāji vairāk uzklausa BVKB un EM viedokli, kas no būvnieku viedokļa atsevišķos gadījumos ietver muļķības. Iesaistītiem lietotājiem netiek arī dots testēt jaunās BIS izstrādes.

Pie kam BIS jaunajā kārtā netiek plānots labot fundamentālas IT arhitektūras kļūdas. Tā piemēram, BIS ir saistīta ar PMLP Iedzīvotāju reģistru un, personai mainot uzvārdu, šī maiņa notiek automātiski arī BIS, kas vairs neļauj par šo personu atrast vajadzīgo informāciju ar veciem datiem.

Tāpat BIS sistēmā nav iespējams saistīt konkrētus būvspeciālistus un to lomas (darba uzdevumus) ar būvobjektiem, kuros šie būvspeciālisti strādā. Visbiežāk kā darbu veicēji tiek norādītas juridiskas personas. Pat, ja norāda fiziskas personas, tad nav informācijas par šī speciālista veiktajiem darbiem būvdarbos. Šādai vispārīgai informācijai nav nekāda pielietojuma un tas ir rezultāts viltoto parakstu problēmai būvniecībā.

Novēroti informācijas zudumi par sertifikātiem, kurus pārreģistrē (pieejama mazāka apjoma informācija vai arī šī informācija ir kļūdaina).

Par cik būvniecības procesa dalībniekiem (komersantiem) pašiem ir grūti saprast kā obligātā informācija ievadāma BIS, tad šim mērķim komersanti slēdz līgumus ar sertificēšanas institūcijām par datu fizisku ievadi. Bieži šādai datu ievadei iesniegtie dati neatbilst normatīvajos aktos noteiktām prasībām.

Ieteikumi

Jāpieļauj situācija, ka sistēma vai tās daļa nesanāca. Šo neizdevušos sistēmu vai tās daļu tālāk neattīsta, bet veido jaunu. Piemēram, BIS par nesanākušu jāuzskata speciālistu sadaļa, jo sistēmā galvenais ir nevis speciālists, bet sertifikāts.

Joprojām sajūta, ka IT projektus taīsa, lai apgūtu naudu. Vajag veidot sistēmas, kas atvieglo darbu, nevis palielina tā darbietilpību. Šobrīd BIS ir kungs pār tās lietotājiem, jo sistēmas lietošana ir obligāta, bet tā ir orientēta uz informācijas apkopošanu (BIS piepildīšanu) nevis informācijas izgūšanu.

Vajadzīgs kvalitatīvs informācijas apkopojums par visu pieejamo ģeotelpisko informāciju (kurā informācijas sistēmā kādi dati pieejami).

Valsts vienotajam ģeoportālam vajadzīgs profesionāls pārzinis, kas pārbauda tā saturu.

Vispirms jāsalauž domāšana un atsacīšanās saprast reālo situāciju. Kā izpildīt plānoto BIS prasību skatīt projektus tikai elektroniski? Vai varēs iesniegt dokumentus arī papīra formātā. Kaimiņus nevarēs piespiest BIS-ā skatīt – kaimiņš negrib saskaņot projektu vispār, kur nu vēl kaut ko rakstīt BIS elektroniski. Tāpat būs grūti saskaņot elektroniski ar inženierkomunikāciju turētājiem, jo to valstī ir ap ~1000 (katrai pašvaldībai savi).

Nevajag uz elektronisko vidi pārnest procesus, kas nav līdz galam skaidri un kas radīs papildus problēmas, nevis atvieglās darbu.

Zems sabiedrības sapratnes līmenis par informācijas sistēmu izmantošanu

Augstskolas

Fokusgrupu diskusija ar augstākās izglītības iestāžu pārstāvjiem norisinājās 30.05.2018. Tās dalībnieku pārstāvētā izglītības iestāde apkopota *Tabula 32*.

Nr.p.k.	Izglītības iestāde
1.	Latvijas Universitāte
2.	Rīgas Tehniskā universitāte
3.	Rīgas Stradiņa universitāte
4.	Rīgas Stradiņa universitāte
5.	Rīgas Tehniskā koledža
6.	Ventspils Augstskola
7.	Biznesa augstskola Turība

Tabula 32. Dalībnieku saraksts fokusgrupu diskusijā ar augstākās izglītības iestāžu pārstāvjiem

1) Kāpēc netika īstenots Skolas.lv?

Problēma, ka šīs sistēmas izstrādei nepareizi noformulēts uzdevums – iesaistīti bija nepareizie cilvēki, bet skolotāji netika iesaistīti.

Bez tam praksē jau eksistēja alternatīvas informācijas sistēmas. Ja ir jau biznesa izveidotas sistēmas, tad nav jēgas veidot vēl vienu sistēmu. *Cost benefit* analīzi neviens neveica.

Nebija ieviešanas atbalsta no IZM. Nevar lielu projektu nodot ārpakalpojumā un domāt, ka tas pats ieviesīsies.

Prasības Skolas.lv izdomāja lokāli IZM. Projektā netika pienācīgi iesaistīts neviena biznesa turētājs un pēc tam, kad no portāla izņēma E-sekmju moduli, portāla vērtība un arī interese par to vēl samazinājās.

2) Valsts izglītības informācijas sistēma (VIIS)

Diskusiju strukturē pa blokiem – Vai sistēmai skaidrs mērķis (kādi labumi) / Sistēmas funkcijas (to īstenošana) / Kā sistēma ieviesta (kāds atbalsts) / Uzlabojumi

MĒRĶI

Vienota sistēma par visiem studentiem, kuru studijas finansē no valsts budžeta (tas ir o.k.)

Tika deklarēts, ka augstskolām samazināsies atskaite (tikai jādod dati VIIS sistēmā). CSP arī varēsot paņemt datus statistikai no VIIS. Datu analīze par augstskolu absolventiem būtu labs materiāls IZM darbam.

Mērķi ir ļoti labi un atbalstāmi, tomēr ar šādu sistēmu minētos mērķus nevar sasniegt. Funkcionalitāte nav pietiekama. Nevar izgūt precīzus datus CSP. Augstskolām šobrīd nav jāsniedz izziņas par studējošajiem nodokļu atvieglojumu saņemšanai, taču praksē šādu izziņu nemaz nav tik daudz.

Ja sistēmā varētu dabūt informāciju no PMLP par mainītām deklarētajām dzīves vietas adresēm, mainītiem uzvārdiem u.tml., tad VIIS varētu kalpot par instrumentu augstskolām studenta lietu uzturēšanai.

Pamatā VIIS paredzēta valsts izglītības politikas plānošanai, lai gan satur ļoti detālas ziņas par studentiem, kas ir kvalificējami kā personu dati.

FUNKCIJAS

Tehniskā realizācija VISS ir ļoti vāja. Šobrīd datus tikai ievada. Dati par konkrētiem studentiem augstskolai nav lietojami.

Augstskolām solīja datu analīzes funkcionalitāti un informāciju no VIIS par absolventu nodarbinātību. Tomēr augstskolām paredzētā funkcionalitāte nekur nav konkrēti fiksēta, tajā skaitā termiņi, kad tā varētu būt ieviesta.

Vai vispār var iegūt info no VIIS ? Augstskolas nevar līdz galam saprast.

Ielādēt datus var, bet VIIS ir studējošo uzskaitē neatbilstoša datu struktūra. Šāda datu struktūra iespējams cēlies no skolēnu uzskaites, bet neatbilst studējošo uzskaitē.

Svarīgi, lai ielāde varētu notikt automātiski, nevis manuāli, kā tas ir tagad. Ļoti grūti transformēt jau esošos augstskolu datus uz VIIS datu struktūru. Katru mēnesi jāsniedz dati. Liels izaicinājums augstskolām, jo nav garantijas, ka dati tiks korekti ielādēti.

Augstskolas netika pietiekami iesaistītas VIIS plānošanā. Augstskolām ir līgumi ar studentiem par personas datu apstrādi un nodošanu 3.pusei, tomēr faktiskie VIIS datu lauki nesakrīt ar MK noteikumos noteiktajiem, kas regulē šo personas datu nodošanu. Šādā situācijā GDPR izpratnē nemaz nav likumiskā pamata sniegt IZM studentu datus, ko prasa VIIS.

RTU snieguši jautājumus IZM par šo situāciju. Atbilde nav sniegta pēc būtības. Nav noteikta kārtība, kā augstskolas uzzina no IZM par VIIS veiktajiem uzlabojumiem (*upgrade*). To var uzzināt tikai pašiem interesējošies personālā līmenī.

RSU ļoti laicīgi centās gatavoties datu padošanai no savas sistēmas uz VIIS. Tas prasa papildus izmaksas integrācijai ar VIIS. Jābūt arī tehniskai specifikācijai par datu apmaiņas nosacījumiem. Līdz MK noteikumu pieņemšanai šādu tehnisko specifikāciju RSU neizdevās no IZM iegūt. Beidzot iznāca tā, ka RSU datu ielādei gatavo datus ar Exceļi. Citos IZM projektos ir skaidri atrunāti datu apmaiņas formāti (arī API) un noslēgtas divpusējas vienošanās par datu apmaiņu. Ja mainās datu formāts, tad pamaina vienošanos starp augstskolu un IZM par datu apmaiņu. VIIS gadījumā nekā tāda nav.

Šobrīd VIIS ir tādi datu lauki, kuru saturu grūti saprast un tos nākas interpretēt. Piemēram, dalījums pa mācību procesa semestriem. Nav skaidrs kāpēc šāds dalījums.

Augstskolām nav kontroles mehānisma, kā izkontrolēt vai dati VIIS ir korekti iesniegti (tomēr MK noteikumi uzliek atbildību augstskolām par datu kvalitāti).

Joprojām ļoti daudz kļūdu paziņojumi no VIIS. Diplomu reģistra modulī LU radās problēma ielādēt datus, jo daļa datu jau tika manuāli ievadīti no skolotāju puses un šie dati neļauj ielādēt standartizētus datus no augstskolu puses.

MK noteikumi prasa ievadīt VIIS studenta specializāciju un kvalifikāciju. Šobrīd VIIS tādu datu lauku nav, jo bija plānots izgūt šo informāciju no studiju programmu akreditācijas datiem automātiski, tomēr tas nav iespējams, jo vienā programmā var būt paredzēts piešķirt vairākas kvalifikācijas.

IEVIEŠANA

Netiek piešķirti resursi augstskolām savu IS pielāgošanai. Šobrīd jau galvenais mērķis ir nevis datu kvalitāte, bet nedabūt VIIS kļūdas paziņojumu. Kādas ir sankcijas ja datus VISS nesniedz ? No IZM bija brīdinājuma vēstule par iespējamām sankcijām, ja MK noteikumus nepilda (tā esot augstskolas rektora tieša atbildība).

It kā augstskolas bija iesaistītas VIIS plānošanas fāzē. Tomēr šajās sanāksmēs netika runāts par biznesa procesiem un datu struktūrām. Šobrīd datu struktūras ir nepareizas ("šizofrēniskas"). Sapulces ar 20 un vairāk cilvēkiem nav produktīvas un tajās neko nevar detalizēti izrunāt. Augstskolu labums VIIS nav redzams.

Būtu jāaptur pašreizējā sistēmas darbība, jānovērš neatbilstības un jāsāk VIIS atkārtoti ievadīt dati, bet jau uzlabotā datu struktūrā (visi jau ievadītie dati jādzēš, jo augstskolas nevar pārliecināties par to kvalitāti un labot šos datus ir ļoti dārgi).

Eiropā pa šo laiku radušies dažādi standarti par studentu datiem. IZM būtu jāpaskatās tos un jāizvērtē.

UZLABOJUMI

VIIS mērķi ir labi. Ja augstskolām nebūtu katru rudeni jāsniedz dati CSP, tas būtu ļoti labi, bet pie līdzšinējās VIIS realizācijas tas nav iespējams. Vēl vajadzīgs sakārtot datu ielādes interfeisu, balstot to uz tīmekļa servisiem (tas reāli samazinātu augstskolu administratīvo slogu).

Latvijai ir svarīgi iekļauties Eiropas apgūto kursu projektā. Tas ir svarīgi augstskolām, lai strādātu ar ārvalstu studentiem, kuru īpatsvars ir liels. Šobrīd projektam tiek uzsākta 2.fāze, kad 6 pilotvalstīm varētu piedāvāt citas valstis. Latvijā jāveido nacionālais kontaktpunkts, kam augstskolas sniegtu datus. Svarīgi, lai datus būtu jāsniedz vienā vietā (nevis vairākās) un lai šie dati nedublētos ar VIIS sniegtajiem datiem.

Transporta un loģistikas nozare

Fokusgrupu diskusija ar transporta un loģistikas nozares pārstāvjiem norisinājās 11.06.2018. Tās dalībnieku pārstāvētais uzņēmums / organizācija apkopota *Tabula 33*.

Nr.p.k.	Uzņēmums / organizācija
1.	Baltic Container Terminal, SIA
2.	VK Ekspedīcija, SIA
3.	Ventspils brīvdostas pārvalde
4.	Rīgas Brīvdostas pārvalde

Tabula 33. Dalībnieku saraksts fokusgrupu diskusijā ar transporta un loģistikas nozares pārstāvjiem

Esošā situācija

PAR SKLOIS

SKLOIS un EMDAS sākotnējā izstrādes fāzē bija vairākas intervijas par ostas darbību ar uzņēmumiem. Pēc SKLOIS izstrādes pabeigšanas nav sasniegts cerētais rezultāts - integrācija vai automātiska datu apmaiņa. SKLOIS vairāk ir paredzēts kravas pārvadātājiem, kravas nosūtītājiem un valsts iestādēm. Uzņēmumi SKLOIS sistēmu var izmantot tikai kā interaktīvu, vienkāršu tīmekļvietnes lapu, no kuras nav iespējams izgūt nepieciešamos datus. Lai apstrādātu vajadzīgo informāciju, uzņēmumiem nākas piesaistīt papildus cilvēkresursus, lai apstrādātu nepieciešamo informāciju. Jau SKLOIS izstrādēs laikā tika mēģināts panākt nepieciešamo funkcionalitāti, kas būtu nepieciešama uzņēmējiem bet bez rezultātiem, jo nebija pieejami izstrādātāju kontaktinformācija, bet atbalsta dienests nespēja risināt radušās problēmu. Problēmu mēģināja risināt ar Satiksmes ministrijas starpniecību, kas deva tikai nelielu rezultātu. Komunikācijā ar Satiksmes ministriju, parādījās cerība, ka nepieciešamā funkcionalitāte par automātisku datu pārneši no uzņēmumu sistēmām uz SKLOIS ir ielikta projekta plānā un varētu tikt īstenota, bet projektam esot ierobežots budžets, kas varētu apgrūtināt funkcionalitātes ieviešanu. Uzņēmumi neredz iemeslu piedalīties SKLOIS izstrādes 2. kārtā, ja nav īstenotas 1. kārtas prasības.

Uzņēmumi sistēmu lieto, jo to paredz MK noteikumi Nr 857 "Kārtība, kādā nodrošināma sakaru tīklu darbība Kuģu satiksmes uzraudzības un informācijas datu apmaiņas sistēmas ietvaros". Paralēli datu ievadīšanai SKLOIS šāda informācija tiek sūtīta arī elektroniski vai papīra formā uz muitu. Lietojot SafeSeaNet, šādu problēmu nebija, bet šī sistēma vairs netiek izmantota. Uzņēmumi algo papildus cilvēkresursu, kas tieši strādā uz SKLOIS, kurš visus datus vada manuāli. SIA "VK ekspedīcija" vēlas, lai izstrādājot sistēmu tiktu sakārtots arī ostu procesi kopumā.

Visi fokusgrupas dalībnieki ir neapmierināti, ka visa informācija ir jāpārvada ar roku manuāli, kas ir arhaiski priekšs 21. gadsimta, kad ir pieejamas dažādas tehnoloģijas kā šo procesu automatizēt. Visvairāk šo sistēmu lieto kuģu aģenti. Ja kādreiz dokumentu ieskenēšana un nosūtīšana paprasīja 10 min, tad tagad šie dati ir jāvada ar roku, kas ir liels slogs tieši mazajiem uzņēmējiem, jo, ja lielās kompānijas pielāgo savas sistēmas un veica savu sistēmu integrāciju ar SKLOIS, tad mazās kompānijas to nevar atļauties finansiālu apsvērumu dēļ. Esot pat privāta kompānija, kas tirgojot datu konvertācijas rīku mazajām kompānijām, kas nodrošinātu arī datu eksportu automātiski.

Dati būtu jāvada pašam kuģim vai arī kuģu aģentam. SKLOIS būtu jābūt vienoto logu sistēmai, kas ļautu pārskatīt Latvijas un starptautiskās ostās ienākošos kuģus. Dienestam ir būtiski apskatīt specifisku kuģa dokumentāciju, kas var būt par pamatu dažādu nodevu iekasēšanai. Tāpēc Ventspils brīvdostas kapteiņdienests vēlas, lai ienākošajiem kuģiem fiksētu to dokumentu stāvokli, kas tiktu glabāts arhīvā, lai varētu atsekot kuģa stāvokli.

Nevajadzētu izstrādāt SKLOIS 2. kārtu, kamēr nav īstenoti 1. kārtā izvirzītie mērķi. Kā labo piemēru uzņēmumi min Antverpenes ostu un Lietuvas ostas sistēmu, kurai, lai arī esot problēmas, bet sistēma vismaz strādā. Lielākā problēma, kas ir nesaistīta ar kuģošanu, ir konteineru izdošana ar automašīnām, kas ir ap 80% no sauszemes kravām. Pēc muitas noteikumiem par kravas apriti brīvdostā ir nepieciešams glabāt pavaddokumentu par katru konteineru, kas tiek izdots. Bet no muitas nepieciešama vienkārša atbilde vai drīkst, vai nedrīkst izdot konteineru. Šādi "papīru kalni" liekas nevajadzīgi un neizprotami no uzņēmēju puses.

Liels daudzums dokumentu tiek glabāti papīra formātā, kas manuāli tiek pārvadāti arī sistēmā. Tāpat muita var jebkurā brīdī pieprasīt uzrādīt ikmēneša atskaiti, kas var sasniegt vairākus tūkstošus lapu, kas ir par katru kustināto konteineri, bet savstarpēji vienojoties esot panākts kompromiss, ka muitas darbinieki var piekļūt uzņēmuma iekšējai sistēmai, kurā ir pieejama visa informācija par ostā apgrozītajām kravām. Tāpat bija paredzēts, ka sistēma kalpos kā centralizēts datu apmaiņas mezgls, bet realitātē klienti un kuģu aģenti paši sūta informāciju par ienākošajiem kuģiem, kas uzņēmumam ir vitāli svarīga informācija resursu plānošanā.

SKLOIS, kura mērķis bija aptvērt visu loģistikas ķēdi ir valsts projekts. Uzņēmējiem vienpārsoniski ir grūti nodefinēt SKLOIS attīstības virzienu, lai gala rezultātā neradītu projektu vienas ostas vajadzībām. Būtiski ir sasēsties pie viena galda visām iesaistītajām pusēm, lai ieskicētu tālākos sistēmas attīstības virzienu, nevis kāda uzņēmēja interesēs radītu sistēmu vai nefunkcionālu, kā rezultātā sistēmas lietošana paliek par administratīvu slogu.

Diskutējot par sistēmas tālāko attīstību, SKLOIS nepieciešams pievērst papildus uzmanību lietojamības uzlabošanai. SKLOIS2 projekta ietvaros mēģinās īstenot priekš visām ostām nepieciešamo funkcionalitāti, tāpēc maksimāli cenšas iesaistīties projekta īstenošanā.

PAR MUITAS SISTĒMU EMDAS

Uzņēmumu izvirzītie mērķi dokumentu elektronizācijā ir sasniegti, bet uzņēmējam nepatīk, kā tiek veidotas atskaites, kas ir sarežģītas un nepārskatāmas. Tāpat dati jāievada manuāli. Spiesti informāciju pārvadīt sistēmā manuāli, jo nepieciešamo informāciju saņem papīra formātā.

Ieteikumi

SKLOIS

Samazināt papīra dokumentu un iespējams arī paralēlu datu apmaiņu (sistēmas datu apmaiņa, e-pastu u.c).

Valstij būtu jārealizē koplietošanas lietas, kas ir visās ostās un jāvienkāršo sistēmas lietošana, veidojot lietotājiem orientētu sistēmu

EMDAS

Uzlabot atskaišu veidošanu, kas ir radīta, lai katrs pats varētu veidot šīs atskaites, bet lietotājiem tas ir par sarežģītu un laikietilpīgu.

Uzlabot pieteikumu apstrādes ātrdarbību, jo viens pieteikums tiek apstrādāts no trīsdesmit sekundēm līdz vienai minūtei.

Pārskatīt un eksportēt statistikas datus, EMDAS statistikas un analīzes veidošanai.

Pielikums XI. eSuomi.fi pieejamie koplietošanas risinājumi

- Suomi.fi-verkkopalvelu ir tīmekļa pakalpojums, kas piedāvā valsts pārvaldes klientiem ērti piekļūt elektroniskiem pakalpojumiem, saviem datiem un ziņapmaiņas informācijai no vienas vietas.
- Suomi.fi- tunnistus autentifikācijas pakalpojums, kas ļauj Somijas pilsoņa un ES pilsonim elektroniski autentificēties ar dažādiem identifikācijas rīkiem, piemēram, ar banku identifikāciju vai mobilo sakaru sertifikātu. Paredzēta valsts pārvaldes iestāžu, aģentūru, komunālo pakalpojumu uzņēmumu, pašvaldību iestāžu, tiesu izmantošanai.
- Suomi.fi- valtuudet autorizāciju pakalpojumu, kur var izmantot, lai droši pārbaudītu personas vai uzņēmuma tiesības elektroniski rīkoties citu personu vārdā, informācija par uzņēmuma pārstāvjiem (piemēram, paraksta tiesības, amats), dažādas pilnvaras. Somija ir pirmā valsts, kurā elektroniski īstenota pilnvarojuma pārvaldība sociālajā un veselības sfērā¹⁸³.
- Suomi.fi- maksut ļauj organizācijai integrēt maksājumu veikšanu savā e-pakalpojumā. Tiešsaistes maksājumu iekasēšana un administrēšana ir noteikta kā viens no atbalsta pakalpojumiem elektronisko pakalpojumu pārvaldībai un šo maksājumu pakalpojumu ir pienākums izmantot valsts iestādēm, aģentūrām, uzņēmumiem, pašvaldību iestādēm, veicot likumā noteiktos uzdevumus.
- Suomi.fi-palveluväylä integrācijas kopne (datu apmaiņas slānis), kas nodrošina standartizētu veidu datu pārsūtīšanai starp organizācijām, ļaujot veidot drošus e-pakalpojumus.
- Suomi.fi-palvelutietovaranto ir pakalpojumu informācijas katalogs (PTV), lai pakalpojumu sniedzēji var aprakstīt jebkuru savu elektronisko pakalpojumu.
- Suomi.fi-kartat nodrošina valsts pārvaldei centralizētu ģeotelpisko datu un karšu izmantošanas pakalpojumu. Šī pakalpojuma saskarni var ievietot tīmekļa vietnē vai to var izmantot kā e-pakalpojuma kartes komponentu. Pakalpojumā iestāde var iekļaut arī savu ģeotelpisko informāciju, kas pieejama, izmantojot ģeotelpiskās informācijas infrastruktūru.
- Suomi.fi-viestit centralizēts ziņojumapmaiņas pakalpojums publiskām un privātām organizācijām, iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Tas ļauj iestādēm sazināties elektroniski neatkarīgi no tā, vai klients vēlas, lai ziņa būtu digitālā veidā vai tradicionālā vēstulē.

¹⁸³ https://vrk.fi/en/artikkeli/-/asset_publisher/suomi-mahdollisti-sahkoisen-toisen-puolesta-asioinnin-sote-asioissa-ensimmaisena-maailmassa